

ספר חקיקה לבחינת הלשכה

מועד דצמבר 2025

דיני חוזים

דיני עונשין

דיני נזיקין

בית הספר רייסמן
בית הספר האינטרנטי הראשון להכנה לבחינות הלשכה

תוכן עניינים

דיני חוזים

3.....	חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973
10.....	חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970
14.....	חוק המתנה, תשכ"ח-1968
16.....	חוק הערבות, תשכ"ז-1967
22.....	חוק המחאת חיובים, תשכ"ט-1969
24.....	חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981
36.....	חוק השליחות, תשכ"ה-1965
39.....	חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979
41.....	חוק החוזים האחדים, תשמ"ג-1982
46.....	חוק הנאמנות, תשל"ט-1979
53.....	תקנות הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי), תשס"ד-2004
58.....	תקנות הערבות, תשנ"ח-1998
60.....	חוק חוזה קבלנות, תשל"ד-1974

דיני עונשין

62.....	חוק העונשין, תשל"ז-1977 – סעיפים 1 עד 90, סעיף 354, סעיפים 499 עד 500
97.....	פקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969
103.....	חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991
123.....	תקנות המבחן (שירותי המבחן), תשי"ט-1959
128.....	חוק שחרור על-תנאי ממאסר, תשס"א-2001
148.....	תקנות העונשין (מאסר על תנאי), תשמ"ה-1985

דיני נזיקין

150.....	פקודת הנזיקין [נוסח חדש]
165.....	חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975
178.....	חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965
184.....	פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תשל"ל-1970
197.....	חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב-1952
201.....	חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981
214.....	חוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998
221.....	חוק עוולות מסחריות, תשנ"ט-1999
226.....	תקנות עוולות מסחריות (סעדים וסדרי דין), התש"ס-1999
230.....	חוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 – סעיפים 1 עד 18, סעיפים 31 עד 32

חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973
תוכן עניינים

	פרק א': כריתת החוזה	
5	כריתת חוזה – כיצד	סעיף 1
5	הצעה	סעיף 2
5	חזרה מן ההצעה	סעיף 3
5	פקיעת ההצעה	סעיף 4
5	קיבול	סעיף 5
5	קיבול דרך התנהגות	סעיף 6
5	חזקת קיבול	סעיף 7
5	מועד הקיבול	סעיף 8
5	קיבול לאחר פקיעה	סעיף 9
5	חזרה מן הקיבול	סעיף 10
5	קיבול תוך שינוי	סעיף 11
5	תום לב במשא ומתן	סעיף 12
	פרק ב': ביטול החוזה בשל פגם בכריתתו	
5	חוזה למראית עין	סעיף 13
5	טעות	סעיף 14
6	הטעיה	סעיף 15
6	טעות סופר	סעיף 16
6	כפיה	סעיף 17
6	עושק	סעיף 18
6	ביטול חלקי	סעיף 19
6	דרך הביטול	סעיף 20
6	השבה לאחר ביטול	סעיף 21
6	שמירת תרופות	סעיף 22
	פרק ג': צורת החוזה ותכנו	
6	צורת חוזה	סעיף 23
6	תכנו של חוזה	סעיף 24
6	פירוש של חוזה	סעיף 25
6	השלמת פרטים	סעיף 26
6	חוזה על תנאי	סעיף 27
7	סיכול תנאי	סעיף 28
7	בטלות החוזה או ההתנאה	סעיף 29
7	חוזה פסול	סעיף 30
7	תחולת הוראות	סעיף 31
7	חוזה של משחק, הגרלה או הימור	סעיף 32
7	חוזה למתן ציונים	סעיף 33
	פרק ד': חוזה לטובת אדם שלישי	
7	הקניית הזכות	סעיף 34
7	דחיית הזכות	סעיף 35
7	ביטול הזכות	סעיף 36
7	טענות נגד המוטב	סעיף 37
7	שמירת זכותו של הנושה	סעיף 38
	פרק ה': קיום החוזה	
7	קיום בתום לב	סעיף 39
7	קיום – בידי מי	סעיף 40

7	מועד הקיום	סעיף 41
7	קיום מוקדם	סעיף 42
7	דחיית קיום	סעיף 43
8	מקום הקיום	סעיף 44
8	קיום בבינונית	סעיף 45
8	קיום בסכום ראוי	סעיף 46
8	קיום במטבע ישראלי	סעיף 47
8	קיום על תנאי	סעיף 48
8	זקיפת תשלומים בחיוב אחד	סעיף 49
8	זקיפת תשלומים בחיובים אחדים	סעיף 50
8	בחירה בין חיובים חלופים	סעיף 51
8	תחליף קיום	סעיף 52
8	קיזוז	סעיף 53
	פרק ו': ריבוי חייבים ונושים	
8	ריבוי חייבים	סעיף 54
8	חיוב יחד ולחוד	סעיף 55
9	נטל החיוב בין החייבים	סעיף 56
9	סייג לזכות החזרה	סעיף 57
9	העברת בטוחות	סעיף 58
9	ריבוי נושים	סעיף 59
	פרק ז': שונות	
9	דרך ומועד למסירת הודעה	סעיף 60
9	תחולה	סעיף 61
9	ביטולים	סעיף 62
9	עצמאות החוק	סעיף 63
9	תחילה והוראת מעבר	סעיף 64

פרק א': כריתת החוזה	
1. חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה.	כריתת חוזה – 1.
2. פנייתו של אדם לחברו היא בגדר הצעה, אם היא מעידה על גמירת דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחוזה והיא מסויימת כדי אפשרות לכרות את החוזה בקיבול ההצעה; הפניה יכול שתהיה לציבור.	כיצד הצעה 2.
3. (א) המציע רשאי לחזור בו מן ההצעה בהודעה לניצע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה לניצע לפני שנתן הודעת קיבול.	חזרה מן ההצעה 3.
(ב) קבע המציע שהצעתו היא ללא חזרה, או שקבע מועד לקיבולה, אין הוא רשאי לחזור בו ממנה לאחר שנמסרה לניצע.	
4. ההצעה פוקעת –	פקיעת ההצעה 4.
(1) כשדחה אותה הניצע או עבר המועד לקיבולה;	
(2) כשמת המציע או הניצע או כשנעשה אחד מהם פסול-דין או ניתן נגדו צו לקבלת נכסים או צו פירוק, והכל לפני מתן הודעת הקיבול.	
5. הקיבול יהיה בהודעת הניצע שנמסרה למציע והמעידה על גמירת דעתו של הניצע להתקשר עם המציע בחוזה לפי ההצעה.	קיבול 5.
6. (א) הקיבול יכול שיהיה במעשה לביצוע החוזה או בהתנהגות אחרת, אם דרכים אלה של קיבול משתמעות מן ההצעה; ולענין סעיפים 3(א) ו-4(2), התנהגות כאמור דינה כדין מתן הודעת קיבול.	קיבול התנהגות דרך 6.
(ב) קביעת המציע שהעדר תגובה מצד הניצע ייחשב לקיבול, אין לה תוקף.	
7. הצעה שאין בה אלא כדי לזכות את הניצע, חזקה עליו שקיבל אותה, זולת אם הודיע למציע על התנגדותו תוך זמן סביר לאחר שנודע לו עליה.	חזקת קיבול 7.
8. (א) אין לקבל הצעה אלא תוך התקופה שנקבעה לכך בהצעה, ובאין תקופה כזאת – תוך זמן סביר.	מועד הקיבול 8.
(ב) נתן הניצע הודעת קיבול בעוד מועד, אך הודעתו נמסרה למציע באיחור מחמת סיבה שאינה תלויה בניצע ולא היתה ידועה לו, נכרת החוזה, זולת אם הודיע המציע לניצע על דחיית הקיבול מיד לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול.	
9. קיבול של הצעה לאחר שפקעה, כמוהו כהצעה חדשה.	קיבול לאחר פקיעה 9.
10. הניצע רשאי לחזור בו מן הקיבול בהודעה למציע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה למציע לא לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול או שנודע לו על קיבול בדרך האמורה בסעיף 6(א).	חזרה מן הקיבול 10.
11. קיבול שיש בו תוספת, הגבלה או שינוי אחר לעומת ההצעה כמוהו כהצעה חדשה.	קיבול תוך שינוי 11.
12. (א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב.	תום לב במשא ומתן 12.
(ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתום-לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, יחולו בשינויים המחוייבים.	
פרק ב': ביטול החוזה בשל פגם בכריתתו	
13. חוזה שנכרת למראית עין בלבד – בטל; אין בהוראה זו כדי לפגוע בזכות שרכש אדם שלישי בהסתמכו בתום לב על קיום החוזה.	חוזה למראית עין 13.
14. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני ידע או היה עליו לדעת על כך, רשאי לבטל את החוזה.	טעות 14.
(ב) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, רשאי בית המשפט, לפי בקשת הצד שטעה, לבטל את החוזה, אם ראה שמן הצדק לעשות זאת; עשה כן, רשאי בית המשפט לחייב את הצד שטעה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לצד השני עקב כריתת החוזה.	

(ג) טעות אינה עילה לביטול החוזה לפי סעיף זה, אם ניתן לקיים את החוזה בתיקון הטעות והצד השני הודיע, לפני שבטל החוזה, שהוא מוכן לעשות כן.

(ד) "טעות", לענין סעיף זה וסעיף 15 – בין בעובדה ובין בחוק, להוציא טעות שאינה אלא בכדאיות העסקה.

15. מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעיה שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לענין זה, "הטעיה" – לרבות אי-גילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן.

16. נפלה בחוזה טעות סופר או טעות כיוצא בה, יתוקן החוזה לפי אומד דעת הצדדים ואין הטעות עילה לביטול החוזה.

17. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב כפיה שכפה עליו הצד השני או אחר מטעמו, בכוח או באיום, רשאי לבטל את החוזה.

(ב) אזהרה בתום לב על הפעלתה של זכות אינה בגדר איום לענין סעיף זה.

18. מי שהתקשר בחוזה עקב ניצול שניצל הצד השני או אחר מטעמו את מצוקת המתקשר, חולשתו השכלית או הגופנית או חוסר נסיונו, ותנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל, רשאי לבטל את החוזה.

19. ניתן החוזה להפרדה לחלקים ועילת הביטול נוגעת רק לאחד מחלקיו, ניתן לביטול אותו חלק בלבד; אולם אם יש להניח שהצד הרשאי לבטל לא היה מתקשר בחוזה לולא העילה, רשאי הוא לבטל את החלק האמור או את החוזה כולו.

20. ביטול החוזה יהיה בהודעת המתקשר לצד השני תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על עילת הביטול, ובמקרה של כפיה – תוך זמן סביר לאחר שנודע לו שפסקה הכפיה.

21. משבוטל החוזה, חייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה, ואם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה – לשלם לו את שוויו של מה שקיבל.

22. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מכל תרופה אחרת.

פרק ג': צורת החוזה ותכנו

23. חוזה יכול שיעשה בעל פה, בכתב או בצורה אחרת, זולת אם היתה צורה מסויימת תנאי לתקפו על פי חוק או הסכם בין הצדדים.

24. תכנו של חוזה יכול שיהיה ככל אשר הסכימו הצדדים.

25. (א) חוזה יפורש לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי שהוא משתמע מתוך החוזה ומנסיבות העניין, ואולם אם אומד דעתם של הצדדים משתמע במפורש מלשון החוזה, יפורש החוזה בהתאם ללשונו.

(ב) חוזה הניתן לפירושים שונים, פירוש המקיים אותו עדיף על פירוש שלפיו הוא בטל.

(ב1) חוזה הניתן לפירושים שונים והיתה לאחד הצדדים לחוזה עדיפות בעיצוב תנאיו, פירוש נגדו עדיף על פירוש לטובתו.

(ג) ביטויים ותניות בחוזה שנוהגים להשתמש בהם בחוזים מאותו סוג יפורשו לפי המשמעות הנודעת להם באותם חוזים.

(ד) סעיפים 2, 4, 5, 6, 7, 8 ו-10 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, וסעיף 57 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פירוש של חוזה, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם תחולה כאמור.

26. פרטים שלא נקבעו בחוזה או על פיו יהיו לפי הנוהג הקיים בין הצדדים, ובאין נוהג כזה – לפי הנוהג המקובל בחוזים מאותו סוג, ויראו גם פרטים אלה כמוסכמים.

27. (א) חוזה יכול שיהיה תלוי בהתקיים תנאי (להלן – תנאי מתלה) או שיחדל בהתקיים תנאי (להלן – תנאי מפסיק).

(ב) חוזה שהיה טעון הסכמת אדם שלישי או רשיון על פי חיקוק, חזקה שקבלת ההסכמה או הרשיון הוא תנאי מתלה.

(ג) חוזה שהיה מותנה בתנאי מתלה, זכאי כל צד לסעדים לשם מניעת הפרתו, אף לפני שנתקיים התנאי.

28. סיכול תנאי (א) היה חוזה מותנה בתנאי מתלה וצד אחד מנע את קיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על אי-קיומו.
- (ב) היה חוזה מותנה בתנאי מפסיק וצד אחד גרם לקיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על קיומו.
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו אם היה התנאי דבר שהצד היה, לפי החוזה, בן חורין לעשותו או לא לעשותו, ולא יחולו אם מנע הצד את קיום התנאי או גרם לקיומו שלא בזדון ושלא ברשלנות.
29. בטלות החוזה או ההתנאה היה חוזה מותנה בתנאי והתנאי לא נתקיים תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזאת – תוך זמן סביר מכריתת החוזה, הרי אם היה זה תנאי מתלה – מתבטל החוזה, ואם תנאי מפסיק – מתבטלת ההתנאה.
30. חוזה שכריתתו, תכנו או מטרתו הם בלתי חוקיים, בלתי מוסריים או סותרים את תקנת הציבור – בטל.
31. תחולת הוראות הוראות סעיפים 19 ו-21 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על בטלותו של חוזה לפי פרק זה, אולם בבטלות לפי סעיף 30 רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן ובתנאים שימצא לנכון, לפטור צד מהחובה לפי סעיף 21, כולה או מקצתה, ובמידה שצד אחד ביצע את חיובו לפי החוזה – לחייב את הצד השני בקיום החיוב שכנגד, כולו או מקצתו.
32. חוזה של משחק, הגרלה או הימור שלפיו עשוי צד לזכות בטובת הנאה והזכיה תלויה בגורל, בניחוש או במאורע מקרי יותר מאשר בהבנה או ביכולת, אינו עילה לאכיפה או לפיצויים.
- (א) חוזה של משחק, הגרלה או הימור שהוסדרו בחוק או שניתן לעריכתם היתר על פי חוק.
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על משחק, הגרלה או הימור שהוסדרו בחוק או שניתן לעריכתם היתר על פי חוק.
33. חוזה שלפיו יינתן ציון, תואר, פרס וכיוצא באלה על פי הכרעה או הערכה של אחד הצדדים או של אדם שלישי, אין ההכרעה או ההערכה לפי החוזה נושא לדיון בבית משפט.
- פרק ד': חוזה לטובת אדם שלישי**
34. חוב שהתחייב אדם בחוזה לטובת מי שאינו צד לחוזה (להלן – המוטב) מקנה למוטב את הזכות לדרוש את קיום החיוב, אם משתמעת מן החוזה כוונה להקנות לו זכות זו.
35. זכותו של המוטב לדרוש את קיום החיוב מתבטלת למפרע, אם הודיע לאחד הצדדים לחוזה על דחיית הזכות תוך זמן סביר לאחר שאחד מהם הודיע לו עליה.
36. (א) כל עוד לא הודיע אחד הצדדים למוטב על זכותו לפי החוזה, רשאים הם לשנותה או לבטלה על ידי שינוי החוזה.
- (ב) בחיוב שיש לקיימו עקב מותו של אדם – על פי חוזה ביטוח, על פי חברות בקופת קצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה – רשאי הנושה, בהודעה לחייב או בצוואה שהודעה עליה ניתנה לחייב, לבטל את זכותו של המוטב או להעמיד במקומו מוטב אחר, אף אחרי שנודע למוטב על זכותו.
37. כל טענה שיש לחייב כלפי הנושה בקשר לחיוב תעמוד לו גם כלפי המוטב.
38. זכותו של המוטב אינה גורעת מזכותו של הנושה לדרוש מן החייב את קיום החיוב לטובת המוטב.
- פרק ה': קיום החוזה**
39. בקיום של חיוב הנובע מחוזה יש לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב; והוא הדין לגבי השימוש בזכות הנובעת מחוזה.
40. חיוב יכול שיקויים בידי אדם שאיננו החייב, זולת אם לפי מהות החיוב, או לפי המוסכם בין הצדדים, על החייב לקיימו אישית.
41. חיוב שלא הוסכם על מועד קיומו, יש לקיים זמן סביר לאחר כריתת החוזה, במועד שעליו הודיע הנושה לחייב זמן סביר מראש.
42. חיוב יכול שיקויים לפני מועדו, ובלבד שהודיע החייב לנושה על כך זמן סביר מראש והדבר לא יפגע בנושה.
43. (א) המועד לקיומו של חיוב נדחה –

(1) אם נמנע הקיום במועדו מסיבה התלויה בנושה – עד שהוסרה המניעה;

(2) אם תנאי לקיום הוא שיקויים תחילה חיובו של הנושה – עד שקויים אותו חיוב;

(3) אם על הצדדים לקיים חיוביהם בד בבד – כל עוד הנושה אינו מוכן לקיים את החיוב המוטל עליו.

(ב) נדחה המועד לקיום החיוב כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן, לחייב את הנושה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לחייב עקב הדחיה, אף אם אין בדבר משום הפרת חוזה מצד הנושה, ואם היה על החייב לשלם תשלומים תקופתיים עד לקיום החיוב שמועדו נדחה – לפטור אותו מתשלומים אלה בתקופת הדחיה.

מקום הקיום 44. (א) חיוב שלא הוסכם על מקום קיומו, יש לקיים במקום עסקו של הנושה, ואם אין לו מקום עסק – במקום מגוריו הקבוע.

(ב) שינה הנושה את מקום עסקו או מקום מגוריו אחרי כריתת החוזה, ישא בהוצאות הנוספות הנובעות מקיום החיוב במקום החדש.

קיום בבינונית 45. חיוב למתן נכס או שירות שלא הוסכם על סוגם או טיבם, יש לקיים במתן נכס או שירות מסוג ומטיב בינוניים.

קיום בסכום ראוי 46. חיוב לתשלום בעד נכס או שירות שלא הוסכם על שיעורו, יש לקיים בתשלום של סכום שהיה ראוי להשתלם לפי הנסיבות בעת כריתת החוזה.

קיום במטבע ישראלי 47. חיוב לשלם בארץ במטבע חוץ שתשלומו באותו מטבע אסור לפי הדין, יש לקיים בתשלום במטבע ישראלי, לפי שער החליפין הרשמי ביום התשלום.

קיום על תנאי 48. חיוב אשר לקיומו התחייב החייב כלפי הנושה בחיוב אחר, או שהעביר לו לשם כך זכות כלפי אדם שלישי, חזקה שלא התכוונו להפקיעו אלא אם קויימו החיוב האחר או הזכות.

זקיפת תשלומים בחיוב אחד 49. סכום שניתן לסילוקו של חיוב אחד, ייזקף תחילה לחשבון ההוצאות שנתחייב בהן החייב בשל אותו חיוב, לאחר מכן לחשבון הריבית ולבסוף לחשבון החיוב עצמו.

זקיפת תשלומים בחיובים אחדים 50. סכום שניתן לנושה שעה שהגיעו לו מן החייב חיובים אחדים, רשאי החייב, בעת התשלום, לציין את החיוב שלחשבונו ייזקף הסכום; לא עשה זאת, רשאי הנושה לעשות כן.

בחירה בין חיובים חלופים 51. (א) בחיובים חלופים רשאי החייב, בהודעה לנושה תוך תקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזו – תוך זמן סביר לפני המועד לקיום, לבחור את החיוב שיקיים; לא עשה זאת, רשאי הנושה, בהודעה לחייב, לבחור את החיוב.

(ב) הוסכם כי זכות הבחירה תהיה בידי הנושה והוא לא השתמש בה תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזו – תוך זמן סביר לפני המועד לקיום, רשאי החייב, בהודעה לנושה, לבחור את החיוב.

תחליף קיום 52. נעשה קיומו של חיוב בלתי אפשרי, ויש בשל כך לחייב זכות לפיצוי או לשיפוי כלפי אדם שלישי, על החייב להעביר לנושה את הזכות, או מה שקיבל על פיה, כדי שוויו של החיוב.

קיצוץ 53. (א) חיובים כספיים שצדדים חבים זה לזה מתוך עסקה אחת והגיע המועד לקיומם, ניתנים לקיצוץ בהודעה של צד אחד למשנהו; והוא הדין בחיובים כספיים שלא מתוך עסקה אחת, אם הם חיובים קצובים.

(ב) אין לקצוץ חיוב שהזכות לקיומו אינה ניתנת לעיקול.

(ג) הוראות סעיפים 49 ו-50 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על סילוק דרך קיצוץ.

פרק ו' ריבוי חייבים ונושים

ריבוי חייבים 54. שנים שחייבים חיוב אחד, חזקה שהם חייבים יחד ולחוד.

חיוב יחד ולחוד 55. (א) שנים שחייבים יחד ולחוד, רשאי הנושה לדרוש את קיום החיוב, כולו או מקצתו, משניהם כאחד, או מכל אחד מהם בנפרד, ובלבד שלא ייפרע יותר מן המגיע לו.

(ב) בטל או בוטל חיובו של אחד החייבים, בטל גם חיובו של השני, זולת אם הביטול נובע מפגם בכשרותו או בייצוגו של החייב האחד.

הפטיר הנושה אחד החייבים מן החיוב, כולו או מקצתו – בויתור, במחילה, בפשרה או בדרך אחרת – הופטר גם השני באותה מידה, זולת אם משתמעת מן ההפטר כוונה אחרת.	(ג)				
שנים שחייבים חיוב אחד, חזקה שהם נושאים בנטל החיוב בינם לבין עצמם בחלקים שווים.	(א)	56.	נטל החיוב בין החייבים		
חייב שנתן לנושה לקיום החיוב יותר מכפי חלקו בנטל החיוב, זכאי לחזור על החייב השני ולהיפרע ממנו לפי חלקיהם.	(ב)				
היו יותר משני חייבים ואין אפשרות סבירה לחזור ולהיפרע מאחד מהם, ישאו בחלקו הנותרים, לפי חלקיהם.	(ג)				
בוטל חיובו של חייב אחד כאמור בסעיף 55(ב) והביטול נובע מפגם בכשרותו או בייצוגו, אין לשני זכות לחזור עליו; הופטר חייב אחד כאמור בסעיף 55(ג) ואין בהפטר כדי לפטור את השני, אין בהפטר גם כדי לפגוע בזכות לחזור עליו לפי סעיף זה.	(ד)				
חייב שקיים את החיוב יותר מכפי חלקו, אינו זכאי לחזור על חייב אחר, במידה שהיה עשוי להיות מופטר כלפי הנושה מכוח טענה שהיתה ידועה לו ולא התגונן בה.		57.	סייג לזכות החזרה		
שעבוד או זכות אחרת שניתנו לנושה להבטחת החיוב יעברו לחייב שקיים את החיוב יותר מכפי חלקו, כדי להבטיח זכותו לחזור על חייב אחר; והוא, במידה שהדבר לא יפגע בנושה.	(א)	58.	העברת בטוחות		
עברו שעבוד או זכות כאמור בסעיף קטן (א), על הצדדים לעשות, לפי דרישת החייב שקיים את החיוב, את הפעולות הדרושות כדי שכוחה של ההעברה יהיה יפה לכל דבר.	(ב)				
שנים שמגיע להם חיוב אחד, חזקה שכל אחד מהם רשאי לדרוש את קיומו, ובלבד שלא ייפרעו מהחייב יותר מן המגיע ממנו; החייב רשאי לקיים את החיוב כלפי אחד הנושים, לפי בחירתו, כל עוד לא ניתן פסק דין לטובת הנושה האחר.	(א)	59.	ריבוי נושים		
חזקה על הנושים שהם שותפים בחיוב בחלקים שווים; קויים החיוב כלפי אחד מהם, רשאי השני לדרוש ממנו את חלקו.	(ב)				
פרק ז': שונות					
הודעה לפי חוק זה תינתן בדרך המקובלת בנסיבות הענין.	(א)	60.	דרך ומועד למסירת הודעה		
מקום שמדובר בחוק זה על מסירת הודעה, רואים את ההודעה כנמסרה במועד שבו הגיעה לנמען או אל מענו.	(ב)				
הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.	(א)	61.	תחולה		
הוראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין בשינויים המחוייבים, גם על פעולות משפטיות שאינן בבחינת חוזה ועל חיובים שאינם נובעים מחוזה.	(ב)				
בטלים –		62.	ביטולים		
סעיפים 658, 948, 949 ו-1003 עד 1007 והספר השנים עשר של המגילה;	(1)				
סעיף 64 לחוק הפרוצדורה האזרחית העותמאני מיום 2 ברג' 1296 (21 ביוני 1879).	(2)				
בענינים שחוק זה דן בהם לא יחול סימן 46 לדבר המלך במועצתו לארץ ישראל, 1947-1922.		63.	עצמאות החוק		
תחילתו של חוק זה ביום א' באלול תשל"ג (29 באוגוסט 1973); על חוזים שנכרתו לפני תחילת חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.		64.	תחילה מעבר והוראת		

חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970
תוכן עניינים

	פרק א': הוראות כלליות	
11	הגדרות	סעיף 1
11	תרופות הנפגע	סעיף 2
	פרק ב': התרופות	
	סימן א': אכיפת החוזה	
11	הזכות לאכיפה	סעיף 3
11	תנאים באכיפה	סעיף 4
11	אכיפה בעסקה טעונת רישום	סעיף 5
	סימן ב': ביטול החוזה	
11	הגדרה	סעיף 6
11	הזכות לביטול	סעיף 7
11	דרך הביטול	סעיף 8
11	השבה לאחר ביטול	סעיף 9
	סימן ג': פיצויים	
12	הזכות לפיצויים	סעיף 10
12	פיצויים ללא הוכחת נזק	סעיף 11
12	שמירת זכות	סעיף 12
12	פיצויים בעד נזק שאינו של ממון	סעיף 13
12	הקטנת הנזק	סעיף 14
12	פיצויים מוסכמים	סעיף 15
12	פיצויים וביטוח	סעיף 16
	פרק ג': שונות	
12	הפרה צפויה	סעיף 17
12	פטור בשל אונס או סיכול החוזה	סעיף 18
13	זכות עיכבון	סעיף 19
13	קיצוז	סעיף 20
13	הוראות בדבר מתן הודעה	סעיף 21
13	שמירת דינים	סעיף 22
13	ביטול	סעיף 23
13	עצמאות החוק	סעיף 24
13	תחילה והוראת מעבר	סעיף 25

הגדרות	1.	(א)	בחוק זה –	פרק א': הוראות כלליות
			"הפרה" – מעשה או מחדל שהם בניגוד לחוזה; "נפגע" – מי שזכאי לקיום החוזה שהופר; "אכיפה" – בין בצו לסילוק חיוב כספי או בצו עשה אחר ובין בצו לא-תעשה, לרבות צו לתיקון תוצאות ההפרה או לסילוק; "נזק" – לרבות מניעת ריווח.	
תרופות הנפגע	2.	(ב)	כל מקום שמדובר בחוק זה בהפרת חוזה – גם הפרת חיוב מחיוביו במשמע. הופר חוזה, זכאי הנפגע לתבוע את אכיפתו או לבטל את החוזה, וזכאי הוא לפיצויים, בנוסף על אחת התרופות האמורות או במקומן, והכל לפי הוראות חוק זה.	
			פרק ב': התרופות	
			סימן א': אכיפת החוזה	
הזכות לאכיפה	3.		הנפגע זכאי לאכיפת החוזה, זולת אם נתקיימה אחת מאלה:	
			(1) החוזה אינו בר-ביצוע; (2) אכיפת החוזה היא כפיה לעשות, או לקבל, עבודה אישית או שירות אישי; (3) ביצוע צו האכיפה דורש מידה בלתי סבירה של פיקוח מטעם בית משפט או לשכת הוצאה לפועל; (4) אכיפת החוזה היא בלתי צודקת בנסיבות הענין.	
תנאים באכיפה	4.		בית המשפט רשאי להתנות את אכיפת החוזה בקיום חיוביו של הנפגע או בהבטחת קיומם או בתנאים אחרים המתחייבים מן החוזה לפי נסיבות הענין.	
אכיפה בעסקה טעונת רישום	5.		ניתן צו אכיפה על חיוב להקנות נכס או זכות בנכס וההקניה טעונה רישום בפנקס המתנהל על פי חיקוק, ייעשה הרישום בתוקף צו האכיפה ולפי האמור בו כאילו נעשה לבקשת הצדדים.	
			סימן ב': ביטול החוזה	
הגדרה	6.		לענין סימן זה, "הפרה יסודית" – הפרה שניתן להניח לגביה שאדם סביר לא היה מתקשר באותו חוזה אילו ראה מראש את ההפרה ותוצאותיה, או הפרה שהוסכם עליה בחוזה שתיחשב ליסודית; תניה גורפת בחוזה העושה הפרות יסודיות ללא הבחנה ביניהן, אין לה תוקף אלא אם היתה סבירה בעת כריתת החוזה.	
הזכות לביטול	7.	(א)	הנפגע זכאי לבטל את החוזה אם הפרת החוזה היתה יסודית.	
		(ב)	היתה הפרת החוזה לא יסודית, זכאי הנפגע לבטל את החוזה לאחר שנתן תחילה למפר ארכה לקיומו והחוזה לא קויים תוך זמן סביר לאחר מתן הארכה, זולת אם בנסיבות הענין היה ביטול החוזה בלתי צודק; לא תישמע טענה שביטול החוזה היה בלתי צודק אלא אם המפר התנגד לביטול תוך זמן סביר לאחר מתן הודעת הביטול.	
		(ג)	ניתן החוזה להפרדה לחלקים והופר אחד מחלקיו הפרה שיש בה עילה לביטול אותו חלק, אין הנפגע זכאי לבטל אלא את החלק שהופר; היתה בהפרה גם משום הפרה יסודית של כל החוזה, זכאי הנפגע לבטל את החלק שהופר או את החוזה כולו.	
דרך הביטול	8.		ביטול החוזה יהיה בהודעת הנפגע למפר תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על ההפרה; אולם במקרה האמור בסעיף 7(ב) ובכל מקרה אחר שהנפגע נתן למפר תחילה ארכה לקיום החוזה – תוך זמן סביר לאחר שחלפה הארכה.	
השבה ביטול לאחר	9.	(א)	משבוטל החוזה, חייב המפר להשיב לנפגע מה שקיבל על פי החוזה, או לשלם לו את שוויו של מה שקיבל אם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך; והנפגע חייב להשיב למפר מה שקיבל על פי החוזה, או לשלם לו את שוויו של מה שקיבל אם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך.	

(ב) בוטל החוזה בחלקו, יחולו הוראות סעיף קטן (א) על מה שהצדדים קיבלו על פי אותו חלק.

סימן ג': פיצויים

10.	הזכות לפיצויים	הנפגע זכאי לפיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב ההפרה ותוצאותיה ושהמפר ראה אותו או שהיה עליו לראותו מראש, בעת כריתת החוזה, כתוצאה מסתברת של ההפרה.
11.	פיצויים ללא הוכחת נזק	(א) הופר חיוב לספק או לקבל נכס או שירות ובוטל החוזה בשל ההפרה, זכאי הנפגע, ללא הוכחת נזק, לפיצויים בסכום ההפרש שבין התמורה בעד הנכס או השירות לפי החוזה ובין שוויים ביום ביטול החוזה.
(ב) הופר חיוב לשלם סכום כסף, זכאי הנפגע, ללא הוכחת נזק, לפיצויים בסכום הריבית השקלית כהגדרתה בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 על התשלום שבפיגור, מיום ההפרה ועד יום התשלום, אם לא קבע בית המשפט שיעור אחר, ויחולו הוראות החוק האמור לעניין ריבית זו, בשינויים המחויבים.
12.	שמירת זכות	האמור בסעיף 11 אינו גורע מזכותו של הנפגע לפיצויים בעד נזק שהוכיח לפי סעיף 10; אולם אם היתה התמורה שכנגד החיוב שהופר בלתי סבירה, או שלא היתה תמורה כלל, רשאי בית המשפט להפחית את הפיצויים עד כדי האמור בסעיף 11.
13.	פיצויים בעד נזק שאינו של ממון	גרמה הפרת החוזה נזק שאינו נזק ממון, רשאי בית המשפט לפסוק פיצויים בעד נזק זה בשיעור שייראה לו בנסיבות הענין.
14.	הקטנת הנזק	(א) אין המפר חייב בפיצויים לפי סעיפים 10, 12 ו-13 בעד נזק שהנפגע יכול היה, באמצעים סבירים, למנוע או להקטין.
(ב) הוציא הנפגע הוצאות סבירות למניעת הנזק או להקטנתו, או שהתחייב בהתחייבויות סבירות לשם כך, חייב המפר לשפות אותו עליהן, בין אם נמנע הנזק או הוקטן ובין אם לאו; היו ההוצאות או ההתחייבויות בלתי סבירות, חייב המפר בשיפוי כדי שיעורן הסביר בנסיבות הענין.
15.	פיצויים מוסכמים	(א) הסכימו הצדדים מראש על שיעור פיצויים (להלן – פיצויים מוסכמים), יהיו הפיצויים כמוסכם, ללא הוכחת נזק; אולם רשאי בית המשפט להפחיתם אם מצא שהפיצויים נקבעו ללא כל יחס סביר לנזק שניתן היה לראותו מראש בעת כריתת החוזה כתוצאה מסתברת של ההפרה.
(ב) הסכם על פיצויים מוסכמים אין בו כשלעצמו כדי לגרוע מזכותו של הנפגע לתבוע במקומם פיצויים לפי סעיפים 10 עד 14 או לגרוע מכל תרופה אחרת בשל הפרת החוזה.
(ג) לענין סימן זה, סכומים שהמפר שילם לנפגע לפני הפרת החוזה והצדדים הסכימו מראש על חילוטם לטובת הנפגע, דינם כדין פיצויים מוסכמים.
16.	פיצויים וביטוח	בקביעת שיעור הפיצויים לא יובא בחשבון סכום שהנפגע קיבל או זכאי לקבל בשל הפרת החוזה לפי חוזה ביטוח.

פרק ג': שונות

17.	הפרה צפויה	גילה צד לחוזה את דעתו שלא יקיים את החוזה, או שנסתבר מנסיבות הענין שלא יוכל או לא ירצה לקיימו, זכאי הצד השני לתרופות לפי חוק זה גם לפני המועד שנקבע לקיום החוזה, ובלבד שבית המשפט, בנתנו צו אכיפה, לא יורה שיש לבצע חיוב לפני המועד שנקבע לקיומו.
18.	פטור בשל אונס או סיכול החוזה	(א) היתה הפרת החוזה תוצאה מנסיבות שהמפר, בעת כריתת החוזה, לא ידע ולא היה עליו לדעת עליהן או שלא ראה ולא היה עליו לראותן מראש, ולא יכול היה למנען, וקיום החוזה באותן נסיבות הוא בלתי אפשרי או שונה באופן יסודי ממה שהוסכם עליו בין הצדדים, לא תהיה ההפרה עילה לאכיפת החוזה שהופר או לפיצויים.
(ב) במקרים האמורים בסעיף קטן (א) רשאי בית המשפט, בין אם בוטל החוזה ובין אם לאו, לחייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה או, על פי בחירה כאמור בסעיף 9, לשלם לו את שוויו, ולחייב את המפר בשיפוי הנפגע על ההוצאות הסבירות שהוציא ועל ההתחייבויות שהתחייב בהן באופן סביר לשם קיום החוזה, והכל אם נראה לבית המשפט צודק לעשות כן בנסיבות הענין ובמידה שנראה לו.

19.	זכות עיכבון	קיבל הנפגע עקב החוזה נכס של המפר שעליו להחזירו, תהא לנפגע זכות עיכבון באותו נכס כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המפר עקב ההפרה.
20.	קיזוז	חובות שהצדדים חבים זה לזה על פי חוק זה ניתנים לקיזוז.
21.	הוראות בדבר מתן הודעה	(א) הודעה לפי חוק זה תינתן בדרך שקבעו הצדדים, ובאין קביעה כזאת – בדואר רשום או בדרך אחרת המקובלת בנסיבות הענין. (ב) נפגע שנתן הודעה כאמור בסעיף קטן (א) ויש יסוד להניח שההודעה הגיעה לתעודתה במועדה, רשאי להסתמך עליה אף אם איחרה להגיע או לא הגיעה כלל.
22.	שמירת דינים	(א) אין בחוק זה כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לתת פסק דין הצהרתי, צו עשה או לא-תעשה, לשעה או לתמיד, החלטות ביניים או כל סעד אחר. (ב) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק המסדיר יחסי עבודה או בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
23.	ביטול	סעיפים 106 עד 111 לחוק הפרוצדורה האזרחית העותמאני מיום 2 רגב 1296 (21 ביוני 1879) – בטלים.
24.	עצמאות החוק	בענינים שחוק זה דן בהם לא יחול סימן 46 לדבר-המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1947-1922.
25.	תחילה ותחילה מעבר	תחילתו של חוק זה ביום א' בניסן תשל"א (27 במרס 1971); על חוזים שנכרתו לפני תחילתו של חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.

חוק המתנה, תשכ"ח-1968
תוכן עניינים

15	מהות המתנה	סעיף 1
15	מתנה לאלתר	סעיף 2
15	חזקת הסכמה	סעיף 3
15	תנאים וחייבים	סעיף 4
15	התחייבות לתת מתנה	סעיף 5
15	דרכי ההקניה	סעיף 6
15	ביטול	סעיף 7
15	תחילה והוראת מעבר	סעיף 8

מהות המתנה	1.	(א) מתנה היא הקניית נכס שלא בתמורה.
(ב) דבר-המתנה יכול שיהיה מקרקעין, מטלטלין או זכויות.
(ג) מתנה יכול שתהיה בויתורו של הנותן על זכות כלפי המקבל או במחילתו של הנותן על חיוב המקבל כלפיו.
מתנה לאלתר	2.	מתנה נגמרת בהקניית דבר-המתנה על-ידי הנותן למקבל תוך הסכמה ביניהם שהדבר ניתן במתנה.
חזקת הסכמה	3.	חזקה על מקבל המתנה שהסכים למתנה, זולת אם הודיע לנותן על דחייתה תוך זמן סביר לאחר שנודע לו עליה.
תנאים וחיובים	4.	מתנה יכול שתהיה על תנאי ויכול שתחייב את המקבל לעשות מעשה בדבר-המתנה או להימנע מעשותו; נותן המתנה רשאי לדרוש מהמקבל את מילוי החיוב, ורשאי לדרוש זאת מי שהחיוב הוא לזכותו, ואם היה בדבר ענין לציבור – היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו.
התחייבות לתת מתנה	5.	(א) התחייבות לתת מתנה בעתיד טעונה מסמך בכתב.
(ב) כל עוד מקבל המתנה לא שינה את מצבו בהסתמך על ההתחייבות, רשאי הנותן לחזור בו ממנה, זולת אם ויתר בכתב על רשות זו.
(ג) מלבד האמור בסעיף קטן (ב), רשאי הנותן לחזור בו מהתחייבותו אם היתה החזרה מוצדקת בהתנהגות מחפירה של מקבל המתנה כלפי הנותן או כלפי בן-משפחתו או בהרעה ניכרת שחלה במצבו הכלכלי של הנותן.
דרכי ההקניה	6.	בעלות בדבר-המתנה עוברת למקבל במסירת הדבר לידו, או במסירת מסמך לידו המזכה אותו לקבלו, ואם היה הדבר ברשות המקבל – בהודעת הנותן למקבל על המתנה; והכל כשאין בדין אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
ביטול	7.	הספר השביעי של המגילה – בטל.
תחילה והוראת מעבר	8.	תחילתו של חוק זה ביום ט' בתשרי תשכ"ט (1 באוקטובר 1968); על מתנה, ועל התחייבות לתת מתנה, שנעשו לפני תחילת חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.

חוק הערבות, תשכ"ז-1967 תוכן עניינים

	פרק א': הוראות כלליות	
17	מהות הערבות	סעיף 1
17	סייג לערבות	סעיף 2
17	יצירת הערבות	סעיף 3
17	תחומה של הערבות	סעיף 4
17	שינוי בחיוב	סעיף 5
17	הפטר הערב	סעיף 6
17	טענות הגנה	סעיף 7
17	אחריות הערב	סעיף 8
17	זכות הערב לחזור על החייב	סעיף 9
17	סייג לזכות הערב לחזור על החייב	סעיף 10
17	דין הערב לפני שמילא ערבותו	סעיף 11
17	שעבוד נכס של החייב	סעיף 12
18	ריבוי ערבים	סעיף 13
18	ערב בעד ערב	סעיף 14
18	ביטול ערבות לחיוב עתיד לבוא	סעיף 15
18	התחייבות לשיפוי	סעיף 16
18	ערבות או התחייבות לשיפוי בשל חיוב פגום	סעיף 17
	פרק ב': ערבות של ערב יחיד	
18	תחולה	סעיף 18
18	הגדרות	סעיף 19
18	עדכון סכומים	סעיף 20
18	ערבות בסכום קצוב	סעיף 21
18	חובת גילוי	סעיף 22
19	תוצאות אי גילוי	סעיף 23
19	מסירת העתק מחוזה	סעיף 24
19	תוספות לסכום הערבות	סעיף 25
20	הודעה על אי-קיום	סעיף 26
20	תובענה מהחייב תחילה	סעיף 27
20	חזרה אל החייב	סעיף 28
20	ריבוי ערבים	סעיף 29
21	תחום ערבותו של ערב יחיד	סעיף 30
21	עדיפות	סעיף 31
21	אי התנאה	סעיף 32
	פרק ג': הוראות שונות	
21	שמירת דינים	סעיף 33
21	ביצוע ותקנות	סעיף 34

פרק א': הוראות כלליות

1.	(א)	ערכות היא התחייבותו של אדם לקיים חיובו של אדם אחר כלפי אדם שלישי.	מהות הערכות
	(ב)	הערכות יכול שתהיה לחיוב כולו או מקצתו, קיים או עתיד לבוא, מתחדש או מותנה, קצוב או בלתי קצוב.	
2.		אין ערכות אלא לחיוב בר-תוקף.	סייג לערכות
3.		הערכות נוצרת בהסכם בין הערב לבין הנושה או בהתחייבותו של הערב שהודעה עליה ניתנה לנושה; ואם היתה הערכות על פי צו של רשות – משנמסר כתב הערכות לרשות.	יצירת הערכות
4.	(א)	אין הערב חב ביותר מחיובו של החייב ולא בחמור ממנו.	תחומה של הערכות
	(ב)	הערב חב גם בריבית, בהוצאות ובדמי נזק שנתחייב בהם החייב בשל החיוב הנערב, ודינם של כל אלה כדין החיוב הנערב; והוא כשאין כוונה אחרת משתמעת מן הערכות.	
	(ג)	היה היקף הערכות מוגבל, אין הערב חב אלא בתחום ערכותו.	
5.	(א)	הוקטן החיוב הנערב, על פי הסכם בין החייב לבין הנושה או על פי ויתור של הנושה, מופטר הערב במידה שהופטר החייב.	שינוי בחיוב
	(ב)	הוגדל החיוב הנערב, על פי הסכם בין החייב לבין הנושה, אין הדבר משנה בחיובו של הערב.	
	(ג)	חל בחיוב הנערב שינוי אחר, על פי הסכם בין החייב לבין הנושה, משתנה חיובו של הערב לפי השינוי, אולם הברירה בידי הערב –	
	(1)	למלא ערכותו ללא שינוי, אם ניתן לעשות כן;	
	(2)	לבטל ערכותו אם השינוי היה שינוי יסודי הפוגע בזכויות הערב.	
6.	(א)	גרם הנושה לאי-מילוי החיוב הנערב, מופטר הערב.	הפטר הערב
	(ב)	גרם הנושה לפקיעת ערובה שניתנה להבטחת החיוב הנערב ונגרם על ידי כך לערב נזק, מופטר הערב כדי סכום הנזק.	
7.	(א)	כל טענה שיש לחייב כלפי הנושה בקשר לחיובו עומדת גם לערב.	טענות הגנה
	(ב)	התיישנה התביעה נגד החייב, מתיישנת גם התביעה נגד הערב, אם לא התיישנה לפני כן.	
8.		הערב והחייב אחראים כלפי הנושה יחד ולחוד, אולם אין הנושה רשאי לדרוש מן הערב מילוי ערכותו בלי שדרש תחילה מן החייב קיום חיובו, אלא באחת הנסיבות האלה:	אחריות הערב
	(1)	הערב ויתר על הדרישה מן החייב;	
	(2)	ניתן נגד החייב צו קבלת נכסים או צו פירוק;	
	(3)	החייב מת או נמצא מחוץ לישראל או שמתן הדרישה כרוך בקשיים מיוחדים.	
9.		זולת אם ניתנה הערכות שלא בהסכמת החייב, זכאי הערב לחזור על החייב ולהיפרע ממנו מה שנתן למילוי ערכותו, בתוספת הוצאות סבירות שהוציא לרגל הערכות וריבית שקלית כהגדרתה בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, מיום מילוי הערכות או מיום ההוצאות, ויחולו הוראות החוק האמור לעניין ריבית זו, בשינויים המחויבים.	זכות הערב לחזור על החייב
10.	(א)	הערב לא יהיה זכאי לחזור על החייב במידה שהוא היה עשוי להיות מופטר על ידי טענה שעמדה לחייב כלפי הנושה בקשר לחיובו והטענה היתה ידועה לערב ולא התגונן בה; ובלבד שזכות הערב לחזור על החייב אינה נפגעת אם עשה כאמור בסעיף 5(ג)(1).	סייג לזכות הערב לחזור על החייב
	(ב)	הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו אם הערב מילא את ערכותו לאחר ששלח לחייב הודעה על כוונתו לעשות כן ונתן לו זמן סביר לפנות לבית המשפט.	
11.		לערב יהיו, לפני שמילא ערכותו, אותם הסעדים להבטחת זכותו לחזור על החייב הנתונים לנושה להבטחת חוב שטרם הגיע זמן פרעונו.	דין הערב לפני שמילא ערכותו
12.		היה החיוב הנערב מובטח גם בשעבוד נכס של החייב, יעבור השעבוד לזכות הערב, לאחר שמילא ערכותו, להבטחת זכותו לחזור על החייב, ועל נותן השעבוד והנושה	שעבוד נכס של החייב

לעשות, לפי דרישת הערב, את הפעולות הדרושות כדי שכוחה של ההעברה יהיה יפה לכל דבר; והכל במידה שאין הדבר פוגע בזכויות הנושה.

13. ריבוי ערבים
שנים או יותר שערבו חיוב אחד, אם במאוחד ואם בנפרד, יהיו אחראים יחד ולחוד; ואם היה היקף הערבויות שונה, יהיו אחראים כאמור בתחום הערבות המשותפת; והכל כשאין כוונה אחרת משתמעת מן הערבויות.

14. ערב בעד ערב
נתן אדם לנושה התחייבות למילוי ערבותו של ערב, יהא דין ערבותו של הערב כלפי הנושה כדין חיוב נערב הן לענין היחסים בין אותו אדם לבין הנושה והן לענין היחסים בינו לבין הערב.

15. ביטול ערבות לחיוב עתיד לבוא
(א) ניתנה ערבות לחיוב עתיד לבוא רשאי הערב, כל עוד לא נוצר החיוב הנערב, לבטל ערבותו על ידי מתן הודעה בכתב לנושה, אולם עליו לפצות את הנושה בעד הנזק שנגרם לו עקב הביטול.

(ב) ניתנה ערבות כאמור בהסכמת החייב וביטל הערב ערבותו בלי שנתן לחייב הודעה על כך זמן סביר מראש, על הערב לפצות את החייב בעד הנזק שנגרם לו עקב אי-מתן ההודעה.

16. התחייבות לשיפוי
התחייבות של אדם לשפות נושה בשל אי-קיום חיובו של חייב כלפי הנושה, כשהתחייבות אינה בבחינת ערבות, יחולו עליה סעיפים 3, 9, 11 ו-12, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

17. ערבות או התחייבות לשיפוי בשל חיוב פגום
ערבות לחיוב שתקפו פגום רק מבחינת כשרותו או ייצוגו של החייב יראוה כהתחייבות לשיפוי; על התחייבות לשיפוי בשל אי-קיום חיוב כאמור לא יחולו סעיפים 9, 11 ו-12.

פרק ב': ערבות של ערב יחיד

18. תחולה
הוראות פרק זה יחולו על ערבות שנתן ערב יחיד לנושה, יהא כינויה אשר יהא, לרבות התחייבות לשיפוי.

19. הגדרות
בפרק זה –

"נושה" – מי שמתן הלוואות הוא במהלך עסקיו הרגיל, אף אם אינו עיסוקו העיקרי;
"ערב יחיד" – מי שאינו תאגיד, ולמעט בן זוג של החייב או שותפו של החייב, בין בשותפות רשומה ובין בשותפות שאינה רשומה; היה החייב תאגיד, לא ייחשב כערב יחיד גם מי שהוא בעל ענין בתאגיד; לענין זה, "בעל ענין בתאגיד" – כהגדרת "בעל ענין" בתאגיד, בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;
"ערב מוגן" – אחד מאלה:

(1) ערב יחיד, שבחווה הערבות בינו לבין הנושה נקוב סכום שאינו עולה על 89,311.66 שקלים חדשים;

(2) ערב יחיד, שבחווה הערבות בינו לבין הנושה נקוב סכום שאינו עולה על 744,263.82 שקלים חדשים, ובלבד שהחיוב הנערב נועד לרכישת זכויות בדירה המיועדת למגורי החייב, ילדיו הבגירים או הוריו.

20. עדכון סכומים
(א) הסכומים הנקובים בהגדרה "ערב מוגן" בסעיף 19 יעודכנו ב-1 בינואר וב-1 ביולי של כל שנה (להלן – יום העדכון), לפי שיעור עליית המדד החדש לעומת המדד היסודי; ואולם יום העדכון הראשון יהיה ביום ג' באדר התשנ"ח (1 במרס 1998).

(ב) לענין סעיף זה –

"מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד החדש" – המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון;

"המדד היסודי" – המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון הקודם, ולענין יום העדכון הראשון – המדד שפורסם בחודש יולי 1997.

21. ערבות בסכום קצוב
(א) ערב יחיד ערב רק לסכום הנקוב בחווה הערבות ולתוספות כמפורט בסעיף 25.
(ב) לא נקוב בחווה הערבות סכום קצוב – פטור ערב יחיד מערבותו.

22. חובת גילוי
(א) נושה יגלה לערב יחיד, לפני כריתת חוזה הערבות, את כל הפרטים הבאים, כפי שנקבעו בחווה שבינו לבין החייב:

(1) הסכום הנקוב בחווה שבין הנושה לבין החייב (להלן – הקרן);

- (2) שיעור הריבית השנתי, בחישוב המביא בחשבון ריבית דריבית בהתאם למועד הפרעון ;
- (3) תקופת החיוב, סכומי הפרעון של הקרן ושל הריבית ומועדי הפרעון ;
- (4) היתה הריבית משתנה – שיעור הריבית בעת כריתת החוזה בהתחשב בריבית דריבית בהתאם למועד הפרעון בעת כריתת החוזה, ודרך השינוי ;
- (5) היות הקרן או הריבית צמודות, ובסיס ההצמדה ;
- (6) תוספות שנקבעו לפי סעיף 25(א)(4) ;
- (7) שיעור ריבית בשל איחור בפרעון וכן כל תשלום שיחויב בו החייב בשל אי קיום החיוב הנערב.
- (ב) נושה יגלה לערב יחיד, לפני כריתת חוזה הערבות, בנוסף לפרטים לפי סעיף קטן (א), את הפרטים הבאים :
- (1) היות הערב ערב יחיד או ערב מוגן ;
- (2) מספר הערבים וחלקו היחסי של הערב בחיוב ;
- (3) היות הערבות ערבות לחיוב קיים או לחיוב המחליף חיוב קיים ;
- (4) שיעור הריבית כמשמעותה בסעיף 25(א)(2).
- (ג) גילוי הפרטים המפורטים בסעיף קטן (א)(1), (3) ו-(4), יהא כפי שהם מעודכנים למועד כריתת חוזה הערבות.
- (ד) גילוי הפרטים שבסעיף קטן (א) לגבי ערבות לחיוב עתיד לבוא, יהא כפי שהם ידועים לנושה בעת כריתת חוזה הערבות או כפי שניתן לקבוע אותם במועד האמור.
- (א) לא גילה הנושה לערב יחיד את הפרטים המפורטים –
- (1) בסעיף 22(א)(1) – פטור ערב יחיד מערבותו אם בעת כריתת החוזה היה פער משמעותי בין סכום הערבות לסכום ההלוואה ;
- (2) בסעיף 22(א)(2) – ימלא ערב יחיד את ערבותו לפי שיעור הריבית המינימלי המקובל בחוזים מאותו סוג ;
- (3) בסעיף 22(א)(4) – ימלא ערב יחיד את ערבותו לפי שיעור הריבית המינימלי המקובל בחוזים מאותו סוג ;
- (4) בסעיף 22(א)(3), (5), (6) או (7) ובסעיף 22(ב)(2) – ימלא ערב יחיד את ערבותו לפי אומד דעתו בעת כריתת חוזה הערבות ;
- (5) בסעיף 22(ב)(1), (3) או (4) – פטור ערב יחיד מערבותו.
- (ב) הוכיח הנושה שערב יחיד ידע פרט מהפרטים הקבועים בסעיף 22, לא יחול סעיף קטן (א) בכל הנוגע לאותו פרט.
- (א) נושה העומד לחתום על חוזה ערבות עם ערב יחיד, ימסור לו העתק מהחוזה ויתן לו הזדמנות סבירה לעיין בו לפני חתימתו, וכן ימסור לו העתק חתום לאחר החתימה.
- (ב) נושה ימסור לערב יחיד, לפי בקשתו, העתק מהחוזה שבין הנושה לחייב.
- (א) ערב יחיד ערב, בנוסף לסכום הנקוב בחוזה הערבות, רק לתוספות אלה :
- (1) הפרשי הצמדה וריבית שלא יעלו על המוסכם בין הנושה לבין החייב ;
- (2) ריבית בשל איחור בפרעון, ובלבד שלא יעלה שיעורה על ארבע נקודות אחוז מעל הריבית שנקבעה בחוזה שבין הנושה לבין החייב באין איחור בפרעון (להלן – ריבית מקורית) ; היתה הריבית המקורית ריבית משתנה, ייעשה החישוב על פי אותה ריבית כפי שינוייה מעת לעת, בתוספת שלא תעלה על ארבע נקודות אחוז על שיעור הריבית המקורית ;
- (3) הוצאות שקבע בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל ;
- (4) תוספת שיקבע שר המשפטים בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל.

(ב) ערב יחיד יהיה חייב בתוספת המפורטת בסעיף קטן (א)(2) רק עבור התקופה שלאחר תום 15 הימים מיום שקיבל את ההודעה על אי קיום החיוב כאמור בסעיף 26.

הודעה על אי-קיום 26. (א) לא קיים החייב את חיובו, יודיע על כך הנושה לערב יחיד תוך 90 ימים מיום שהיה על החייב לקיים את החיוב; לא הודיע כאמור, יופטר הערב כדי הנזק שנגרם לו בשל כך.

(ב) בהודעה כאמור בסעיף קטן (א), יפרט הנושה את תוכן הוראות סעיף קטן (ד)(2) ו-(3) ואת תוכן של הוראות סעיפים 27 ו-29.

(ג) שר המשפטים רשאי, בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל, לקבוע סוג וסכום של חיובים שלגביהם פטור הנושה מלהודיע לערב על אי-קיום החיוב כאמור בסעיף קטן (א).

(ד) (1) ביקש נושה להעמיד לפרעון מוקדם הלוואה לפרעון בתשלומים, בשל איחור בפרעון, יודיע על כך לערב יחיד לפחות 15 ימים מראש; לא הודיע הנושה כאמור, לא יהיה הערב היחיד חייב בפרעון המוקדם;

(2) הודיע הערב היחיד על רצונו לפרוע את ההלוואה בתשלומים, רשאי הוא לפרוע את ההלוואה בהתאם לתנאי ההלוואה ולתנאי פריסת התשלומים כפי שנקבעו בחוזה שבין הנושה לחייב, וזאת מבלי לגרוע מזכויותיו כערב מוגן;

(3) לא הודיע הערב היחיד על רצונו לפרוע את ההלוואה כאמור בפסקה (2) תוך 15 ימים מיום שקיבל את ההודעה של הנושה כאמור בפסקה (1), יהיה הנושה רשאי להעמיד את ההלוואה לפרעון מוקדם.

(ה) הודעה של נושה לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ד)(1) תישלח בדואר רשום לפי המען שמסר הערב לנושה; דרך מסירת הודעה של ערב יחיד לפי סעיף קטן (ד)(2) תיקבע בתקנות.

(א) 27. לא תוגש תובענה נגד ערב מוגן אלא לאחר שנתקיימו שניים אלה:

- (1) ניתן פסק דין נגד החייב;
- (2) רשם ההוצאה לפועל אישר שעל מנת להיפרע מהחייב, ננקטו כל הליכי ההוצאה לפועל, לרבות הליכים למימוש משכנתה על דירת מגורים או למימוש משכון על זכויותיו בדירת מגורים והכל כשהם סבירים בנסיבות הענין.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), ניתן להגיש תובענה נגד ערב מוגן למילוי ערבותו אם התקיים אחד משני הסייגים הבאים:

- (1) החייב נפטר, הוכרז פסול דין, ניתן נגדו צו כינוס נכסים או יצא מן הארץ לצמיתות; היה החיוב מובטח במשכנתה או במשכון, לא יחול סייג זה אלא אם כן קבע בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, לפי הענין, שנעשו מאמצים סבירים לאיתור החייב או למימוש המשכנתה או המשכון;
- (2) היה החייב תאגיד – ניתן נגדו צו כינוס נכסים או צו פירוק.

(ג) הוגשה תובענה נגד חייב, ימסור הנושה הודעה לכל ערב מוגן, והוא יהיה רשאי להצטרף להליך.

(ד) לענין סעיף זה, "הגשת תובענה" – לרבות דרישה לתשלום החוב, כולו או מקצתו, קיזוז, או מימוש כל סעד שיש לנושה כלפי הערב המוגן.

חזרה אל החייב 28. מילא ערב מוגן את ערבותו, כולה או מקצתה, יהא דינו כדין הנושה לענין הליכי גביית החוב מאת החייב שבהם פתח הנושה, והוא יהיה רשאי להמשיך בהליכים אלה.

ריבוי ערבים 29. (א) ערבים מוגנים יהיו חייבים כלפי הנושה בחלקים שווים.

(ב) היו לאותו חיוב גם ערבים שאינם ערבים מוגנים, יחושב חלקו של כל ערב מוגן לפי מספרם של כלל הערבים.

(ג) היה הסכום הנקוב בחוזה הערבות של ערב מוגן נמוך מחלקו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), לא יהא אותו ערב חב מעבר לסכום הנקוב בחוזה ערבותו; אין בהוראה זו כדי להשפיע על חלקם של יתר הערבים.

- תחום ערבותו של
ערב יחיד
עדיפות
אי התנאה
30. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 4(א).
31. הוראות פרק זה יחולו על אף האמור בסעיף 57 לפקודת השטרות.
32. על אף האמור בכל דין, בערבות לפי פרק זה, התניה על הוראות הפרק ועל סעיפים 5, 6, 7, 11 ו-12 שאינה לטובת ערב יחיד – בטלה.
- פרק ג': הוראות שונות**
33. חוק זה בא להוסיף על כל דין אחר ולא לגרוע ממנו.
34. שר המשפטים ממונה על ביצועו של חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, ובין השאר –
- (1) לקבוע פרטים נוספים שעל הנושה לגלות לערב יחיד ;
 - (2) לקבוע את דרכי הגילוי של פרטים שהנושה חייב לגלותם לערב יחיד לפי סעיף 22 ;
 - (3) לקבוע את דרך הצגת המידע האמור בסעיף 22(א)(3) ;
 - (4) לקבוע את התוספות שערב יחיד ערב להן לפי סעיף 25(א)(4) ;
 - (5) לקבוע פטור מהודעה לפי סעיף 26(ג) ;
 - (6) לקבוע הליכים למשך גביית חוב לפי סעיף 28.
- שמירת דינים
ביצוע ותקנות

חוק המחאת חיובים, תשכ"ט-1969
תוכן עניינים

23	המחאת זכות	סעיף 1
23	הגנת החייב	סעיף 2
23	המחאה חלקית	סעיף 3
23	המחאות סותרות	סעיף 4
23	זכויות נלוות	סעיף 5
23	המחאת חבות	סעיף 6
23	הגנות הנמחה	סעיף 7
23	ערבויות, שעבודים וכו'	סעיף 8
23	המחאות אחרות	סעיף 9
23	תחולה	סעיף 10
23	הוראת מעבר	סעיף 11
23	ביטולים	סעיף 12
23	תחילה	סעיף 13

- המחאת זכות 1. (א) זכותו של נושה, לרבות זכות מותנית או עתידה לבוא, ניתנת להמחאה ללא הסכמת החייב, זולת אם נשללה או הוגבלה עבירותה לפי דין, לפי מהות הזכות או לפי הסכם בין החייב לבין הנושה.
- (ב) ההמחאה יכול שתהיה לגבי הזכות כולה או מקצתה, ויכול שתהיה מותנית או על דרך שעבוד.
- הגנת החייב 2. (א) המחאת זכות אין בה כדי לשנות את הזכות או תנאיה, ולחייב יעמדו כלפי הנמחה כל הטענות שעמדו לו כלפי הממחה בעת שנודע לו על ההמחאה.
- (ב) פרע החייב את הזכות לממחה לפני שהודיע לו על ההמחאה או שהוצגה לפניו המחאה בכתב מאת הממחה, מופטר החייב, זולת אם פעל שלא בתום-לב.
- (ג) פרע החייב את הזכות לנמחה לאחר שהממחה הודיע לו על ההמחאה או שהוצגה לפניו המחאה בכתב מאת הממחה, מופטר החייב אף אם לא עברה הזכות לנמחה, זולת אם פעל שלא בתום-לב.
- המחאה חלקית 3. הומחאה מקצתה של זכות, רשאי החייב לנכות את ההוצאות שנגרמו לו כתוצאה מפיצול הזכות.
- המחאות סותרות 4. המחאה הנושה זכות לאחד וחזר והמחה אותה לאחר, הזכות היא של הראשון; אולם אם הודיעו לחייב על ההמחאה השניה לפני שהודיעו לו על הראשונה, הזכות היא של השני.
- זכויות נלוות 5. בכפוף להסכם ההמחאה כוללת המחאת זכות גם כל ערבות ושעבוד שניתנו להבטחתה וכל זכות אחרת הנלווית לזכות שנמחתה, במידה שהן עבירות; ועל הנושה לעשות, לפי דרישת הנמחה, את הפעולות הדרושות כדי שכוחה של המחאת הזכויות האמורות יהיה יפה לכל דבר.
- המחאת חבות 6. חבותו של חייב ניתנת להמחאה, כולה או מקצתה, בהסכם בין החייב לבין הנמחה שבאה עליו הסכמת הנושה, זולת אם נשללה או הוגבלה עבירותה לפי דין.
- הגנות הנמחה 7. המחאת חבות אין בה כדי לשנות את החבות או תנאיה, ולנמחה יעמדו כלפי הנושה כל הטענות שעמדו לחייב בעת ההמחאה.
- ערבויות, שעבודים וכו' 8. היתה החבות מובטחת בערבות או בשעבוד שניתן לא מידי החייב, מפקיעה המחאת החבות את הערבות והשעבוד, זולת אם הערב או בעל הנכס המשועבד הסכים להמחאה.
- המחאות אחרות 9. הוראות חוק זה יחולו גם על המחאת זכות או חבות שאינן נובעות מחיוב.
- תחולה 10. הוראות חוק זה יחולו כשאין בדין אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון; הן אינן חלות על המחאות לפי מסמכים סחירים.
- הוראת מעבר 11. זכות הנובעת מחיוב שנוצר לפני תחילת חוק זה, המחאת מקצתה טעונה הסכמת החייב.
- ביטולים 12. בטלים –
- (1) הספר הרביעי של המגילה;
- (2) פקודת החוב (העברה).
- תחילה 13. תחילתו של חוק זה ביום כ"ג בטבת תש"ל (1 בינואר 1970).

חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981

תוכן עניינים

	פרק א': הוראות לכל סוגי הביטוח	
	סימן א': חוזה הביטוח	
26	מהותו של חוזה ביטוח	סעיף 1
26	פוליסה	סעיף 2
26	חובה להבליט הגבלות	סעיף 3
26	מצורפות לפוליסה	סעיף 4
26	מתן העתקים	סעיף 5
26	חובת גילוי	סעיף 6
26	תוצאות של אי-גילוי	סעיף 7
26	שלילת תרופות	סעיף 8
27	תקופת הביטוח	סעיף 9
27	ביטול החוזה	סעיף 10
	סימן ב': המוטב	
27	מיהו מוטב	סעיף 11
27	מעמד המוטב	סעיף 12
27	זכויות המבוטח והמוטב	סעיף 13
	סימן ג': דמי הביטוח	
27	המועד לתשלום	סעיף 14
27	פיגור בתשלום	סעיף 15
	סימן ד': שינויים בסיכון	
28	סיכון שנתבטל	סעיף 16
28	חובת הודעה על החמרת הסיכון	סעיף 17
28	תוצאות של החמרת הסיכון	סעיף 18
28	שלילת תרופות	סעיף 19
28	הפחתת הסיכון	סעיף 20
28	אמצעים להקלת הסיכון	סעיף 21
	סימן ה': תגמולי הביטוח	
28	הודעה על קרות מקרה הביטוח	סעיף 22
29	בירור חבותו של המבטח	סעיף 23
29	הכשלה של בירור החבות	סעיף 24
29	מרמה בתביעת תגמולים	סעיף 25
29	מקרה שנגרם בכוונה	סעיף 26
29	המועד לתשלום תגמולי הביטוח	סעיף 27
29	אופן תשלום תגמולי הביטוח	סעיף 27א
29	הצמדה וריבית	סעיף 28
29	ריבית מיוחדת	סעיף 28א
30	סעד מיוחד	סעיף 29
30	הישנות מקרה הביטוח	סעיף 30
30	התיישנות	סעיף 31
30	הודעה על סיום תקופת ההתיישנות ומניינה	סעיף 31א
	סימן ו': סוכן הביטוח	
30	הגדרה	סעיף 32
30	שליחות לענין החוזה	סעיף 33
30	שליחות לענין דמי הביטוח	סעיף 34
30	שליחות לענין מתן הודעות	סעיף 35

30	תחולת חוק השליחות	סעיף 36
	סימן ז': הוראות שונות	
30	מתן הודעות	סעיף 37
31	ייחוד תרופות	סעיף 38
31	סייגים להתניה	סעיף 39
31	תחולה	סעיף 40
	פרק ב': ביטוח חיים	
31	מהות הביטוח	סעיף 41
31	ביטוח אדם זולת המבוטח	סעיף 42
31	סייג לתרופות	סעיף 43
31	המוטבים	סעיף 44
31	שינוי מוטב בלתי חוזר	סעיף 44א
31	ביטול החוזה	סעיף 45
32	המרה ופדיון	סעיף 46
32	המרה ופדיון על אף ביטול החוזה	סעיף 47
32	הפוליסה כערובה להלוואה	סעיף 48
32	סייג לתחולת הוראות	סעיף 49
32	התאבדות האדם שחיו מבוטחים	סעיף 50
32	אימוץ החוזה	סעיף 51
32	סייגים להתניה	סעיף 52
	פרק ג': ביטוח תאונה, מחלה ונכות	
32	מהות הביטוח	סעיף 53
32	תחולת הוראות	סעיף 54
	פרק ד': ביטוח נזקים	
	סימן א': ביטוח נכסים	
33	מהות הביטוח	סעיף 55
33	היקף החבות	סעיף 56
33	הרחבת החבות	סעיף 57
33	ביטוח יתר	סעיף 58
33	ביטוח כפל	סעיף 59
33	ביטוח חסר	סעיף 60
33	הקטנת הנזק	סעיף 61
33	תחלוף	סעיף 62
34	ביטוח חובות	סעיף 63
34	סייגים להתניה	סעיף 64
	סימן ב': ביטוח אחריות	
34	מהות הביטוח	סעיף 65
34	היקף החבות של המבטח	סעיף 66
34	תחולת הוראות	סעיף 67
34	מעמד הצד השלישי	סעיף 68
34	פשיטת רגל או פירוק של המבוטח	סעיף 69
34	סייג להתניית שונות	סעיף 70
34	סייג להתניה ולפעולות	סעיף 71
	פרק ה': שונות	
34	סייגים לתחולה	סעיף 72
35	שמירת דינים	סעיף 73
35	ביטולים	סעיף 74
35	תחילה והוראת מעבר	סעיף 75

פרק א': הוראות לכל סוגי הביטוח

סימן א': חוזה הביטוח

1. מהותו של חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבטוח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב.
2. נכרת חוזה ביטוח, על המבטח למסור למבטוח מסמך חתום בידי המבטח המפרט את זכויות הצדדים וחובותיהם (להלן – פוליסה), זולת אם נהוג באותו סוג ביטוח שלא להוציא פוליסה.
 - (א) כל עוד לא נמסרה הפוליסה לידי המבטוח יראו כמוסכמים בין הצדדים את התנאים הנהוגים באותו סוג ביטוח אצל אותו מבטח, כפי שהוגשו לממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון כמשמעותו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן – הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון), לפי סעיף 16 לחוק האמור, או כפי שהוגשו או שהותרו, לפי הענין, לפי סעיף 40 לחוק האמור, זולת אם הוסכם בין הצדדים על סטיה מאותם תנאים.
 - (ב) תנאי או סייג לחבות המבטח או להיקפה יפורטו בפוליסה בסמוך לנושא שהם נוגעים לו, או יצוינו בה בהבלטה מיוחדת; תנאי או סייג שלא נתקיימה בהם הוראה זו, אין המבטח זכאי להסתמך עליהם.
 - (ג) נזכרה בחוזה תשובה שהשיב המבטוח בכתב לשאלה שהציג לו המבטח, יצורף לפוליסה העתק מהתשובה; תשובה שהעתקה לא צורף לפוליסה, אין המבטח זכאי להסתמך עליה.
3. מתן העתקים מן הפוליסה ומן המצורפות אליה.
4. חובת גילוי חציג המבטח למבטוח לפני כריתת החוזה, אם בטופס של הצעת ביטוח ואם בדרך אחרת שבכתב, שאלה בענין שיש בו כדי להשפיע על נכונותו של מבטח סביר לחרות את החוזה בכלל או לחרותו בתנאים שבו (להלן – ענין מהותי), על המבטח להשיב עליה בכתב תשובה מלאה וכנה.
 - (א) שאלה גורפת הכורכת ענינים שונים, ללא אבחנה ביניהם, אינה מחייבת תשובה כאמור אלא אם היתה סבירה בעת כריתת החוזה.
 - (ב) הסתרה בכוונת מרמה מצד המבטוח של ענין שהוא ידע כי הוא ענין מהותי, דינה כדין מתן תשובה שאינה מלאה וכנה.
 - (ג) ניתנה לשאלה בענין מהותי תשובה שלא היתה מלאה וכנה, רשאי המבטח, תוך שלושים ימים מהיום שנודע לו על כך וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבטוח.
5. ביטל המבטח את החוזה מכוח סעיף זה, זכאי המבטוח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטול, בניכוי הוצאות המבטח, זולת אם פעל המבטח בכוונת מרמה.
 - (א) קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, אין המבטח חייב אלא בתגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים כמקובל אצלו לפי המצב לאמיתו לבין דמי הביטוח המוסכמים, והוא פטור כליל בכל אחת מאלה:
 - (1) התשובה ניתנה בכוונת מרמה;
 - (2) מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע את המצב לאמיתו; במקרה זה זכאי המבטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר קרות מקרה הביטוח, בניכוי הוצאות המבטח.
 - (ב) המבטח אינו זכאי לתרופות האמורות בסעיף 7 בכל אחת מאלה, אלא אם התשובה שלא היתה מלאה וכנה ניתנה בכוונת מרמה:
 - (1) הוא ידע או היה עליו לדעת את המצב לאמיתו בשעת כריתת החוזה או שהוא גרם לכך שהתשובה לא היתה מלאה וכנה;
6. תוצאות של אי-גילוי חובת גילוי חציג המבטח למבטוח לפני כריתת החוזה, אם בטופס של הצעת ביטוח ואם בדרך אחרת שבכתב, שאלה בענין שיש בו כדי להשפיע על נכונותו של מבטח סביר לחרות את החוזה בכלל או לחרותו בתנאים שבו (להלן – ענין מהותי), על המבטח להשיב עליה בכתב תשובה מלאה וכנה.
 - (א) שאלה גורפת הכורכת ענינים שונים, ללא אבחנה ביניהם, אינה מחייבת תשובה כאמור אלא אם היתה סבירה בעת כריתת החוזה.
 - (ב) הסתרה בכוונת מרמה מצד המבטוח של ענין שהוא ידע כי הוא ענין מהותי, דינה כדין מתן תשובה שאינה מלאה וכנה.
 - (ג) ניתנה לשאלה בענין מהותי תשובה שלא היתה מלאה וכנה, רשאי המבטח, תוך שלושים ימים מהיום שנודע לו על כך וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבטוח.
7. ביטל המבטח את החוזה מכוח סעיף זה, זכאי המבטוח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטול, בניכוי הוצאות המבטח, זולת אם פעל המבטח בכוונת מרמה.
 - (א) קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, אין המבטח חייב אלא בתגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים כמקובל אצלו לפי המצב לאמיתו לבין דמי הביטוח המוסכמים, והוא פטור כליל בכל אחת מאלה:
 - (1) התשובה ניתנה בכוונת מרמה;
 - (2) מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע את המצב לאמיתו; במקרה זה זכאי המבטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר קרות מקרה הביטוח, בניכוי הוצאות המבטח.
 - (ב) המבטח אינו זכאי לתרופות האמורות בסעיף 7 בכל אחת מאלה, אלא אם התשובה שלא היתה מלאה וכנה ניתנה בכוונת מרמה:
 - (1) הוא ידע או היה עליו לדעת את המצב לאמיתו בשעת כריתת החוזה או שהוא גרם לכך שהתשובה לא היתה מלאה וכנה;
8. שלילת תרופות

- (2) העובדה שעליה ניתנה תשובה שלא היתה מלאה וכנה חדלה להתקיים לפני שקרה מקרה הביטוח, או שלא השפיעה על מקרהו, על חבות המבטח או על היקפה.
- תקופת הביטוח 9. (א) באין הסכם אחר מתחילה תקופת הביטוח עם כריתת החוזה והיא מסתיימת בחצות הלילה שבסוף יומה האחרון.
- (ב) הוסכם על תקופת הביטוח והציע המבוטח למבטח בכתב, לא יאוחר מ-30 ימים לפני תום התקופה, להאריך את הביטוח לתקופה שנקב בהצעתו, רואים את המבטח כמסכים להארכה אם לא הודיע למבוטח בכתב, תוך 15 ימים ממסירת ההצעה, על סירובו.
- (ג) הותנה שבתום התקופה המוסכמת יוארך הביטוח מאליו – יוארך הביטוח מדי פעם לתקופה שאורכה זהה לזה של תקופת הביטוח המוסכמת.
- (ד) לא הוסכם על תקופת הביטוח, רשאי כל צד לבטלו בכל עת בהודעה בכתב לצד השני; המבוטח זכאי להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר ביטול הביטוח.
- ביטול החוזה 10. (א) הודיע המבטח על ביטול החוזה על פי תנאיו או על פי חוק זה, מתבטל החוזה כעבור 15 ימים מהיום שבו נמסרה הודעת הביטול למבוטח.
- (ב) הודיע המבוטח על ביטול החוזה על פי תנאיו או על פי חוק זה, מתבטל החוזה כעבור שלושה ימים מהיום שבו נמסרה הודעת הביטול למבטח.
- סימן ב': המוטב**
- מיהו מוטב 11. (א) המבוטח הוא גם המוטב אם לא נקבע מוטב זולתו.
- (ב) קביעת מוטב תהיה בדרך המאפשרת זיהויו.
- (ג) כל עוד לא קרה מקרה הביטוח רשאי המבוטח, בהודעה בכתב למבטח, לקבוע מוטב זולתו, ורשאי הוא לבטל את הקביעה ולקבוע מוטב אחר; אולם הקביעה תהיה בלתי חוזרת אם נקבע כך בחוזה או בהודעה בכתב מאת המבוטח למבטח.
- (ד) קביעת המוטב יכול שתהיה לגבי חלק בלבד מתגמולי הביטוח.
- מעמד המוטב 12. (א) נקבע מוטב שאינו המבוטח, תהיה הזכות לתגמולי הביטוח למוטב; אין בהוראה זו כדי לגרוע מזכותו של המבוטח לתבוע מן המבטח לשלם את תגמולי הביטוח למוטב.
- (ב) טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי המוטב, והוא רשאי לקזז מתגמולי הביטוח דמי ביטוח המגיעים לו לפי אותו חוזה.
- זכויות והמוטב 13. (א) קביעת מוטב שאינו המבוטח, אין בה כדי למנוע מן המבוטח להעביר או לשעבד את זכויותיו על פי החוזה, או כדי למנוע מנושי המבוטח לעקל זכויות אלה, והכל כל עוד לא קרה מקרה הביטוח; אולם אם היתה קביעת המוטב בלתי חוזרת, יהיו העברה ושעבוד של זכויות המבוטח טעונים הסכמת המוטב בכתב, ונושי המבוטח אינם רשאים לעקל זכויות אלה.
- (ב) זכותו של המוטב אינה ניתנת להעברה, לשעבוד או לעיקול כל עוד לא קרה מקרה הביטוח, אלא אם היתה קביעת המוטב בלתי חוזרת.
- סימן ג': דמי הביטוח**
- המועד לתשלום 14. (א) דמי הביטוח ישולמו עם כריתת החוזה או תוך זמן סביר לאחר מכן, ואם נקבעו לתקופות קצובות – בראשית כל תקופה.
- (ב) היה הביטוח למספר שנים ודמי הביטוח נקבעו בסכום כולל, ישולמו בשיעורים שנתיים שווים בראשית כל שנת ביטוח.
- פיגור בתשלום 15. (א) לא שולמו דמי הביטוח או חלק מהם במועדם ולא שולמו גם תוך 15 ימים לאחר שהמבטח דרש מן המבוטח בכתב לשלם, רשאי המבטח להודיע למבוטח בכתב כי החוזה יתבטל כעבור 21 ימים נוספים אם הסכום שבפיגור לא יסולק לפני כן.
- (ב) נקבע מוטב שאינו המבוטח והקביעה היתה בלתי חוזרת, אין המבטח רשאי לבטל את החוזה אלא אם הודיע על הפיגור למוטב בכתב והמוטב לא סילק את הסכום שבפיגור תוך 15 ימים מהיום שנמסרה לו ההודעה.

סיכון שנתבטל	16.	(א)	חוזה ביטוח לכיסוי של סיכון שבעת כריתת החוזה כבר חלף או למקרה ביטוח שבאותה עת כבר קרה – בטל.
חובת הודעה על החמרת הסיכון	17.	(א)	(ב) נעשה מקרה הביטוח בלתי אפשרי אחר כריתת החוזה, מתבטל החוזה מאליו והמבוטח זכאי להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטוח. נודע למבוטח שחל שינוי מהותי, עליו להודיע על כך מיד למבטח בכתב.
תוצאות של החמרת הסיכון	18.	(א)	(ב) לענין סימן זה, "שינוי מהותי" – כל אחד מאלה: (1) שנוי בענין מהותי ששאלה עליו הוצגה למבוטח לפני כריתת החוזה ושחל אחרי שניתנה תשובה לאותה שאלה; (2) שינוי שחל אחרי מסירת הפוליסה למבוטח, בנושא שצויין בה במפורש כענין מהותי; (3) דבר המגלה שתשובה לשאלה בענין מהותי היתה לא נכונה ויש בכך כדי להחמיר את סיכון המבטח החמרה של ממש. תוך 30 ימים מהיום שנמסרה למבטח הודעה על שינוי מהותי או מהיום שנודע לו עליו בדרך אחרת, לפי המוקדם יותר, וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, רשאי המבטח לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבוטח.
שלילת תרופות	19.	(א)	(ב) ביטל המבטח את החוזה מכוח סעיף זה, זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטוח, זולת אם פעל המבוטח בכוונת מרמה; לא ביטל המבטח את החוזה, רואים אותו כמסכים להמשך קיומו על אף השינוי. (ג) קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, אין המבטח חייב אלא בתגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים לפי המקובל אצלו במצב שלאחר השינוי לבין דמי הביטוח המוסכמים, והוא פטור כליל בכל אחת מאלה: (1) לא ניתנה הודעה לפי סעיף 17, והדבר נעשה בכוונת מרמה; (2) מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע שהמצב הוא כפי שהוא לאחר השינוי; במקרה זה זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר השינוי.
הפחתת הסיכון	20.	(א)	המבטח אינו זכאי לתרופות האמורות בסעיף 18 בכל אחת מאלה: (1) השינוי חדל להתקיים לפני שקרה מקרה הביטוח או שלא השפיע על קרותו או על חבות המבטח או היקפה; (2) השינוי היה תוצאה של אמצעי שננקט על דעת המבטח; (3) השינוי היה תוצאה של אמצעי שננקט לשם מניעת נזק חמור לגוף או לרכוש, ובלבד שהמבוטח הודיע למבטח בכתב על נקיטת האמצעי מיד לאחר שנקט אותו או שנודע לו עליו. נקבעו דמי הביטוח לאור נסיבות שהחמירו את סיכון המבטח, ולאחר קביעתם חדלו אותן נסיבות להתקיים או להשפיע על סיכון המבטח, זכאי המבוטח להפחתת דמי הביטוח, למעט הוצאות המבטח, בעד התקופה שלאחר שהודיע למבטח על השינוי, ולהעמדתם על מה שהיה משתלם לפי המקובל אצל המבטח בשעת קביעת דמי הביטוח בהעדר אותן נסיבות.
אמצעים להקלת הסיכון	21.	(א)	הותנה שעל המבוטח או על המוטב לנקוט אמצעי להקלת סיכונו של המבטח הקלה מהותית ואותו אמצעי לא ננקט תוך הזמן שנקבע לכך, יחולו הוראות סעיפים 18 ו-19, בשינויים המחוייבים.
הודעה על קרות מקרה הביטוח	22.	(א)	סימן ה': תגמולי הביטוח קרה מקרה הביטוח, על המבוטח להודיע על כך למבטח מיד לאחר שנודע לו, ועל המוטב להודיע למבטח, מיד לאחר שנודע לו, על קרות המקרה ועל זכותו לתגמולי הביטוח; מתן הודעה מאת אחד מאלה משחרר את השני מחובתו.

23. (א) משנמסרו למבטח הודעה על קרות מקרה הביטוח ותביעה בכתב לתשלום תגמולי הביטוח, על המבטח לעשות מיד את הדרוש לבירור חבותו.
- (ב) על המבוטח או על המוטב, לפי הענין, למסור למבטח, תוך זמן סביר לאחר שנדרש לכך, את המידע והמסמכים הדרושים לבירור החבות, ואם אינם ברשותו, עליו לעזור למבטח, ככל שיוכל, להשיגם.
24. (א) לא קויימה חובה לפי סעיף 22 או לפי סעיף 23(ב) במועדה, וקיומה היה מאפשר למבטח להקטין חבותו, אין הוא חייב בתגמולי הביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו קויימה החובה; הוראה זו לא תחול בכל אחת מאלה:
- (1) החובה לא קויימה או קויימה באיחור מסיבות מוצדקות;
- (2) אי קיומה או איחורה לא מנע מן המבטח את בירור חבותו ולא הכביד על הבירור.
- (ב) עשה המבוטח או המוטב במתכוון דבר שהיה בו כדי למנוע מן המבטח את בירור חבותו או להכביד עליו, אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו לא נעשה אותו דבר.
25. הופרה חובה לפי סעיף 22 או לפי סעיף 23(ב), או שנעשה דבר כאמור בסעיף 24(ב), או שהמבוטח או המוטב מסרו למבטח עובדות כוזבות, או שהעלימו ממנו עובדות בנוגע למקרה הביטוח או בנוגע לחבות המבטח, והדבר נעשה בכוונת מרמה – פטור המבטח מחובתו.
26. נגרם מקרה הביטוח בידי המבוטח או בידי המוטב במתכוון, פטור המבטח מחבותו.
27. תגמולי הביטוח ישולמו תוך 30 ימים מהיום שהיו בידי המבטח המידע והמסמכים הדרושים לבירור חבותו, אולם תגמולי ביטוח שאינם שנויים במחלוקת בתום לב ישולמו תוך 30 ימים מהיום שנמסרה למבטח תביעה לפי סעיף 23(א), והם ניתנים לתביעה בנפרד מיתר התגמולים.
- 27א. תגמולי הביטוח ישולמו באמצעות העברה בנקאית, אלא אם כן בחר המבוטח או המוטב, לפי הענין, לקבלם בדרך אחרת.
28. (א) על תגמולי הביטוח יתווספו הפרשי הצמדה מיום קרות מקרה הביטוח, וריבית צמודה מתום 30 ימים מיום מסירת התביעה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לפי החוק האמור, ויחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, לענין הריבית והפרשי ההצמדה, בשינויים המחויבים; בחוק זה, "הפרשי הצמדה" ו"ריבית צמודה" – כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961.
- (ב) חושבו תגמולי הביטוח, או חלקם, כערכם בתאריך שלאחר קרות מקרה הביטוח, יתווספו עליהם או על חלקם, לפי הענין, הפרשי הצמדה מאותו תאריך בלבד.
- (ג) היה המבטח חייב להחזיר למבוטח או למוטב דמי ביטוח, יתווספו עליהם ריבית צמודה והפרשי הצמדה כאמור בסעיף קטן (א) מיום היווצר החיוב.
- (ד) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על תגמולי ביטוח המשולמים במטבע חוץ או במטבע ישראלי המחושב לפי ערכו של מטבע חוץ, ואולם על תגמולים כאמור תיווסף ריבית בשיעור שנקבע לפי סעיף 37א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, החל בתום 30 ימים מיום מסירת הדרישה למבטח.
- 28א. מבטח בביטוחים אישיים, שלא שילם את תגמולי הביטוח שלא היו שנויים במחלוקת בתום לב, במועדים שבהם היה עליו לשלם לפי סעיף 27, יחייבו בית המשפט, ולעניין מבטח כאמור בביטוחים שאינם ביטוחים אישיים – רשאי בית המשפט לחייבו, בתשלום ריבית מיוחדת בשיעור שלא יעלה על פי עשרים מן הריבית הצמודה, ולעניין מבטח בביטוח סיעודי – יחייבו כאמור בשיעור שלא יפחת מפי עשרה מאותה ריבית, אלא אם כן החליט בית המשפט לקבוע שיעור נמוך יותר, מטעמים מיוחדים שיירשמו; הריבית המיוחדת תחושב על תגמולי הביטוח האמורים ועל תוספת הפרשי ההצמדה על תגמולים אלה לפי סעיף 28, מהמועדים בהם היה על המבטח לשלם עד תשלומם בפועל; הריבית המיוחדת תשולם בנוסף לריבית האמורה בסעיף 28. לענין זה, "ביטוחים אישיים" – ביטוח חיים, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח מפני מחלות ואשפוז,

ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970, ביטוח רכב (רכוש), ביטוח דירות ותכולתן, ולמעט ביטוח אחריות.

29. היתה חבות המבטח או היקפה מותנים על פי חוק או על פי החוזה, בין לחיוב ובין לשלילה, במעשה או במחדל של המבוטח או של המוטב, שלא השפיעו השפעה של ממש על סיכון המבטח, רשאי בית המשפט, אם נראה לו צורך לעשות כן בנסיבות הענין, לחייב את המבטח בתגמולי הביטוח, כולם או מקצתם, אף אם התנאי לא קויים או הופר.

30. הישנות הביטוח מקרה המבטח חייב בתגמולי הביטוח גם אם קרה מקרה הביטוח תוך תקופת הביטוח יותר מפעם אחת, ובלבד שלא יחוייב בסך הכל ביותר מסכום הביטוח כמשמעותו בסעיף 56.

31. התיישנות תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח היא שלוש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח, ולעניין ביטוח חיים, ביטוח מפני מחלות ואשפוז וביטוח סיעודי – חמש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח; היתה עילת התביעה נכות שנגרמה למבוטח ממחלה או מתאונה, תימנה תקופת ההתיישנות מיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח; לעניין זה, "ביטוח חיים" – ביטוח שמקרה הביטוח הוא מותו של המבוטח או של זולתו.

31א. (א) הודעה על סיום תקופת ההתיישנות ומניינה בלי לגרוע מהוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון לעניין זה, הודיע מבוטח או מוטב למבטח על קרות מקרה הביטוח לפי סעיף 22, יודיע לו המבטח במענה על אותה הודעה, ולאחר מכן בכל הודעה הנוגעת לדרישה לתגמולים מאותו מקרה ביטוח, באופן ברור ובולט לעין –

(1) מהי תקופת ההתיישנות לפי סעיף 31;

(2) שמניין תקופת ההתיישנות אינו נעצר בעקבות מסירת התביעה למבטח.

(ב) הודיע מבוטח או מוטב כאמור בסעיף קטן (א), יתריע המבטח בפני המבוטח או המוטב בכתב, 12 חודשים לפני סיום תקופת ההתיישנות לפי סעיף 31 ובהודעה נוספת שלושה חודשים לפני סיום התקופה האמורה, על משמעות סיום תקופת ההתיישנות אף אם מתנהל ביניהם משא ומתן.

סימן ו': סוכן הביטוח

32. בסימן זה, "סוכן ביטוח" – מי שעוסק בתיווך ביטוחים בין מבוטחים לבין מבטחים.

33. (א) לענין המשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה הביטוח ולענין כריתת החוזה, יראו את סוכן הביטוח כשלוחו של המבטח, זולת אם פעל כשלוחו של המבוטח לפי דרישתו בכתב.

(ב) לענין חובת הגילוי בכריתת חוזה הביטוח, יראו את ידיעת סוכן הביטוח לגבי העובדות הנכונות של ענין מהותי כידיעת המבטח.

34. לענין קבלת דמי הביטוח נחשב סוכן הביטוח שתיוך בביטוח או שצויין בפוליסה כסוכן הביטוח, כשלוחו של המבטח, זולת אם הודיע המבטח למבוטח בכתב כי אין לשלם לאותו סוכן.

35. לענין מתן הודעות של המבוטח ושל המוטב למבטח נחשב סוכן הביטוח שתיוך בביטוח או שצויין בפוליסה כסוכן הביטוח, כשלוחו של המבטח, זולת אם הודיע המבטח למבוטח ולמוטב בכתב כי יש לשלוח הודעות למען אחר.

36. על שליחות כאמור בסעיפים 33 עד 35 יחולו הוראות חוק השליחות, התשכ"ה-1965, בשינויים המחוייבים.

סימן ז': הוראות שונות

37. (א) הודעה של המבטח למבוטח או למוטב תינתן לפי מענם האחרון הידוע למבטח.

(ב) הודעה של המבוטח או של המוטב למבטח תינתן, לפי ברירת המודיע, למבטח לפי מען מקום עסקיו, לסוכן הביטוח כאמור בסעיף 35, או לאדם אחר בישראל שמענו צויין בפוליסה או שהמבטח הודיע להם עליו בכתב.

(ג) לא היה למבטח מקום עסקים בישראל וגם לא ניתן מען של אדם אחר בישראל, אין המבטח זכאי להסתמך על כך שלא ניתנה הודעה של המבוטח או של המוטב, או על שניתנה באיחור.

38. ייחוד תרופות תרופות המבטח לפי סעיפים 7, 15, 18, 24 ו-25 מוציאות בענינים הנדונים בהם את תרופותיו לפי דין אחר.
39. סייגים להתניה (א) הוראות סעיפים 2 עד 4, 21, 25, 26, 33(ב), 34, 35 ו-38 – אין להתנות עליהן.
 (ב) הוראות סעיפים 5 עד 8, 9(ג), 13, 15, 17, 18, 19, 22 עד 27, 27א, 28, 31, 31א ו-37 – אין להתנות עליהן אלא לטובת המבוטח או המוטב.
40. תחולה הוראות פרק זה יחולו על כל סוגי ביטוח זולת אם יש בפרק אחר של חוק זה או בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
- פרק ב': ביטוח חיים**
41. מהות הביטוח בביטוח חיים מקרה הביטוח הוא מותו של המבוטח או של זולתו או הגיעם לגיל מסויים או מקרה אחר בחייהם למעט תאונה, מחלה ונכות.
42. ביטוח אדם זולת המבוטח (א) היה מקרה הביטוח מותו של אדם זולת המבוטח, טעון החוזה הסכמה בכתב של אותו אדם, ואם היה קטין או פסול דין – הסכמת נציגו כמשמעותו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.
 (ב) סעיף זה לא יחול על ביטוח חיים של קבוצת בני אדם שהרכבה עשוי להשתנות תוך תקופת הביטוח והמוטבים הם אותם בני אדם או יורשיהם.
43. סייג לתרופות המבטח אינו זכאי לתרופות האמורות בסעיף 7 לאחר שעברו שלוש שנים מכריתת החוזה, זולת אם המבוטח או האדם שחייבו בוטחו פעל בכוונת מרמה.
44. המוטבים (א) נקבע כמוטב בן זוגו של המבוטח ללא נקיבת שמו, יזכה בתגמולי הביטוח מי שהיה בן זוגו בקרות מקרה הביטוח, ואם נקבעו קרובים – הקרובים שהיו בחיים בקרות המקרה; נקבעו ילדים או צאצאים – גם מאומץ ומי שנולד תוך 300 ימים לאחר קרות המקרה במשמע.
 (ב) נקבעו מוטבים אחדים ולא נקבעו חלקיהם, יחלקו את תגמולי הביטוח בשווה.
 (ג) מת מוטב שאינו המבוטח לפני שקרה מקרה הביטוח – יזכו בתגמולי הביטוח בן זוגו או צאצאיו לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין; באין שאירים כאלה, או אם ויתר המוטב על זכותו לפני שקרה מקרה הביטוח, תהא הזכות לתגמולי הביטוח למבוטח.
- 44א. נקבע מלווה מוסדי כמוטב בפוליסה אגב הלוואה לדיור בקביעה בלתי חוזרת (בסעיף זה – מוטב ראשון), רשאי המבוטח, על אף האמור בסעיפים 11(ג) ו-13(א), לחזור בו מקביעתו ללא קבלת הסכמת המוטב הראשון, ובלבד שקבע מלווה מוסדי כמוטב אחר באותה פוליסה אגב הלוואה לדיור חדשה; ואולם, החלפת המוטב כאמור תיכנס לתוקפה מיום פירעון ההלוואה לדיור שנתן המוטב הראשון; בסעיף זה – "הלוואה לדיור" – הלוואה שהיא אחת מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרה עסקית:
- (1) הלוואה המובטחת במשכנתה על דירת מגורים או במשכון על זכויות לגבי דירת מגורים;
 - (2) הלוואה המיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה או שיפוצה;
 - (3) הלוואה המיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
 - (4) הלוואה המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה כאמור בפסקה (2) או (3), במלואה או בחלקה;
- "מלווה מוסדי" – כהגדרתו בחוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993;
- "פוליסה אגב הלוואה לדיור" – פוליסת ביטוח חיים המשמשת בטוחה לפירעון הלוואה לדיור.
45. ביטול החוזה (א) המבוטח רשאי בכל עת לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבטח.
 (ב) נקבע מוטב שאינו המבוטח קביעה בלתי חוזרת, והמבוטח ביטל את החוזה מכוח סעיף זה, על המבטח להודיע על כך מיד בכתב למוטב תוך ציון הוראות סעיף קטן זה, והמוטב רשאי, לא יאוחר מ-30 ימים מקבלת הודעת המבטח, לאמץ, בהודעה בכתב למבטח, את החוזה על זכויותיו וחיוביו; הודיע המוטב

כאמור, יוסיף החוזה לעמוד בתקפו, ואם נתבטל בינתיים – יתחדש, כשהמוטב בא במקום המבוטח.

(ג) נקבע מוטב שאינו המבוטח קביעה בלתי חוזרת, והחוזה בוטל שלא כאמור בסעיף קטן (ב), על המבטח להודיע על כך מיד בכתב למוטב.

(א) 46. לאחר ששולמו דמי הביטוח בעד שנתיים רשאי המבוטח לדרוש, בהודעה בכתב למבטח, המרת הביטוח לביטוח מסולק או פדיון הפוליסה.

(ב) דרש המבוטח המרת הביטוח לביטוח מסולק, יקטנו תגמולי הביטוח, מתום התקופה השוטפת שבעדה משתלמים דמי הביטוח, בהתאם לסכום שנקבע לכך בפוליסה, והחובה לשלם דמי ביטוח תיפסק מאותו זמן.

(ג) דרש המבוטח פדיון הפוליסה, חייב המבטח לשלם לו את ערך הפדיון שנקבע לכך בפוליסה תוך 30 ימים מהיום שנמסרה לו הדרישה, או תוך זמן ארוך יותר שנקב המבוטח בדרישה ושלא יהיה יותר מ-90 ימים; על ערך הפדיון יתווספו הפרשי הצמדה מיום מסירת הדרישה או מהיום שנקבע בה, וכן תיווספו עליהם ריבית צמודה החל מתום 30 ימים מן היום האמור.

(ד) המבוטח רשאי להגביל את דרישתו לחלק מן הביטוח.

(ה) נקבע מוטב שאינו המבוטח קביעה בלתי חוזרת, טעונה דרישת המבוטח הסכמה בכתב של המוטב.

47. המרה ופדיון על אף ביטול החוזה
 ביטול הביטוח מצד המבטח אינו גורע מזכות המבוטח לפדיון הפוליסה, וביטול כאמור בשל אי תשלום דמי ביטוח אינו פוגע גם בזכותו להמרת הביטוח, ובלבד שהדרישה להמרת הביטוח תבוא תוך 30 ימים ממסירת הודעת הביטול של המבטח.

48. הפוליסה כערובה להלוואה
 מישכן המבוטח למבטח את זכויותיו על פי פוליסה הניתנת לפדיון כערובה להלוואה שנתן לו המבטח, וההלוואה לא סולקה במועדה, לא יקוז המבטח את ההלוואה מערך הפדיון של הפוליסה, אלא לאחר שדרש מן המבוטח בכתב לסלק את ההלוואה תוך התקופה שבה על המבטח לשלם את ערך הפדיון וההלוואה לא סולקה גם תוך תקופה זו.

49. בביטוח חיים לא יחולו הוראות סעיפים 17 עד 19.

50. בביטוח חיים מגיעים תגמולי הביטוח גם אם האדם שחיי מבוטחים התאבד כעבור שנה או יותר מכריתת החוזה.

51. (א) נקבע מוטב שאינו המבוטח ומת המבוטח בעוד האדם שחיי מבוטחים בחיים, על המבטח להודיע על כך למוטב בכתב, ותוך 30 ימים מיום הודעה זו רשאי המוטב, בהודעה בכתב, לאמץ את החוזה על זכויותיו וחויביו.

(ב) נקבע מוטב שאינו המבוטח וניתן על המבוטח צו פשיטת רגל או צו פירוק, רשאי המוטב לאמץ את החוזה כאמור בסעיף קטן (א), אלא שאם קביעתו לא היתה בלתי חוזרת, ישלם לנאמן בפשיטת הרגל או למפרק, לפי הענין, את ערך הפדיון של הפוליסה בזמן מתן הצו.

52. (א) הוראות סעיפים 42, 44, 49 ו-51 – אין להתנות עליהן.

(ב) הוראות סעיפים 43, 45 עד 48 ו-50 – אין להתנות עליהן אלא לטובת המבוטח או המוטב.

פרק ג': ביטוח תאונה, מחלה ונכות

53. בביטוח תאונה מקרה הביטוח הוא תאונה שקרתה למבוטח או לזולתו, בביטוח מחלה – מחלה שחלה בה, ובביטוח נכות – נכות שלקה בה.

54. (א) על ביטוח תאונה, מחלה ונכות שבו חייב המבטח לשלם תגמולי ביטוח לפי שיעור מוסכם מראש, ללא תלות בשיעור הנזק שנגרם, יחולו הוראות פרק ב', בשינויים המחוייבים.

(ב) על ביטוח תאונה, מחלה ונכות שבו חייב המבטח לשלם תגמולי ביטוח לפי שיעור הנזק שנגרם, יחולו הוראות סעיפים 42, 49, 52, 56, 61, 62 ו-64, בשינויים המחוייבים.

פרק ד': ביטוח נזקים

סימן א': ביטוח נכסים

מהות הביטוח	55.	(א)	בביטוח נכסים חייב המבטח לשפות בעד נזק שנגרם למבוטח או למוטב מחמת שהנכס המבוטח אבד או ניזק.
		(ב)	הנכס המבוטח יכול שיהיה של המבוטח או של זולתו.
היקף החבות	56.	(א)	חובת השיפוי של המבטח תהיה כשיעור הנזק שנגרם ובלבד שלא תעלה על הסכום שנתחייב בו בחוזה (להלן – סכום הביטוח); סכום הביטוח – למעט סכום ביטוח הנקוב במטבע חוץ או במטבע ישראלי הצמוד למטבע חוץ – ישתנה בהתאם לשינויים במדד המחירים לצרכן, המתפרסם מדי פעם מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – או במדד אחר שמתפרסם כאמור ושהצדדים הסכימו עליו – בין המדד שפורסם סמוך לפני כריתת החוזה לבין המדד שפורסם סמוך לפני קרות מקרה הביטוח.
		(ב)	לא ייקבע בחוזה סכום ביטוח נקוב במטבע חוץ או במטבע ישראלי הצמוד למטבע חוץ, אלא אם כן אותו מטבע כלול ברשימת מטבעות חוץ שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון לענין זה.
		(ג)	תגמולי הביטוח יחושבו באופן שיביאו את המוטב ככל האפשר למצב שהיה נמצא בו אילו לא קרה מקרה הביטוח.
		(ד)	הסכימו הצדדים מראש על שיעור השיפוי, יהיו תגמולי הביטוח כמוסכם, ללא תלות בשיעור הנזק שנגרם.
הרחבת החבות	57.		ביטוח נכס בפני סיכון מסויים מכסה גם נזק שנגרם לו מחמת שננקטו אמצעים סבירים להצלתו מאותו סיכון.
ביטוח יתר	58.		עלה סכום הביטוח, בעת כריתת החוזה או לאחר מכן, באופן בלתי סביר על שוויו של הנכס המבוטח, רשאי כל צד, בכל עת בתקופת הביטוח, לדרוש הפחתת סכום הביטוח עד לשווי הנכס בשעת הדרישה; נדרשה הפחתה זו, יפחת סכום הביטוח ובמקביל יפחתו גם דמי הביטוח מיום הדרישה.
ביטוח כפל	59.	(א)	בוטח נכס בפני סיכון אחד אצל יותר ממבטח אחד לתקופות חופפות, על המבוטח להודיע על כך למבטחים בכתב מיד לאחר שנעשה ביטוח הכפל או לאחר שנודע לו עליו.
		(ב)	בוטח נכס ביטוח כפל ועלה סך-כל סכומי הביטוח באופן בלתי סביר על שווי הנכס, רשאים המבוטח וכל אחד מהמבטחים, בכל עת בתקופת הביטוח, לדרוש הפחתת סכומי הביטוח עד לשווי הנכס בשעת הדרישה; נדרשה הפחתה זו, יפחתו סכומי הביטוח לפי היחס שביניהם, ובמקביל יפחתו גם דמי הביטוח מיום הדרישה.
		(ג)	בביטוח כפל אחראים המבטחים כלפי המבוטח יחד ולחוד לגבי סכום הביטוח החופף.
		(ד)	המבטחים ישאו בנטל החיוב בינם לבין עצמם לפי היחס שבין סכומי הביטוח.
ביטוח חסר	60.		היה בשעת כריתת החוזה סכום הביטוח פחות משוויו של הנכס המבוטח, תפחת חבות המבטח בשיעור יחסי שהוא כיחס שבין סכום הביטוח לבין שווי הנכס בשעת כריתת החוזה.
הקטנת הנזק	61.	(א)	אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח בעד נזק שהמבוטח יכול היה למנוע או להקטין, בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן, בנקיטת אמצעים סבירים או אמצעים שהמבטח הורה לו לנקוט.
		(ב)	הוציא המבוטח או המוטב, בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן, הוצאות סבירות למניעת הנזק או להקטנתו, או שהתחייב לשם כך בהתחייבויות סבירות, חייב המבטח לשפותם, בין אם נמנע הנזק או הוקטן ובין אם לאו; היו ההוצאות או ההתחייבויות בלתי סבירות, חייב המבטח בשיפוי כדי שיעורן הסביר בנסיבות הענין; והכל אף מעל לסכום הביטוח.
		(ג)	הוראות סעיף זה לא יחולו על ביטוח שבו הסכימו הצדדים על שיעור השיפוי כאמור בסעיף 56(ג).
תחלוף	62.	(א)	היתה למבוטח בשל מקרה הביטוח גם זכות פיצוי או שיפוי כלפי אדם שלישי, שלא מכוח חוזה ביטוח, עוברת זכות זו למבטח מששילם למוטב תגמולי ביטוח וכשיעור התגמולים ששילם.

(ב) המבטח אינו רשאי להשתמש בזכות שעברה אליו לפי סעיף זה באופן שיפגע בזכותו של המבוטח לגבות מן האדם השלישי פיצוי או שיפוי מעל לתגמולים שקיבל מהמבטח.

(ג) קיבל המבוטח מן האדם השלישי פיצוי או שיפוי שהיה מגיע למבטח לפי סעיף זה, עליו להעבירו למבטח; עשה פשרה, ויתור או פעולה אחרת הפוגעת בזכות שעברה למבטח, עליו לפצותו בשל כך.

(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו אם מקרה הביטוח נגרם שלא בכוונה בידי אדם שמבוטח סביר לא היה תובע ממנו פיצוי או שיפוי, מחמת קרבת משפחה או יחס של מעביד ועובד שביניהם.

ביטוח מפני אי-פרעון של חוב עוברת זכותו של המבוטח כלפי חייבו למבטח מששילם למבוטח תגמולי ביטוח וכשיעור התגמולים ששילם, ויחולו הוראות סעיף 62(ב) ו-63(ג) בשינויים המחוייבים.

הוראות סעיפים 56, 57, 59(א) עד 61(ג), 62 – אין להתנות עליהן אלא לטובת המבוטח או המוטב.

סימן ב': ביטוח אחריות

בביטוח אחריות חייב המבטח לשפות בשל חבות כספית שהמבוטח עשוי להיות חייב בה לצד שלישי; מקרה הביטוח חל ביום שבו נולדה עילת החבות האמורה.

ביטוח אחריות מכסה גם הוצאות משפט סבירות שעל המבוטח לשאת בשל חבותו, והוא אף מעל לסכום הביטוח.

על ביטוח אחריות יחולו הוראות סעיפים 56, 59, 61 ו-62, בשינויים המחוייבים ואין להתנות עליהן, למעט על הוראת סעיף 59(ד), אלא לטובת המבוטח או הצד השלישי.

בביטוח אחריות רשאי המבטח – ולפי דרישת הצד השלישי חייב הוא – לשלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהמבטח חייב למבוטח, ובלבד שהודיע על כך בכתב למבוטח 30 ימים מראש והמבוטח לא התנגד תוך תקופה זו; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי.

(א) אירע במבוטח בביטוח אחריות אחד האירועים המפורטים להלן ולפני אירועו או לאחריו התחייב המבוטח כלפי צד שלישי בחבות המכוסה בביטוח, לא יהיו זכויותיו של המבוטח כלפי המבטח בשל אותה חבות חלק מנכסיו, אלא יעברו לצד השלישי והוא יהיה רשאי לתבוע את המבטח על פי זכויות אלה; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי.

(ב) ואלה האירועים:

(1) המבוטח הוכרז פושט רגל או בא בהליכי פשיטת רגל לידי פשרה או סידור עם נושיו;

(2) המבוטח נפטר וניתן צו לניהול עזבונו בפשיטת רגל;

(3) במבוטח שהוא תאגיד – ניתן עליו צו פירוק, או נתמנה לו כונס נכסים או מנהל לעסקיו או למפעלו, או נתקבלה בו החלטה לפירוק מרצון, למעט פירוק מרצון לשם שינוי מבנה או לשם התמזגות עם תאגיד אחר.

בביטוח אחריות, התביעה לתגמולי ביטוח אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח.

הוראות סעיפים 66 ו-68 עד 70 – אין להתנות עליהן.

(א) פעולה של המבוטח, של המבטח, של הנאמן בפשיטת רגל, של המפרק, של כונס הנכסים או של המנהל, אין בכוחה לגרוע מזכויות הצד השלישי לפי סעיפים 68 ו-69.

פרק ה': שונות

(א) הוראות חוק זה, למעט סעיף 62, לא יחולו על ביטוח משנה;

(2) הוראות חוק זה, למעט סעיפים 62 ו-69, לא יחולו על ביטוח ימי וביטוח אווירי.

(ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע בצו סוגי עסקאות שהוראות חוק זה, כולן או מקצתן, לא יחולו עליהן.

שמירת דינים	73.	הוראות חוק זה יחולו כשאין בפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970, או בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
ביטולים	74.	בטלים –
	(1)	חוק הביטוח העותמאני משנת 1323 (1904) ;
	(2)	חוק הבטחת תגמולי ביטוח לצד שלישי, התשל"ז-1976.
תחילה מעבר	75.	(א) תחילתו של חוק זה ביום ו' בטבת התשמ"ב (1 בינואר 1982) ; אולם תחילתו של סעיף 28(א) שלושה חדשים מיום פרסום חוק זה ברשומות.
והוראת	(ב)	על חוזה ביטוח שנעשה לפני תחילתו של חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם ; לענין התחולה רואים חידוש חוזה ביטוח כעשייתו.

חוק השליחות, תשכ"ה-1965 **תוכן עניינים**

37	השליחות ונושאה	סעיף 1
37	דין השליחות	סעיף 2
37	הקניית השליחות וצורתה	סעיף 3
37	כשרות השלוח	סעיף 4
37	היקף השליחות	סעיף 5
37	פעולה ללא הרשאה	סעיף 6
37	שליחות נסתרת	סעיף 7
37	נאמנות וחובות השלוח	סעיף 8
37	תרופות	סעיף 9
38	נכסים ורווחים	סעיף 10
38	שיפוי	סעיף 11
38	עכבון	סעיף 12
38	קיצוז	סעיף 13
38	סיום השליחות	סעיף 14
38	סייגים לסיום השליחות	סעיף 15
38	שליחות משנה	סעיף 16
38	ריבוי שלוחים ושולחים	סעיף 17
38	ידיעה	סעיף 18
38	שמירת דינים	סעיף 19
38	ביטול	סעיף 20
38	תחילה והוראת מעבר	סעיף 21

- השליחות ונושאה
1. (א) שליחות היא יפוי כוחו של שלוח לעשות בשמו או במקומו של שולח פעולה משפטית כלפי צד שלישי.
- (ב) כל פעולה משפטית יכולה לשמש נושא לשליחות, חוץ מפעולה שלפי מהותה או על פי דין יש לבצעה אישית.
- דין השליחות
2. שלוחו של אדם כמותו, ופעולת השלוח, לרבות ידיעתו וכוונתו, מחייבת ומזכה, לפי הענין, את השולח.
- הקניית השליחות וצורתה
3. (א) השליחות מוקנית בהרשאה, שבכתב או שבעל-פה, מאת השולח לשלוח, או בהודעה עליה מאת השולח לצד השלישי, או על ידי התנהגות השולח כלפי אחד מהם.
- (ב) נדרש אדם להיזקק לפעולת שלוח, רשאי הוא שלא להכיר בשליחות כל עוד לא הוצגה לפניו הרשאה בכתב ולא נמסר לו העתק ממנה.
- כשרות השלוח
4. כל אדם כשר להיות שלוח לפעולה שהוא עצמו בר-דעת לעשותה, אך לענין זכויותיו וחובותיו יחולו דיני הכשרות המשפטית הכלליים.
- היקף השליחות
5. (א) השליחות חלה – באין הגבלה בהרשאה – על כל פעולה הדרושה באופן סביר לביצועו התקין של נושא השליחות, אולם אין היא חלה – באין הרשאה מפורשת לכך – על הליכים לפני בית משפט, בית דין או בורר, ולא על פשרה או ויתור או פעולה בלי תמורה.
- (ב) רשאי שלוח לעשות כל פעולה דחופה ובלתי צפויה מראש הדרושה באופן סביר לשמירה על עניני השולח בקשר לנושא השליחות, אף אם הפעולה חורגת מתחום ההרשאה.
- פעולה ללא הרשאה
6. (א) פעל אדם בחזקת שלוחו של אחר בלי שהורשה לכך או בחריגה מהרשאתו, יכול אותו אחר, בכפוף לאמור בסעיף קטן (ב), לאשר את הפעולה בדיעבד ; ואישור בדיעבד – כהרשאה מלכתחילה, ובלבד שלא תיפגע זכות שרכש אדם אחר בתום-לב ובתמורה לפני האישור.
- (ב) לא ידע הצד השלישי בשעת הפעולה שהשלוח פועל ללא הרשאה או בחריגה מהרשאתו, הברירה בידו, כל עוד לא נודע לו על אישור הפעולה, לראות את השלוח כבעל דברו או לחזור בו מן הפעולה ולתבוע מן השלוח את נזקו.
- (ג) תאגיד יכול לאשר פעולה שנעשתה למענו לפני היווסדו, ויחולו הוראות סעיף זה.
- שליחות נסתרת
7. לא ידע הצד השלישי בשעת הפעולה על קיומה של השליחות, או לא ידע את זהותו של השולח, תחייב פעולת השלוח את השולח והשלוח יחד ולחוד ותזכה את השלוח בלבד ; אולם יכול השולח לאמץ לעצמו זכויות השלוח כלפי הצד השלישי, זולת אם הדבר נוגד את הזכות לפי מהותה, תנאיה, או נסיבות הענין.
- נאמנות השלוח וחובות
8. קיבל אדם עליו להיות שלוח, חייב הוא לנהוג כלפי השולח בנאמנות ולפעול בהתאם להוראותיו ; ובאין כוונה אחרת משתמעת ממהות השליחות או מתנאיה יחולו עליו חובות אלו :
- (1) יגלה לשולח כל ידיעה וימסור לו כל מסמך הנוגעים לנושא השליחות ויתן לו דין וחשבון על פעולותיו ;
- (2) לא יהא שלוח של שולחים שונים לנושא שליחות אחד שלא על דעת שולחיו ;
- (3) לא יעשה פעולת שליחות עם עצמו ;
- (4) לא יקבל מכל אדם טובת הנאה או הבטחה לטובת הנאה בקשר לנושא השליחות שלא בהסכמתו של השולח ;
- (5) לא ישתמש לרעת השולח בידיעות או במסמכים שבאו לידו עקב השליחות, ובדרך כלל יימנע מכל דבר שיש בו ניגוד בין טובת השולח ובין טובתו שלו או של אדם אחר.
- תרופות
9. (א) הפר השלוח אחת החובות המוטלות עליו לפי סעיף 8, זכאי השולח לתרופות הניתנות בשל הפרת חוזה.
- (ב) פעולה שהשלוח עשה כלפי צד שלישי עקב הפרת חובה כאמור וההפרה היתה על דעת הצד השלישי, זכאי השולח, נוסף על התרופות האמורות בסעיף-קטן

		(א), לבטל את הפעולה וכן לתבוע גם מן הצד השלישי את הפיצויים המגיעים לו מן השלוח.	
נכסים ורווחים	10.	(א) כל נכס שבא לידי השלוח עקב השליחות מוחזק בידו כנאמן של השולח; והוא, אף אם לא גילה השלוח לצד השלישי את קיומה של השליחות או את זהותו של השולח.	
שיפוי	11.	(ב) השולח זכאי לכל ריווח או טובת הנאה שבאו לשלוח בקשר לנושא השליחות. השולח חייב לשפות את השלוח על ההוצאות הסבירות שהוציא ועל ההתחייבויות שהתחייב בהן באופן סביר עקב השליחות.	
עכבון	12.	על אף האמור בסעיף 8(1), תהא לשלוח זכות עכבון על נכסי השולח שבאו לידו עקב השליחות – כולל נכסים המוחזקים בידו כנאמן השולח – כדי תשלום שכרו וסכומים אחרים המגיעים לו מן השולח עקב השליחות.	
קיזוז	13.	חובות שהשולח והשלוח חבים זה לזה עקב השליחות ניתנים לקיזוז.	
סיום השליחות	14.	(א) השליחות מסתיימת בביטולה על ידי השולח או השלוח, וכן במותו של אחד מהם, בגריעת כשרותו או בפשיטת רגלו, או – אם היה תאגיד – בפירוקו.	
		(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו אם ניתנה ההרשאה להבטחת זכותו של אדם אחר או של השלוח עצמו וזכותם תלויה בביצוע נושא השליחות.	
סייגים לשיום השליחות	15.	(א) כל עוד לא ידע השלוח על סיום השליחות, זכאי הוא כלפי השולח לראותה כנמשכת.	
		(ב) לא ידע הצד השלישי על סיום השליחות, זכאי הוא לראותה כנמשכת; ואם השלוח ידע על סיומה, זכאי הצד השלישי גם לברירה הנתונה לו בסעיף 6(ב).	
שליחות משנה	16.	אין שלוח עושה שלוח לנושא שליחותו אלא אם הורשה לכך במפורש או מכללא, או שעשה זאת לשם פעולה כאמור בסעיף 5(ב).	
ריבוי ושולחים	17.	(א) ניתנה הרשאה אחת לשלוחים אחדים, חזקה שעליהם לפעול יחד.	
		(ב) ניתנה הרשאה אחת על ידי שולחים אחדים, חזקה שעל השלוח לפעול מכוח כולם יחד.	
ידיעה	18.	לענין חוק זה רואים אדם כיודע דבר אם היה עליו כאדם סביר לדעתו או שקיבל עליו הודעה בדרך הרגילה.	
שמירת דינים	19.	חוק זה אינו בא לגרוע מהוראות כל דין המסדיר סוג מיוחד של יחסי שליחות.	
ביטול	20.	הספר האחד-עשר של המגילה – בטל.	
תחילה מעבר	21.	תחילתו של חוק זה, שלושה חדשים מיום פרסומו ברשומות; על יחסים שבין שולח ושלוח שנוצרו לפני תחילתו של חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.	

חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979
תוכן עניינים

40	חובת ההשבה	סעיף 1
40	פטור מהשבה	סעיף 2
40	ניכוי הוצאות	סעיף 3
40	דין הפורע חוב הזולת	סעיף 4
40	דין הפועל לשמירת ענין הזולת	סעיף 5
40	תחולה ושמירת תרופות	סעיף 6
40	ביטול	סעיף 7

1. חובת ההשבה
 - (א) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן – הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן – המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה – לשלם לו את שוויה.
 - (ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזכה או בדרך אחרת.
2. פטור מהשבה

בית המשפט רשאי לפטור את הזוכה מחובת ההשבה לפי סעיף 1, כולה או מקצתה, אם ראה שהזכיה לא היתה כרוכה בחסרון המזכה או שראה נסיבות אחרות העושות את ההשבה בלתי צודקת.
3. ניכוי הוצאות

הזוכה רשאי לנכות ממה שעליו להשיב את מה שהוציא או התחייב להוציא או השקיע באופן סביר להשגת הזכיה.
4. דין הפורע חוב הזולת

מי שפרע חובו של אדם אחר בלי שהיה חייב לכך כלפיו, אינו זכאי להשבה אלא אם לא היתה לזוכה סיבה סבירה להתנגד לפרעון החוב, כולו או מקצתו, ואינו זכאי להשבה זו אלא כדי מה שנתן לפרעון החוב.
5. דין הפועל לשמירת ענין הזולת
 - (א) מי שעשה בתום לב ובסבירות פעולה לשמירה על חייו, שלמות גופו, בריאותו, כבודו או רכושו של אדם אחר, בלי שהיה חייב לכך כלפיו, והוציא או התחייב להוציא הוצאות בקשר לכך, חייב הזוכה לשפותו על הוצאותיו הסבירות, כולל חיוביו כלפי צד שלישי, ואם נגרמו למזכה עקב הפעולה נזקי רכוש, רשאי בית המשפט לחייב את הזוכה בתשלום פיצויים למזכה, אם ראה שמן הצדק לעשות כן בנסיבות הענין.
 - (ב) לענין החיוב בפיצויים לפי סעיף קטן (א) דין מי שנכסיו שימשו לשמירת הערכים האמורים כדין מי שעשה פעולה לשמירתם.
 - (ג) אין חובת שיפוי או פיצוי לפי סעיף זה על זוכה שהתנגד לפעולה או לשימוש בנכסים או לשיעור ההוצאות או שהיתה לו סיבה סבירה להתנגד להם, זולת אם הפעולה או השימוש בנכסים היו לשמירה על חייו, שלמות גופו או בריאותו.
6. תחולה ושמירת תרופות
 - (א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון ואין הסכם אחר בין הצדדים.
 - (ב) חוק זה יחול גם על המדינה.
 - (ג) אין בחוק זה כדי לגרוע מתרופות אחרות.
7. ביטול

סעיף 3 לחוק לתיקון דיני הנזיקין האזרחיים (הטבת נזקי גוף), תשכ"ד-1964 – בטל.

חוק החוזים האחידים, תשמ"ג-1982 **תוכן עניינים**

	פרק א': הוראות יסוד	
42	מטרת החוק	סעיף 1
42	הגדרות	סעיף 2
42	תנאי מקפח וביטול	סעיף 3
42	חזקות	סעיף 4
43	תנאים בטלים בחוזה אחיד	סעיף 5
	פרק ב': בית הדין לחוזים אחידים	
43	בית הדין וחבריו	סעיף 6
43	מותב בית הדין	סעיף 7
43	ניגוד ענינים	סעיף 8
43	ראיות וסדרי דין	סעיף 9
43	ערעור	סעיף 10
43	פרסום החלטות בית הדין	סעיף 11
	פרק ג':	
	פרק ד': ביטול תנאי מקפח	
43	בקשה לבית הדין לבטל תנאי מקפח	סעיף 16
44	ביטול ושינוי תנאי בבית הדין	סעיף 17
44	כוחם של ביטול ושינוי תנאי מקפח בבית הדין	סעיף 18
44	ביטול ושינוי תנאי בבית משפט	סעיף 19
44	הודעה על טענת תנאי מקפח	סעיף 20
44	דיון מקביל	סעיף 21
44	חליפים של לקוח וספק	סעיף 21א
	פרק ה': הוראות שונות	
44	דין המדינה	סעיף 22
44	סייגים לתחולה	סעיף 23
45	שמירת דינים	סעיף 24
45	ביצוע ותקנות	סעיף 25
45	ביטול	סעיף 26
45	תחילה, תחולה והוראות מעבר	סעיף 27

פרק א': הוראות יסוד

מטרת החוק	1.	חוק זה מטרתו להגן על לקוחות מפני תנאים מקפחים בחוזים אחידים.
הגדרות	2.	בחוק זה – "חוזה אחיד" – נוסח של חוזה שתנאיו, כולם או מקצתם, נקבעו מראש בידי צד אחד כדי שישמשו תנאים לחוזים רבים בינו לבין אנשים בלתי מסויימים במספרם או בזהותם; "תנאי" – תניה בחוזה אחיד, לרבות תניה המאוזכרת בו וכן כל תניה אחרת שהיא חלק מההתקשרות, ולמעט תניה שספק ולקוח הסכימו עליה במיוחד לצורך חוזה מסויים; "ספק" – מי שמציע שהתקשרות עמו תהיה לפי חוזה אחיד, ואחת היא אם הוא הנותן או המקבל של דבר; "לקוח" – מי שספק מציע לו שהתקשרות ביניהם תהיה לפי חוזה אחיד, ואחת היא אם הוא המקבל או הנותן של דבר; "בית הדין" – בית הדין לחוזים אחידים המוקם לפי חוק זה.
תנאי וביטול	3.	בית משפט ובית הדין יבטלו או ישנו, בהתאם להוראות חוק זה, תנאי בחוזה אחיד שיש בו – בשים לב למכלול תנאי החוזה ולנסיבות אחרות – משום קיפוח לקוחות או משום יתרון בלתי הוגן של הספק העלול להביא לידי קיפוח לקוחות (להלן – תנאי מקפח).
חזקות	4.	חזקה על התנאים הבאים שהם מקפחים: (1) תנאי הפוטר את הספק, באופן מלא או חלקי, מאחריות שהיתה מוטלת עליו על פי דין אילולא אותו תנאי, או המסייג באופן בלתי סביר את האחריות שהיתה מוטלת עליו מכוח החוזה אילולא אותו תנאי; (2) תנאי המקנה לספק זכות בלתי סבירה לבטל, להשעות או לדחות את ביצוע החוזה, או לשנות את חיוביו המהותיים לפי החוזה; (3) תנאי המקנה לספק זכות להעביר את אחריותו לצד שלישי; (4) תנאי המקנה לספק זכות לקבוע או לשנות, על דעתו בלבד, ולאחר כריתת החוזה, מחיר או חיובים מהותיים אחרים המוטלים על הלקוח, זולת אם השינוי נובע מגורמים שאינם בשליטת הספק; (5) תנאי המחייב את הלקוח באופן בלתי סביר להיזקק לספק או לאדם אחר, או המגביל בדרך אחרת את חופש הלקוח להתקשר או לא להתקשר עם אדם אחר; (6) תנאי השולל או המגביל זכות או תרופה העומדות ללקוח על פי דין, או המסייג באופן בלתי סביר זכות או תרופה העומדות לו מכוח החוזה, או המתנה אותן במתן הודעה בצורה או תוך זמן בלתי סבירים, או בדרישה בלתי סבירה אחרת; (א6) תנאי המקנה לספק באופן בלתי סביר תרופה שאינה עומדת לו על פי דין, לרבות תנאי המתיר לספק לצרף תרופות שאין לצרפן על פי דין או תנאי הקובע פיצויים מוסכמים שאינם סבירים לטובת הספק; (7) תנאי המטיל את נטל ההוכחה על הלקוח, ואלמלא אותו תנאי נטל זה לא היה מוטל עליו; (8) תנאי השולל או המגביל את זכות הלקוח להשמיע טענות מסויימות בערכאות משפטיות, או הקובע כי כל סכסוך בין הספק והלקוח יידון בבוררות; (9) תנאי המתנה על הוראת דין בדבר מקום שיפוט או המקנה לספק זכות בלעדית לבחירת מקום השיפוט או הבוררות שבהם יתברר סכסוך; (10) תנאי הקובע מסירת סכסוך לבוררות כאשר לספק השפעה גדולה יותר מאשר ללקוח על תנאי הבוררות, לרבות קביעת הבורר, מקום הבוררות, תנאים שעל פיהם תתנהל הבוררות, אופן ניהול הבוררות וסדרי הדין בבוררות, והכול אף אם הספק הוכיח כי מסירת הסכסוך לבוררות כשלעצמה כאמור בפסקה (8) אינה מקפחת.

(11) תנאי הקובע הצמדה של מחיר או תשלום אחר, לפי החוזה, למדד כלשהו, כך שירידה של המדד או עלייה שלו לא תזכה את הלקוח.

(12) תנאי שלפיו נדרש הלקוח לאשר או להצהיר כי קרא את החוזה, או תנאי שבו הלקוח מצהיר על מעשה שעשה, על מודעותו לעניין מסוים, או על עובדה שמתקיימת בעניינו, או מאשר אותו, והכול למעט מידע שהלקוח מסר לספק בחוזה.

תנאי בחוזה אחיד השולל או המגביל את זכות הלקוח לפנות לערכאות משפטיות – בטל. 5. תנאים בטלים בחוזה אחיד

(ב) תנאי בחוזה אחיד הפוטר את הספק, באופן מלא או חלקי, מאחריות לנזק גוף או למעשה זדון המוטלת עליו על פי דין – בטל.

פרק ב': בית הדין לחוזים אחידים

(א) מוקם בזה בית דין לחוזים אחידים. 6. בית הדין וחבריו

(ב) מספר חברי בית הדין לא יעלה על שנים עשר.

(ג) אב בית הדין וממלא מקומו יהיו שופטים של בית משפט מחוזי שימנה שר המשפטים בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון.

(ד) יתר חברי בית הדין ימונו בידי שר המשפטים, ובהם יהיו לפחות שני נציגים של ארגוני צרכנים כהגדרתם בסעיף 31(ג) לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981; חברי בית הדין שימונו לפי סעיף קטן זה יהיו בעלי השכלה משפטית או כלכלית, ואולם במושב מסוים לא יהיה חבר יותר מחבר אחד שהוא בעל השכלה כלכלית בלבד; מספר החברים שהם עובדי המדינה לא יעלה על שלוש מכלל החברים שימנה השר לפי סעיף קטן זה.

(ה) תקופת כהונתם של חברי בית הדין תהיה שלוש שנים.

(ו) הודעה על מינוי חברי בית הדין תפורסם ברשומות.

(א) בית הדין ידון בשלושה; אב בית הדין, ואם נבצר ממנו – ממלא מקומו, יקבע את מותב בית הדין; כל מותב יורכב מאב בית הדין או ממלא מקומו, ומשני חברים אחרים שלפחות אחד מהם הוא נציג ארגון צרכנים. 7. מותב בית הדין

(ב) הוראות סעיף 18 לחוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992, יחולו בשינוי זה: במקום "33, 36 ו-46" יקראו "33-ו".

מי שעיסוקיו האחרים עלולים ליצור ניגוד ענינים עם תפקידו כחבר מותב של בית הדין בהליך מסויים או שיש לו ענין אישי בהליך – לא יהיה חבר במותב שידון באותו הליך. 8. ניגוד ענינים

(א) בית הדין לא יהיה קשור בדיני הראיות, פרט לדינים בדבר חסינות עדים ובדבר ראיות חסויות כאמור בפרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971. 9. ראיות וסדרי דין

(ב) לענין הזמנת עדים וגביית ראיות יהיו לאב בית הדין ולממלא מקומו הסמכויות שיש ליושב ראש ועדת חקירה לפי סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968.

(ג) בית הדין ידון לפי סדרי דין שהתקין שר המשפטים; באין סדרי דין כאלה ידון בית הדין בדרך הנראית לו מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה.

בעל דין הרואה עצמו נפגע מהחלטת בית הדין, רשאי לערער עליה לפני בית המשפט העליון תוך ארבעים וחמישה ימים מיום שנודע לו עליה. 10. ערעור

בכפוף להוראות סעיף 25 לחוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992, פסקי דין והחלטות אחרות של בית הדין לחוזים אחידים, לרבות נוסח חוזים אחידים שאליהם מתייחסים פסקי דין או החלטות כאמור, יפורסמו כדרך שמתפרסמים פסקי דין והחלטות אחרות של בתי המשפט המחוזיים; בית הדין רשאי לפרסם פסקי דין והחלטות שלו בדרכים נוספות שייראו לו מתאימות, לתועלת הציבור. 11. פרסום החלטות בית הדין

פרק ג':

פרק ד': ביטול תנאי מקפח

(א) היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, הממונה על הגנת הצרכן והסחר ההוגן לפי חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981, כל ארגון לקוחות ורשות ציבורית שנקבעו בתקנות, וכן ארגון לקוחות שיאשר שר המשפטים לענין מסוים, רשאים לבקש מבית הדין לבטל או לשנות תנאי מקפח בחוזה אחיד. 16. בקשה לבית הדין לבטל תנאי מקפח

- (ב) שר המשפטים רשאי לקבוע לארגון לקוחות או לרשות ציבורית שנקבעו לפי סעיף קטן (א) תנאים להגשת בקשות לבית הדין.
- (ג) המשיבים לבקשה יהיו הספק המתקשר או המתכוון להתקשר בחוזה האחד, היועץ המשפטי לממשלה, לפי העניין, וכן מי שבית הדין מצא לנכון להזמין כמשיב; כל ארגון יציג של ספקים או כל גורם אחר שהוא בעל עניין בבקשה כאמור רשאי להצטרף כמשיב, ובלבד שבית הדין אישר זאת.
17. (א) מצא בית הדין שתנאי הוא מקפח, יבטל את התנאי או ישנה אותו במידה הנדרשת כדי לבטל את הקיפוח.
- (ב) ביטל בית הדין תנאי או שינה אותו, כאמור בסעיף קטן (א), יגיש הספק לבית הדין נוסח מתוקן של החוזה האחד הכולל את הביטול או השינוי שעליו הורה בית הדין, בתוך 21 ימים מהמועד שבו הפכה ההחלטה לחלוטה; הגיש הספק נוסח מתוקן כאמור, יקבע בית הדין אם החוזה שהוגש תוקן בהתאם להחלטתו.
- (ג) ביטל בית הדין תנאי או שינה אותו, כאמור בסעיף קטן (א), רשאי הוא לתת כל צו להבטחת קיום החלטתו כאמור, ובכלל זה לחייב את הספק להשתמש בנוסח המתוקן של החוזה האחד כאמור בסעיף קטן (ב), לתקופה שיקבע; צו לפי סעיף קטן זה, דינו לעניין ביצוע הצו ולעניין סעיף 6 לפקודת ביזיון בית משפט, כדין צו שניתן בידי בית משפט בעניין אזרחי.
18. (א) ביטל בית הדין תנאי או שינה אותו, כאמור בסעיף 17(א), יראו את התנאי האמור כבטל או שהתנאי האמור יחול בנוסחו כפי ששונה, לפי העניין –
- (1) בכל חוזה אחד אחר של אותו ספק שבית הדין קבע לגביו כי הוא דומה במהותו לחוזה האחד שלגביו ניתנה החלטת בית הדין;
- (2) בכל חוזה שנכרת על פי החוזה האחד שלגביו ניתנה החלטת בית הדין או על פי חוזה אחד אחר כאמור בפסקה (1), אף אם נכרת לפני מועד החלטת בית הדין.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) –
- (1) ביטול או שינוי כאמור באותו סעיף קטן לא יחולו על חיובים שקוימו על פי החוזה לפני מועד החלטת בית הדין;
- (2) בית הדין רשאי לקבוע כי הביטול או השינוי כאמור באותו סעיף קטן יחולו רק על חוזים שנכרתו לאחר מועד החלטת בית הדין או ממועד אחר שיקבע, ובלבד שלולא קביעה כאמור תיגרם לספק פגיעה חמורה.
19. (א) מצא בית משפט, בהליך שבין ספק ולקוח, שתנאי הוא מקפח, יבטל את התנאי בחוזה שביניהם או ישנה אותו במידה הנדרשת כדי לבטל את הקיפוח.
- (ב) בהשתמשו בסמכותו לפי סעיף קטן (א) יתחשב בית המשפט במכלול תנאי החוזה ובנסיבות האחרות, וכן בנסיבות המיוחדות של הענין הנדון לפניו.
20. נטענה בבית משפט טענת תנאי מקפח בחוזה שנכרת לפי חוזה אחד יודיע בית המשפט על כך ליועץ המשפטי לממשלה.
21. (א) דיון בבית הדין בחוזה אחד, שטרם נתקבלה החלטה לגביו, לא יגרע מסמכותו של בית משפט לדון בטענת תנאי מקפח בחוזה שנכרת לפי אותו חוזה אחד.
- (ב) דיון בבית משפט בטענת תנאי מקפח בחוזה שנכרת לפי חוזה אחד, אין בו כדי למנוע מבית הדין לדון באותו חוזה אחד או בתנאי מתנאיו; אך בית הדין רשאי, אם יראה לנכון בנסיבות הענין, לדחות את המשך הדיון בפניו עד למתן פסק דין בבית המשפט.
- 21א. הוראות סעיפים 18 ו-19 יחולו גם על חליפים של לקוח או ספק מכוח העברה או המחאה של זכות.
- פרק ה': הוראות שונות**
22. לענין חוק זה דין המדינה כדין כל אדם אחר.
23. הוראות חוק זה לא יחולו על –
- (1) תנאי הקובע את התמורה הכספית שישלם הלקוח או הספק בעד נושא העסקה, ובלבד שהוא מנוסח בלשון פשוטה וברורה;

- (2) תנאי התואם תנאים שנקבעו בחיקוק, בהתאם לתכלית החיקוק ;
- (3) תנאי התואם תנאים שנקבעו בהסכם בין-לאומי שישראל צד לו ;
- (4) הסכם קיבוצי לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, בין שהוגש לרישום לפי החוק האמור ובין אם לאו, לרבות הסדר קיבוצי אחר ובלבד שנעשה בכתב ונקבעו בו שיעורים לשכר עבודה.
24. שמירת דינים הוראות חוק זה לא יגרעו מהוראות כל דין שעל פיו עשוי חוזה או תנאי שבחוזה להיות בטל או ניתן לביטול, ולא ימנעו טענה נגד חוזה או תנאי שבחוזה.
25. ביצוע ותקנות (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, לרבות בדבר –
- (1) סדרי הדין בבית הדין, הארכת המועדים להגשת ערעור, ורציפות הדין ;
- (2) אנשים וארגונים שיהיו רשאים לטעון לטובת בעל דין או שיהיו רשאים להיות משיבים לפני בית הדין ;
- (3) (נמחקה)
- (4) תשלום הוצאות ודמי בטלה של עדים בהליכים לפני בית הדין ;
- (5) (נמחקה)
- (6) הטלת חובה על ספק להמציא עותק מחוזה אחיד שהוא מתקשר או מתכוון להתקשר על פיו, ליועץ המשפטי לממשלה או לממונה על הגנת הצרכן והסחר ההוגן, לפי דרישתם.
- (7) נסיבות או סוגי חוזים שבהם לא תחול החזקה האמורה בסעיף 4(11).
- (8) פרסום מסמכים הנוגעים להליך המתנהל לפני בית הדין ואופן פרסומם.
- (ב) תקנות לפי סעיף קטן (א)7(7) יותקנו באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.
26. חוק החוזים האחידים, התשכ"ד-1964 (להלן – החוק הקודם) – בטל.
27. תחילתו של חוק זה ששה חדשים מיום פרסומו ברשומות.
- (א) על חוזים שנכרתו לפני תחילתו של חוק זה, יוסיף לחול החוק הקודם ; לענין התחולה רואים חידוש חוזה ככריתתו.
- (ב) החלה המועצה להגבלים עסקיים בדיון לפי החוק הקודם לפני תחילתו של חוק זה, תסיים את הדיון לפי החוק הקודם אף לאחר תחילתו של חוק זה.
- (ג) אישור שהמועצה להגבלים עסקיים נתנה לחוזה אחיד כוחו יפה עד לתום התקופה שלה ניתן.
- (ד) על אף האמור בסעיף קטן (ב), החלטת בית הדין לפי סעיף 18(ב) תחול גם על חוזים שנכרתו לפני תחילתו של חוק זה.
- (ה)

חוק הנאמנות, תשל"ט-1979 תוכן עניינים

	פרק א': הוראות כלליות	
48	מהות הנאמנות	סעיף 1
48	יצירה	סעיף 2
48	נכסי הנאמנות	סעיף 3
48	רישום הערה	סעיף 4
48	כוחה של נאמנות כלפי צד שלישי	סעיף 5
48	כספי הנאמנות	סעיף 6
48	חשבונות ודיווח	סעיף 7
48	שכר והוצאות	סעיף 8
48	נאמנים אחדים	סעיף 9
48	חובות וסמכויות	סעיף 10
49	כפיפות לתנאי הנאמנות	סעיף 11
49	אחריות	סעיף 12
49	איסור טובת הנאה	סעיף 13
49	ביטול פעולות	סעיף 14
49	דין ריווח אסור	סעיף 15
49	נכסי נאמנות שנתבטלה	סעיף 16
	פרק ב': נאמנות על פי כתב הקדש	
49	יצירה ותחילה של הקדש	סעיף 17
50	שינוי וביטול של הקדש	סעיף 18
50	הוראות בית-המשפט	סעיף 19
50	זכויות הנהנים	סעיף 20
50	מינוי נאמן	סעיף 21
50	פקיעת כהונתו של נאמן	סעיף 22
50	שינוי וביטול על פי בית המשפט	סעיף 23
50	אמצעי שמירה	סעיף 24
	פרק ג': הקדש ציבורי	
50	מינוי רשם	סעיף 25
50	רישום	סעיף 26
51	חובת השקעה	סעיף 27
51	נאמן שהוא נהנה	סעיף 28
51	חובת דיווח ומתן מידע	סעיף 29
51	חקירה	סעיף 30
51	עונשין	סעיף 31
	פרק ד':	
	פרק ה': שונות	
51	הנאמן הציבורי	סעיף 36
51	סמכות שיפוט	סעיף 37
51	ערעור	סעיף 38
51	הרשאים לפנות לבית המשפט	סעיף 39
51	ייצוג נהנה	סעיף 40
51	אי-תחולה	סעיף 41
52	סייג לתחולה	סעיף 42
52	ביצוע ותקנות	סעיף 43
52	הוראות מעבר	סעיף 44

52

52

ביטולים

תחילה

סעיף 45

סעיף 46

פרק א': הוראות כלליות

1. מהות הנאמנות
נאמנות היא זיקה לנכס שעל פיה חייב נאמן להחזיק או לפעול בו לטובת נהנה או למטרה אחרת.
2. יצירה
נאמנות נוצרת על פי חוק, על פי חוזה עם נאמן או על פי כתב הקדש.
3. נכסי הנאמנות
(א) פירותיהם ותמוריהם של נכסי הנאמנות יהיו אף הם לנכסי הנאמנות.
(ב) אין לרדת לנכסי הנאמנות אלא בשל חובות המוטלים עליהם או הנובעים מפעולות הנאמנות.
(ג) הנאמן חייב להחזיק את נכסי הנאמנות בנפרד מנכסים אחרים או בדרך המאפשרת להבחין ביניהם.
4. רישום הערה
היה בנכסי הנאמנות נכס שפעולות בו טעונות רישום בפנקס המתנהל על-פי חוק, רשאי הנאמן להודיע על קיום הנאמנות לממונה על הפנקס, והממונה ירשום בו הערה מתאימה.
5. כוחה של נאמנות כלפי צד שלישי
כוחה של נאמנות יפה כלפי כל מי שידע או שהיה עליו לדעת עליה, ומשנרשמה הערה לפי סעיף 4 – כלפי כל העולם.
6. כספי הנאמנות
כספי הנאמנות שאינם דרושים לצרכיה השוטפים חייב הנאמן להחזיק או להשקיע כיעיל לשמירת הקרן ולעשיית פירות; שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות דרכים שבהן ניתן להשקיע כספי נאמנות, והנאמן אינו נושא באחריות אם השקיע אותם בהתאם לתקנות אלה.
7. חשבונות ודיווח
(א) הנאמן חייב לנהל חשבונות בכל עניני הנאמנות.
(ב) הנאמן חייב לתת לנהנים דין וחשבון על עניני הנאמנות אחת לשנה ובגמר כהונתו, ולמסור להם ידיעות נוספות לפי דרישתם הסבירה.
8. שכר והוצאות
(א) נאמן אינו זכאי לשכר בעד מילוי תפקידיו, זולת אם מילויים היה מעיסוקיו; אולם רשאי בית המשפט להקציב לו שכר, אם ראה שהדבר מתחייב מהיקף תפקידיו כנאמן.
(ב) נאמן זכאי לשיפוי על הוצאות סבירות שהוציא ועל התחייבויות שהתחייב בהן באופן סביר עקב מילוי תפקידיו.
(ג) נאמן רשאי להחזיר לעצמו את שכרו והוצאותיו מנכסי הנאמנות, והוא רשאי לעכבם בידו כערובה לסילוק המגיע לו לפי סעיף זה.
9. נאמנים אחדים
(א) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לענין שכר, גמול והחזר הוצאות שישולמו לפי סעיף זה לנאמן של הקדש ציבורי כהגדרתו בסעיף 26, לרבות הגבלות לענין תשלומים כאמור; הוראות כאמור בסעיף קטן זה יכול שייקבעו לסוגי הקדש ציבורי.
(א) בנאמנות שיש בה יותר מנאמן אחד –
(1) יפעלו הנאמנים ביחד; היו דעותיהם חלוקות, יפעלו לפי הוראות בית המשפט;
(2) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מהם לפעול על דעת עצמו;
(3) הם אחראים לפעולותיהם יחד ולחוד, פרט לנאמן שהתנגד לפעולה או לא ידע עליה;
(4) נתפנה מקומו של אחד מהם או שחדל לפעול, או שהוכרז פסול דין או פושט רגל, על הנותרים או הנותר לעשות מיד למילוי מקומו לפי סעיף 21 ולהמשיך במילוי תפקידיהם ככל שהדבר אינו סובל דיחוי.
10. חובות וסמכויות
(א) פעולה של אחד הנאמנים שנעשתה בתמורה כלפי אדם שפעל בתום לב תהא בת-תוקף אף אם היתה סותרת הוראת סעיף קטן (א)(1).
(א) נאמן חייב לשמור על נכסי הנאמנות, לנהלם ולפתחם ולפעול להשגת מטרות הנאמנות, ומוסמך הוא לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו.
(ב) במילוי תפקידיו חייב הנאמן לנהוג באמונה ובשקידה כפי שאדם סביר היה נוהג באותן נסיבות.

- (ג) נאמן של כמה נאמנויות לא יפעל בפעולה שביניהן.
- (ד) נאמן אינו רשאי לאצול מתפקידיו לזולתו; אין בכך כדי למנוע העסקת אדם כדרוש למטרות הנאמנות.
11. הוראות סעיפים 3(א) ו-6(ג), 6, 7, 8, 9(א), 10(א), (ג) ו-13 יחולו בכפוף לתנאי הנאמנות.
12. (א) נאמן אחראי לנזק שנגרם לנכסי הנאמנות או לנהנים עקב הפרת חובתו כנאמן; על אחריותו לאבדנם ולנזקם של נכסי הנאמנות המוחזקים בידו יחולו הוראות חוק השומרים, תשכ"ז-1967; לענין זה יראו את הנאמן כשומר ואת הנהנים כבעלי הנכסים.
- (ב) בית המשפט רשאי לפטור נאמן מאחריותו, כולה או מקצתה, אם פעל בתום לב ונתכוון למילוי תפקידיו.
- (ג) נאמן רשאי לבקש מבית המשפט הוראות, והוא אינו נושא באחריות אם פעל בתום לב לפי הוראות בית המשפט או באישורו.
13. (א) נאמן לא ירכוש לעצמו או לקרובו נכס מנכסי הנאמנות או כל זכות בו, לא יפיק לעצמו או לקרובו טובת הנאה אחרת מנכסי הנאמנות או מפעולותיה, ולא יעשה דבר שיש בו סתירה בין טובת הנאמנות לבין טובתו שלו או של קרובו.
- (ב) "קרוב" של נאמן, לענין סעיף זה –
- (1) בן זוגו;
 - (2) הורה, הורה-הורה, צאצא, אח או אחות של הנאמן או של בן זוגו;
 - (3) בן זוג של אחד המנויים בפסקה (2);
 - (4) שותף של נאמן או של אחד המנויים בפסקאות (1) עד (3);
 - (5) תאגיד שבהונו, ברווחיו או בשליטתו יש לנאמן או למנויים בפסקאות (1) עד (3) חלק העולה על 5%.
- (ג) בית המשפט רשאי לאשר מראש פעולה מן המנויות בסעיף קטן (א) אם ראה שהיא לטובת הנאמנות.
- (ד) הוראות סעיף קטן (א) אינן באות לגרוע ממה שמגיע לנאמן או לקרובו מכוח היותם נהנים.
- (ה) פעולה מן המנויות בסעיף זה שנעשתה בלי אישור בית המשפט – בטלה, זולת אם נעשתה בתמורה כלפי אדם שאינו בין המנויים בסעיף קטן (ב) (1) ו-(2) ושפעל בתום לב.
14. פעולה שנעשתה בהפרת חובת הנאמנות והצד השלישי ידע או היה עליו לדעת על ההפרה, או שנעשתה ללא תמורה, רשאי בית המשפט לבטלה, ועל הצד השלישי יחולו אחריות וחובות כשל נאמן; ידיעה על קיום הנאמנות, אין בה בלבד משום ידיעה על הפרת חובת הנאמנות.
15. ריווח שהפיק נאמן שלא כדין עקב הנאמנות, דינו כחלק מנכסי הנאמנות.
16. נתבטלה נאמנות, רשאי בית המשפט לקבוע מה יעשה בנכסיה, והוא יורה על העברתם למטרות חינוך, תרבות, דת, מדע, אמנות, סעד, בריאות או ספורט, הכל לפי תנאי הנאמנות ולפי אומד דעתו של יוצרה.
- פרק ב': נאמנות על פי כתב הקדש**
17. (א) הקדשת נכסים לטובת נהנה או למטרה אחרת (להלן – הקדש) טעונה מסמך בכתב (בחוק זה – כתב הקדש) שבו מביע יוצר ההקדש את כוונתו ליצור הקדש וקובע מטרותיו, נכסיו ותנאיו, והמסמך הוא אחד מאלה:
- (1) כתב חתום בידי יוצר ההקדש בפני נוטריון;
 - (2) צוואה של יוצר ההקדש, למעט צוואה בעל-פה;
 - (3) הוראת תשלום לענין סעיף 147 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965.
- (ב) תחילתו של הקדש היא עם העברת השליטה בנכסי ההקדש לידי הנאמן.
- (ג) נמצאו נכסים המשמשים הקדש, אלא שאין על כך כתב הקדש, רשאי בית המשפט להצהיר על קיום הקדש ולהגדיר מטרותיו, נכסיו, תנאיו ותחילתו.

- שינוי וביטול של הקדש
18. (א) יוצר ההקדש וצד שלישי רשאים בכל עת להוסיף נכסים לנכסי ההקדש.
(ב) אחרי תחילת ההקדש אין יוצרו רשאי לשנות את תנאיו, לגרוע מנכסיו או לבטלו, אלא אם שמר לעצמו זכות לכך בכתב ההקדש או שבאו על כך הסכמת הנהנים או אישור בית המשפט.
19. (א) בית המשפט רשאי בכל עת לתת לנאמן הוראות בכל הנוגע למילוי תפקידיו וכל הוראה אחרת שתיראה לו לניהול היעיל של ההקדש.
(ב) בית המשפט רשאי, אף בסטיה מכתב ההקדש, להתיר לנאמן את השימוש בנכסי ההקדש לסיפוק הצרכים החיוניים של נהנה או של התלויים בו.
20. זכותו של נהנה על פי הקדש אינה ניתנת להמחאה, לשעבוד או לעיקול, זולת אם הותרו בכתב ההקדש או שבית המשפט התירם לסיפוק של מזונות או של מסים המגיעים מן הנהנה או – בנסיבות מיוחדות – לסיפוק חובות אחרים המגיעים ממנו.
21. (א) נאמן של הקדש יתמנה בכתב ההקדש או על פיו.
(ב) באין מינוי כאמור, וכשנבצר מנאמן למלא תפקידיו או שלא התחיל או חדל למלא, רשאי בית המשפט למנות נאמן לתקופה ובתנאים שייראו לו.
(ג) לא יתמנה אדם נאמן של הקדש אלא בהסכמתו.
(ד) קטין, פסול דין, פושט רגל ותאגיד שניתן עליו צו פירוק אינם כשרים להיות נאמן של הקדש.
(ה) נהנה של הקדש אינו כשר להיות נאמן שלו, זולת אם הותר הדבר בכתב ההקדש.
22. (א) נאמן של הקדש רשאי להתפטר בהודעה בכתב למי שרשאי למנות נאמן לאותו הקדש, וכשישנם נאמנים אחדים – לנאמנים האחרים.
(ב) נאמן שנתמנה בידי בית המשפט או שהיה נאמן יחיד, התפטרותו אינה תופסת אלא אם בא עליה אישור בית המשפט ומן היום שנקבע לכך באישור.
(ג) בית המשפט רשאי לפטר נאמן אם לא מילא תפקידיו כראוי או שראה בית המשפט סיבה אחרת לפיטוריו.
23. (א) בית המשפט רשאי לשנות או לבטל הוראה מהוראות כתב ההקדש, אם מטעמים שיוצר ההקדש הביא לפניו ואם משום שראה כי חל שינוי של ממש בנסיבות המצדיק לעשות כן ושהדבר תואם את אומד דעתו של יוצר ההקדש.
(ב) בית המשפט רשאי לבטל הקדש אם ראה שמטרותיו הושגו או שאין ניתנות להגשמה.
24. הקדש שאין לו נאמן, או שהנאמן לא התחיל או חדל לפעול או שנבצר ממנו למלא תפקידיו, רשאי הנאמן הציבורי לנקוט אמצעים הנראים לו לשמירת נכסי ההקדש ולשמירת זכויות הנהנים, כל עוד לא נתמנה נאמן לפי סעיף 21.

פרק ג': הקדש ציבורי

25. שר המשפטים ימנה עובד המדינה, הכשיר לכהן כשופט של בית משפט שלום, להיות רשם ההקדשות (להלן – הרשם); הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
26. (א) נאמן של נאמנות שמטרתה או אחת ממטרותיה היא קידומו של ענין ציבורי (להלן – הקדש ציבורי) חייב, תוך שלושה חדשים מן היום שהיה לנאמן, להודיע לרשם על קיום ההקדש הציבורי ועל הפרטים המנויים להלן, זולת אם ניתנה עליהם הודעה לפני כן, והוא חייב להודיע לרשם על כל שינוי בפרטים אלה תוך שלושה חדשים מיום השינוי; להודעה על קיום הקדש ציבורי יש לצרף העתק מכתב ההקדש.
(ב) ואלה הפרטים:
(1) שמו ומענו של יוצר ההקדש;
(2) מועד תחילת ההקדש;
(3) מטרותיו;

- (4) נכסיו ;
- (5) שמו ומענו של כל נאמן ;
- (6) פרטים אחרים שקבע שר המשפטים.
- (ג) הרשם ינהל פנקס ההקדשות הציבוריים וירשום בו את הפרטים האמורים ; הפנקס יהיה פתוח לעיון לכל ; הרשם יפרסם ברשומות הודעה על רישום הקדש.
27. שר המשפטים רשאי לקבוע, בתקנות לפי סעיף 6, דרכי השקעה שיהיו חובה על נאמן של הקדש ציבורי.
28. על נאמן של הקדש ציבורי לא יחול סעיף 21(ה).
29. (א) נאמן של הקדש ציבורי חייב להגיש לרשם דין וחשבון על עניני ההקדש במועד ובדרך שקבע שר המשפטים ; הדין וחשבון יכיל את הפרטים שקבע השר, אם דרך כלל ואם לסוגים של הקדשות ציבוריים.
- (ב) הנאמן חייב למסור לרשם, לפי דרישתו, מידע והעתקי מסמכים בכל הנוגע לעניני ההקדש.
- (ג) סעיף 7(ב) לא יחול על הקדש ציבורי.
30. (א) קיים יסוד סביר לחשש שלגבי הקדש ציבורי לא קויימה הוראה מהוראות חוק זה או מהוראות כתב ההקדש, או שפרטים או מסמכים שנמסרו לרשם אינם מלאים או אינם נכונים, רשאי הרשם, מיזמתו או לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, לחקור בענינו של אותו הקדש ציבורי, ויהיו לו לענין זה הסמכויות לפי סעיפים 9 עד 11 ו-27(ב) לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968.
- (ב) לצורך ביצוע חקירה כאמור בסעיף קטן (א) רשאי הרשם למנות חוקר ; מונה חוקר כאמור יהיו נתונות לו סמכויות החקירה כאמור בסעיף קטן (א), בכפוף לתנאי המינוי ; החוקר ימסור לרשם דין וחשבון.
- (ג) מונה חוקר כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי הרשם להטיל את הוצאות החקירה, כולן או חלקן, על ההקדש הציבורי, על נאמנים בו, או על אדם שפנה לרשם בבקשה לפתוח בחקירה, ורשאי הוא לדרוש ממבקש החקירה ערובה להוצאותיה.
31. נאמן של הקדש ציבורי שהפר חובה המוטלת עליו לפי סעיפים 26 או 27, דינו – מאסר שנה או קנס 50,000 לירות, ואם עשה כן בכוונת מרמה – מאסר שנתיים.
- פרק ד':**
- פרק ה': שונות**
36. (א) שר המשפטים ימנה נאמן ציבורי ; הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
- (ב) הנאמן הציבורי יכול לשמש נאמן של נאמנויות, ומקום שבית המשפט ממנה נאמן, רשאי הוא למנות את הנאמן הציבורי כנאמן יחיד גם בנאמנות שלפי תנאיה יש בה יותר מנאמן אחד.
37. בית המשפט המוסמך לפי חוק זה – למעט הליכים לפי סעיף 31 – הוא בית המשפט המחוזי.
38. החלטות בית המשפט לפי סעיפים 8(א), 9(א), 13(ג), 20, 21 ו-22 אינן ניתנות לערעור אלא ברשות לפי סעיף 19(ב) לחוק בתי-המשפט, תשי"ז-1957.
39. בכל ענין לפי חוק זה רשאי לפנות לבית המשפט כל נאמן, נהנה, יוצר הנאמנות או אדם אחר שמעונין בדבר ; וכן רשאי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו לפתוח בכל הליך לפי חוק זה, לרבות ערעור, ולהתייצב ולטעון בהליך כזה, בכל הנוגע לנאמנות ובכל דבר אחר שהוא סבור שיש בו ענין לציבור.
40. נהנה שמחמת גילו, מצב בריאותו או ליקוי רוחני או גופני אינו יכול לעמוד על זכויותיו, רשאי הנאמן הציבורי לייצגו כלפי הנאמן.
41. (א) לגבי הקדש דתי שנוסד בפני בית דין דתי על פי הדין הדתי רשאי בית הדין הדתי להורות שהוראות חוק זה בענין יצירת הקדש ובענין ניהולו הפנימי לא יחולו עליו.

(ב) שר המשפטים רשאי להורות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, כי הוראות חוק זה, כולן או מקצתן, לא יחולו על הקדש שיצרו או נטלו חלק ביצירתו הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית או הנהלת הסוכנות היהודית לארץ ישראל, כמשמעותן בחוק מעמדן של ההסתדרות הציונית העולמית ושל הסוכנות היהודית לארץ ישראל, תשי"ג-1952, לרבות קרן קיימת לישראל וקרן היסוד – המגבית המאוחדת לישראל.

42.	הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.	סייג לתחולה
43.	(א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
(ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע סכומי אגרת רישום, אגרה שנתית, וכן אגרות ותשלומים אחרים שיש לשלם בשל פעולות ושירותים שנותן הרשם לפי חוק זה ורשאי הוא לפטור מתשלום אגרה או לקבוע סכומי אגרות ותשלומים שונים, לסוגי הקדש ציבורי, לפי אמות מידה שיקבע.	ביצוע ותקנות
44.	(א) הקדש שהיה קיים ערב תחילתו של חוק זה לפי פקודת ההקדשות לצרכי צדקה יראוהו כהקדש ציבורי ויחולו עליו הוראות חוק זה מתחילת חוק זה; התאגדו נאמניו של הקדש כזה לפי סעיף 36 לאותה פקודה, ימשיכו להוות תאגיד כאמור שם.
(ב) מי שכיהן ערב תחילת חוק זה כמפקח על ההקדשות, יראוהו כאילו נתמנה רשם לפי חוק זה, ופנקס ההקדשות ופנקס החברות לתועלת הציבור שהתנהלו ערב תחילת חוק זה יראו כמתנהלים לפי חוק זה.	הוראות מעבר
45.	בטלות –
(1) פקודת ההקדשות לצרכי צדקה;
(2) פקודת ענייני צדקה (הנאמן הציבורי).	ביטולים
46.	תחילתו של חוק זה תהיה ששה חדשים לאחר פרסומו ברשומות, למעט סעיף 35 שתחילתו תהיה ביום כ"ט בשבט תשמ"א (3 בפברואר 1981).	תחילה

תקנות הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי), תשס"ד-2004
תוכן עניינים

54	פרק א': הגדרות	סעיף 1
	הגדרות	
	פרק ב': דרכי השקעה	
54	דרכי השקעה	סעיף 2
	פרק ג': ועדת השקעות	
55	מינוי ועדת השקעות	סעיף 3
55	כשירות חברי ועדת ההשקעות	סעיף 4
56	הגבלות על דרכי ההשקעה	סעיף 5
56	נהלי ועדת השקעות	סעיף 6
	פרק ד': שונות	
57	כספים שהיו מושקעים לפני המינוי	סעיף 7
57	בקשה לאישור דרך השקעה	סעיף 8
57	החזר הוצאות או שכר	סעיף 9
57	תיקון תקנות ההקדשות	סעיף 10
57	תחילה	סעיף 11
57	הוראת מעבר	סעיף 12

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 6, 27, 29(א) ו-43 לחוק הנאמנות, התשל"ט-1979 (להלן – החוק), ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לפי סעיף 21א לחוק-יסוד: הכנסת, סעיף 2(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וסעיף 108 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א': הגדרות

1. בתקנות אלה –
 - "דירוג" – דירוג חוב בישראל, שקבעה חברה מדרגת, שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר;
 - "דרך השקעה" – לרבות תקופת ההשקעה;
 - "המדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
 - "הקדש ציבורי" – כמשמעותו בסעיף 26(א) לחוק;
 - "ועדת השקעות" – כמשמעותה בפרק ג';
 - "יועץ השקעות" ו"מנהל תיקים" – כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק ביועץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995;
 - "מוסד להשכלה גבוהה" – מוסד שהוא אחד מאלה:
 - (1) מוסד מוכר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 (להלן – חוק המועצה להשכלה גבוהה);
 - (2) מוסד שקיבל תעודת היתר או אישור לפי סעיף 21א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
 - (3) מוסד שהתואר שהוא מעניק הוכר לפי סעיף 28א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
 - "מטבע חוץ" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על המטבע, התשל"ח-1978;
 - "מנפיק" – תאגיד שהנפיק ניירות ערך, למעט מדינת ישראל;
 - "נאמן" – נאמן של הקדש ציבורי;
 - "נייר ערך" – כהגדרתו בחוק החברות, התשנ"ט-1999;
 - "קרוב" או "קשרי משפחה" – בן זוג, הורה, צאצאי הורה, הורי הורה, צאצא, וצאצאי בן הזוג ובן זוגו של כל אחד מהם;
 - "קרנות נאמנות" – קרנות להשקעות משותפות בנאמנות כמשמעותן בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;
 - "תקנות קופות גמל" – תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964.

פרק ב': דרכי השקעה

2. (א) נאמן ישקיע את כספי ההקדש הציבורי, שאינם דרושים לצרכיו השוטפים של ההקדש הציבורי (להלן – כספים עודפים), בנפרד מנכסים או השקעות שאינם של ההקדש הציבורי.
 - (ב) קבע יוצר של הקדש ציבורי בכתב ההקדש או בחוזה עם הנאמן דרך השקעה לכספים העודפים יפעל הנאמן לפיה, בכפוף להוראות כל דין.
 - (ג) לא נקבעה דרך השקעה כאמור בתקנת משנה (ב), ינהג הנאמן כמפורט בפסקה (1) או (2) לפי בחירתו –
 - (1) ישקיע את הכספים העודפים בישראל בעצמו, בעזרת מנהל תיקים או יועץ השקעות או באמצעותם, באחד או יותר מאלה:
 - (א) איגרות חוב שהנפיקה המדינה או שהיא ערבה לפירעונם;
 - (ב) פיקדונות בנקאיים בשקלים חדשים צמודי מדד ונושאי ריבית או נושאי ריבית בלבד;
 - (ג) תכניות חיסכון בנקאיות בשקלים חדשים צמודות מדד ונושאות ריבית;

- (ד) פיקדונות בנקאיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים למטבע חוץ ;
- (ה) תכניות חיסכון בנקאיות צמודות מטבע חוץ ;
- (ו) איגרות חוב סחירות, כהגדרתן בתקנה 41א לתקנות קופות גמל, שאינן להמרה, אם ההשקעה מדורגת בדירוג A-2 או A- לפחות ;
- (ז) קרנות נאמנות, שכל נכסיהן מושקעים באחת או יותר מן הדרכים המפורטות בפסקאות משנה (א) או (ו) ;
- (2) ימנה ועדת השקעות בכפוף לאמור בפרק ג' ולתנאים האמורים בו ; מונתה ועדת השקעות, ישקיע הנאמן את הכספים העודפים באמצעותה ועל פי בחירתה.
- (ד) לבקשת הנאמן רשאי בית המשפט לאשר מראש להשקיע את הכספים העודפים שלא באחת הדרכים האמורות בתקנת משנה (ב) או (ג).
- (ה) דרך ההשקעה תיבחר לפי צורכי הנהנים וטובתם, מטרת ההקדש הציבורי, בהתחשב בשינויים שיחולו מזמן לזמן, ובכפוף לתנאי ההקדש הציבורי ; ואולם, לענין סעיף 31 לחוק, לא יראו בהפרת הוראות תקנת משנה זו כהפרת חובת הנאמן, אם פעל בתום לב ובהתאם לשאר הוראות תקנה זו.
- (ו) הנאמן לא ישקיע בניירות ערך של מנפיק אחד בשיעור של יותר מ-20% מהשווי הכספי של הכספים העודפים (להלן – השווי הכספי) ; עלה השווי הכספי על הסכומים המפורטים להלן, יקבע הנאמן כי ההשקעה בתאגיד אחד, בפיקדונות, בתכניות חיסכון וכן בניירות ערך שהנפיק התאגיד, לא תעלה על השיעורים הנקובים לצדם :
- (1) מיליון שקלים חדשים – 50% מהשווי הכספי ;
- (2) עשרה מיליון שקלים חדשים – 25% מהשווי הכספי.

פרק ג': ועדת השקעות

- (א) החליט הנאמן להשקיע את הכספים העודפים כאמור בתקנה 2(ג) או נקבע בכתב ההקדש או בחוזה עם הנאמן, כי תמונה ועדת השקעות, ימנה הנאמן ועדת השקעות, לפי הוראות פרק זה.
- (ב) בועדת ההשקעות יכהנו מספר אי זוגי של חברים שלא יפחת משלושה ולא יעלה על שבעה.
- (ג) חברי ועדת ההשקעות יהיו בעלי מומחיות שעסקו בתחום מומחיותם במשך שנתיים לפחות לפני מינוים לועדת ההשקעות ; לענין זה, "בעל מומחיות" – כל אחד מאלה :
- (1) בעל תואר אקדמי בכלכלה, בחשבונאות או במינהל עסקים ממוסד להשכלה גבוהה, או בעל תואר אקדמי כאמור ממוסד אקדמי מחוץ לישראל שהוא גם בעל רישיון יועץ השקעות או מנהל תיקים ;
- (2) בעל רישיון ראיית חשבון בישראל ;
- (3) בעל רישיון יועץ השקעות או מנהל תיקים.
- (ד) הנאמן יכול שיהיה חבר ועדת ההשקעות ; נאמן המכהן כחבר כאמור, פטור מהוראות תקנת משנה (ג), ובלבד שברוב חברי ועדת ההשקעות מתקיימות ההוראות כאמור.
- (א) לא יכהן כחבר ועדת ההשקעות ולא ימנה הנאמן אלא יחיד שנתקיימו בו כל אלה :
- (1) אין לו, לקרובו, לשותפו, למעבידו או לתאגיד שהוא בעל שליטה בו במועד המינולי, במהלך הכהונה, או בשנתיים שקדמו למועד המינולי, זיקה לנאמן ; לענין זה, "זיקה" – שליטה, הפקת הנאה, יחסי עבודה, קשרי משפחה, קשרים עסקיים או מקצועיים דרך כלל ;
- (2) אין תפקידו או עיסוקיו האחרים יוצרים או עלולים ליצור ניגוד ענינים עם תפקידו כחבר בועדת ההשקעות ואין בהם כדי לפגוע ביכולתו לכהן כחבר בועדת ההשקעות ;

(3) הוא לא הורשע בעבירה מהעבירות המפורטות להלן, אלא אם כן חלפו 5 שנים מיום מתן פסק הדין שבו הורשע או מהיום שבו סיים לרצות את עונשו, לפי המאוחר; ואלה העבירות:

(א) עבירה לפי סעיפים 290 עד 297, 392, 415, 418 עד 420 ו-422 עד 428 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ולפי סעיפים 52, 52ד, 53(א) ו-54 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;

(ב) בבית משפט מחוץ לישראל – בעבירות של שוחד, מרמה, עבירות מנהלים בתאגיד, או עבירות של ניצול מידע פנים;

(4) הוא אינו פסול דין, מי שמונה לו אפוטרופוס, או מי שהוכרז כפושט רגל;

(ב) נאמן יכול לכהן כחבר בועדת ההשקעות גם אם אינו יחיד ואזי לא יחולו עליו הוראות תקנת משנה (א) (1) ו-(2), ובלבד שתפקידיו האחרים קשורים לכהונתו כנאמן.

הגבלות על דרכי ההשקעה 5. (א) ועדת ההשקעות תבחר את דרכי ההשקעה של הכספים העודפים (בתקנה זו – תיק השקעות); בבחירתם יפעלו חברי ועדת ההשקעות כאילו היו הם הנאמנים של ההקדש הציבורי.

(ב) בלי לגרוע מן האמור בתקנת משנה (א), ועדת ההשקעות –

(1) תקפיד על פיזור הולם בין הנכסים בתיק ההשקעות בכפוף לאמור בפסקאות (2) ו-(4);

(2) תקבע כי ההשקעה בתאגיד אחד, בפקדונות, בתכניות חיסכון וכן בניירות ערך שהנפיק התאגיד, לא תעלה על 20% מן השווי הכספי של תיק ההשקעות;

(3) לא תבחר דרכי השקעה שיביאו לשליטה של ההקדש הציבורי או נאמני ההקדש הציבורי בתאגיד מסוים או להפיכתם בעלי ענין בו;

(4) נוסף על השקעה כמפורט בתקנה 2(ג) (1), רשאית ועדת ההשקעות לבחור השקעה בניירות ערך, במגבלות המפורטות להלן:

(א) השקעה באגרות חוב סחירות שאינן להמרה מדורגות בדירוג BBB- או A-3 לפחות;

(ב) השקעה במניות סחירות, באגרות חוב סחירות בדירוג נמוך מהאמור בפסקת משנה (א) או בכתבי אופציה, ובלבד שההשקעה הכוללת בהם לא תעלה על 20% מן השווי הכספי של תיק ההשקעות וההשקעה בכתבי אופציה לא תעלה על 10% מן השווי כאמור;

(ג) השקעה בקרנות נאמנות שדרכי ההשקעה שלהן אינן חורגות מן האמור בתקנות אלה.

(ג) בתקנה זו –

"כתב אופציה" – נייר ערך המקנה לבעליו זכות לרכוש מניות או אגרות חוב סחירות שהוציא מנפיק תמורת תוספת מימוש במחיר או בתנאים הקבועים בנייר הערך;

"שליטה" ו"בעל ענין" – כמשמעותם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

נהלי השקעות ועדת 6. ועדת ההשקעות תפעל על פי נהלים אלה:

(1) ישיבותיה יתקיימו אחת לחודש לפחות, אלא אם כן התיר הנאמן כינוסה אחת לתקופה ארוכה יותר, שלא תארך יותר מחצי שנה;

(2) בשיבות ייערך פרוטוקול;

(3) העתקי הפרוטוקולים יועברו לנאמן ויצורפו לדין וחשבון המוגש לרשם ההקדשות לפי סעיף 29 לחוק (להלן – הדוח השנתי);

(4) ועדת ההשקעות תעביר לנאמן מדי שנה דין וחשבון על פעולותיה; הדין וחשבון יצורף לדוח השנתי;

(5) החלטות ועדת ההשקעות יתקבלו ברוב קולות החברים הנוכחים.

פרק ד': שונות

כספים מושקעים שהיו מושקעים לפני מינוי הנאמן להקדש הציבורי או לפני תחילת ההקדש הציבורי, כאמור בסעיף 17(ב) לחוק או בחוזה עם הנאמן (להלן – התקופה המוקדמת), בדרך השקעה שלא לפי תקנות אלה, ושנקבעו בה מועדים מוגדרים מראש למשיכת הכספים או למימוש (להלן – מועדי יציאה), יוסיפו להיות מושקעים באותה דרך עד למועד היציאה הראשון וממועד זה ישקיע הנאמן את הכספים העודפים על פי תקנות אלה.	(א)	7.	שהיו לפני	כספים מושקעים המינוי
לא היו לדרך ההשקעה בתקופה המוקדמת מועדי יציאה, יוסיפו הכספים להיות מושקעים באותה דרך עד שנה מתום התקופה המוקדמת, ובתום השנה ישקיע הנאמן את הכספים העודפים על פי תקנות אלה.	(ב)			
על אף האמור בתקנות משנה (א) או (ב) יכול הנאמן לפעול שלא כאמור בהן אם אישר לו בית המשפט דרך השקעה אחרת.	(ג)			
פנה הנאמן לבית המשפט לאישור דרך השקעה כאמור בתקנה 2(ד) או 7(ג), יפרט בבקשתו, שהמשיב לה היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, פרטים אלה:		8.	בקשה לאישור דרך השקעה	
(1) הסכום הכולל של כספי ההקדש הציבורי, הסכום שמוצע להשקיעו ודרך ההשקעה המוצעת;				
(2) כלל נכסי ההקדש הציבורי והכנסותיו הצפויות בשנים הבאות;				
(3) התחייבויות והוצאות ההקדש הציבורי הנוכחיות והצפויות לשנים הבאות;				
(4) פרטים על ההקדש הציבורי על פי הרשימה המנויה בסעיף 26(ב) לחוק;				
(5) כל מידע נוסף הדרוש להכרעה בבקשה.				
נאמן של הקדש ציבורי אשר פעל לצורך השקעת הכספים העודפים באמצעות או בעזרת אחר, לרבות מנהל תיקים, יועץ השקעות או ועדת השקעות, לא ישלם דמי ניהול, הוצאות או שכר מתוך נכסי ההקדש הציבורי בשיעור הגבוה מ-0.5% לשנה מסך כל הכספים העודפים שעמדו להשקעה באותה שנה.	(א)	9.	החזר הוצאות או שכר	
(ב) קיבל הנאמן שכר הגבוה מהסכום האמור בתקנת משנה (א), ייכלל הסכום האמור בשכרו של הנאמן ולא ייזקף על חשבון הוצאות ההקדש הציבורי.				
תקנה 5 לתקנות ההקדשות לצורכי צדקה, התשל"ד-1974 – בטלה.		10.	תקנות	תיקון ההקדשות תחילה
תחילתן של תקנות אלה תשעים ימים מיום פרסומן.		11.		הוראת מעבר
כספים עודפים שהיו מושקעים לפני תחילתן של תקנות אלה בדרך השקעה שלא לפי תקנות אלה יחולו לגביהם הוראות תקנה 7, בשינויים המחויבים.		12.		

תקנות הערבות, תשנ"ח-1998
תוכן עניינים

59	מסמך הגילוי לפי סעיף 22 לחוק	סעיף 1
59	דרך הצגת מידע לפי סעיף 22(א)(3) לחוק	סעיף 2
59	תוספות לסכום הערבות	סעיף 3
59	חריג לחובת הודעה על אי קיום	סעיף 4
59	דרך מסירת הודעה לפי סעיף 26(ד)(2) לחוק	סעיף 5
59	הליכי גביית החוק מאת החייב לפי סעיף 28 לחוק	סעיף 6
59	תחילה	סעיף 7
59	סייג לתחולה	סעיף 8

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 25(א)(4), 26(ג) ו-ו(ה) ו-34 לחוק הערבות, התשכ"ז-1967 (להלן – החוק), בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל לענין תקנות 3 ו-4 ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. הגילוי לערב יחיד לפי סעיף 22 לחוק ייעשה במסמך נפרד מחוזה הערבות, תוך מתן הזדמנות סבירה לעיין בו לפני חתימת חוזה הערבות, כאשר –
 - (1) הגודל המזערי של האותיות במסמך הגילוי יהיה 2 מילימטרים;
 - (2) האותיות לא תהיינה נטויות או מוצרות;
 - (3) צבע האותיות יהיה נוגד את צבע הנייר שעליו הן כתובות;
 - (4) הרווח בין השורות לא יפחת מגודל האות בשורה;
 - (5) האותיות בשורות לא תיגענה זו בזו.
2. הפרטים המתוארים בסעיף 22(א)(3) לחוק, יימסרו בידי הנושה לערב יחיד, במסמך הגילוי כאמור בתקנה 1, ובסמוך לאחר מתן האשראי לחייב, ימסור אותם הנושה לערב בצורה של לוח תשלומים.
3. בנוסף לתוספות לסכום הערבות המנויות בסעיף 25(א) לחוק, ערב יחיד ערב גם לדמי ניהול חשבון עובר ושב, דמי גוביינא, פרמיות ביטוח ואגרות המוטלות לפי כל דין הנוגעות לחיוב.
4. נושה יהיה פטור מלהודיע לערב על אי-קיום החיוב כאמור בסעיף 26(א) לחוק, אם חיובו של החייב נפרע בתשלומים תקופתיים, והסכום המצטבר שבפיגור אינו עולה על גובה שני תשלומים תקופתיים, ובלבד שאותו הסכום אינו עולה על 2,000 שקלים חדשים, כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן שפורסם בחודש אפריל 1998.
5. הודעה של ערב יחיד על רצונו לפרוע הלוואה לפי סעיף 26(ד)(2) לחוק תהיה בכתב, ותימסר לנושה ביד או בדואר.
6. (א) ראה ראש ההוצאה לפועל כי ערב מוגן מילא את הערבות, כולה או מקצתה, בהתאם לסעיף 28 לחוק, רשאי הוא להעניק אישור לערב לפתוח תיק נפרד בהוצאה לפועל נגד החייב, וסדר הדין לענין דיון בבקשת הערב המוגן כאמור, יהיה כקבוע בתקנה 123 לתקנות ההוצאה לפועל, התש"ס-1979, בשינויים המחוייבים.

(ב) על הליכים בבית משפט בקשר לזכויות הערב לפי סעיף 28 לחוק, יחולו תקנות 37 ו-38 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984.
7. תחילתן של תקנות אלה ביום ז' בסיון התשנ"ח (1 ביוני 1998).
8. תקנות אלה לא יחולו על התחייבות לשיפוי וחוזי ערבות שנכרתו לפני תחילתן.

חוק חוזה קבלנות, תשל"ד-1974
תוכן עניינים

61	חוזה קבלנות מהו	סעיף 1
61	חיובי הצדדים	סעיף 2
61	פגם	סעיף 3
61	תרופות בשל פגם	סעיף 4
61	זכות עכבון	סעיף 5
61	קבלת הנכס והעברת הסיכון	סעיף 6
61	שמירת תרופות	סעיף 7
61	תחולה	סעיף 8
61	אי-תחולת המגילה	סעיף 9
61	עצמאות החוק	סעיף 10
61	תחילה והוראות מעבר	סעיף 11

1. חוזה קבלנות מהו
 חוזה קבלנות הוא חוזה לעשיית מלאכה או למתן שירות בשכר כשהקבלן אינו עובדו של המזמין.
2. חיובי הצדדים
 הקבלן חייב לעשות את המלאכה או לתת את השירות והמזמין חייב לשלם את השכר, הכל לפי המוסכם בין הצדדים.
3. פגם
 (א) לא היו המלאכה או השירות בהתאם למוסכם (להלן – פגם), על המזמין להודיע לקבלן על הפגם זמן סביר לאחר שגילה אותו או שהיה עליו לגלותו, ואם הפגם ניתן לתיקון – לתת לקבלן הזדמנות נאותה לתקנו.
 (ב) אין המזמין זכאי להסתמך על הפגם –
 (1) אם לא קיים את המוטל עליו לפי סעיף קטן (א) זולת אם ידע הקבלן על הפגם;
 (2) אם בא הפגם מסיבה שהמזמין אחראי לה.
4. תרופות בשל פגם
 (א) לא תיקן הקבלן את הפגם תוך זמן סביר לאחר שהמזמין עשה כאמור בסעיף 3(א), רשאי המזמין –
 (1) לתקן את הפגם ולדרוש מהקבלן החזרת הוצאותיו הסבירות;
 (2) לנכות מן השכר, כל עוד לא תוקן הפגם, את הסכום שבו פחת שווי המלאכה או השירות עקב הפגם לעומת השכר לפי המוסכם.
 (ב) פגם שתיקונו דחוף עד שאין לדרוש מן המזמין שימתין לתיקונו בידי הקבלן, רשאי המזמין לתקנו כאמור בסעיף קטן (א)1 גם בלי שעשה כאמור בסעיף 3(א).
 (ג) לא ניתן הפגם לתיקון, זכאי המזמין לניכוי מן השכר כאמור בסעיף קטן (א)2.
5. זכות עכבון
 לקבלן תהא זכות עכבון על נכס שמסר לו המזמין לביצוע מלאכתו או למתן שירותו, כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המזמין עקב עסקת הקבלנות.
6. קבלת הנכס והעברת הסיכון
 (א) נעשו המלאכה או השירות בנכס בידי הקבלן, חייב המזמין לקבלו במועד שהוסכם עליו, ובאין הסכם – תוך זמן סביר לאחר שהקבלן הודיע לו שגמר את המלאכה או השירות.
 (ב) אבד או ניזק הנכס בעודו בידי הקבלן –
 (1) אחראי הקבלן, לענין חוק השומרים, תשכ"ז-1967, כשומר שכר ששמירת הנכס אינה טפלה למטרה העיקרית של החזקתו;
 (2) פטור המזמין מתשלום השכר, זולת אם אבד או ניזק הנכס אחרי שהמזמין היה חייב לקבלו ומסיבה שהקבלן אינו אחראי לה.
7. שמירת תרופות
 אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מתרופה אחרת בשל הפרת חוזה.
8. תחולה
 (א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בדין אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון, ובאין כוונה אחרת משתמעת מן ההסכם בין הצדדים.
 (ב) על חוזה להספקת נכס שיש להפיקו או לייצרו והקבלן קיבל עליו לתת את עיקר החמרים הדרושים לכך, יחולו הוראות חוק המכר, תשכ"ח-1968.
9. אי-תחולת המג'לה
 בענינים שחוק זה דן בהם לא יחול הספר השני של המג'לה.
10. עצמאות החוק
 בענינים שחוק זה דן בהם לא יחול סימן 46 לדבר המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1947-1922.
11. תחילה והוראות מעבר
 תחילתו של חוק זה ביום א' בחשון תשל"ה (17 באוקטובר 1974); על חוזה קבלנות שנעשה לפני תחילתו יוסיף לחול הדין הקודם.

חוק העונשין, תשל"ז-1977 **תוכן עניינים**

	פרק א': הוראות יסוד	
66	אין ענישה אלא לפי חוק	סעיף 1
66	ענישה לפי חקיקת משנה	סעיף 2
66	אין עונשין למפרע	סעיף 3
	פרק ב': תחולת דיני העונשין לפי זמן עשיית העבירה	
66	ביטול העבירה לאחר עשייתה	סעיף 4
66	שינוי חיקוק לאחר עשיית העבירה	סעיף 5
66	עבירות שהזמן גרמן	סעיף 6
	פרק ג': תחולת דיני העונשין לפי מקום עשיית העבירה	
	סימן א': הוראות כלליות	
66	העבירות לפי מקומן	סעיף 7
67	מיקומו של מחדל	סעיף 8
67	תנאי התחולה	סעיף 9
67	עונש שהוטל בחוץ לארץ	סעיף 10
67	ניכוי עונש או מעצר	סעיף 11
	סימן ב': התחולה על עבירות-פנים	
67	עבירת פנים	סעיף 12
	סימן ג': התחולה על עבירות-חוץ	
67	עבירות נגד המדינה או העם היהודי	סעיף 13
68	עבירות נגד אזרח ישראלי או תושב ישראל	סעיף 14
68	עבירה שנעברה בידי אזרח ישראלי או תושב ישראל	סעיף 15
68	עבירות נגד משפט העמים	סעיף 16
68	תחולה שילוחית	סעיף 17
	חלק א': כללי	
	פרק ד': העבירה הפלילית ואחריות לה	
	סימן א': היסוד העובדתי שבעבירה	
69	מבנה היסוד העובדתי	סעיף 18
	סימן ב': היסוד הנפשי שבעבירה	
69	דרישת מחשבה פלילית	סעיף 19
69	מחשבה פלילית	סעיף 20
69	רשלנות	סעיף 21
	סימן ג': אחריות קפידה	
70	אחריות קפידה והיקפה	סעיף 22
	סימן ד': אחריות פלילית של תאגיד	
70	היקף אחריותו הפלילית של תאגיד	סעיף 23
	סימן ה': העבירות לפי חומרתן	
70	סיווג עבירות	סעיף 24
	פרק ה': עבירות נגזרות	
	סימן א': הנסיון	
71	נסיון מהו	סעיף 25
71	חוסר אפשרות לעשיית העבירה	סעיף 26
71	עונש מיוחד על נסיון	סעיף 27
71	פטור עקב חרטה	סעיף 28
	סימן ב': צדדים לעבירה	
71	מבצע	סעיף 29
71	משדל	סעיף 30

71	מסייע	סעיף 31
71	עונש על סיוע	סעיף 32
72	נסיון לשידול	סעיף 33
72	פטור עקב חרטה	סעיף 34
72	עבירה שונה או נוספת	סעיף 34א
72	נתונים ענייניים ואישיים	סעיף 34ב
	סימן ג': הוראות משותפות	
72	סייג לנסיון, לשידול ולסיוע	סעיף 34ג
72	תחולת דין העבירה	סעיף 34ד
	פרק ה'1: סייגים לאחריות פלילית	
	סימן א': הוראות כלליות	
72	נטל ההוכחה	סעיף 34ה
	סימן ב': סייגים לפליליות המעשה	
73	קטינות	סעיף 34ו
73	העדר שליטה	סעיף 34ז
73	אי שפיות הדעת	סעיף 34ח
73	שכרות	סעיף 34ט
73	הגנה עצמית	סעיף 34י
73	הגנת בית מגורים, בית עסק ומשק חקלאי מגודר	סעיף 34יא
73	צורך	סעיף 34יב
74	כורח	סעיף 34יג
74	צידוק	סעיף 34יד
74	כניסה למצב בהתנהגות פסולה	סעיף 34טו
74	חובה לעמוד בסכנה או באיום	סעיף 34טז
74	חריגה מן הסביר	סעיף 34יז
74	זוטי דברים	סעיף 34יח
74	טעות במצב דברים	סעיף 34יט
74	טעות במצב משפטי	סעיף 34כ
74	הגנה על רשות שופטת	
	פרק ה'2: הוראות שונות	
75	פרשנות	סעיף 34כא
75	נפקותו של ספק	סעיף 34כב
75	כלליות החלק המקדמי והחלק הכללי	סעיף 34כג
75	הגדרות [א/5]	סעיף 34כד
	פרק ו': דרכי ענישה	
	סימן א': כללי	
77	הענשים ענשי מקסימום [יא/1]	סעיף 35
77	עונש חובה ונסיבות מקלות	סעיף 35א
77	מאסר וקנס	סעיף 36
77	חקירה	סעיף 37
77	תסקיר חובה	סעיף 38
77	עבירות אחרות שהודה בהן הנאשם	סעיף 39
78	עבירות שלא נקבע להן עונש [יא/6]	סעיף 40
	סימן א'1: הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה	
78	מטרה סימן א'1	סעיף 40א
78	העיקרון המנחה בענישה הלימה	סעיף 40ב
78	קביעת מתחם העונש ההולם וגזירת עונשו של הנאשם	סעיף 40ג
78	שיקום	סעיף 40ד
78	הגנה על שלום הציבור	סעיף 40ה
79	הרתעה אישית	סעיף 40ו
79	הרתעת הרבים	סעיף 40ז

79	קנס	סעיף 40ח
79	נסיבות הקשורות בביצוע העבירה	סעיף 40ט
79	הוכחת נסיבות הקשורות בביצוע העבירה	סעיף 40י
80	נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה	סעיף 40יא
80	נסיבות נוספות	סעיף 40יב
80	ריבוי עבירות	סעיף 40יג
80	חובת הנמקה	סעיף 40יד
81	ענישת קטין	סעיף 40טו
	סימן ב': מאסר	
81	מאסר עולם	סעיף 41
81	מאסר סתם	סעיף 42
81	חישוב תקופת מאסר	סעיף 43
81	מאסר נדחה	סעיף 44
81	מאסר חופף [יא/11]	סעיף 45
81	סדר נשיאת מאסר פלילי [יא/12]	סעיף 46
81	סדר נשיאת מאסר אזרחי	סעיף 47
82	עבודה במאסר	סעיף 48
	סימן ב'1: נשיאת מאסר בעבודת שירות	
82	הגדרות	סעיף 51א
82	נשיאת מאסר בעבודת שירות	סעיף 51ב
84	עבודת השירות	סעיף 51ג
84	התנאים בעבודת שירות	סעיף 51ה
84	תקופת עבודת השירות	סעיף 51ו
84	הפסקה בעבודת שירות	סעיף 51ז
85	חובותיו של עובד שירות	סעיף 51ח
85	איסור יציאה מהארץ לעובד שירות	סעיף 51ח1
85	הפסקה מינהלית של עבודת שירות	סעיף 51ט
86	הפסקה שיפוטית של עבודת שירות	סעיף 51י
87	קיצור תקופת עבודת השירות	סעיף 51י1
87	ממונה על עבודת שירות	סעיף 51יא
87	תקנות	סעיף 51יב
	סימן ג': מאסר על תנאי	
88	מאסר על תנאי	סעיף 52
88	מאסר בשל עבירה נוספת	סעיף 54
88	הפעלתו של מאסר על תנאי	סעיף 55
88	הארכת תקופת התנאי [יא/22]	סעיף 56
89	מאסר על תנאי שהטיל בית דין צבאי	סעיף 57
89	תקופות מאסר בזו אחר זו	סעיף 58
89	תחילת המאסר שהופעל	סעיף 59
89	ערעור	סעיף 60
	סימן ד': קנס	
89	שיעור הקנסות	סעיף 61
89	קנס לפי שווי הנזק או טובות ההנאה [יא/29]	סעיף 63
89	עדכון קנסות	סעיף 64
90	מועד לתשלום קנס [יא/32]	סעיף 66
90	קנס שלא שולם במועד	סעיף 67
90	גביית תוספת הפיגור [יא/32ב] [תשל"ג]	סעיף 68
90	פטור מתשלום תוספת פיגור, ריבית שקלית ודמי פיגורים [יא/32ג] [תשל"ג]	סעיף 69
90	גביית קנסות [יא/33]	סעיף 70
90	מאסר במקום קנס [יא/34] [תשל"ג]	סעיף 71
	סימן ד'1: שירות לתועלת הציבור	

91	שירות לציבור	סעיף 71א
91	תקופת צו שירות ושינוי	סעיף 71ב
91	חיוביו של החייב בשירות	סעיף 71ג
91	הפרת צו שירות	סעיף 71ד
92	תקנות	סעיף 71ה
92	מעמד עושה השירות	סעיף 71ו
	סימן ה': התחייבות להימנע מעבירה	
92	התחייבות להימנע מעבירה	סעיף 72
92	מאסר על אי מתן התחייבות [יא/37]	סעיף 74
92	ערעור [יא/38]	סעיף 75
92	גביית סכומי התחייבויות	סעיף 76
	סימן ו': פיצויים והוצאות	
92	פיצוי [יא/40]	סעיף 77
92	חיוב בפיצוי דינו כפסק דין [יא/41]	סעיף 78
93	הוצאות המשפט	סעיף 79
93	הוצאות ההגנה מאוצר המדינה [יא/43] [תשל"א, תשל"ה]	סעיף 80
	חוק סדר	
93	הוצאות ההגנה על המתלונן	סעיף 81
	סימן ז': טיפול בקהילה	
93	טיפול במשתמשים בסמים	סעיף 82
93	תנאים לצו מבחן עם טיפול	סעיף 83
93	תקנות	סעיף 84
93	הארכה נוספת של תקופת התנאי	סעיף 85
94	טיפול באלימות במשפחה	סעיף 86
94	תחולת הוראות פקודת המבחן	סעיף 86א
	סימן ח': שונות	
94	הליך בבית משפט קהילתי	סעיף 86ב
94	דחיית מועדים	סעיף 87
94	האחריות האזרחית שמורה	סעיף 88
94	תחולה	סעיף 89
94	ביצוע ותקנות	סעיף 90
	פרק ו'1: הוראות להתאמת דיני העונשין	
94	פרשנות הדין בדבר היסוד הנפשי שבעבירה	סעיף 90א
95	עונש על עבירת רשלנות	סעיף 90ב
95	סייג להתיישנות עבירות מין בקטין	סעיף 354
96	קשר לפשע או לעוון	סעיף 499
96	קשר למעשים אחרים	סעיף 500

9. (א) תחולת דיני העונשין של ישראל, לרבות לענין עבירת-חוץ, אינה מסויגת על ידי דין זר או מעשה בית דין זר, אלא אם כן נקבע אחרת בחוק.
- (ב) לא תהיה העמדה לדין על עבירת-חוץ אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו בכתב.
- (ג) דיני העונשין של ישראל לא יחולו עוד על עבירה, אם האדם נשפט עליה בחוץ לארץ לפי בקשת מדינת ישראל, ואם הורשע שם - גם נשא את עונשו עליה.
- (ד) מקום שדיני העונשין של ישראל עשויים לחול מכוח מספר דרכי תחולה, תהיה תחולתם על פי התחולה הפחות מסויגת.

תנאי התחולה
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 130)
תשע"ח-2018

10. (א) נמצא בישראל אדם שנידון בחוץ לארץ בפסק דין חלוט, על עבירה שחלים לגביה דיני העונשין של ישראל ולא נשא שם את העונש כולו, רשאי היועץ המשפטי לממשלה, במקום להעמידו לדין, לבקש מבית המשפט שיורה שהעונש שהוטל בחוץ לארץ או החלק ממנו שטרם בוצע שם, יבוצע בישראל, כאילו הוטל העונש בישראל בפסק דין חלוט; בצו כאמור בסעיף זה רשאי בית המשפט לקצר את תקופת המאסר שעל הנידון לשאת בישראל, ולהעמידה על תקופת המאסר המרבית שנקבעה בדיני העונשין של ישראל לעבירה שבשלה הוטל העונש, ובלבד שניתן לעשות כן לפי הסכם שבין מדינת ישראל לבין המדינה שבה הוטל העונש.
- (ב) הוטל במדינה המבקשת על נידון כאמור בסעיף קטן (א) קנס או שהוא חויב בפיצוי לאדם אחר, נוסף על עונש המאסר, והודיעה המדינה המבקשת שהנידון טרם שילם את הקנס או את הפיצוי, או חלק מהם, יצווה בית משפט בישראל, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, לחייבו בתשלום הקנס או הפיצוי, או חלקם, שטרם שולמו על ידיו במדינה המבקשת, כאילו הוטלו בישראל, והדין החל בישראל על אי תשלום קנס או פיצוי ועל גבייתם של אלה יחול לפי הענין; לענין סעיף זה, "פיצוי לאדם אחר" - פיצוי לאדם שניזוק מעבירת ההסגרה שבשלה הורשע הנידון במדינה המבקשת.
- (ג) גבתה מדינת ישראל קנס או פיצוי כאמור בסעיף קטן (ב), תעביר אותו למדינה המבקשת בהתאם להסדר שייקבע בין מדינת ישראל למדינה המבקשת לענין זה, לרבות לענין ניכוי הוצאות לגביית הקנס או הפיצוי.

עונש שהוטל בחוץ לארץ
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 60)
תשס"א-2001

(תיקון מס' 60)
תשס"א-2001

(תיקון מס' 60)
תשס"א-2001

11. נשא אדם עונש בחוץ לארץ על עבירה, או היה נתון שם במעצר בגללה, ינוכה העונש או תקופת המעצר מן העונש שעליו לשאת בישראל בשל אותה עבירה.

ניכוי עונש או מעצר
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

סימן ב': התחולה על עבירות-פנים

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

12. דיני העונשין של ישראל יחולו על כל עבירת-פנים.

עבירות פנים
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

סימן ג': התחולה על עבירות-חוץ

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

13. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ נגד –
- (1) בטחון המדינה, יחסי החוץ שלה או סודותיה;
 - (2) סדרי המשטר שבמדינה;
 - (3) הפעילות התקינה של רשויות המדינה;
 - (4) רכוש המדינה, כלכלתה או קשרי התחבורה והתקשורת שלה עם ארצות אחרות;
 - (5) רכוש, זכויות או פעילות תקינה של איגוד או גוף שפורטו בסעיף קטן (ג).
- (ב) דיני העונשין של ישראל יחולו גם על עבירות-חוץ נגד –
- (1) חיי אזרחי ישראל, תושבי ישראל או עובד הציבור, גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר הוא כזה;
 - (2) חיי יהודי, גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר הוא יהודי, או

עבירות נגד המדינה או העם היהודי
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

רכוש מוסד יהודי, באשר הוא כזה.
(16) דיני העונשין של ישראל יחולו גם על עבירת חוץ שהיא עבירה על חוק איסור הכחשת השואה, התשמ"ו-1986.

(תיקון מס' 83)
תשס"ה-2004

(ג) "איגוד או גוף" לענין סעיף קטן (א)(5) –
(1) ההסתדרות הציונית העולמית;
(2) הסוכנות היהודית לארץ ישראל;
(3) קרן קיימת לישראל;
(4) קרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל;
(5) גוף מבוקר, כמשמעותו בחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], תשי"ח-1958.
שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות איגודים או גופים נוספים לענין סעיף זה.

14. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ נגד חיי אזרח ישראלי או תושב ישראל, גופו, בריאותו או חירותו, שהעונש המרבי עליהן הוא מאסר שנה או יותר.

עבירות נגד אזרח ישראלי או תושב ישראל
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) נעברה העבירה בשטח הנתון לשיפוט של מדינה אחרת, יחולו עליה דיני העונשין של ישראל רק בהתקיים כל אלה:
(1) היא עבירה גם לפי דיני אותה מדינה;
(2) אין חל לגבי העבירה סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה;
(3) האדם לא זוכה כבר ממנה באותה מדינה או, אם הורשע בה, לא נשא את העונש שהוטל עליו בגללה.
(ג) לא יוטל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל, לפי דיני המדינה בה נעברה העבירה.

15. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירת-חוץ מסוג פשע או עוון, שנעברה בידי אדם שהיה, בשעת עשיית העבירה או לאחר מכן, אזרח ישראלי או תושב ישראל; הוסגר אדם מישראל למדינה אחרת בשל אותה עבירה ונתן שם את הדין עליה, לא יחולו עוד עליה דיני העונשין של ישראל.

עבירה שנעברה בידי אזרח ישראלי או תושב ישראל
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) הסייגים האמורים בסעיף 14(ב) ו-(ג), יחולו לגבי תחולת דיני העונשין של ישראל גם לפי סעיף זה; ואולם, הסייג האמור בסעיף 14(ב) לא יחול אם העבירה היא אחת מאלה, והיא נעברה על ידי מי שהיה בזמן עשיית העבירה אזרח ישראלי:

(תיקון מס' 52)
תשנ"ח-1998
(תיקון מס' 75)
תשס"ג-2003
(תיקון מס' 91)
תשס"ז-2006

- (1) ריבוי נישואין לפי סעיף 176;
- (2) עבירה לפי סימן י' לפרק ח' שנעברה בקטין או בקשר לקטין;
- (2א) מתן שוחד לעובד ציבור זר לפי סעיף 291א;
- (3) הוצאה אל מעבר לגבולות המדינה לפי סעיף 370;
- (4) גרימה לעזיבת המדינה לשם זנות או עבדות לפי סעיף 376ב;
- (5) סחר בבני אדם לפי סעיף 377א.

(תיקון מס' 106)
תש"ע-2010

16. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ אשר מדינת ישראל התחייבה, באמנות בינלאומיות רב צדדיות ופתוחות להצטרפות, להעניש עליהן; והוא, אף אם נעברו בידי מי שאינו אזרח ישראלי או תושב ישראל, ויהא מקום עשיית העבירה אשר יהא.

עבירות נגד משפט העמים
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) הסייגים האמורים בסעיף 14(ב) ו-(3), ו-(ג) יחולו לגבי תחולת דיני העונשין של ישראל גם לפי סעיף זה.

17. (א) מדינת ישראל רשאית להתחייב באמנה בינלאומית להחיל את דיני העונשין שלה על עבירת-חוץ או להחיל את הוראות סעיף 10, לבקשת מדינה זרה ועל בסיס של הדדיות, גם במקרים אחרים מאלה האמורים בסעיפים 13 עד 16, ובלבד שנתקיימו כל אלה:

תחולה שילווחית
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

- (1) על העבירה חלים דיני העונשין של המדינה המבקשת ;
- (2) העבירה נעברה בידי אדם הנמצא בתוך שטח ישראל והוא תושב ישראל, בין אם הוא אזרח ישראלי ובין אם לאו ;
- (3) בכפוף למיצוי הדין בישראל כלפי האדם, תוותר המדינה המבקשת, בבקשתה, על תחולת דיניה היא בענין הנדון.
- (ב) לא יוטל בישראל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל לפי דיני המדינה המבקשת.
- (ג) כל שאר התנאים ייקבעו באמנה.

חלק א': כללי

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 39) (תיקון
מס' 1) תשנ"ה-1995

פרק ד': העבירה הפלילית ואחריות לה

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

סימן א': היסוד העובדתי שבעבירה

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

18. (א) "פרט", לענין עבירה - המעשה בהתאם להגדרתה, וכן נסיבה או תוצאה שנגרמה על ידי המעשה, מקום שהן נמנות עם הגדרת אותה עבירה.
- (ב) "מעשה" - לרבות מחדל, אם לא נאמר אחרת.
- (ג) "מחדל" - הימנעות מעשייה שהיא חובה לפי כל דין או חוזה.

מבנה היסוד העובדתי
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

סימן ב': היסוד הנפשי שבעבירה

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

19. אדם מבצע עבירה רק אם עשה במחשבה פלילית, זולת אם –
- (1) נקבע בהגדרת העבירה כי רשלנות היא היסוד הנפשי הדרוש לשם התהוותה ; או
- (2) העבירה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.

דרישת מחשבה
פלילית
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

20. (א) מחשבה פלילית - מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולענין התוצאות גם אחת מאלה :

מחשבה פלילית
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

- (1) כוונה - במטרה לגרום לאותן תוצאות ;
- (2) פזיזות שבאחת מאלה :
- (א) אדישות - בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות ;
- (ב) קלות דעת - בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען.
- (ב) לענין כוונה, ראיה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן.
- (ג) לענין סעיף זה –
- (1) רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם ;
- (2) אין נפקה מינה אם נעשה המעשה באדם אחר או בנכס אחר, מזה שלגביו אמור היה המעשה להיעשות.

21. (א) רשלנות – אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד –

רשלנות
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

- (1) שלענין הפרטים הנותרים היתה לפחות רשלנות כאמור ;
- (2) שבעבירה שעם פרטיה נמנית תוצאה שנגרמה על ידי המעשה או

(תיקון מס' 126)
תשנ"ו-2016

סכנה העלולה להיגרם בשלו – העושה נטל סיכון בלתי סביר להתרחשות התוצאה או לגרימת הסכנה כאמור.
 (ב) רשלנות יכול שתקבע כיסוד נפשי מספיק רק לעבירה שאיננה מסוג פשע.

סימן ג': אחריות קפידה

(תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

22. (א) אדם נושא באחריות קפידה בשל עבירה, אם נקבע בחיקוק שהעבירה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות; ואולם, אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לבטל את האחריות בשל עבירות שחוקקו טרם כניסתו לתוקף של חוק זה ונקבע בדין שאינן טעונות הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות. לענין סעיף קטן זה, "בדין" - לרבות בהלכה פסוקה.

אחריות קפידה
 והיקפה
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994
 (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

(ב) לא יישא אדם באחריות לפי סעיף זה אם נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן למנוע את העבירה; הטוען טענה כאמור - עליו הראיה.
 (ג) לענין אחריות לפי סעיף זה, לא יידון אדם למאסר, אלא אם כן הוכחה מחשבה פלילית או רשלנות.

סימן ד': אחריות פלילית של תאגיד

(תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

23. (א) תאגיד יישא באחריות פלילית –
 (1) לפי סעיף 22, כשהעבירה נעברה על-ידי אדם במהלך מילוי תפקידו בתאגיד;
 (2) לעבירה המצריכה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות, אם, בנסיבות הענין ולאור תפקידו של האדם, סמכותו ואחריותו בניהול עניני התאגיד, יש לראות במעשה שבו עבר את העבירה, ובמחשבתו הפלילית או ברשלנותו, את מעשהו, ומחשבתו או רשלנותו, של התאגיד.
 (ב) בעבירה שנעברה במחדל, כאשר חובת העשיה מוטלת במישרין על התאגיד, אין נפקה מינה אם ניתן לייחס את העבירה גם לבעל תפקיד פלוני בתאגיד, אם לאו.

היקף אחריותו
 הפלילית של תאגיד
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

סימן ה': העבירות לפי חומרתן

(תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

24. אלה סוגי העבירות לפי חומרתן:
 (1) "פשע" - עבירה שנקבע לה עונש חמור ממאסר לתקופה של שלוש שנים;
 (2) "עוון" - עבירה שנקבע לה עונש מאסר לתקופה העולה על שלושה חודשים ושאינה עולה על שלוש שנים; ואם העונש הוא קנס בלבד - קנס העולה על שיעור הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום;
 (3) "חטא" - עבירה שנקבע לה עונש מאסר לתקופה שאינה עולה על שלושה חודשים, ואם העונש הוא קנס בלבד - קנס שאינו עולה על שיעור הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום.

סיווג עבירות
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

פרק ה': עבירות נגזרות

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

סימן א': הנסיון

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

25. אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לבצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה.

נסיון מהו
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

26. לענין נסיון, אין נפקה מינה אם עשיית העבירה לא היתה אפשרית מחמת מצב דברים שהמנסה לא היה מודע לו או טעה לגביו.

חוסר אפשרות
לעשיית העבירה
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

27. הוראה שבה נקבע לעבירה עונש חובה או שנקבע לה עונש מזערי, לא תחול על נסיון לעבור אותה.

עונש מיוחד על נסיון
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

28. מי שניסה לעבור עבירה, לא יישא באחריות פלילית לנסיון, אם הוכיח שמחפץ נפשו בלבד ומתוך חרטה, חדל מהשלמת המעשה או תרם תרומה של ממש למניעת התוצאות שבהן מותנית השלמת העבירה; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריותו הפלילית בשל עבירה מושלמת אחרת שבמעשה.

פטור עקב חרטה
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

סימן ב': צדדים לעבירה

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

29. (א) מבצע עבירה - לרבות מבצעה בצוותא או באמצעות אחר.
(ב) המשתתפים בביצוע עבירה תוך עשיית מעשים לביצועה, הם מבצעים בצוותא, ואין נפקה מינה אם כל המעשים נעשו ביחד, או אם נעשו מקצתם בידי אחד ומקצתם בידי אחר.

מבצע
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ג) מבצע באמצעות אחר הוא אדם שתורם לעשיית המעשה על-ידי אדם אחר שעשאו ככלי בידיו, כשהאחר היה נתון במצב כגון אחד המצבים הבאים, כמשמעותם בחוק זה:

- (1) קטינות או אי שפיות הדעת;
- (2) העדר שליטה;
- (3) ללא מחשבה פלילית;
- (4) טעות במצב דברים;
- (5) כורח או צידוק.

(ד) לענין סעיף קטן (ג), אם העבירה מותנית בעושה מיוחד, יהיה אדם מבצע אותה עבירה גם כאשר הייחוד מתקיים באדם האחר בלבד.

30. המביא אחר לידי עשיית עבירה בשכנוע, בעידוד, בדרישה, בהפצרה או בכל דרך שיש בה משום הפעלת לחץ, הוא משדל לדבר עבירה.

משדל
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

31. מי אשר, לפני עשיית העבירה או בשעת עשייתה, עשה מעשה כדי לאפשר את הביצוע, להקל עליו או לאבטח אותו, או למנוע את תפיסת המבצע, גילוי העבירה או שללה, או כדי לתרום בדרך אחרת ליצירת תנאים לשם עשיית העבירה, הוא מסייע.

מסייע
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
ת"ט תשנ"ה-1995

32. הסיוע לעבור עבירה, עונשו - מחצית העונש שנקבע בחיקוק בשל ביצועה העיקרי; ואולם אם נקבע לה -

עונש על סיוע
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

- (1) עונש מיתה או מאסר עולם חובה - עונשו מאסר עשרים שנה;
- (2) מאסר עולם - עונשו מאסר עשר שנים;
- (3) עונש מזערי - עונשו לא יפחת ממחצית העונש המזערי;
- (4) עונש חובה כלשהו - הוא יהיה עונש מרבי, ומחציתו תהא עונש מזערי.

33. הנסיון לשדל אדם לבצע עבירה, עונשו - מחצית העונש שנקבע לביצועה העיקרי; ואולם אם נקבע לה -

נסיון לשידול
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

- (1) עונש מיתה או מאסר עולם חובה - עונשו מאסר עשרים שנים;
- (2) מאסר עולם - עונשו מאסר עשר שנים;
- (3) עונש מזערי - עונשו לא יפחת ממחצית העונש המזערי;
- (4) עונש חובה כלשהו - הוא יהיה עונש מרבי, ומחציתו תהא עונש מזערי.

34. (א) משדל או מסייע לא יישא באחריות פלילית לשידול או לסיוע, או לנסיון לשידול, אם מנע את עשיית העבירה או את השלמתה, או אם הודיע בעוד מועד לרשויות על העבירה לשם מניעת עשייתה או השלמתה ועשה למטרה זו כמיטב יכולתו בדרך אחרת; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריות פלילית לעבירה מושלמת אחרת שבמעשה.

פסור עקב חרטה
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

(ב) "רשויות", לענין סעיף זה - משטרת ישראל, או גוף אחר המוסמך על פי דין למנוע את עשיית העבירה או את השלמתה.

34א. (א) עבר מבצע, אגב עשיית העבירה, עבירה שונה ממנה או נוספת לה, כאשר בנסיבות הענין, אדם מן היישוב יכול היה להיות מודע לאפשרות עשייתה -

עבירה שונה או
 נוספת
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

- (1) יישאו באחריות לה גם המבצעים בצוותא הנותרים; ואולם, נעברה העבירה השונה או הנוספת בכוונה, ישאו המבצעים הנותרים באחריות לה כעל עבירה של אדישות בלבד;
- (2) יישא באחריות לה גם המשדל או המסייע, כעבירה של רשלנות, אם קיימת עבירה כזאת באותו יסוד עובדתי.

(ב) הרשיע בית המשפט נאשם על פי סעיף קטן (א)(1) בעבירה שנקבע לה עונש חובה, רשאי הוא להטיל עליו עונש קל ממנו.

34ב. נתון שהוא תנאי להתהוות עבירה, תהיה לו נפקות לגבי כל צד לאותה עבירה, אף אם אינו מתקיים בו; ואולם נתון אישי שנפקותו מכוח חיקוק להחמיר בעונש, להקל בו, לשנותו בדרך אחרת, או למנעו, תהיה הנפקות לגבי אותו צד בלבד שבו הוא מתקיים.

נתונים ענייניים
 ואישיים
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

סימן ג': הוראות משותפות

(תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

34ג. הנסיון, השידול, הנסיון לשידול או הסיוע, לעבירה שהיא חטא אינם בני עונש.

סייג לנסיון, לשידול
 ולסיוע
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

34ד. מלבד אם נאמר בחיקוק או משתמע ממנו אחרת, כל דין החל על הביצוע העיקרי של העבירה המושלמת חל גם על נסיון, שידול, נסיון לשידול או סיוע, לאותה עבירה.

תחולת דין העבירה
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994
 ת"ט תשנ"ה-1995

פרק ה'1: סייגים לאחריות פלילית

(תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

סימן א': הוראות כלליות

(תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

34ה. מלבד אם נאמר בחיקוק אחרת, חזקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית.

נטל ההוכחה
 (תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

סימן ב': סייגים לפליליות המעשה

134. לא יישא אדם באחריות פלילית בשל מעשה שעשה בטרם מלאו לו שתיים עשרה שנים.

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
קטניות
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

134. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה ולא היה בידו לבחור בין עשייתו לבין ההימנעות ממנו מחמת העדר שליטה על תנועותיו הגופניות, לענין אותו מעשה, כמו מעשה שנעשה עקב כפייה גופנית שהעושה לא יכול להתגבר עליה, תוך תגובה רפלקטורית או עוויתית, בשעת שינה, או במצב של אוטומטיזם או של היפנוזה.

העדר שליטה
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

134. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש –
(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או
(2) להימנע מעשיית המעשה.

אי שפיות הדעת
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

134. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה במצב של שכרות שנגרמה שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו.

שכרות
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) עשה אדם מעשה במצב של שכרות והוא גרם למצב זה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת, רואים אותו כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה.

(ג) גרם אדם למצב השכרות כדי לעבור בו את העבירה, רואים אותו כמי שעבר אותה במחשבה פלילית אם היא עבירה של התנהגות, או בכוונה אם היא מותנית גם בתוצאה.

(ד) בסעיף זה, "מצב של שכרות" - מצב שבו נמצא אדם בהשפעת חומר אלכוהולי, סם מסוכן או גורם מסמם אחר, ועקב כך הוא היה חסר יכולת של ממש, בשעת המעשה, להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה.

(ה) סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(ג) חלים גם על מי שלא היה חסר יכולת כאמור בסעיף קטן (ד), אך עקב שכרות חלקית לא היה מודע, בשעת מעשה, לפרט מפרטי העבירה.

134. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו; ואולם, אין אדם פועל תוך הגנה עצמית מקום שהביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים.

הגנה עצמית
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

134. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף מי שמתפרץ או נכנס לבית המגורים, בית העסק או המשק החקלאי המגודר, שלו או של זולתו, בכוונה לבצע עבירה, או מי שמנסה להתפרץ או להיכנס כאמור.

הגנת בית מגורים, בית עסק ומשק חקלאי מגודר
(תיקון מס' 98)
תשס"ח-2008

(ב) הוראת סעיף קטן (א) לא תחול אם –

(1) המעשה לא היה סביר בעליל, בנסיבות העניין, לשם הדיפת המתפרץ או הנכנס;

(2) האדם הביא בהתנהגותו הפסולה להתפרצות או לכניסה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים.

(ג) לעניין סעיף זה, "משק חקלאי" – לרבות שטח מרעה ושטח המשמש לאחסון ציוד וכלי רכב במשק חקלאי.

134. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי להצלת חייו, חירותו, גופו או רכושו, שלו או של זולתו, מסכנה מוחשית של פגיעה חמורה הנובעת ממצב דברים נתון בשעת המעשה, ולא היתה לו דרך אחרת אלא לעשותו.

צורך
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

34יב. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שנצטווה לעשותו תוך איום שנשקפה ממנו סכנה מוחשית של פגיעה חמורה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו, ושאנוס היה לעשותו עקב כך.

כורח
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

34יג. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה באחד מאלה:

צידוק
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

- (1) הוא היה חייב או מוסמך, לפי דין, לעשותו;
- (2) עשהו על-פי צו של רשות מוסמכת שהיה חייב לפי דין לציית לה, זולת אם הצו הוא בעליל שלא כדין;
- (3) במעשה הטעון לפי דין הסכמה, כאשר המעשה היה דרוש באופן מידי לשם הצלת חיי אדם, שלמות גופו, או למניעת נזק חמור לבריאותו, ואם בנסיבות הענין לא היה בידו להשיג את ההסכמה;
- (4) עשהו באדם בהסכמה כדין, תוך פעולה או טיפול רפואיים, שתכליתם טובתו או טובת הזולת;
- (5) עשהו תוך פעילות ספורטיבית או משחק ספורטיבי, שאינם אסורים לפי דין ואינם נוגדים את תקנת הציבור, ובהתאם לכללים הנהוגים בהם.

34יד. (א) הוראות סעיפים 34ז, 34יא ו-34יב לא יחולו אם העושה היה מודע או אם אדם מן הישוב במקומו יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע, לפני היווצרות המצב שבו עשה את מעשהו, כי הוא עלול לעשותו במצב זה, ואם העמיד את עצמו בהתנהגות נשלטת ופסולה באותו מצב; ובלבד שענינו של המעשה שנעשה במצבים האמורים בסעיף 34יא או בסעיף 34יב, לא היה הצלת אינטרס הזולת.

כניסה למצב
בהתנהגות פסולה
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) במקרה כאמור בסעיף קטן (א), רואים את האדם כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה; נכנס אדם למצב כדי לעבור את העבירה, והיא מותנית גם בתוצאה, רואים אותו כמי שעבר את העבירה בכוונה.

34טו. הוראות סעיפים 34יא ו-34יב לא יחולו כאשר היתה מוטלת על האדם חובה על-פי דין או מכוח תפקידו לעמוד בסכנה או באיום.

חובה לעמוד בסכנה
או באיום
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
ת"ט תשנ"ה-1995

34טז. הוראות סעיפים 34י, 34יא ו-34יב לא יחולו כאשר המעשה לא היה סביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה.

חריגה מן הסביר
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

34יז. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה, אם, לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך.

זוטי דברים
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

34יח. (א) העושה מעשה בדמותו מצב דברים שאינו קיים, לא יישא באחריות פלילית אלא במידה שהיה נושא בה אילו היה המצב לאמיתו כפי שדימה אותו.

טעות במצב דברים
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) סעיף קטן (א) יחול גם על עבירת רשלנות, ובלבד שהטעות היתה סבירה, ועל עבירה של אחריות קפידה בכפוף לאמור בסעיף 22(ב).

34יט. לענין האחריות הפלילית אין נפקה מינה אם האדם דימה שמעשהו אינו אסור, עקב טעות בדבר קיומו של איסור פלילי או בדבר הבנתו את האיסור, זולת אם הטעות היתה בלתי נמנעת באורח סביר.

טעות במצב משפטי
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

34כ. נושא משרה שיפוטית לא יישא באחריות פלילית למעשה שעשה במילוי תפקידיו השיפוטיים, אף אם חרג בכך מתחום סמכותו.

הגנה על רשות
שופטת
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

פרק ה'2: הוראות שונות

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

34כא. ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין.

פרשנות
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

34כב. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית לעבירה אלא אם כן היא הוכחה מעבר לספק סביר.

נפקותו של ספק
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) התעורר ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות פלילית, והספק לא הוסר, יחול הסייג.

34כג. באין בחוק הוראה לסתור, יחולו הוראות החלק המקדמי והחלק הכללי גם על עבירות שלא לפי חוק זה.

כלליות החלק
המקדמי והחלק
הכללי
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

34כד. לענין עבירה –

הגדרות [א/5]
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

"בית מגורים" - בנין או מבנה או חלק מהם, שבידי בעלו או תופשו לשם מגורים, לעצמו או למשפחתו או לעובדו, גם אם לעתים אין גרים בו; ולענין זה יראו כחלק מבית המגורים גם בנין או מבנה הסמוך לו, או תפוש עמו או משמש לצורך מסויים שלו, ובלבד שיש קשר ביניהם, בין צמוד ובין דרך מעבר גזור ומכוסה המוליך מן האחד למשנהו;

"בעל" ומונחים כיוצא בו, לענין נכסים - לרבות תאגיד, חבר בני-אדם הכשיר להיות בעל נכסים, והמדינה;

"דרך ציבורית" - כביש, שוק, ככר, רחוב, גשר וכל דרך שעוברים בה הרבים כדין;

"החזקה" - שליטתו של אדם בדבר המצוי בידו, בידו של אחר או בכל מקום שהוא, בין שהמקום שייך לו ובין אם לאו; ודבר המצוי בידם או בהחזקתם של אחד או כמה מבני חבורה בידיעתם ובהסכמתם של השאר יראו כמצוי בידם ובהחזקתם של כל אחד מהם ושל כולם כאחד;

"הליך שיפוטי" - כל הליך לפני בית משפט, בית דין, רשות שיפוטית, ועדת חקירה או אדם המוסמכים להשביע עדים;

"חבלה" - מכאוב, מחלה או ליקוי גופניים, בין קבועים ובין עוברים;

"חבלה חמורה" - חבלה העולה כדי חבלה מסוכנת, או הפוגעת או עלולה לפגוע קשות או לתמיד בבריאות הנחבל או בנוחותו, או המגיעה כדי מום קבע או כדי פגיעת קבע או פגיעה קשה באחד האיברים, הקרומים או החושים החיצוניים או הפנימיים;

"חבלה מסוכנת" - חבלה שיש בה סכנת נפשות;

"חומר מחשב", "מחשב" - כהגדרתם בחוק המחשבים, תשנ"ה-1995;

(תיקון מס' 52)
תשנ"ח-1998

"חוק" - לרבות אקט של הפרלמנט הבריטי או דבר המלך במועצתו או חלק מהם, או תקנות לפיהם, כפי תוקפם במדינה;

(תיקון מס' 39) (תיקון מס' 2)
תשנ"ה-1995

"ידיעה", לענין כל ביטוי המציין ניפוק או שימוש - ידיעת טיבו של הדבר המנופק או המשמש;

"כסף" - לרבות שטר מטבע, ממשך בנקאי, שיק וכל אסמכתה אחרת לתשלום כסף;

"לילה" - משעה 18.30 עד שעה 6.30;

"מקום ציבורי" - דרך, בנין, מקום או אמצעי תעבורה שיש אותה שעה לציבור זכות או רשות של גישה אליהם, בלא תנאי או בתנאי של תשלום, וכל בנין או מקום המשמש אותה שעה להתקהלות ציבורית או דתית או לבית משפט היושב בפומבי;

"ניפוק", של דבר - לרבות שימוש או עשיה בו, נסיון של שימוש או עשיה בו,

או נסיון להניע אדם להשתמש או לעשות בו או לפעול על פיו ;
 "נייר ערך" - לרבות תעודה המעידה על זכות או זכות תביעה לנכס ;
 "נכס" - חי או דומם היכול לשמש נושא לבעלות ;
 "עובד הציבור" –

- (1) עובד המדינה, לרבות חייל כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955 ;
- (2) עובד רשות מקומית או רשות חינוך מקומית ;
- (3) עובד מועצה דתית ;
- (4) עובד המוסד לביטוח לאומי ;
- (5) עובד בנק ישראל ;
- (6) עובד ההסתדרות הציונית העולמית, הסוכנות היהודית לארץ ישראל, קרן קיימת לישראל, קרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל, לרבות חבר מועצה או הנהלה במוסדות אלה ;
- (7) עובד לשכת שירות התעסוקה ;
- (8) עובד מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר שהממשלה משתתפת בהנהלתם, לרבות חבר מועצה או הנהלה בגופים אלה ;
- (9) בורר ;

[תשי"ז]

- (10) נושא משרה או תפקיד על פי חיקוק, בין במינוי, בין בבחירה ובין בהסכם, אף אם איננו אחד מעובדי הציבור המנויים בפסקאות (1) עד (9) ;

- (11) דירקטור מטעם המדינה בחברה ממשלתית, בחברה בת ממשלתית או בחברה מעורבת, כמשמעותן בחוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975, וכן עובד של חברה כאמור או אדם המועסק בשירותה ;

[תשל"ה]

"פומבי", לענין מעשה –

- (1) מקום ציבורי, כשאדם יכול לראות את המעשה מכל מקום שהוא ;
- (2) מקום שאינו ציבורי, ובלבד שאדם המצוי במקום ציבורי יכול לראות את המעשה ;

"פצע" - חתך או דקירה המבטרים או בוקעים כל קרום חיצוני של הגוף, ולענין זה קרום חיצוני הוא כל קרום שאפשר לנגוע בו בלי לבתר או לבקוע כל קרום ;

"פרסום" - כתב, דבר דפוס, חומר מחשב, או כל מוצג חזותי אחר וכן כל אמצעי שמיעתי העשויים להעלות מלים או רעיונות, בין לבדם ובין בעזרת אמצעי כלשהו ;

(תיקון מס' 23)
תשמ"ח-1988
(תיקון מס' 52)
תשנ"ח-1998

"פרסם" –

- (1) בדברים שבעל פה - להשמיע מלים בפה או באמצעים אחרים, בהתקהלות ציבורית או במקום ציבורי או באופן שאנשים הנמצאים במקום ציבורי יכולים לשמוע אותם, או להשמיען בשידורי רדיו או טלוויזיה הניתנים לציבור, או להפיצן באמצעות מחשב בדרך הזמינה לציבור, או להציען לציבור באמצעות מחשב ;

(תיקון מס' 23)
תשמ"ח-1988
(תיקון מס' 52)
תשנ"ח-1998

- (2) בפרסום שאינו דברים שבעל פה - להפיצו בקרב אנשים או להציגו באופן שאנשים במקום ציבורי יכולים לראותו, או למכרו או להציעו למכירה בכל מקום שהוא, או להפיצו בשידורי טלוויזיה הניתנים לציבור, או להפיצו לציבור באמצעות מחשב בדרך הזמינה לציבור, או להציעו לציבור באמצעות מחשב ;

(תיקון מס' 52)
תשנ"ח-1998

"ציבור" - לרבות כל חלק ממנו העלול להיפגע מהתנהגות שעליה מדובר בהקשרו של מונח זה ;

"קטיף" - אדם שטרם מלאו לו 18 שנים.

(תיקון מס' 52)
תשנ"ח-1998

פרק ו': דרכי ענישה

סימן א': כללי

35. (א) בית המשפט שהרשיע אדם בשל עבירה, רשאי להטיל עליו כל עונש אשר אינו עולה על העונש שנקבע בדין לאותה עבירה.

הענשים ענשי
מקסימום [יא/1]
(תיקון מס' 23)
תשמ"ח-1988

(ב) היה העונש קנס או פיצוי לפי סעיף 77, יהיה בית המשפט רשאי לקבוע בשיעור שאינו עולה על שיעורו המעודכן ביום החלטת בית המשפט, ואם הוגש ערעור - קנס או פיצוי אשר אינו עולה על שיעורו המעודכן ביום ההחלטה בערעור; לענין זה, "שיעור מעודכן" - שיעור הקנס שהיה קבוע בחוק לעבירה ביום ביצועה כפי ששונה בצו מכוח סעיף 64, ובפיצוי לפי סעיף 77, שיעור הפיצוי שהיה קבוע בחוק ביום ביצוע העבירה כפי ששונה בצו כאמור.

(ג) שונה שיעור הקנס או הפיצוי שלא כאמור בסעיף קטן (ב), יהיה בית המשפט רשאי להטיל קנס או פיצוי בשיעור שאינו עולה על שיעורו ביום ביצוע העבירה בצירוף הפרשי הצמדה למדד לפי שינויים במדד שפורסמו עד יום החלטת בית המשפט; בסעיף זה, "מדד" - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

35א. (א) הורשע אדם בעבירה שדינה עונש חובה, ניתן להטיל עליו עונש קל מעונש החובה הקבוע לעבירה, אם העבירה נעברה בנסיבות מקלות מיוחדות שיפורשו בגזר הדין.

עונש חובה ונסיבות
מקלות
(תיקון מס' 44)
תשנ"ה-1995

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על אלה:

- (1) עבירת רצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 340א;
- (2) עבירה לפי -

(תיקון מס' 137)
תשע"ט-2019

- (א) חוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, תשי"א-1950;
- (ב) חוק בדבר מניעתו וענישתו של הפשע השמדת עם, תשי"א-1950;
- (ג) חוק הטיס (עבירות ושיפוט), תשל"א-1971.

36. נקבע בחוק מאסר בלבד או נקבע מאסר או קנס לחלופין, רשאי בית המשפט להטיל מאסר או קנס או שניהם כאחד; אולם מקום שנקבע בחוק מאסר חובה לא יטיל בית המשפט קנס בלבד.

מאסר וקנס
(תיקון מס' 33)
תשנ"א-1991

37. (א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט, לפני שיגזור את דינו, לדרוש תסקיר בכתב של קצין מבחן על כל אלה:

חקירה [יא/3]

- (1) עברו של הנאשם;
 - (2) מצבו המשפחתי של הנאשם עם פרטים מלאים ככל האפשר על הוריו, בן זוגו, ילדיו, אחיו ואחיותיו;
 - (3) מצבו הכלכלי של הנאשם;
 - (4) מצב בריאותם של הנאשם ובני משפחתו;
 - (5) נסיבות פרטיות מיוחדות - אם ישנן - שהביאוהו לידי עבירה.
- (ב) בתסקיר כאמור רשאי קצין המבחן להמליץ לפני בית המשפט על טיב העונש שיש בו, לדעתו, סיכוי להחזיר את הנאשם למוטב.
- (ג) הטיל בית המשפט על הנאשם עונש מאסר לאחר קבלת התסקיר, יישלח העתק ממנו לנציב בתי הסוהר להיות בידו חומר להתוויית דרך הטיפול באסיר.

(ד) הטענה כי התסקיר שהוגש לבית המשפט לא נערך לפי הוראות סעיף זה אינה עילה לערעור.

38. (א) לא יטיל בית המשפט עונש מאסר, שלא על תנאי, אלא לאחר קבלת תסקיר לפי סעיף 37.

תסקיר חובה [יא/4]

(ב) שר המשפטים רשאי, באכרזה שתפורסם ברשומות, לסייג, מדי פעם, תחולתו של סעיף קטן (א) לפי סוגי בתי משפט, לפי עבירות, לפי גיל הנאשמים או לפי כל סיווג אחר.

39. (א) מי שהורשע בשל עבירה פלונית וביקש שבית המשפט ידון אותו גם

עבירות אחרות
שהודה בהן הנאשם
[יא/5]

בשל עבירות אחרות שהוא מודה שעבר אותן, רשאי בית המשפט - לאחר שנתן לתובע הזדמנות להשמיע טענותיו לענין זה - להרשיעו ולגזור את דינו, או להעמידו במבחן, בשל כל אחת מן העבירות האחרות.

(ב) לא ישתמש בית המשפט בסמכותו לפי סעיף זה אלא לגבי עבירות שהן בסמכותו העניינית ושהוא מוסמך לדון בהן בהרכב שבו הוא יושב, אולם בית משפט מחוזי רשאי לעשות כן גם לגבי עוונות וחטאים.

(ג) הורשע אדם לפי סעיף זה על אף התנגדותו של התובע, רשאי התובע לערער על הרשעה זו.

(ד) השתמש בית המשפט בסמכותו לפי סעיף זה ובערעור על פסק דינו בוטלה ההרשעה בשל העבירה שהנאשם הואשם בה, אין בכך כדי לפגוע בהרשעה ובגזר הדין בשל העבירות האחרות.

(ה) בסעיף זה, "עבירות אחרות" - בין שהוגש עליהן כתב אישום ובין שטרם הוגש, ובלבד שפרטי העבירות צוינו במידה הדרושה כדי לזהותן.

40. עבירה שנקבעה בחוק לפני י"ט באלול תשי"ד (17 בספטמבר 1954) ולא נקבע לה עונש, רשאי בית המשפט להטיל -

עבירות שלא נקבע להן עונש [יא/6] (תיקון מס' 9) תש"ס-1980 (תיקון מס' 14) תשמ"ב-1982 צו תש"ע-2010

(1) מקום שהעבירה היא עוון - מאסר עד שלוש שנים או קנס עד 75,300 שקלים חדשים או שני הענשים כאחד ;

(2) מקום שלא נאמר שהעבירה היא עוון - מאסר עד שבעה ימים או קנס עד 2,800 שקלים חדשים או שני הענשים כאחד.

צו תש"ע-2010

סימן א'1: הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה

(תיקון מס' 113) תשע"ב-2012

440. מטרתו של סימן זה לקבוע את העקרונות והשיקולים המנחים בענישה, המשקל שיש לתת להם והיחס ביניהם, כדי שבית המשפט יקבע את העונש המתאים לנאשם בנסיבות העבירה.

מטרה - סימן א'1 (תיקון מס' 113) תשע"ב-2012

440. העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (בסימן זה - העיקרון המנחה).

העיקרון המנחה בענישה - הלימה (תיקון מס' 113) תשע"ב-2012

440. (א) בית המשפט יקבע מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעיקרון המנחה, ולשם כך יתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 440ט.

קביעת מתחם העונש ההולם וגזירת עונשו של הנאשם (תיקון מס' 113) תשע"ב-2012

(ב) בתוך מתחם העונש ההולם יגזור בית המשפט את העונש המתאים לנאשם, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 440א, ואולם בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור לפי הוראות סעיפים 440 ו-440ה.

440. (א) קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקום, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.

שיקום (תיקון מס' 113) תשע"ב-2012

(ב) היו מעשה העבירה ומידת אשמו של הנאשם בעלי חומרה יתרה, לא יחרוג בית המשפט ממתחם העונש ההולם, כאמור בסעיף קטן (א), אף אם הנאשם השתקם או אם יש סיכוי של ממש שישתקם, אלא בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, לאחר שבית המשפט שוכנע שהן גוברות על הצורך לקבוע את העונש במתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה, ופירט זאת בגזר הדין.

440. קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי יש חשש ממשי שהנאשם יחזור ויבצע עבירות, וכי החמרה בעונשו והרחקתו מהציבור נדרשות כדי להגן על שלום הציבור, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש

הגנה על שלום הציבור (תיקון מס' 113) תשע"ב-2012

ההולם, ובלבד שלא יהיה בעונש שיקבע משום החמרה ניכרת מעבר למתחם העונש ההולם; בית המשפט לא יקבע כאמור אלא אם כן מצא שלנאשם עבר פלילי משמעותי או אם הוצגה לו חוות דעת מקצועית.

140. מצא בית המשפט כי יש צורך בהרתעת הנאשם מפני ביצוע עבירה נוספת, וכי יש סיכוי של ממש שהטלת עונש מסוים תביא להרתעתו, רשאי הוא להתחשב בשיקול זה בבואו לקבוע את עונשו של הנאשם, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.

הרתעה אישית
(תיקון מס' 113)
תשע"ב-2012

140. מצא בית המשפט כי יש צורך בהרתעת הרבים מפני ביצוע עבירה מסוג העבירה שביצע הנאשם, וכי יש סיכוי של ממש שהחמרה בעונשו של הנאשם תביא להרתעת הרבים, רשאי הוא להתחשב בשיקול זה בבואו לקבוע את עונשו של הנאשם, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.

הרתעת הרבים
(תיקון מס' 113)
תשע"ב-2012

140. קבע בית המשפט כי מתחם העונש ההולם כולל עונש קנס, יתחשב, נוסף על האמור בסעיף 40ג(א), במצבו הכלכלי של הנאשם, לצורך קביעת מתחם עונש הקנס ההולם.

קנס
(תיקון מס' 113)
תשע"ב-2012

40ט. (א) בקביעת מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם כאמור בסעיף 40ג(א), יתחשב בית המשפט בהתקיימותן של נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, המפורטות להלן, ובמידה שבה התקיימו, ככל שסבר שהן משפיעות על חומרת מעשה העבירה ועל אשמו של הנאשם:

נסיבות הקשורות
בביצוע העבירה
(תיקון מס' 113)
תשע"ב-2012

- (1) התכנון שקדם לביצוע העבירה;
- (2) חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה;
- (3) הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה;
- (4) הנזק שנגרם מביצוע העבירה;
- (5) הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה;
- (6) יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, לרבות בשל גילו;
- (7) יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות של נפגע העבירה;
- (8) מצוקתו הנפשית של הנאשם עקב התעללות בו על ידי נפגע העבירה;
- (9) הקרבה לסייג לאחריות פלילית כאמור בסימן ב' לפרק ה'1;
- (10) האכזריות, האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו;
- (11) הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה.

(ב) לעניין נסיבות כאמור בסעיף קטן (א) (6) עד (9), בית המשפט יתחשב בהן ככל שסבר שהן מפחיתות את חומרת מעשה העבירה ואת אשמו של הנאשם, ולעניין נסיבות כאמור בסעיף קטן (א) (10) ו-(11) – ככל שסבר שהן מגבירות את חומרת מעשה העבירה ואת אשמו של הנאשם.

140. (א) בית המשפט יקבע כי התקיימו נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, על בסיס ראיות שהובאו בשלב בירור האשמה.
(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) –

הוכחת נסיבות
הקשורות בביצוע
העבירה
(תיקון מס' 113)
תשע"ב-2012

- (1) בשלב הטיעונים לעונש, הנאשם רשאי להביא ראיות מטעמו, ובלבד שאינן סותרות את הנטען על ידו בשלב בירור האשמה, והצדדים רשאים להביא ראיות שנקבע בחיקוק כי יובאו בשלב זה;
- (2) בית המשפט רשאי, לבקשת אחד מהצדדים, להתיר להביא ראיות בעניין נסיבות הקשורות בביצוע העבירה בשלב הטיעונים לעונש, אם שוכנע כי לא היתה אפשרות לטעון לגביהן בשלב בירור האשמה או אם הדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין.

(ג) בית המשפט יקבע כי התקיימה נסיבה מחמירה הקשורה בביצוע העבירה אם היא הוכחה מעבר לספק סביר; בית המשפט יקבע כי התקיימה נסיבה מקילה הקשורה בביצוע העבירה אם היא הוכחה ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי.

(ד) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ב)(2), הודה הנאשם בעובדות כתב האישום, בין לאחר שמיעת הראיות ובין לפני כן, יכלול כתב האישום שבו הודה את כל העובדות והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

40א. בגזירת העונש המתאים לנאשם כאמור בסעיף 40ג(ב), רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימות נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, המפורטות להלן, ובמידה שבה התקיימו, ככל שסבר כי ראוי לתת להן משקל בנסיבות המקרה, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם:

נסיבות שאינן קשורות
בביצוע העבירה
(תיקון מס' 113)
תשע"ב-2012

- (1) הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו;
- (2) הפגיעה של העונש במשפחתו של הנאשם;
- (3) הנזקים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירה ומהרשעתו;
- (4) נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב;
- (5) מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה;
- (6) שיתוף הפעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק; ואולם כפירה באשמה וניהול משפט על ידי הנאשם לא ייזקפו לחובתו;
- (7) התנהגותו החיובית של הנאשם ותרומתו לחברה;
- (8) נסיבות חיים קשות של הנאשם שהיתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה;
- (9) התנהגות רשויות אכיפת החוק;
- (10) חלוף הזמן מעת ביצוע העבירה;
- (11) עברו הפלילי של הנאשם או העדרו.

40ב. אין בהוראות סעיפים 40ט ו-40א כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לשקול נסיבות נוספות הקשורות בביצוע העבירה לשם קביעת מתחם העונש ההולם, וכן נסיבות נוספות שאינן קשורות בביצוע העבירה לשם גזירת העונש המתאים לנאשם.

נסיבות נוספות
(תיקון מס' 113)
תשע"ב-2012

40ג. (א) הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.

ריבוי עבירות
(תיקון מס' 113)
תשע"ב-2012

(ב) הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים; גזר בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, יקבע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם.

(ג) בגזירת העונש לפי סעיף זה, יתחשב בית המשפט, בין השאר, במספר העבירות, בתדירותן ובזיקה ביניהן, וישמור על יחס הולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג העונש, ואם גזר עונש מאסר – לבין תקופת המאסר שעל הנאשם לשאת.

40ד. בית המשפט יפרט וינמק בגזר הדין, בין השאר, את אלה:

חובת הנמקה
(תיקון מס' 113)
תשע"ב-2012

- (1) קביעת מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה שבהן התחשב לצורך קביעת מתחם העונש ההולם;
- (2) גזירת העונש המתאים לנאשם והנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה שבהן התחשב לצורך גזירת העונש;
- (3) חריגה ממתחם העונש ההולם לשם שיקומו של הנאשם או לשם הגנה על שלום הציבור, ככל שהיתה, והטעמים לחריגה;

(4) הדרך שבה גזר את דינו של הנאשם לאחר הרשעה בכמה עבירות המהוות כמה אירועים.

40טו. (א) על ענישת קטין יחולו הוראות חוק הנוער (שפיטה), ענישה ודרכי טיפול, התשל"א-1971.

ענישת קטין
 (תיקון מס' 113)
 תשע"ב-2012

(ב) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), בית המשפט רשאי להתחשב בעקרונות ובשיקולים המנחים בענישה המנויים בסימן זה, תוך התאמתם לענישת הקטין, ככל שסבר שראוי לתת להם משקל בנסיבות המקרה.

סימן ב': מאסר

41. עבירה שדינה מאסר עולם ולא נקבע שהוא עונש חובה, תקופת המאסר שיטיל בית המשפט לא תעלה על עשרים שנה.

מאסר עולם [יא/7]

42. עבירה שדינה מאסר ולא נקצבה לה תקופה, תקופת המאסר שיטיל בית המשפט לא תעלה על שנה אחת.

מאסר סתם [יא/8]

43. מי שנידון למאסר יתחשב תקופת מאסרו מיום גזר הדין, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת; היה הנידון משוחרר בערובה אחרי גזר הדין, לא יבואו ימי שחרורו במנין תקופת העונש.

חישוב תקופת מאסר
 [יא/9]

44. הטיל בית המשפט עונש מאסר, רשאי הוא לצוות שהעונש יתחיל מן התאריך שקבע.

מאסר נדחה [יא/10]

45. (א) (בוטל).

מאסר חופף [יא/11]
 (תיקון מס' 113)
 תשע"ב-2012

(ב) מי שנידון למאסר ולפני שנשא כל עונש חוזר ונידון למאסר, ובית המשפט שדן אותו באחרונה לא הורה שישא את ענשי המאסר, כולם או מקצתם, בזה אחר זה, לא ישא אלא עונש מאסר אחד והוא של התקופה הארוכה ביותר.

(ג) מי שנידון לשתי תקופות מאסר או יותר שאחת מהן חופפת בחלקה את האחרת, אין עליו, לאחר שנשא תקופת המאסר האחת, אלא שארית תקופת המאסר האחרת שאינה חופפת.

46. מי שנידון לתקופות מאסר שונות שעליו לשאת בזו אחר זו, ישא תחילה את התקופה הקצרה יותר, להוציא המאסר שכבר התחיל לשאת בשעה שנידון למאסר נוסף, ובכפוף להוראות סעיף 58. היה בין תקופות המאסר בשל אי תשלום קנס, ישא אותו תחילה לפני כל מאסר פלילי אחר, ואם היה במאסר פלילי בעת שהוטל עליו מאסר בשל אי תשלום קנס, יופסק אותו מאסר לשם נשיאת המאסר בשל אי תשלום הקנס וישוב ויימשך משתם המאסר האמור.

סדר נשיאת מאסר
 פלילי [יא/12]
 (תיקון מס' 9)
 תש"ס-1980

47. (א) מי שהוטל עליו מאסר אזרחי, ישאנו נוסף לכל תקופת מאסר אחרת שעליו לשאת, בין שהמאסר האחר הוא מאסר פלילי ובין שהוא מאסר אזרחי.

סדר נשיאת מאסר
 אזרחי [יא/13]

(ב) מי שהוטלו עליו מאסר אזרחי ומאסר פלילי, ישא את המאסר האזרחי תחילה; ואם היה נושא מאסר פלילי בעת שהוטל עליו המאסר האזרחי, יופסק המאסר הפלילי לשם נשיאת המאסר האזרחי וישוב ויימשך מתום המאסר האזרחי.

(ג) מי שהוטלו עליו יותר ממאסר אזרחי אחד בשל עילה אחת ישאם בזה אחר זה לפי סדר הטלתם; היו המאסרים בשל עילות שונות, ישאם בזה אחר זה לפי סדר זה:

- (1) מאסר לכפיית ציות לצו של בית משפט או לכפיית התנהגות ראויה בבית משפט;
- (2) מאסר לכפיית תשלום חוב של מזונות;
- (3) מאסר לכפיית תשלום חוב אזרחי אחר;
- (4) מאסר לכפיית מתן גט או מתן חליצה;
- (5) מאסר בשל כל עילה אחרת.

(ד) בסעיף זה -

"מאסר פלילי" - מאסר שהוטל במשפט פלילי כעונש בשל עבירה, לרבות מאסר בשל אי תשלום קנס שהוטל כאמור;

"מאסר אזרחי" - מאסר שאינו מאסר פלילי ולענין סעיף קטן (ב) – למעט מאסר שהוטל בצו לפי חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967;
"בית משפט" - לרבות בית דין וועדת חקירה.

(תיקון מס' 92)
תשס"ז-2007

48. (א) אסיר יהא חייב בעבודה לפי פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב-1971, והתקנות על פיה; תקנות אלה יכילו הוראות בענין שכר ובענין תנאי עבודתו של האסיר מחוץ לשטח בית הסוהר.
(ב) ועדת שחרורים רשאית לשחרר אסיר מחובת עבודה או להגבילה אם ראתה אחת מאלה:

עבודה במאסר [יא/4]

- (1) מצב בריאותו מצריך לעשות זאת;
 - (2) השחרור או ההגבלה יועילו, לדעתה, להחזירו למוטב;
 - (3) סיבה סבירה אחרת.
- (ג) לא יועסק אסיר בעבודה מחוץ למוסדות המדינה אלא בהסכמתו ובתנאי עבודה מקובלים.

49. (בוטל).

(תיקון מס' 62)
תשס"א-2001

50. (בוטל).

(תיקון מס' 62)
תשס"א-2001

51. (בוטל).

(תיקון מס' 62)
תשס"א-2001

סימן ב'1: נשיאת מאסר בעבודת שירות

(תיקון מס' 21)
תשמ"ז-1987

51א. בסימן זה –

"הממונה" – הממונה על עבודת שירות שמונה לפי סעיף 51א;

"עבודת משק" – (נמחקה);

"עבודה ציבורית" – (נמחקה);

"עבודת שירות" – עבודה מחוץ לכותלי בית הסוהר, שהיא למטרות של תועלת הציבור, במוסד ממוסדות המדינה, או בגוף אחר או בסוגי גופים, שקבע השר לביטחון הפנים;

"עובד שירות" – מי שנידון לעונש מאסר בעבודת שירות מהמועד שנקבע לתחילת ביצוע עבודת השירות.

הגדרות
(תיקון מס' 21)
תשמ"ז-1987

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009
(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009
(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

51ב. (א) בית משפט שגזר על נאשם מאסר בפועל לתקופה שאינה עולה על תשעה חדשים, רשאי להחליט, בגזר הדין, שהנידון ישא את עונש המאסר, כולו או חלקו, בעבודת שירות; קבע בית המשפט כי חלק מעונש המאסר יהיה בעבודת שירות, יישא הנידון את חלק העונש האמור בתום תקופת המאסר בפועל, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת.

נשיאת מאסר בעבודת שירות
(תיקון מס' 21)
תשמ"ז-1987
(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009
(תיקון מס' 133 – הוראת שעה)
תשמ"ח-2018

(ב) בית המשפט לא יחליט כאמור בסעיף קטן (א) כי נאשם יישא את עונש המאסר, כולו או חלקו, בעבודת שירות, אלא אם כן מתקיימים כל אלה:

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(1) בית המשפט קיבל, לפני מתן גזר הדין, חוות דעת מטעם הממונה (בסימן זה – חוות דעת הממונה) בדבר התאמתו של הנאשם לעבודת שירות, וכן בדבר האפשרות להשמתו בה ובדבר עבודת השירות שהנאשם יכול לעבוד בה והתנאים שבהם תבוצע;

(2) הנאשם הסכים לשאת את עונש המאסר בעבודת שירות, בהתאם לתנאים שנקבעו בחוות דעת הממונה.

(1ב) בחוות דעת הממונה יפורטו אלה:

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(1) התאמתו, אי-התאמתו או מגבלות על התאמתו של הנאשם לביצוע עונשו בעבודת שירות, נוכח קיומו של יסוד סביר לחשש לפגיעה בגופו או בחייו של אדם, לרבות בנאשם עצמו, אם יישא הנאשם את עונש המאסר בעבודת שירות; קביעת אי-התאמתו או מגבלות על התאמתו של הנאשם תתבסס על חוות דעת שקיבל הממונה, אם ניתנה

כזו, מקצין משטרה שהסמך לכך ראש אגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל, עובד שירות הביטחון הכללי שהסמך לכך ראש אגף החקירות בשירות הביטחון הכללי או קצין בשירות בתי הסוהר שהסמך לכך ראש חטיבת המודיעין בשירות בתי הסוהר, לפי העניין ;

(2) אפשרות השמתו או אי-השמתו של הנאשם בעבודת שירות מתאימה למצבו הבריאותי ולמוגבלויותיו, אם ישנן, יכולתו להיות מועסק בסוגי מקומות העבודה שניתן להעסיק בהם עובד שירות ויכולתו לעמוד בשעות העבודה הנדרשות ובנוהלי עבודה הנהוגים בסוגי מקומות עבודה כאמור ; לעניין זה, רשאי הממונה להתבסס על אלה :

(א) העבירה שבה הורשע הנאשם ;

(ב) הרשעות קודמות של הנאשם ;

(ג) חוות דעת מטעם גורם טיפולי בעניינו של הנאשם, אם ניתנה, ובכלל זה – אם נערך תסקיר של קצין מבחן בקשר להליך שבו התבקשה חוות דעת הממונה – סיכום והמלצות של התסקיר, ואם הוכנה הערכת מסוכנות לפי חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006 – תמצית הערכה עדכנית ;

(תיקון מס' 112)
 תשע"א-2011

(ד) צו פיקוח לפי חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006, וצו על פי חוק מגבלות על חזרתו של עבריין מין לסביבת נפגע העבירה, התשס"ה-2004, אם הוצאו בעניינו של הנאשם ;

(תיקון מס' 112)
 תשע"א-2011

(ה) הערכות שניתנו בעבר לעניין אופן הביצוע של עבודות שירות קודמות על ידי הנאשם ;

(ו) מצבו הבריאותי של הנאשם ומוגבלויותיו, אם ישנן, לרבות חוות דעת מטעם גורם טיפולי לעניין זה.

(ב2) לצורך השמת הנאשם בסוג מסוים של עבודת שירות, נוכח קיומן של מגבלות השמה, רשאי הממונה להתבסס על המידע המנוי בסעיף קטן (ב1)(2)(א) עד (ו), ועל מידע בדבר עברו של הנאשם ; ואולם מידע שאינו מנוי בסעיף קטן (ב1)(2), לא יובא לפני בית המשפט, ולא יישמש עילה לאי-השמת הנאשם בעבודת שירות.

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(ב3) לא מצא הממונה מקום מתאים להשמת הנאשם בעבודת שירות, נוכח המידע המנוי בסעיף קטן (ב1)(2)(א) עד (ו), יודיע על כך לבית המשפט, ויפרט את הפעולות שביצע לצורך איתור מקום מתאים, ומתי עתיד להתפנות מקום מתאים להשמת הנאשם, בשים לב למידע כאמור.

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(4) (ב1) בית המשפט רשאי להורות לממונה להציג לפניו מידע כאמור בסעיף קטן (ב1)(1), שעליו מבוססת חוות דעת הממונה, שהוא חסוי על פי דין או שגילוי לנאשם או לבא כוחו עלול, לדעת גורם כאמור בסעיף קטן (ב1)(1), לפגוע בביטחון המדינה או בעניין ציבורי חשוב אחר (בסימן זה – מידע חסוי) ;

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(2) לבקשת הנאשם או בא כוחו, יורה בית המשפט לממונה להתיר לנאשם לעיין במידע שעליו מבוססת חוות דעת הממונה לגביו ; היה המידע שעליו מבוססת חוות הדעת כאמור מידע חסוי ומצא בית המשפט כי העניין שיש באי-גילוי עדיף מהצורך לגלותו לשם עשיית צדק, לא יורה על עיון הנאשם במידע האמור, ויורה לממונה להעביר לנאשם תמצית או פרטים של המידע החסוי, ככל שניתן לעשות כן בלי לפגוע בביטחון המדינה או בעניין הציבורי החשוב האחר ;

(3) בית המשפט רשאי לעיין במידע חסוי אף שלא בנוכחות הנאשם ובא כוחו ובלי לגלות להם את תוכנו, אלא אם כן התנגד הנאשם לעיון בית המשפט במידע החסוי ; התנגדות כאמור תיחשב כחזרה מהסכמת הנאשם לנשיאת עונשו בעבודת שירות ;

(4) הורה בית המשפט לממונה לתת לנאשם לעיין במידע חסוי שעליו מבוססת חוות הדעת, רשאי היועץ המשפטי לממשלה להגיש עתירה נגד גילוי המידע ; עד למתן החלטה בעתירה לא יגולה החומר ;

(5) לצורך החלטתו בעניין התאמתו בלבד של הנאשם לעבודת שירות, רשאי בית המשפט להביא בחשבון גם מידע חסוי שהובא לפניו לפי סעיף קטן זה.

- (ג) בית המשפט רשאי לקבוע תנאים לעבודת שירות.
(ד) לענין סעיף זה, תקופת מאסר בפועל תחושב כך:
(1) תקופות מאסר חופפות - לפי התקופה הארוכה יותר;
(2) תקופות מאסר מצטברות - לפי סך כל התקופות.

51ג. (א) הטיל בית המשפט עונש מאסר בעבודת שירות, תחל עבודת השירות ביום שקבע בית המשפט, בהתחשב בהמלצת הממונה ולא יאוחר מחודש מיום מתן גזר הדין, אלא אם כן הורה בית המשפט על התחלת עבודת השירות במועד מאוחר יותר; קבע בית המשפט כי הנידון יישא רק חלק מתקופת המאסר בעבודת שירות, תחל עבודת השירות ביום שלאחר תום תקופת המאסר בפועל; אין בהוראת סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לפי סעיף 87.

עבודת השירות
(תיקון מס' 21)
תשנ"ז-1987
(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(ב) סעיפים 2 ו-3 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001 (בסעיף קטן זה – חוק שחרור על תנאי) לא יחולו על מי שבית המשפט החליט לגביו כי ישא את עונש המאסר בעבודת שירות, ואולם אם ההחלטה כאמור חלה רק על חלק מתקופת המאסר שנגזרה עליו ויתרת תקופת המאסר בהתאם להחלטה עולה על שלושה חודשים או אם הופסקה עבודת השירות בהתאם להוראות סעיפים 51ט או 51 ויתרת תקופת המאסר שעל האסיר לשאת בעקבות הפסקה זו עולה על שלושה חודשים, יחולו סעיפים 2 ו-3 לחוק שחרור על-תנאי על יתרת תקופת המאסר האמורות.

(תיקון מס' 62)
תשס"א-2000
(תיקון מס' 92)
תשס"ז-2007
(תיקון מס' 133 –
הוראת שעה)
תשע"ח-2018

(ג) עבודת שירות תהיה בפיקוחו של מפקח שהממונה מינה לכך (להלן – מפקח) והמפקח רשאי להיעזר באחרים לצורך זה; לכל עובד שירות שנגזרו עליו עבודות שירות לתקופה העולה על שישה חודשים תיקבע תכנית ליווי ושיקום על ידי קצין מבחן, אלא אם כן מצא קצין המבחן כי לא נדרשת תכנית כאמור.

(תיקון מס' 133 –
הוראת שעה)
תשע"ח-2018

(ד) הממונה או סוהר בכיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 (להלן – פקודת בתי הסוהר), המשמש רכז עבודת שירות מחוזי שהממונה הסמיך לכך (בסימן זה – רכז עבודת שירות מחוזי), רשאי להעביר עובד שירות למקום עבודה אחר מטעמים סבירים.

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

51ד. (בוטל).

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

51ה. עובד שירות לא יקבל שכר ולא ייחשב כעובדו של מי שבשבילו או באמצעותו הוא מבצע את השירות, למעט לענין דיני העונשין, דיני הבטיחות בעבודה ואחריות בנוזקין כלפי אותו עובד שירות.

התנאים בעבודת
שירות
(תיקון מס' 21)
תשנ"ז-1987
(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

51ו. (א) תקופת עבודת השירות תהיה כפי שקבע בית המשפט בגזר הדין (בסימן זה – תקופת עבודת השירות), והנידון יבצע את עבודת השירות במהלך התקופה האמורה ברציפות, בכפוף להוראות סעיף זה.

תקופת עבודת
השירות
(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(ב) שבוע עבודה של עובד שירות יהיה בן חמישה ימי עבודה; מספר שעות העבודה ביום עבודה של עובד שירות יהיה שמונה שעות וחצי רצופות, ואולם רשאי בית המשפט או הממונה, במקרים חריגים בשל נסיבות מיוחדות של הנאשם או בהתאם לנהוג במקום עבודת השירות, לאשר ביצוע עבודת שירות בהיקף שעות יומי נמוך יותר, ובלבד שלא יפחת משש שעות עבודה ביום.

(ג) עובד שירות לא יעבוד ביום מנוחה כמשמעותו בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948, בימי שבתון שנקבעו בחיקוק, וכן ביום נוסף במהלך השבוע שיקבע הממונה על פי הנהוג במקום עבודת השירות ולפי צרכיו של מקום העבודה האמור; הימים המנויים בסעיף קטן זה יבואו במניין תקופת עבודת השירות.

51ז. (א) נסתיימה העבודה במקום עבודת השירות, יעביר הממונה או רכז עבודת שירות מחוזי את עובד השירות ללא שיהוי לעבודת שירות במקום עבודה אחר.

הפסקה בעבודת
שירות
(תיקון מס' 21)
תשנ"ז-1987
(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(ב) עובד השירות יודיע לממונה, ללא שיהוי, על כל הפסקה בעבודה או העדרות ממנה.

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(ג) עובד שירות לא יעדר מעבודתו אלא באישור הממונה, רכז עבודת השירות או מפקח, ואם נעדר מסיבות רפואיות – גם באישור רופא; האישור יהיה לפי כללים שיקבע השר לביטחון הפנים בתקנות.

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(ד) תקופת הפסקת עבודת שירות וימי העדרותו של עובד שירות לפי סעיף זה, לא יבואו במנין ימי עבודת השירות, למעט היעדרות מסיבות רפואיות בשל תאונת עבודה שאירעה במסגרת עבודת השירות ובמקום עבודת השירות.

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

51ח. (א) עובד שירות יבצע את עבודת השירות שהוטלה עליו ויציית לכללים ולהוראות שקבעו הממונה, רכז עבודת שירות ומפקח, לפי העניין, בכל הקשור לעבודת השירות.

חובותיו של עובד שירות
 (תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(ב) עובד השירות יודיע לממונה על כתובת מגוריו הקבועה, וכן יודיע לממונה על כל שינוי בכתובת המגורים האמורה, בתוך 48 שעות ממועד השינוי.

51ח1. עובד שירות לא יצא מהארץ במהלך תקופת עבודת השירות, אלא באישור הממונה.

איסור יציאה מהארץ לעובד שירות
 (תיקון מס' 116)
 תשע"ב-2012

51ט. (א) נציב בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידו, רשאי, לאחר שנתן לעובד השירות הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני סוהר בכיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר שהוסמך לכך על ידי הנציב, להחליט כי עבודתו של עובד השירות לא תחל או תופסק וכי הוא יישא את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר, לפי העניין, אם ראה כי מתקיים בעובד השירות אחד מאלה לפי העניין:

הפסקה מינהלית של עבודת שירות
 (תיקון מס' 21)
 תשמ"ז-1987
 (תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(1) הוא לא התייצב לתחילת ריצוי עבודת השירות או נעדר מהעבודה ללא אישור הממונה, רכז עבודת השירות, המפקח או רופא;

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(2) הוא אינו מבצע כראוי את המשימות שהוטלו עליו או שהתנהגותו בעבודה אינה מניחה את הדעת;

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(3) הוא הפר תנאי מתנאי עבודת השירות שקבע בית המשפט לפי סעיף 51ב(ג);

(4) הוא לא ציית להוראה של הממונה, של רכז עבודת השירות או של המפקח או לא קיים חובה המוטלת עליו לפי סימן זה;

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(5) הוא נתון במעצר או משוחרר בערובה בתנאים שאינם מאפשרים את התייצבותו להמשך ביצוע עבודת השירות;

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(6) הוא הסתיר פרט או מסר פרט כוזב שהם מהותיים לצורך קביעת התאמתו לעבודת השירות או השמתו בה.

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(1א) שימוע לפי סעיף קטן (א) ייערך בעל פה ויתועד בכתב; הוזמן עובד השירות לשימוע כאמור ימשיך עובד השירות בעבודתו עד למתן החלטה בעניינו כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן הורה הממונה אחרת; הורה הממונה אחרת, לא תבוא התקופה שמיום הזמנתו של עובד השירות לשימוע ועד להחלטה בעניינו במניין ימי עבודת השירות, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת.

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(ב) (1) הודעה על החלטה כאמור בסעיף קטן (א), תימסר, בלא שיהוי, לעובד השירות, במקום עבודת השירות או במשרדי הממונה, ואם העובד לא החל בביצוע עבודת השירות או נעדר ממקום עבודתו, תישלח לו ההודעה בדואר רשום לכתובת המגורים שהודיע עליה לממונה לפי סעיף 51ח(ב); נשלחה ההודעה בדואר רשום לפי פסקה זו, יראו אותה כאילו נמסרה לידי עובד השירות בתוך 14 ימים מיום משלוח ההודעה, אלא אם כן הוכיח העובד כי לא קיבל את ההודעה מסיבות שאינן תלויות בו;

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(2) החל עובד השירות בביצוע עבודת השירות והתקבלה החלטה כאמור בסעיף קטן (א), תופסק עבודתו למחרת היום שבו נמסרה לו ההודעה.

(ג) על החלטה לפי סעיף קטן (א) רשאי עובד השירות להגיש עתירה לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב-1971 (להלן - עתירה) לבית המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו של עובד השירות, תוך 14 ימים מהיום שבו נמסרה לו ההחלטה, ואולם רשאי בית המשפט, לבקשת עובד השירות, להאריך את התקופה האמורה מטעמים מיוחדים שיירשמו; על עתירה

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

כאמור יחולו הוראות סימן ח'ו של פרק ב' לפקודה האמורה, במידה שאינן סותרות הוראות סעיף זה.

(ד) הגיש עובד השירות עתירה - תעוכב תחילתה של עבודת השירות או תימשך הפסקתה, לפי העניין, עד למחרת היום שבו תינתן החלטת בית המשפט; לא הגיש עתירה - ישא עובד השירות את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר החל במחרת היום שבו תם המועד להגשת העתירה.

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(1ד) החלטה לפי סעיף קטן (א) דינה כדין צו למאסרו של עובד השירות; הגיש עובד השירות עתירה והחליט בית המשפט לדחותה - ייכנס הצו לתוקפו למחרת היום שבו ניתנה ההחלטה כאמור; לא הגיש עובד השירות עתירה - ייכנס הצו לתוקפו למחרת היום שבו תמה התקופה להגשת העתירה.

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(ה) החלטתו של בית משפט בעתירה תבוצע החל ביום שלמחרת נתינתה אלא אם כן קבע בית המשפט מועד אחר.

(ו) ימי הפסקת עבודת השירות לפי סעיף זה לא יבואו במנין תקופת עבודת השירות.

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

51. (א) הרשיע בית משפט עובד שירות בתקופת עבודתו בשל עבירה אחרת, יחולו הוראות אלה:

הפסקה שיפוטית של
עבודת שירות
(תיקון מס' 21)
תשמ"ז-1987
(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(1) גזר בית המשפט עונש מאסר בשל העבירה האחרת - וקבע שהנאשם לא ישא אותו בעבודת שירות - לא תחל עבודת השירות או תופסק ביום מתן גזר הדין, לפי העניין, ועובד השירות יישא את עונשו או את יתרת עונשו, לפי העניין, בבית הסוהר מהיום האמור או מיום אחר שקבע בית המשפט; עובד השירות ישא את תקופת המאסר בזו אחר זו, זולת אם בית המשפט, שהרשיעו בשל העבירה האחרת, ציווה ששתי התקופות, כולן או מקצתן, יהיו חופפות;

(2) החליט בית המשפט לגזור בשל העבירה האחרת עונש אחר מזה המנוי בפסקה (1) - רשאי הוא לקבוע שעבודת השירות לא תחל או תופסק, לפי העניין, ושעובד השירות ישא את עונשו או את יתרת עונשו, לפי העניין, בבית הסוהר מהיום שיקבע בית המשפט.

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(1א) השופט או המותב שגזר את הדין, ובהעדרו - שופט או מותב אחד באותו בית משפט, לפי העניין, רשאי, לאחר שנתן לנאשם אפשרות לטעון את טענותיו, לגזור על הנאשם עונש אחר אם התקיים אחד מאלה, ורשאי בית המשפט להורות כי עבודת השירות תופסק עד למתן החלטתו:

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(1) הממונה הביא לפניו חוות דעת של רופא שירות בתי הסוהר, ולפיה עובד השירות איבד את כושר העבודה שלו ונקבעה לו אי-כשירות קבועה או ממושכת בשל פגיעה שאירעה לו לאחר שנגזר דינו;

(2) הממונה הביא לפניו חוות דעת המובססת על חוות דעת של גורם מוסמך המנוי בסעיף 51ב(1)(1), שלא היתה לפני בית המשפט בעת קבלת החלטתו לפי סעיף 51ב(א), או שלא היתה בידיעת הממונה בעת הדיון לפי סעיף 51ב(א), ועל פי חוות הדעת האמורות הנידון אינו מתאים לנשיאת המאסר בעבודת שירות, נוכח קיומו של יסוד סביר לחשש לפגיעה בגופו או בחייו של אדם, לרבות בנאשם עצמו, אם יישא הנאשם את עונש המאסר בעבודת שירות או ימשיך לשאת את עונשו בעבודת שירות; הבאת חוות הדעת לפני בית המשפט תהיה בדרך הקבועה בסעיף 51ב(4).

(2א) הוגש נגד עובד השירות כתב אישום בשל עבירה אחרת לאחר שנגזר דינו לנשיאת המאסר בעבודת שירות, רשאי השופט או המותב שגזר את הדין, ובהעדרו - שופט או מותב אחר באותו בית משפט, לבקשת הממונה, ולאחר שנתן לנאשם אפשרות לטעון את טענותיו, להורות שעבודת השירות לא תחל או תופסק, והנידון יישא את עונשו או את יתרת העונש בבית הסוהר, אם סבר בית המשפט על פי העובדות הנטענות בכתב האישום כי התחלת או המשך ביצוע עבודת השירות על ידי הנאשם אינם הולמים עוד נשיאה של עונש המאסר בעבודת שירות, לנוכח העיתוי של ביצוע העבירה, מהותה, חומרתה ונסיבות ביצועה.

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

(ב) על החלטת בית משפט לפי סעיף קטן (א)(2) או סעיף קטן (א)(2) ניתן לערער תוך 14 ימים מיום שנמסרה ההחלטה למערער; בית המשפט ידון בערעור בשופט אחד והחלטתו תהיה סופית; על החלטת בית משפט לגזור עונש אחר לפי סעיף קטן (1א) יחולו הוראות חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-

(תיקון מס' 102)
תש"ע-2009

1982, לעניין ערעור.

קיצור תקופת עבודת
 השירות
 (תיקון מס' 133 –
 הוראת שעה)
 תשנ"ח-2018

151. (א) תקופת עבודת השירות של עובד שירות הנושא עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שישה חודשים, תקוצר לתקופה כמפורט בסעיף קטן (ג), ובלבד שקיבל הממונה את כל אלה:

(1) אישור מפקח על כך שעובד השירות ביצע את עבודת השירות כנדרש וברציפות בהתאם להוראות סעיף 151, ובלבד שלא החל בעניינו של עובד השירות הליך של הפסקה מינהלית של עבודת השירות לפי הוראות סעיף 151ט;

(2) אישורו של קצין מבחן בדבר עמידתו של עובד השירות בתכנית שנקבעה לו על ידי קצין המבחן לפי הוראות סעיף 151ג), אלא אם כן מצא קצין המבחן שלא נדרשת תכנית כאמור, ואם נתן בית המשפט לגבי עובד השירות צו מבחן לפי סעיף 1 לפקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 – אישור של קצין מבחן בדבר עמידתו של עובד השירות בתנאי הצו, כנדרש על ידי קצין המבחן.

(ב) קוצרה תקופת עבודת השירות של עובד שירות לפי הוראות סעיף קטן (א), יראו אותו כמי שסיים לרצות את עונשו בתום אותה תקופה.

(ג) קיצור תקופת עבודת השירות לפי סעיף זה יהיה לתקופות כמפורט להלן, ובלבד שתקופת עבודת השירות לא תפחת משישה חודשים:

(1) לעניין עובד שירות הנושא עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שישה חודשים ואינה עולה על שבעה חודשים – ארבעה שבועות;

(2) לעניין עובד שירות הנושא עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שבעה חודשים – שישה שבועות.

(ד) הוראות סעיף זה יחולו לעניין תקופת עבודת שירות של עובד שירות הנושא עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שלושה חודשים ואינה עולה על שישה חודשים, בשינויים אלה:

(1) בסעיף קטן (א), הוראת פסקה (2) – לא תחול;

(2) במקום סעיף קטן (ג) יקראו:

(ג) קיצור תקופת עבודת השירות לפי סעיף זה יהיה לתקופות כמפורט להלן, ובלבד שתקופת עבודת השירות לא תפחת משלושה חודשים:

(1) לעניין עובד שירות הנושא עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שלושה חודשים ושאינה עולה על ארבעה חודשים – שבועיים;

(2) לעניין עובד שירות הנושא עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על ארבעה חודשים ואינה עולה על שישה חודשים – שלושה שבועות.

151א. (א) השר לביטחון הפנים ימנה קצין שירות בתי הסוהר לממונה על עבודת שירות.

ממונה על עבודת
 שירות
 (תיקון מס' 21)
 תשמ"ז-1987
 (תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(ב) הממונה יפעל בשקידה ראויה לארגון עבודת השירות, למציאת מקומות לעבודת שירות למגוון סוגי אוכלוסייה, לרבות לאנשים עם מוגבלות, להצבתם של נידונים לעבודה בהם, למינוי מפקחים מקרב עובדי המדינה ולפיקוח על עבודת שירות.

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

151ב. (א) השר לביטחון הפנים רשאי להתקין תקנות לביצוע סימן זה.

תקנות
 (תיקון מס' 21)
 תשמ"ז-1987
 (תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

(ב) תקנות שיתקין השר לביטחון הפנים לפי סימן זה יהיו בהתייעצות עם שר המשפטים ושר העבודה והרווחה ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של

(תיקון מס' 102)
 תש"ע-2009

הכנסת, למעט תקנות שיתקין לעניין גופים כאמור בהגדרה "עבודת שירות" בסעיף 51א.

סימן ג': מאסר על תנאי

52. (א) הטיל בית המשפט עונש מאסר, רשאי הוא להורות בגזר הדין שהעונש, כולו או מקצתו, יהיה על תנאי.

מאסר על תנאי
[יא/18]

(ב) (1) מי שנידון למאסר על תנאי לא ישא את ענשו אלא אם עבר - תוך תקופה שנקבעה בגזר דינו ושלא תפחת משנה ולא תעלה על שלוש שנים (להלן - תקופת התנאי) - אחת העבירות שנקבעו בגזר הדין והורשע בשל עבירה כזאת (להלן - עבירה נוספת) תוך תקופת התנאי או לאחריה.

(2) הורשע אדם בעבירת בחירות, יכול שתעלה תקופת התנאי בשל עבירה נוספת שהיא עבירת בחירות על שלוש שנים ובלבד שלא תעלה על חמש שנים; לענין פסקה זו, "עבירת בחירות" -

(תיקון מס' 57)
תשמ"א-2000

(1) עבירה לפי חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב] תשכ"ט-1969;

(2) עבירה לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965;

(3) עבירה לפי חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959.

(ג) תקופת התנאי תתחיל ביום מתן גזר הדין ואם הנידון נושא אותו זמן עונש מאסר - ביום שחרורו מן המאסר; אולם תקופה שאסיר נמצא בה מחוץ לבית הסוהר בשל שחרור בערובה מכח סימן ב' בפרק ג' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, בשל חופשה מיוחדת או מכח סימן 11 לפרק ו', יראו אותה כתקופת תנאי מצטברת לתקופת התנאי שקבע בית המשפט; והכל כשבית המשפט לא הורה אחרת.

(תיקון מס' 23)
תשמ"ח-1988

(ד) קביעת העבירות לפי סעיף קטן (ב) יכול שתהיה בציון סוג של עבירות או בפירוט עבירות מסויימות, אם דרך תיאורן ואם דרך אזכור הוראות חוק; אוזכרה הוראת חוק והיא בוטלה לאחר מכן והוראה אחרת באה במקומה, יראו את גזר הדין כמאזכר את ההוראה האחרת.

53. (בוטל).

(תיקון מס' 81)
תשמ"ד-2004

54. הטיל בית המשפט עונש מאסר בשל עבירה נוספת, לא יורה שעונש זה יהיה כולו על תנאי.

מאסר בשל עבירה
נוספת [יא/20]

55. (א) מי שנידון למאסר על תנאי והורשע בשל עבירה נוספת, יצווה בית המשפט על הפעלת המאסר על תנאי.

הפעלתו של מאסר על
תנאי [יא/21]
ת"ט תשל"ז-1977

(ב) בצו לפי סעיף קטן (א) רשאי בית המשפט להורות שהפעלת המאסר על תנאי תהיה בכפוף לתוצאות הערעור על ההרשעה בשל העבירה הנוספת.

(ג) צו לפי סעיף זה יינתן מאת בית המשפט שהרשיע את הנידון בשל העבירה הנוספת, והוא יכול להינתן מאת כל שופט של אותו בית משפט.

56. (א) בית המשפט שהרשיע נאשם בשל עבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש מאסר רשאי, על אף האמור בסעיף 55 ובמקום לצוות על הפעלת המאסר על תנאי, לצוות, מטעמים שיירשמו, על הארכת תקופת התנאי, או חידושה, לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים, אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי.

הארכת תקופת התנאי
[יא/22]
(תיקון מס' 23)
תשמ"ח-1988

(ב) לא ישתמש בית המשפט בסמכות לפי סעיף זה אלא לגבי ההרשעה הראשונה של הנאשם בשל עבירה נוספת.

(ג) האריך בית המשפט את תקופת התנאי לתקופה נוספת לפני תום תקופת התנאי, תחל תקופת התנאי הנוספת בתום תקופת התנאי; חידש בית המשפט את תקופת התנאי לאחר שתמה תקופת התנאי, תחל תקופת התנאי הנוספת מיום מתן פסק הדין, והכל כשבית המשפט לא הורה אחרת.

(תיקון מס' 23)
תשמ"ח-1988

57. לענין סעיפים 54 עד 56 דינו של עונש מאסר על תנאי שהטיל בית דין צבאי כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955, כדין עונש מאסר על תנאי שהטיל בית משפט, זולת אם סבר בית המשפט שהרשיע בשל העבירה הנוספת, שהעבירה שעליה הטיל בית הדין הצבאי את עונש המאסר על תנאי היתה עבירה צבאית כמשמעותה באותו חוק.

מאסר על תנאי
 שהטיל בית דין צבאי
 [יא/23]

58. מי שהוטל עליו עונש מאסר בשל עבירה נוספת והופעל נגדו עונש המאסר על תנאי, ישא, על אף האמור בסעיף 45, את שתי תקופות המאסר בזו אחר זו, זולת אם בית המשפט שהרשיעו בשל העבירה הנוספת ציווה, מטעמים שיירשמו, ששתי התקופות כולן או מקצתן יהיו חופפות.

תקופות מאסר בזו
 אחר זו [יא/24]

59. מי שהופעל נגדו מאסר על תנאי יתחיל לשאתו ביום מתן הצו המפעיל את המאסר, זולת אם ציווה בית המשפט שיתחיל ביום אחר.

תחילת המאסר
 שהופעל [יא/25]

60. (א) צו לפי סעיפים 55 עד 59 ניתן לערעור.
 (ב) בערעור על ההרשעה בשל העבירה הנוספת מותר לכלול ערעור גם על צו כאמור אם לא הוגש עליו ערעור לפי סעיף זה.

ערעור [יא/26]

סימן ד': קנס

61. (א) על אף האמור בכל חוק, מקום שהוסמך בית המשפט בחוק להטיל קנס, רשאי הוא להטיל –

שיעור הקנסות
 (תיקון מס' 9)
 תש"ס-1980
 (תיקון מס' 14)
 תשמ"ב-1982
 צו תש"ע-2010

- (1) אם קבוע לעבירה עונש מאסר עד ששה חדשים או קנס בלבד, או קנס שלא נקבע לו סכום - קנס עד 14,400 שקלים חדשים;
- (2) אם קבוע לעבירה עונש מאסר למעלה מששה חדשים ולא יותר משנה - קנס עד 29,200 שקלים חדשים;
- (3) אם קבוע לעבירה עונש מאסר למעלה משנה ולא יותר משלוש שנים - קנס עד 75,300 שקלים חדשים;
- (4) אם קבוע לעבירה עונש מאסר למעלה משלוש שנים - קנס עד 226,000 שקלים חדשים.

(ב) סעיף זה לא יפגע בהוראה המסמיכה את בית המשפט לקנוס בסכומים העולים על הסכומים האמורים בסעיף קטן (א) או בהוראות סעיף 63.

(ג) מקום שקבוע בחוק לעבירה נמשכת קנס או קנס נוסף לכל יום של עבירה רשאי בית המשפט להטיל, במקום אותו קנס - קנס עד 1,400 שקלים חדשים.

(תיקון מס' 14)
 תשמ"ב-1982
 צו תש"ע-2010

(ד) סעיף זה אינו בא לשנות מסכומים שבית המשפט מוסמך להטיל כקנס בשל אי-ציות לצו בענין עדות או המצאת מסמכים או בשל בזיון בית משפט.

62. (בוטל).

(תיקון מס' 33)
 תשנ"א-1991

63. (א) בשל עבירה שנתכוון בה הנאשם לגרום נזק ממון לאחר או להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר, רשאי בית המשפט להטיל על הנאשם קנס פי ארבעה משוויים של הנזק שנגרם או של טובת ההנאה שהושגה על ידי העבירה, או את הקנס שנקבע בחיקוק, הכל לפי הגדול שבהם.

קנס לפי שווי הנזק או
 טובת ההנאה
 [יא/29]
 (תיקון מס' 9)
 תש"ס-1980

(ב) הורשע אדם בעבירה, וקיבל דבר כשכר בעד ביצועה או כאמצעי לביצועה, רשאי בית המשפט להטיל עליו קנס פי ארבעה משוויי של הדבר, או את הקנס שנקבע בחיקוק, הכל לפי הגדול שבהם.

(תיקון מס' 9)
 תש"ס-1980

(ג) בקביעת סכום הקנס לפי סעיף זה רשאי בית המשפט להתחשב, בין השאר, בהשפעה שתהיה לסילוק הקנס על יכולתו של הנאשם לפצות את הניזוק בשל הנזק שנגרם לו על ידי העבירה.

(ד) קביעת הקנס לפי ערך הנזק שנגרם או טובת ההנאה שהופקה תהא כערכם ביום ביצוע העבירה או ביום מתן החלטת בית המשפט, לפי הגדול שבהם.

(תיקון מס' 23)
 תשמ"ח-1988

64. (א) שר המשפטים רשאי לשנות בצו את שיעורי הקנסות הקבועים בכל חוק, על פי השינויים שחלו בממד מן הממד שפורסם בחודש שבו הם נקבעו לאחרונה.

עדכון קנסות
 (תיקון מס' 14)
 תשמ"ב-1982

(ב) לא יוגדלו שיעורי קנסות לפי סעיף זה לפני שחלפו ששה חדשים מיום ההגדלה הקודמת.

(ג) בסעיף זה -
"מדד" - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
"קנסות" - לרבות תקרות לקנסות שהחוק מסמיך לקבוע ולרבות תקרת הפיצויים האמורה בסעיף 77.

65. (בוטל).
66. (א) קנס שהוטל ישולם מיד, אך רשאי בית המשפט לצוות שהקנס ישולם תוך תקופה שקבע ובתנאים שקבע ורשאי הוא לקבוע שעל סכום הקנס שתשלומו נדחה או על חלק ממנו תתווסף ריבית שקלית כאמור בסעיף 67(ב) לגבי תקופת הדחיה.
(ב) קבע בית המשפט כי הקנס ישולם לשיעורין, יחולו הוראות סעיף 71 לגבי כל שיעור ושיעור.

67. (א) קנס שלא שולם, כולו או מקצתו, במועד הקבוע, תיווסף עליו תוספת פיגור בשיעור 30 אחוזים מן הקנס או מחלקו שלא שולם, לפי העניין (להלן – תוספת פיגור).
(ב) על קנס שלא שולם במועד הקבוע, כולו או מקצתו, יתווספו בתקופת הפיגור ריבית שקלית ודמי פיגורים עד לתשלומו, ויחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, בשינויים המחויבים; בסימן זה, "דמי פיגורים" ו"ריבית שקלית" – כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה.
(ג) המועד הקבוע לענין סעיף זה הוא כאמור בסעיף 66, ואם הוטל הקנס שלא במעמד הנאשם או סניגורו – שלושים יום מיום שנשלחה בדואר לנאשם הודעה על גזר הדין או שהומצאה לו בדרך שבה ניתן להמציא מסמכים על פי דין.

68. (א) לענין גביה, דין תוספת הפיגור כדין הקנס, אולם סעיף 71 לא יחול על התוספת.
(ב) סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שנתווספה עליו תוספת פיגור, ייזקף תחילה על חשבון תוספת הפיגור.

69. (א) בית המשפט או הרשם רשאים לפטור אדם, על פי בקשתו, מתשלום תוספת הפיגור, הריבית השקלית ודמי הפיגורים, כולם או מקצתם, אם שוכנעו שהיו סיבות סבירות לאי תשלום הקנס או חלק ממנו במועד הקבוע.
(ב) הבקשה לפטור תהיה בכתב, ותהיה נתמכת בתצהיר המאמת את העובדות המפורטות בה; בית המשפט או הרשם רשאים להחליט בבקשה על יסוד התצהיר בלבד או במעמד המבקש בלבד.
(ג) החלטת בית המשפט או הרשם ניתנת לערעור כהחלטה אחרת של אותו בית משפט בענין אחר, אם ניתנה רשות על כך מאת נותן ההחלטה.

70. קנס שלא שולם במועדו, יחולו על גבייתו הוראות פקודת המסים (גביה) כאילו היה מס כמשמעותו באותה פקודה.

71. (א) בית המשפט הדן אדם לקנס, רשאי להטיל עליו מאסר עד שלוש שנים למקרה שהקנס כולו או מקצתו לא ישולם במועדו ובלבד שתקופת המאסר במקום קנס לא תעלה על תקופת המאסר הקבועה לעבירה שבשלה הוטל הקנס; נקבע לעבירה עונש קנס בלבד, או היתה העבירה של אחריות קפידה כאמור בסעיף 22(א) סיפה, לא תעלה תקופת המאסר במקום הקנס על שנה.

(ב) (בוטל).

(תיקון מס' 9)
תש"ס-1980

מועד לתשלום קנס
[יא/32]
(תיקון מס' 9)
תש"ס-1980
(תיקון מס' 149)
תשפ"ד-2024

קנס שלא שולם
במועד
(תיקון מס' 149)
תשפ"ד-2024

(תיקון מס' 149)
תשפ"ד-2024

גביית תוספת הפיגור
[יא/32] [תשל"ג]
(תיקון מס' 149)
תשפ"ד-2024

(תיקון מס' 149)
תשפ"ד-2024

פטור מתשלום תוספת
פיגור, ריבית שקלית
ודמי פיגורים
[יא/32] [תשל"ג]
(תיקון מס' 149)
תשפ"ד-2024

גביית קנסות [יא/33]
(תיקון מס' 9)
תש"ס-1980

מאסר במקום קנס
[יא/34] [תשל"ג]
(תיקון מס' 9)
תש"ס-1980
(תיקון מס' 23)
תשמ"ח-1988
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
(הוראת שעה)
תש"ס-2000
(תיקון מס' 87)
תשס"ו-2005

(תיקון מס' 87)
תשס"ו-2005

(ג) נשא אדם מאסר לפי סעיף קטן (א), לא יחוייב בתשלום הקנס והתוספת; נשא חלק מתקופת המאסר, לא יחוייב בתשלום חלק הקנס היחסי לתקופה שנשא עליו מאסר, והתוספת שיהיה חייב בה תחושב לפי אותו חלק מן הקנס שלא נשא עליו מאסר.

(תיקון מס' 9)
תשס"ז-1980

(ד) הוטל מאסר לפי סעיף קטן (א) ולפני שנסתיימה תקופת המאסר שולם חלק מן הקנס תקוצר התקופה לפי היחס שבין הסכום ששולם לבין הקנס כולו.

(תיקון מס' 92)
תשס"ז-2007

(ה) מי שהוטל עליו מאסר בשל אי תשלום קנס ישא אותו בנוסף לכל מאסר אחר, לרבות מאסר בשל אי-תשלום קנס אחר, בין שהמאסר האחר הוטל באותו משפט ובין שהוטל במשפט אחר, זולת אם הורה בית המשפט הוראה אחרת.

סימן ד'1: שירות לתועלת הציבור

(תיקון מס' 6)
תשל"ט-1979
צו תשנ"ד-1994

71א. (א) בית משפט שהרשיע אדם ולא הטיל עליו עונש מאסר בפועל, רשאי, במקום כל עונש אחר או בנוסף עליו, לחייבו בצו שיעשה, בשעות הפנאי שלו וללא שכר, פעולה או שירות לתועלת הציבור או הזולת (להלן, בסימן זה - שירות לציבור), למשך תקופה, למספר שעות ובהתאם לתכנית, הכל כפי שיקבע בית המשפט בצו; לצו כאמור ייקרא להלן "צו שירות".

שירות לציבור
(תיקון מס' 6)
תשל"ט-1979
צו תשנ"ד-1994

(ב) מצא בית המשפט שנאשם ביצע עבירה, רשאי הוא לתת צו שירות גם ללא הרשעה, בנוסף למבחן או בלעדיו, ומשעשה כן יהיה דינו של צו השירות, לענין סעיף 9 לפקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, כדין צו מבחן.

(ג) בית המשפט לא יתן צו שירות אלא לאחר ששוכנע על פי תסקיר של קצין מבחן שנעשו סידורים על פי תכנית מפורטת שיאפשרו לנידון לעשות את השירות.

(ד) בית המשפט רשאי לקבוע בצו שירות הוראות ותנאים שיראה אותם נחוצים כדי להבטיח את ביצוע השירות ואת הפיקוח על ביצוע השירות בידי הנידון.

(ה) בית המשפט יסביר לנידון בלשון פשוטה את משמעות הצו, את מטרת השירות ואת פרטיו, ויזהירו שאם לא ימלא אחר הצו יהיה צפוי לתוצאות האמורות בסעיף 71ד; בית המשפט לא יתן צו שירות אלא אם הביע הנידון את נכונותו למלא אחר ההוראות הצו.

(ו) שירות לציבור יהיה בפיקוחו של קצין מבחן, והוא רשאי להיעזר באחרים לצורך זה.

71ב. (א) תקופת תקפו של צו שירות לא תעלה על שנה אחת, אולם רשאי בית המשפט להאריכה מנימוקים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שמכסת שעות העבודה לא תעלה על מכסת השעות שנתחייב בה הנידון מלכתחילה.

תקופת צו שירות
ושנינו
(תיקון מס' 6)
תשל"ט-1979
צו תשנ"ד-1994

(ב) בית המשפט שנתן צו שירות רשאי - על פי בקשת קצין מבחן או על פי בקשת הנידון - לעיין מחדש בצו, לשנותו, לקבוע בו הוראות חדשות או לבטל הוראה מהוראותיו, הכל כפי שיראה לצורך בנסיבות הענין.

71ג. מי שחוייב בשירות לציבור לפי סימן זה יבצע את השירות שהוטל עליו בצו, בהתאם לאמור בו, ויציית להוראות קצין המבחן שקבע בית המשפט או של מי שהוא מינה לכך, בכל הקשור לשירות.

חוביו של החייב
בשירות
(תיקון מס' 6)
תשל"ט-1979
צו תשנ"ד-1994

71ד. הוכח להנחת דעתו של בית המשפט שנתן את צו השירות שהנידון לא מילא אחר צו השירות, רשאי הוא -

הפרת צו שירות
(תיקון מס' 6)
תשל"ט-1979
צו תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 80)
תשס"ד-2004

(1) אם ניתן צו השירות בלא הרשעה - לבטל את צו השירות, להרשיעו ולגזור עליו עונש על העבירה שבגללה ניתן צו השירות (בסעיף זה - העבירה המקורית);

(2) אם ניתן צו השירות לאחר הרשעה בלא כל עונש נוסף - לבטל את צו השירות ולהטיל עליו עונש על העבירה המקורית במקום צו השירות;

(3) אם ניתן צו השירות לאחר הרשעה נוסף על עונש אחר - לבטל את צו השירות ולהטיל עליו עונש נוסף על העבירה המקורית במקום צו השירות,

בהתחשב, בין השאר, בכל עונש שהוטל עליו על העבירה המקורית.

71. שר העבודה והרווחה רשאי, בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצוע פרק זה, ובין השאר בענין החזר הוצאות הקשורות בביצוע השירות לציבור.

תקנות
(תיקון מס' 6)
תשל"ט-1979
צו תשנ"ד-1994

71. מי שחוייב בשירות לציבור לפי סימן זה לא ייחשב כעובדו של מי שבשבילו או באמצעותו הוא מבצע את השירות.

מעמד עושה השירות
(תיקון מס' 6)
תשל"ט-1979
צו תשנ"ד-1994

סימן ה': התחייבות להימנע מעבירה

72. (א) בית משפט שהרשיע אדם רשאי, נוסף על העונש שהטיל, לצוות שהנידון ייתן התחייבות להימנע מעבירה בתוך תקופה שיקבע בית המשפט ושלא תעלה על שלוש שנים.

התחייבות להימנע מעבירה
(תיקון מס' 104)
תש"ע-2010

(ב) קבע בית המשפט שנאשם ביצע עבירה אך לא הרשיעו, רשאי הוא לצוות כי הנאשם ייתן התחייבות להימנע מעבירה בתוך תקופה שיקבע בית המשפט ושלא תעלה על שנה אחת.

(ג) התחייבות כאמור בסעיף זה תהיה בסכום שלא יעלה על סכום הקנס שמותר להטיל בשל העבירה שבה הורשע הנידון או שנקבע שביצע אותה, לפי הענין, ותהיה בערבים או בלי ערבים, הכל כפי שיצווה בית המשפט.

73. (בוטל).

(תיקון מס' 104)
תש"ע-2010

74. ציווה בית המשפט על אדם לפי סעיף 72 ליתן התחייבות להימנע מעבירה, רשאי בית המשפט לכפותו לציית לצו וליתן את ההתחייבות על ידי שיטיל עליו מאסר לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים.

מאסר על אי מתן התחייבות [יא/37]
(תיקון מס' 104)
תש"ע-2010

75. צו לפי סעיפים 72 או 74 ניתן לערעור כאילו היה גזר דין של מאסר לשלושה חדשים.

ערעור [יא/38]
(תיקון מס' 104)
תש"ע-2010

76. התחייב אדם לפי סעיף 72 להימנע מעבירה, ולאחר מכן בית משפט הרשיעו בעבירה שהתחייב להימנע ממנה או קבע כי הוא ביצע את העבירה כאמור אך לא הרשיעו, יצווה בית המשפט שהרשיע או שקבע כאמור, על תשלום סכום ההתחייבות; לא שולם סכום ההתחייבות, יהא דינו של סכום זה כדין קנס ויחולו עליו הוראות סעיפים 66 עד 70, ולענין התחייבות שהוטלה על אדם לפי סעיף 72(א) – גם הוראות סעיף 71.

גביית סכומי התחייבויות
(תיקון מס' 104)
תש"ע-2010

סימן ו': פיצויים והוצאות

77. (א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו.

פיצוי [יא/40]
(תיקון מס' 14)
תשמ"ב-1982
(תיקון מס' 23)
תשמ"ח-1988
(תיקון מס' 78)
תשס"ד-2004
צו תש"ע-2010

(ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר.

(ג) לענין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, יזקק תחילה על חשבון הפיצויים.

(ד) הורה בית משפט כי פיצוי שהנאשם חוייב בו לפי סעיף זה ישולם לשיעורין, והנאשם לא שילם את אחד התשלומים במועדו, תעמוד יתרת החוב לפירעון מיידי.

(תיקון מס' 114)
תשע"ב-2012

78. חיוב בפיצוי לפי סעיף 77 הוא, לענין ערעור הנאשם עליו, כפסק דין של אותו בית משפט שניתן בתובענה אזרחית של הזכאי נגד החייב בו; בערעור על פסק

חיוב בפיצוי דינו כפסק דין [יא/41]
(תיקון מס' 23)
תשמ"ח-1988

הדין שהביא לידי החיוב בפיצוי מותר לכלול גם ערעור על החיוב.

79. הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו בתשלום הוצאות המשפט, לרבות הוצאות העדים, בסכום שקבע בית המשפט; לענין ערעור ולענין סעיפים 66 עד 71 רואים הוצאות המשפט שחייב בהן אדם לפי סעיף זה כאילו היו קנס.

הוצאות המשפט
[יא/42]

80. (א) משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 בסכום שייראה לבית המשפט; במשפט שמנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור.

הוצאות ההגנה
מאוצר המדינה
[יא/43] [תשל"ה]
חוק סדר
(תיקון מס' 41)
תשנ"ה-1995

(ב) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, סכומי מקסימום להוצאות ולפיצויים האמורים.

(ג) החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור כפסק דין בפלילים.

(תיקון מס' 9)
תש"ס-1980

81. (א) זיכה בית המשפט את הנאשם לאחר שראה כי התלונה שגרמה למשפט הוגשה בקלות ראש או לשם קינטור או ללא יסוד, רשאי הוא לחייב את המתלונן, לאחר שנתן לו הזדמנות סבירה לטעון טענותיו לענין זה, בתשלום הוצאות הגנתו של הנאשם והוצאות התביעה, כפי שיקבע בית המשפט.

הוצאות ההגנה על
המתלונן [יא/44]

(ב) לענין ערעור על חיוב לפי סעיף קטן (א), דין המתלונן כדין נאשם שהורשע, ולענין גביית ההוצאות רואים את החיוב בהן כפסק דין של אותו בית משפט שניתן בתובענה אזרחית לטובת הזכאי נגד המתלונן.

(תיקון מס' 25)
תשמ"ט-1989
(תיקון מס' 49)
תשנ"ו-1996

סימן ז': טיפול בקהילה

82. הורשע אדם ונוכח בית המשפט כי הוא משתמש בסמים מסוכנים, כמשמעותם בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973, רשאי בית המשפט להטיל עליו בצו - מבחן שבמסגרתו יעבור הנידון טיפול בקהילה, בתקופה ובהתאם לתכנית שיוזר בית המשפט; ורשאי בית המשפט לתת צו כאמור בלא להרשיע את הנאשם, אף אם תלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי שניתן לצוות על הפעלתו.

טיפול במשתמשים
בסמים
(תיקון מס' 25)
תשמ"ט-1989
(תיקון מס' 42)
תשנ"ה-1995

83. בית משפט לא יתן צו מבחן כאמור בסעיפים 82 או 86 אלא אם כן -
(1) הנידון הסכים לעבור טיפול והבין את תנאי הטיפול ומהותו;
(2) מצבו של הנידון מצדיק טיפול והנידון מתאים לטיפול;
(3) נעשו סידורים שיאפשרו לנידון לקבל את הטיפול על פי תכנית מפורטת בתסקיר קצין מבחן לענין סוג הטיפול, מהותו ומשכו.

תנאים לצו מבחן עם
טיפול
(תיקון מס' 25)
תשמ"ט-1989
(תיקון מס' 49)
תשנ"ו-1996

84. (א) שר העבודה והרווחה, בהתייעצות עם שר המשפטים, שר המשטרה ושר הבריאות, רשאי להתקין תקנות לביצוע סימן זה.

תקנות
(תיקון מס' 25)
תשמ"ט-1989

(ב) שר הבריאות, בהתייעצות עם שר המשפטים ושר העבודה והרווחה רשאי להתקין תקנות לענין מקומות טיפול רפואיים ודרכי טיפול רפואי.

(ג) תקנות לפי סעיף זה יהיו באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

85. (א) על אף הוראות סעיף 56(ב), רשאי בית המשפט שהרשיע אדם העובר טיפול למשתמשים בסמים, או שסיים טיפול כאמור, להשתמש בסמכותו לפי סעיף 56 יותר מפעם אחת, אם שוכנע כי לא יהיה זה צודק להפעיל את המאסר על תנאי משום שיש סיכוי לשיקומו של האדם, כי הפעלת המאסר על תנאי תסב לו נזק חמור, וכי אין סיכון לשלום הציבור בשל הארכת התנאי.

הארכה נוספת של
תקופת התנאי
(תיקון מס' 42)
תשנ"ה-1995

(ב) בטרם יחליט על הארכה נוספת של תקופת התנאי, יבקש בית המשפט תסקיר של קצין מבחן על הנאשם, על מצב התקדמותו בטיפול, וכן, אם הוא מקבל

טיפול במוסד, על המוסד שבו הוא מטופל.

(ג) הארכה נוספת של תקופת התנאי, לפי סעיף זה, תלויה בצו מבחן כאמור בסימן זה ובתנאים האמורים בו; על ההארכה הנוספת יחולו הוראות סעיף 56(ג).

(ד) לענין סעיף זה –

"טיפול למשתמשים בסמים" - "טיפול סוציאלי", "טיפול רפואי" או "טיפול משולב", כהגדרתם בחוק הפיקוח על מוסדות לטיפול במשתמשים בסמים, תשנ"ג-1993, הניתן למשתמשים בסמים;
"מוסד" - כהגדרתו בחוק האמור.

86. (א) הורשע נאשם ונוכח בית המשפט כי הוא נוהג באלימות כלפי בן משפחתו, רשאי בית המשפט להטיל עליו צו, מבחן שבמסגרתו יעבור הנידון טיפול בקהילה, על פי תכנית שיורה בית המשפט, ורשאי בית המשפט לתת צו כאמור, אם קבע שהנאשם עבר את העבירה אך לא הרשיעו.

טיפול באלימות
במשפחה
(תיקון מס' 49)
תשנ"ו-1996

(ב) לענין סעיף זה –

"בן משפחתו" - לרבות מי שהיה בן משפחתו בעבר, והוא אחד מאלה:

- (1) בן זוג, הורה או בן זוג של הורה, הורה של בן זוג או בן זוג של ההורה, סב או סבתא, צאצא או צאצא של בן זוג, אח או אחות, גיס או גיסה, דוד או דודה, אחיין או אחיינית;
 - (2) קטין או חסר ישע, שעובר העבירה אחראי עליו, כהגדרת "אחראי על קטין או חסר ישע" בסעיף 368א;
- "בן זוג" - לרבות הידוע בציבור כבן זוגו.

86א. הוראות פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, יחולו על צו מבחן שניתן לפי סימן זה בכפוף להוראותיו ובשינויים המחויבים.

תחולת הוראות
פקודת המבחן
(תיקון מס' 81)
תשס"ד-2004

סימן ח': שונות

86ב. קבע בית משפט קהילתי כהגדרתו בסעיף 220 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, כי נאשם ביצע עבירה וכי הוא סיים בהצלחה הליך בבית משפט קהילתי, רשאי הוא –

הליך בבית משפט
קהילתי
(תיקון מס' 142)
הוראת שעה
תשפ"ב-2022

- (1) על אף הוראות סעיף 56(ב), להשתמש בסמכותו לפי סעיף 56 יותר מפעם אחת אם שוכנע כי אין סיכון לשלום הציבור בשל הארכת התנאי;
- (2) על אף הוראות סעיף 76, להאריך את תקופת ההתחייבות שנגזרה על הנידון לפי סעיף 72 או לחדשה לתקופה שיקבע, שלא תעלה על שנתיים.

87. (א) נקבע מועד לביצועו של עונש, באחת מהוראות פרק זה או בבית המשפט לפיה, רשאי בית המשפט לדחות את הביצוע למועד אחר.

דחיית מועדים
[50/א']

(ב) נדחה ביצועו של עונש לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לדחות פעם נוספת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ג) בית המשפט הדוחה ביצועו של עונש לפי סעיף זה רשאי להתנות את הדחיה במתן ערובה ובתנאים אחרים שימצא לנכון; על ערובה הניתנת לפי הוראה זו יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות סעיפים 38 עד 40 ו-44 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965.

(ד) החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור.

88. זיכוי בפלילים או הטלת עונש או חיוב בפיצוי לפי סעיף 77 אינם משחררים מאחריות לנזק לפי כל דין אחר.

האחריות האזרחית
שמורה [51/א']

89. הוראות פרק זה חלות על עבירות לפי כל דין.

תחולה [53/א']

90. שר המשפטים ממונה על ביצוע פרק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

ביצוע ותקנות
[54/א']

פרק ו'1: הוראות להתאמת דיני העונשין

90א. בכל מקום בחיקוק שנחקק לפני תחילתו של חוק העונשין (תיקון מס' 39)

פרשנות הדין בדבר
היסוד הנפשי
שבעבירה
(תיקון מס' 43)
תשנ"ה-1995

(חלק מקדמי וחלק כללי), תשנ"ד–1994 (בפרק זה - חוק העונשין תיקון מס' 39),
ושבו היסוד הנפשי שבעבירה בא לידי ביטוי במונח –

- (1) "זדון" או "מזיד" - יהיה היסוד הנפשי הדרוש להתהוות העבירה - מודעות כאמור בסעיף 20(א) רישה, ולענין תוצאת המעשה הנמנית עם פרטי העבירה - גם פזיזות;
- (2) "בכוונה" - מקום שהמונח אינו מתייחס לתוצאת המעשה הנמנית עם פרטי העבירה, יתפרש המונח כמניע שמתוכו נעשה המעשה או כמטרה להשיג יעד כפי שנקבע בעבירה, לפי ההקשר;
- (3) "ביודעין" או מונח בעל משמעות דומה - יתפרש המונח כמחשבה פלילית כאמור בסעיף 20(א);
- (4) "יש לו יסוד להניח" או ביטוי בעל משמעות דומה - יתפרש הביטוי כאדם שחשד, כאמור בסעיף 20(ג)(1);
- (5) "התרשלות" - יתפרש המונח כרשלנות כאמור בסעיף 21.

390. בכל מקום בחיקוק שנחקק לפני תחילתו של חוק העונשין תיקון מס' 39, ושבו היסוד הנפשי הנדרש להתהוות העבירה הוא רשלנות, ולאותה עבירה נקבע עונש מאסר העולה על שלוש שנים - יהיה העונש בשל אותה עבירה, מאסר שלוש שנים.

עונש על עבירות
רשלנות
(תיקון מס' 43)
תשנ"ה-1995

354. (א) בעבירות המנויות בסעיף קטן זה, שנעברו בקטין, יחל מנין תקופת ההתיישנות ביום שמלאו לו עשרים ושמונה שנים; ואולם אם חלפה מיום ביצוע העבירה התקופה הנקובה לגביה כאמור בסעיף 9(א) או (א1) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, לפי העניין – לא יוגש כתב אישום אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה –

סייג להתיישנות
עבירות מין בקטין
(תיקון מס' 47)
תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 73)
תשס"ג-2002
(תיקון מס' 84)
תשס"ה-2005
(תיקון מס' 139)
תשנ"ט-2019

(1) עבירה לפי סעיף 351;

(2) עבירה שעבר האחראי על הקטין כהגדרת "אחראי על קטין או חסר ישע" בסעיף 368 והוא אינו בן משפחה כהגדרת "בן משפחה" בסעיף 351(ה) והיא אחת מן העבירות הבאות:

(א) אינוס – לפי סעיף 345;

(ב) חדירה אסורה – לפי סעיף 346(א);

(ג) (נמחקה);

(ד) מעשה מגונה – לפי סעיף 348(א), (ב), (ג) או (ד);

(3) עבירה מן העבירות המנויות בפסקה (2) שנעברה בקטין בידי בנם או בתם של דודו או דודתו שמלאו להם 15 שנים.

(תיקון מס' 152)
תשפ"ה-2025
(תיקון מס' 152)
תשפ"ה-2025
(תיקון מס' 61)
תשס"א-2001
(תיקון מס' 129)
תשנ"ז-2017

(א1) הוגש כתב אישום, לפי סעיף קטן (א), בעקבות תלונה שהוגשה למשטרה לאחר שמלאו לנפגע העבירה עשרים ושמונה שנים, לא יורשע אדם על סמך עדות יחידה של נפגע העבירה, אלא אם כן יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה; כלל כתב האישום גם עבירה שלא כאמור בסעיף קטן (א), תחול הוראת סעיף קטן זה רק לענין עבירה כאמור בסעיף קטן (א).

(תיקון מס' 73)
תשס"ג-2002

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על מעשה שנעשה לפני יום י"ט באב תש"ן (10 באוגוסט 1990) ובלבד שנתקיימו כל אלה:

(תיקון מס' 56)
תש"ס-2000
(תיקון מס' 84)
תשס"ה-2005

(1) המעשה היה עבירה לפי סימן זה כנוסחו בעת עשייתו;

(2) אילו נעשה המעשה לאחר היום האמור היה מהווה עבירה לפי סעיף 351;

(3) העבירה טרם התיישנה לפי סעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.

(ג) (1) בעבירות המנויות בסעיף קטן זה, שנעברו בקטין, בידי מי שמלאו לו חמש עשרה שנים, והוא אינו האחראי על הקטין כאמור בהגדרת "אחראי על קטין או חסר ישע" שבסעיף קטן (א)(2), בן משפחה כהגדרתה באותו סעיף קטן, או בנם או בתם של דודו או דודתו של הקטין כאמור בסעיף קטן (א)(3), יחל מנין תקופת ההתיישנות ביום

(תיקון מס' 84)
תשס"ה-2005
(תיקון מס' 129)
תשנ"ז-2017
(תיקון מס' 139)
תשנ"ט-2019

שמלאו לקטין עשרים ושלוש שנים; ואולם אם חלפה מיום ביצוע העבירה, התקופה הנקובה לגביה כאמור בסעיף קטן (א) – לא יוגש כתב אישום אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה;

(2) ואלה העבירות:

(א) אינוס – לפי סעיף 345;

(ב) (נמחקה);

(ג) מעשה מגונה – לפי סעיף 348(א), (ב) או (ג).

(תיקון מס' 152)
 תשפ"ה-2025

(ד) הוגש כתב אישום, לפי סעיף קטן (ג), בעקבות תלונה שהוגשה למשטרה לאחר שחלפה מיום ביצוע העבירה, התקופה הנקובה לגביה כאמור בסעיף קטן (א) או לאחר שמלאו לקטין 18 שנים, לפי המאוחר, לא יורשע אדם על סמך עדות יחידה של נפגע העבירה אלא אם כן יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה; כלל כתב האישום גם עבירה שלא כאמור בסעיף קטן (ג), תחול הוראת סעיף קטן זה רק לענין העבירה כאמור באותו סעיף קטן.

(תיקון מס' 84)
 תשס"ה-2005
 (תיקון מס' 139)
 תשע"ט-2019

(ה) הוראות סעיף קטן (ג) יחולו גם על עבירה שביום כניסתו לתוקף של חוק העונשין (תיקון מס' 84), התשס"ה-2005, טרם התיישנה לפי סעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, לפי הדין שחל עליה ערב המועד האמור.

(תיקון מס' 84)
 תשס"ה-2005

499. (א) הקושר קשר עם אדם לעשות פשע או עוון, או לעשות במקום שמחוץ לישראל מעשה שהיה בגדר פשע או עוון אילו נעשה בישראל והוא עבירה גם לפי דיני אותו מקום, דינו –

קשר לפשע או לעוון
 [א/34, 35]

(1) אם העבירה היא פשע - מאסר שבע שנים או העונש שנקבע לאותה עבירה, הכל לפי העונש הקל יותר;

(2) אם העבירה היא עוון - מאסר שנתיים או העונש שנקבע לאותה עבירה, הכל לפי העונש הקל יותר.

(ב) הקושר קשר יישא באחריות פלילית גם על עבירה שלשמה נקשר הקשר או שנעברה לשם קידום מטרתו, רק אם היה צד לעשייתה לפי סימן ב' לפרק ה'.

(תיקון מס' 39)
 תשנ"ד-1994

500. הקושר קשר עם חברו לאחת המטרות האלה, דינו - מאסר שנתיים:

קשר למעשים אחרים
 [א/36]

(1) למנוע או להכשיל ביצועו של דין או אכיפתו;

(2) לגרום נזק לגופו של אדם או לשמו הטוב;

(3) להביא לירידה בערך נכסו של אדם;

(4) למנוע או להפריע אדם מהעביר באופן חפשי וכדין נכס שלו בערכו הראוי;

(5) להזיק לאדם במשלח ידו או במקצועו;

(6) למנוע או להפריע אדם מעסוק באופן חפשי וכדין במשלוח ידו, במקצועו או בעבודתו, ובלבד שהיה במעשה משום עבירה אילו עשאו יחיד;

(7) להשיג מטרה אסורה;

(8) להשיג מטרה כשרה באמצעים אסורים.

פקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969
תוכן עניינים

	פרק א': העמדת עבריו במבחן	
98	סמכות בית משפט ליתן צו מבחן	סעיף 1
98	תסקיר בכתב לפני מתן צו מבחן	סעיף 2
98	הסבר לנבחן לפני מתן צו מבחן	סעיף 3
98	תקופת המבחן	סעיף 4
98	הוראות ותנאים בצו מבחן	סעיף 5
98	הוראות צו מבחן בדבר מגורים	סעיף 6
99	עותקים	סעיף 7
99	תוצאות צו מבחן בהרשעה	סעיף 8
99	תוצאות צו מבחן ללא הרשעה	סעיף 9
99	החזרת רכוש גנוב	סעיף 10
99	חיוב בפיצויים ובהוצאות	סעיף 11
99	גביית פיצויים והוצאות	סעיף 12
	פרק ב': אי-עמידה במבחן	
99	הגדרות	סעיף 13
99	נבחן שהורשע בעבירה נוספת	סעיף 14
99	סמכות שופט בית משפט שלום	סעיף 15
100	סמכות ענישה לאחר עבירה נוספת	סעיף 16
100	סמכות ענישה לבית משפט מחוזי לאחר עבירה בתקופת תוקף הצו	סעיף 17
100	נבחן שלא ציית לצו מבחן	סעיף 18
100	התחייבות הנבחן להתייצב בבית המשפט	סעיף 19
100	דין הנבחן שלא ציית לצו	סעיף 20
101	פקיעת צו מבחן	סעיף 21
	פרק ג': תיקון צו מבחן והפקעתו	
101	תיקון צו מבחן	סעיף 22
101	תיקון בעקבות שינוי מקום מגורים	סעיף 23
101	נוכחות הנבחן במעמד מתן צו	סעיף 24
101	הפקעת צו מבחן	סעיף 25
101	עותקי תיקון והפקעה	סעיף 26
	פרק ד': שירות המבחן	
101	שירות המבחן	סעיף 27
101	ועדות מבחן	סעיף 28
101	תרומות למעונות	סעיף 29
101	תקנות	סעיף 30

פרק א': העמדת עברייני במבחן

הואשם אדם בעבירה וראה בית המשפט שהאישום הוכח, אלא שבהתחשב בנסיבות הענין, ובכללן אפיו של האדם, עברו, גילו, תנאי ביתו, בריאותו הגופנית ומצבו השכלי, טיב העבירה שעבר וכל נסיבה מקילה שבה נעברה העבירה, ראוי, לפי דעתו, להעמיד את העברייני במבחן, רשאי בית המשפט לעשות אחת מאלה:

- (1) להרשיעו ולהורות כל אחד מאלה:
 - (א) להעמידו במבחן;
 - (ב) להעמידו במבחן, ולהטיל עליו אחד או יותר מהמפורטים בפסקאות (1) עד (5), בהתאם להוראות פרק ו' לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), לפי הענין:
 - (1) מאסר בפועל שהנידון ישא בעבודות שירות;
 - (2) מאסר על תנאי;
 - (3) קנס;
 - (4) שירות לתועלת הציבור;
 - (5) התחייבות להימנע מעבירה;
- (2) ליתן צו מבחן בלי להרשיעו אם אין על הנאשם עונש מאסר על תנאי שבית המשפט רשאי לצוות על ביצועו עקב הרשעתו בעבירה שהואשם עליה.
- לא יתן בית משפט צו מבחן אלא לאחר קבלת תסקיר בכתב מקצין מבחן שנתמנה לפי פקודה זו.
- לפני מתן צו מבחן יסביר בית המשפט לעברייני בלשון פשוטה את משמעות הצו ויזהירו שאם לא ימלא אחרי הצו מכל בחינה שהיא או יעבור עבירה נוספת יהיה צפוי לעונש, או להרשעה ועונש, על העבירה שבגללה ניתן הצו (בחוק זה – העבירה המקורית), ולא יתן בית המשפט צו מבחן אלא אם הביע העברייני את נכונותו למלא אחר הוראות הצו.
- (א) תקופת תקפו של צו מבחן תפורש בו, והיא לא תפחת מששה חדשים מיום מתן הצו ולא תעלה על שלוש שנים מאותו יום.
- (ב) הנבחן יידרש בצו המבחן לעמוד, בתקופה שפורשה בו, בפיקוחו של קצין מבחן שנתמנה או נקבע למחוז או לאזור שבו יגור הנבחן לאחר מתן הצו.
- (ג) (בוטל)
- צו מבחן יכול גם –
 - (1) הוראות שבית המשפט יראה אותן נחוצות כדי להבטיח את הפיקוח על הנבחן;
 - (2) תנאים נוספים בדבר מגורים ועיניים אחרים, לרבות חובת הנבחן לקבל טיפול רפואי, ככל שבית המשפט, בהתחשב עם נסיבות הענין, יראה אותם נחוצים כדי להבטיח את שלומו הנפשי והגופני של הנבחן, את שיקומו החברתי וחינוכו להתנהגות טובה, ולמנוע אותו מלשוב ולעבור את העבירה שעבר או מלעבור עבירה אחרת.
- היה צו מבחן מכיל הוראה בדבר מגורי הנבחן, יפורשו בצו המקום שעל הנבחן לגור בו ותקופת מגוריו.
 - (א)
 - (ב) הוכח לבית המשפט, בדרך שתיראה לו, כי יש מוסד המסכים לקבל את הנבחן ושהסכמתו מספקת כדי לחייבו בכך, רשאי בית המשפט להורות בצו המבחן שהנבחן יגור באותו מוסד תקופה שתפורש בצו ושלא תימשך מעבר לתקופת תקפו של צו המבחן.
 - (ג) בית המשפט שהורה כאמור בסעיף קטן (ב) יודיע מיד על פרטי ההוראה למנהל הכללי של משרד הסעד.
 - (ד) בקביעת מקום שעל הנבחן לגור בו כאמור בסעיף קטן (א) ובסעיף 5(2) ובקביעת המוסד שעל הנבחן לגור בו כאמור בסעיף קטן (ב) ובסעיף 22(ב), יתחשב בית המשפט בדתו של הנבחן.

1. סמכות בית משפט ליתן צו מבחן

2. תסקיר בכתב לפני מתן צו מבחן

3. הסבר לנבחן לפני מתן צו מבחן

4. תקופת המבחן

5. הוראות ותנאים בצו מבחן

6. הוראות צו מבחן בדבר מגורים

- עווקים 7. בית המשפט שנתן צו מבחן יתן עותק ממנו לנבחן ועותק לקצין המבחן שבפיקוחו יעמוד הנבחן.
- תוצאות צו מבחן בהרשעה 8. (א) צו מבחן שניתן בהרשעה, לא תובא ההרשעה בחשבון לענין חיקוקים שעל פיהם אדם שהורשע הוא פסול או לא-כשר, או שעל-פיהם הוא צפוי לעונש שונה על כל עבירה שניה או חוזרת או שנעברה לאחר הרשעה קודמת.
- (ב) ניתן צו מבחן בהרשעה והוטל עונש על העבירה המקורית במועד מתן הצו לפי סעיף 1(1)(ב), או לאחר מכן במקום הצו, לפי סעיפים 16, 17 או 20, תובא ההרשעה בחשבון לענין חיקוקים כאמור בסעיף קטן (א), אלא שלענין חיקוק שעל פיו אדם שהורשע הוא פסול או לא-כשר יראו את הנבחן כאילו הורשע ביום שהוטל עליו העונש.
- תוצאות צו מבחן ללא הרשעה 9. (א) צו מבחן שניתן ללא הרשעה לא יגרור אחריו תוצאות של הרשעה לשום ענין אלא אם כוונה אחרת משתמעת מפקודה זו או מכל חיקוק אחר.
- (ב) אם לאחר שניתן צו מבחן ללא הרשעה הורשע הנבחן ונענש על העבירה שבגללה ניתן הצו, תובא ההרשעה בחשבון, לענין חיקוקים כאמור בסעיף 8(א), מיום שהורשע ונענש.
- החזרת רכוש גנוב 10. צו מבחן דינו כדין הרשעה לענין החזרת רכוש גנוב לבעליו או למצבו הקודם ולענין כוחו של בית המשפט ליתן צווים בדבר ההחזרה כאמור ובדבר מסירת רכוש לבעליו או תשלום כסף בשל ההחזרה או המסירה כאמור.
- חיוב בפיצויים ובהוצאות 11. ניתן צו מבחן, רשאי בית המשפט, אם ראה לנכון –
- (1) להורות לנבחן, מיד לאחר מתן הצו, לשלם לנפגע סכום, שלא יעלה על הסכום הקבוע בסעיף 77 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, לשם פיוס או פיצוי על כל נזק שנגרם לו באותה עבירה; הוראה זו לא תפגע בזכות הנפגע ל"דיה";
- (2) להורות לנבחן לשלם את הוצאות המשפט, כולן או מקצתן, לרבות הוצאות העדים, ולקבוע שיעורים לתשלום כאמור.
- (3) להורות לנבחן, או להוריו – אם הוא קטין, להחזיר למדינה את ההוצאות, כולן או מקצתן, הכרוכות במילוי התנאים שנקבעו בצו כדי להבטיח את שלומו הנפשי והגופני של הנבחן ואת שיקומו החברתי, ובלבד שיש לו או להם האמצעים לכך.
- גביית פיצויים והוצאות 12. (א) כל סכום שנפסק לפי סעיף 11 יהיה חוב שבפסק דין המגיע מהנבחן או מהוריו, לפי הענין, למי שלזכותו נפסק ואפשר לגבותו בהתאם לכך.
- (ב) מקום שנפסקו לאדם אחד גם סכום פיוס או פיצוי וגם הוצאות, אפשר לאכוף את שני הפסקים כאילו היו פסק אחד.
- פרק ב': אי-עמידה במבחן**
- הגדרות 13. בפרק זה –
- "הרשעת נבחן על עבירה נוספת" – הרשעת נבחן על עבירה שבוצעה בתקופת תקפו של צו מבחן, או מתן צו לפי סעיף 24 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, בגלל עבירה כאמור, אף בלא הרשעה;
- "שופט" – שופט בית משפט שלום או שופט בית משפט מחוזי.
- נבחן שהורשע בעבירה נוספת 14. ראה שופט כי נבחן פלוני הורשע על עבירה נוספת רשאי הוא ליתן כל אחד מאלה:
- (1) הזמנה לנבחן להתייצב לפני בית המשפט שנתן את צו המבחן במקום ובמועד שפורשו בה;
- (2) צו לעצור את הנבחן ולהביאו לפני בית המשפט שנתן את צו המבחן, ואולם שופט בית משפט שלום לא יתן צו כאמור אלא על סמך הודעה בכתב הנתמכת בתצהיר.
- סמכות שופט בית משפט שלום שהרשיע נבחן על עבירה נוספת – 15.
- (1) רשאי לצוות להחזיק את הנבחן במשמורת או לשחררו בערבות, שלו בלבד או עם ערבים, עד שיתייצב או שיובא לפני בית המשפט שנתן את צו המבחן, ואם

נתן צו לפי פסקה זו ישלח לבית המשפט שנתן את צו המבחן פרטים על הענין
כפי שיראה רצוי ;

(2) ישלח לבית המשפט שנתן את צו המבחן תעודה על כך שתומה בידו, ולענין
הליכים באותו בית משפט תהיה תעודה הנחזית שתומה כאמור ראייה להרשעת
הנבחן בעבירה הנוספת.

16. סמכות לאחר נוספת ענישה עבירה
הוכח להנחת דעתו של בית המשפט שנתן את צו המבחן כי הנבחן הורשע על עבירה
נוספת, רשאי הוא –

(1) אם ניתן צו המבחן בלא הרשעה על העבירה שבגללה ניתן – להרשיעו על אותה
עבירה ולהטיל עליו עונש ;

(2) אם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(1)(א) – להטיל עליו עונש על
העבירה המקורית במקום צו המבחן, והכל כפי שבית המשפט היה רשאי
להטיל אילו זה עתה הורשע בפניו על אותה עבירה, ובהתחשב, בין השאר,
בשיקולים אלה :

(א) התקופה שחלפה מיום העמדתו של הנידון במבחן ;

(ב) הדרך שבה עמד במבחן עד למועד ביצוע העבירה הנוספת ;

(ג) חומרת העבירה הנוספת ;

(3) אם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(1)(ב) – להטיל עליו עונש נוסף על
העבירה המקורית במקום צו המבחן, בהתחשב, בין השאר, בכל עונש אחר
שהוטל עליו על העבירה המקורית ובשיקולים האמורים בפסקה (2).

17. סמכות לבית משפט מחוזי לאחר עבירה בתקופת תוקף הצו ענישה
ניתן צו מבחן על ידי בית משפט שלום והורשע הנבחן לאחר מכן בבית משפט מחוזי על
עבירה שעבר בתקופת תקפו של צו המבחן, רשאי בית המשפט המחוזי –

(1) אם ניתן צו המבחן בלא הרשעה על העבירה שבגללה ניתן – להרשיעו על אותה
עבירה ולהטיל עליו עונש ;

(2) אם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(1)(א) – להטיל עליו עונש על
העבירה המקורית במקום צו המבחן, והכל כפי שבית המשפט שנתן את צו
המבחן היה רשאי להטיל אילו זה עתה הורשע באותו בית משפט על אותה
עבירה, ובהתחשב, בין השאר, בשיקולים האמורים בסעיף 16(2) ;

(3) אם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(1)(ב) – להטיל עליו עונש נוסף על
העבירה המקורית במקום צו המבחן, בהתחשב, בין היתר, בכל עונש אחר
שהוטל עליו על העבירה המקורית ובשיקולים האמורים בסעיף 16(2).

18. נבחן שלא ציית לצו מבחן
ראה שופט כי נבחן פלוני לא מילא אחרי הוראה מהוראותיו של צו מבחן, רשאי
הוא ליתן הזמנה לנבחן הדורשת ממנו להתייצב במקום ובמועד שפורשו בה או
ליתן עליו צו מעצר ; בין בהזמנה ובין בצו מעצר יורה שהנבחן יתייצב או יובא
לפני בית המשפט שנתן את צו המבחן.

(ב) שופט בית משפט שלום לא יתן הזמנה או צו מעצר לפי סעיף זה אלא על סמך
הודעה בכתב הנתמכת בתצהיר.

19. התחייבות להתייצב המשפט
שופט שנתן צו מעצר לפי סעיף 18 רשאי, אם ראה לנכון, להוסיף בו הוראה
שלפיה ישוחרר הנבחן, לאחר מעצרו, בערבות שלו בלבד או עם ערבים,
להתייצבותו כמפורש בהוראה ; ההוראה תקבע את הסכומים שבהם יתחייבו
הנבחן או הערבים.

(ב) ניתנה הוראה כאמור בסעיף קטן (א) ונעצר הנבחן והובא לתחנת משטרה,
ישחרר אותו קצין המשטרה הממונה על תחנת המשטרה, לאחר שהנבחן יתן
את ההתחייבות, שלו בלבד או עם ערבים שאישר קצין המשטרה, כמפורש
בהוראה, להתייצבותו לפני בית המשפט במקום ובמועד הנקובים בהתחייבות.

20. דין הנבחן שלא ציית לצו
הוכח להנחת דעתו של בית המשפט שנתן את צו המבחן, שהנבחן לא מילא אחרי
הוראה מהוראותיו של צו המבחן, רשאי בית המשפט, בהתחשב, בין היתר, בתקופה
שחלפה מיום העמדתו של הנידון במבחן, בדרך שבה עמד במבחן באותה תקופה
ובנסיבות אי מילוי הוראות צו המבחן, לעשות אחד מאלה :

- (1) להזהיר את הנבחן בלי לפגוע בהמשך תקפו של צו המבחן ;
- (2) להטיל על הנבחן קנס בלי לפגוע בהמשך תקפו של צו המבחן, ואם לאחר מכן יבוא בית משפט להטיל עונש על הנבחן לפי סעיפים 16 או 17 או סעיף זה, יובא הקנס האמור בחשבון בקביעת אותו עונש ;
- (3) אם ניתן צו המבחן בלא הרשעה על העבירה שבגללה ניתן – להרשיע את הנבחן ולהטיל עליו עונש, ואם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(1)(א) – להטיל על הנבחן עונש על העבירה המקורית במקום צו המבחן, הכל כפי שבית המשפט היה רשאי להטיל על הנבחן אילו זה עתה הורשע בפניו על אותה עבירה.
- (4) אם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(1)(ב) – להטיל עליו עונש נוסף על העבירה המקורית במקום צו המבחן, בהתחשב בכל עונש אחר שהוטל עליו על העבירה המקורית.
21. הוטל על הנבחן עונש על העבירה המקורית במקום צו המבחן, יפקע תוקפו של צו המבחן.
- פרק ג': תיקון צו מבחן והפקעתו**
- (א) 22. בית המשפט שנתן את צו המבחן רשאי, לפי בקשת הנבחן או הוריו אם הוא קטין או קצין המבחן המפקח עליו, ליתן צו תיקון המשנה או המבטל הוראה מהוראותיו או מוסיף בו הוראה חדשה ; ואולם לא יינתן צו תיקון להפחית את תקופת צו המבחן או להאריך אותה מעבר לשלוש שנים מיום מתן צו המבחן.
- (ב) בצו תיקון רשאי בית המשפט, אם הוכח לפניו, בדרך שתיראה לו, כי יש מוסד המסכים לקבל את הנבחן ושהסכמתו מספקת כדי לחייבו בכך, להורות שהנבחן יגור באותו מוסד תקופה שלא תימשך מעבר לתקופת תקפו של צו המבחן.
- (ג) (בוטל)
- (א) 23. נוכח בית המשפט שנתן את צו המבחן שהנבחן שינה או עומד לשנות מקום מגוריו, רשאי הוא, לפי בקשת קצין המבחן המפקח עליו, ליתן צו המתקן את צו המבחן בהחלפת ציון המחוז או האזור שבו בציון המחוז או האזור החדשים.
- (ב) נתן בית המשפט צו לפי סעיף קטן (א), יעביר לבית המשפט שבמחוז או באזור החדשים את כל התעודות והידיעות השייכות לענין, ומכאן ואילך יראו את בית המשפט הזה, לענין פקודה זו, כבית המשפט שנתן את צו המבחן.
24. צו לפי סעיף 22 המבטל הוראה של צו מבחן, וצו לפי סעיף 23 יכול שיינתנו בלי שהוזמן הנבחן לדיון בנתינתם, ואולם לא יינתן צו אחר לפי סעיף 22 אלא על פי בקשת הנבחן או בפניו.
25. לפי בקשת הנבחן או קצין המבחן המפקח עליו רשאי בית המשפט שנתן את צו המבחן להפקיעו ; הגיש את הבקשה קצין המבחן, רשאי בית המשפט לדון בה בלי להזמין את הנבחן.
26. נתן בית המשפט צו לפי סעיפים 22, 23 או 25, יתן הפקיד הממונה על מזכירות בית המשפט שני עותקים של הצו לקצין המבחן המפקח על הנבחן, או שפיקח עליו לפני מתן הצו, הכל לפי הענין, וקצין המבחן יתן עותק אחד לנבחן.
- פרק ד': שירות המבחן**
27. שר הסעד ימנה מבין עובדי משרד הסעד קצין מבחן ראשי למבוגרים וקצין מבחן ראשי לנוער לארגונו וניהולו של שירות המבחן למבוגרים ולנוער בהתאם לתקנות, וכן מספר מספיק של קציני מבחן שימלאו את התפקידים שנקבעו בתקנות.
28. שר הסעד ימנה ועדות שחבריהן אישים שיראה אותם מתאימים לדבר ; ועדות אלה ייעצו לו בכל הנוגע להעמדת עבריינים במבחן, למניעת עבריינות ולשיקום עבריינים, בדרך שקבע בתקנות.
29. שר הסעד רשאי לאשר תרומות להקמתם ולהחזקתם של מעונות ואכסניות לקליטת נבחנים.
30. שר הסעד רשאי לקבוע בתקנות את –

- (1) תפקידיו של קצין מבחן ראשי ;
- (2) תפקידיהם של קציני מבחן ;
- (3) הקמתן ותפקידיהן של ועדות מבחן ;
- (4) טפסי הרשומות שינוהלו ויוחזקו לפי פקודה זו ;
- (5) שכרו של כל אדם שנתמנה למלא תפקיד לפי פקודה זו ;
- (6) האגרות והתשלומים האחרים שייגבו בעד כל דבר שיש לעשותו לפי פקודה זו ;
- (7) ההוראות הנחוצות דרך כלל לביצוע מטרות פקודה זו והוראותיה.

חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991

תוכן עניינים

105	הגדרות	סעיף 1
105		סעיף 2
105	אשפוז על פי בדיקה	סעיף 3
105	אשפוז מרצון של חולה ושחרורו	סעיף 4
105	אשפוז קטין בהסכמת האחראי עליו	סעיף 4א
106	אשפוז בהסכמת הקטין בלבד	סעיף 4ב
106	אשפוז דחוף בידי המנהל	סעיף 5
106	בדיקה כפויה דחופה	סעיף 6
107	בדיקה כפויה לא דחופה	סעיף 7
107	תקפה של הוראת בדיקה	סעיף 8
107	הוראה לאשפוז כפוי ותקפה	סעיף 9
107	תקופת אשפוז כפוי והארכתה	סעיף 10
108	הוראה לטיפול מרפאתי כפוי	סעיף 11
108	ערר על הוראת אשפוז או טיפול מרפאתי	סעיף 12
108	דחיית ביצועה של הוראה לאשפוז כפוי לא דחוף	סעיף 13
108	ביצוע הוראה לבדיקה, לאשפוז או לטיפול מרפאתי	סעיף 14
108	אשפוז או טיפול מרפאתי של נאשם על פי צו בית משפט	סעיף 15
109	בחירת עניינו של נאשם לקראת סיום תקופת האשפוז או הטיפול המרבית	סעיף 15א
109	אשפוז עצור	סעיף 16
110	בדיקת חשוד	סעיף 17
110	ייצוגו של החולה ונוכחותו	סעיף 18
110	עיון חוזר וערר	סעיף 19
110	אסמכתא וחובת ביצוע	סעיף 20
110	העמדה לדין לאחר שחרור	סעיף 21
110	העמדה לדין לפני שחרור מטיפול מרפאתי	סעיף 21א
111	מינוי ראש שירותי בריאות הנפש ותפקידיו	סעיף 22
111	סמכויות לקבלת מידע	סעיף 23
111	דיווח של ראש שירותי בריאות הנפש	סעיף 23א
111	ועדה פסיכיאטרית מחוזית	סעיף 24
112	ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער	סעיף 24א
112	סייג למינוי חבר ועדה	סעיף 24ב
112	הפסקת כהונה של חבר ועדה לפני תום תקופת הכהונה, התלית כהונה והתראה	סעיף 24ג
113	החלת דינים	סעיף 24ד
113	ניגוד עניינים	סעיף 24ה
114	אחראי על בירור תלונות	סעיף 24ו
114	סמכויות ועדה פסיכיאטרית	סעיף 25
114	נוכחות בדיון והשמעת טענות	סעיף 26
114	סדר הדיון בוועדה	סעיף 27
114	דיון תקופתי בענין חולה שאושפז או נמצא בטיפול מרפאתי על פי צו	סעיף 28
115	ועדה פסיכיאטרית מיוחדת	סעיף 28א
115	נוכחות בדיון בוועדה מיוחדת והשמעת טענות	סעיף 28ב
115	סמכויות ועדה מיוחדת	סעיף 28ג

116	הפרת תנאי שחרור ופיקוח שקבעה ועדה מיוחדת	סעיף 28ד
116	עיון חוזר בהחלטות ועדה מיוחדת	סעיף 28ה
116	נאשם ברצח או בניסיון לרצח שהועמד לדין לאחר שחרור	סעיף 128
116	ערעור על החלטת ועדה פסיכיאטרית	סעיף 29
116	זכות ייצוג	סעיף 29א
117	שחרור או חופשה בידי המנהל	סעיף 30
117	התנגדות לשחרור חולה	סעיף 31
117	העברת חולה	סעיף 32
117	החזרת חולה לבית חולים	סעיף 33
117	אמצעי כפיה	סעיף 34
117	זכויות החולה	סעיף 35
118	תעסוקה לחולה	סעיף 36
118	נכסי החולה	סעיף 37
118	דיווח של הפסיכיאטר המחוזי	סעיף 38
118	דיווח של מנהל ומנהל מרפאה	סעיף 39
118	פעולה דחופה של האפוטרופוס הכללי	סעיף 40
119		סעיף 41
119	סודיות	סעיף 42
119	מסירת מידע לצרכי מחקר	סעיף 43
119	עבירות ועונשין	סעיף 44
120	חולה שנעצר לפי חוק השיפוט הצבאי, או שהועמד לדין בבית דין צבאי	סעיף 45
120	ביצוע ותקנות	סעיף 46
120	ביטול	סעיף 47
120	תיקון פקודת בתי הסוהר	סעיף 48
121	תחילה	סעיף 49
121	פרסום	סעיף 50
121	תוספת	

- הגדרות 1. בחוק זה –
- "אחראי על בירור תלונות" – כמשמעותו בסעיף 124 ;
- "בדיקה פסיכיאטרית" – בדיקה פסיכיאטרית של אדם הנעשית בידי פסיכיאטר מחוזי או בידי פסיכיאטר אחר שמינה הפסיכיאטר המחוזי ;
- "בית חולים" – בית חולים כמשמעותו בפקודה והמיועד לאשפוז חולי נפש, או מחלקה פסיכיאטרית בבית חולים כאמור או בבית חולים כמשמעותו בפקודה ;
- "הפקודה" – פקודת בריאות העם, 1940 ;
- "ועדה פסיכיאטרית" – ועדה פסיכיאטרית מחוזית שמונתה לפי סעיף 24 ;
- "ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער" – ועדה פסיכיאטרית מחוזית שמונתה לפי סעיף 24א ;
- "חולה" – אדם הסובל ממחלת נפש ;
- "מרפאה" – כהגדרתה בסעיף 65ג(3) לפקודה והמיועדת לתת שירותים רפואיים לחולי נפש ;
- "מנהל" – מנהל רפואי של בית חולים ;
- "נכס" – מקרקעין, מיטלטלין, כסף וזכויות וטובות הנאה מכל סוג שהוא ;
- "פסיכיאטר" – רופא שהוא בעל תואר מומחה בפסיכיאטריה לפי תקנות שהותקנו לפי סעיף 17 לפקודת הרופאים (להלן – תקנות המומחים) ;
- "פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער" – רופא שהוא בעל תואר מומחה בפסיכיאטריה של הילד והמתבגר לפי פקודת הרופאים ;
- "פסיכיאטר מחוזי" – פסיכיאטר בשירות המדינה שהשר מינהו להיות פסיכיאטר מחוזי או סגן פסיכיאטר מחוזי לענין חוק זה ;
- "פקודת הרופאים" – פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976 ;
- "קרוב" – בן זוג, הורה, צאצא, אח, אחות, סב, סבה, מאמץ ומאומץ ;
- "ראש שירותי בריאות הנפש" – פסיכיאטר שמונה לפי סעיף 22 ;
- "רופא" – רופא מורשה כמשמעותו בפקודת הרופאים ;
- "השר" – שר הבריאות.
- (בוטל) 2.
3. לא יתקבל חולה לאשפוז בבית חולים, למעט אם ניתן לגביו צו אשפוז, אלא אם כן נבדק תחילה בדיקה רפואית, נפשית וגופנית, בבית החולים ונקבע הצורך לאשפוז ; היה החולה קטין, ייבדק בידי פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער.
4. (א) חולה המבקש להתאשפוז מרצונו בבית חולים, יחתום על הסכמה לאשפוז מרצון ולקבלת טיפול ; אולם לגבי קבלת טיפולים מיוחדים שיפורטו בתקנות יש צורך בהסכמה נפרדת.
- (ב) חולה שהתאשפוז מרצונו והוא מבקש להשתחרר מבית החולים, יחתום על טופס בקשה לשחרור, וישוחרר לפי רצונו בתוך ארבעים ושמונה שעות מחתימתו.
- (ג) סירב חולה לחתום על הסכמה לאשפוז ולקבלת טיפול לפי סעיף קטן (א) או על בקשה לשחרור לפי סעיף קטן (ב), תירשם בקשתו בפרוטוקול שיערך וייחתם בידי שני רופאים או בידי רופא ואחות, והחולה יאושפז או ישוחרר, לפי הענין.
- (ד) ביקש חולה להשתחרר לפי סעיף קטן (ב) ומצא המנהל כי נתמלאו בו התנאים לאשפוז כפוי כאמור בסעיף 9, יבקש המנהל מיד מהפסיכיאטר המחוזי לתת הוראת אשפוז ; לא נתן הפסיכיאטר המחוזי הוראת אשפוז תוך ארבעים ושמונה שעות מהגשת בקשתו של החולה לשחרור, ישוחרר החולה מבית החולים.
- 4א. (א) בסעיף זה ובסעיפים 4ב, 5 ו-6 –
- אשפוז בהסכמת האחראי עליו קטין

"אחראי על קטין" – הורה, הורה מאמץ או אפוטרופוס, למעט אם הקטין הוצא ממשמורתם על פי סעיף 3(4) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 (להלן – חוק הנוער);

"בית המשפט", ו"עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה)" – כהגדרתם בסעיף 1 לחוק הנוער.

(ב) אחראי על קטין רשאי לבקש את אשפוזו של הקטין בבית חולים ולהסכים בשמו לאשפוזו ולטיפול בו.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), לא יאושפו קטין בהסכמת האחראי עליו, אם מלאו לו חמש עשרה שנים והוא אינו מסכים להתאשפז, אלא באישור בית המשפט שיינתן לפי הוראות חוק הנוער, ועל פי העילות המנויות בו לאשפוז כפוי של קטין.

(ד) נוכח מנהל, פסיכיאטר או אדם אחר המטפל בקטין בבית חולים, כי קטין שאושפו בהסכמת האחראי עליו אינו מסכים לאשפוז, יודיע על כך, בהקדם האפשרי, לעובד סוציאלי חוק הנוער (טיפול והשגחה); מלאו לקטין חמש עשרה שנים, יביא העובד הסוציאלי האמור את ענינו להכרעת בית המשפט; לא מלאו לקטין חמש עשרה שנים, יביא את ענינו לוועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער, אשר תבחן אם לא ניתן לטפל בקטין אלא בדרך של אשפוז ותורה על המשך אשפוזו או על שחרורו של הקטין בהתאם לממצאה.

(ה) אשפוז קטין בהסכמת האחראי עליו, למעט אשפוז שאינו כולל לינה בבית חולים, יהיה לתקופה שלא תעלה על חודשיים.

(ו) ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער רשאית, לפי בקשה מנומקת בכתב של המנהל, להאריך בהתאם לתכנית טיפול, את תקופת האשפוז לתקופות נוספות, שכל אחת מהן לא תעלה על שלושה חודשים, אם שוכנעה כי הקטין זקוק לטיפול המחייב את הארכת תקופת האשפוז.

(ז) האחראי על קטין, עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), או קטין שמלאו לו חמש עשרה שנים, וכן המנהל, רשאים, בכל עת, לפנות אל הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית לילדים ולנוער בבקשה לדיון נוסף בענין אשפוזו של הקטין.

אשפוז בהסכמת הקטין בלבד 34. קטין שמלאו לו חמש עשרה שנים רשאי לבקש להתאשפז מרצונו בבית חולים, ולתת הסכמתו לאשפוז לפי הוראות סעיף 4; ואולם, בהעדר הסכמת האחראי עליו, לא יאושפו הקטין אלא באישור בית המשפט לפי סעיף 3 לחוק הנוער.

אשפוז דחוף בידי המנהל 5. (א) מנהל רשאי לקבל חולה לאשפוז דחוף בניגוד לרצונו וללא הוראת אשפוז לאחר שהחולה נבדק כאמור בסעיף 3, ונמצא כי נתמלאו לגביו התנאים לאשפוז כאמור בסעיף 9(א).

(ב) תקופת אשפוז דחוף לפי סעיף קטן (א) לא תעלה על ארבעים ושמונה שעות; בתום התקופה האמורה ישוחרר החולה, אלא אם כן ניתנה בתוך אותה תקופה הוראת אשפוז או שהחולה הסכים לאשפוזו כאמור בסעיף 4.

(ג) הובא קטין לבית חולים בידי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) רשאי המנהל לקבלו לאשפוז, בניגוד לרצונו, לאחר שנבדק כאמור בסעיף 3, אף אם לא נתמלאו לגביו התנאים לאשפוז לפי הוראות סעיף 9(א), אם נמצא בבדיקה כי קיימת אפשרות של ממש שהקטין חולה במחלת נפש או שיש לו הפרעה נפשית קשה, העלולות לסכן אותו או את זולתו סיכון פיסי מיידי.

(ד) תקופת אשפוז דחוף לפי סעיף קטן (ג) לא תעלה על ארבעים ושמונה שעות; בתום התקופה האמורה ישוחרר הקטין אלא אם כן ניתנה בתוך אותה תקופה הוראת אשפוז או שהאחראי עליו הסכים לאשפוזו לפי סעיף 4 ואם מלאו לקטין 15 שנים הסכים אף הוא לאשפוזו, או שבית המשפט הורה על אשפוזו לפי הוראות חוק הנוער.

בדיקה דחופה כפויה 6. (א) פסיכיאטר מחוזי רשאי להורות בכתב כי אדם יובא בדחיפות לבדיקה פסיכיאטרית, אם הובאו בפניו ראיות לכאורה כי נתמלאו באדם כל התנאים האלה:

- (1) הוא חולה וכתוצאה ממחלתו פגום, במידה ניכרת, כושר שיפוטו או כושרו לביקורת המציאות;
- (2) הוא עלול לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פיזי מיידי;
- (3) הוא סירב להיבדק בידי פסיכיאטר.
- (ב) פסיכיאטר מחוזי רשאי להורות בכתב, על פי בקשת עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) כי קטין יובא בדחיפות לבדיקה פסיכיאטרית, אם קיימות לדעתו ראיות לכאורה כי הקטין חולה במחלת נפש או שיש לו הפרעה נפשית, והמחלה או ההפרעה עלולות לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פיסי.
- (ג) בדיקה פסיכיאטרית של קטין לפי סעיף זה, תיערך בידי פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער.
7. פסיכיאטר מחוזי רשאי להורות בכתב כי אדם יובא לבדיקה פסיכיאטרית, אם הובאו לפניו ראיות לכאורה כי נתמלאו באדם כל התנאים האלה:
- (1) הוא חולה וכתוצאה ממחלתו פגום, במידה ניכרת, כושר שיפוטו או כושרו לביקורת המציאות;
- (2) נתקיים בו אחד מאלה:
- (א) הוא עלול לסכן את עצמו או את זולתו, סיכון פיזי שאינו מיידי;
- (ב) יכולתו לדאוג לצרכיו הבסיסיים פגומה בצורה קשה;
- (ג) הוא גורם סבל נפשי חמור לזולתו, באופן הפוגע בקיום אורח החיים התקין שלו;
- (ד) הוא פוגע פגיעה חמורה ברכוש;
- (3) הוא סירב להיבדק בידי פסיכיאטר.
8. הוראה של פסיכיאטר מחוזי לפי סעיפים 6 או 7 תהיה בתוקף במשך עשרה ימים מיום נתינתה.
9. (א) שוכנע פסיכיאטר מחוזי על סמך בדיקה פסיכיאטרית כי נתמלאו באדם התנאים שבסעיף 6(1) ו-2(2) וקיים קשר סיבתי בין שני התנאים האמורים, רשאי הוא להורות בכתב כי יובא לבית החולים וכי יאושפז בו בדחיפות.
- (ב) שוכנע פסיכיאטר מחוזי על סמך בדיקה פסיכיאטרית כי נתמלאו באדם התנאים שבסעיף 7(1) ו-2(2) וקיים קשר סיבתי בין שני התנאים האמורים, רשאי הוא להורות בכתב על הבאתו לבית החולים ועל אשפוזו בו.
- (ג) הוראת אשפוז לפי סעיף קטן (א) או (ב) (בחוק זה – הוראת אשפוז), תהיה בתוקף במשך עשרה ימים מיום נתינתה.
10. (א) תקופת אשפוז על פי הוראת אשפוז לא תעלה על שבעה ימים מיום האשפוז אלא לפי הוראות חוק זה.
- (ב) פסיכיאטר מחוזי רשאי, לפי בקשה מנומקת בכתב מאת המנהל, להאריך את תקופת האשפוז על פי הוראת אשפוז לשבעה ימים נוספים.
- (ג) הוועדה הפסיכיאטרית רשאית לפי בקשה מנומקת בכתב מאת המנהל –
- (1) להאריך את תקופת האשפוז מעבר לארבעה עשר הימים האמורים, לתקופה נוספת שלא תעלה על שלושה חדשים;
- (2) להאריך מדי פעם את תקופת האשפוז, לתקופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על ששה חדשים; האריכה הוועדה הפסיכיאטרית את תקופת האשפוז לתקופה העולה על שלושה חדשים, רשאי החולה, קרובו או אפוטרופסו, בתום שלושה חדשים מיום ההחלטה, לפנות אל הוועדה בבקשה לדיון נוסף בענין האשפוז.
- (ד) פסיכיאטר מחוזי או ועדה פסיכיאטרית, לא יאריכו את תקופת האשפוז לפי סעיף זה אלא אם כן שוכנעו, על פי הבקשה המנומקת שבפניהם, שמתקיימים בחולה התנאים למתן הוראת אשפוז כאמור בסעיף 9.
- (ה) נסתיימה תקופת אשפוז כאמור בסעיף זה ולא הוארכה, ישוחרר החולה.

- הוראה לטיפול מרפאתי כפוי
11. (א) נוכח פסיכיאטר מחוזי על סמך בדיקה פסיכיאטרית כי נתמלאו באדם התנאים האמורים בסעיף 9(א) או (ב) וקיימת אפשרות לתת את הטיפול הדרוש במסגרת מרפאה – רשאי הוא, במקום לתת הוראת אשפוז, להורות בכתב כי על האדם לקבל את הטיפול הדרוש במסגרת מרפאה שיקבע, לתקופה ובתנאים שיוורה (להלן – הוראה לטיפול מרפאתי), ובלבד שתקופה כאמור לא תעלה על ששה חדשים.
- (ב) נוכח פסיכיאטר מחוזי, על פי פניה בכתב של המנהל, כי חולה המאושפז אשפוז כפוי זקוק להמשך טיפול מרפאתי לאחר שחרורו, רשאי הוא לתת הוראה לטיפול מרפאתי לתקופה שלא תעלה על ששה חדשים.
- (ג) פסיכיאטר מחוזי רשאי, לפי בקשה מנומקת בכתב מאת מנהל המרפאה, להאריך מדי פעם את תקופת הטיפול המרפאתי לתקופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על ששה חדשים.
- (ד) לא מילא אדם אחר הוראה לטיפול מרפאתי כאמור בסעיף זה, רשאי הפסיכיאטר המחוזי לתת הוראת אשפוז.
12. (א) על הוראת אשפוז או על הוראה לטיפול מרפאתי וכן על סירוב לתת הוראת אשפוז, רשאי כל אדם להגיש ערר לוועדה הפסיכיאטרית.
- (ב) הוועדה הפסיכיאטרית תדון בערר על הוראת אשפוז לא יאוחר מחמישה ימים מהגשתו ובערר על הוראה לטיפול מרפאתי – לא יאוחר מעשרה ימים מהגשתו.
- (ג) הוועדה הפסיכיאטרית רשאית לאשר את ההחלטה נשוא הערר, לבטלה או לשנותה כפי שתמצא לנכון.
13. הוראת אשפוז לפי סעיף 9(ב) תבוצע בתום 24 שעות ממתן ההוראה, ואם הוגש ערר בתוך זמן זה – יידחה ביצוע ההוראה עד קבלת החלטת הוועדה הפסיכיאטרית בערר.
14. פסיכיאטר מחוזי שהורה על בדיקה פסיכיאטרית לפי סעיפים 6 או 7 או על אשפוז לפי סעיף 9 או על טיפול מרפאתי לפי סעיף 11 רשאי –
- (1) למנות את מבצע ההוראה;
- (2) להורות כי מבצע ההוראה יהיה זכאי לקבל בעת הצורך סיוע מהמשטרה;
- (3) להסמיך את מבצע ההוראה וכן את השוטר המסייע להיכנס לבית החולה או לכל בית חולים או לחצרים אחרים המפורטים בהוראה, כדי לבצעה, ולהשתמש בכוח סביר הן לצורך הכניסה לחצרים והן לצורך ביצוע ההוראה;
- (4) לקבוע את בית החולים שבו יאושפז החולה או את המרפאה שבה יקבל טיפול, או את מקום ביצוע הבדיקה ואת הפסיכיאטר הבודק;
- (5) לקבוע את תנאי האשפוז, הטיפול במרפאה או הבדיקה.
15. (א) הועמד נאשם לדין פלילי ובית המשפט סבור, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו הוא, כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת היותו חולה, רשאי בית המשפט לצוות שהנאשם יאושפז בבית חולים או יקבל טיפול מרפאתי; החליט בית המשפט לברר את אשמתו של הנאשם לפי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי), יהיה הצו שניתן כאמור בר-תוקף עד תום הברור, ומשתם או נפסק הברור והנאשם לא זוכה – יחליט בית המשפט בשאלת האשפוז או הטיפול המרפאתי.
- (א1) לא ייתן בית משפט צו לפי סעיף קטן (א) אלא אם כן נוכח כי יש ראיות לכאורה כי הנאשם עשה את מעשה העבירה שבו הואשם בכתב האישום או שעשה מעשה עבירה אחר המבוסס על אותן עובדות או על עובדות דומות לעובדות שבכתב האישום.
- (ב) הועמד נאשם לדין פלילי ובית המשפט מצא כי הוא עשה את מעשה העבירה שבו הואשם, אולם החליט, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו הוא, שהנאשם היה חולה בשעת מעשה ולפיכך אין הוא בר-עונשין, ושהוא עדיין חולה, יצווה בית המשפט שהנאשם יאושפז או יקבל טיפול מרפאתי.
- (ג) לא יתן בית משפט צו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) אלא לאחר קבלת חוות דעת פסיכיאטרית, ולצורך כך יצווה כי הנאשם יובא לבדיקה פסיכיאטרית,

ואם הוא קטין – לבדיקה כאמור בידי פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער; הודיע הפסיכיאטר המחוזי לבית המשפט כי לא ניתן לערוך את הבדיקה הפסיכיאטרית אלא בתנאי אשפוז, רשאי בית המשפט לצוות על אשפוזו של הנאשם לשם עריכת בדיקה והסתכלות, לתקופה שיקבע בצו.

(ד) בית המשפט לא יתן צו לטיפול מרפאתי אלא אם כן סבר שאין בכך כדי לסכן את שלום הציבור או את שלום הנאשם.

(1ד) (1) בית משפט לא יקבע בצו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) את תקופת האשפוז או הטיפול המרפאתי, ואולם יורה בצו על תקופת האשפוז או הטיפול המרפאתי המרבית לפי הוראות פסקאות (2) ו-(3) (להלן – תקופת האשפוז או הטיפול המרבית);

(2) תקופת האשפוז או הטיפול המרבית תהיה תקופת המאסר המרבית; לעניין זה, "תקופת המאסר המרבית" –

(א) תקופת המאסר הקבועה בחוק לעבירה כאמור בסעיף קטן (1א) או (ב), לפי העניין, ואם הועמד הנאשם לדין לפני בית משפט שלום לפי סעיף 51(א)(1)(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 – שבע שנים;

(ב) היו כמה עבירות כאמור בפסקת משנה (א) – תקופת המאסר הארוכה ביותר מבין תקופות המאסר הקבועות בחוק לאותן עבירות;

(ג) היתה עבירה כאמור בפסקאות משנה (א) או (ב), עבירה שדינה מאסר עולם חובה – 25 שנים;

(2א) על אף האמור בפסקה (2)(א) ו-(ב), שוכנע בית המשפט כי מעשה העבירה בוצע בנסיבות מקילות במיוחד, רשאי הוא, במקרים חריגים ומטעמים מיוחדים שיירשמו, להורות בצו כי תקופת האשפוז או הטיפול המרבית תהיה קצרה מתקופת המאסר המרבית;

(3) תקופת האשפוז או הטיפול המרבית תימנה מתחילת האשפוז או מתחילת הטיפול המרפאתי על פי צו בית משפט, לפי העניין; בית המשפט רשאי לקבוע כי תקופת אשפוז לפי סעיף 16 יובאו במניין התקופה האמורה.

(2ד) צו כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב) ייערך בהתאם לנוסח שבתוספת, ויצוינו בו, בין השאר, תקופת האשפוז או הטיפול המרבית והוראות סעיף 15א(ב) בדבר בחינת עניינו של הנאשם לקראת סיום התקופה האמורה.

(ה) לא מילא הנאשם אחר צו בית המשפט בענין טיפול מרפאתי, או חל שינוי לרעה במצבו הנפשי ונתמלאו בו התנאים למתן הוראת אשפוז לפי סעיף 9, יורה הפסיכיאטר המחוזי על אשפוזו; דין הוראת אשפוז לפי סעיף קטן זה כדין צו בית משפט, לכל דבר וענין.

(ו) לענין ערעור, דינו של צו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) כדין הרשעה.

(ז) הפסיכיאטר המחוזי יקבע באיזה בית חולים או מרפאה יבוצעו צו או הוראת אשפוז לפי סעיף זה.

(א) 15א. שבועיים לפני תום תקופת האשפוז או הטיפול המרבית של נאשם, אם הנאשם לא שוחרר קודם לכן, ידווח מנהל או מנהל מרפאה, לפי העניין, לפסיכיאטר המחוזי ולשאר הגורמים המנויים בסעיף 28(ד)(1), על כך שהתקופה האמורה עומדת להסתיים.

(ב) עם קבלת הדיווח כאמור בסעיף קטן (א), ישקול הפסיכיאטר המחוזי אם יש מקום לתת לגבי הנאשם הוראה לבדיקה כפויה, הוראה לאשפוז כפוי או הוראה לטיפול מרפאתי כפוי, לפי סעיפים 6, 7, 9 או 11.

(ג) עם תום תקופת האשפוז או הטיפול המרבית ישוחרר המטופל מהאשפוז או הטיפול שנקבע על פי צו של בית משפט לפי סעיף 15.

(א) 16. ציווה בית משפט על מעצרו של אדם, והוא סבור, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם העצור או מטעם תובע כמשמעותו בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי (להלן – תובע), ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו הוא, כי העצור

בחינת עניינו של נאשם לקראת סיום תקופת האשפוז או הטיפול המרבית

אשפוז עצור

חולה וכי מצבו מצריך אשפוז, רשאי בית המשפט לצוות שהמעצר יהיה בבית חולים שיקבע הפסיכיאטר המחוזי או באגף פסיכיאטרי של בית סוהר, ובלבד שאם העצור נמצא בחקירה, יבטיח בית החולים את התנאים הדרושים לביצוע החקירה.

(ב) לא יתן בית משפט צו לפי סעיף קטן (א) אלא לאחר שקיבל חוות דעת פסיכיאטרית, ולצורך כך יצווה כי העצור יובא לבדיקה פסיכיאטרית, ואם הוא קטין – לבדיקה כאמור בידי פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער; הודיע הפסיכיאטר המחוזי לבית משפט כי לא ניתן לערוך את הבדיקה הפסיכיאטרית אלא בתנאי אשפוז, רשאי בית המשפט לצוות על אשפוזו של העצור לשם עריכת בדיקה והסתכלות בבית חולים שיקבע הפסיכיאטר המחוזי או באגף הפסיכיאטרי של בית סוהר, ובלבד שמשך האשפוז לא יעלה על תקופת תקפו של צו המעצר.

(ג) ניתן צו לפי סעיף זה, יראו את העצור בעת שהוא נתון באשפוז או בבדיקה כנמצא במשמורת כדן, ויחולו עליו הוראות סעיפים 18 ו-19 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, בשינויים המחוייבים.

17. בדיקת חשוד התעורר חשש כי אדם שיש לכאורה ראיות המחשידות אותו בביצוע עבירה אך טרם הוגש נגדו כתב אישום, הוא חולה, רשאי בית המשפט, לפי בקשתו של תובע או של החשוד ואף ביזמתו הוא, לצוות כי החשוד ייבדק בבדיקה פסיכיאטרית, ואם הוא קטין – בבדיקה כאמור בידי פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער, שלא בתנאי אשפוז, כדי לקבוע אם הוא חולה ואם הוא מסוגל לעמוד לדין.

18. ייצוגו של החולה ונוכחותו צו לפי סעיפים 15 עד 17 לא ינתן אלא בנוכחות סניגורו של החולה, ואם אין לו, ימנה לו בית המשפט סניגור; בית המשפט רשאי לתת צו כאמור שלא בנוכחות החולה אם שוכנע, על יסוד חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי או של פסיכיאטר אחר שמינה הפסיכיאטר המחוזי, שאי אפשר לקיים את הדיון בנוכחות החולה או שנוכחותו תזיק לבריאותו הנפשית.

19. עיון חוזר וערר על צו לפי סעיף 16(א) ניתן להגיש בקשה לעיון חוזר, וכן ניתן לערור עליו ועל צווים לפי סעיפים 15(ג), 16(ב) ו-17, הכל כאמור בסעיפים 37 עד 39 לחוק סדר הדין הפלילי, בשינויים המחוייבים; הוגשה בקשה לעיון חוזר או הוגש ערר, רשאי בית המשפט לצוות על עיכוב ביצוע הצו.

20. (א) צו בית המשפט לאשפוז, לטיפול מרפאתי או לבדיקה פסיכיאטרית, ישמש אסמכתא למשטרה להביא את האדם למקום שהורה עליו הפסיכיאטר המחוזי; נמצא האדם במשמורת בבית סוהר, יובא למקום האמור בידי סוהר.

(ב) קביעתו של פסיכיאטר מחוזי לפי סעיפים 15 ו-16 תחייב את בית החולים או את המרפאה שקבע, לפי הענין, לקבל את החולה לאשפוז, לטיפול מרפאתי או לבדיקה לצורך ביצוע צו בית המשפט.

21. העמדה לדין לאחר אושפוז נאשם על פי צו של בית משפט לפי סעיף 15(א) או נמצא בטיפול מרפאתי על פי צו של בית משפט לפי סעיף 15(א) או על פי החלטת ועדה פסיכיאטרית לפי סעיף 28(ב) והוא שוחרר לאחר מכן לפי סעיף 28(ד), רשאי היועץ המשפטי לממשלה להורות כי הנאשם יועמד לדין על העבירה שבה הואשם.

21.א. (א) מצא היועץ המשפטי לממשלה כי אף שנאשם נמצא בטיפול מרפאתי על פי צו של בית משפט לפי סעיף 15(א) או על פי החלטת ועדה פסיכיאטרית לפי סעיף 28(ב), יש יסוד סביר להניח כי הוא מסוגל לעמוד לדין, וכי נסיבות העניין בכללותן מתאימות להעמדתו לדין, רשאי היועץ המשפטי לממשלה לפנות לבית המשפט בבקשה לעיון חוזר בהחלטה כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת היותו חולה.

(ב) לא יקבע בית המשפט כי נאשם כאמור בסעיף קטן (א) מסוגל לעמוד לדין, אלא לאחר קבלת חוות דעת פסיכיאטרית, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 15(ג), לפי העניין.

(ג) על החלטה של בית משפט לפי סעיף קטן (א) ניתן לערור לבית משפט שלערוור ויחולו הוראות סעיף 15(ו).

(ד) הועמד נאשם לדין לפי סעיף זה, ישוחרר מהטיפול המרפאתי; על נאשם ששוחרר כאמור והוגשה לגביו בקשה לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות

אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן – חוק המעצרים) יחולו הוראות סעיף 48(א)(7) לחוק האמור.

השר ימנה פסיכיאטר בשירות המדינה להיות ראש שירותי בריאות הנפש.

מינוי ראש שירותי בריאות הנפש ותפקידיו

22. (א)

(ב) תפקידיו של ראש שירותי בריאות הנפש הם:

- (1) לתכנן ולנהל את שירותי בריאות הנפש וכן לתאם בין כל המוסדות לבריאות הנפש;
- (2) לפקח על בתי חולים ומרפאות;
- (3) לפקח מבחינה מינהלית על הפסיכיאטרים המחוזיים לענין ביצוע תפקידיהם לפי חוק זה;
- (4) להסדיר נהלים בדבר עריכת רשומות פסיכיאטריות ולפקח על ההסדרים שנקבעו לשמירת סודיותם;
- (5) להסדיר נהלים בדבר העברת מידע רפואי שמותר או שחובה לגלותו לפי חוק.

ראש שירותי בריאות הנפש או מי שהוא הסמיך לכך בכתב מבין עובדי משרד הבריאות, רשאים לדרוש מידע לגבי חולה מכל עובד של בית חולים או של מרפאה, להיכנס למקום כאמור, לבדוק בו חולים ולערוך בו כל חקירה שימצא לנכון.

סמכויות מידע לקבלת

23. (א)

(ב) פסיכיאטר מחוזי רשאי, לשם ביצוע תפקידיו, להיכנס לכל בית חולים או מרפאה שבמחוזו, וכן רשאי הוא לדרוש מידע מכל אדם ולערוך כל חקירה או בירור הדרושים לביצוע הוראות חוק זה או הוראות לפיו.

(ג) אדם, שראש שירותי בריאות הנפש או שפסיכיאטר מחוזי פנה אליו לפי סעיף זה, חייב לספק לו כל מידע שנדרש ממנו.

ראש שירותי בריאות הנפש ידווח לוועדת הבריאות של הכנסת, לא יאוחר מ-1 באפריל בכל שנה, על הטיפול בנפגעי שואה במערכת בריאות הנפש בשנה שקדמה להגשת הדוח; הדיווח יכלול, בין השאר, את מספר ניצולי השואה ששהו בבתי החולים, את מספר ניצולי השואה שהשתחררו מבתי החולים לרבות כאלה שעברו לדיור במסגרת שיקום מתמודדי נפש בקהילה לפי חוק שיקום מתמודדי נפש בקהילה, התש"ס-2000, ומספר ניצולי השואה המאושפזים שנפטרו; כן יכלול הדיווח פירוט בדבר מספר הניצולים המאושפזים שיש להם אפטרופוס, ואם לא מונה להם אפטרופוס, את הנימוקים לכך.

דיווח של ראש שירותי בריאות הנפש

23.א.

(א) השר ימנה חברים לוועדות פסיכיאטריות מחוזיות מתוך רשימות כמפורט להלן:

ועדה פסיכיאטרית מחוזית

24. (א)

(1) רשימת משפטנים הכשירים להתמנות לשופט בית משפט שלום, שערך שר המשפטים (בסעיף זה – רשימת המשפטנים);

(2) רשימת פסיכיאטרים שערך השר, בהתייעצות עם ההסתדרות הרפואית בישראל, ובלבד שלא יתמנה לחבר ועדה פסיכיאטרית מי שהוא פסיכיאטר מחוזי או מנהל בית חולים (בסעיף זה – רשימת הפסיכיאטרים); לענין זה, "בית חולים" – בית חולים כמשמעותו בפקודה, המיועד לאשפוז חולי נפש.

(ב) מתוך רשימת המשפטנים ימנה השר בכל מחוז יושב ראש תורן וממלא מקומו; יושב ראש תורן יקבע את המותבים של הוועדות הפסיכיאטריות באותו מחוז ואת העניינים שבהם יטפלו.

(ג) ועדה פסיכיאטרית תדון במותב של שלושה שיתמנו אחד מתוך רשימת המשפטנים, והוא יהיה יושב ראש המותב, ושניים מתוך רשימת הפסיכיאטרים.

(ד) תקופת כהונתו של חבר ועדה פסיכיאטרית תהיה חמש שנים, ורשאי השר למנותו לתקופת כהונה נוספת, ובלבד שלא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות.	(ד)	ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער	24.א.	(א)	(ה) ראש שירותי בריאות הנפש יהיה אחראי מבחינה מינהלית על הפעלת הוועדות הפסיכיאטריות ויקיים מעקב אחר הפעלתן הסדירה.
(ה) השר ימנה חברים לוועדות פסיכיאטריות מחוזיות לילדים ולנוער מתוך רשימות כמפורט להלן:	(א)		24.א.	(א)	(1) רשימת משפטים הכשירים לשמש שופטי בית משפט שלום שערך שר המשפטים;
(2) רשימת רופאים בעלי תואר מומחה בפסיכיאטריה של הילד והמתבגר;	(2)				(3) רשימת פסיכולוגים בעלי תואר מומחה בפסיכולוגיה קלינית בעלי נסיון מקצועי בטיפול בילדים ובנוער, שערכה מועצת הפסיכולוגים כמשמעותה בסעיף 47 לחוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977 (בסעיף זה – המועצה);
(4) רשימת פסיכולוגים בעלי תואר מומחה בפסיכולוגיה חינוכית בעלי נסיון מקצועי, שערכה המועצה;	(4)				(5) רשימת עובדים סוציאליים בעלי נסיון מקצועי בתחום ילדים ונוער, שערך שר העבודה והרווחה.
(ב) ועדה פסיכיאטרית לילדים ולנוער תדון במושב של חמישה שיתמנו אחד מתוך כל אחת מן הרשימות המפורטות בסעיף קטן (א); יושב ראש המושב יהיה החבר שנתמנה מתוך רשימת המשפטים.	(ב)				(ג) לא יתמנה חבר למושב העומד לדון בענין אשפוזו של קטין בבית החולים שבו מועסק אותו חבר.
(ד) הוראות סעיף 24(ב), (ד) ו-(ה) יחולו על ועדות פסיכיאטריות מחוזיות לילדים ולנוער בשינויים המחוייבים.	(ד)	סייג למינוי חבר ועדה	24.ב.	(א)	(ה) הוראות חוק זה, ככל שהן מתייחסות לוועדה פסיכיאטרית, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער, אלא אם כן נקבע במפורש אחרת.
(א) בסעיף זה ובסעיפים 24ג עד 24ו, "חבר ועדה" – חבר באחת מאלה: ועדה פסיכיאטרית, ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער, או ועדה מיוחדת כאמור בסעיף 28א.	(א)		24.ב.	(א)	(ב) לא ימונה לחבר ועדה מי שהורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר ועדה או שהוגשו נגדו כתב אישום או קובלנה או תובענה משמעתית בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו.
(א) חבר ועדה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו אם הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר.	(א)	הפסקת כהונה של חבר ועדה לפני תום תקופת הכהונה, התליית כהונה והתראה	24.ג.	(א)	(ב) התקיימה נסיבה מהנסיבות כמפורט להלן לגבי חבר ועדה, יעבירו השר מכהונתו לפני תום תקופת הכהונה ובסמוך למועד התקיימות הנסיבה, בהודעה בכתב:
(1) הוא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר ועדה, או הוגשו נגדו כתב אישום או קובלנה או תובענה משמעתית בעבירה כאמור;	(1)				(2) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;
(3) חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים הדרושים למינויו;	(3)				(4) האחראי על בירור תלונות המליץ על העברתו מכהונתו לפי סעיף 24(ב).

(ג) השר רשאי להתלות את כהונתו של חבר ועדה עד לקיום תנאים שיוורה עליהם או להתרות בו.

(ד) השר לא יתלה את כהונתו של חבר הוועדה ולא יעבירו מכהונתו אלא לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו לעניין זה; השר רשאי להתייעץ עם האחראי על בירור תלונות לעניין הפעלת סמכויותיו לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג).

(ה) הפסיק חבר ועדה לכהן לפי הוראות סעיף זה, יפעל השר, בהתאם להוראות סעיפים 24, 24א או 28א, לפי העניין, למינוי חבר ועדה אחר במקומו, בהקדם האפשרי.

חברי ועדה שאינם עובדי המדינה, דינם, בפעולתם כחברי ועדה, כדין עובדי המדינה, לעניין חיקוקים אלה ולעניין פעולותיהם בוועדה:

- (1) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979;
- (2) חוק העונשין, התשל"ז-1977 – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;
- (3) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969;
- (4) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959 – ההוראות הנוגעות לכלל עובדי המדינה;
- (5) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 – ההוראות הנוגעות לתעודת עובד הציבור;
- (6) חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.

בסעיף זה – (א) 24ה.

"בן משפחה" – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חותן, חותנת, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב (חורג);

"בעל עניין" – כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;

"חולה" – לרבות קטין שעניינו נדון לפני ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער;

"ניגוד עניינים", של חבר ועדה – ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בוועדה לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרובו;

"קרוב", של חבר ועדה – כל אחד מאלה:

- (1) בן משפחה של חבר ועדה;
- (2) אדם שלחבר הוועדה יש עניין במצבו הכלכלי;
- (3) תאגיד שחבר הוועדה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם בעלי עניין בו;
- (4) גוף שחבר הוועדה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם מנהלים או עובדים אחראים בו.

(ב) לא ימונה לחבר ועדה ולא יכהן כחבר כאמור מי שבשל כהונתו יימצא, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו בוועדה.

(ג) חבר ועדה לא ישתתף במותב של הוועדה, אם הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים.

(ד) התברר לחבר ועדה שהוא מנוע מלהשתתף בדיון בעניין מסוים בשל ניגוד עניינים, יודיע על כך לחבריו במותב, ואם החל הדיון – גם לחולה, ויימנע מלהשתתף בדיון על אותו עניין.

(ה) התעורר אצל חבר ועדה ספק בשאלה אם הוא מנוע מלהשתתף בדיון בעניינו של חולה מסוים בשל ניגוד עניינים, או טען החולה, קרובו או בא כוחו של מי מהם או הפסיכיאטר המחוזי, שחבר ועדה מנוע כאמור, יחליט בדבר המותב של הוועדה, לרבות אותו חבר, וינמק את החלטתו.

- (ו) לא תישמע טענה כאמור בסעיף קטן (ה) כי חבר ועדה מנוע מלהשתתף בדיון בשל ניגוד עניינים, אלא אם כן נטענה בתחילת הדיון או מייד לאחר שנודעה עילת ניגוד העניינים.
- (א) 124. השר ימנה, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, שופט של בית משפט מחוזי או שופט של בית המשפט העליון, בדימוס, לאחראי על בירור תלונות על התנהגות חברי ועדה במסגרת מילוי תפקידם, לרבות תלונות לעניין דרך ניהול הליכים לפי חוק זה על ידיהם.
- (ב) מצא האחראי על בירור תלונות שתלונה הייתה מוצדקת, רשאי הוא להמליץ לשר להתרות בחבר הוועדה, להעבירו מכהונתו, להתלות את מינויו עד לקיום תנאים שהשר יורה עליהם או להמליץ שלא למנותו לתקופת כהונה נוספת.
- (ג) לשם בירור התלונה רשאי האחראי על בירור תלונות לעיין בפרוטוקול הדיון בוועדה ולפנות לחברי הוועדה ולמשתתפים בו.
- (ד) האחראי על בירור תלונות לא יברר תלונה שהיא בעניין הניתן לערעור על פי דין.
25. על ועדה פסיכיאטרית יחולו הוראות סעיפים 8 עד 11 ו-27(ב) לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968, בשינויים המחוייבים.
- (א) 26. הובא ענינו של חולה בפני הוועדה הפסיכיאטרית, תבדוק הוועדה את החולה; נבצר מן הוועדה לבדוק את החולה, רשאית היא לדחות את הדיון למועד אחר שתקבע ושלא יעלה על שבעה ימים, ולהאריך את תקופת האשפוז עד למועד הדיון.
- (ב) מצאה הוועדה שיש צורך לבדוק את החולה בדיקה גופנית, תיערך הבדיקה בידי שני החברים הפסיכיאטרים או בידי אחד מהם בלבד, ויושב ראש הוועדה לא יהיה נוכח בה; דין בדיקה כאמור כדין בדיקת הוועדה כולה.
- (ג) הוועדה תאפשר לחולה, לקרובו ולבאי כוחם, אם יש להם בא כוח, ובדיון בערר, גם לעורר ולבא כוחו ולפסיכיאטר המחוזי, להשמיע את טענותיהם בפניה; הוועדה רשאית לאפשר גם לאנשים נוספים, אם לדעתה הם נוגעים לענין, להשמיע את טענותיהם בפניה.
- (ד) הדיון ייערך בדלתיים סגורות ויהיו נוכחים בו החולה ובא כוחו, אם יש לו בא כוח; הוועדה רשאית להרשות את נוכחותם של אנשים נוספים, אם לדעתה הם נוגעים לענין ונוכחותם דרושה לצורך הדיון.
- (ה) סברה הוועדה כי נוכחותו של החולה בדיון, כולו או חלקו, עלולה לפגוע בשלומו הגופני או הנפשי, רשאית הוועדה, מנימוקים שיירשמו, לדון באותו חלק של הדיון שלא בנוכחותו.
27. הוועדה הפסיכיאטרית תקבע את סדר הדיון בפניה במידה שלא נקבע בתקנות.
- (א) 28. חולה המאושפז על פי צו בית משפט או הנמצא בטיפול מרפאתי על פי צו כאמור, תדון הוועדה הפסיכיאטרית בענינו לפחות אחת לששה חדשים, וכן רשאית היא לדון בענינו בכל עת אם ביקש זאת החולה או המנהל.
- (ב) בדיון כאמור בסעיף קטן (א) מוסמכת הוועדה לאשר לחולה חופשות, בתוך תקופת הצו, בתנאים שתקבע או לשחררו ללא תנאי או להורות שיקבל טיפול מרפאתי; דינה של החלטת הוועדה להורות על קבלת טיפול מרפאתי, כדין צו בית משפט לטיפול מרפאתי.
- (1ב) הוועדה תחליט על שחרורו של חולה אם מצאה כי אין עוד הצדקה להמשך אשפוזו נוכח מצבו הנפשי ונוכח מידת המסוכנות הנשקפת ממנו, בשים לב למצבו הנפשי.
- (2ב) בדיון לפי סעיף זה תשקול הוועדה בין השאר את השיקולים האלה: סיכויי שיקומו של החולה והתנאים לשיקום, ובכלל זה הטיפול הדרוש לשיקומו והסכות (פרוגנוזה) לגביו, נסיבות העבירה שבשלה ניתן צו האשפוז או הטיפול המרפאתי, עברו הפלילי של החולה ומשך הזמן שחלף מאז תחילת האשפוז או הטיפול המרפאתי.
- (ג) החליטה הוועדה לאשר לחולה חופשות, רשאית היא להסמיק את המנהל לקבוע מועדיהן ובאילו תנאים יינתנו.

(ד) (1) החליטה הוועדה על שחרורו של החולה או שהורתה שהחולה יקבל טיפול מרפאתי, תודיע על מועד השחרור או על מתן ההוראה לקבלת טיפול מרפאתי לפסיכיאטר המחוזי, ליועץ המשפטי לממשלה, לפרקליט המחוז ולמשטרת ישראל;

(2) החליטה הוועדה על מתן חופשה לחולה, תודיע על כך לפרקליט המחוז או לראש יחידת התביעות במשטרת ישראל, שבתחומם הוגש כתב האישום ולסנגוריה הציבורית;

(3) שר המשפטים, בהסכמת שר הבריאות והשר לביטחון הפנים, יקבעו נהלים לעניין מסירת הודעות כאמור בסעיף קטן זה.

(ה) החליטה הוועדה על מתן חופשה לחולה, רשאית היא לדחות את ביצוע ההחלטה לתקופה שלא תעלה על חמישה ימים מיום המצאת ההחלטה; החליטה הוועדה על שחרורו של חולה או שהורתה שהחולה יקבל טיפול מרפאתי, רשאית היא לדחות את ביצוע ההחלטה לתקופה שלא תעלה על עשרה ימים מיום המצאת ההחלטה, והכול בתנאי שתקופת העיכוב לא תחרוג מתקופת האשפוז או הטיפול המרבית כאמור בסעיף 15(ד).

ועדה פסיכיאטרית 28א. (א) השר ימנה ועדה פסיכיאטרית מיוחדת, אחת או יותר (בחוק זה – ועדה מיוחדת), ואלה הם חבריה:

(1) שופט מחוזי בדימוס שימונה מתוך רשימה שערך שר המשפטים לאחר התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש;

(2) פסיכיאטר בעל ניסיון של עשר שנים לפחות בתחום הפסיכיאטריה, שאינו הפסיכיאטר המחוזי או סגנו, מתוך רשימה שערך השר לאחר התייעצות עם ראש שירותי בריאות הנפש;

(3) קרימינולוג קליני, בעל ותק של שלוש שנים ובעל ניסיון בהערכת מסוכנות ובעבודה עם נאשמים חולי נפש, מתוך רשימה שערך השר לאחר התייעצות עם ראש שירותי בריאות הנפש.

(ב) תקופת כהונתו של חבר ועדה מיוחדת תהיה חמש שנים, ורשאי השר למנותו לתקופת כהונה נוספת, ובלבד שלא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות.

(ג) הודעה על מינוי ועדה מיוחדת תפורסם ברשומות.

(ד) ועדה מיוחדת תהיה מוסמכת לדון, במקום הוועדה הפסיכיאטרית, בעניינו של מי שהואשם בעבירה על סעיפים 300 או 305 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, והוטל עליו צו לפי סעיף 15, ויחולו לעניין זה הוראות סעיפים 25 עד 28, 29 ו-29א, בשינויים המחויבים, ובשינויים כאמור בסעיפים 28ב עד 28ד.

נוכחות בדיון בוועדה מיוחדת והשמעת טענות 28ב. (א) בא כוח היועץ המשפטי לממשלה יהיה נוכח בדיון של ועדה מיוחדת וישמיע את טענותיו לפניו.

(ב) נפגע עבירה שביקש שתימסר לו הודעה על מועד הדיון בוועדה מיוחדת, כאמור בפרט 9 לתוספת הרביעית של חוק זכויות נפגעי עבירה, יהיה רשאי להביע את עמדתו בכתב לפני הוועדה, ואולם הוא לא יהיה רשאי לעיין במידע רפואי של הנאשם; לעניין זה –

"חוק זכויות נפגעי עבירה" – חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001;

"נפגע עבירה" – כהגדרתו בסעיף 2 לחוק זכויות נפגעי עבירה.

סמכויות ועדה 28ג. (א) בלי לגרוע מהוראות סעיף 28, בדיון כאמור באותו סעיף מוסמכת ועדה מיוחדת לאשר לחולה חופשות, לתקופה ובתנאים שתקבע, לשחררו מאשפוז, להורות על טיפול מרפאתי, או לשחררו מטיפול מרפאתי, והכול בתנאים שתקבע.

(ב) תנאים לפי סעיף קטן (א) (להלן – תנאי שחרור ופיקוח) –

(1) יוטלו על החולה כדי למנוע סכנה לשלום הציבור על רקע מצבו הנפשי לרבות באמצעות הבטחת הטיפול בו, ויכול שיכלול, בין השאר, חיוב של החולה להתייצב לבדיקה פסיכיאטרית או לקבל טיפול במקום שקבעה הוועדה, או תנאים לעניין מקום מגוריו; בסעיף זה, "תנאים לעניין מקום מגורים" – לרבות הגבלה ממגורים במקום מסוים או

בסמוך לו או מגורים במסגרת המתאימה לצרכיו הרפואיים בכל הנוגע למצבו הנפשי, כפי שתקבע הוועדה;

(2) יעמדו בתוקפם לתקופה שתקבע הוועדה ולא תעלה על שנה, ואולם רשאית הוועדה להאריך את התקופה האמורה לתקופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על שישה חודשים, ובלבד שסך כל התקופות, לרבות תקופת האשפוז או הטיפול המרפאתי, לא יעלה על תקופת האשפוז או הטיפול המרבית כאמור בסעיף 15(ד1).

(ג) ועדה מיוחדת תאשר לחולה חופשה לפי סעיף זה, רק אם סברה כי חל שינוי יסודי, בסיסי ורציף, לאורך זמן, במצבו הנפשי של החולה, וכי יש בו – בשים לב לתנאי השחרור והפיקוח – כדי לשלול ברמת ודאות גבוהה את מסוכנותו של הנאשם לשלום הציבור, לאנשים מסוימים או לעצמו.

(ד) לשם קבלת החלטה בדבר שחרור או מתן חופשה לפי סעיף זה, רשאית ועדה מיוחדת להורות למנהל להגיש לה חוות דעת או תכנית לטיפול בחולה ולשיקומו, ובהחלטה לעניין מתן חופשה – גם חוות דעת לגבי הצורך בפיקוח על החולה בתקופת היותו בחופשה ודרכי הפיקוח הנדרשות.

(א) 28. הפרת תנאי שחרור ופיקוח שקבעה ועדה מיוחדת תנאי מתנאי השחרור והפיקוח שקבעה לגבי ועדה מיוחדת, רשאית הוועדה לשנות או לבטל את תנאי השחרור והפיקוח ואף להורות על אשפוזו של הנאשם אם היא סבורה שלא ניתן להבטיח את הטיפול בו שלא בתנאי אשפוז ושהוא עלול לסכן את זולתו; לא תקבל הוועדה החלטה כאמור, אלא לאחר שקיימה דיון שאליו יוזמנו הנאשם ובא כוחו; לא התייצב הנאשם, רשאית הוועדה להורות על התייצבותו לדיון נוסף, ואם לא התייצב – רשאית היא לקבל החלטה בהעדרו.

(ב) נודע לפסיכיאטר המחוזי כי נאשם הפר תנאי מתנאי השחרור והפיקוח כאמור בסעיף קטן (א), רשאי הוא –

(1) לזמן את הנאשם לבדיקה כפויה מיוחדת מטעמו, אף אם לא התמלאו בנאשם התנאים המנויים בסעיפים 6 או 7, ולהורות על אשפוזו של הנאשם לתקופה שלא תעלה על 48 שעות, אם הדבר דרוש לצורך עריכת הבדיקה, נוכח מצבו הנפשי והסיכון הצפוי ממנו;

(2) לאשפוז לתקופה שלא תעלה על 48 שעות, לצורך הבטחת התייצבותו לפני ועדה מיוחדת.

(ג) הפסיכיאטר המחוזי ימסור לוועדה המיוחדת עדכון לגבי פעולות שנקט לפי סעיף קטן (ב).

(ד) לעניין סעיף קטן (ב), לא יבואו במניין השעות, שבתות ומועדי ישראל כמשמעותם בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התשי"ח-1948.

(ה) שר המשפטים, בהסכמת השר, רשאי להתקין תקנות לעניין סעיף זה, ובכלל זה לעניין דרכי הבאת נאשם לפני ועדה מיוחדת ולעניין דרכי הדיווח לפסיכיאטר המחוזי ולוועדה על הפרה של תנאי שחרור ופיקוח.

28.ה. עיון בהחלטות מיוחדת נאשם או בא כוחו, מנהל או בא כוח היועץ המשפטי לממשלה, רשאי לפנות לוועדה מיוחדת בבקשה לעיון חוזר בהחלטת הוועדה לפי סעיפים 28ג או 28ד, אם התגלו עובדות חדשות או שהשתנו הנסיבות; עיון חוזר יכול שיתקיים גם ביוזמתה של ועדה מיוחדת.

28. נאשם כאמור בסעיף 28א(ד), שהועמד לדין לאחר שחרורו לפי הוראות סעיף 21, לא תהיה הוועדה המיוחדת מוסמכת עוד לדון בעניינו ותנאי שחרור ופיקוח שקבעה לגביו לא יחולו עוד, ואולם בהחלטות לפי חוק המעצרים ישקול בית המשפט, בין השאר, גם את החלטות הוועדה המיוחדת שניתנו לגבי הנאשם, וכן חומר נוסף הנוגע לעניין. לאחר שחרור

29. (א) ערעור על החלטת ועדה פסיכיאטרית פני בית המשפט המחוזי, בשבתו כדן יחיד; הערעור יוגש בתוך ארבעים וחמישה ימים מהמועד שבו נמסרה לחולה או ליועץ המשפטי לממשלה, לפי הענין, הודעה על ההחלטה.

(ב) שר המשפטים יקבע בתקנות את נוהל הגשת הערעור וסדרי הדיון בו.

29.א. (א) זכות ייצוג בדיון בפני ועדה פסיכיאטרית ובדיון בערעור על החלטותיה, רשאי החולה להיות מיוצג על ידי עורך דין.

- (ב) היה החולה מאושפז על פי הוראת אשפוז או נמצא בטיפול מרפאתי על פי הוראה לטיפול מרפאתי, זכאי הוא להיות מיוצג בדיון כאמור בסעיף קטן (א) על ידי עורך דין שנתמנה לתת שירות משפטי לפי הוראות חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972.
- (ג) היה החולה מאושפז או נמצא בטיפול מרפאתי על פי צו בית משפט, זכאי הוא להיות מיוצג בדיונים כאמור בסעיף קטן (א), על ידי סניגור ציבורי שמונה לפי הוראות חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995.
- (ד) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) לא יחולו לענין דיון בפני ועדה פסיכיאטרית לילדים ולנוער כאמור בסעיף 24א ודיון בערעור על החלטותיה.
- (ה) המנהל או מי שהוסמך על ידו לענין זה, יודיע לחולה ואם יש לו אפוטרופוס גם לאפוטרופוסו, בסמוך למועד אשפוזו, על זכותו של החולה להיות מיוצג לפי הוראות סעיף זה; לא ניתן היה לברר את דעתו של החולה בענין בשל מצבו הרפואי ואין לו אפוטרופוס, תימסר הודעה כאמור לאחד מקרוביו של החולה; ביקש חולה להיות מיוצג על ידי עורך דין לפי הוראות סעיף זה, או ביקש אפוטרופוסו או קרוב של חולה שלא ניתן לברר את דעתו, כי החולה יהיה מיוצג, תינתן לחולה הזדמנות להיפגש עם עורך הדין באופן שיאפשר ייצוג חולם של החולה.
- (ו) שר המשפטים, בהתייעצות עם שר הבריאות ובאישור ועדת הבריאות של הכנסת, יקבע הוראות לביצוע סעיף זה.
30. (א) מנהל רשאי, לפי שיקול דעתו, לשחרר חולה המאושפז שלא על פי צו של בית המשפט או לאשר לו חופשה.
- (ב) מנהל אינו רשאי לשחרר חולה מאושפז שהוא אסיר, אולם רשאי המנהל, באישור נציב בתי הסוהר, לאשר לו חופשה.
31. התנגד חולה או קרובו לשחרור החולה מבית החולים לפי סעיף 30(א), אין לשחררו אלא באישור הפסיכיאטר המחוזי; על החלטת הפסיכיאטר המחוזי ניתן לערור בפני הוועדה הפסיכיאטרית.
32. (א) אין להעביר חולה מבית חולים אחד למשנהו אלא בהסכמתו ובהסכמתם של המנהלים הנוגעים לענין; באין הסכמה כאמור יכריע בדבר הפסיכיאטר המחוזי של המחוז שבו נמצא בית החולים שאליו מבקשים להעביר את החולה; על החלטתו של הפסיכיאטר המחוזי ניתן לערור בפני הוועדה הפסיכיאטרית באותו מחוז.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי ראש שירותי בריאות הנפש, בנסיבות מיוחדות ובהתחשב בצרכי האשפוז, להורות על העברת חולה מבית חולים אחד למשנהו.
33. עזב חולה את בית החולים ללא רשות, לא חזר אליו מחופשה או נעדר ממנו מסיבה אחרת –
- (1) אם אושפז לפי צו של בית משפט או אם הוא אסיר, יודיע על כך המנהל למשטרת ישראל, אשר תדאג להחזרתו לבית החולים;
- (2) אם אושפז לפי הוראת אשפוז, יודיע על כך המנהל לפסיכיאטר המחוזי; החליט הפסיכיאטר המחוזי על החזרתו לבית החולים, רשאי הוא להשתמש בסמכויות הנתונות לו בסעיף 14.
34. (א) בסעיף זה, "אמצעי כפיה" – בידוד או קשירה.
- (ב) שימוש באמצעי כפיה לגבי חולה מאושפז ייעשה רק במידה הדרושה לצורך הטיפול הרפואי בו או כדי למנוע סכנה לעצמו או לזולתו.
- (ג) הוראה בדבר שימוש באמצעי כפיה תינתן בכתב בידי רופא לזמן מוגבל; במקרה חירום ובהעדר רופא רשאית אחות לתת הוראה כאמור.
- (ד) השר יקבע בתקנות הוראות בדבר דרכי השימוש באמצעי כפיה, לרבות בדבר רישום בפנקס מיוחד ודרכי ניהולו.
35. (א) לא תישלל זכות מזכויותיו של חולה ולא תוגבל בדרך כלשהי, אלא על פי חוק.

- (ב) המטרה העיקרית של אשפוז חולה בבית חולים הינה קבלת טיפול רפואי ואין לאשפוז אדם בבית חולים לשם הגנה על הציבור או עליו בלבד, אלא לפי הוראות חוק זה.
- (ג) חולה המאושפז בבית חולים זכאי לקבל טיפול בהתאם למצבו הרפואי, הן הנפשי והן הגופני, בהתאם לתנאים ולהסדרים הנהוגים במערכת הבריאות בישראל.
- (ד) חולה המאושפז בבית חולים רשאי –
- (1) לשלוח ולקבל מכתבים סגורים ודברי דואר אחרים;
 - (2) לקבל אורחים בזמנים ובתנאים שקבע המנהל;
 - (3) לקיים קשר עם אנשים מחוץ לבית החולים;
 - (4) להחזיק חפצים אישיים במידה סבירה וללבוש את בגדיו האישיים, הכל בתנאים שקבע המנהל.
- (ה) מנהל רשאי להגביל זכויותיו של חולה לפי סעיף זה במידה שהדבר דרוש מטעמים רפואיים, ובלבד שלא תוגבל זכותו של החולה לשלוח מכתבים סגורים לעורך דינו, לאפוטרופוסו, לפסיכיאטר המחוזי, לוועדה הפסיכיאטרית המחוזית וליועץ המשפטי לממשלה, או לקיים קשר אחר איתם.
- (ו) חולה המתקבל לאשפוז יקבל טופס המפרט את זכויותיו וחובותיו וכן הסבר בעל פה על תוכנו מהרופא המקבל; לא היה החולה מסוגל להבין את תוכן הטופס מפאת מצבו הרפואי יצוין הדבר בכתב בתיקו הרפואי, ותוכנו של הטופס יוסבר לו מיד לכשיאפשר זאת מצבו הרפואי.
- (ז) עותק מטופס זכויות החולה וחובותיו יוצג בכל מחלקה פסיכיאטרית במקום בולט.
- (ח) חולה המאושפז מרצונו לא יקבל טיפול רפואי, למעט טיפול חירום, אלא בהסכמתו; סירב חולה המאושפז כאמור לקבל טיפול רפואי כפי שקבע לו המנהל, רשאי המנהל לשחררו.
- (ט) חולה שאושפז אשפוז כפוי או שניתנה לגביו הוראה לטיפול מרפאתי, יינתן לו טיפול לפי מצבו הרפואי אף למרות התנגדותו; טיפולים מיוחדים שיפורטו בתקנות יינתנו רק בהתאם להוראות שייקבעו בהן.
- (י) חולה ישותף במידת האפשר בתוכנית הטיפול בו.
- (יא) חולה זכאי לקבל מידע רפואי בקשר למצבו; המידע יימסר לו לפי שיקול דעתו של הרופא.
36. השר רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר העסקתו של חולה בעיסוקים הקשורים בתוכנית ריפוי בעיסוק או בתוכנית שיקום; אין בהעסקתו של חולה כאמור משום יצירת קשר של עובד ומעביד בין החולה לבין המעסיק.
37. אין באשפוזו של חולה כדי לפגוע בזכותו להמשיך ולנהל את נכסיו, אלא אם כן קבע המנהל בכתב שאין החולה מסוגל לדאוג לענייניו; על קביעתו של המנהל רשאי החולה לערור בפני הוועדה הפסיכיאטרית.
38. הפסיכיאטר המחוזי יודיע ליועץ המשפטי לממשלה וליושב ראש התורן של הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית, על מתן הוראת אשפוז והוראה לטיפול מרפאתי, וכן על הוצאת צו אשפוז וצו לטיפול מרפאתי.
39. (א) מנהל יודיע לראש שירותי בריאות הנפש על קבלתו של חולה לבית החולים; בהודעה כאמור יצוין, בין היתר, אם החולה אינו יכול לדאוג לענייניו ואם יש לו אפוטרופוס; כמו כן יודיע המנהל כאמור על שחרורו של החולה מבית החולים, על העברתו לבית חולים אחר או על פטירתו.
- (ב) מנהל מרפאה יודיע לראש שירותי בריאות הנפש על קבלתו של חולה לטיפול מרפאתי כפוי, על שחרורו או על פטירתו.
40. (א) קיבל ראש שירותי בריאות הנפש מידע לגבי חולה אשר אינו מסוגל לנהל את ענייניו ואין לו אפוטרופוס, כי יש צורך לעשות לגבי נכסיו פעולה משפטית שאינה סובלת דיחוי, יודיע על כך לאפוטרופוס הכללי וכן יודיע לו כל אימת שחדל הצורך לעשות פעולה משפטית כאמור.

תעסוקה לחולה

נכסי החולה

דיווח של הפסיכיאטר המחוזי

דיווח של מנהל ומנהל מרפאה

פעולה דחופה של האפוטרופוס הכללי

(ב) קיבל האפוטרופוס הכללי הודעה כאמור בסעיף קטן (א) רישה, רשאי הוא, אם ראה צורך בכך, לעשות לגבי נכסי החולה כל פעולה משפטית שאינה סובלת דיחוי, כולל כינוס נכסים ומילוי התחייבויות כספיות והוראות סעיף 72 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, יחולו, בשינויים המחוייבים, לענין שמיעת דעתם של קרובי החולה.

(ג) תפקידו של האפוטרופוס הכללי יסתיים באחת מאלה:

- (1) משקיבל הודעה לפי סעיף קטן (א) סיפה;
- (2) משנתמנה לחולה אפוטרופוס;
- (3) משקבע בית-המשפט שאין עוד צורך במילוי תפקידו של האפוטרופוס הכללי; הוראות סעיף 63 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, יחולו בשינויים המחוייבים לפי הענין, על סיום תפקידו של האפוטרופוס הכללי;
- (4) משנפטר החולה.

41. (בוטל)

42. (א) מי שהגיעה אליו ידיעה לגבי אדם תוך כדי ביצוע חוק זה או בקשר לביצועו, חייב לשמרה בסוד ולא לגלותה אלא באחת מנסיבות אלה:

- (1) האדם שעליו המידע הסכים במודע ובכתב לגילוי, וכל עוד לא ביטל בכתב את הסכמתו האמורה;
- (2) גילוי המידע דרוש, לדעתו של הרופא המטפל, לשם טיפול באותו אדם או לשם ביצוע חוק זה והתקנות לפיו;
- (3) קיימת חובה או רשות בחוק לגלות את המידע;
- (4) הוא הורשה לכך בידי בית משפט;
- (5) הוא נדרש לגלות את הידיעה, במסגרת ניהול חקירה, למי שמוסמך לנהל חקירה על ביצוע עבירות, או לגלות את הידיעה, לצורך מניעת עבירות, לקצין משטרה בדרגת סגן ניצב ומעלה או למי ששר המשפטים הסמיכו לקבל מידע לפי סעיף זה; גילוי ידיעה כאמור בפסקה זו טעון הסכמתו של ראש שירותי בריאות הנפש או מי שהוא הסמיך לכך, או הסכמתו של מנהל או פסיכיאטר מחוזי, הכל לפי הענין.

(1א) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי בית משפט, אם סבר שהדבר נדרש לשם הגנה על שלום הציבור או על שלומו של נאשם או עצור או אם מצא הצדקה לכך בנסיבות העניין, להתיר פרסום פרטים מזהים של נאשם או עצור שברח ממסגרת אשפוז שבה הוא נמצא על פי צו אשפוז או צו אשפוז לצורך בדיקה והסתכלות שניתן לפי סעיפים 15 או 16, לרבות בריחה במהלך תקופת חופשה שניתנה לו לפי סעיפים 28 או 28ג; היה הנאשם או העצור מיוצג על ידי סניגור, תימסר הודעה על בקשה שהוגשה לבית המשפט בעניין כאמור לסניגורו, ככל הניתן בנסיבות העניין.

(ב) אין סעיף זה בא לאסור על רופא למסור מידע על מצבו של חולה לחולה, לאפוטרופוסו או לקרובו, לפי שיקול דעת הרופא.

43. על אף האמור בסעיף 42, מותר למסור מידע לצרכי מחקר או תכנון שירותים רפואיים, על פי כללים שיקבע השר בתקנות, באישור ועדת הבריאות של הכנסת; מי שהגיע לידי מידע כאמור לא יפרסם בכל דרך שהיא פרטים שיש בהם כדי לזהות חולה.

44. (א) רופא הנותן תעודה בדבר היותו של אדם חולה כשהוא יודע שאינו חולה, או כשלא עשה את הדרוש כדי להיווכח אם הוא חולה או לא, דינו – מאסר חמש שנים.

(ב) מי שגרם ביודעין לאשפוזו של אדם בבית חולים ללא צורך או שלא כדין, דינו – מאסר חמש שנים.

(ג) המשתמש בבית חולים או במרפאה כלפי חולה באמצעי כפיה שלא על פי הוראות חוק זה, דינו – מאסר שלוש שנים.

סודיות

מסירת מידע לצרכי מחקר

עבירות ועונשין

(ד) מי שעשה מעשה או נמנע מעשות מעשה כדי לשלול מאדם זכות הניתנת לו לפי חוק זה או כדי להכביד על מימושה, וכן העובר עבירה על הוראות חוק זה שאין עונש אחר בצדה, דינו – מאסר שנה.

הוראות חוק זה יחולו, בשינויים המחוייבים, על חולה שנעצר לפי חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, או שהועמד לדין לפני בית דין צבאי או שהואשם בהליך של חקירה מוקדמת לפי אותו חוק, וכל מקום בחוק זה שבו מדובר בבית-משפט – לרבות בית דין צבאי או שופט חוקר במשמע; לענין זה יראו –

(1) בסעיף 19 – כאילו מדובר בערעור לפי סעיף 240(ד) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;

(2) בסעיפים 21, 21א(א), 28א(א), ו-28 – כאילו במקום "היועץ המשפטי לממשלה" נאמר "הפרקליט הצבאי הראשי";

(3) בסעיף 28(ד) – כאילו במקום "לפרקליט המחוז" נאמר "לפרקליט הצבאי הראשי", במקום "הציבורית" נאמר "הצבאית" ובמקום "השר לביטחון הפנים" נאמר "שר הביטחון";

(4) בסעיף 35(ה) – כאילו אחרי "לוועדה הפסיכיאטרית המחוזית" נאמר "לפרקליט הצבאי הראשי";

(5) בסעיף 38 – כאילו אחרי "ליועץ המשפטי לממשלה" נאמר "לפרקליט הצבאי הראשי".

(6) בתוספת לחוק – כאילו במקום "פרקליט מחוז" נאמר "הפרקליט הצבאי הראשי".

השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות בדבר הגשת דינים וחשבונות על הטיפול בחולים בבתי חולים ובמרפאות, קביעת טפסים ונוסחם ואופן הדיווח ופרטיו לפי סעיפים 38 עד 40.

חוק לטיפול בחולי נפש, התשט"ו-1955 – בטל.

במקום סעיף 15 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, יבוא:

"אסיר חולה נפש

15. (א) בסעיף זה –

"חוק טיפול בחולי נפש" – חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991;

"אסיר" – למעט מי שהתקבל לבית סוהר על פי צו מעצר;

"חולה", "פסיכיאטר מחוזי", "בדיקה פסיכיאטרית", "בית חולים", "ראש שירותי בריאות הנפש" ו"מנהל" – כמשמעותם בחוק טיפול בחולי נפש;

"ראש האגף הפסיכיאטרי" – ראש האגף הפסיכיאטרי בבית סוהר.

(ב) התעורר חשש שאסיר הוא חולה, רשאי ראש האגף הפסיכיאטרי להורות שהאסיר יועבר לאותו אגף כדי שייבדק בבדיקה פסיכיאטרית לשם קביעה אם הוא חולה.

(ג) מצא ראש האגף הפסיכיאטרי כי לא ניתן לערוך את הבדיקה הפסיכיאטרית אלא בתנאי אשפוז, יודיע על כך לנציב ולפסיכיאטר המחוזי והאסיר יאושפז באגף הפסיכיאטרי לשם בדיקה בהסתכלות.

(ד) הנציב רשאי, על פי המלצת ראש האגף הפסיכיאטרי ובאישור הפסיכיאטר המחוזי, להורות על העברתו של אסיר לבית חולים לשם ביצוע בדיקה פסיכיאטרית, לרבות בדיקה בהסתכלות.

(ה) שוכנע הפסיכיאטר המחוזי, על סמך בדיקה פסיכיאטרית, כי נתמלאו באסיר התנאים המצדיקים את אשפוזו כאמור בחוק טיפול בחולי נפש, רשאי הוא לתת הוראת אשפוז כמשמעותה בסעיף 9 לאותו חוק.

(ו) ניתנה הוראת אשפוז כאמור בסעיף קטן (ה) יחליט הנציב אם האסיר יאושפז באגף הפסיכיאטרי של בית הסוהר או בבית חולים שקבע הפסיכיאטר המחוזי; התנגד הפסיכיאטר המחוזי לאשפוזו של אסיר בבית חולים כפי שהחליט הנציב, יכריע בענין ראש שירותי בריאות הנפש.

חולה שנעצר לפי חוק השיפוט הצבאי, או שהועמד לדין בבית דין צבאי

ביצוע ותקנות

ביטול

תיקון פקודת בתי הסוהר

(ז) הוראה לבדיקה או לאשפוז של אסיר לפי סעיף זה יראו, לכל דבר וענין ובכפוף להוראות סעיף זה, כהוראה לבדיקה כפויה או לאשפוז כפוי כמשמעותם בחוק טיפול בחולי נפש.

(ח) כל עוד מוחזק האסיר בבית חולים ותקופת מאסרו טרם תמה, ייחשב כאילו הוא במשמורת כדין.

(ט) אסיר שהועבר לבית חולים לצורך בדיקה בהסתכלות או לצורך אשפוז לפי סעיף זה, יוחזר לבית הסוהר, אם הוא חייב עוד להיות כלוא בו, על פי הודעה בכתב של המנהל לנציב, שאין עוד צורך בהחזקתו של האסיר בבית חולים.

(י) קבע ראש האגף הפסיכיאטרי שאין עוד צורך בהחזקתו של האסיר באגף הפסיכיאטרי, יודיע על כך לנציב ולפסיכיאטר המחוזי והנציב יורה על העברתו של האסיר לבית סוהר שיקבע."

49. תחילתו של חוק זה תשעים ימים מיום פרסומו.

50. חוק זה יפורסם תוך 30 ימים מיום קבלתו.

תחילה

פרסום

תוספת

(סעיף 15(ד2))

בבית משפט _____

ב. _____

ערעור פלילי מס' _____

תיק פלילי מס' _____

_____ המאשימה / המערער/ת*

על ידי (ב"כ _____ / פרקליטות _____ / יחידת תביעות _____*)

נגד

_____ הנאשם / המשיב/ה*

על ידי (ב"כ _____ / פרקליטות _____ / יחידת תביעות _____*)

צו אשפוז / צו לטיפול מרפאתי*

(בהתאם לסעיף 15 לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991 (להלן – החוק))

אל: הפסיכיאטר המחוזי, מחוז _____ ניתן בזה צו אשפוז / צו לקבלת טיפול מרפאתי*, לגבי הנאשם: _____ (שם משפחה) _____ (שם פרטי) _____ (שם האב) _____ (מס' זהות או תעודת זיהוי ומספרה) מענו של הנאשם או מקום החזקתו של הנאשם במשמורת חוקית (לרבות מוסד או בית חולים): _____ (שם הרחוב) _____ (מספר) _____ (שם היישוב) _____ (המיקוד) ** אשר אינו מסוגל לעמוד לדין בהתאם להוראות סעיף 15(א) לחוק, ואשר יש ראיות לכאורה לכך שעשה את מעשה העבירה שבו הואשם בכתב האישום או מעשה עבירה אחר, הכול כמפורט להלן: ** אשר עשה את מעשה העבירה

שבו הואשם, כמפורט להלן, ואולם אין הוא בר-עונשין בהתאם להוראות סעיף 15(ב) לחוק: העבירות/ות _____ סעיף/י העבירות/ות _____ (החיקוק ומספר הסעיף או התקנה) הריני להביא לידיעתך כי בהתאם לסעיף 15(ד1) לחוק, התקופה המרבית של הצו (אשפוז, טיפול מרפאתי או תקופה מצטברת של אשפוז וטיפול מרפאתי שהוועדה שפסיכיאטרית רשאית להורות עליו כאמור בסעיף 28(ב) לחוק) של הנ"ל תהיה ** : תקופת המאסר הקבועה בחוק לצדה של העבירה הנ"ל, שהיא _____ שנים (החל מיום ***); אם הועמד הנאשם לדין לפני בית משפט שלום לפי סעיף 51(א1)(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 – שבע שנים (החל מיום ***); אם היו כמה עבירות כאמור – תקופת המאסר הארוכה מבין תקופות המאסר הקבועות בצדן של העבירות הנ"ל, שהיא _____ שנים (החל מיום ***); במקרים חריגים ומטעמים מיוחדים שיירשמו – תקופה הקצרה מתקופת המאסר הקבועה בחוק לצד העבירה, לפי סעיף 15(ד1)(א2) לחוק, שהיא _____ שנים (החל מיום ***); אם היתה העבירה כאמור עבירה שדינה מאסר עולם חובה – 25 שנים (החל מיום ***); לפי החוק יש להביא את עניינו של הנאשם, אם הוא עדיין מאושפז או נתון בטיפול מרפאתי, שבועיים לפחות לפני תום תקופת האשפוז או הטיפול המרבית, כאמור, לפני הפסיכיאטר המחוזי, לצורך קבלת החלטתו כאמור בסעיף 15א לחוק, וכן להודיע ליועץ המשפטי לממשלה, לפרקליט המחוז ולמשטרת ישראל על כך שהתקופה האמורה עומדת להסתיים. צו זה ישמש אסמכתה לכל מי שמוסמך לבצע את האשפוז / הטיפול המרפאתי האמור.

חותמת בית המשפט

תאריך

חתימת השופט

* מחק את המיותר ** סמן את המתאים *** תחילת האשפוז או הטיפול המרפאתי על פי צו זה, או מועד מוקדם יותר אם קבע בית המשפט לגבי הנאשם כי תקופת אשפוז לפי סעיף 16 לחוק יובאו במניין תקופת האשפוז או הטיפול המרבית, כאמור בסעיף 15(ד1)(3) לחוק.

תקנות המבחן (שירותי המבחן), תשי"ט-1959
תוכן עניינים

124	הגדרות	סעיף 1
124	מינוי קציני מבחן וסגניהם	סעיף 2
124	פרסום ברשומות	סעיף 3
124	מסירת תעודה	סעיף 4
124	תפקידיו של קצין מבחן ראשי	סעיף 5
124	תפקידיו של קצין מבחן מחוזי	סעיף 6
124	פיקוח	סעיף 7
124	טיפול	סעיף 8
124	חקירות	סעיף 9
124	בדיקות	סעיף 10
124	עיון	סעיף 11
125	ידיד	סעיף 12
125	הסברים	סעיף 13
125	המלצות	סעיף 14
125	רישומים	סעיף 15
125	תסקיר	סעיף 16
125	תפקידי קצין מבחן	סעיף 17
125	עזרה כספית	סעיף 18
125	טיפול שלאחר בדיקה	סעיף 19
125	העתקת מקום מגורים של נבחן	סעיף 20
125	צו מבחן שאינו יעיל	סעיף 21
125	תקופת המבחן	סעיף 22
125	הפחתת התקופה	סעיף 23
125	הארכת התקופה	סעיף 24
125		סעיף 25
125	הועדת מעון לקטין	סעיף 26
125		סעיף 27
125		סעיף 28
125	סודיות ידיעות	סעיף 29
126	סודיות תיקים אישיים	סעיף 30
126	רישומים ודו"חות	סעיף 31
126	נוסח צו מבחן	סעיף 32
126	הקמת ועדת המבחן	סעיף 33
126	חברי הועדה	סעיף 34
126	יושב ראש הועדה	סעיף 35
126	ועדות משנה	סעיף 36
126	סדרי דיון	סעיף 37
126	ביטולים	סעיף 38
126		סעיף 39
126	תוספת	

בתוקף סמכותי לפי סעיף 30 לפקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
 "השר" – שר הרווחה;
 "נבחן" – מי שהועמד במבחן לפי הפקודה;
 "קטין" – מי שלא מלאו לו 18 שנה;
 "השירות" – שירות המבחן לנוער או שירות המבחן למבוגרים;
 "מחוז" – כאמור בהודעה על חלוקת שטח המדינה למחוזות ולנפות ותיאורי גבולותיהם.
 2. השר ימנה קציני מבחן ראשיים וסגניהם, קציני מבחן מחוזיים וסגניהם, וקציני מבחן לנוער ולמבוגרים.
 3. הודעה על מינויים לפי תקנה 2 תפורסם ברשומות.
 4. לקצין מבחן שנתמנה כאמור תימסר תעודה חתומה על ידי השר.
 5. קצין מבחן ראשי –
- הגדרות
- (1) יהיה אחראי בפני המנהל הכללי למשרד הרווחה בכל עניני ארגון השירות, ניהולו, פיקוח על עבודתם של קציני המבחן וקידום המקצועי;
 - (2) יקיים מגע ויפעל בתיאום עם בתי המשפט, המשטרה, בתי הסוהר, השירותים הסוציאליים וכל גוף אחר המטפל בעבריינים או בעבריינות;
 - (3) יתן הוראות כלליות פנימיות לגבי פעולות השירות.
- מיוני קציני מבחן וסגניהם
6. קצין מבחן מחוזי –
- פרסום ברשומות
- (1) יהיה אחראי בפני קצין המבחן הראשי לארגון השירות במחוז, לניהולו ולפיקוח על עבודתם של קציני המבחן במחוז, וקידום המקצועי;
 - (2) יקבל בני האדם שהופנו אל השירות במחוז, יקבע קציני מבחן המטפלים בהם ויסדר את העדיפויות בטיפולם מסיבת הימצאם במעצר או מסיבת אחרת;
 - (3) יעביר את הטיפול באדם מסוים, לפי הצורך, מקצין מבחן אחד לחברו.
- מסירת תעודה
7. קצין מבחן מחוזי לנוער יפקח על טיפול קצין המבחן בענינים של כל קטין שעומדים להביאו או שהביאו אותו בפני בית משפט לפי הוראות כל דין.
- תפקידיו של קצין מבחן ראשי
8. (א) קצין מבחן מחוזי ראשי, באישור קצין מבחן ראשי, לטפל בענינו של כל אדם שהופנה אליו על ידי רשות מרשויות המדינה או מרשויות המקומיות, ככל אשר ייראה לו לטובת אותו אדם.
 - (ב) פניה כאמור לקצין המבחן תיערך בכתב ותכלול את הפרטים הדרושים לענין.
- תפקידיו של קצין מבחן מחוזי
9. הופנה אדם לשירות ונקבע קצין מבחן שיטפל בענינו, יעמוד הקצין בקשר עם האדם, עם משפחתו ועם בני אדם הקשורים אליו, או עם המוסדות המטפלים בו ויאסוף פרטים בדבר אישיותו של האדם, התפתחותו הגופנית, השכלית והנפשית, תנאי ביתו וסביבתו וכן נסיבות העבירה בה הוא נאשם והמניעים שהביאוהו לכך. במהלך החקירה יבקר קצין המבחן בביתו של האדם, אם ראה צורך בכך.
- בדיקות
10. ראה קצין מבחן צורך בכך יפנה את האדם כאמור בתקנה 9, באישור קצין המבחן המחוזי או מי שהורשה על ידיו, למקום מתאים לשם בדיקה רפואית, פסיכולוגית, פסיכיאטרית או בדיקה אחרת.
- עיון
11. במהלך חקירה כאמור יפנה קצין מבחן למשטרה ולתביעה הכללית לשם קבלת פרטים על אשמתו ועברו של הנאשם וכן יעיין בתיקו בבית המשפט.

- ידיד 12. קצין מבחן לנוער רשאי, לאחר שהובא נאשם קטין בפני בית המשפט, לבקש מאותו בית המשפט למנותו כידיד של אותו קטין לצורך הדיון בבית המשפט.
- הסברים 13. קצין מבחן לנוער יסביר לקטין הנאשם, להוריו או לאפוטרופסו או לכל מי שאותו הקטין נמצא ברשותו, את משמעות הדיון בבית המשפט וכל הכרוך בו.
- המלצות 14. קצין מבחן העומד להמליץ בפני בית המשפט המלצה כל שהיא, יסביר לנאשם, ואם הוא קטין – להוריו או לאפוטרופסו או לכל מי שהקטין נמצא ברשותו – את משמעותה של ההמלצה וכל הכרוך בה.
- רישומים 15. קצין מבחן ירשום את כל הידיעות בתיקו האישי של הנאשם וכן יערוך תסקיר על סמך ממצאיו, בהתאם להוראות כל דין.
- תסקיר 16. (א) קצין מבחן לנוער יכול בתסקיר המלצה בדבר הטיפול הנאות, לדעתו, באותו קטין.
(ב) קצין מבחן למבוגרים יכול בתסקיר המלצות בדבר האפשרות להעמיד את האדם במבחן, והוא רשאי להמליץ אף על דרכים אחרות להחזרת האדם למוטב.
- תפקידי קצין מבחן 17. קצין המבחן שנקבע בצו מבחן לטפל בנבחן ידאג לשלומו הגופני והנפשי של הנבחן, לשיקומו החברתי ולחינוכו לאזרחות מועילה תוך מגע מתמיד ושיתוף פעולה עם הוריו, אפוטרופסו, משפחתו, עם השירותים הציבוריים ועם כל גורם היכול לעזור בכך. קצין המבחן יסייע לנבחן בקבלת הכשרה מקצועית ובסידור בעבודה ואם היה הנבחן קטין, יסייע גם בקליטתו במסגרת לימודית מתאימה.
- עזרה כספית 18. ראה קצין מבחן, באישור קצין המבחן המחוזי או מי שהורשה על ידיו, צורך לתת עזרה כספית לנבחן, יפעל למען השתתפות הגורמים הנוגעים בדבר ובני אדם החייבים במזונות לנבחן.
- טיפול בדיקה שלאחר 19. נבדק נבחן בהתאם לתקנה 10 או בשלב מאוחר יותר והומלץ על טיפול מיוחד, יפנה אותו קצין מבחן, באישור קצין המבחן המחוזי או מי שהורשה על ידיו, למקום המתאים כדי שיקבל את הטיפול הדרוש.
- העתקת מקום מגורים של נבחן 20. העתיק נבחן מקום מגוריו למחוז אחר, יפנה אותו קצין מבחן המטפל בו לקצין המבחן המחוזי שבתחומו עבר לגור, ויעביר לשם מיד כל המסמכים והידיעות על אודות אותו נבחן.
- צו מבחן שאינו יעיל 21. נוכח קצין מבחן כי צו מבחן אינו יעיל מסיבה כלשהי, יודיע על כך לקצין המבחן המחוזי על מנת שיגיש בקשה מתאימה לבית המשפט.
- תקופת המבחן 22. קצין מבחן ידאג לכך כי מטרות המבחן יושגו תוך התקופה שנקבעה על ידי בית המשפט.
- הפחתת התקופה 23. נתברר לקצין מבחן שאפשר להסתפק בתקופה קצרה יותר, יבקש, באישור קצין המבחן המחוזי, מבית המשפט לקצר את תקופת המבחן.
- הארכת התקופה 24. נתברר לקצין מבחן שהתקופה שנקבעה על ידי בית המשפט אינה מספקת להשגת מטרות המבחן, יעשה באישור קצין המבחן המחוזי, אחד מאלה:
(1) יבקש מבית המשפט להאריך את תקופת המבחן;
(2) יפנה אל גופים או מוסדות לשם העברת הטיפול אליהם לאחר תום תקופת המבחן.
- (בוטלה) 25.
- הועדת מעון לקטין 26. קצין מבחן לנוער העומד להמליץ בפני בית המשפט כי קטין יימסר למעון כמשמעותו בתקנות חסות הנוער (מעונות), תשט"ו-1955 (להלן – מעון), יבקש תחילה מהמונה על המעונות שיועיד מעון לאותו קטין.
- (בוטלה) 27.
- (בוטלה) 28.
- סודיות ידיעות 29. הגיעה לאדם ידיעה תוך כדי ביצוע תקנות אלה, ישמור אותה בסוד ולא יגלנה אלא במידה שיש צורך בכך לשם ביצוע כל חיקוק או במידה שקיבל אישור לכך מקצין המבחן הראשי.

30. תיקים סודיות אישיים
התיקים האישיים יהיו סודיים ופרט לעובדים המוסמכים של השירות לא יורשה העיון בהם, אלא ברשות קצין מבחן מחוזי או הממונים עליו.
31. רישומים ודו"חות
קצין מבחן ראשי יקבע בהוראות את צורתם של רישומים ודו"חות המוטלים על קציני מבחן.
32. נוסח צו מבחן
צו מבחן יהא ערוך לפי הנוסח שבטופס שנקבע לו בתוספת.
33. הקמת ועדת המבחן
תוקם ועדת המבחן (להלן – הועדה) שתייעץ לשר ולשירות בכל ענין הנוגע למבחן.
34. חברי הועדה
השר ימנה 15 עד 20 חברי הועדה ובלבד שבתוכה יהיו שופט, פרקליט, קצין המשטרה, קצין צבא-הגנה לישראל, חבר הכנסת, פסיכיאטר מחנך, עורך דין ועובד סוציאלי.
35. יושב ראש הועדה
השר ימנה שופט בית המשפט העליון או שופט בית משפט מחוזי להיות יושב ראש הועדה.
36. ועדות משנה
הועדה תמנה ועדות משנה לנוער ולמבוגרים.
37. סדרי דיון
הועדה תקבע בעצמה את סדרי דיוניה ותמסור לשר דו"ח שנתי על פעולותיה.
38. ביטולים
בטלות :
- (1) תקנות מבחן העבריינים, 1944 ;
- (2) תקנות העמדת עבריינים במבחן (צווי מבחן), תשי"ג-1953 ;
- (3) תקנות העמדת עבריינים במבחן (קביעת תנאי מגורים בצו מבחן), תשט"ו-1955.
39. (בוטלה)

תוספת

(תקנה 32)

טופס מס' 1

צו-מבחן לנוער

תיק בית משפט השלום לנוער

מס' _____

השם: _____ שם ההורים: _____ המען: _____
בית-משפט השלום לנוער במושבו ב- _____ החליט היום בתאריך _____ להעמיד
אותך בפיקוח קצין מבחן למשך _____ בתקופה זו תעמוד(י) בפיקוח(ה) של מר/גב'
משרד המבחן ב- _____ מבחן זה מיועד בשבילך, למען תקבל(י)
הדרכה, עזרה ועצה מאת קצין-המבחן. עליך: (1) לבוא אל קצין המבחן בזמנים שייקבעו לך; (2)
להודיע לקצין המבחן על כל שינוי מען ומקום מגורים; (3) להישמע להוראות קצין המבחן;
בית המשפט מאמין, כי בעזרת קצין
המבחן תצליח(י) בדרכך להבא. אם בתקופת המבחן יתברר, שיש צורך לשוב ולדון בעניינך, יוכל
בית המשפט להזמין ולדון ולהחליט בו מחדש.

התאריך: _____

חתימת השופט

אני מאשר(ת) בזה כי הבנתי את החלטת בית-המשפט לעיל ואני מוכן(ה) למלא אחריה.

חתימה

----- קבלתי העתק צו-מבחן זה ביום :
 _____ הנאשם(ת) : _____ קצין המבחן : _____

טופס מס' 2

צו-מבחן למבוגרים

בית-משפט _____

ב- _____

תיק מס' _____

בית-המשפט _____ ב- _____ במושב מיום _____ קבע שאתה (שאת) _____ (שם הנאשם(ת)) בן (בת) _____ (שם האב) עברת עבירה (ות) לפי סעיף (ים) _____ . בית-המשפט נתן דעתו על תולדות חיך והוא מקווה שבהדרגת קצין-מבחן יש בכוחך להיות חיי-יושר ועבודה ולהימנע מעבירה ; ולאחר שהוסברה לך משמעותו של המבחן ולאחר שהסכמת לכך, מצווה בית-המשפט להעמידך במבחן ל- _____ שנים מהיום בתנאים אלה : (1) עליך להיות נתון (נה) לפיקוח קצין המבחן של מחוז _____ או של כל מחוז או אזור אחר שתגור (י) שם ; (2) עליך להימנע ממעשי עבירה ולחיות חיי-יושר ועבודה ; (3) עליך לבוא אל קצין המבחן בזמנים שיקבע לך ולהתנהג לפי הוראותיו ; (4) עליך להודיע לקצין המבחן על כל שינוי במקום מגוריד ; (5) עליך להודיע לקצין המבחן על שינוי במקום עבודתך ; (6) תנאים מיוחדים : _____ להווי ידוע לך, כי אם תפר(י) אחד מהתנאים הנ"ל או תעבור(י) עבירה תוך תקופת הצו, עלול(ה) אתה (את) להיות מוחזר(ת) ומועמד(ת) לפני בית-המשפט, העשוי להטיל עליך את העונש הראוי לעבירה (ות) שעברת לפי סעיף (ים) : אני מאשר(ת) בזה כי הבנתי את כל תנאי צו-המבחן הזה ואני מתחייב(ת) למלא אחריהם.

התאריך : _____

חתימת הנאשם(ת)

ניתן בחתימת ידי ובחותמת בית המשפט ביום _____ ב- _____

שופט (השלום)

קבלתי העתק צו-מבחן ביום : _____ הנאשם(ת) : _____ קצין
 המבחן : _____

חוק שחרור על-תנאי ממאסר, תשס"א-2001 **תוכן עניינים**

פרק א': פרשנות	סעיף 1
הגדרות	
130 פרק ב': שחרור על-תנאי	
סימן א': סמכות לשחרור על-תנאי	
130 שחרור על-תנאי על ידי היחידה לשחרור ממאסרים קצרים	סעיף 2
130 שחרור על-תנאי על ידי ועדת שחרורים	סעיף 3
131 שחרור על-תנאי ממאסר ממושך על ידי ועדת שחרורים מיוחדת	סעיף 4
131 שחרור על-תנאי ממאסר עולם על ידי ועדת שחרורים מיוחדת	סעיף 5
131 סייג לשחרור על-תנאי	סעיף 6
131 שחרור על-תנאי מטעמים רפואיים	סעיף 7
132 חישוב תקופת המאסר	סעיף 8
סימן ב': שחרור על-תנאי על ידי ועדת שחרורים	
132 שיקולי הועדה	סעיף 9
133 שיקולים נוספים להחלטת הועדה	סעיף 10
133 שחרור אסיר הנושא מאסר בשל עבירת אלימות או מין בתוך המשפחה	סעיף 11
133 שחרור אסיר הנושא מאסר בשל עבירת מין או הלוקה בנפשו	סעיף 12
134 תנאי השחרור	סעיף 13
134 שחרור על-תנאי ממאסר בפקוח אלקטרוני	סעיף 13א
135 רישיון למשחרר על-תנאי	סעיף 14
135 שינוי תנאי שחרור	סעיף 15
135 סדרי הדיון בבקשה לשחרור על תנאי ובדיון בשינוי תנאי שחרור	סעיף 16
136 דיון בוועדה בדרך של היוועדות חזותית – הוראת שעה	סעיף 16א
136 מידע חסוי	סעיף 17
136 סדרי דיון בענין מידע חסוי	סעיף 18
136 דיון חוזר בהחלטת הוועדה שלא לשחרר אסיר על-תנאי	סעיף 19
137 דיון חוזר בהחלטת הוועדה לשחרר אסיר על-תנאי	סעיף 19א
סימן ג': שחרור על-תנאי על ידי היחידה לשחרור ממאסרים קצרים	
137 שיקולי היחידה לשחרור ממאסרים קצרים	סעיף 19ב
137 תנאי שחרור, רישיון למשחרר על-תנאי ושינוי תנאי שחרור	סעיף 19ג
138 סדרי הדיון בבקשה לשחרור על-תנאי ובדיון בשינוי תנאי שחרור	סעיף 19ד
138 תקנות לעניין סדרי עבודת היחידה לשחרור ממאסרים קצרים	סעיף 19ה
פרק ג': ביטול שחרור על-תנאי	
138 ביטול שחרור בשל עבירה נוספת	סעיף 20
139 ביטול שחרור בשל הפרת תנאי אחר	סעיף 21
139 ביטול שחרור על-תנאי של אסיר ששחרר מטעמים רפואיים	סעיף 21א
139 ביטול שחרור על-תנאי בשל מידע כוזב	סעיף 21ב
139 ביטול שחרור לאחר תקופת התנאי	סעיף 22
139 סדר נשיאת מאסר לאחר ביטול שחרור על-תנאי	סעיף 22א
139 סדרי דיון בהפרת תנאי שחרור	סעיף 23
140 ביטול שחרור – צו למאסר	סעיף 24
פרק ד': עתירות נגד היחידה לשחרור ממאסרים קצרים, ועדת	

שחרורים וועדת שחרורים מיוחדת		
140	עתירה נגד היחידה לשחרור ממאסרים קצרים או הוועדה	סעיף 25
140	דיון בעתירה נגד היחידה לשחרור ממאסרים קצרים או הוועדה בדרך של היוועדות חזותית – הוראת שעה	סעיף 25א
141	עתירה נגד גילוי מידע חסוי	סעיף 26
141	עיכוב שחרור	סעיף 27
141	עתירה מינהלית	סעיף 28
פרק ה': קציבת עונש מאסר עולם והקלה בעונש בידי נשיא המדינה		
141	המלצה בענין קציבת עונש מאסר עולם	סעיף 29
142	המלצה לפי בקשת הנשיא או שר המשפטים ומעמד אסיר ששוחרר לפי החלטת נשיא המדינה	סעיף 30
142	המלצה לענין אסיר עולם שהורשע ברצח ראש הממשלה	סעיף 30א
142	המלצה לענין אסיר עולם שהורשע ברצח חריג בחומרתו	סעיף 30ב
143	הפעלת סמכות ראש המטה הכללי	סעיף 31
פרק ו': היחידה לשחרור ממאסרים קצרים, ועדות שחרורים וועדות שחרורים מיוחדות		
143	היחידה לשחרור ממאסרים קצרים	סעיף 31א
143	ועדת שחרורים	סעיף 32
143	ועדת שחרורים מיוחדת	סעיף 33
144	נציג שירות בתי הסוהר	סעיף 33א
144	מזכירי הוועדות	סעיף 34
פרק ז': הוראות שונות ותיקוני חקיקה		
144	ייחוד סמכויות	סעיף 35
144	אי תחולת פקודת הראיות	סעיף 36
144	סמכויות שוטר	סעיף 37
144	תיקון חוק העונשין – מס' 62	סעיף 38
144	תיקון פקודת בתי הסוהר – מס' 21	סעיף 39
145	ביטול חוק לשחרור מוקדם של אסירים (תיקוני חקיקה)	סעיף 40
145	תיקון חוק הסניגוריה הציבורית – מס' 3	סעיף 41
145	תיקון חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום	סעיף 42
146	תיקון חוק בתי משפט לענינים מינהליים	סעיף 43
146	שמירת דינים	סעיף 44
146	ביצוע ותקנות	סעיף 45
146	תחילה	סעיף 46
146	הוראות מיוחדות לתקופת הביניים	סעיף 47
146	הוראות מעבר	סעיף 48
147	תוספת	
		סעיף 1
		סעיף 2
		סעיף 3

פרק א': פרשנות

1. בחוק זה –
- "מאסר" – מאסר שנגזר במשפט פלילי, למעט מאסר בשל אי תשלום קנס;
- "מאסר עולם" – מאסר לתקופה בלתי קצובה;
- "אסיר עולם" – מי שנגזר עליו עונש מאסר עולם, בין אם עונשו נקצב ובין אם לאו;
- "הרשות לשיקום האסיר" – כמשמעותה בחוק הרשות לשיקום האסיר, התשמ"ג-1983;
- "הועדה" – ועדת שחרורים או ועדת שחרורים מיוחדת;
- "ועדת שחרורים" – ועדה שמונתה לפי הוראות סעיף 32;
- "ועדת שחרורים מיוחדת" – ועדה שמונתה לפי הוראות סעיף 33;
- "חוק סדר הדין הפלילי" – חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982;
- "חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977;
- "היחידה לשחרור ממאסרים קצרים" – כמשמעותה בסעיף 31א;
- "פקודת בתי הסוהר" – פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971;
- "פקודת המבחן" – פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969;
- "שירות המבחן" – כמשמעותו בפרק ד' לפקודת המבחן.

פרק ב': שחרור על-תנאי

סימן א': סמכות לשחרור על-תנאי

2. (א) אסיר כמפורט להלן, הנושא עונש מאסר לתקופה העולה על שלושה חודשים ואינה עולה על שנה, שנשא שני שלישים לפחות מתקופת המאסר שעליו לשאת, רשאית היחידה לשחרור ממאסרים קצרים, לבקשתו, לשחררו על-תנאי מנשיאת יתרת תקופת המאסר:
- (1) אסיר הנושא עונש מאסר לתקופה העולה על שלושה חודשים ואינה עולה על שישה חודשים;
- (2) אסיר, למעט אסיר כאמור בסעיפים 11 ו-12, הנושא עונש מאסר לתקופה העולה על שישה חודשים ואינה עולה על שנה, ובמועד תום שני שלישים מתקופת המאסר שעליו לשאת הוא בגיר.
- (ב) שירות בתי הסוהר יידע כל אסיר על זכותו להגיש בקשה כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) (1) בקשה כאמור בסעיף קטן (א) תוגש על ידי האסיר או בא כוחו;
- (2) בקשה של אסיר כאמור בסעיף קטן (א)(1) שהוא קטין, יכול שתוגש גם בידי סוהר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר בדרגת רב-כלאי ומעלה, בבית הסוהר שבו מוחזק האסיר, שנציב בתי הסוהר מינה לכך.
- (ד) היחידה לשחרור ממאסרים קצרים לא תשחרר אסיר כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן שוכנעה כי הוא ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור.
- (ה) היחידה לשחרור ממאסרים קצרים תקבל החלטה בדבר בקשת אסיר כאמור בסעיף קטן (א), בהקדם האפשרי בהתחשב בכלל נסיבות העניין, ובכלל זה במועד גזר הדין ובמועד הגשת הבקשה כאמור.
3. (א) אסיר, למעט אסיר עולם, שהוא אחד מאלה, ושנשא שני שלישים לפחות מתקופת המאסר שעליו לשאת, רשאית ועדת השחרורים, לבקשתו, לשחררו על-תנאי מנשיאת יתרת תקופת המאסר:
- (1) אסיר הנושא עונש מאסר לתקופה העולה על שנה;
- (2) אסיר הנושא עונש מאסר לתקופה העולה על שישה חודשים, שהוא קטין במועד תום שני שלישים מתקופת המאסר שעליו לשאת או שהוא אסיר כאמור בסעיף 11 או 12.

הגדרות

שחרור על-תנאי על ידי היחידה לשחרור ממאסרים קצרים

שחרור על-תנאי על ידי ועדת שחרורים

(ב) ועדת השחרורים לא תשחרר אסיר כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן שוכנעה כי הוא ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור.

4. אסיר, למעט אסיר עולם, השווה במאסר 25 שנים לפחות, רשאית ועדת שחרורים מיוחדת לשחררו על-תנאי, גם אם טרם חלפו שני שלישים מתקופת מאסרו; ואולם לא תשחרר ועדת השחרורים המיוחדת אסיר כאמור, אלא אם כן שוכנעה כי האסיר ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור.

5. אסיר עולם שעונשו נקצב ושנשא לפחות שני שלישים מהתקופה שנקצבה, רשאית ועדת שחרורים מיוחדת לשחררו על-תנאי מנשיאת יתרת תקופת המאסר; ואולם לא תשחרר ועדת השחרורים המיוחדת אסיר עולם כאמור אלא אם כן שוכנעה כי האסיר ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור.

6. לא יינתן שחרור על-תנאי מתקופת מאסר שעל אסיר לשאת בשל ביטול שחרורו על-תנאי, למעט שחרור מטעמים רפואיים לפי סעיף 7.

7. (א) הוועדה רשאית, בכל עת, לשחרר על-תנאי אסיר ממאסרו, לאחר ששקלה חוות דעת של רופא, בהתקיים אחד מאלה:

(1) ימיו של האסיר ספורים, ובלבד שמצבו הרפואי האמור היה לכוה לאחר שפסק הדין בעניינו היה לחלוט או שהמשך שהותו במאסר יסכן את חייו באופן ממשי, בשל חולניותו;

(2) מצבו הרפואי של האסיר הוא כמפורט בפסקת משנה (א) או (ב), ובלבד שמצבו הרפואי האמור היה לכוה לאחר שפסק הדין בעניינו היה לחלוט:

(א) האסיר זקוק באופן קבוע להנשמה באמצעי מלאכותי, בשל חוסר יכולת לנשום באופן עצמוני;

(ב) האסיר מחוסר הכרה באופן קבוע או נמצא במצב דמנציה מתקדמת, שבשלהם הוא זקוק להשגחה רצופה במשך 24 שעות ביממה; לעניין זה, "דמנציה מתקדמת" – אי-התמצאות בזמן ובמקום באופן קבוע מפאת מצב גופני או בשל ירידה קוגניטיבית.

(ב) (1) הוועדה רשאית, בכל עת, לשחרר על-תנאי אסיר ממאסרו, שחרור זמני לפרק זמן כאמור בפסקה (2), לאחר ששקלה חוות דעת של רופא, ובלבד שהאסיר הוא אחד מאלה:

(א) אסיר שמתקיים לגביו האמור בסעיף קטן (א)(1);

(ב) אסיר החולה במחלת הסרטן או אסיר שעבר או שעומד לעבור השתלה של איבר חיוני, ואשר בשל כך עליו לקבל טיפול רפואי שיש בו כדי לסכן את חייו באופן ממשי והטיפול מלווה בירידה ניכרת בתפקוד ובסבל רב;

(2) שחרור זמני על-תנאי לפי פסקה (1) יהיה לפרק זמן שלא יעלה על חצי שנה, ורשאית הוועדה להאריך את השחרור הזמני לתקופות נוספות שלא יעלו על חצי שנה כל אחת, ובלבד ששחרור על-תנאי של אסיר כאמור בפסקה (1)(ב) יהיה לתקופת קבלת הטיפול הרפואי בלבד;

(3) תקופת השחרור לפי סעיף קטן זה תיחשב במניין תקופת מאסרו של האסיר, אלא אם כן קבעה הוועדה אחרת.

(ג) בבואה להחליט על שחרור על-תנאי לפי סעיף זה, תשקול הוועדה גם שיקולים של טובת הציבור, לרבות שלום משפחתו של האסיר ושלום נפגע העבירה ומשפחתו.

(1ג) הוועדה רשאית להתנות את החלטתה לפי סעיף זה בחתימתו של האסיר או של אפוטרופסו, לפי העניין, על ויתור על סודיות רפואית בכל הנוגע למצבו הרפואי של האסיר בתקופת השחרור על-תנאי.

(2ג) לא תורה הוועדה על שחרורו על-תנאי של אסיר לפי סעיף זה אלא בהסכמתו, ואם אין ביכולתו לתת – בהסכמת אפוטרופסו; התקיים הדיון שלא על פי בקשת האסיר או אפוטרופסו – לא תורה הוועדה על שחרור כאמור אלא לאחר

ששוכנעה כי נמצא לאסיר מקום לשהות בו לאחר שחרורו, המתאים לצרכיו הרפואיים.

(ד) החלטה לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יכולה, במקרים דחופים, להינתן בידי יושב ראש הועדה, ומשניתנה כך, יהיה תוקפה לתקופה של 30 ימים בלבד, אלא אם כן אושרה ההחלטה בידי הועדה לפני תום תקופה זו.

(1ד) המזכיר הראשי כמשמעותו בסעיף 34(א), ידווח לשר המשפטים, אחת לשנה, על היקף השימוש בסמכויות הוועדה לפי סעיף זה.

(ה) בסעיף זה –

"אסיר" – מי שנגזר עליו עונש מאסר, לרבות מי שבית משפט החליט לגביו כי יישא את עונש המאסר בעבודת שירות, לפי הוראות סימן ב'1 בפרק ו' לחוק העונשין, ובלבד שהחל לשאת את עונשו;
 "מאסר" – לרבות מאסר בשל אי-תשלום קנס;

"רופא" – רופא שנכלל ברשימה שקבע לענין זה המנהל הכללי של משרד הבריאות ושפורסמה ברשומות.

חשוב המאסר 8. תקופת (א) תקופת המאסר לענין שחרור על-תנאי, תהיה סך כל תקופות המאסר שעל האסיר לשאת בזו אחר זו, למעט תקופת מאסר שעל האסיר לשאת בשל ביטול שחרורו על-תנאי.

(ב) בחישוב תקופת המאסר של אסיר עולם לענין סעיף 5, תובא בחשבון התקופה שבה היה האסיר במעצר בשל העבירה שבשלה נגזר עליו מאסר העולם, ואולם בחישוב תקופת המאסר לענין סעיף זה, לא תובא בחשבון התקופה שבה היה האסיר במעצר בפיקוח אלקטרוני, כמשמעותו בסעיף 22 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (בחוק זה – חוק המעצרים).

(ג) בחישוב תקופת המאסר של מי שהועבר ממעון נעול למאסר בהתאם להוראות סעיפים 25א או 25ב(ג) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, תובא בחשבון תקופת החזקתו במעון הנעול.

סימן ב': שחרור על-תנאי על ידי ועדת שחרורים

שיקולי הועדה 9. בבואה להחליט אם ראוי אסיר לשחרור על-תנאי, תשקול הועדה את הסיכון הצפוי משחרורו של האסיר לשלום הציבור, לרבות למשפחתו, לנפגע העבירה ולביטחון המדינה, את סיכויי שיקומו של האסיר ואת התנהגותו בכלא; לשם כך תביא הועדה בחשבון, בין השאר, נתונים אלה:

(1) העבירה שבשלה נושא האסיר עונש מאסר, לרבות נסיבות ביצועה, סוגה, חומרתה, היקפה ותוצאותיה, תקופת המאסר שגזר עליו בית המשפט, קנס או פיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין, שהוא חויב בהם בגזר הדין כאמור, האם שילם ואם לא שילם – הסיבות לכך, וכן הקלה בעונש אם ניתנה לו בידי נשיא המדינה;

(2) תוכנם של כתבי אישום התלויים ועומדים נגד האסיר; סוגי העבירות שבהן הוא מואשם, נסיבות ביצוען ותוצאותיהן, על פי האישומים;

(3) הרשעותיו הקודמות של האסיר, מספרן, תכיפותן, סוגי העבירות שבהן הורשע, חומרתן, נסיבות ביצוען, תוצאותיהן, היקפן ותקופות המאסר שנשא בשלהן;

(4) דיונים קודמים בועדות בענינו של האסיר והחלטות בהם, לרבות בענין ביטול שחרורו על-תנאי;

(5) הקלות בעונש שנתן לו נשיא המדינה בשל עונשי מאסר קודמים שהוטלו עליו;

(6) התנהגות, חיובית או שלילית, של האסיר בבית הסוהר במהלך תקופת מאסרו, כמפורט להלן:

(א) התנהגות טובה של האסיר במהלך תקופת המאסר;

(ב) גילוי יחס חיובי מצד האסיר לעבודה ולצעדים שנקטו לשם שיקומו;

(ג) שימוש בסם מסוכן, כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן – סם מסוכן);

- (ד) גמילה משימוש בסם מסוכן ;
- (ה) עבירה פלילית שעבר האסיר וסוג העבירה ;
- (ו) התנהגות שיש בה כדי לפגוע פגיעה של ממש באסירים אחרים או בסוהרים או לשבש את סדריו של בית הסוהר ;
- (ז) מעורבות בפעילות עבריינית, בין בתוך כותלי בית הסוהר ובין מחוץ להם ;
- (ח) בריחה מבית הסוהר או חזרה אליו שלא במועד ;
- (7) חוות דעת על האסיר שנתנו שירות בתי הסוהר, משטרת ישראל או רשויות הביטחון, ובמקרים המתאימים גם חוות דעת מקצועיות, בין השאר בנושא גילוי עריות, אלימות במשפחה ובריאות הנפש ;
- (8) חוות דעת של הרשות לשיקום האסיר, אם ניתנה, לענין שחרורו על-תנאי של האסיר, כמפורט להלן, שלה יינתן משקל גדול יותר ככל שהחלק מעונש המאסר שנשא האסיר קטן יותר :
- (א) חוות דעת הכוללת תכנית לשיקומו של האסיר, אפשרויות השתלבותו בעבודה סדירה או בתכנית טיפולית ; לענין זה תובא בחשבון גם מידת הפיקוח על התכנית המוצעת על ידי הרשות לשיקום האסיר ;
- (ב) חוות דעת שלפיה אין האסיר זקוק לתכנית שיקום ושהוא אינו מגלה דפוסי התנהגות עבריינית ;
- (ג) חוות דעת שלפיה אין האסיר מתאים לשיקום ;
- (9) לענין אסיר שהוטל עליו בצו מבחן לפי פקודת המבחן, לעמוד בפיקוחו של קצין מבחן לאחר שחרורו מהמאסר – חוות דעת של שירות המבחן, אם ניתנה, לענין שחרורו על-תנאי של האסיר ;
- (10) נתונים אישיים של האסיר, לרבות גילו ומצבו המשפחתי.
- (א) 10. שיקולים נוספים להחלטת הועדה
- במקרים בעלי חומרה ובנסיבות מיוחדות שבהם סברה הועדה כי שחרורו של האסיר על-תנאי יפגע במידה חמורה באמון הציבור במערכת המשפט, אכיפת החוק ובהרתעת הרבים, משנוצר יחס בלתי סביר בין חומרת העבירה, נסיבותיה והעונש שנגזר על האסיר לבין תקופת המאסר שישא האסיר בפועל אם ישוחרר, רשאית הועדה להביא בחשבון גם נתונים אלה בהחלטתה, נוסף על הנתונים המפורטים בסעיף 9 ; משקלם של הנתונים לפי סעיף קטן זה בהחלטת הועדה יפחת ככל שיגדל החלק מעונש המאסר שהאסיר כבר נשא.
- (ב) ועדת שחרורים מיוחדת, בבואה להחליט בענין שחרור על-תנאי של אסיר עולם, תשקול, נוסף על שיקולים אחרים האמורים בחוק זה, האם חל באסיר שינוי בולט וממשי מבחינת הבנת חומרת מעשיו ומבחינת מוכנותו להשתלב בחברה ולתרום לה.
- (א) 11. שחרור אסיר הנושא מאסר בשל עבירת אלימות או מין בתוך המשפחה
- הועדה לא תחליט על שחרורו על-תנאי של אסיר הנושא עונש מאסר בשל עבירה מן העבירות המנויות בתוספת, אלא לאחר שצוות מקצועי, הכולל נציגים של משרד העבודה והרווחה ושל שירות בתי הסוהר, הגיש לה חוות דעת לענין מידת הסכנה הנשקפת לציבור משחרור האסיר, לרבות הסכנה לנפגע העבירה.
- (ב) שר המשפטים רשאי, בצו, באישור שר העבודה והרווחה וועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לשנות את התוספת.
- (א) 12. שחרור אסיר הנושא מאסר בשל עבירת מין או הלוקה בנפשו
- הועדה לא תחליט על שחרורו על-תנאי של אסיר הנושא עונש מאסר בשל עבירת מין או החולה במחלת נפש או הסובל מהפרעה נפשית, אלא לאחר שהוגשה לה חוות דעת שלפיה האסיר אינו מסוכן לציבור, מאדם שהוסמך לענין זה על ידי שר הבריאות ; בסעיף זה, "חוות דעת", לענין אסיר הנושא עונש מאסר בשל עבירת מין – הערכת מסוכנות כהגדרתה בחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006 (בחוק זה – חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין).
- (ב) לא הוגשה חוות דעת כאמור בסעיף קטן (א), או שהוגשה חוות דעת שקבעה כי האסיר מסוכן לציבור במידה כלשהי אך ניתן לשחררו בתנאי שיקבל טיפול או בתנאי אחר, כפי שהומלץ בה, רשאית הועדה, על אף הוראות סעיף קטן (א),

לשחרר אסיר כאמור באותו סעיף קטן, אם סברה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי ניתן לשחררו בלא שייגרם בכך סיכון לציבור ובכפוף לתנאי שחרור שתקבע, שיבטיחו העדר סיכון כאמור.

התנאי שבו מותנה שחרורו של אסיר לפי הוראות פרק זה בידי הוועדה, הוא שהמשוחרר לא יעבור עבירת עוון או פשע נוספת (להלן – עבירה נוספת) במשך תקופת התנאי; בחוק זה, "תקופת התנאי" – התקופה שמיום שחרורו על-תנאי של אסיר עד לסיום תקופת המאסר שהיה נושא לפי גזר הדין אילולא שוחרר, ולענין אסיר ששוחרר כאמור בסעיף 30(ב) – התקופה הקבועה בסעיף האמור, לפי העניין.

הוועדה רשאית להתנות שחרורו של אסיר בתנאים נוספים, לרבות מתן ערובה על ידו.

הוועדה רשאית, לפי המלצת שירות המבחן או הרשות לשיקום האסיר, להתנות את שחרורו על-תנאי של האסיר בהשתתפותו, במהלך תקופת התנאי, בתכנית טיפולית בפיקוח שירות המבחן, או בתכנית לשיקומו שהוכנה בידי הרשות לשיקום האסיר; שחרור כאמור יותנה גם בקיום פרטי התכנית והוועדה רשאית להתנות בתנאים נוספים לענין זה.

בהעדר קביעה אחרת של הוועדה, יותנה שחרורו של אסיר, נוסף על התנאים האמורים בסעיפים קטנים (א) עד (ג), גם באלה:

(1) האסיר יודיע למנהל בית הסוהר על המקום שבכוונתו לגור בו בתקופת התנאי;

(2) בתוך 48 שעות מעת שהגיע האסיר למקום מגוריו, יתייצב לפני השוטר הממונה על תחנת המשטרה הקרובה לו ביותר במחוז שבו הוא גר (להלן – השוטר הממונה);

(3) האסיר יתייצב אחת לחודש, במהלך תקופת התנאי, לפני השוטר הממונה, ויודיע לו ולמנהל בית הסוהר, בהקדם האפשרי, על כל שינוי שחל במקום מגוריו.

(4) איסור יציאתו של האסיר מהארץ.

מגבלות על אסיר ששוחרר על-תנאי ממאסר לפי פרק זה בידי הוועדה, אשר הוטלו בצו לפי סעיף 3 לחוק מגבלות על חזרת עבריו מין לסביבת נפגע העבירה, התשס"ה-2004 (בחוק זה – חוק מגבלות על עבריו מין) או בצו לפי חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, הן חלק מתנאי השחרור.

בלי לגרוע מהוראות סעיף 13, הוועדה רשאית, מנימוקים שיירשמו, להתנות את שחרורו על-תנאי של האסיר בקיומו של פיקוח אלקטרוני, כהגדרתו בסעיף 22א לחוק המעצרים, על עמידתו בתנאי המגביל את יציאתו ממקום מסוים או את כניסתו למקום מסוים, בהתאם לתכנית הפיקוח שנקבעה לו (בסעיף זה – שחרור על-תנאי בפיקוח אלקטרוני), בכל תקופת התנאי או בחלק ממנה, אם סברה כי תנאי זה מתאים ונדרש בנסיבות העניין.

(1) לא תחליט ועדת השחרורים על שחרור על-תנאי בפיקוח אלקטרוני, אלא בהסכמת האסיר, ולאחר שקיבלה חוות דעת של הרשות לשיקום האסיר, ולפיה האסיר נמצא מתאים לשחרור על-תנאי בפיקוח אלקטרוני, ומוצעת בה תכנית לשיקומו של האסיר כאמור בסעיף 9(8)א;

(2) חוות הדעת של הרשות לשיקום האסיר כאמור בפסקה (1) תכלול גם התייחסות לכל אלה:

(א) התאמת האסיר לשחרור על-תנאי בפיקוח אלקטרוני;

(ב) מקום הפיקוח המוצע;

(ג) בני משפחה או דיירים נוספים המתגוררים במקום הפיקוח המוצע.

על שחרור על-תנאי בפיקוח אלקטרוני, יחולו הוראות סעיפים 22א, 22ב(ג), 22ד(1), ו-22 לחוק המעצרים, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) בסעיף 22ד(1), במקום פסקאות משנה (ג) ו-(ד) יקראו:

תנאי השחרור 13. (א)

שחרור על-תנאי ממאסר בפיקוח אלקטרוני 13א. (א)

שחרור על-תנאי ממאסר בפיקוח אלקטרוני 13א. (א)

שחרור על-תנאי ממאסר בפיקוח אלקטרוני 13א. (א)

"(ג) פירוט תכנית הפיקוח לעניין פרקי הזמן שבהם נדרש המפוקח לשהות במקום הפיקוח, וכן קביעת הגבלות לעניין המקומות שהוא רשאי לשהות בהם בזמנים שבהם הוא אינו חייב להיות במקום הפיקוח, ככל שמצאה ועדת השחרורים כי יש מקום לקבוע הגבלות כאמור.

(ד) תנאים ומגבלות נוספים שיחולו על המפוקח בתקופת הפיקוח, לפי הוראות סעיף 13."

(2) בסעיף 22(ג)(2), במקום "ולבית המשפט" יקראו "ולוועדה".

14.	(א)	ועדה שהחליטה לשחרר אסיר על-תנאי, תיתן לאסיר רישיון ובו יפורטו תנאי השחרור.	רישיון למשחרר על-תנאי
	(ב)	אסיר ששחרר על-תנאי יישא עמו את רישיונו בכל תקופת התנאי, ויצונו בפני שוטר, על פי דרישתו.	
15.		הוועדה רשאית, בכל עת, עד תום תקופת התנאי, לשנות, לפי שיקול דעתה, את תנאי השחרור שנקבעו לפי הוראות סעיף 13(ב) עד (ד).	שינוי תנאי שחרור
16.	(א)	דיון בוועדה, למעט דיון בבקשת אסיר לקיים בענינו דיון חוזר ולמעט דיון לפי פרק ה', יתקיים בנוכחות האסיר ובא כוחו אם הוא מיוצג, וכן בנוכחות בא כוח היועץ המשפטי לממשלה; התקבלה הסכמת בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לשחרורו המוקדם של האסיר, ולענין אסיר ששחרר על-תנאי – לשינוי תנאי שחרורו על פי בקשתו, ניתן לקיים את הדיון בוועדה, בכפוף להוראות סעיף קטן (ג), אף בלא נוכחות האסיר או בא כוחו.	סדרי הדיון בבקשה לשחרור על תנאי ובדיון בשינוי תנאי שחרור
	(ב)	דיון הוועדה בבקשה לקיים דיון חוזר בענינו של אסיר יתקיים שלא בנוכחות הצדדים.	
	(ג)	הוועדה לא תחליט על שחרורו על-תנאי של אסיר, לרבות שחרורו מטעמים רפואיים לפי סעיף 7, או על שינוי תנאי שחרורו של אסיר ששחרר על-תנאי, אלא לאחר שנתנה לבא כוח היועץ המשפטי לממשלה הזדמנות לטעון את טענותיו, ולא תחליט החלטה כמפורט להלן, אלא לאחר שנתנה לאסיר ולבא כוחו אם הוא מיוצג, הזדמנות לטעון את טענותיהם:	
		(1) החלטה שלא לשחרר אסיר על-תנאי;	
		(2) החלטה על דחיית בקשתו של אסיר ששחרר על-תנאי לשינוי תנאי שחרורו;	
		(3) החלטה על החמרה בתנאי שחרורו של אסיר ששחרר על-תנאי.	
(ד)		הוועדה או יושב ראש הוועדה רשאים למנות לאסיר סניגור לצורך הדיון בפני הוועדה, ויחולו לענין זה הוראות חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995, בשינויים המחויבים.	
(1ד)		בהליכים לפי סעיפים 7 ו-21א וכן בהליך של ביטול שחרור על-תנאי לפי סעיף 21ב לענין שחרור על-תנאי מטעמים רפואיים לפי סעיף 7, יהיה אסיר או אסיר ששחרר על-תנאי, לפי הענין, זכאי לייצוג על ידי סניגור ציבורי שמונה לפי הוראות חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995, ויחולו לענין זה הוראות החוק האמור, בשינויים המחויבים.	
	(ה)	הוועדה תנהל פרוטוקול של דיוניה, שייחתם בידי יושב ראש הוועדה; האסיר ובא כוחו רשאים לעיין בפרוטוקול הדיון בענינו ולקבל העתק ממנו, אלא אם כן החליטה הוועדה כי הפרוטוקול או חלקו יהיה חסוי, בשל קבלת מידע חסוי בהתאם להוראות סעיף 17.	
	(ו)	הוועדה תביא בחשבון, לצורך החלטתה, כל מידע הנוגע לענין שהובא בפניה, לרבות מידע חסוי, כמשמעותו בסעיף 17(א), אלא אם כן נתבקשה שלא להתחשב במידע לפי הוראות סעיף 17(ז).	
	(ז)	החלטת הוועדה תהיה מנומקת ותיחתם בידי חברי הוועדה; העתק ההחלטה יימסר לאסיר, לבא כוח היועץ המשפטי לממשלה, ואם הותנה השחרור על-תנאי בתנאים כאמור בסעיף 13(ג) – גם לשירות המבחן או לרשות לשיקום האסיר, לפי הענין.	

(ח) שר המשפטים, באישור השר לביטחון הפנים, יקבע את סדרי הדיון בוועדות, סדרי הפניה אליהן, המידע שיש להביא בפניהן ודרכי הבאתו, וכן את המידע שיש למסור לאסיר או לבא כוחו אם הוא מיוצג, לצורך דיון בוועדה ודרכי מסירתו, ככל שאינם מוסדרים בחוק זה.

(א) 16. על אף האמור בסעיף 16(א), נקבע דיון בעניינו של אסיר שלא באולם דיונים הסמוך לבית הסוהר שבו הוא מוחזק, רשאית הוועדה, לבקשת האסיר, להורות על קיום הדיון בעניינו שלא בנוכחותו אלא בהשתתפותו בדרך של היוועדות חזותית כהגדרתה בסעיף 133א(א) לחוק סדר הדין הפלילי, אם שוכנעה כי די בהשתתפות האסיר בדיון בהיוועדות חזותית בהתחשב, בין השאר במהות הדיון, בנסיבות הנוגעות לאסיר ובמידת החשיבות שהאסיר יהיה נוכח באולם הדיונים, ובלבד שהאסיר הוא בגיר, מיוצג על ידי סניגור והגיש את בקשתו באמצעותו, ויחולו לעניין זה ההוראות לפי סעיפים 133א(ג) עד (ו), 133ג ו-133ד לחוק סדר הדין הפלילי, בשינויים המחויבים.

(ב) הוראות סעיף זה יעמדו בתוקפן בתקופת הוראת השעה כמשמעותה בסעיף 133ו(א) לחוק סדר הדין הפלילי ולא יחולו בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה כאמור בסעיף 133ו(ג) לחוק האמור או בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה מלאה או הכרזה על הגבלה ביטחונית על מי שחלה עליו ההכרזה לפי חוק קיום דיונים בהיוועדות חזותית בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023.

(א) 17. בא כוח היועץ המשפטי לממשלה רשאי להציג לפני הוועדה מידע שגילוי לאסיר ולבא כוחו עלול, לדעתו, לפגוע בביטחון המדינה, או בענין ציבורי חשוב אחר (להלן – מידע חסוי) אף שלא בנוכחות האסיר ובא כוחו ובלי לגלות להם את תוכנו.

(ב) ביקש בא כוח היועץ המשפטי לממשלה להציג לפני הוועדה מידע חסוי כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך לאסיר או לבא כוחו.

(ג) הוועדה רשאית לעיין במידע שהוצג לפניו כחסוי לשם החלטה בבקשת היועץ המשפטי לממשלה כאמור בסעיף קטן (א) ולקבל ממנו פרטים נוספים לענין המידע, שלא בנוכחות האסיר ובא כוחו.

(ד) מצאה הוועדה כי הענין שיש באי גילוי של מידע חסוי שהוצג לפניו כאמור בסעיף קטן (א) עדיף מהצורך לגלותו לשם עשיית צדק, רשאית היא לקיים את הדיון בענינו של האסיר אף שלא בנוכחות האסיר ובא כוחו ובלי לגלות להם את תוכנו של המידע החסוי.

(ה) הוועדה תודיע לאסיר או לבא כוחו ולבא כוח היועץ המשפטי לממשלה על החלטתה בבקשה לפי סעיף זה, ורשאית היא לקבוע שנימוקי ההחלטה, כולם או מקצתם, יהיו חסויים.

(ו) החליטה הוועדה שלא לגלות לאסיר ולבא כוחו תוכנו של מידע חסוי, כולו או מקצתו, תעביר הוועדה לאסיר פרטים או תמצית של המידע החסוי, ככל שניתן לעשות כן בלי לפגוע בביטחון המדינה או בענין הציבורי האחר; היתה הסיבה לאי גילוי המידע הגנה על טובתו של האסיר, רשאית הוועדה לגלות את המידע החסוי רק לבא כוחו של האסיר, ובלבד שהאסיר הסכים לכך.

(ז) החליטה הוועדה או הורה בית המשפט, כמשמעותו בסעיף 25(ב), או בית המשפט העליון, על גילוי של מידע חסוי, רשאי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לבקש מהוועדה כי לא תביא בחשבון את המידע האמור לצורך החלטה בענינו של האסיר; ביקש בא כוח היועץ המשפטי לממשלה כאמור, לא תתחשב הוועדה במידע האמור, והמידע לא יועבר לאסיר ולבא כוחו.

(ח) בסעיף זה, "אסיר" – לרבות משוחרר על-תנאי.

18. שר המשפטים, בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים ועם שר הביטחון, רשאי להתקין תקנות לענין סדרי הדין בבקשה לפי סעיף 17 ובעתירה לפי סעיף 26, ככל שאינם מוסדרים בחוק זה.

19. החליטה הוועדה שלא לשחרר אסיר, לא תשוב לדון בענינו אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

דיון בוועדה בדרך של היוועדות חזותית – הוראת שעה

מידע חסוי

סדרי דיון בענין מידע חסוי

דיון חוזר בהחלטת הוועדה שלא לשחרר אסיר על-תנאי

- (1) הועדה קבעה מראש, בהחלטתה, כי תקיים דיון חוזר בענין שחרורו על-תנאי של האסיר, במועד שקבעה, או בהתקיים תנאי שקבעה;
- (2) הרשות לשיקום האסיר ביקשה מהועדה לקיים דיון חוזר בענין שחרורו על-תנאי של אסיר שהותנה בהשתתפות האסיר בתכנית שיקום שהכינה לו;
- (3) שירות המבחן ביקש מהועדה לקיים דיון חוזר בענין שחרורו על-תנאי של אסיר שהותנה בהשתתפותו בתכנית טיפולית בשיקוח שירות המבחן;
- (4) היועץ המשפטי לממשלה ביקש מהועדה לקיים דיון חוזר בענין שחרורו על-תנאי של האסיר, בשל שיקולים ציבוריים המצדיקים זאת;
- (5) האסיר הגיש לוועדה בקשה מנומקת לקיים דיון חוזר בענין שחרורו על-תנאי, בתום חצי שנה לפחות ממועד החלטת הועדה שלא לשחררו, ולגבי אסיר עולם – בתום שנה לפחות מהמועד האמור, והועדה סברה כי חל שינוי בנסיבות שהיוו בסיס להחלטתה שלא לשחרר את האסיר, המצדיק קיומו של דיון חוזר.
- (6) האסיר הגיש לוועדה בקשה מנומקת לקיים דיון חוזר בענין שחרורו על-תנאי, במועד מוקדם יותר מהמועדים האמורים בפסקה (5), והוצגו לפני הועדה עובדות שלא היו ידועות ולא היו יכולות להיות ידועות לאסיר לפני ההחלטה שלא לשחררו, אשר מצדיקות קיומו של דיון חוזר.

דיון חוזר בהחלטת הועדה לשחרר אסיר על-תנאי, רשאי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לפנות לוועדה, לא יאוחר ממועד שחרורו על-תנאי של האסיר, בבקשה לקיים דיון חוזר בענין שחרורו כאמור, אם לאחר מתן ההחלטה התגלו עובדות חדשות באופן המעלה חשש ממשי כי האסיר אינו ראוי לשחרור או ששחרורו יסכן את שלום הציבור. (א) 19.א.

הוגשה בקשה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי יושב ראש הועדה להורות על עיכוב שחרורו על-תנאי של האסיר לתקופה שלא תעלה על שבעה ימים, ולענין אסיר עולם – לתקופה שלא תעלה על 14 ימים, או עד למועד מתן ההחלטה בדיון החוזר לפי סעיף זה, לפי המוקדם מביניהם. (ב)

סימן ג': שחרור על-תנאי על ידי היחידה לשחרור ממאסרים קצרים

בבואה להחליט אם ראוי אסיר לשחרור על-תנאי, תשקול היחידה לשחרור ממאסרים קצרים את השיקולים האמורים בסעיף 9 ולשם כך תביא בחשבון, בין השאר, את הנתונים המנויים בפסקאות (1) עד (8) ו-(10) של אותו סעיף, בשינויים אלה: (א) 19.ב.

(1) בפסקה (4), לפני "בועדות" יקראו "ביחידה לשחרור ממאסרים קצרים או";

(2) במקום פסקה (7) יקראו: "(7) חוות דעת על האסיר שנתנו שירות בתי הסוהר, משטרת ישראל או רשויות הביטחון";

(ב) ההוראות לפי סעיפים 11 ו-12 לא יחולו לענין החלטת היחידה לשחרור ממאסרים קצרים, ואולם לענין החלטה על שחרור על-תנאי של אסיר כאמור בסעיף 12, תשקול היחידה לשחרור ממאסרים קצרים הערכת מסוכנות כאמור בסעיף 13(ג) לחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, אם הועברה לה.

על שחרורו על-תנאי של אסיר לפי פרק זה על ידי היחידה לשחרור ממאסרים קצרים יחולו ההוראות לפי סעיפים 13(א) ו-(ג) עד (ה) ו-14, בשינויים המחויבים. (א) 19.ג.

(ב) היחידה לשחרור ממאסרים קצרים רשאית להתנות את שחרורו של אסיר בתנאים נוספים.

(ג) היחידה לשחרור ממאסרים קצרים רשאית, בכל עת, עד תום תקופת התנאי, לשנות לפי שיקול דעתה את תנאי השחרור שנקבעו לפי הוראות סעיף קטן (ב), ובלבד שנתנה לאסיר הזדמנות לטעון את טענותיו בכתב; היחידה לא תקבל החלטה לפי סעיף קטן זה אלא לאחר שנתנה למשטרת ישראל או לרשויות הביטחון, לפי העניין, הזדמנות להעביר לה את עמדתן בעניין.

- סדרי הדיון בבקשה לשחרור על-תנאי ובדין בשינוי תנאי שחרור
- 19.ד. (א) היחידה לשחרור ממאסרים קצרים תדון ותחליט בבקשה לשחרור על-תנאי על יסוד הבקשה והמסמכים שהוגשו ליחידה בקשר לאותה בקשה; דיון כאמור יתקיים שלא בנוכחות האסיר או בא כוחו, ואולם היחידה לשחרור ממאסרים קצרים רשאית, במקרים חריגים, לאפשר לאסיר לטעון את טענותיו לפניו; אפשרה היחידה כאמור, רשאית היא לאפשר גם לגורם כאמור בסעיף 9(7), בנוסחו בסעיף 19ב(א)(2), לטעון את טענותיו לפניו.
- (ב) (1) היחידה לשחרור ממאסרים קצרים תביא בחשבון, לשם החלטתה, כל מידע הנוגע לעניין שהובא לפניו, לרבות מידע שלדעת הגורם שמסר אותו ליחידה גילוי לאסיר עלול לפגוע בביטחון המדינה או בעניין ציבורי חשוב אחר (בסעיף זה – מידע חסוי); מידע חסוי כאמור לא יימסר לאסיר;
- (2) היחידה לשחרור ממאסרים קצרים תציין בהחלטתה אם הונח לפניו מידע חסוי כאמור וכן תכלול פרטים או תמצית של המידע החסוי, בנוסח שהעביר הגורם שמסר את המידע, ככל שסבר הגורם האמור שניתן לעשות כן בלי לפגוע בביטחון המדינה או בעניין הציבורי האחר.
- (ג) חוות דעת של שירות בתי הסוהר, כאמור בסעיף 9(7) כפי שהוחל בסעיף 19ב(א)(2), הכוללת מידע בעניין העבירה שבשלה נושא האסיר עונש מאסר, תקופת המאסר שגזר עליו בית המשפט, הרשעותיו הקודמות של האסיר ותקופות המאסר שנשא בשלהן, וכן מידע כאמור בסעיף 9(4), (6) ו-10(1), ולמעט מידע חסוי, תועבר לאסיר לפני קבלת החלטה בעניינו, והוא רשאי להעביר את התייחסותו בכתב בתוך 48 שעות.
- (ד) החלטת היחידה לשחרור ממאסרים קצרים תהיה מנומקת, ותיחתם בידי חברה, ויצוינו בה המסמכים שהונחו לפניו; העתק מההחלטה יימסר לאסיר וכן יועבר למשטרת ישראל ובמקרים המתאימים גם לרשויות הביטחון, ואם הותנה השחרור על-תנאי בתנאים כאמור בסעיף 13(ג) כפי שהוחל בסעיף 19ג(א) – גם לשירות המבחן או לרשות לשיקום האסיר, לפי העניין.
- 19.ה. שר המשפטים, בהסכמת השר לביטחון הפנים ובאישור הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לעניין סדרי עבודת היחידה לשחרור ממאסרים קצרים.

פרק ג': ביטול שחרור על-תנאי

- ביטול שחרור בשל עבירה נוספת
20. (א) אסיר ששחרר על-תנאי לפי הוראות פרק ב' ועבר עבירה נוספת בתקופת התנאי, תבטל הוועדה את שחרורו ותחייבו לשאת מאסר שאורכו כאורך תקופת התנאי.
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), הוועדה רשאית, בנסיבות מיוחדות, להחליט, מנימוקים שיירשמו, על המשך השחרור בתנאים שנקבעו על ידה או על ידי היחידה לשחרור ממאסרים קצרים, לפי העניין, או בתנאים אחרים שתקבע, ובלבד שלא הוטל על האסיר עונש מאסר בפועל בשל העבירה הנוספת שעבר בתקופת התנאי; החליטה הוועדה כאמור, תחל לגבי המשחרר תקופת תנאי חדשה; לענין זה –
- "מאסר בפועל" – למעט מאסר בעבודת שירות לפי הוראות סימן ב'1 בפרק ו' לחוק העונשין;
- "תקופת תנאי חדשה" – תקופה שתחילתה ביום ההחלטה על המשך השחרור ואורכה כאורך תקופת התנאי; החלטת הוועדה על המשך שחרורו על-תנאי של אסיר לפי הוראות סעיף קטן זה תינתן, לגבי אותו אסיר, פעם אחת בלבד.
- (ג) על אף הוראות סעיף קטן (א), הוועדה רשאית, בנסיבות מיוחדות, להורות כי אסיר ששחררו בוטל לפי הוראות סעיף קטן (א), ישוב לשאת מאסר לתקופה קצרה מאורך תקופת התנאי, אולם לא פחות ממחציתה; הוראת הוועדה כאמור – תהיה תקופת המאסר שהאסיר לא נשא, לפי הוראת הוועדה, תקופת תנאי, שתחל עם שחרורו של האסיר מתקופת המאסר שנשא ותצטבר לכל תקופת תנאי אחרת שלו.
- (ד) (בוטל)

21. (א) ביטול שחרור בשל הפרת תנאי אחר
- אסיר ששחרר על-תנאי לפי הוראות סימן ג' לפרק ב' והפר תנאי מהתנאים האמורים בסעיף 13(א) ו-13(ג) עד (ה), כפי שהוחל לגביו בסעיף 19(א), או תנאי כאמור בסעיף 19(ב), וכן אסיר ששחרר על-תנאי לפי הוראות סימן ב' לפרק ב' והפר תנאי מן התנאים האמורים בסעיף 13(ב) עד (ה) או את תנאי תכנית הפיקוח לפי סעיף 13א, רשאית הועדה לבטל את השחרור ולחייב את האסיר לשאת מאסר שאורכו כאורך תקופת התנאי או חלק ממנה; החליטה הועדה שלא לבטל את השחרור, תזהיר את המשוחרר לבל ישוב להפר את תנאי שחרורו, ורשאית היא לקבוע שתחל לגבי המשוחרר תקופת תנאי חדשה; לענין זה, "תקופת תנאי חדשה" – תקופה שתחילתה ביום האזהרה ואורכה כאורך תקופת התנאי.
- (ב) החליטה הועדה, לפי הוראות סעיף קטן (א), שהאסיר ישוב לשאת מאסר לתקופה קצרה מאורך תקופת התנאי – תהיה תקופת המאסר שהאסיר לא נשא, לפי החלטת הועדה, תקופת תנאי, שתחל עם שחרורו של האסיר מתקופת המאסר שנשא ותצטבר לכל תקופת תנאי אחרת שלו.
- (ג) לצורך החלטתה לפי סעיף קטן (א), תשקול הועדה, כשיקול עיקרי, את אינטרס הציבור בקיומם של תנאי שחרור על-תנאי וכן תביא בחשבון את חומרתה של ההפרה, טיבה, תדירותה ומידת הסכנה הנשקפת לציבור בשלה, ולענין הפרה של מגבלות שהוטלו בצו לפי סעיף 3 לחוק מגבלות על עברייני מין, תיתן הועדה משקל לענינו של נפגע העבירה.
- 21א. ביטול שחרור על-תנאי של אסיר ששחרר מטעמים רפואיים
- הועדה רשאית לבטל את שחרורו של אסיר ששחרר על-תנאי לפי סעיף 7(א), ולחייבו לשאת מאסר שאורכו כאורך תקופת התנאי בניכוי התקופה שבה היה משוחרר, אם מצאה, לאחר שהובאה לפניו חוות דעת של רופא כהגדרתו בסעיף 7(ה), ולאחר שנתנה לאסיר הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו, כי לא מתקיימים עוד לגבי האסיר הטעמים הרפואיים שבשלהם שוחרר.
- 21ב. ביטול שחרור על-תנאי בשל מידע כוזב
- הועדה רשאית לבטל את שחרורו של אסיר ששחרר על-תנאי לפי פרק ב' ולחייבו לשאת מאסר שאורכו כאורך תקופת התנאי, או חלק ממנה, אם מצאה, לאחר שנתנה לאסיר הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו, כי האסיר שוחרר על יסוד מידע כוזב.
22. (א) ביטול שחרור לאחר התנאי
- הועדה רשאית לבטל שחרור על-תנאי של אסיר לפי הוראות פרק ב' אף לאחר תום תקופת התנאי, ואולם לא יבוטל שחרור כאמור –
- (1) בשל עשיית עבירה נוספת בתקופת התנאי שבשלה הוגש כתב אישום, אם חלפו יותר משלושה חודשים מהיום שבו ניתן גזר הדין בענין העבירה הנוספת בערכאה ראשונה ועד להגשת הבקשה לביטול השחרור;
- (2) בשל הפרת תנאי מהתנאים האמורים בסעיף 13, אם חלפו יותר משלושה חודשים מתום תקופת התנאי ועד להגשת הבקשה לביטול השחרור.
- (ב) בסעיף זה –
- "הגשת בקשה" – לרבות דיווח לפי הוראות סעיף 23(ב);
- "גזר דין" – לרבות החלטה שבעקבותיה הופסקה עבודת שירות לפי סעיף 51 לחוק העונשין, החלטה להפקיע מבחן לפי סעיף 16 או 17 לפקודת המבחן, והחלטה לבטל צו שירות לפי סעיף 71ד לחוק העונשין.
- 22א. סדר נשיאת מאסר לאחר ביטול שחרור על-תנאי
- על אף הוראות סעיף 45 לחוק העונשין, בוטל שחרורו על-תנאי של אסיר לפי סעיפים 20 עד 22, יישא האסיר את יתרת תקופת המאסר שעליו לשאת בשל ביטול שחרורו לפני ובמצטבר לכל מאסר אחר שהוטל עליו, ואם עבר עבירה נוספת בתקופת התנאי – גם לפני ובמצטבר לכל מאסר שיוטל עליו בשל אותה עבירה; היה האסיר נושא מאסר בעת שבוטל שחרורו, יופסק אותו מאסר לשם נשיאת יתרת תקופת המאסר שעליו לשאת בשל ביטול השחרור וישוב ויימשך מתום אותה תקופה; לענין זה, "מאסר" – לרבות מאסר בשל אי-תשלום קנס.
23. (א) סדרי דיון בהפרת תנאי שחרור
- הועדה תדון, על פי בקשת בא כוח היועץ המשפטי לממשלה, בענין אסיר ששחרר על-תנאי לפי הוראות פרק ב' והפר תנאי מתנאי שחרורו.

(ב) הועדה תדון בענין אסיר ששחרר על-תנאי לפי הוראות פרק ב' והפר תנאי מתנאי שחרורו אף שלא על פי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, אם נקבע בהחלטת השחרור כי רשות מסוימת תדווח ליחידה לשחרור ממאסרים קצרים או לוועדה, לפי העניין, על הפרת תנאי מתנאי השחרור, והרשות דיווחה כאמור.

(1ב) ביקש בא כוח היועץ המשפטי לממשלה דיון לפי סעיף קטן (א), או דיווחה רשות על הפרת תנאי מתנאי השחרור לפי סעיף קטן (ב), בשל הפרת תנאי תכנית הפיקוח האלקטרוני שנקבעה לאסיר לפי סעיף 13א, תקיים הוועדה את הדיון בהפרת התנאי בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום 15 ימים ממועד בקשת בא כוח היועץ המשפטי לממשלה או קבלת דיווח הרשות, לפי העניין.

(ג) דיון לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) יהיה בהתאם להוראות סעיפים 16 עד 18, בשינויים המחויבים; ואולם אם זומן אסיר ששחרר לדיון כאמור, לפי הכתובת שמסר בהתאם להוראות סעיף 13(ד), ולא הגיע, רשאית הוועדה לדון בהפרת תנאי השחרור ולבטל את השחרור אף שלא בנוכחות האסיר, והוא יהיה זכאי לבקש קיומו של דיון חוזר בנוכחותו באותו ענין.

(ד) יושב ראש הוועדה רשאי לתת צו להבאת האסיר לפני הוועדה, לשם דיון בבקשה לביטול שחרור על-תנאי של אסיר, במועד שיקבע בצו; על צו כאמור יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות סעיפים 73א ו-73ב לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.

24. החלטת הוועדה בדבר ביטול שחרור על-תנאי של אסיר, דינה כדין צו למאסרו.

פרק ד': עתירות נגד היחידה לשחרור ממאסרים קצרים, ועדת שחרורים וועדת שחרורים מיוחדת

25. (א) (1) האסיר רשאי להגיש עתירה נגד החלטה של היחידה לשחרור ממאסרים קצרים;

(2) האסיר ובא כוח היועץ המשפטי לממשלה רשאים להגיש עתירה נגד החלטה של הוועדה, בכפוף להוראות סעיף 26(ד).

(ב) עתירה כאמור בסעיף קטן (א) (1) או (2) (להלן – עתירה) תוגש לבית המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו נמצא בית הסוהר שבו מוחזק האסיר, ואם שוחרר – בית הסוהר שבו הוחזק ערב שחרורו (בחוק זה – בית המשפט).

(ג) בית המשפט ידון בעתירה במותב של שלושה, שיקבע נשיא בית המשפט.

(ד) בית המשפט מוסמך לתת בקשר לעתירה צווים לרשויות המדינה ולאנשים הממלאים תפקידים על פי דין לעשות מעשה או להימנע מעשות מעשה במילוי תפקידיהם כדן.

(ה) החלטת בית המשפט בעתירה ניתנת לערעור לפני בית המשפט העליון, אם נתקבלה רשות לכך מבית המשפט בגוף ההחלטה או מאת שופט בית המשפט העליון.

(ו) אין האמור בסעיף זה גורע מסמכותו של בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, לפי סעיף 15(ד) לחוק-יסוד: השפיטה.

25א. (א) ביקש אסיר להשתתף בדיון בעתירה נגד החלטה של היחידה לשחרור ממאסרים קצרים או של הוועדה בעניינו, או הורה בית המשפט על השתתפותו בדיון כאמור, רשאי בית המשפט להורות על קיום הדיון, לבקשת האסיר, בהשתתפותו בדרך של היוועדות חזותית כהגדרתה בסעיף 133א(א) לחוק סדר הדין הפלילי, ובלבד שהאסיר הוא בגיר, מיוצג על ידי סניגור והגיש את בקשתו באמצעותו, ויחולו לענין זה ההוראות לפי סעיפים 133א(ג) עד (ו), 133ג ו-133ד לחוק סדר הדין הפלילי, בשינויים המחויבים.

(ב) הוראות סעיף זה יעמדו בתוקפן בתקופת הוראת השעה כמשמעותה בסעיף 133ו(א) לחוק סדר הדין הפלילי ולא יחולו בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה כאמור בסעיף 133ו(ג) לחוק האמור או בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה מלאה או הכרזה על הגבלה ביטחונית על מי שחלה עליו ההכרזה לפי חוק קיום דיונים בהיוועדות חזותית

ביטול שחרור – צו למאסר

עתירה נגד היחידה לשחרור ממאסרים קצרים או הוועדה

דיון בעתירה נגד היחידה לשחרור ממאסרים קצרים או הוועדה בדרך של היוועדות חזותית – הוראת שעה

בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023.

26. עתירה נגד גילוי מידע חסוי (א) (1) החליטה הועדה לגלות לאסיר או לבא כוחו מידע חסוי, רשאי היועץ המשפטי לממשלה להגיש עתירה נגד גילוי המידע החסוי, כולו או מקצתו, לבית המשפט;
- (2) הודיע בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לוועדה כי הוא שוקל להגיש עתירה כאמור בפסקה (1), לא תעביר הועדה את המידע לאסיר ולבא כוחו עד להכרעה סופית בעתירה, ובלבד שהעתירה תוגש בתוך 15 ימים מיום שמסר הודעה כאמור.
- (ב) (1) נדחתה עתירה נגד גילוי מידע חסוי, רשאי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לערער על כך, בתוך 15 ימים מיום שהומצאה לו ההחלטה לדחות את עתירתו, לבית המשפט העליון שידון בערעור בשופט אחד;
- (2) הודיע בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לבית המשפט שדחה את העתירה כי הוא שוקל להגיש ערעור כאמור בפסקה (1), לא תעביר הועדה את המידע לאסיר ולבא כוחו עד להכרעה בערעור.
- (ב1) מסר בא כוח היועץ המשפטי לממשלה הודעה כאמור בסעיפים קטנים (א)(2) או (ב)(2), והחליט לאחר מכן שלא להגיש עתירה או ערעור כאמור באותם סעיפים קטנים, יודיע על כך בהקדם האפשרי לוועדה.
- (ג) הדיון בעתירה ובערעור על החלטה לפי סעיף זה יתקיים בדלתיים סגורות, ורשאי בית המשפט לעיין במידע החסוי לשם החלטה בעתירה ולקבל פרטים נוספים מבא כוח היועץ המשפטי לממשלה לענין המידע, שלא בנוכחות האסיר ובא כוחו.
- (ד) (1) עתירת אסיר נגד החלטת הועדה שלא לגלות מידע חסוי תהיה רק במסגרת עתירה נגד החלטת הועדה שלא לשחררו, החלטה על ביטול שחרורו או החלטה על שינוי תנאי שחרורו, לפי הענין;
- (2) התקבלה עתירת אסיר לגילוי מידע חסוי, רשאי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לערער על כך, ויחולו לענין הערעור כאמור הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג), בשינויים המחויבים.
27. עיכוב שחרור (א) החליטה הועדה לשחרר על-תנאי אסיר, והודיע בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לוועדה כי הוא שוקל להגיש עתירה נגד ההחלטה, לפי הוראות סעיף 25, יעוכב שחרורו של האסיר למשך 7 ימים, כדי לאפשר את הגשת העתירה והגשת בקשה לעיכוב ביצוע במסגרתה.
- (ב) מסר בא כוח היועץ המשפטי לממשלה הודעה כאמור בסעיף קטן (א), והחליט לאחר מכן שלא להגיש עתירה כאמור באותו סעיף קטן, יודיע על כך בהקדם האפשרי למנהל בית הסוהר והאסיר ישוחרר אף לפני תום 7 הימים האמורים.
28. עתירה לפי פרק זה תוגש כעתירה מינהלית לפי הוראות חוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000, בכפוף להוראות פרק זה.
- פרק ה': קציבת עונש מאסר עולם והקלה בעונש בידי נשיא המדינה**
29. (א) ועדת שחרורים מיוחדת רשאית, לבקשתו של אסיר עולם, להמליץ לפני נשיא המדינה להקל בעונשו של האסיר באמצעות המרת עונשו בעונש מאסר קצוב, בהתאם לסמכות הנתונה לו לפי סעיף 11(ב) לחוק-יסוד: נשיא המדינה (בחוק זה – קציבת עונש) לאחר שחלפו לפחות שבע שנים מהיום שהחל לשאת את מאסרו, ובלבד שהתקופה שתמליץ לקצוב לא תפחת מ-30 שנים.
- (ב) אסיר עולם הנושא עונש של שני מאסרי עולם מצטברים או יותר, רשאית ועדת שחרורים מיוחדת, לבקשתו, להמליץ לפני נשיא המדינה לקצוב את עונשו של האסיר לאחר שחלפו לפחות חמש עשרה שנים מהיום הקובע, ובלבד שהתקופה שתמליץ לקצוב לא תפחת מ-30 שנים, שתימנה החל ביום הקובע; בסעיף זה, "היום הקובע" – היום שבו החל אסיר עולם לשאת את מאסרי העולם שנגזרו עליו בגזר דין אחד או היום שבו נגזר עליו בערכאה ראשונה מאסר העולם האחרון, המוקדם מביניהם.
- (ג) סברה ועדת שחרורים מיוחדת שאין מקום להמליץ לפני הנשיא כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), תשוב ותדון בענינו של האסיר מדי שנתיים מהמועד

שבו סברה כאמור, ואולם רשאית היא, מנימוקים מיוחדים שיירשמו, לדון בענין לפני תום השנתיים.

(ד) לשם גיבוש המלצתה לנשיא המדינה בשאלה האם לקצוב עונש מאסר עולם של אסיר ולאיוז תקופה, תשקול ועדת שחרורים מיוחדת שיקולים עונשיים המתייחסים לטיב העבירה, לנסיבות ביצועה ולתוצאותיה, וכן לנסיבותיו האישיות של האסיר; ועדת שחרורים מיוחדת רשאית, במקרים חריגים, לאפשר לאסיר לטעון את טענותיו לפניו, לשם גיבוש המלצתה כאמור.

(ה) קצב נשיא המדינה עונשו של אסיר עולם, רשאית ועדת שחרורים מיוחדת, לבקשתו של האסיר, להמליץ לפני הנשיא להקל בעונש פעמים נוספות, ובלבד שתקופת המאסר שיהיה על האסיר לשאת אם תתקבל המלצת הועדה לא תפחת מ-30 שנים, והוראות סעיף קטן (ד) יחולו, בשינויים המחויבים, גם על גיבוש המלצה לפי סעיף קטן זה.

(ו) בחישוב תקופת המאסר של אסיר עולם לענין סעיף זה יחולו הוראות סעיף 8(ב).

(א) לענין אסיר עולם, רשאית ועדת שחרורים מיוחדת, בכל עת, על פי פניה של נשיא המדינה או שר המשפטים, להמליץ בענין הפעלת סמכות הנשיא לפי סעיף 11(ב) (לחוק-יסוד: נשיא המדינה).

המלצה לפי בקשת הנשיא או שר המשפטים ומעמד אסיר ששוחרר לפי החלטת נשיא המדינה

(ב) (1) אסיר ששוחרר ממאסרו בטרם סיים לשאת את כל תקופת המאסר, לפי החלטת נשיא המדינה מכוח סמכותו לפי סעיף 11(ב) (לחוק-יסוד: נשיא המדינה), יראו אותו כאילו שוחרר על-תנאי, ויחולו עליו הוראות חוק זה החלות לגבי אסיר ששוחרר על-תנאי, ובכלל זה הוראות סעיפים 13(א) ו-20, בשינויים המחויבים ובשינוי המפורט בפסקה (2), והכל אלא אם כן קבע הנשיא אחרת בהחלטתו;

(2) לענין אסיר ששוחרר כאמור בפסקה (1) תהיה תקופת התנאי כמפורט להלן, לפי העניין:

(א) לגבי אסיר שאינו אסיר עולם, ולגבי אסיר עולם שעונשו נקצב בידי נשיא המדינה – יתרת המאסר שהיה עליו לשאת אלמלא שוחרר כאמור;

(ב) לגבי אסיר עולם שעונשו לא נקצב בידי נשיא המדינה, למעט אסיר כאמור בפסקה (3) – יתרת המאסר שהיה עליו לשאת אילו נקצב עונשו ל-40 שנים;

(ג) לגבי אסיר עולם שעונשו לא נקצב בידי נשיא המדינה, והנושא עונשי מאסר עולם מצטברים – יתרת המאסר שהיה עליו לשאת אילו נקצב עונשו ל-50 שנים;

(3) הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על אסיר עולם ששוחרר ממאסרו לאחר שסיים לשאת את מלוא תקופת המאסר שנקצבה לו בידי נשיא המדינה.

30.א. מצאה ועדת שחרורים מיוחדת שאסיר עולם שהורשע ברצח ראש הממשלה פעל ממניע פוליטי-אידאולוגי, יראו לענין סעיף 29 כאילו המליצה הועדה שלא לקצוב את עונשו של האסיר, ולענין סעיף 30 כאילו המליצה שלא להפעיל את סמכות הנשיא לפי סעיף 11(ב) (לחוק-יסוד: נשיא המדינה); הוראות סעיף 29(ג) לא יחולו לענין זה.

המלצה לענין אסיר עולם שהורשע ברצח ראש הממשלה

30.ב. (א) בית משפט שהרשיע אדם ברצח רשאי לקבוע, לענין המלצה לקציבת עונש מאסר עולם, שאותו אדם ביצע את המעשה בנסיבות חריגות בחומרתן.

המלצה לענין אסיר עולם שהורשע ברצח חריג בחומרתו

(ב) קבע בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א), יחולו הוראות סעיף 29 בשינויים אלה:

(1) על אף האמור בסעיף קטן (א), ועדת שחרורים מיוחדת לא תמליץ להקל בעונשו של האסיר בטרם חלפו לפחות 15 שנים מהיום שבו החל לשאת את מאסרו, ובלבד שהתקופה שתמליץ לקצוב לא תפחת מ-40 שנים;

- (2) בסעיפים קטנים (ב) ו-(ה), במקום "מ-30 שנים" יקראו "מ-40 שנים".
31. בהפעלת סמכות ראש המטה הכללי לפי תקנה 55 לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945, לענין אסיר עולם, יחולו הוראות סעיף 30, בשינויים המחויבים.
- פרק ו': היחידה לשחרור ממאסרים קצרים, ועדות שחרורים וועדות שחרורים מיוחדות**
- 31א. (א) בשירות בתי הסוהר תפעל יחידה שתדון ותחליט בבקשות לשחרור על-תנאי ממאסר של אסירים לפי סעיף 2.
- (ב) נציב בתי הסוהר, בהסכמת השר לביטחון הפנים, ימנה לחברי היחידה האמורה בסעיף קטן (א) שלושה סוהרים כמפורט להלן:
- (1) סוהר בכיר הכשיר להיות שופט שלום, והוא יעמוד בראש היחידה;
- (2) קצין שירות בתי הסוהר בעל תואר אקדמי במשפטים וניסיון בתחום הכלליה;
- (3) קצין שירות בתי הסוהר שלו חמש שנות ניסיון באחד מהתחומים האלה: עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה או חינוך.
- (ג) נציב בתי הסוהר ימנה סוהר שישמש מזכיר ליחידה האמורה בסעיף קטן (א); המזכיר יהיה אחראי לקביעת מועדי התכנסות היחידה, לסדרי עבודתה, לריכוז נתונים ומסמכים הנחוצים לה לשם עבודתה ולהעברת החלטותיה לאסיר ולמשטרת ישראל ובמקרים המתאימים גם לרשויות הביטחון, לרשות לשיקום האסיר או לשירות המבחן, לפי העניין.
- (ד) בסעיף זה, "סוהר" ו"סוהר בכיר" – כהגדרתם בפקודת בתי הסוהר.
32. (א) ועדת שחרורים תהיה של שלושה, והם:
- (1) שופט שמינה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש;
- (2) שני אנשים שמינה שר המשפטים, שלכל אחד מהם חמש שנות ניסיון בתחום שונה מבין התחומים האלה: קרימינולוגיה, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, פסיכיאטריה או חינוך; ואולם ניסיון בתחום החינוך הוא ניסיון של מי שמכהן או שכיהן כאיש חינוך בכיר והוא בעל ניסיון מעשי בחינוך והשכלה אקדמית;
- (3) (נמחקה)
- (ב) חברי ועדת שחרורים יתמנו לתקופה של שנתיים וניתן לשוב ולמנותם לתקופות נוספות של עד שנתיים כל אחת.
- (ג) הודעה על מינויים של חברי ועדת שחרורים תפורסם ברשומות.
33. (א) בדיון בענין קציבת עונשו של אסיר עולם, תהיה ועדת שחרורים מיוחדת של ארבעה, והם:
- (1) שופט של בית משפט מחוזי, שמינה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש;
- (2) שופט של בית משפט שלום או מי שהיה שופט של בית משפט שלום ויצא לקצבה או פרש, שמינה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון;
- (3) אדם שמינה שר המשפטים, שלו עשר שנות ניסיון באחד מהתחומים המפורטים בסעיף 32(א)(2).
- (4) הממונה על מחלקת חנינות במשרד המשפטים או עורך דין, עובד מחלקת חנינות, שהוא הסמיכו לכך.
- (ב) בדיון אחר שבסמכותה של ועדת שחרורים מיוחדת, תהיה הוועדה של שלושה, והם:
- (1) שופט של בית משפט מחוזי, שמינה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב ראש;
- (2) שני אנשים שמינה שר המשפטים, שלכל אחד מהם עשר שנות ניסיון בתחום שונה מבין התחומים המפורטים בסעיף 32(א)(2);

- (3) (נמחקה)
- (ג) הוראות סעיף 32(ב) ו-(ג) יחולו, בשינויים המחויבים, על מינוי חברי ועדת שחרורים מיוחדת.
- נציג שירות בתי הסוהר 33א. בדיוני ועדת השחרורים שבסעיף 32 וועדת השחרורים המיוחדת שבסעיף 33(ב) ישתתף נציג שירות בתי הסוהר שימנה לשם כך נציג בתי הסוהר, בלא זכות הצבעה.
- מזכירי הועדות 34. (א) שר המשפטים ימנה, מבין עובדי הנהלת בתי המשפט, מזכיר ראשי לועדות (להלן – המזכיר הראשי), שיהיה אחראי על קביעת המותבים של ועדות השחרורים וועדות השחרורים המיוחדות, על קביעת מועדי הדיון בועדות והזמנת המותבים לדיונים, על סדרי עבודתן של הועדות ועל התיאום הנדרש עם מזכירי הועדות.
- (ב) השר לביטחון הפנים ימנה, מבין קציני שירות בתי הסוהר, מזכירים לועדות שחרורים ולועדות שחרורים מיוחדות; מזכירי הועדות יהיו אחראים על העברת מידע הנחוץ למזכיר הראשי לצורך מילוי תפקידיו ועל איסוף נתונים ומסמכים הנחוצים לעבודת הועדות והעברתם למותבים ולבא כוח היועץ המשפטי לממשלה, הכל בתיאום עם המזכיר הראשי וכפי שיקבע שר המשפטים באישור השר לביטחון הפנים.
- פרק ז': הוראות שונות ותיקוני חקיקה**
- ייחוד סמכויות 35. הסמכויות הנתונות לועדה לגבי אסיר לפי הוראות חוק זה יהיו נתונות, לגבי אסיר עולם, רק לועדת שחרורים מיוחדת.
- אי תחולת פקודת הראיות 36. הוראות סעיפים 44 עד 46 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, לא יחולו על דיוני היחידה לשחרור ממאסרים קצרים והוועדה, ועל עתירה, בקשת רשות ערעור וערעור לפי חוק זה.
- סמכויות שוטר 37. שוטר רשאי לעשות כל אחת מאלה:
- (1) לדרוש מאסיר ששחרר על-תנאי שיציג לפניו את רישונו;
 - (2) לחקור אסיר ששחרר על-תנאי כדי לברר אם הוא מקיים את תנאי שחרורו ולחקור אדם אחר לגבי קיום תנאי השחרור בידי אסיר;
 - (3) להיכנס לבית או למקום שאסיר ששחרר על-תנאי אמור להימצא בו על פי תנאי שחרורו, כדי לפקח על קיום תנאים אלה, לאחר שזיהה עצמו לפני מחזיק הבית או המקום והודיע לו לאיזו מטרה מתבקשת הכניסה, ורשאי הוא להשתמש בכוח סביר לשם כניסה כאמור;
 - (4) להיכנס לבית או למקום, שעל פי תנאי שחרורו של אסיר אסור לו להימצא בו, אם יש לו יסוד סביר להניח שהאסיר נמצא בו, לאחר שזיהה עצמו לפני מחזיק הבית או המקום והודיע לו לאיזו מטרה מתבקשת הכניסה, ורשאי הוא להשתמש בכוח סביר לשם כניסה כאמור.
- תיקון חוק העונשין – מס' 62 38. בחוק העונשין, התשל"ז-1977 –
- (1) סעיפים 49 עד 51 – בטלים;
 - (2) בסעיף 51(ג), במקום "סעיף 49(א)" יבוא "סעיף 2 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001" ובסופו יבוא "אלא אם כן הופסקה עבודת השירות בהתאם להוראות סעיפים 51ט או 51 ויתרת תקופת המאסר שעל האסיר לשאת בעקבות הפסקה זו עולה על שלושה חודשים";
 - (3) התוספת הראשונה – בטלה.
- תיקון פקודת בתי הסוהר – מס' 21 39. בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 (להלן – פקודת בתי הסוהר) –
- (1) סעיפים 28 עד 34 – בטלים;
 - (2) בסעיף 36 –

(א) במקום סעיף קטן (ב) יבוא: " (ב) אסיר שקיבל חופשה לפי הוראות סעיף קטן (א), יינתן לו רישיון, שבו יפורטו התנאים שבהם מותנית חופשתו." ;

(ב) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

" (ג) שוטר רשאי לעשות כל אחת מאלה:

(1) לדרוש מאסיר שיצא לחופשה מיוחדת לפי סעיף קטן (א) (בסעיף זה – אסיר בחופשה) שיציג לפניו את רישיונו ;

(2) לחקור אסיר בחופשה כדי לברר אם הוא מקיים את תנאי חופשתו ולחקור אדם אחר לגבי קיום תנאי החופשה בידי אסיר ;

(3) להיכנס לבית או למקום שאסיר אמור להימצא בו על פי תנאי חופשתו, כדי לפקח על קיום תנאים אלה, לאחר שזיהה עצמו לפני מחזיק הבית או המקום והודיע לו לאיזו מטרה מתבקשת הכניסה, ורשאי הוא להשתמש בכוח סביר לשם כניסה כאמור ;

(4) להיכנס לבית או למקום, שעל פי תנאי חופשתו של אסיר אסור לו להימצא בו, אם יש לו יסוד סביר להניח שהאסיר נמצא בו, לאחר שזיהה עצמו לפני מחזיק הבית או המקום והודיע לו לאיזו מטרה מתבקשת הכניסה, ורשאי הוא להשתמש בכוח סביר לשם כניסה כאמור." ;

(3) בסעיף 62א –

(א) בסעיף קטן (ב), הסיפה המתחילה במילים "אולם בעתירות" – תימחק ;

(ב) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

" (ג) על אף הוראות סעיף זה וסעיף 62ב, על עתירה נגד ועדת שחרורים וועדת שחרורים מיוחדת לפי הוראות חוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001, יחולו הוראות החוק האמור." ;

(4) במקום סעיף 68ה יבוא:

"דין שחרור מינהלי כדין שחרור על-תנאי

68ה. שחרור מינהלי, יראוהו כשחרור על-תנאי כמשמעותו בחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001, והוראות החוק האמור יחולו על שחרור מינהלי, בשינויים המחויבים."

40. חוק לשחרור מוקדם של אסירים (תיקוני חקיקה), התשס"א-2001 – בטל.

ביטול חוק לשחרור מוקדם של אסירים (תיקוני חקיקה)

41. בחוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995, בסעיף 18(א), בסופו יבוא: " (9) אסיר שועדת שחרורים או ועדת שחרורים מיוחדת החליטה כי יש למנות לו סניגור לפי סעיף 16(ד) לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001."

תיקון חוק הסניגוריה הציבורית – מס' 3

42. בחוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ח-1967, בתוספת, בתקנה 6, במקום תקנת משנה (1א) יבוא:

תיקון חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום

" (1א) על שחרורו המוקדם של מי שנושא מאסר בישראל בהתאם להוראות תקנת משנה (א) יחולו הוראות החוק לשחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001 (להלן – חוק השחרור), בשינויים האלה:

(1) לענין סעיף 9 לחוק השחרור, לשם ההחלטה האם ראוי אסיר לשחרור על-תנאי, יבחנו נציב בתי הסוהר, קצין המשטרה הצבאית הראשי או הועדה, לפי הענין, גם את הסיכון הצפוי מהאסיר לביטחון יהודה והשומרון וחבל עזה ;

- (2) לענין אסיר המוחזק במיתקן כליאה צבאי –
- (א) בכל מקום בחוק השחרור שבו נאמר "נציב בתי הסוהר" יראו כאילו נאמר "קצין המשטרה הצבאית הראשי";
- (ב) בכל מקום שבו נאמר "בית סוהר" יראו כאילו נאמר "מיתקן כליאה צבאי";
- (ג) על אף הוראות סעיף 34(ב) לחוק השחרור, מינוי מזכירים לועדות שחרורים ולועדות שחרורים מיוחדות ייעשה על ידי קצין המשטרה הצבאית הראשי מבין קציני צבא הגנה לישראל."
43. בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, בסעיף 5, בסופו יבוא: "(4) ענין מינהלי שנקבע בחוק אחר כי בית משפט לעניינים מינהליים ידון בו, ובכפוף להוראות אותו חוק."
44. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו-1996.
45. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו באישור השר לביטחון הפנים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
- (ב) תקנות שהתקין השר לביטחון הפנים לפי סעיף 22א לחוק המעצרים, לענין הפעלת הפיקוח האלקטרוני, יחולו גם לענין פיקוח אלקטרוני על שחרור על-תנאי של אסיר לפי סעיף 13א, בשינויים המחויבים.
- (ג) (1) בתקופת תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף כהגדרתה בחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951, שניתנה ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), רשאי שר המשפטים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע הוראות בעניינים אלה:
- (א) ההליכים שיתקיימו בוועדות השחרורים;
- (ב) לאחר שקיבל את עמדת השר לביטחון לאומי לענין זה – הוראות לענין סדרי הדין שיחולו בוועדות השחרורים;
- (2) תקנות לפי פסקה (1) יחולו אם פרסם הודעה על כך, לתקופה שיקבע שר המשפטים, לאחר ששוכנע כי סדרי החיים התקינים במדינה או בחלק ממנה השתבשו מחמת מצב המלחמה; ההודעה תפורסם ברשומות ובאתר האינטרנט של הנהלת בתי המשפט, ותיכנס לתוקף עם פרסומה ברשומות או במועד מאוחר יותר שייקבע בה;
- (3) על אף האמור בפסקה (2), שוכנע השר כי יש דחיפות מיוחדת המחייבת את כניסתה לתוקף של הודעה כאמור באותה פסקה לפני הפרסום ברשומות, תפורסם ההודעה באתר האינטרנט של הנהלת בתי המשפט או בדרך אחרת שימצא שר המשפטים לנכון בנסיבות הענין כך שתובא לידיעת הציבור, ובלבד שתפורסם ברשומות מיד כשניתן לעשות כן; פורסמה ההודעה כאמור, יצוין בה מועד תחילתה שלא יהיה מוקדם ממועד הפרסום כאמור, ובלבד שהנוסח שפורסם ברשומות יהיה הנוסח המחייב.
46. תחילתו של חוק זה, למעט סעיף 47, ב-1 בחודש שלאחר תום שישה חודשים מיום פרסומו (בחוק זה – יום התחילה).
47. (א) בסעיף זה, "תקופת הביניים" – התקופה שמיום פרסומו של חוק זה עד היום שקדם ליום התחילה.
- (ב) אסיר שנגזר עליו עונש מאסר בתקופת הביניים יישא, על אף הוראות סעיף 49(א) ו-(ב) לחוק העונשין וסעיף 28 לפקודת בתי הסוהר, לפחות שני שלישים מתקופת המאסר שעליו לשאת בטרם ניתן יהיה לשחררו לפי אותם סעיפים.
48. (א) אסיר המשוחרר ברישיון ערב תחילתו של חוק זה, לפי הוראות סעיף 28 לפקודת בתי הסוהר, יראו אותו כאילו שוחרר על תנאי לפי הוראות חוק זה, בתנאים שנקבעו ברישיונו ובתנאים האמורים בסעיף 13(א), (ג) ו-(ד) ויראו ברישיון שניתן לו לפי הפקודה האמורה – כרישיון לפי סעיף 14.

(ב) אסיר, שנגזר עליו עונש מאסר לפני פרסומו של חוק זה, למעט אסיר שנגזר עליו עונש מאסר בשל עבירה מהעבירות המפורטות בתוספת הראשונה לחוק העונשין, כנוסחה ערב תחילתו של חוק זה, יחולו עליו הוראות חוק זה בשינוי הזה: בסעיפים 2 ו-3, במקום "שני שלישים מתקופת המאסר" יבוא "מחצית מתקופת המאסר".

(ג) בלי לגרוע מהוראות סעיפים 9 ו-10, הועדה תשקול אפשרות שיקומו של אסיר שהוראות סעיף קטן (ב) חלות עליו על סמך חוות דעת של הרשות לשיקום האסיר, אם ניתנה, על פי כללים שיקבע שר המשפטים בהתייעצות עם שר העבודה והרווחה ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

תוספת

(סעיף 11)

1. עבירות אלימות שביצע האסיר כלפי בן משפחתו, לרבות כליאת שווא של בן משפחתו או עבירה אחרת שפגעה בחירותו או בשלוות חייו של בן משפחתו, ולרבות עבירות של התעללות, הזנחה או נטישה של בן משפחתו.
 2. עבירות לפי סימן י', בפרק ח' לחוק העונשין, שביצע האסיר כלפי בן משפחתו.
 3. עבירות מין לפי סימן ה' בפרק י' לחוק העונשין, שביצע האסיר כלפי בן משפחתו.
- לענין תוספת זו, "בן משפחה" – כהגדרתו בחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.

תקנות העונשין (מאסר על תנאי), תשמ"ה-1985
תוכן עניינים

149	הגדרות	סעיף 1
149	צו הפעלה או צו הארכה	סעיף 2
149	הפעלה או הארכה שלא במעמד גזר הדין	סעיף 3
149	צירופים	סעיף 4
149	ראיה על זהותו של נאשם	סעיף 5
149	ביטול	סעיף 6

בתוקף סמכותי לפי סעיף 90 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – החוק), אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
 - "צו הפעלה" – צו להפעלת מאסר על תנאי כאמור בסעיף 55 לחוק;
 - "צו הארכה" – צו להארכת תקופת התנאי כאמור בסעיף 56 לחוק;
 - "עבירה נוספת" – כמשמעותה בסעיף 52 לחוק.
2. צו הפעלה או צו הארכה יינתנו, עד כמה שהדבר ניתן, במעמד מתן גזר הדין בעבירה הנוספת.
3. לא ניתן צו הפעלה או צו הארכה במעמד מתן גזר הדין בשל העבירה הנוספת, תוגש הבקשה למתן צו כאמור לאותו שופט או לאותו מותב שהרשיע את הנאשם בעבירה הנוספת, או, אם נבצר ממנו לדון – לשופט אחר או למותב אחר של אותו בית משפט.
4. לבקשה לצו הפעלה או לצו הארכה יצורף העתק של פסק הדין אשר לפיו הוטל המאסר על תנאי ואם הוגשה הבקשה לפי תקנה 3 – גם העתק של פסק הדין אשר לפיו הורשע אותו נאשם בעבירה הנוספת.
5. רשאי בית המשפט, בטרם יתן צו הפעלה, לדרוש ראייה על כך שהנידון בפסק הדין שלפיו הוטל המאסר על תנאי הוא אותו אדם שהורשע בעבירה נוספת.
6. תקנות העונשין (דרכי ענישה) (מאסר על תנאי), התשט"ז-1955 – בטלות.

הגדרות

צו הפעלה או צו הארכה

הפעלה או הארכה שלא במעמד גזר הדין

צירופים

ראייה על זהותו של נאשם

ביטול

פקודת הנזיקין [נוסח חדש] תוכן עניינים

	פרק א': פרשנות	
153	פירוש	סעיף 1
153	הגדרות	סעיף 2
	פרק ב': זכויות וחבויות בנזיקין	
153	עוולה והזכות לתרופה	סעיף 3
153	מעשה של מה בכך	סעיף 4
153	הסתכנות מרצון	סעיף 5
154	מעשה לפי חיקוק	סעיף 6
154	הגדרות	סעיף 7
154	חסינות עובד הציבור	סעיף 7א
154	תובענה נגד עובד המדינה	סעיף 7ב
154	תובענה נגד עובד רשות ציבורית	סעיף 7ג
155	הצטרפות עובד ציבור כנתבע לתובענה	סעיף 7ד
155	תקנות	סעיף 7ה
155	פיצוי ושיפוי המדינה או הרשות הציבורית	סעיף 17
155	רשות שופטת	סעיף 8
155	קטין	סעיף 9
155	תאגיד	סעיף 10
155	מעוולים יחד	סעיף 11
155	אחריות של משתף ומשדל	סעיף 12
155	חבות מעביד	סעיף 13
156	חבותו של שולח	סעיף 14
156	חבותו של בעל חוזה	סעיף 15
156	שמירת חבות	סעיף 16
156	ידיעתו של שלוח או עובד	סעיף 17
156	בן-זוג	סעיף 18
156	השפעת מוות על עילת תביעה	סעיף 19
156	עזבון חדל פרעון	סעיף 20
156	פושט רגל	סעיף 21
156	אין המחאה בנזיקין	סעיף 22
	פרק ג': העוולות	
	סימן א': תקיפה	
156	תקיפה	סעיף 23
157	הגנה מיוחדת	סעיף 24
157		סעיף 25
	סימן ב': כליאה	
157	כליאת שוא	סעיף 26
157	הגנה מיוחדת	סעיף 27
158		סעיף 28
	סימן ג': הסגת גבול	
158	הסגת גבול במקרקעין	סעיף 29
158	חובת הראיה	סעיף 30
158	הסגת גבול במיטלטלין	סעיף 31
158	חובת הראיה	סעיף 32
158	טעות בנוגע לזכות בעלות או החזקה	סעיף 33

158	תביעת זכות אינה הסגת גבול	סעיף 34
158		סעיף 34א
	סימן ד': רשלנות	
158	רשלנות	סעיף 35
158	חובה כלפי כל אדם	סעיף 36
158	אחריות בעל מקרקעין כלפי מסיג גבול	סעיף 37
158	אחריות כלפי מסיג גבול בשטח צבאי	סעיף 37א
159	חובת הראיה ברשלנות לגבי דברים מסוכנים	סעיף 38
159	חובת הראיה ברשלנות לגבי אש	סעיף 39
159	חובת הראיה ברשלנות לגבי חיה	סעיף 40
159	חובת הראיה ברשלנות כשהדבר מעיד על עצמו	סעיף 41
	סימן ד'1: היזק על-ידי כלב	
159	נזקים שנגרמו על ידי כלב	סעיף 41א
159	הגנות	סעיף 41ב
159	שמירת דינים	סעיף 41ג
	סימן ה': מיטרדים	
159	מיטרד לציבור	סעיף 42
159	תובענה על מיטרד לציבור	סעיף 43
160	מיטרד ליחיד	סעיף 44
160	הגנה מיוחדת	סעיף 45
160	מיטרד קיים	סעיף 46
160	שמירת דינים אחרים	סעיף 47
160	הפרעה לאור שמש	סעיף 48
160	מניעת תמיכה	סעיף 48א
160	שימוש הדרוש לטובת הציבור	סעיף 48ב
	סימן ו': שליחת יד	
160	עיכוב נכס שלא כדין	סעיף 49
160	חובת ההוכחה	סעיף 50
160	החזרת המעוכב	סעיף 51
160	גזל	סעיף 52
160	הגנה מיוחדת	סעיף 53
160	זכות אדם שלישי אינה הגנה	סעיף 54
160	החזרת הגזלה	סעיף 55
	סימן ז': הטעיה	
160	תרמית	סעיף 56
160	סייג לתובענה על תרמית מסויימת	סעיף 57
160	שקר מפגיע	סעיף 58
161		סעיף 59
	סימן ח': נגישה	
161	נגישה	סעיף 60
161		סעיף 61
	סימן ט': גרם הפרת חוזה	
161	גרם הפרת חוזה שלא כדין	סעיף 62
	סימן י': הפרת חובה חקוקה	
161	הפרת חובה חקוקה	סעיף 63
	פרק ד': אשם	
161	גרם נזק באשם	סעיף 64
161	התנהגות התובע	סעיף 65

161	התנהגות הנתבע	סעיף 66
161	אשם של פלוני – מהו	סעיף 67
161	אשם תורם	סעיף 68
162	אשם תורם שגרם מוות	סעיף 69
162	טענת התיישנות	סעיף 70
	פרק ה': תרופות לעוולות	
162	כל בית משפט מוסמך ליתן תרופה	סעיף 71
162	ציוויים	סעיף 72
162	תנאים למתן ציווי	סעיף 73
162	מקום שאין ליתן ציווי	סעיף 74
162	שמירת סמכויות	סעיף 75
162	פיצויים	סעיף 76
162	אין נפרעים אלא פעם אחת בלבד	סעיף 77
162	זכותם של תלויים לפיצויים	סעיף 78
162	הזכאי להגיש תובענה	סעיף 79
162	הפיצויים וחישובם	סעיף 80
163	סכומים שלא יחושבו	סעיף 81
163	פיצויים וגימלאות מביטוח לאומי	סעיף 82
163	תביעה ושיפוי במעוולים יחד	סעיף 83
163	שיפוי בין מעוולים	סעיף 84
163	הגדרה	סעיף 85
163	סכום ביטוח לא יובא בחשבון פיצויים	סעיף 86
163		סעיף 87
163	עוולה שהיא גם עבירה	סעיף 88
164	תחילת התיישנות	סעיף 89
	פרק ו': שונות	
164	שמירת דינים	סעיף 90
164	הוראות בדבר פסיקת "דיה"	סעיף 91
164	ביטולים וסייגיהם	סעיף 92
164	תחילה	סעיף 93
164	תוספת	
		סעיף 1
		סעיף 2
		סעיף 3
		סעיף 4
		סעיף 5
		סעיף 6
		סעיף 7
		סעיף 8
		סעיף 9

פרק א': פרשנות

1. פירוש
 בכפוף לפקודת הפרשנות תתפרש פקודה זו לפי עיקרי הפרשנות המשפטית המקובלים באנגליה, וביטויים המשמשים בה – חזקה היא – ככל שהדבר מתיישב עם ההקשר ובאין הוראה אחרת מפורשת – שמשמעותם כמשמעות הנודעת למקביליהם במשפט האנגלי ויתפרשו על דרך זו.
2. הגדרות
 בפקודה זו –
 "הורים" – לרבות הורי הורים והורים חורגים;
 "חיה" – לרבות צפרים, דגים, חרקים וזחלים;
 "חיית בר" – כל חיה שכנוהג בישראל אין מחזיקים אותה כלואה או בפיקוחו של אדם;
 "ילד" – לרבות נכד, ילד חורג, עובר, ילד שלא-מנישואין, או ילד מאומץ; ובהסקת מסקנה בדבר קירבה משפחתית, הכלולה לפי הוראות פקודה זו בהגדרת הביטויים "הורים" ו"ילד", יראו את הנולד שלא-מנישואין ואת המאומץ כצאצא כשר של אמו ושל הידוע כאביו או של מאמצו, הכל לפי הענין;
 "מיטלטלין" – דומם או חיה, לרבות כסף, פרי עצים וגפנים, דגנים, ירקות ויבולים אחרים ומים, בין בתלוש ובין במחובר;
 "מעביד" – מי שיש לו ביחסיו עם אדם אחר שליטה גמורה על הדרך שבו אדם אחר מבצע עבודה בשבילו, ואילו הוא עצמו אין עליו מרות דומה לגבי אותה עבודה, ו"עובד" הוא מי שעבודתו נתונה לשליטה כאמור; אולם מי שהוא בשירות של המדינה או של רשות מקומית או של אדם אחר – לא יראוהו כמעביד או כעובד של זולתו באותו שירות;
 "מקרקעין" – קרקע, עצים, בתים, בנינים וקירות או מבנים אחרים;
 "נזק" – אבדן חיים, אבדן נכס, נוחות, רוחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה;
 "נזק ממון" – הפסד או הוצאה ממשיתים הניתנים לשומה בכסף ואפשר למסור עליהם פרטים;
 "נכס" – מקרקעין או מיטלטלין;
 "נתבע" – לרבות נתבע בתביעה-שכנגד או בתובענה-שכנגד;
 "נגיעה" – נגיעה שלא כדין בזכות משפטית;
 "תובע" – לרבות תובע בתביעה-שכנגד או בתובענה-שכנגד;
 "תובענה" – כל הליך אזרחי לפני בית משפט, לרבות קיזוז ותביעה-שכנגד;
 "תופש" – אדם התופש מקרקעין כדין, או הזכאי כלפי בעל המקרקעין לתפוש אותם או להשתמש בהם, ובאין אדם כאמור – בעל המקרקעין.

פרק ב': זכויות וחביות בניזקין

3. עוולה לתרופה והזכות
 הדברים המנויים להלן בפקודה זו הם עוולות, ובכפוף להוראות הפקודה – כל הנפגע או הניזוק על ידי עוולה שנעשתה בישראל יהא זכאי לתרופה המפורשת בפקודה מידי עושה העוולה או האחראי לה.
4. מעשה של מה בכך
 לא יראו כעוולה מעשה, שאילו היה חוזר ונשנה לא היה בו כדי ליצור תביעה לזכות נוגדת, ואדם בר-דעת ומזג כרגיל לא היה בא בנסיבות הנתונות בתלונה על כך.
5. הסתכנות מרצון
 (א) בתובענה שהוגשה על עוולה תהא הגנה שהתובע ידע והעריך, או יש להניח שידע והעריך, את מצב הדברים שגרמו לנזק וכי חשף עצמו או רכשו למצב זה מרצונו.
 (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על תובענה שהוגשה על עוולה הנובעת מאי-מילוי חובה שהיתה מוטלת על הנתבע מכוח חיקוק.
 (ג) ילד למטה מגיל שתים עשרה לא ייחשב כמסוגל לדעת או להעריך את מצב הדברים שגרמו לנזק או כמסוגל מרצונו לחשוף עצמו או רכשו למצב זה.

- מעשה לפי חיקוק 6. תובענה שהוגשה על עוולה, חוץ מרשלנות, תהא הגנה שהמעשה שמתלוננים עליו היה לפי הוראות חיקוק ובהתאם להן או שנעשה בתחום הרשאה חוקית או מתוך אמונה סבירה ובתום לב בקיומה של הרשאה חוקית; בסעיף זה, "מעשה" – לרבות מחדל.
- הגדרות 7. בסעיפים 7א עד 17 – "מעשה" – לרבות מחדל;
- "עובד המדינה" – לרבות אורגן של המדינה וכל אדם הממלא מטעם המדינה תפקיד ציבורי על פי חיקוק, לרבות המשרתים בצבא ההגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות בתי הסוהר ובארגוני הביטחון האחרים של המדינה, ולמעט בעל חוזה כמשמעותו בסעיף 15;
- "עובד רשות ציבורית" – לרבות אורגן של רשות ציבורית וכל אדם הממלא מטעם הרשות הציבורית תפקיד ציבורי על פי חיקוק, ולמעט בעל חוזה כמשמעותו בסעיף 15;
- "עובד ציבור" – עובד המדינה או עובד רשות ציבורית, לפי הענין;
- "רשות ציבורית" – רשות מקומית, וכל תאגיד שהוקם בחוק המנוי בתוספת;
- "תפקיד שלטוני" – תפקיד ציבורי על פי דין כמשמעותו בסעיף 15(ד)(2) לחוק-יסוד: השפיטה.
- חסינות הציבור עובד 7א. (א) לא תוגש תובענה נגד עובד ציבור על מעשה שעשה תוך כדי מילוי תפקידו השלטוני כעובד ציבור, המקום אחריות בנוזיקין; הוראה זו לא תחול על מעשה כאמור שנעשה ביוזמה מתוך כוונה לגרום נזק או בשוויון נפש לאפשרות גרימתו במעשה כאמור.
- (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מאחריותה של המדינה או של רשות ציבורית לפי סעיפים 13 ו-14 ולפי כל דין.
- (ג) החסינות לפי סעיף זה תחול גם על מי שהיה עובד ציבור בעת ביצוע המעשה נושא התובענה.
- תובענה נגד עובד המדינה 7ב. (א) הוגשה תובענה נגד עובד המדינה על מעשה שנעשה בעת מילוי תפקידו כעובד המדינה, וטענה המדינה בהודעה לבית המשפט לקיומה של חסינות לפי סעיף 7א לגבי מעשה העובד, אם נעשה המעשה, תצורף המדינה להליך, אם לא צורפה אליו כנתבעת.
- (ב) ביקשה המדינה, בהודעתה לפי סעיף קטן (א), כי תידחה התובענה נגד עובד המדינה – תידחה התובענה נגדו, ויראו את התובענה כאילו הוגשה נגד המדינה מכוח אחריותה למעשהו של עובד המדינה לפי סעיפים 13 או 14, ואת מעשה עובד המדינה כאילו נעשה תוך כדי מילוי תפקידו.
- (ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב) רשאי התובע לבקש, בתוך תקופה שתיקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שלא מתקיימים תנאי החסינות לפי סעיף 7א; קבע בית המשפט כאמור, לא תידחה התובענה נגד עובד המדינה, ולא יחולו הוראות סעיף קטן (ב).
- (ד) לא מסרה המדינה הודעה כאמור בסעיף קטן (א) או לא ביקשה לדחות את התובענה נגד עובד המדינה כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי עובד המדינה לבקש, בתוך תקופה שתיקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שמתקיימים תנאי החסינות לפי סעיף 7א; ביקש העובד כאמור, תצורף המדינה להליך, אם לא צורפה אליו כנתבעת; קבע בית המשפט כי מתקיימים תנאי החסינות כאמור בסעיף 7א, תידחה התובענה נגד עובד המדינה, ויחולו הוראות סעיף קטן (ב), בשינויים המחויבים; קבע בית המשפט שעובד המדינה עשה את המעשה שלא תוך כדי מילוי תפקידו – תידחה התובענה כנגד המדינה.
- (ה) בית המשפט יחליט בבקשת תובע כאמור בסעיף קטן (ג) או בבקשת עובד המדינה כאמור בסעיף קטן (ד), לאלתר.
- תובענה נגד עובד רשות ציבורית 7ג. (א) הוגשה תובענה נגד עובד רשות ציבורית על מעשה שנעשה בעת מילוי תפקידו כעובד הרשות הציבורית, רשאים הרשות הציבורית או העובד לבקש, בתוך תקופה שתיקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שמתקיימים תנאי החסינות לפי סעיף 7א לגבי מעשה העובד, אם נעשה המעשה; הוגשה בקשה כאמור, תצורף הרשות הציבורית להליך, אם לא צורפה אליו כנתבעת, ובית המשפט יקבע האם התקיימו תנאי החסינות לפי סעיף 7א.

(ב) קבע בית המשפט כי התקיימו תנאי החסינות לפי סעיף 7א, תידחה התובענה נגד עובד הרשות הציבורית, ויחולו הוראות סעיף 7ב(ב), בשינויים המחויבים; קבע בית המשפט שעובד הציבור עשה את המעשה שלא תוך כדי מילוי תפקידו – תידחה התובענה נגד הרשות הציבורית.

(ג) בית המשפט יחליט בבקשת הרשות הציבורית או העובד כאמור בסעיף קטן (א), לאלתר.

עובד ציבור רשאי להצטרף כנתבע לתובענה שהוגשה נגד המדינה או נגד הרשות הציבורית, לפי הענין, בשל מעשה שהיה אחראי בשלו אלמלא הוראת סעיף 7א(א), או לשמור, על אף הוראות סעיפים 7א עד 7ג, על מעמדו כנתבע בתובענה שהוגשה נגדו.

שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות לביצוע הוראות סעיפים 7ב עד 7ד, לרבות בענין –

- (1) סדרי דין ומועדים;
- (2) חובת מתן הודעה למדינה או לרשות הציבורית על הגשת תביעה;
- (3) התנאים למסירת הודעה על ידי המדינה כאמור בסעיף 7ב(א), והמוסמך לאשר את מסירתה.

פועל עובד ציבור בסטיה חמורה מהתנהגות ראוייה של עובד ציבור, זכאית המדינה או הרשות הציבורית, לפי הענין, על אף הוראות סעיף 7א –

- (1) אם ביצע כלפיה עובד הציבור מעשה המקים אחריות בנוזקין – לפיצוי ממנו;
- (2) אם נמצאה אחראית למעשה שעשה עובד הציבור – לשיפוי ממנו.

(ב) בהליכים על שיפוי לפי סעיף זה יהיו דמי השיפוי בסכום שיקבע בית המשפט על פי הצדק והיחוס.

אדם שהוא גופו בית משפט או בית דין או אחד מחבריהם, או שהוא ממלא כדן חובותיו של אדם כאמור, וכל אדם אחר המבצע פעולות שיפוט, לרבות בורר – לא תוגש נגדו תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו השיפוטי.

לא תוגש תובענה נגד אדם על עוולה שעשה אותה בטרם מלאו לו שנים עשרה שנים.

(ב) מי שלא מלאו לו שמונה עשרה שנים יכול לתבוע על עוולה, ובכפוף לסעיף קטן (א) – להיתבע עליה; אולם אין להגיש נגדו תובענה על עוולה הנובעת, במישרין או בעקיפין, מחוזה שעשה.

תאגיד לא ייפרע פיצויים בשל עוולה אלא אם גרמה לו נזק.

היה כל אחד משני בני-אדם או יותר חבים לפי הוראות פקודה זו, על מעשה פלוני, והמעשה הוא עוולה, יהיו חבים יחד על אותו מעשה כמעוולים יחד וניתנים להיתבע עליה יחד ולחוד.

לענין פקודה זו, המשתף עצמו, מסייע, מייעץ או מפתה למעשה או למחדל, שנעשו או שעומדים להיעשות על ידי זולתו, או מצווה, מרשה או מאשר אותם, יהא חב עליהם.

לענין פקודה זו יהא מעביד חב על מעשה שעשה עובד שלו –

- (1) אם הרשה או אישר את המעשה;
 - (2) אם העובד עשה את המעשה תוך כדי עבודתו;
- אולם –

(א) מעביד לא יהא חב על מעשה שעשה מי שאיננו מעובדיו, אלא אחד מעובדיו העביר לו תפקידו בלא הרשאתו המפורשת או המשתמעת של המעביד;

(ב) מי שהיה אנוס על פי דין להשתמש בשירותו של אדם שאין בחירתו מסורה לו, לא יהיה חב על מעשה שעשה האדם תוך כדי עבודתו זו.

(ב) רואים מעשה כאילו נעשה תוך כדי עבודתו של עובד, אם עשהו כעובד וכשהוא מבצע את התפקידים הרגילים של עבודתו והכרוכים בה אף על פי שמעשהו של

העובד היה ביצוע לא נאות של מעשה שהרשה המעביד; אולם לא יראו כן מעשה שעשה העובד למטרות של עצמו ולא לענין המעביד.

(ג) לענין סעיף זה, מעשה – לרבות מחדל.

14. חבותו של שולח לענין פקודה זו, המעסיק שלוח, שאיננו עובדו, בעשיית מעשה או סוג של מעשים למענו, יהא חב על כל דבר שיעשה השלוח בביצוע אותו מעשה או סוג מעשים ועל הדרך שבה הוא מבצע אותם.

15. חבותו של בעל חוזה לענין פקודה זו, העושה חוזה עם אדם אחר, שאיננו עובדו או שלוחו, על מנת שיעשה למענו מעשה פלוני, לא יהא חב על עוולה שתצמח תוך כדי עשיית אותו מעשה; הוראה זו לא תחול באחת מאלה:

(1) הוא התרשל בבחירת בעל חוזהו;

(2) הוא התערב בעבודתו של בעל חוזהו באופן שגרם לפגיעה או לנזק;

(3) הוא הרשה או אישר את המעשה שגרם לפגיעה או לנזק;

(4) הוא היה אחראי מכוח חיקוק לעשיית המעשה שביצעו מסר לקבלן עצמאי;

(5) הדבר שלעשייתו נעשה החוזה היה שלא כדין.

16. שמירת חבות האמור בסעיפים 12, 14 ו-15 אינו גורע מחבותו של שום אדם על מעשה שעשה והאמור בסעיף 13 אינו גורע מחבותו של העובד על מעשה שעשה.

17. ידיעתו של שולח או עובד כל מקום שלפי פקודה זו יש לטעון או להוכיח ידיעה, יראו ידיעתו של שלוח או עובד כידיעתו של שולחו או מעבידו, ובלבד שהידיעה נרכשה על ידי השלוח כשהוא פועל למען שולחו, או על ידי העובד תוך כדי עבודתו לגבי הענין או הדבר שעליהם נדרשת הידיעה.

18. אין בן-זוג חב על עוולה שעשה בן-זוגו אלא לפי הוראות סעיפים 11 עד 16.

19. (א) נפטר אדם – כל עילות תביעה בשל עוולה שהיו עומדות לנפטר או נגדו, יוסיפו לעמוד בעינן, בכפוף להוראות סעיף זה, לטובת עזבונו או נגד עזבונו, הכל לפי הענין.

(ב) היתה עילת תובענה מוסיפה לעמוד כאמור לטובת עזבונו של נפטר, והמעשה או המחדל היוצר את העילה גרם למותו, יהיו הפיצויים שניתן להיפרע לטובת העזבון מחושבים בלי שים לב להפסד או לריווח שנגרם לעזבון עקב המוות, אבל ניתן לכלול בהם סכום להוצאות קבורה.

(ג) נסבל נזק על ידי מעשה או מחדל שהיו משמשים עילה לתובענה בשל עוולה נגד אדם פלוני אלא שנפטר לפני הנזק או בשעת הנזק, יראו, לענין פקודה זו, את עילת התובענה שהיתה קיימת נגדו בשל המעשה או המחדל אילו נפטר אחרי הנזק, כאילו היתה קיימת נגדו לפני שנפטר.

(ד) הזכויות הנתונות לפי פקודה זו לעזבון של נפטר באות להוסיף על הזכויות הנתונות לתלויים בנפטר לפי פקודה זו או כל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.

20. עזבון חדל פרעון שניתן להגיש נגדו תובענה לפי סעיף 19, יראו כל חבות בשל עילת התובענה כאילו היא חוב בר-הוכחה נגד העזבון אף שלפי טבעה היא דרישה לדמי נזק בלתי קצובים שאינם נובעים מחוזה או מהבטחה או מהפרת נאמנות.

21. פושט רגל מי שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018, יכול לתבוע על עוולה; ואולם –

(1) הזכות לתבוע על עוולה שגרמה נזק ממון לנכסי מי שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי החוק האמור תעבור לידי הנאמן או תמומש בידי;

(2) (נמחקה)

(3) סעיף זה כפוף להוראות סעיף 19.

22. הזכות לתרופה בשל עוולה, וכן החבות עליה, אינה ניתנת להמחאה אלא מכוח הדין.

פרק ג': העוולות

סימן א': תקיפה

23. (א) תקיפה היא שימוש בכוח מכל סוג שהוא, ובמתכוון, נגד גופו של אדם על ידי הכאה, נגיעה, הזזה או בכל דרך אחרת, בין במישרין ובין בעקיפין, שלא בהסכמת האדם או בהסכמתו שהושגה בתרמית, וכן נסיון או איום, על ידי

מעשה או על ידי תנועה, להשתמש בכוח כאמור נגד גופו של אדם, כשהמנסה או המאיים גורם שהאדם יניח, מטעמים סבירים, שאכן יש לו אותה שעה הכוונה והיכולת לבצע את זממו.

(ב) "שימוש בכוח", לענין סעיף זה – לרבות שימוש בחוס, באור, בחשמל, בגאז, בריח או בכל דבר או חומר אחר, אם השתמשו בהם במידה שיש בה להזיק.

בתובענה על תקיפה תהא הגנה לנתבע אם – 24.

הגנה מיוחדת

(1) עשה את המעשה בסבירות כדי להגן על עצמו או על זולתו מפני פגיעה בחיים, בגוף, בחירות או ברכוש, והיחס בין הנזק שסביר היה שייגרם מהמעשה לבין הנזק שסביר היה שיימנע על ידיו, היה סביר;

(2) השתמש במידה סבירה של כוח כדי למנוע את התובע מהיכנס שלא כדין למקרקעין, או כדי להרחיקו מהם אחרי שנכנס אליהם, או שהה בהם, שלא כדין, והכל כשהנתבע היה תופשם או פעל מכוחו של תופשם; ואולם אם נכנס התובע, או ניסה להיכנס, למקרקעין שלא בכוח, תנאי להגנה הוא שהנתבע ביקש תחילה את התובע שלא להיכנס לשם, או לצאת משם אחרי שנכנס, ונתן לו הזדמנות סבירה למלא בקשתו בדרכי שלום;

(3) השתמש במידה סבירה של כוח כדי להגן על החזקתו במיטלטלין שהוא זכאי להחזיק בהם, או כדי להשיבם מידי התובע שלקח אותם ממנו, או עיכב אותם בידו, שלא כדין; ואולם אם לקח התובע, או ניסה לקחת, את המיטלטלין שלא בכוח, תנאי הוא להגנה שהנתבע ביקש תחילה את התובע שלא לקחת אותם, או להחזירם לו לאחר שלקחם, ונתן לו הזדמנות סבירה למלא בקשתו בדרכי שלום;

(4) עשה את מעשהו תוך כדי ביצוע, או סיוע כדין לבצע, צו מעצר או חיפוש, צו מסירה לדין, צו מאסר או צו עיכוב שניתנו על ידי בית משפט או רשות אחרת המוסמכת לכך, ובלבד שהמעשה שמתלוננים עליו הותר באותם צווים אף אם היה פגם בהם או בנתינתם;

(5) התובע לא היה שפוי בדעתו או היה לקוי בשכלו או בגופו, והכוח שהשתמש בו הנתבע היה, או נראה שהיה, במידת הנחיצות הסבירה להגנת התובע עצמו או להגנת אנשים אחרים, והשימוש בו היה בתום לב ובלי זדון;

(6) הנתבע והתובע היו שניהם חיילים בצבא-הגנה לישראל, והנתבע פעל מכוח דין החל על הצבא ולפי אותו דין;

(נמחקה) (7)

(8) עשה בתום לב מעשה שהיה לו יסוד להניח שהוא לטובת התובע, אלא שלפני שעשהו לא היה בידו לקבל את הסכמת התובע, מפני שבנסיבות ההן לא היה בידי התובע לציין את הסכמתו או שהאדם הממונה עליו כדין לא היה בידו להסכים מטעמו, ולנתבע היה יסוד להניח כי טובת התובע מחייבת שלא לדחות את המעשה.

(בוטל) 25.

סימן ב': כליאה

26. כליאת שוא היא שלילת חירותו של אדם, שלילה מוחלטת ושלא כדין, למשך זמן כלשהו, באמצעים פיסיים או על ידי הופעה כבעל סמכות.

27. בתובענה שהוגשה על כליאת שוא תהא הגנה לנתבע אם –

כליאת שוא

הגנה מיוחדת

(1) עשה את מעשהו תוך כדי ביצוע, או סיוע כדין לבצע, צו מעצר או חיפוש, צו מסירה לדין, צו מאסר או צו עיכוב שניתנו על ידי בית משפט או רשות אחרת המוסמכת לכך, ובלבד שהמעשה שמתלוננים עליו הותר באותם צווים אף אם היה פגם בהם או בנתינתם;

(2) התובע היה נתון במשמורת כדין לפי הוראות חקוק;

(3) התובע לא היה שפוי בדעתו או היה לקוי בשכלו או בגופו, ושליילת חירותו היתה, או נראה שהיתה, נחוצה באופן סביר להגנת התובע עצמו או להגנת אנשים אחרים ובוצעה בתום לב ובלי זדון;

(4) המעשה שהתובע מתלונן עליו היה מעשה, שהאדם שעשהו היה צפוי לעונש לפי הוראות חקוק אילולא עשהו;

- (5) הנתבע והתובע היו שניהם חיילים בצבא-הגנה לישראל והנתבע פעל מכוח דין החל על הצבא ולפי אותו דין ;
- (6) הנתבע הוא הורו או אפוטרופסו או מורהו של התובע, או שהיחס שלו אל התובע דומה לשל הורו או אפוטרופסו או מורהו, והוא שלל מהתובע את חירותו שלילה ארעית בלבד לזמן שהיה נחוץ באופן סביר למען ייטיב דרכו.
- (בוטל) 28.

סימן ג': הסגת גבול

29. הסגת גבול במקרקעין היא כניסה למקרקעין שלא כדין, או היזק או הפרעה בידי אדם למקרקעין שלא כדין ; אך אין תובע יכול להיפרע פיצויים על הסגת גבול במקרקעין אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.
30. בתובענה שהוגשה על הסגת גבול במקרקעין – על הנתבע הראיה שהמעשה שעליו מתלוננים לא היה שלא כדין.
31. הסגת גבול במיטלטלין היא לקיחת טובין שלא כדין מהחזקתו של אדם אחר, או הפרעה אלימה בהם בהיותם בהחזקתו של אדם אחר ; אך אין תובע יכול להיפרע פיצויים על הסגת גבול במיטלטלין אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.
32. בתובענה שהוגשה על הסגת גבול במיטלטלין – על הנתבע הראיה שהמעשה שעליו מתלוננים לא היה שלא כדין.
33. טעות בנוגע לבעלות או לזכות החזקה, ואפילו טעות בתום לב, וכן כוונה לפעול לטובת הבעל האמיתי, אינן הצדק להפרעה בנכסיו של אחר ; אולם –
- (1) המוביל טובין, או כל המקבל עליו הובלתם או שמירתם של טובין כשירות ציבורי, איננו מסיג גבול על ידי שהוא מטפל בטובין בדרך הרגילה של אותו שירות ורק לפי הוראתו ומטעמו של אדם שמסר לו את הטובין לשם כך מתוך הנחה בתום לב שמוסר הטובין זכאי לטפל בהם ;
- (2) פועל או עובד איננו מסיג גבול על ידי שהוא מטפל בנכס בדרך הרגילה של עבודתו ובדרך שהורשה על ידי מעבידו והוא מניח בתום לב שמעבידו זכאי להרשות לו דרך זו של טיפול.
34. טענת זכות לטפל בנכס או למנוע אדם אחר מטפל בו, היא בלבד איננה הסגת גבול.
- תביעת זכות אינה הסגת גבול

34א. (בוטל)

סימן ד': רשלנות

35. עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות – הרי זו התרשלנות ; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה.
36. החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף.
37. האחריות לפי סעיפים 35 ו-36 של בעל מקרקעין או של תופשם, בשל מצבם של המקרקעין, תחזוקתם או תיקונם, לא תחול כלפי מי שנכנס למקרקעין כמסיג גבול, אלא אם הוכיח התובע שנכנס בתום לב ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה.
- 37א. (א) האחריות לפי סעיפים 35 ו-36 בשל מצבו של שטח צבאי, תחזוקתו או תיקונו או בשל השימוש בו, לא תחול כלפי מי שנכנס לאותו שטח כמסיג גבול, אלא אם הוכיח התובע שנכנס בתום לב ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה ושהאחראי לאותו שטח, או הפועל מטעמו במקום הכניסה, ידע על הימצאותו של הנכנס באותו שטח בשעה שנגרם הנזק.
- (ב) בסעיף זה, "שטח צבאי" –
- רשלנות
- חובה כלפי כל אדם
- אחריות בעל מקרקעין כלפי מסיג גבול
- אחריות כלפי מסיג גבול בשטח צבאי

- (1) מקרקעין התפוששים בידי צבא-הגנה לישראל או שלוחה אחרת של מערכת הבטחון שאישר אותה שר הבטחון לענין זה ;
- (2) מקרקעין המשמשים למטרה בטחונית שעל הכניסה אליהם הופקדה שמירה או שהכניסה הוגבלה בהודעה המוצגת מחוצה להם ;
- (3) מקרקעין שיש בהם מיתקנים המיועדים למנוע כניסה לישראל או יציאה ממנה ; לענין זה אישורו של מי שהסמיכו לכך שר הבטחון, כי המיתקן נועד לשמש למניעת כניסה לישראל או יציאה ממנה, יהא ראיה מוחלטת לדבר.
- (ג) סעיף זה לא יחול אלא בתקופה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948.
38. חובת הראיה ברשלנות לגבי דברים מסוכנים
 בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי דבר מסוכן, למעט אש או חיה, או על ידי שנמלט דבר העלול לגרום נזק בהימלטו, וכי הנתבע היה בעלו של הדבר או ממונה עליו או תופש הנכס שמתוכו נמלט הדבר – על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי הדבר המסוכן או הנמלט התרשלות שיחוב עליה.
39. חובת הראיה ברשלנות לגבי אש
 בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי אש או עקב אש, וכי הנתבע הבעיר את האש או היה אחראי להבער האש, או שהוא תופש המקרקעין או בעל המיטלטלין שמהם יצאה האש – על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי מקורה של האש או התפשטותה, התרשלות שיחוב עליה.
40. חובת הראיה ברשלנות לגבי חיה
 בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שתי אלה :
- (1) הנזק נגרם על ידי חיה חיה שאינה חיה-בר, או על ידי חיה חיה-בר אלא שהנתבע ידע, או חזקה עליו שידע, כי היא מועדת לעשות את המעשה שגרם את הנזק ;
- (2) הנתבע היה בעל אחת החיות האמורות או היה ממונה עליה – על הנתבע הראיה שלא היתה לגביה התרשלות שיחוב עליה.
41. חובת הראיה ברשלנות כשהדבר מעיד על עצמו
 בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה כי לתובע לא היתה ידיעה או לא היתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה – על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחוב עליה.
- סימן ד'1: היזק על-ידי כלב**
- 41א. נזקים שנגרמו על ידי כלב
 בתובענה בשל נזק לגוף שנגרם על ידי כלב, חייב בעליו של הכלב או מי שמחזיק בכלב דרך קבע (להלן – הבעלים) לפצות את הניזוק, ואין נפקא מינה אם היתה או לא היתה התרשלות מצדו של הבעלים.
- 41ב. הגנות
 בתובענה לפי סימן זה לא תהא הגנה לבעלים, אלא אם כן הנזק נגרם עקב אחד מאלה –
- (1) התגרות של הניזוק בכלב ;
- (2) תקיפת הניזוק את הבעלים, את בן זוגו, הורו או ילדו ;
- (3) הסגת גבול של הניזוק במקרקעין של הבעלים.
- 41ג. שמירת דינים
 אין סימן זה גורע מזכויות אחרות לפי פקודה זו או לפי כל דין אחר.
- סימן ה': מיטרדים**
42. מיטרד לציבור
 מיטרד לציבור הוא מעשה שאינו כדין או מחדל מחובה משפטית, כשהמעשה או המחדל מסכן את החיים, הבטיחות, הבריאות, הרכוש או הנוחות של הציבור, או שהוא מכשול לציבור להשתמש בזכות מזכויות הכלל.
43. תובענה על מיטרד לציבור
 לא תוגש תובענה על מיטרד לציבור אלא –
- (1) על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, לשם מתן ציווי ;
- (2) על ידי אדם שסבל על ידי כך נזק ממון.

- מיטרד ליחיד 44. (א) מיטרד ליחיד הוא כשאדם מתנהג בעצמו או מנהל את עסקו או משתמש במקרקעין התפוששים בידו באופן שיש בו הפרעה של ממש לשימוש סביר במקרקעין של אדם אחר או להנאה סבירה מהם בהתחשב עם מקומם וטיבם; אך לא ייפרע אדם פיצויים בעד מיטרד ליחיד אלא אם סבל ממנו נזק.
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על הפרעה לאור שמש.
- הגנה מיוחדת 45. בתובענה על מיטרד ליחיד תהא הגנה אם המעשה שעליו מתלוננים נעשה על פי תנאי חוזה או הסכם המחייבים את התובע ופועלים לטובת הנתבע.
- מיטרד קיים 46. בתובענה על מיטרד ליחיד לא תהא הגנה בכך בלבד שהמיטרד היה קיים לפני שהתובע תפס או רכש את המקרקעין הנדונים.
- שמירת דינים 47. הוראות הסעיפים 42 עד 46 באות להוסיף על ההוראות בנוגע למיטרד שנקבעו בכל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.
- הפרעה לאור שמש 48. אדם עושה עוולה אם הוא מונע, על ידי חסימה או בדרך אחרת, מבעל מקרקעין או מן התופש אותם ליהנות מכמות סבירה של אור שמש, בהתחשב עם מקומם וטיבם של המקרקעין, לאחר שהבעל או התופש או מי שקדמו להם בזכויות אלו נהנו ברציפות מאור זה – שלא לפי תנאי חוזה או הסכם – לפחות חמש עשרה שנים שקדמו בתכופות לחסימה או למניעה.
- מניעת תמיכה 48א. היה במקרקעין משום תמיכה למקרקעין שכנים, תהא עשיית דבר המונע או שולל תמיכה זו – עוולה.
- שימוש הדרוש לטובת הציבור 48ב. שימוש במקרקעין הדרוש לטובת הציבור לא יהיה בו מיטרד לענין סימן זה, אף אם הוא גורם נזק למקרקעין שכנים או מונע מבעליהם הנאה מלאה ממקרקעיהם, ובלבד שהנזק שנגרם אינו חורג מתחום הנסבל והמשתמש נקט אמצעים סבירים כדי להקטין את הנזק ככל האפשר; אולם רשאי בית המשפט לפסוק פיצויים – אם בתשלום חד-פעמי ואם בתשלומים חוזרים – אם נגרם לבעל המקרקעין נזק ממון.
- סימן ו': שליחת יד**
- עיכוב שלא כדין הוא מניעת מיטלטלין שלא כדין מאדם הזכאי להחזיק בהם מיד. 49.
- בתובענה שהוגשה על עיכוב שלא כדין – חובת ההוכחה על הנתבע שהמניעה היתה כדין. 50.
- בתובענה שהוגשה על עיכוב שלא כדין רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הנכס המעוכב, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור. 51.
- גזל 52. גזל הוא כשהנתבע מעביר שלא כדין לשימוש עצמו מיטלטלין שהזכות להחזיקם היא לתובע, על ידי שהנתבע לוקח אותם, מעכב אותם, משמיד אותם, מוסר אותם לאדם שלישי או שולל אותם מן התובע בדרך אחרת.
- הגנה מיוחדת 53. בתובענה שהוגשה על גזל תהא הגנה לנתבע, אם קנה את המיטלטלין בתום-לב בהתאם לסעיף 34 לחוק המכר, תשכ"ח-1968.
- זכות אדם שלישי אינה הגנה 54. בתובענה שהוגשה על גזל, לא יוכל הנתבע לשם הגנה להעלות, נגד האדם הזכאי להחזיק במיטלטלין מיד, את זכותו של אדם שלישי.
- החזרת הגזלה 55. בתובענה שהוגשה על גזל רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הגזלה, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור.
- סימן ז': הטעיה**
- תרמית היא הֶצָג כוזב של עובדה, בידיעה שהיא כוזבת או באין אמונה באמיתותה או מתוך קלות ראש, כשלא איכפת למציג אם אמת היא או כזב, ובכוונה שהמוטעה על ידי ההיצג יפעל על פיו; אולם אין להגיש תובענה על היצג כאמור, אלא אם היה מכוון להטעות את התובע, אף הטעה אותו, והתובע פעל על פיו וסבל על ידי כך נזק ממון. 56.
- סייג לתובענה על תרמית מסויימת 57. אין להגיש תובענה על היצג כאמור בסעיף 56, שנעשתה בנוגע לאִפּיו של אדם, להתנהגותו, לאשראי שלו, לכשרו, למלאכתו או לעיסוקו, כדי להשיג בשבילו אשראי, כסף או טובין, אלא אם היה ההיצג בכתב חתום בידי הנתבע עצמו.
- שקר מפגיע 58. (א) שקר מפגיע הוא פרסום הודעה כוזבת בזדון, בין בעל פה ובין בדרך אחרת, בנוגע לעסקו של אדם, למשלח ידו, למקצועו, או לטובין שלו או לזכות קנין שלו; אך לא ייפרע אדם פיצויים בעד פרסום כזה, אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.

(ב) "פרסום", לענין סעיף זה – כמשמעותו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965.

(בוטל) 59.

סימן ח': נגישה

נגישה היא פתיחתו או המשכתו של הליך נפל – למעשה, ובזדון, ובלי סיבה סבירה ומסתברת – נגד אדם, בפלילים או בפשיטת רגל או בפירוק, וההליך חיבל באשראי שלו או בשמו הטוב או סיכן את חירותו, ונסתיים לטובתו, אם היה ההליך עשוי להסתיים כך; אך לא תוגש תובענה נגד אדם על נגישה רק משום שמסר ידיעות לרשות מוסמכת שפתחה בהליכים.

(בוטל) 61.

סימן ט': גרם הפרת חוזה

מי שבזדעזען ובלי צידוק מספיק גורם לאדם שיפר חוזה מחייב כדין שבינו לבין אדם שלישי, הריהו עושה עוולה כלפי אותו אדם שלישי, אולם האדם השלישי לא יוכל להיפרע פיצויים בעד עוולה זו אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.

(ב) לענין סעיף זה, היחסים הנוצרים על ידי נישואין לא ייחשבו כחוזה, ושבייתה והשבתה לא ייחשבו כהפרת חוזה.

גרם הפרת חוזה
שלא כדין

סימן י': הפרת חובה חקוקה

מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק – למעט פקודה זו – והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוג או מטבע של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.

הפרת חובה חקוקה

פרק ד': אשם

"אָשם" הוא מעשהו או מחדלו של אדם, שהם עוולה לפי פקודה זו, או שהם עוולה כשיש בצדם נזק, או שהם התרשלות שהזיקה לעצמו, ורואים אדם כמי שגרם לנזק בְּאָשְמוֹ, אם היה האשם הסיבה או אחת הסיבות לנזק; אולם לא יראוהו כך אם נתקיימה אחת מאלה:

גרם נזק באשם

(1) הנזק נגרם על ידי מקרה טבעי בלתי רגיל, שאדם סביר לא יכול היה לראותו מראש ואי אפשר היה למנוע תוצאותיו אף בזהירות סבירה;

(2) אָשְמוֹ של אדם אחר הוא שהיה הסיבה המכרעת לנזק;

(3) הוא ילד שלא מלאו לו שנים עשרה שנה, והוא שניזוק, לאחר שהאדם שגרם לנזק הזמין אותו, או הרשה לו, לשהות בנכס, שבו או בקשר עמו אירע הנזק או להימצא כה קרוב לאותו נכס שבמהלכם הרגיל של הדברים היה עשוי להיפגע באשמו של אותו אדם.

נתבע שגרם לנזק באשמו, אלא שהתנהגותו של התובע היא שהביאה לידי האשם, רשאי בית המשפט לפטור אותו מחבותו לפצות את התובע או להקטין את הפיצויים ככל שבית המשפט יראה לצודק.

התנהגות התובע

מקום שגם התובע גם הנתבע גרמו לנזק באשם, אלא שהתנהגותו של הנתבע היא שהביאה לידי אשמו של התובע, רשאי בית המשפט להגדיל את הפיצויים שהנתבע היה חייב לשלם, אילולא הוראות סעיף 64, ובלבד שלא יעלו על הסכום שהיה חייב לשלם לולא גרם גם התובע לנזק באשמו.

התנהגות הנתבע

אשמו של פלוני, לענין סעיפים 64 עד 66 – לרבות אשמו של אדם שאותו פלוני אחראי לו, והוא כשאין משמעות אחרת מתחייבת מן ההקשר.

אשם של פלוני –
מהו

(א) סבל אדם נזק, מקצתו עקב אשמו שלו ומקצתו עקב אשמו של אחר, לא תיכשל תביעת פיצויים בעד הנזק מחמת אשמו של הניזוק, אלא שהפיצויים שייפּרעו יופחתו בשיעור שבית המשפט ימצא לנכון ולצודק תוך התחשבות במידת אחריותו של התובע לנזק; אולם האמור בזה אין כוחו יפה להכשיל הגנה

אשם תורם

- הנובעת מחוזה, ואם חל על התביעה חוזה או דין המגבילים את החבות, לא ייפּרע התובע פיצויים למעלה מן הגבול שנקבע כאמור.
- (ב) הופחתו הפיצויים לפי סעיף קטן (א), יקבע בית המשפט וירשום את סך כל הפיצויים שהתובע היה יכול להיפּרע אילולא אשמו.
- (ג) הוראות הסעיפים 11 ו-83 יחולו כל אימת שנמצאו שנים או יותר חבים לפי סעיף קטן (א) על נזק שנגרם לאדם, או שהיו חבים אילו נתבעו לדין.
- מת אדם, עקב אשמו שלו ושל אחר, ואילו הוגשה תובענה לטובת העזבון לפי סעיף 19 היה בית המשפט מפחית את הפיצויים לפי סעיף 68(א), הרי אם תוגש תובענה לטובת התלויים באותו אדם לפי סעיף 78 יופחתו הפיצויים בשיעור יחסי.
70. בכל מקרה שחל עליו סעיף 68(א) ואחד מבני האשם פוטר עצמו מחבותו כלפי בר-אשם פלוני או בא-כוחו החוקי, בהסתמך על דין התיישנות, לא יהיה זכאי להיפּרע מאותו פלוני או מבא-כוחו פיצויים או השתתפות מכוח הסעיף האמור.
- פרק ה': תרופות לעוולות**
71. כל בית משפט אזרחי יהא מוסמך בתחומי שיפוטו ליתן תרופה לעוולה על פי פקודה זו, בכפוף להוראות כל דין חקוק החל על אותו בית משפט, ורשאי הוא ליתן ציווי בשל עוולה גם כשלא נתבעו או לא נפסקו פיצויים או סעד אחר.
72. ציווי יכול שיהיה צו עשה או צו לא-תעשה, לשעה או לתמיד.
73. בית המשפט לא יתן ציווי לשעה אלא אם ראה להנחת דעתו, על פי תצהיר או בדרך אחרת, כי קיימת שאלה של ממש שיש לדון בה, וקרוב לודאי שהתובע יהא זכאי לתרופה ושיהא קשה, או אי אפשר, לעשות מלוא הצדק בשלב מאוחר יותר אם לא יינתן ציווי לשעה.
74. בית המשפט לא יתן ציווי, אם הוא סבור שהפגיעה או הנזק שנגרמו לתובע הם קטנים וניתנים להערכה בכסף ולפיצוי מספיק בתשלום כסף, ומתן ציווי יהיה בו משום התעמרות בנתבע, אך רשאי הוא לפסוק פיצויים.
75. הוראות סעיפים 72 עד 74 באות להוסיף על סמכויות בתי המשפט ליתן ציווי לפי כל דין חקוק אחר ולא לגרוע מהן.
76. פיצויים אפשר שיינתנו הם בלבד או בנוסף על ציווי או במקומו; אלא שאם –
- (1) סבל התובע נזק, יינתנו פיצויים רק בשל אותו נזק שעלול לבוא באורח טבעי במהלכם הרגיל של הדברים ושבא במישרין מעוולת הנתבע;
- (2) סבל התובע נזק ממון, לא יינתנו לו פיצויים בשל הנזק אלא אם מסר פרטים עליו בכתב התביעה או בצירוף לו.
- (א) 77. בכפוף להוראות סעיפים 83-85, אדם שנפּרע פיצויים או סעד אחר בשל עוולה, ומי שתובע באמצעות אדם כאמור או מכוחו, לא ייפּרעו פיצויים נוספים בשל אותה עוולה.
- (ב) לא ייפּרע אדם פיצויים או סעד אחר בשל עוולה אם יש בה גם הפרת חוזה או הפרת חיוב הדומה לחיוב על פי חוזה, ובית משפט, בית דין או בורר כבר פסק פיצויים בעד הפרה זו לאותו אדם או למי שמכוחו הוא תובע.
- (ג) לא ייפּרע אדם פיצויים בעד הפרת חוזה או בעד הפרת חיוב הדומה לחיוב על פי חוזה, אם אותה הפרה היא גם עוולה ובית משפט כבר פסק בשל אותה עוולה פיצויים או סעד אחר לאותו אדם או למי שבאמצעותו או מכוחו הוא תובע.
78. גרמה עוולה למותו של אדם, והיה אותו אדם, אילולא מת, זכאי אותה שעה לפיצויים לפי פקודה זו בעד חבלת גוף שגרמה לו העוולה – יהיו בן זוגו, הורו וילדו זכאים לפיצויים מן האדם האחראי לעוולה.
79. תובענה לפיצויים לפי סעיף 78 תוגש על ידי מבצע הצוואה, או מנהל העזבון, או היורשים של המת, לטובת בן זוגו, הורו וילדו, או לטובת אלה מהם שעודם בחיים; אם תוך ששה חדשים לאחר מות הנפגע לא הוגשה תובענה כאמור – כל מי שלטובתו אפשר היה להגיש רשאי להגיש בשם כולם או בשם מקצתם.
80. בתובענה לפי סעיף 78 יש למסור פרטים בדבר האנשים שלטובתם היא מוגשת ובדבר הפסד הממון שסבל כל אחד מהם עקב מות הנפגע, והפיצויים יינתנו בעד הפסד הממון שסבלו למעשה, או עתידים לסבול אותו למעשה, ובכלל זה הוצאות שהוציאו לקבורתו;

לאחר שינוכו מסכום הפיצויים הוצאות משפט שלא נגבו מהנתבע, יקבע בית המשפט בשעת שפיטה, את חלקו של כל אחד מן הזכאים בסכום הנותר.

81. סכומים יחושבו
שלא
בקביעת סכום הפיצויים לא יובאו בחשבון –
(1) סכום שנתקבל או שזכאים לקבלו במות המת לפי חוזה ביטוח;
(2) סכום ששולם או שחייבים לשלמו לרגל האבל על המת.
82. פיצויים וגימלאות מביטוח לאומי
(א) המבוטח לפי חלק ב' לחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953 (להלן בפרק זה – החוק), לרבות התלוי בו כאמור בסעיף 22(ב) לחוק, שהיו זכאים לפי פקודה זו עקב מאורע אחד גם לפיצויים מן המעביד, וגם לגימלה לפי חלק ב' לחוק – תנוכה הגימלה מסכום הפיצויים שהיו מגיעים להם ממעבידם אילולא סעיף זה.
(ב) לענין סעיף זה –
"גימלה" – השווי הכספי של הגימלאות, להוציא גימלה בעין, שניתנו או שעתידות להינתן לפי חלק ב' לחוק, לרבות תמורת דמי פגיעה המשתלמת לפי סעיף 38 לחוק, וגימלה שהופחתה או שנשללה עקב מעשה או מחדל של העובד, או שלא ניתנה בגלל בחירה בגימלה אחרת לפי החוק, רואים אותה כאילו ניתנה או שעתידה להינתן בשלמותה; הוראות שר העבודה לפי סעיף 49(ב) לחוק בדבר היוון קיצבאות ובדבר חישוב ערכן הכספי של גימלאות בעין, כוחן יפה גם לקביעת השווי הכספי של גימלאות לענין סעיף קטן זה;
"מעביד" – החייב לפי החוק בתשלום דמי הביטוח בעד המבוטח, לרבות מי שהמעביד אחראי למעשהו לפי סעיף 13 לפקודה זו.
(ג) בנסיבות האמורות בסעיף קטן (א) לא יראו, לענין סעיף 70 לחוק, את המעביד כצד שלישי שזכויות כלפיו מועברות למוסד לביטוח לאומי.
83. תביעה ושיפוי במעוולים יחד
(א) סבל אדם נזק עקב עוולה – אין פסק הדין שניתן נגד מעוול החב על אותו נזק חוסם בעד הגשת תובענה נגד אדם אחר שאילו נתבע לדין היה חב על אותו נזק כמעוול יחד.
(ב) הוגשו בשל נזק אחד על ידי האדם שסבל אותו או לטובת עזבונו, בן זוגו, הורו או ילדו, תובענות אחדות נגד מעוולים החבים על אותו נזק, אם כמעוולים יחד ואם באופן אחר – סך כל הסכומים שאפשר להיפרע כפיצויים בפסקי הדין שיינתנו באותן תובענות לא יעלה על סכום הפיצויים שנפסק בפסק הדין שניתן ראשון ולא בוטל בערעור, או כפי ששונה בערעור, ובכל אחת מן התובענות, זולת זו שניתן בה פסק דין ראשון כאמור, לא יהיה התובע זכאי להוצאות, אלא אם סבור בית המשפט שהיה יסוד סביר להגיש את התובענה; היה פסק הדין הראשון נגד מעביד כמשמעותו בסעיף 82 ובנסיבות המפורטות בו, יבוא לענין סעיף קטן זה במקום סכום הפיצויים שבפסק הדין הראשון הסכום שהיו פוסקים אילולא סעיף 82.
84. שיפוי בין מעוולים
(א) כל מעוול החב על הנזק רשאי להיפרע דמי השתתפות מכל מעוול אחר החב, או שאילו נתבע היה חב, על אותו נזק, אם כמעוול יחד ואם באופן אחר, אלא ששום אדם לא יהא זכאי להיפרע דמי השתתפות לפי סעיף קטן זה ממי שזכאי לשיפוי ממנו בשל החבות שבגללה נתבעת ההשתתפות.
(ב) בהליכים על השתתפות לפי סעיף זה יהיו דמי ההשתתפות בסכום שיקבע בית המשפט על פי הצדק והיושר בהתחשב עם מידת אחריותו של האדם לנזק; בית המשפט מוסמך לפטור אדם מחובת השתתפות או להורות שהשתתפותו של אדם תהא כדי שיפוי מלא.
85. הגדרה
"עוולה", בסעיפים 83 ו-84 – בין אם היא עבירה פלילית ובין אם לאו, והאמור בהם אינו בא להשפיע על הליך פלילי בשל מעשה שלא כדין או לעשות אכיף כל הסכם בדבר שיפוי, שלא היה אכיף אילולא סעיפים אלה.
86. סכום ביטוח לא יובא בחשבון פיצויים
שעה שבאים לשום פיצויים המשתלמים בשל עוולה, לא יובא בחשבון כל סכום ששולם או שמגיע לרגל אותה עוולה על פי חוזה ביטוח.
87. (בוטל)
88. עוולה שהיא גם עבירה
היו העובדות שעליהן מתבססת תובענה על עוולה מהוות עבירה פלילית, לא ישמש הדבר מחסום בפני התובענה, אך אם ראה בית המשפט הדין בתובענה בכל שלב של

ההליכים שהעובדות מהוות, או עשויות להוות, פשע, יעכב בית המשפט את המשך ההליכים עד שיווכח שהעובדות נמסרו לידיעת המשטרה או שהן ידועות לה.

89. תחילת התיישנות
 לענין תקופת התיישנות בתובענות על עוולות – "היום שנולדה עילת התובענה" הוא אחד מאלה:

- (1) מקום שעילת התובענה היא מעשה או מחדל – היום שבו אירע אותו מעשה או מחדל; היה המעשה או המחדל נמשך והולך – היום שבו חדל;
- (2) מקום שעילת התובענה היא נזק שנגרם על ידי מעשה או מחדל – היום שבו אירע אותו נזק; לא נתגלה הנזק ביום שאירע – היום שבו נתגלה הנזק, אלא שבמקרה אחרון זה תתיישן התובענה אם לא הוגשה תוך עשר שנים מיום אירוע הנזק.

פרק ו': שונות

90. שמירת דינים
 שום דבר בפקודה זו לא יראו כפוגע בשיפוט לפי דיני האדמירליות הנתון לבית משפט בישראל, או בהוראות של החוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), תשי"ח-1958, או של חיקוק שבוטל על ידיו.

91. הוראות בדבר פסיקת "דיה"
 בית משפט שאינו בית דין דתי מוסלמי או בית דין שבטי לא יפסוק "דיה"; בתי דין כאמור לא יפסקו "דיה" בשל מעשה שנפסקו בעדו פיצויים לפי פקודה זו, ובית משפט לא יפסוק פיצויים לפי פקודה זו בעד מעשה שנפסקה בעדו "דיה".

92. ביטולים וסייגיהם
 שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת.

93. תחילה
 תחילתו של נוסח חדש זה היא ביום ט' בתשרי תשכ"ט (1 באוקטובר 1968).

תוספת

(סעיפים 7 ו-92)

(תאגידים שהוקמו בחוק)

1. בנק ישראל;
2. המוסד לביטוח לאומי;
3. שירות התעסוקה.
4. הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים;
5. הרשות לפיקוח חקלאי;
6. רשות ניירות ערך;
7. רשות העתיקות;
8. הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו.
9. רשות שדות התעופה, לעניין תפקידיה לפי חוק הטיס (ביטחון בתעופה האזרחית), התשל"ז-1977, וחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1988.

חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 **תוכן עניינים**

167	פרק א': פרשנות הגדרות	סעיף 1
	פרק ב': אחריות סימן א': פיצויים על נזקי גוף	
167	אחריות נוהג ברכב	סעיף 2
168	תאונה שבה מעורבים מספר כלי רכב	סעיף 3
168	תרופה על נזק גוף	סעיף 4
	סימן ב': תשלומים תכופים	
169	תשלום תכוף	סעיף 5
169	בקשה לתשלום תכוף לבית המשפט	סעיף 5א
169	החלטת בית-המשפט	סעיף 5ב
170	החלטה בבקשה אינה מעשה בית דין	סעיף 5ג
170	ריבית פיגורים	סעיף 5ד
170	סייגים לענין בקשה	סעיף 5ה
170	תקנות	סעיף 15
170	זכות חזרה בתשלום תכוף	סעיף 15ז
	סימן ג': שונות	
170	תשלומים עיתיים	סעיף 6
171	מומחה רפואי	סעיף 6א
171	קביעת דרגת נכות לפי חוק אחר	סעיף 6ב
171	הגבלת זכאותם של נפגעים	סעיף 7
171	זכאותו של נוהג בהיתר לתבוע פיצויים	סעיף 7א
171	זכאותם של תלויים לתבוע פיצויים	סעיף 7ב
171	ייחוד העילה	סעיף 8
172	זכות חזרה	סעיף 9
	פרק ג': קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים	
172	הקמת הקרן	סעיף 10
172	הקרן – תאגיד מבוקר	סעיף 11
172	תפקיד הקרן	סעיף 12
173	הקרן כנושה	סעיף 12א
173	זכויות הקרן בפירוק	סעיף 12ב
173	נכסים וחבויות של אבנר	סעיף 12ג
173	עלות אספקת השירותים הרפואיים לנפגעי תאונות דרכים	סעיף 12ד
174	העברת סכומים מהמבטחים לקרן והוראות לעניין העברת מידע	סעיף 12ה
174	העברת סכומים למוסד לביטוח לאומי ולקופות החולים	סעיף 12ו
174	הנהלת הקרן	סעיף 13
174	גמול והחזר הוצאות	סעיף 13א
174	התקנון	סעיף 14
175	המימון	סעיף 15
175	מסים	סעיף 15א
175	מסירת מידע מהקרן	סעיף 15א1
	פרק ד': הוראות שונות	
175	סייג לתחולה על כלי תחרותי	סעיף 15ב
176	שכר טרחה	סעיף 16

176		סעיף 17
176	הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים	סעיף 17א
176		סעיף 17ב
176	תיקונים לפקודת הביטוח	סעיף 18
177	תיקון חוק הביטוח הלאומי	סעיף 19
177	תיקון חוק שירות המדינה (גמלאות)	סעיף 20
177	תיקון חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל	סעיף 21
177	אחריות המדינה ושלוחיה	סעיף 22
177	תחילה והוראת מעבר	סעיף 23

פרק א': פרשנות

בחוק זה –

1.

הגדרות

"תאונת דרכים" – מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה; יראו כתאונת דרכים גם מאורע שאירע עקב התפוצצות או התלקחות של הרכב, שנגרמו בשל רכיב של הרכב או בשל חומר אחר שהם חיוניים לכושר נסיעתו, אף אם אירעו על-ידי גורם שמחוץ לרכב, וכן מאורע שנגרם עקב פגיעה ברכב שחנה במקום שאסור לחנות בו או מאורע שנגרם עקב ניצול הכוח המיכני של הרכב, ובלבד שבעת השימוש כאמור לא שינה הרכב את ייעודו המקורי; ואולם לא יראו כתאונת דרכים מאורע שאירע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק לגופו או לרכושו של אותו אדם, והנזק נגרם על ידי המעשה עצמו ולא על ידי השפעתו של המעשה על השימוש ברכב המנועי;

"נזק גוף" – מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי לרבות פגיעה בהתקן הדרוש לתפקוד אחד מאברי הגוף שהיה מחובר לגוף הנפגע בעת אירוע תאונת הדרכים; "שימוש ברכב מנועי" – נסיעה ברכב, כניסה לתוכו או ירידה ממנו, החנייתו, דחיפתו או גרירתו, טיפול-דרך או תיקון-דרך ברכב, שנעשה בידי המשתמש בו או בידי אדם אחר שלא במסגרת עבודתו, לרבות הידרדרות או התהפכות של הרכב או התנתקות או נפילה של חלק מהרכב או מטענו תוך כדי נסיעה וכן הינתקות או נפילה כאמור מרכב עומד או חונה, שלא תוך כדי טיפולו של אדם ברכב במסגרת עבודתו ולמעט טעינתו של מטען או פריקתו, כשהרכב עומד;

"נפגע" – אדם שנגרם לו נזק גוף בתאונת דרכים, למעט אם נגרם מפגיעת איבה כמשמעותה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970;

"פקודת הביטוח" – פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) [נוסח משולב], תש"ל-1970;

"מבטח" – כמשמעו בפקודת הביטוח, לרבות מי שפטור מחובת ביטוח לפי סעיפים 4 עד 6 לפקודת הביטוח;

"רכב מנועי" או "רכב" – רכב הנע בכוח מיכני על פני הקרקע ועיקר יעודו לשמש לתחבורה יבשתית, לרבות רכבת, טרקטור, מכונה ניידת הכשירה לנוע בכוח מיכני בכביש ורכב נגרר או נתמך על ידי רכב מנועי, ולמעט כסא גלגלים, עגלת נכים ומדרגות נעות.

"ישראלי" – אדם הרשום במרשם האוכלוסין המתנהל לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, וכן מי שבדיו אשרה לישיבת ארעי לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952;

"האזור", "ההסכם", "שטחי האחריות הפלסטינית", "מבטח מהאזור" ו"מבטח משטחי האחריות האזרחית הפלסטינית" – כהגדרתם בפקודת הביטוח.

"האזורים" – כמשמעותם בחוק יישום חוזה השלום בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית, התשנ"ה-1995.

"נוסע יוצא", "נוסע נכנס", "עובד" ו-"שדה התעופה" – (פקעה).

פרק ב': אחריות

סימן א': פיצויים על נזקי גוף

(א) המשתמש ברכב מנועי (להלן – הנוהג) חייב לפצות את הנפגע על נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב.

(1א) הנוהג ברכב ישראלי חייב לפצות נפגע שהוא ישראלי או תייר חוץ על נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב אף אם התאונה אירעה באזור או בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית או באזורים ויראו את התאונה כאילו אירעה בישראל; לענין סעיף זה –

"תייר חוץ" – כמשמעותו בחוק שירותי תיירות, התשל"ו-1976 למעט תושב האזור או תושב שטחי האחריות האזרחית הפלסטינית ובלבד שהוא נפגע במהלך סיור כמשמעותו בחוק האמור;

2.

אחריות נוהג ברכב

"רכב ישראלי" – רכב הרשום בישראל או החייב ברישום בישראל לפי כל דין, או רכב שאינו חייב ברישום שבעליו הוא ישראלי.

- (2א) (פקע)
- (ב) היה השימוש ברכב על פי התר מאת בעל הרכב או המחזיק בו, תחול האחריות גם על מי שהתיר את השימוש.
- (1) (1ב) על אף הוראות סעיפים קטנים (א), (1א) ו-(ב), חובתו של הנוהג, וכן של מי שהתיר את השימוש ברכב כאמור בסעיף קטן (ב), לפצות את הנפגע, לא תחול לגבי נפגע שהוא תושב כהגדרתו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי), בשל שירותי בריאות הכלולים בתוספת השניה או בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק האמור, ובלבד שהנפגע זכאי להם לפי אותו חוק;
- (2) אין באמור בפסקה (1), כדי לגרוע מהחובה לפצות נפגע שהוא תושב בתקופת המתנה לפי סעיף 58 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, חייל שחוק ביטוח בריאות ממלכתי אינו חל עליו לפי סעיף 55 לחוק האמור, או מי שזכאי בשל הפגיעה לגמלה לפי פרק ה' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.
- (ג) האחריות היא מוחלטת ומלאה, ואין נפקא מינה אם היה או לא היה אשם מצד הנוהג ואם היה או לא היה אשם או אשם תורם של אחרים.
- (א) 3. בתאונת דרכים שבה היו מעורבים מספר כלי רכב, תחול על כל נוהג האחריות לנזקי הגוף של מי שנסע בכלי הרכב שלו.
- (ב) נפגע אדם מחוץ לכלי הרכב, בתאונת דרכים שבה היו מעורבים מספר כלי רכב, יהיו הנוהגים חייבים כלפיו יחד ולחוד; בינם לבין עצמם ישאו בנטל החיוב בחלקים שווים; לענין חלוקת החבות בין הנוהגים לפי סעיף קטן זה, רואים כלי רכב כמעורב בתאונת דרכים אם בעת התאונה היה מגע בינו לבין כלי רכב אחר או בינו לבין הנפגע.
- (ג) אירעה תאונת דרכים שבה היו מעורבים אופנוע אחד או יותר ורכב אחר אחד או יותר שאינו אופנוע, ישלמו המבטחים של הרכב האחר למבטחים של האופנוע, 75% מהפיצויים על נזקי גוף שהמבטחים של האופנוע חייבים בתשלוםם עקב התאונה, למעט חבות לפי סעיף קטן (ב); המבטחים של הרכב האחר יהיו חייבים יחד ולחוד כלפי המבטחים של האופנוע, ובינם לבין עצמם יישאו בנטל החיוב בחלקים שווים; לענין חלוקת החבות בין הנוהגים לפי סעיף קטן זה, יחולו הוראות הסיפה של סעיף קטן (ב); בסעיף קטן זה –
- "אופנוע" – רכב מנועי בעל שני גלגלים המורכבים זה אחרי זה, בין אם חובר אליו רכב צדי ובין אם לאו, לרבות קטנוע ותלת-אופנוע;
- "תלת-אופנוע" – רכב מנועי הנע על שלושה גלגלים ואשר סווג ברישיונו כתלת-אופנוע או תלת-קטנוע ובלבד שמשקלו העצמי אינו עולה על 400 ק"ג.
- (ד) שר האוצר, רשאי, בצו, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, לשנות את יחס חלוקת החבות כאמור ברישאה של סעיף קטן (ג), ובלבד שחלפו שנתיים ממועד התחילה של הסעיף הקטן האמור.
- (א) 4. על זכותו של נפגע לפיצוי על נזק גוף יחולו הוראות סעיפים 19 עד 22, 76 עד 83, 86 ו-89 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן – פקודת הנזיקין), ואולם –
- (1) בחישוב הפיצויים בשל אבדן השתכרות ואבדן כושר השתכרות לא תובא בחשבון הכנסה העולה על שילוש השכר הממוצע במשק (להלן – הכנסה מרבית); היה שיעור אבדן השתכרותו ואבדן כושר השתכרותו של הנפגע פחות ממאה אחוזים, תופחת גם ההכנסה המרבית שתובא בחשבון בחישוב הפיצויים, בשיעור שבו פחת ממאה אחוזים; לענין פסקה זו, "השכר הממוצע במשק" – השכר הממוצע במשק לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה או השכר הממוצע כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח-1968, כפי שהם ערב קביעת הפיצוי, הכל לפי הגבוה יותר;
- (2) היו הפיצויים האמורים פטורים ממס הכנסה יחושבו הפסדי הנפגע לענין פיצויים אלה לפי הכנסתו לאחר ניכוי מס הכנסה החל עליה בעת

קביעתם, ובלבד שההפחתה בשל ניכוי המס כאמור לא תעלה על 25 אחוזים מן ההכנסה שלפיה יחושבו פיצויים אלה;

(3) הפיצויים בשל הנזק שאינו נזק ממון לא יעלו על מאה אלף לירות; שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להגדיל סכום זה.

(ב) הסכום המקסימלי לפי סעיף קטן (א)(3) יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן מיום תחילת חוק זה או מיום הגדלת הסכום, לפי הענין; שר המשפטים רשאי באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות מבחנים לחישוב הפיצויים האמורים באותה פסקה.

(ג) בית המשפט רשאי ליתן פסק דין על דרך הפרשה לענין זכותו של נפגע לפיצוי לפי חוק זה, אם בעלי הדין הסכימו לתת לבית המשפט סמכות כאמור; פסק הדין יהיה ניתן לערעור ככל פסק דין אחר.

סימן ב': תשלומים תכופים

תשלום תכופ	5.	(א)	בפרק זה – "תלויים" – מי שזכאי לפיצויים לפי סעיף 78 לפקודת הנזיקין; "דרישה" – כפי שנקבע בתקנות.
		(ב)	מי שחייב בפיצויים לפי חוק זה ישלם, כחלק מהם, לנפגע או למי מהתלויים בו, תוך 60 ימים מקבלת דרישתו בכתב –
		(1)	הוצאות שהוציא הנפגע לצרכי ריפוי, לרבות הוצאות אישפוז בבית חולים;
		(2)	תשלומים חדשיים שיהיה בהם כדי לספק, עד להחלטה הסופית בענין הפיצויים, את צרכי ריפוי של הנפגע וסיעודו ואת צרכי מחייתו ומחיית בני משפחתו שפרנסתם עליו או את צרכי מחייתם של התלויים בו, לפי הענין; התשלומים לצרכי מחיה ייקבעו תוך התחשבות בהכנסתו של הנפגע עובר לתאונת הדרכים, ובלבד שאם הכנסתו עלתה על ההכנסה המרבית תילקח בחשבון ההכנסה המרבית בלבד.
		(ג)	הוראות סעיף זה יחולו גם על מבטח שביטח חבות לפי חוק זה, לרבות ביטוח כאמור בסעיף 3(א)(2) ובסעיף 3(ד) לפקודת הביטוח.
		(ד)	תשלום לפי פסקאות (1) או (2) של סעיף קטן (ב) ייקרא להלן "תשלום תכופ".
		(ה)	(1) חובת התשלום לפי סעיף קטן (ב)(1) לא תחול לגבי נפגע שהוא תושב כהגדרתו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, לגבי הוצאות בשל שירותי בריאות הכלולים בתוספת השניה או בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, ובלבד שהנפגע זכאי להם לפי אותו חוק;
		(2)	אין באמור בפסקה (1), כדי לגרוע מחובת התשלום כאמור לגבי נפגע שהוא תושב בתקופת המתנה לפי סעיף 58 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, חייל שחוק ביטוח בריאות ממלכתי אינו חל עליו לפי סעיף 55 לחוק האמור, או מי שזכאי בשל הפגיעה לגמלה לפי פרק ה' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.
בקשה תכופ המשפט	5א.	(א)	עברו 60 ימים מיום שהוגשה לחייב דרישה לתשלום לפי סעיף 5 והדורש לא קיבלו, רשאי הוא להגיש לבית המשפט בקשה לתשלום תכופ, אף בנפרד מהתביעה ליתר הפיצויים בשל אותה תאונת דרכים (להלן – התביעה העיקרית).
		(ב)	על אף האמור בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, תוגש בקשה לתשלום תכופ לבית משפט השלום שיש לו סמכות מקומית לדון בענין, אולם אם הוגשה כבר התביעה העיקרית לבית משפט שלום פלוני או לבית משפט מחוזי, תוגש לאותו בית משפט גם הבקשה לתשלום תכופ.
החלטת המשפט	5ב.	(א)	סבר בית המשפט כי לכאורה זכאי המבקש לפיצויים לפי חוק זה, רשאי הוא להחליט שישולם לו תשלום תכופ; בהחלטה כאמור יקבע בית המשפט את המועד האחרון להגשת התביעה העיקרית (להלן – המועד האחרון), אולם אין בקביעה כאמור כדי לפגוע בהוראות סעיף 5 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958.

(ב) לא הגיש המבקש את התביעה העיקרית עד המועד האחרון, יופסק התשלום התכופ מאותו מועד; הגיש המבקש את התביעה העיקרית וביטלה לאחר מכן, יופסק התשלום התכופ מיום ביטול התביעה.

החלטת בית המשפט בבקשה לתשלום תכופ לא תהווה מעשה בית דין לגבי התביעה העיקרית.

חייב שלא שילם תשלום תכופ על-פי דרישה במועד, ישלם על הסכום שהושהה תוספת הפרשי הצמדה וריבית צמודה בשיעור של 12% לשנה, שיחושבו החל במועד האמור עד יום התשלום בפועל, זולת אם מצא בית-המשפט נסיבות המצדיקות שיעור ריבית נמוך מזה. בסעיף זה – "מועד" –

- (1) לענין סעיף 5(ב)(1) – 60 ימים מקבלת הדרישה;
- (2) לענין סעיף 5(ב)(2) – היום שקבע בית המשפט כמועד התשלום החודשי;

"הפרשי הצמדה" – כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961.

(א) נתן בית המשפט החלטה בבקשה לתשלום תכופ, לא ייזקק לבקשה נוספת לתשלום תכופ או לבקשה בדבר שינויה של ההחלטה הקודמת, אלא אם כן עברו ששה חדשים מיום שניתנה ההחלטה הקודמת והנסיבות השתנו במידה המצדיקה מתן החלטה חדשה; בקשה להחלטה נוספת או בקשה לשינוי החלטה קודמת שיש להגיש לבית משפט שלום תוגש לאותו בית משפט שבו הוגשה הבקשה הקודמת.

(ב) לא יפסוק בית המשפט תשלום תכופ בעד תקופה העולה על שנתיים מיום קרות תאונת הדרכים שבגינה הוגשה הבקשה לתשלום תכופ.

(ג) בית המשפט רשאי, מטעמים שיירשמו, לשנות את התקופות הקבועות בסעיפים קטנים (א) ו-(ב).

שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות –

- (1) סדר דין מיוחד בבקשה לתשלום תכופ;
- (2) הגדרות של "צרכי מחייה" ו"צרכי סיעוד" לענין סעיף 5(ב)(2).
- (א) בנסיבות האמורות בסעיף 5(ב), וכן אם נדחתה התביעה העיקרית לאחר שהנתבע כבר שילם לתובע תשלום תכופ, יהא הנתבע זכאי להחזר התשלום מאת אחד מאלה:

- (1) התובע;
- (2) מי שאחראי לנזק לפי כל דין;
- (3) הקרן כמשמעותה בפרק ג' (להלן – הקרן);

הוא הדין לענין סכום ששילם הנתבע לתובע כתשלום תכופ, והעולה על הסכום שנפסק לטובתו בתביעה העיקרית.

(ב) שילמה הקרן לתובע תשלום תכופ כאמור בסעיף קטן (א) או החזירה תשלום כאמור לנתבע, תהא לה זכות חזרה על התובע או על מי שאחראי לנזק לפי כל דין, וחבותם כלפיה על פי חוק זה תהא ביחד ולחוד; לענין תקופת ההתישנות בתביעות לפי סעיף קטן זה, יראו את היום שבו שולם או הוחזר תשלום כאמור כיום שבו נולדה עילת התובענה.

(ג) החזירה הקרן לנתבע תשלום לפי סעיף קטן (א), חייב הנתבע להושיט לה כל עזרה שתבקש ולנקוט כל פעולה סבירה כדי לסייע לה במימוש זכותה לפי סעיף קטן (ב), ולא יעשה כל פעולה העלולה לפגוע בזכות האמורה או למנוע בעד מימושה.

(ד) כספים שיש להחזירם לפי סעיף קטן (א) ו-(ב) יוחזרו בתוספת ריבית שקלית כהגדרתה בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, ויחולו הוראות החוק האמור לענין ריבית זו, בשינויים המחויבים.

סימן ג': שונות

6. שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות –

החלטה בבקשה אינה מעשה בית דין ריבית פיגורים

סייגים לבקשה לענין

תקנות

זכות חזרה בתשלום תכופ

תשלומים עיתיים

- (1) סמכות בית המשפט לפסוק, שהפיצויים בשל הפסד כושר השתכרות והוצאות מתמשכות, כולם או מקצתם, ישולמו בתשלומים עיתיים שיהיו צמודים למדד המחירים לצרכן ;
- (2) מקרים שבהם רשאי הנפגע לבקש הגדלת התשלומים שנפסקו ;
- (3) זכותם של תלויים בנפגע שנפטר לאחר שנפסקו לו תשלומים עיתיים.
- (א) 6א. שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת החוק חוק ומשפט של הכנסת, הוראות בדבר מינוי מומחה אשר יחוזה דעתו בענין הנכות הרפואית של נפגע, או בכל נושא רפואי אחר, לרבות דרכי שיקומו של הנפגע, ובדבר סמכויותיו וחובותיו של המומחה.
- (ב) מונה מומחה כאמור בסעיף קטן (א), יחולו הוראות אלה :
- (1) בעלי דין יהיו רשאים להזמין את המומחה לבית-המשפט לחקירה, אולם לא יהיו רשאים להביא עדות נוספת של מומחה לענין הנדון אלא ברשות בית המשפט מטעמים מיוחדים שיירשמו ;
- (2) כל צד יהיה רשאי להפנות אל המומחה, בכתב, שאלות הבהרה לחוות הדעת שנתן ;
- (3) בית המשפט יקבע את שכרו של המומחה, והוא ישולם בידי בעלי הדין או אחד מהם, כפי שיורה בית המשפט.
- 7ב. נקבעה על פי כל דין דרגת נכות לנפגע בשל הפגיעה שנגרמה לו באותה תאונת דרכים, לפני שמיעת הראיות בתביעה לפי חוק זה, תחייב קביעה זאת גם לצורך התביעה על פי חוק זה ; ואולם בית המשפט יהיה רשאי להתיר לבעל דין בתביעה לפי חוק זה, להביא ראיות לסתור את הקביעה האמורה, אם שוכנע שמן הצדק להתיר זאת מטעמים מיוחדים שיירשמו.
7. נפגעים אלה אינם זכאים לפיצויים לפי חוק זה :
- (1) מי שגרם לתאונה במתכוון ;
- (2) מי שנהג ברכב תוך הפרת החוק לתיקון דיני העונשין (שימוש ברכב ללא רשות), תשכ"ד-1964, וכן מי שהיה מצוי ברכב בודעו שהנהגים בו כאמור ;
- (3) מי שנהג ברכב כשאינו רשיון לנהוג בו, למעט רשיון שפקע מחמת אי תשלום אגרה או מחמת הגבלה שהוטלה לפי פרק ו' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 ;
- (4) מי שהרכב שימש לו, או סייע בידו, לביצוע פשע.
- (5) מי שנהג ברכב ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח, או כשהביטוח שהיה לו לא כיסה את שימושו ברכב ;
- (6) בעל הרכב או המחזיק בו, שהתיר לאחר לנהוג ברכב כשאינו רשיון לפי פקודת הביטוח או כשהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה ונפגע בתאונת דרכים שאירעה באותה נהיגה, בין בהיותו ברכב ובין מחוצה לו.
- 7א. על אף האמור בסעיף 7(5), מי שנפגע כשנהג ברכב בהיתר מאת בעליו או מאת המחזיק בו, ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח, או כשהביטוח אינו מכסה את שימושו ברכב, והוא לא ידע על כך ובנסיבות הענין גם לא היה סביר שיידע, יהא זכאי לתבוע פיצויים מן הקרן כפי שזכאי לכך נפגע לפי סעיף 12(ב).
- 7ב. תלויים בנפגע יהיו זכאים לתבוע פיצויים לפי חוק זה גם אם הנפגע עצמו לא היה זכאי לכך לפי סעיף 7, ואם היו תלויים במי שנפגע כשנהג ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח או כשהביטוח אינו מכסה את החבות הנדונה, יהיו זכאים לתבוע כאמור מן הקרן.
8. (א) מי שתאונת דרכים מקנה לו עילת תביעה על פי חוק זה, לרבות תביעה על פי ביטוח כאמור בסעיף 3(א)2) ובסעיף 3(ד) לפקודת הביטוח, לא תהיה לו עילת תביעה על פי פקודת הנזיקין בשל נזק גוף, זולת אם נפגע בתאונה שנגרמה על ידי אדם אחר במתכוון.

- (ב) מי שאלמלא הוראות סעיף 22(ב), היתה תאונת דרכים מקנה לו עילת תביעה כאמור בסעיף קטן (א), דינו לענין הוראות סעיף זה, כדון מי שיש לו עילת תביעה על פי חוק זה.
- (ג) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מתביעה על פי פקודת הנזיקין של מי שאין לו עילת תביעה על פי חוק זה.
- (א) 9. מי ששילם פיצויים המגיעים לפי חוק זה לא תהא לו זכות חזרה על אדם אחר החייב בפיצויים לפי חוק זה זולת הזכות לחזור על אחד מאלה:
- (1) מי שאינו זכאי לפיצויים כאמור בסעיף 7;
 - (2) מי שאין לו ביטוח לפי פקודת הביטוח או שהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה, למעט מי שהיה לו ביטוח שנתי שתקפו פג תוך 30 יום לפני התאונה.
 - (3) בעל הרכב או המחזיק בו כאמור בסעיף 7א.
- (ב) חבותו של מי שחוזרים עליו לפי סעיף קטן (א), תהיה לפי פקודת הנזיקין.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בזכות החזרה של מעורבים בתאונה לפי סעיף 3(ב) בינם לבין עצמם.

פרק ג': קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

10. מוקמת בזה קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים.
11. הקרן תהא תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית; היא תהא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(2) לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב].
12. (א) תפקידה של הקרן היא לפצות נפגע הזכאי לפיצויים לפי חוק זה ואין בידו לתבוע פיצויים מאת מבטח מחמת אחת מאלה:
- (1) הנוהג האחראי לפיצויים אינו ידוע;
 - (2) אין לנוהג ביטוח לפי פקודת הביטוח או שהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה; הוראה זו לא תחול לגבי נפגע שאינו ישראלי אשר נהג ברכב המכוסה בכרטיס ביטוח רכב בין-לאומי לפי הוראות פקודת הביטוח;
 - (2א) למבטח מונה מנהל מורשה לפי סעיף 68(א)(3) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן – מנהל מורשה), בהוראת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון כמשמעותו בחוק האמור (להלן – הממונה), בשל כך שהמבטח אינו יכול לקיים התחייבויותיו, ושר האוצר, לפי המלצת הממונה, אישר כי מן הראוי שהקרן תפעל לפי סעיף זה;
 - (3) המבטח נמצא בפירוק.
- (ב) במקרים המנויים בסעיף קטן (א) זכאי הנפגע לקבל פיצויים מהקרן כשם שהיה זכאי לקבל ממבטח וכן חייבת הקרן לשלם לבית החולים את הוצאות הטיפול בנפגע כשם שמבטח חייב לשלמן לפי סעיף 28 לפקודת הביטוח.
- (ג) הקרן רשאית לסייע למימון פעולותיה של קרן שתפקידה לפצות, במקרים כאמור בסעיף קטן (א), נפגע שפגיעתו אירעה באזור; הסכם בדבר סיוע כאמור טעון אישור שר האוצר בהתייעצות עם שר המשפטים ושר התחבורה.
- (ד) אירעה תאונת דרכים באזור או בשטחי האחריות הפלסטינית או באזורים, תפצה הקרן נפגע שאינו ישראלי הזכאי לפיצויים ואין בידו לתבוע פיצויים מאת מבטח מן הטעמים המנויים בפסקאות (2א) ו-(3) של סעיף קטן (א); הפיצוי יהיה בהתאם לדין החל במקום התאונה, ולקרן יהיו הזכויות האמורות בסעיפים 12א ו-12ב, לפי הענין.
- (1ד) (1) הגיש נפגע, שהוא ישראלי, לבית משפט בישראל תביעה או בקשה לתשלום תכופ (להלן – התביעה) נגד מבטח משטחי האחריות האזרחית הפלסטינית, נגד הקרן הפלסטינית כמשמעותה בהסכם, או נגד המועצה הפלסטינית (להלן – הנתבע), בשל תאונת דרכים שאירעה בישראל, באזור או בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית והנתבע לא הגיש כתב הגנה לאחר שנמסר לו כתב התביעה כדון, או חדל

מלהתגונן, יורה בית המשפט על המצאת כתב התביעה לקרן והיא תודיע על כך למועצה הפלסטינית או למי שהיא הסמיכה לענין זה; לא הגיש הנתבע כתב הגנה או לא הודיע על חידוש הגנתו, לפי הענין, בתוך שלושים ימים מיום שנמסרה הודעה כאמור, תנהל הקרן את ההגנה בתביעה ותפצה את הנפגע בהתאם לפסק הדין שיינתן בה; הפיצוי יהיה בהתאם לדין החל במקום התאונה ובשיעור שחל שם;

(2) המדינה תשפה את הקרן בשל הוצאות ותשלומים ששילמה הקרן בשל התביעה, והיא רשאית לקזז מן הסכומים המועברים כמשמעותם בסעיף 12 לחוק יישום ההסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994, ויראו אותם לכל ענין, לרבות לענין ערבות המועצה לפי ההסכם, כתשלום בשל פסק דין נגד הנתבע שאין עליו עוד ערעור.

(ה) הקרן תשלם לנפגע שהוא ישראלי, אשר נפגע בתאונת דרכים שאירעה באזור או בשטחי האחריות הפלסטינית או באזורים, ואשר החבות לגביה אינה מכוסה בפוליסה שהוציא מבטח, השלמת פיצויים בסכום ההפרש שבין הפיצויים שהיה זכאי להם אילו אירעה התאונה בישראל, לבין הפיצויים שהוא זכאי לקבל לפי הדין במקום התאונה; הקרן רשאית לשלם לבית חולים את הוצאות הטיפול בנפגע כאמור, כשם שמבטח חייב לשלמן לפי סעיף 28 לפקודת הביטוח.

(ו) הקרן רשאית לייצג נפגע, שהוא ישראלי, בהתאם לייפוי כוח שנתן לה, במשא ומתן עם מבטח מהאזור או משטחי עזה ויריחו או עם קרן באזור או בשטחי עזה ויריחו, או בהליכים משפטיים נגדם, וכן רשאית היא להצטרף להליכים משפטיים כאמור אם יש לה ענין בתוצאותיהם.

(ז) שר האוצר רשאי לקבוע כללים בכל הנוגע למילוי תפקידי הקרן על פי ההסכם ולהוראות סעיפים קטנים (ד) עד (ו).

הקרן כנושה 12.א. (א) חלה על הקרן חבות כאמור בסעיף 12(א)(2), יראו את הקרן כנושה של המבטח, או של המפרק אם מונה מפרק למבטח, לגבי סכום החבות.

(ב) חלה על הקרן חבות כאמור בסעיף 12(א)(3), יראו את הקרן, כלפי המפרק, כנושה של המבטח לגבי סכום החבות.

זכויות בפירוק הקרן 12.ב. (א) היה מבטח, שמונה לו מנהל מורשה או שנמצא בפירוק, מבוטח בביטוח משנה בפני חבויות שהוא עשוי להתחייב בהן כלפי צד שלישי ולגבי המקרה חלה חבות הקרן כאמור בסעיף 12(א)(2) או (3), יעברו זכויותיו של המבטח כלפי מבטח המשנה לגבי אותו מקרה לקרן, על אף האמור בדין אחר, והקרן תהא רשאית לתבוע את מבטח המשנה על פי זכויות אלה.

(ב) טענה שמבטח המשנה יכול לטעון כלפי המבטח תעמוד לו גם כלפי הקרן.

(ג) חוזה ביטוח משנה ופעולה של המבטח אין בכוחם לגרוע מזכויות שהוקנו לקרן לפי חוק זה.

נכסים וחבויות של אבנר 12.ג. בלי לגרוע מתפקידי הקרן לפי סעיף 12, הקרן תקבל כל עודף בנכסים או תישא ביתרת החבויות מכל סוג שהוא, של אבנר כהגדרתו בחוק ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת, הסדרים לתקופת מעבר והוראות לענין אבנר), התשנ"ז-1997 (להלן – חוק תנאי תחרות), ובהתאם להוראות החוק האמור; הקרן תפעל כאמור בסעיף זה במועד שיקבע שר האוצר להעברת הנכסים או החבויות לפי אותו חוק.

עלות השירותים הרפואיים לנפגעי תאונות דרכים 12.ד. (א) בסעיף זה ובסעיף 12ה, "עלות אספקת השירותים" – עלות אספקת השירותים הרפואיים לנפגעי תאונות דרכים הניתנים בידי קופות החולים.

(ב) שר האוצר יפרסם עד יום י"ג בתשרי התש"ע (1 באוקטובר 2009), בהודעה ברשומות, את עלות אספקת השירותים.

(ג) עלות אספקת השירותים תתעדכן מדי שנה בדרך שבה מתעדכנת עלות סל שירותי הבריאות לפי הוראות סעיף 9(ב) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי; שר האוצר יפרסם בהודעה ברשומות, מדי שנה ובסמוך למועד העדכון, את עלות אספקת השירותים.

העברת סכומים מהמבטחים לקרן והוראות לעניין העברת מידע	12ה. (א)	לצורך מימון עלות אספקת השירותים, יעביר מבטח לקרן, עד ה-10 בכל חודש, שיעור שיקבע שר האוצר לגביו, בצו, מדמי הביטוח שגבה אותו מבטח בחודש הקודם, בעד כל הפוליסות שהוציא לפי פקודת הביטוח; בסעיף קטן זה, "דמי ביטוח" – סך כל התשלומים הנגבים ממבוטח בענף ביטוח רכב מנועי, למעט התוספת למימון הקרן לפי סעיף 15.
(ב)	(ב)	עד סוף חודש מרס של כל שנה ימציא מבטח לשר האוצר ולקרן אישור של רואה חשבון על העברת מלוא הסכומים לפי סעיף קטן (א), בשל השנה שקדמה לה.
(ג)	(ג)	הקרן רשאית לדרוש מכל מבטח להעמיד לרשותה ולביקורתה, במועד שתקבע, כל מידע הדרוש לדעתה לצורך בדיקת הסכומים שהיה על המבטח להעביר לקרן לפי סעיף קטן (א), ואם הורה שר האוצר לקרן להעביר לעיונו את המידע שהועמד לרשותה לפי סעיף קטן זה, כולו או חלקו – תעביר הקרן את המידע האמור לפי התנאים שנקבעו באותה הוראה; לעניין סעיף זה, "מידע" – למעט מידע כהגדרתו בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.
(ד)	(ד)	שר האוצר רשאי לקבוע הוראות לעניין המידע שעל כל מבטח להעביר לגורם כפי שיקבע באותן הוראות, וכן לעניין מתכונת העברת המידע והמועדים להעברתו; אין בהוראת סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכויות הנתונות לפי כל דין, לרבות לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
(ה)	(ה)	שר האוצר רשאי לקבוע הוראות בכל הנוגע לביצועו של סעיף זה.
העברת למוסד לאומי החולים	12ו. (א)	הקרן תעביר למוסד לביטוח לאומי את הסכומים שקיבלה לפי סעיף 12ה מיד לאחר קבלתם אצלה.
(ב)	(ב)	המוסד לביטוח לאומי יעביר לקופות החולים את הסכומים שקיבל לפי סעיף קטן (א) במועד ההעברה הראשון שחל לאחר המועד שבו התקבלו אצלו הסכומים לפי אותו סעיף קטן, בהתאם לכללי ההקצאה שנקבעו לפי סעיף 17 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי; בסעיף קטן זה, "מועד ההעברה" – מועד מבין המועדים שבהם המוסד לביטוח לאומי מעביר לקופות החולים את הכספים שקיבל ממקורות המימון של שירותי הבריאות הניתנים לפי החוק האמור.
(ג)	(ג)	שר האוצר רשאי לקבוע הוראות בכל הנוגע לביצועו של סעיף זה; הוראות לעניין סעיף קטן (ב) ייקבעו בהסכמת שר הרווחה והשירותים החברתיים.
(א)	13. (א)	הנהלת הקרן תהיה בידי מינהלה של שבעה חברים שימנה שר האוצר לתקופה של שלוש שנים, רובם נציגי הממשלה ומיעוטם נציגי ציבור ובהם מי שעוסקים בביטוח; שר האוצר ימנה אחד מנציגי הממשלה ליושב ראש המינהלה.
(ב)	(ב)	המינהלה הראשונה תתמנה לא יאוחר מששה חדשים מיום קבלת חוק זה בכנסת.
(ג)	(ג)	קיום הקרן, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר המינהלה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.
(א)	13א. (א)	חבר המינהלה שאינו עובד המדינה, עובד גוף מתוקצב, עובד גוף נתמך או עובד בגוף שאותו הוא מייצג במינהלה, זכאי לקבל מהקרן גמול בעבור השתתפות בשיבות המינהלה, לפי הוראות סעיף קטן (ג), ובלבד שאינו זכאי לקבל, ממקור אחר, תמורה בעבור ההשתתפות.
(ב)	(ב)	חבר המינהלה שאינו זכאי לגמול לפי הוראות סעיף קטן (א), זכאי לקבל מהקרן החזר הוצאות שהוציא לצורך השתתפות בשיבות המינהלה, לפי הוראות סעיף קטן (ג), ובלבד שאינו זכאי לקבל, ממקור אחר, החזר הוצאות.
(ג)	(ג)	שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים, יקבע כללים ותנאים שלפיהם ישולמו גמול והחזר הוצאות לחבר המינהלה לפי סעיף זה ואת שיעוריהם.
(ד)	(ד)	בסעיף זה, "עובד המדינה", "עובד גוף מתוקצב" ו"עובד גוף נתמך" – כהגדרתם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.
(א)	14. (א)	המינהלה תתקין, תוך ששה חדשים מיום מינויה, את תקנון הקרן ובו יהיו, בין השאר, הוראות בדבר פעולות הקרן, הנוהל בהגשת תביעות לקרן והטיפול בהן ודרכי הבאת שינויים בתקנון.

(ב) התקנון וכל שינוי או תיקון בו טעונים אישור שר המשפטים וועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ויפורסמו ברשומות.

15. (א) לשם מימון פעולות הקרן והבטחת יציבותה יקבע שר האוצר בצו, לאחר התייעצות עם שר המשפטים ועם שר התחבורה –

(1) שיעור באחוזים מדמי הביטוח או סכום בשקלים חדשים מתוך דמי הביטוח, אשר יועבר ישירות או באמצעות כל מבטח לחשבון הקרן;

(2) שיעור באחוזים או סכום בשקלים חדשים מתוך דמי הביטוח, שעל הגופים הפטורים מחובת ביטוח לפי סעיפים 4 עד 6 לפקודת הביטוח להעביר לקרן.

(ב) שר האוצר רשאי לקבוע בצו לפי סעיף קטן (א), תנאים, מועדים והוראות בכל הנוגע להעברת סכומי ההשתתפות במימון הקרן.

(ג) הקרן תקבל מן הקרן הפלסטינית כמשמעותה בהסכם סכומים כאמור בהסכם.

(ד) (1) מצאה הרשות כהגדרתה בפקודת הביטוח (בסעיף זה – הרשות) כי בחשבון הקרן קיים סכום העולה על הנדרש לשם מימון פעולותיה והבטחת יציבותה כאמור בסעיף קטן (א) (בסעיף זה – הסכום העודף), רשאית היא להורות לקרן להעביר למבוטחים בענף ביטוח רכב מנועי סכום בשקלים חדשים, במישרין או בדרך אחרת שתקבע הרשות, ובכלל זה להפחית את שיעור דמי הביטוח, והכול בהסכמת שר המשפטים;

(2) מצאה הרשות כי הסכום העודף עלה על 350 מיליון שקלים חדשים, תורה לקרן, בהסכמת שר המשפטים, להעביר למבוטחים את הסכום העודף או את חלקו, אלא אם כן אישרה ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת שלא לעשות כן, ובלבד שאישור כאמור יינתן עד ליום ה-1 באוקטובר של השנה הקודמת לשנה שבה לא צפויה העברה כאמור.

(ה) הרשות תדווח לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ב-1 במאי של כל שנה, על אלה:

(1) הסכום שהיה קיים בחשבון הקרן ביום 31 בדצמבר בשנה שקדמה לדיווח, ובכלל זה הסכום שנשמר לשם מימון פעולותיה והבטחת יציבותה כאמור בסעיף קטן (א) והסכום העודף;

(2) הסכום שהעבירה הקרן למבוטחים לפי סעיף קטן (ד) בשנה שקדמה למועד הדיווח והדרך שבה הועבר;

(3) הסכום שצפויה הקרן להעביר למבוטחים לפי סעיף קטן (ד) בשנת הדיווח והדרך שבה היא צפויה להעבירו.

15א. לענין תשלום מסים, דין הקרן כדין המדינה.

15א1. (א) הקרן תמסור מידע שקיבלה לפי סעיף 15, בדבר שם המבטח של רכב ומספר הפוליסה שלו, לפי מספר הרישוי של הרכב, לנפגע או לגוף שייקבע, בהתאם לבקשתו שבה יצוין כי המידע נדרש לו לשם מימוש זכויותיו בקשר לתאונת דרכים; נוסף על המידע האמור, תמסור הקרן למשטרת ישראל מספרי רישוי ותקופות ביטוח של כלי רכב, לשם חקירת תאונות דרכים ואכיפת הוראות הדין הנוגעות לכך ולשם אכיפת הוראות פקודת הביטוח.

(ב) שר האוצר, בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יקבע את הגופים הזכאים לקבל מידע לפי סעיף קטן (א), ואת האופן, המועד והתנאים למסירת המידע מהקרן לנפגעים, לגופים כאמור ולמשטרת ישראל, וכן את התשלום שרשאית הקרן לגבות בעד מסירתו, ורשאי שר האוצר, לקבוע הוראות שונות לגבי מבקשי מידע שונים.

פרק ד': הוראות שונות

15ב. הוראות חוק זה לא יחולו לגבי שימוש בכלי תחרותי, שניתן עליו רישיון כלי תחרותי, למעט שימוש בכלי כאמור בעת נהיגה ספורטיבית בקטע קישור או בעת נהיגה שאינה נהיגה ספורטיבית, שהותרה לפי סעיף 12(ד) לחוק הנהיגה הספורטיבית, התשס"ו-2005; לענין זה, "כלי תחרותי", "נהיגה ספורטיבית", "רישיון כלי תחרותי" ו"קטע קישור" – כמשמעותם בחוק הנהיגה הספורטיבית, התשס"ו-2005.

- שכר טרחה (א) 16. המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין תקבע, באישור שר המשפטים, תעריף מקסימלי לשכר טרחה של עורך דין בעד הטיפול בתביעות לפי חוק זה, ובלבד ששכר טרחה שנקבע לפי תוצאות הטיפול לא יעלה על 8% מהסכום שהוסכם לשלמו לנפגע, ואם היו הליכים משפטיים – על 13% מהסכום שנפסק; מי ששילם שכר טרחה העולה על התעריף המקסימלי, זכאי להחזר העודף.
- (ב) הרשות הנתונה לוועד מחוזי של לשכת עורכי הדין לפי הסיפה של סעיף 82 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, לא תהא נתונה לו לגבי תעריף שנקבע לפי סעיף זה.
17. (בוטל)
- 17א. שר האוצר, לאחר שמיעת הארגון היציג של חברות הביטוח, באישור הוועדה כהגדרתה בסעיף 10א לחוק תנאי תחרות, רשאי לקבוע הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים במבטחים בהתחשב בסוגי הרכב השונים.
- 17ב. (בוטל)
18. בפקודת הביטוח –
- (1) בשם הפקודה, "לסיכונים צד שלישי" – יימחק;
- (2) בסעיף 1, הגדרת "דרך ציבורית" – בטלה, ובמקום הגדרת "רכב מנועי" יבוא:
- "רכב מנועי" – רכב המונע בכוח מיכני, לרבות אופנוע עם רכב צידי, תלת אופנוע, אופניים ותלת-אופן עם מנוע עזר, ולרבות רכב הנגרר או נתמך על ידי רכב מנועי;
- (3) בסעיף 2 –
- (1) בכותרת השוליים המלים "לסיכונים צד שלישי" – יימחקו;
- (2) בסעיף קטן (א), המלים "בדרך ציבורית" ו"לסיכונים צד שלישי" – יימחקו;
- (4) במקום סעיף 3 יבוא:
- "הדרישה לגבי פוליסה
3. (א) פוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו היא פוליסה שהוציא מבטח שהיה מורשה בשעת הוצאתה והיא מבטחת את –
- (1) בעל הרכב והנוהג בו – מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן – החוק), ומפני חבות אחרת שהם עשויים לחוב בשל מותו או חבלת גופו של אדם שנגרמו על ידי השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו;
- (2) בעל הרכב הנוהג בו וכל אדם הנוהג בו בהתר ממנו – מפני נזק גוף שנגרם להם בתאונות דרכים כמשמעותם בחוק.
- (ב) המבוטח בביטוח לפי סעיף קטן (א)(2) יהא זכאי לפיצוי כפי שהיה זכאי לקבל נפגע אחר לפי החוק."
- (5) אחרי סעיף 6 יבוא:
- "חובת פיצוי
- 6א. מי שפטור מחובת ביטוח לפי סעיפים 4 עד 6 יהא חייב לתת כל פיצוי שמבטח היה חייב לתת אילו היתה קיימת פוליסה לפי סעיף 3(א).";
- (6) בסעיף 12, בסופו יבוא "וכן לפצות את המבוטח הנוהג ברכב או את הנוהג בהתר ממנו על נזק גוף שנגרם להם בתאונות דרכים כמשמעותם בחוק.";
- (7) בסעיף 14, סעיף קטן (ב) – בטל;
- (8) בסעיף 16, הסיפה המתחילה במלים "וכל סכום ששילם מבטח" – תימחק;
- (9) בסעיף 19, בסופו יבוא "מבטח", לענין סעיף זה – לרבות הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975;
- (10) סעיף 22 – בטל;
- (11) בסעיף 39 ובסעיף 40, המלים "בדרך ציבורית" – יימחקו.

19. תיקון חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968, בסעיף 150(א), אחרי "לפי פקודת הנזיקין [נוסח חדש]" יבוא "או לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975".
20. בחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל-1970, בסעיף 60(א), אחרי "(להלן – פקודת הנזיקין)" יבוא "או לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975".
21. בחוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות), תשי"ד-1954, בסעיף 49(א), אחרי "לפי פקודת הנזיקין האזרחים, 1944" יבוא "או לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975".
22. (א) בכפוף לאמור בסעיף קטן (ב), דין המדינה לענין אחריות לפי חוק זה כדין כל אדם.
- (ב) בנסיבות שבהן אין המדינה אחראית בנזיקים לפי אחד הסעיפים 5 עד 7 לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952, היא תהא פטורה מאחריות גם לפי חוק זה או לפי פקודת הביטוח, והוא הדין במי שפטור מאחריות בנזיקים לפי סעיף 7 לחוק האמור.
- (ג) סעיף זה יחול אף לגבי מעשה או מחדל שנעשו לפני יום תחילתו, ואולם אין בו כדי לפגוע בפסק דין סופי שניתן לפני היום האמור.
23. (א) תחילתו של חוק זה היא ביום א' בתשרי תשל"ז (25 בספטמבר 1976); על תאונות דרכים שאירעו לפני תחילתו של חוק זה יחול הדין הקודם.
- (ב) עם תחילת חוק זה יעבור לידי הקרן רכוש של קרן נפגעי תאונות דרכים המתנהלת בידי האיגוד הישראלי של חברות הביטוח, והקרן תמשיך לטפל, לפי התנאים והנהלים של אותו הגוף, בתביעות הנובעות מתאונות דרכים שאירעו לפני תחילתו של חוק זה.

חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 **תוכן עניינים**

	פרק א': פרשנות	
179	לשון הרע מהי	סעיף 1
179	פרסום מהו	סעיף 2
179	דרכי הבעת לשון הרע	סעיף 3
179	לשון הרע על ציבור	סעיף 4
179	לשון הרע על מת	סעיף 5
	פרק ב': אחריות ותרופות	
179	לשון הרע – עבירה	סעיף 6
179	לשון הרע – עוולה אזרחית	סעיף 7
179	פיצוי ללא הוכחת נזק	סעיף 7א
180	קובלנה	סעיף 8
180	צווים נוספים	סעיף 9
180	צו ביניים	סעיף 10
180	אחריות בשל פרסום באמצעי התקשורת	סעיף 11
180	אחריות של מדפיס ומפיץ	סעיף 12
	פרק ג': פרסומים מותרים ; הגנות והקלות	
180	פרסומים מותרים	סעיף 13
181	הגנת אמת הפרסום	סעיף 14
181	הגנת תום לב	סעיף 15
182	נטל ההוכחה	סעיף 16
182	שלילת הגנת תום לב	סעיף 17
182	הפרכה של טענות הגנה	סעיף 18
182	הקלות	סעיף 19
182	שמירת דינים	סעיף 20
	פרק ד': שונות	
182	סייג לפרסום הליכים	סעיף 21
183	ראיות על אפיו וכו' של הנפגע	סעיף 22
183	הוכחת פרסום ברבים	סעיף 23
183	דין שני משפטים	סעיף 24
183	מות הנפגע	סעיף 25
183	חובת עדכון	סעיף 25א
183	תיקון חיקוקים	סעיף 26
183	ביטולים	סעיף 27

פרק א': פרשנות

1. לשון הרע מהי
 - (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרם לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
 - (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
 - (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
 - (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו;

בסעיף זה –
"אדם" – יחיד או תאגיד;
"מוגבלות" – לקות פיסית, נפשית או שכלית, לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית.
 2. פרסום מהו
 - (א) פרסום, לענין לשון הרע – בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.
 - (ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות –
 - (1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;
 - (2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות, להגיע לאדם זולת הנפגע.
 3. דרכי הבעת לשון הרע

אין נפקא מינה אם לשון הרע הובעה במישרין ובשלמות, או אם היא והתייחסותה לאדם הטוען שנפגע בה משתמעות מן הפרסום או מנסיבות חיצוניות, או מקצתן מזה ומקצתן מזה.
 4. לשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינם תאגיד, דינה כדן לשון הרע על תאגיד, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה, ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו.
 5. לשון הרע על אדם שפורסמה אחרי מותו, דינה כדן לשון הרע על אדם חי, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה, ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא אם ביקש זאת בן-זוגו של המת או אחד מילדיו, נכדיו, הוריו, אחיו או אחיותיו.
- פרק ב': אחריות ותרופות**
6. המפרסם לשון הרע, בכוונה לפגוע, לשני בני-אדם או יותר זולת הנפגע, דינו – מאסר שנה אחת.
 7. פרסום לשון הרע לאדם או יותר זולת הנפגע תהא עוולה אזרחית, ובכפוף להוראות חוק זה יחולו עליה הוראות הסעיפים (2) עד 15, 55, 58 עד 61 ו-63 עד 68 לפקודת הנזיקים האזרחיים, 1944.
 - א. (א) הורשע אדם בעבירה לפי חוק זה, רשאי בית המשפט לחייבו לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק; חיוב בפיצוי לפי סעיף קטן זה הוא כפסק דין של אותו בית משפט שניתן בתובענה אזרחית של הזכאי נגד החייב בו.
 - (ב) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק.
 - (ג) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, שבו הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע, פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור בסעיף קטן (ב), ללא הוכחת נזק.
 - (ד) לא יקבל אדם פיצוי ללא הוכחת נזק, לפי סעיף זה, בשל אותה לשון הרע, יותר מפעם אחת.
 - (ה) הסכומים האמורים בסעיף זה יעודכנו ב-16 בכל חודש, בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי; לענין סעיף קטן זה –

- "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ;
 "המדד החדש" – מדד החודש שקדם לחודש העדכון ;
 "המדד הבסיסי" – מדד חודש ספטמבר 1998.
8. קובלנה עבירה בשל לשון הרע לפי חוק זה תהא בין העבירות שבהן רשאי הנפגע להאשים על ידי הגשת קובלנה לבית המשפט.
9. צווים נוספים (א) נוסף לכל עונש וסעד אחר רשאי בית המשפט, במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע, לצוות –
- (1) על איסור הפצה של עותקי הפרסום המכיל את לשון הרע או על החרמתם ; צו החרמה לפי פסקה זו כוחו יפה כלפי כל אדם שברשותו נמצאים עותקים כאלה לשם מכירה, הפצה או החסנה, גם אם אותו אדם לא היה צד למשפט ; ציווה בית המשפט על החרמה, יורה מה ייעשה בעותקים שהוחרמו ;
- (2) על פרסום תיקון או הכחשה של דבר המהווה לשון הרע או על פרסום פסק הדין, כולו או מקצתו ; הפרסום ייעשה על חשבון הנאשם או הנתבע, במקום, במידה ובדרך שיקבע בית המשפט.
- (ב) אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע החזקת עותק של פרסום בספריות ציבוריות, בארכיונים וכיוצא באלה, זולת אם הטיל בית המשפט, בצו החרמה על פי סעיף קטן (א)(1), הגבלה גם על החזקה כזאת, ואין בהן כדי למנוע החזקת עותק של פרסום על ידי הפרט.
10. צו ביניים הודה הנאשם או הנתבע שמקצת הדברים שפורסמו יש בהם לשון הרע או שמקצתם אינם אמת, רשאי בית המשפט, בכל שלב משלבי הדיון לפני מתן פסק-הדין, לצוות על פרסום של תיקון או הכחשה לאותם הדברים כאמור בסעיף 9(א)(2).
11. אחריות פרסום בשל באמצעי התקשורת (א) פורסמה לשון הרע באמצעי תקשורת, ישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל לשון הרע, האדם שהביא את דבר לשון הרע לאמצעי התקשורת וגרם בכך לפרסומו, עורך אמצעי התקשורת ומי שהחליט בפועל על הפרסום, ובאחריות אזרחית ישא גם האחראי לאמצעי התקשורת.
- (ב) באישום פלילי לפי סעיף זה תהא זו הגנה טובה לעורך אמצעי התקשורת שנקט אמצעים סבירים כדי למנוע פרסום אותה לשון הרע ושלא ידע על פרסומה.
- (ג) בחוק זה –
- "אמצעי תקשורת" – עתון וכן שידורי רדיו וטלוויזיה הניתנים לציבור ;
- "עורך אמצעי תקשורת", בעתון – לרבות עורך בפועל, ובשידור – לרבות עורך התכנית שבה נעשה הפרסום ;
- "אחראי לאמצעי התקשורת", בעתון – המוציא לאור, ובשידורי רדיו וטלוויזיה – מי שאחראי לקיומם.
12. אחריות של מדפיס ומפיץ פורסמה לשון הרע בדפוס, למעט בעתון בעל תדירות הופעה של ארבעים יום או פחות, ישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל לשון הרע גם מחזיק בית הדפוס, שבו הודפס הפרסום, ומי שמוכר את הפרסום או מפיץ אותו בדרך אחרת, ובלבד שלא ישאו באחריות אלא אם ידעו או חייבים היו לדעת שהפרסום מכיל לשון הרע.
- פרק ג': פרסומים מותרים ; הגנות והקלות**
13. פרסומים מותרים לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי –
- (1) פרסום לפי סעיף 28 לחוק יסוד : הכנסת, או פרסום המוגן לפי סעיף 1 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951 ;
- (2) פרסום בישיבת הממשלה ;
- (3) פרסום על ידי הממשלה, או חבר ממשלה בתוקף תפקידו, או פרסום על פי הוראת הממשלה או הוראת חבר ממשלה בתוקף תפקידו ;
- (4) פרסום על ידי מבקר המדינה בתוקף תפקידו או פרסום כאמור מטעמו ;
- (5) פרסום על ידי שופט, חבר של בית דין דתי, בורר, או אדם אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין-שיפוטית על פי דין, שנעשה תוך כדי דיון בפניהם, או

בהחלטתם, או פרסום על ידי בעל דין, בא כוחו של בעל דין או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור;

(6) פרסום על ידי חבר ועדת חקירה, כמשמעותה בסעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת או בפקודת ועדות חקירה, שנעשה תוך כדי דיון בפני הועדה, או בדין וחשבון שלה, או פרסום על ידי אדם שענינו משמש נושא לחקירת הועדה, בא כוחו של אדם כזה או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור;

(7) דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר או אירע כאמור בפסקאות (5) או (6) בישיבה פומבית, ובלבד שהפרסום לא נאסר לפי סעיף 21;

(8) דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר או אירע בישיבה פומבית של ארגון בין-לאומי שמדינת ישראל חברה בו, של ועידה בין-לאומית שאליה שלחה ממשלת ישראל נציג, של בית דין בין-לאומי, או של מוסד ממוסדותיה הנבחרים של ההסתדרות הציונית העולמית – הסוכנות היהודית לארץ ישראל;

(9) פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין או על פי הוראה של רשות המוסמכת לכך כדין או שהוא רשאי לעשות על פי היתר של רשות כאמור;

(10) העתק או תמצית נכונה והוגנת ממרשם המתנהל על פי חיקוק או ממסמך אחר הפתוחים על פי חיקוק לעיון כל דורש;

(11) פרסום נכון והוגן – מלא, חלקי או תמציתי – של מה שפורסם קודם לכן בנסיבות האמורות בפסקאות (1), (3), (4), (7), (8), (9) או (10), ופרסום חוזר כאמור של מה שפורסם בישיבת הממשלה והממשלה התירה לפרסמו.

14. הגנת אמת הפרסום
 במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש.

15. הגנת תום לב
 במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

(1) הוא לא ידע ולא היה חייב לדעת על קיום הנפגע או על הנסיבות שמחן משתמעת לשון הרע או התייחסותה לנפגע כאמור בסעיף 3;

(2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום;

(3) הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעונין בו ענין אישי כשר;

(4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות;

(5) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע –

(א) כבעל דין, כבא כוחו של בעל-דין או כעד בישיבה פומבית של דיון כאמור בסעיף 13(5), ובלבד שהפרסום לא נאסר לפי סעיף 21, או

(ב) כאדם שענינו משמש נושא לחקירה, כבא כוחו של אדם כזה או כעד בישיבה פומבית של ועדת חקירה כאמור בסעיף 13(6),

או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות;

(6) הפרסום היה בקורת על יצירה ספרותית, מדעית, אמנותית או אחרת שהנפגע פרסם או הציג ברבים, או על פעולה שעשה בפומבי, ובמידה שהדבר כרוך בבקורת כזאת – הבעת דעה על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה יצירה או פעולה;

(7) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגותו או אפיו של הנפגע בענין שבו הנאשם או הנתבע ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, והפרסום היה מוצדק על ידי היותו ממונה כאמור;

(8) הפרסום היה בהגשת תלונה על הנפגע בענין שבו האדם שאליו הוגשה התלונה ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, או תלונה שהוגשה לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או לחקור בענין המשמש נושא התלונה ואולם אין

בהוראה זו כדי להקנות הגנה על פרסום אחר של התלונה, של דבר הגשתה או של תכנה;

(9) הפרסום היה דין וחשבון נכון והוגן על אסיפה פומבית או על אסיפה או ישיבה של תאגיד שלציבור היתה גישה אליה, והיה בפרסומו ענין ציבורי;

(10) הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון הרע שפורסמה קודם לכן;

(11) הפרסום לא היה אלא מסירת ידיעה לעורך אמצעי תקשורת או לנציגו כדי שיבחן שאלת פרסומה באמצעי התקשורת;

(12) הפרסום נעשה בשידור רדיו או טלוויזיה שלא הוקלט מראש והנאשם או הנתבע הוא מי שאחראי לפי סעיף 11 והוא לא ידע ולא יכול היה לדעת על הכוונה לפרסם לשון הרע.

נשל ההוכחה 16. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.

(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:

(1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;

(2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;

(3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15.

שליטת הגנת תום לב 17. (א) פורסמה לשון הרע באמצעי תקשורת לא תעמוד הגנת תום לב לעורכו, למי שהחליט בפועל על הפרסום או לאחראי על אותו אמצעי תקשורת אם הנפגע, או אחד הנפגעים, דרש ממנו לפרסם תיקון או הכחשה מצד הנפגע ולא פרסם את התיקון או ההכחשה בכותרת מתאימה במקום, במידה, בהבלטה ובדרך שבה פורסמה אותה לשון הרע, ותוך זמן סביר מקבלת הדרישה; ובלבד שהדרישה היתה חתומה בידי הנפגע, שהתיקון או ההכחשה לא היה בהם משום לשון הרע או תוכן בלתי חוקי אחר, וארכם לא חרג מתחום הסביר בנסיבות.

(ב) היה הפרסום בעתון המופיע בתדירות פחותה מאחת לשבוע, יפורסמו התיקון או ההכחשה, לפי דרישת הנפגע, גם בעתון יומי.

הפרכה של טענות הגנה 18. הביא הנאשם או הנתבע ראיה או העיד בעצמו כדי להוכיח אחת ההגנות הניתנות בחוק זה, רשאי התובע להביא ראיות סותרות; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית-המשפט לפי כל דין להתיר הבאת ראיות על-ידי בעלי הדין.

הקלות 19. בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב לטובת הנאשם או הנתבע גם באלה:

(1) לשון הרע לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שעליו הסתמך;

(2) הוא היה משוכנע באמיתותה של לשון הרע;

(3) הוא לא נתכוון לנפגע;

(4) הוא התנצל בשל הפרסום, תיקן או הכחיש את הדבר המהווה לשון הרע או נקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את לשון הרע, ובלבד שההתנצלות, התיקון או ההכחשה פורסמו במקום, במידה ובדרך שבהן פורסמה לשון הרע, ולא היו מסוייגים.

שמירת דינים 20. חוק זה אינו בא להתיר פרסום האסור על פי דין אחר ואינו בא לגרוע מחסינות הניתנת על-פי דין אחר.

פרק ד': שונות

סייג לפרסום הליכים 21. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע רשאי בית המשפט, מיזמתו או לבקשת בעל דין, לאסור או לעכב זמנית, מנימוקים שיירשמו פרסום ברבים של הליכי בית המשפט – לרבות כתבי טענות כתבי בי-דין אחרים, כתב אישום ודבר הגשתם של אלה ולרבות פסק דין כל עוד אינו חלוט – במידה שראה צורך בכך לשם הגנה על שמו של אדם הנוגע

במשפט ואולם לא יאסור בית משפט ולא יעכב זמנית את פרסום דבר פתיחתו של הליך משפטי, או את הפרסום של כתב אישום, תביעה או פסק דין, אם התנגד לכך הנפגע; העובר על איסור לפי סעיף זה, דינו – מאסר ששה חדשים או קנס 5000 לירות.

במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע אין להביא ראיה או לחקור עד בדבר שמו הרע של הנפגע או בדבר אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו הפגומים, אלא במידה שפרטים אלה נוגעים במישרין ללשון הרע המשמשת נושא למשפט, או שבית המשפט התיר הבאת ראיה או חקירת עד כאמור –

- (1) במשפט פלילי, אחרי הרשעת הנאשם – להמתקת דינו;
- (2) במשפט אזרחי, אחרי ההחלטה שהנתבע חייב בפיצויים – להפחתת הפיצויים;
- (3) במידה שהנפגע מצדו העיד או הביא ראיה או חקר עד בדבר שמו, אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו הטובים;
- (4) אם שוכנע בית המשפט שהדבר דרוש לעשיית צדק ולגילוי האמת, אם בעמידה על מהימנות עדותו של הנפגע ואם בדרך אחרת.

הוגש עותק של עתון או של דבר-דפוס אחר המופץ ברבים שבו נדפסה לשון הרע, ישמש הדבר ראיה לכאורה שאכן נעשה הפרסום באותו עתון או דבר-דפוס.

במשפט אזרחי בשל לשון הרע שנדון לאחר שמשפט פלילי נגד אותו אדם בשל אותה לשון הרע נסתים, רשאי בית המשפט להסתמך על הממצאים העובדתיים, כולם או מקצתם, שנקבעו במשפט הפלילי על-פי הראיות שנגבו בו, בלי לחזור על גבייתן.

אדם שנפגע על-ידי לשון הרע ותוך ששה חדשים לאחר פרסומה מת בלי להגיש תובענה או קובלנה בשל אותה לשון הרע, רשאים בן-זוגו, ילדו או הורו, ואם לא השאיר בן-זוגו, ילדים או הורים – אחיו או אחותו, להגיש, תוך ששה חדשים לאחר מותו, תובענה או קובלנה בשל אותה לשון הרע.

אדם שהגיש תובענה או קובלנה בשל לשון הרע ומת לפני סיומה, רשאים בן-זוגו, ילדו או הורו, ואם לא השאיר בן-זוגו, ילדים או הורים – אחיו או אחותו, להודיע לבית המשפט, תוך ששה חדשים לאחר מותו, על רצונם להמשיך בתובענה או בקובלנה, ומשהודיעו כאמור, יבואו הם במקום התובע או הקובל.

פורסם באמצעי תקשורת שנפתחה חקירה פלילית נגד אדם או שהוגש נגדו כתב אישום או שהורשע בעבירה, והתקבלה החלטה לסגור את התיק, לא להגיש כתב אישום או לעכב הליכים, או שזוכה האדם או התקבל ערעורו, לפי הענין (בסעיף זה – החלטה עדכנית), ודרש אותו אדם בכתב מאמצעי התקשורת לפרסם את ההחלטה העדכנית, יפרסם אמצעי התקשורת את ההחלטה העדכנית בתוך זמן סביר מיום קבלת הדרישה; לענין סעיף זה, "הורשע" – לרבות קביעה של בית המשפט שהאדם ביצע עבירה, בלא הרשעה.

החלטה עדכנית תפורסם בהבלטה הראויה ובהתחשב, בין השאר, בדרך שבה פורסמה הידיעה שאותה יש לעדכן.

- (1) מעשה או מחדל בניגוד להוראות סעיף זה הוא עוולה אזרחית והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליה בכפוף להוראות פסקה (2);
- (2) על מעשה או מחדל בניגוד לסעיף זה יחולו הוראות סעיפים 7א(ב), (ד) ו-9(ה), 10(א), 11(א) ו-12(ג), 23 ו-25, בשינויים המחויבים.

בפקודת העתונות, ברישה לסעיף 23(1), יימחקו המלים "או דיבה אחרת".
בפקודת הנזיקין האזרחיים, 1944, בסעיף 66(2), במקום "מזכיר הממשלה" יבוא "שר האוצר".

- (1) בטלים –
- (2) בפקודת החוק הפלילי, 1936 – הסעיפים 201 עד 203, 205 עד 209;
- (2) בפקודת הנזיקין האזרחיים, 1944 – הסעיפים 16 עד 22.

ראיות על אפיו וכו' של הנפגע

הוכחת פרסום ברבים

דין שני משפטים

מות הנפגע

חובת עדכון

תיקון חיקוקים

ביטולים

פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970 **תוכן עניינים**

186	פרק א': פרשנות הגדרות	סעיף 1
186	פרק ב': חובת הביטוח חובת פוליסה	סעיף 2
187	הדרישה לגבי פוליסה	סעיף 3
187	השתתפות עצמית – הוראת שעה	סעיף 3א
188		סעיף 4
188		סעיף 5
188	רכב שסעיף 2 לא חל עליו	סעיף 6
188	חובת פיצוי	סעיף 6א
189	פרק ג': מבטחים, פוליסות ותעודות הרשאת מבטחים	סעיף 7
189	מרכיב ההעמסה בתעריף הביטוח	סעיף 7א
189	איסור להתנות פוליסה בביטוח נוסף	סעיף 8
189	תעודת ביטוח	סעיף 9
190		סעיף 10
190		סעיף 11
190	מאגרי מידע	סעיף 11א
190	עיצום כספי	סעיף 11ב
190	דרישת העיצום הכספי ותשלומו	סעיף 11ג
191	ערעור	סעיף 11ד
191	ריבית שקלית ודמי פיגורים	סעיף 11ה
191	פרק ד': חבויות בביטוח פוליסה מחייבת על אף כל דין שינוי בעלות ברכב אינו פוטר תנאים שאין להם תוקף כלפי צד שלישי הגבלות שאין להן תוקף כלפי צד שלישי סכום ששולם על אף הגבלה ניתן להיפרע חובתו של נתבע למסור פרטים על ביטוחו הליכים מסויימים שאינם משפיעים על זכות צד שלישי זכות הניזוק להיפרע מן המבטח זכות הניזוק לתבוע יחד כשאין המבוטח יכול להיתבע	סעיף 12 סעיף 13 סעיף 14 סעיף 15 סעיף 16 סעיף 17 סעיף 18 סעיף 19 סעיף 20 סעיף 21 סעיף 22
192	תנאי לחיוב המבטח לפי פסק דין	סעיף 23
192	כשבטלה הפוליסה לפני המאורע	סעיף 24
192		סעיף 25
192		סעיף 26
192		סעיף 27
193	חובה לשלם הוצאות בית חולים	סעיף 28
193	פרק ה': זכויות צד שלישי בפשיטת רגל או בפירוק כשהמבוטח פשט את הרגל או מתפרק כשנתמנה מנהל עזבון לנכסי המבוטח הזכות לפי סעיפים 29 ו-30 אינה ניתנת להתנאה יישוב חבויות הדדיות לאחר העברה	סעיף 29 סעיף 30 סעיף 31 סעיף 32

194	מבטח שהוא גם מבטח	סעיף 33
194	חובה למסור ידיעות לצד שלישי	סעיף 34
194	חובתו של מבטח למסור ידיעות	סעיף 35
194	זכות העיון בתעודות והעתקתן	סעיף 36
194	סידור בין מבטח למבטח	סעיף 37
194	סייג לתחולת הוראות פרק זה	סעיף 38
	פרק ו': עבירות ועונשין	
194	חובת הנוהג להציג תעודת ביטוח	סעיף 39
194	חובת הנוהג להודיע על תאונה	סעיף 40
194	חובת בעל רכב למסור פרטים	סעיף 41
194	הונאה	סעיף 42
195	השגת תעודה בטענה כוזבת	סעיף 43
195	הוצאת תעודה כוזבת	סעיף 44
195	סמכות לתפוס תעודה כוזבת	סעיף 45
195	סירוב להזדהות וזיהוי כוזב	סעיף 46
195	אחריותם של הנוהג והבעל לעבירות ברכב	סעיף 47
195	עונש כללי	סעיף 48
195	צו על אכיפת ביצוע	סעיף 49
195	הפרת צו אכיפה	סעיף 50
	פרק ז': הוראות שונות	
195	תקנות	סעיף 51
196	סייג לתחולה על כלי תחבורה	סעיף 51א
196	תחילה	סעיף 52

פרק א': פרשנות

1. הגדרות – בפקודה זו –
 - "האזור" – הישובים והאתרים הצבאיים כמשמעותם בהסכם;
 - "האזורים" – כמשמעותם בחוק יישום חוזה השלום בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית, התשנ"ה-1995;
 - "שדה התעופה" – (פקע)
 - "בעל", לענין רכב שיש עליו הסכם שכירות או הסכם של מקח-אגב-שכירות – האדם המחזיק ברכב מכוח ההסכם;
 - "דמי פיגורים" ו"ריבית שקלית" – כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961;
 - "ההסכם" – הסכם הביניים הישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה, שנחתם בווינגטון בין מדינת ישראל לבין ארגון השחרור הפלסטיני, ביום ד' בתשרי התשנ"ו (28 בספטמבר 1995), לרבות נספחיו והמסמכים שנלוו אליו;
 - "המועצה" – המועצה הפלסטינית שתכונן בהתאם להסכם, ועד לכינונה – הרשות הפלסטינית כמשמעותה בהסכם;
 - "דרך ציבורית" – (בוטלה);
 - "חבות טעונת ביטוח" – חבות שיש לכסותה בפוליסה, כאמור בסעיף 3;
 - "מבטח" – חברה, אגודה שיתופית או חתם המורשים לפי סעיף 7 לעסוק בעסקי ביטוח רכב מנועי;
 - "מבטח מהאזור" – מי שהרשויות המוסמכות לכך באזור הרשוהו לעסוק בעסקי ביטוח רכב מנועי;
 - "מבטח משטחי האחריות האזרחית הפלסטינית" – מי שהרשויות המוסמכות מטעם המועצה הפלסטינית הרשוהו לעסוק בעסקי ביטוח רכב מנועי;
 - "נוהג" – לרבות הגאי של רכב מנועי שיש בו אדם מיוחד להיגוי, וכל אדם אחר המועסק בנהיגת אותו רכב;
 - "עסק לביטוח רכב מנועי" – עסק של עשיית חוזי ביטוח מפני אבדן רכב מנועי או נזק לרכב מנועי, או נזק הבא מן השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו, ובכלל זה סיכוני צד שלישי;
 - "פוליסה" – לרבות כתב כיסוי;
 - "רכב מנועי" – כמשמעותו בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975;
 - "הרשות" – שר האוצר, או אדם או חבר-בני-אדם ששר האוצר מינה אותם בהודעה ברשומות;
 - "שטחי האחריות האזרחית הפלסטינית" – יהודה והשומרון וחבל עזה, למעט הישובים והאתרים הצבאיים כמשמעותם בהסכם;
 - "תצהיר" – אמרה בכתב שניתנה בשבועה, בהן-צדק או בהצהרה, לפי פקודת השבועות, 1936, ואם ניתנה בחוץ-לארץ – אמרה בכתב שניתנה בשבועה או בהן-צדק על פי דיני המקום שבו ניתנה.

פרק ב': חובת הביטוח

2. חובת פוליסה
 - (א) בכפוף להוראות פקודה זו, לא ישתמש אדם – ולא יגרום ולא יניח שאדם אחר ישתמש – ברכב מנועי, אלא אם יש על שימושיו שלו או של האדם האחר באותו רכב פוליסה בת-תוקף לפי דרישותיה של פקודה זו.
 - (ב) העובר על הוראות סעיף קטן (א), דינו – מאסר שלושה חדשים או קנס 750 לירות, ורשאי בית המשפט, בנוסף לכל עונש אחר, לפסול אותו מקבל או מהחזיק רשיון נהיגה כאמור בסעיף 36 לפקודת התעבורה, או לפסלו מקבל או מהחזיק רשיון רכב לסוג מסויים של רכב או לרכב מסויים, לתקופה שלא תפחת משנים עשר חודש, זולת אם ראה להורות על פסילה לתקופה קצרה

יותר מנסיבות מיוחדות שיפרש בפסק הדין; תחילת הפסילה וחישוב תקופתה יהיו כאמור בסעיף 42 לפקודה התעבורה.

(ג) מי שנפסל עקב הרשעה לפי סעיף זה יראהו לענין פקודת התעבורה כאילו נפסל לפי הוראותיה.

(א) פוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו היא פוליסה שהוציא מבטח שהיה מורשה בשעת הוצאתה והיא מבטחת את – 3. לגבי הדרישה פוליסה

(1) בעל הרכב והנוהג בו – מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן – החוק), ומפני חבות אחרת שהם עשויים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו; לענין זה, "נזק גוף" ו"שימוש ברכב מנועי" – כמשמעותם בחוק;

(2) בעל הרכב הנוהג בו וכל אדם הנוהג בו בהתר ממנו – מפני נזק גוף שנגרם להם בתאונות דרכים כמשמעותם בחוק.

(ב) המבוטח בביטוח לפי סעיף קטן (א) (2) יהא זכאי לפיצוי כפי שהיה זכאי לקבל נפגע אחר לפי החוק.

(ג) פוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו, כאמור בסעיף קטן (א), תכסה אף מפני כל חבות בשל נזק גוף שנגרם לאדם, כולל הנוהג ברכב, בתאונת דרכים אשר אירעה באזור או בשטחי האחריות האזורית הפלסטינית או באזורים, הכל לפי הדין החל במקום התאונה.

(ד) פוליסה המכסה, על פי הדין החל באזור או בשטחי האחריות האזורית הפלסטינית, מפני חבות טעונת ביטוח בשל תאונת דרכים שאירעה בישראל, ושהוצאה בידי מבטח מהאזור או משטחי האחריות האזורית הפלסטינית, לפי הענין, לכלי רכב הרשום או החייב ברישום לפי הדין באזור או בשטחי האחריות האזורית הפלסטינית, לפי הענין, יראהו כפוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו, ויחולו הוראות פקודה זו, בשינויים המחוייבים.

(ה) (1) על אף הוראות סעיף זה וסעיף 12, פוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו אינה כוללת כיסוי לתושב כהגדרתו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי), בשל שירותי בריאות הכלולים בתוספת השניה או בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק האמור, ובלבד שהוא זכאי להם לפי אותו חוק;

(2) אין באמור בפסקה (1), כדי לגרוע מהכיסוי לתושב בתקופת המתנה לפי סעיף 58 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, לחייל שחוק ביטוח בריאות ממלכתי אינו חל עליו לפי סעיף 55 לחוק האמור ולמי שזכאי בשל האירוע שיצר חבות לגמלה לפי פרק ה' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

(א) על אף הוראות סעיף 3(ב), רשאית הרשות, בהסכמת שר המשפטים, לתת הוראות המחייבות מבטח או המתירות לו לכלול בחוזה ביטוח, באופן ובתנאים שתורה, אחת או יותר מתניות אלה:

(1) זכותו של המבוטח לנכות דמי השתתפות עצמית מהפיצויים שלהם זכאי הנוהג ברכב בעד אבדן השתכרות או בעד נזק שאינו נזק ממון, בסכום שלא יעלה על הסכום הכולל של הפיצויים כאמור;

(2) חובתו של מבוטח לשלם דמי השתתפות עצמית למבטח אם שילם המבוטח פיצויים לפי סעיף 3(א), ובלבד שדמי ההשתתפות העצמית לא יעלו על הסכום הכולל של הפיצויים כאמור; ואולם אם נפגע המבוטח בתאונת הדרכים, לא ישלם דמי השתתפות עצמית לפי פסקת משנה זו וינוכו דמי השתתפות עצמית מהפיצויים שלהם הוא זכאי, לפי הוראות פסקה (1).

(ב) בהוראות לפי סעיף קטן (א) תכלול הרשות עניינים אלה:

(1) סכום ההשתתפות העצמית המרבי, ויכול שיהיה שונה לכלי רכב מסוגים שונים;

(2) הוראות לעניין הפחתת דמי הביטוח.

- (ג) הוראות הרשות לפי סעיף קטן (א) יכול שיינתנו לכלל המבטחים, לסוג מסוים מהם או למבטח מסוים, ויראו אותן כהוראות שניתנו לפי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, לרבות לעניין עיצום כספי לפי פרק ט'1 ופרסום הוראות לפי סעיף 111א, לחוק האמור.
- (ד) שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע הוראות בעניינים אלה:
- (1) מתכונת הגילוי למבוטח, בפוליסה ובתעודת ביטוח, בדבר דמי השתתפות עצמית ותנאיהם;
 - (2) סוגי כלי הרכב שלגביהם ניתן לכרות חוזה ביטוח לפי סעיף קטן (א);
 - (3) מקרים שבהם לא תיכלל בחוזה הביטוח תניה לעניין דמי השתתפות עצמית של הנוהג ברכב.
- (ה) שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע מקרים שבהם זכאי הנוהג ברכב, גם אם אינו המבוטח, לבחור שלא תיכלל לגביו תניה בדבר השתתפות עצמית.
- (ו) על הפרת הוראות שנקבעו לפי סעיפים קטנים (ד) ו-(ה) תהא הרשות רשאית להטיל עיצום כספי לפי פרק ט'1 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, ויהיו נתונות לה, לעניין זה, סמכויות הממונה כהגדרתו בחוק האמור, לפי סעיף 92א(ג) לאותו חוק.
- (ז) נתנה הרשות הוראות לפי סעיף קטן (א), יידע מבטח מבטח בדבר זכותו לכרות חוזה ביטוח שאינו כולל תניה מהתניות לפי סעיף קטן (א) ויאפשר לו לכרות חוזה ביטוח כאמור; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי להטיל על מבטח חובה להתקשר בחוזה ביטוח.
- (ח) נוכו דמי ההשתתפות העצמית מפיצויים בעד אבדן השתכרות כאמור בסעיף קטן (א), לא יראו לעניין סעיף 11 לחוק דמי מחלה, התשל"ו-1976, את הסכום שנוכה כאמור, כתשלום על פי חיקוק בעד תקופת אי-כושר לעבודה מטעמי בריאות.
- (ט) למבוטח או לנוהג ברכב ששילם דמי השתתפות עצמית או שנוכו מהפיצויים שלהם הוא זכאי דמי השתתפות עצמית, כאמור בסעיף קטן (א), לא תהיה עילת תביעה לפי פקודת הנזיקין [נוסח חדש], בשל דמי ההשתתפות העצמית.
- (י) בסעיף זה, "מבוטח" – מי שכרת חוזה ביטוח עם המבטח ושמו נקוב בתעודת הביטוח כבעל הפוליסה.

4. (בוטל)

5. (בוטל)

6. (א) סעיף 2 לא יחול –

רכב שסעיף 2 לא חל עליו

- (1) לגבי רכב מנועי שהוא רכוש המדינה, ובלבד שהמדינה התירה את השימוש בו או שהשימוש בו הוא לצורכי המדינה;
- (2) לגבי רכב מנועי שמשמש בו שוטר או אדם אחר לפי הוראותיו, לצורכי המשטרה;
- (3) לגבי רכב מנועי שמשמש בו עובד שירות הביטחון הכללי או אדם אחר לפי הוראותיו, לצורכי שירות הביטחון הכללי;
- (4) לגבי רכב מנועי שמשמש בו עובד המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים או אדם אחר לפי הוראותיו, לצורכי המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים.

(ב) שר האוצר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע, בצו, שימושים נוספים ברכב מנועי שהוראות סעיף 2 לא יחולו לגביהם, אם מצא כי אין הצדקה להחיל לגביהם את חובת קיומה של פוליסה בת-תוקף.

א.6. מי שפטור מחובת ביטוח לפי סעיף 6 יהא חייב לתת כל פיצוי שמבטח היה חייב לתת אילו היתה קיימת פוליסה לפי סעיף 3.

חובת פיצוי

פרק ג': מבטחים, פוליסות ותעודות

הרשאת מבטחים	7.	(א)	הרשות רשאית, בהודעה ברשומות, להרשות חברה, אגודה שיתופית או חתם שהוא חבר בהתאחדות חתמים המאושרת על ידי הרשות, לעסוק בעסקי ביטוח רכב מנועי, ובלבד שלא תיתן הרשאה כאמור אלא אם יציבותם הכספית של החברה, האגודה או החתם מניחה דעתה.
		(ב)	חדלה יציבותו הכספית של מבטח מורשה להניח דעתה של הרשות, רשאית היא, בהודעה ברשומות, להפקיע את ההרשאה שניתנה לו ולהודיע שאין הוא מורשה עוד לעסוק מכוח סעיף זה בעסקי ביטוח, ותקפה של ההודעה יהיה מן היום והשעה המפורשים בה.
		(ג)	הרשאה לפי סעיף זה יראו אותה כמותנית גם בכך שמבטח, שקיבל את ההרשאה ופועל מכוחה, יפעל גם בהתאם להסדר לביטוח כל משתמש ברכב מנועי שלא הצליח לרכוש פוליסה באופן ישיר אצל מבטח, כפי שיקבע שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, והכל בתנאים ועל פי תעריפים שייקבעו לפי סעיף זה.
		(ד)	המנגנון לקביעת תעריפי הביטוח למשתמש ברכב מנועי שלא הצליח לרכוש פוליסה באופן ישיר אצל מבטח במסגרת הפול כמשמעותו בחוק ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת, הסדרים לתקופת מעבר והוראות לעניין אבנר), התשנ"ז-1997 (בחוק זה – הפול), או במסגרת הסדר לפי הוראות סעיף קטן (ג), ייקבע בידי שר האוצר, בהתבסס על מידע לגבי הסיכונים בענף ביטוח רכב מנועי, ובהתאם לכללים שיקבע באישור ועדת הכספים של הכנסת.
מרכיב ההעמסה בתעריף הביטוח	7א.	(א)	בסעיף זה – "אופנוע" – כהגדרתו בסעיף 3(ג) לחוק;
			"מרכיב ההעמסה" – הסכום שעל מבטח שלא במסגרת הפול לשלם כתוצאה מעלויות ההשתתפות של מבטח במסגרת הפול;
			"עלות אספקת השירותים" – כהגדרתה בסעיף 12ד לחוק; "עלות הסיכון הטהור" – חלק מתעריף ביטוח שאינו כולל רווח, הוצאות ועלות אספקת שירותים, למעט הוצאות ליישוב תביעות כפי שהוגדרו בתכנית הסטטיסטית, המתבסס על ניסיון התביעות בעבר של ענף ביטוח רכב מנועי שחלה לגביו חובה לרכוש ביטוח לפי פקודה זו, כולו, לרבות ניסיון התביעות בפול, בתוספת אומדן של תשלומים עתידיים בשל אותן תביעות ובהתחשב במגמות המשפיעות על שכיחות התביעות ועל עלותן;
			"תכנית סטטיסטית" – תכנית שאישרה הרשות, המגדירה את האופן שבו על מבטח לקדד ולהעביר את המידע על הפרמיות והתביעות לכל אחד ממאגרי המידע, הכוללת בין השאר את פרטי המידע, אופן הגשתם, דרישות האיכות לגביהם ולוחות הזמנים לדיווח של כל מבטח.
		(ב)	קבעה הרשות תעריפי ביטוח לפול, יהיה מרכיב ההעמסה הצפוי למימון העלות לביטוח אופנועים במסגרת הפול בין 5.5 אחוזים ל-8 אחוזים מעלות הסיכון הטהור, ואולם בשנתיים שמיום י"ח בתמוז התשע"ח (1 ביולי 2018), במקום "ל-8 אחוזים" יקראו "ל-8.5 אחוזים".
איסור פוליסה בביטוח נוסף	8.	(א)	מבטח שנתבקש להוציא פוליסה לפי דרישות סעיף 3, כולן או מקצתן, לא יתנה הוצאתה בעשיית ביטוח נוסף בינו לבין המבקש.
		(ב)	מבטח המפר הוראת סעיף קטן (א), דינו – קנס 5,000 לירות.
		(א)	מבטח שהוציא פוליסה לפי דרישות סעיף 3, כולן או מקצתן, יוציא בו בזמן תעודת אישור (בפקודה זו – תעודת ביטוח) בהתאם לטופס שנקבע ובציון הפרטים שנקבעו, ואפשר לקבוע טפסים שונים ופרטים שונים למקרים שונים ולנסיבות שונות; ניתן להוציא תעודת ביטוח באמצעים אלקטרוניים.
		(1א)	המבטח ימציא למבוטח את תעודת הביטוח שהוציא; הרשות רשאית לתת הוראות לגבי אופן המצאת תעודות הביטוח למבוטחים.
		(ב)	מקום שבפוליסה אחת מכוסים כלי רכב אחדים, יוציא המבטח תעודת ביטוח נפרדת לכל אחד מכלי הרכב המכוסים בפוליסה.

(ג) לא יוציא מבטח תעודות ביטוח אלא לתקופה שבה היתה קיימת פוליסה בת-תוקף.

(ד) מבטח המפר הוראה מהוראות סעיף זה, דינו – קנס 5,000 לירות.

(ה) (בוטל)

(ו) מבטח ישמור עותק של תעודת הביטוח שהוציא, באמצעים אלקטרוניים או בדרך אחרת שאישרה הרשות, ורשאית הרשות לתת הוראות לעניין השמירה של תעודות ביטוח בידי מבטח.

10. (בוטל)

11. (בוטל)

מאגרי מידע 11א. (א) שר האוצר, בהתייעצות עם שר המשפטים ושר התחבורה, רשאי לקבוע הוראות בדבר הקמה וניהול של מאגר מידע אשר ישמש להערכת עלות הסיכונים בענף ביטוח רכב מנועי ושל מאגר מידע אשר ישמש לאיתור מקרי הונאה או מרמה בתחום ביטוח רכב מנועי (בחוק זה – מאגרי המידע); מידע לפי סעיף זה יימסר גם לרשות, לפי דרישתה.

(ב) תקנות לפי סעיף זה יכללו, בין השאר, הוראות בדבר –

(1) פרטי מידע שחובה על מבטח למסור לכל אחד ממאגרי המידע; פרטי המידע כאמור לא יכללו פרטים בדבר דתם, לאומם או מוצאם של המבוטחים;

(2) פרטי המידע שימסור מבוטח למבטח, לצורך מילוי חובת המבטח על פי סעיף זה.

(3) תשלומים שעל מבוטחים לשלם למימון ההקמה והתפעול של מאגרי המידע, שייקבעו בין היתר בהתחשב בחלקו היחסי של כל מבטח בענף בהתאם לנתוני השנה הקודמת ובהתחשב באיכות ובמועדי הדיווח למאגרים, וכן תנאים ומועדים לביצוע התשלומים כאמור.

(ג) בכפוף להוראות סעיף קטן (א) בענין מסירת מידע לרשות, שימוש במידע הכולל פרטים מזהים של המבוטחים, שנמסר לכל אחד ממאגרי המידע לפי הוראות סעיף זה לרבות מסירת מידע מכל אחד מהם, ייעשה למטרות, בדרך ועל פי כללים שיקבע שר האוצר בהסכמת שר המשפטים בתקנות.

(ד) תקנות לפי סעיפים קטנים (א) עד (ג) טעונות אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

עיצום כספי 11ב. (א) מבטח, שלא מסר מידע למאגרי המידע על פי הוראת סעיף 11א והתקנות לפיו, יהיה חייב בעיצום כספי בשיעור הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), ובעיצום כספי בשיעור החלק החמישים שלו לכל חודש שבו נמשכה ההפרה מהמועד שבו היה עליו למסור את המידע למאגרי המידע.

(ב) בהפרה חוזרת ייתוסף על העיצום הכספי, שניתן היה להטיל בשלה כאמור בסעיף קטן (א) רישה, סכום השווה למחצית העיצום האמור; לענין זה, "הפרה חוזרת" – הפרה כאמור בסעיף קטן (א) בתוך שנה מיום ההפרה הקודמת של ההוראה האמורה, ואם נמשכה ההפרה האמורה – מן היום האחרון שבו נמשכה.

(ג) העיצום הכספי יהיה לפי סכומו המעודכן ביום הדרישה לתשלום, ואם הוגש ערעור, ובית המשפט הדן בערעור הורה על עיכוב תשלום, לפי סכומו המעודכן ביום ההחלטה בערעור.

דרישת העיצום הכספי ותשלומו 11ג. (א) עיצום כספי לפי סעיף 11ב ישולם לפי דרישת הרשות, בתוך 30 ימים מיום קבלתה; הדרישה תוצא לאחר שהודע למבטח שאליו נועדה על הכוונה להוציאה, וניתנה לו הזדמנות נאותה להשמיע את דברו.

(ב) על דרישה כאמור בסעיף קטן (א) ניתן לערער לפני בית משפט שלום; אין בהגשת ערעור כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי זולת אם בית המשפט הורה אחרת.

(ג) ערעור על דרישה לתשלום עיצום כספי יוגש לבית המשפט בתוך 15 ימים מיום קבלתה.

ערעור	711.ד	(א)	על החלטת בית המשפט בערעור ניתן לערער ברשות, ובית המשפט ידון בערעור בשופט אחד.
		(ב)	התקבל ערעור, יוחזר העיצום הכספי ותתווסף עליו ריבית שקלית, מיום תשלומו ועד יום החזרתו, ויחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, לעניין ריבית זו, בשינויים המחויבים.
		(ג)	שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות סדרי דין לערעור לפי סעיף זה.
ריבית שקלית ודמי פיגורים	11.ה	(א)	לא שולם העיצום הכספי במועד, ייתוספו עליו לתקופת הפיגור ריבית שקלית ודמי פיגורים.
		(ב)	עיצום כספי ייגבה לאוצר המדינה ועל גבייתו תחול פקודת המסים (גביה).
פרק ד': חבויות בביטוח			
פוליסה מחייבת על אף כל דין	12.		המוציא פוליסה לפי סעיף 3 יהא חב, על אף האמור בכל דין ובכפוף להוראות סעיף 3א, לשפות את המבוטחים הנקובים בה בשל חבות שהפוליסה אמורה לכסותה וכן לפצות את המבוטח הנוהג ברכב או את הנוהג בהתר ממנו על נזק גוף שנגרם להם בתאונת דרכים כמשמעותם בחוק.
שינוי בעלות ברכב אינו פוטר	13.	(א)	מבטח שהוציא פוליסה לכיסוי חבות טעונת ביטוח – בין שהמבוטח היה חייב באותו ביטוח ובין שהיה פטור ממנו לפי סעיף 6, בין שאותה חבות היתה טעונה כיסוי ובין שהיתה פטורה ממנו לפי הסיפה לסעיף 3 – ואירע מאורע הנותן עילה לחבות כזאת אחרי שהמבוטח העביר את הבעלות ברכב לאדם אחר (להלן – הבעל החדש), לא תישמע טענה מצד המבטח שהוא פטור מכיסוי החבות עקב ההעברה כאמור, אלא אם הוכיח אחת מאלה:
		(1)	שלא ידע על ההעברה וכי היה נמנע, מנימוקים סבירים, לבטח את הבעל החדש;
		(2)	שקיים ביטוח אחר לכיסוי החבות.
		(ב)	נמנעה טענה מצד המבטח כאמור בסעיף קטן (א), יחייבו הוראות הפוליסה שהוצאה למבוטח גם את הבעל החדש.
תנאים שאין להם תוקף כלפי צד שלישי	14.	(א)	תנאי בפוליסה שהוצאה לפי סעיף 3 האומר, שאם לאחר המקרה המשמש עילה לתביעה על פי הפוליסה ייעשה או לא ייעשה דבר פלוני כמפורש בתנאי, לא תנבע מן הפוליסה שום חבות או שתחל חבות שנבעה ממנה – אין לו תוקף לגבי תביעות בשל חבות טעונת ביטוח.
		(ב)	(בוטל)
הגבלות שאין להן תוקף כלפי צד שלישי	15.		מקום שהוצאה פוליסה לפי סעיף 3, לא יהיה תוקף, לגבי חבות טעונת ביטוח, לשום דבר בפוליסה הבא להגביל את ביטוחם של המבוטחים בה על סמך אחת הנסיבות האלה:
		(1)	הגיל או המצב הגופני או הנפשי של הנוהגים ברכב או משך היותם בעלי רשיון;
		(2)	מצב הרכב;
		(3)	מספר האנשים המוסעים ברכב;
		(4)	משקלם וטיבם הפיסי של הטובין המובלים ברכב;
		(5)	הזמנים והשטחים שבהם משתמשים ברכב;
		(6)	כוחות-הסוס של הרכב או שווי;
		(7)	מכשיר מיוחד המובל ברכב;
		(8)	מציאותם של סימני זיהוי מיוחדים על הרכב, שאינם סימני זיהוי שמציאותם חובה לפי פקודה זו או לפי פקודת התעבורה.
סכום ששולם על אף הגבלה ניתן להיפרע חובתו של נתבע למסור פרטים על ביטוחו	16.		שום דבר האמור בסעיף 15 לא יחייב מבטח לשלם בשל חבותו של אדם כל סכום שאינו לשם הפטר מלא או חלקי מאותה חבות.
	17.	(א)	אדם הנתבע בשל חבות טעונת ביטוח – בין שהמבוטח היה חייב באותו ביטוח ובין שהיה פטור ממנו לפי סעיף 6, בין שאותה חבות היתה טעונה כיסוי ובין שהיתה פטורה ממנו לפי הסיפה לסעיף 3 – חייב, לפי דרישה מאת האדם התובע או משמו, להודיע אם הוא מבוטח או לא מבוטח מפני אותה חבות בפוליסה, או שהיה מבוטח כאמור אילו המבטח לא ביטל את הפוליסה

מעיקרה או הפקיעה; ואם הוא מבוטח או היה יכול להיות מבוטח כאמור – ימסור את הפרטים בדבר הפוליסה כפי שהם מפורטים בתעודת הביטוח שהוצאה לפי סעיף 9.

(ב) המפר, ללא הצדק סביר, הוראות סעיף זה, או המוסר במזיד הודעה כוזבת בתשובה לדרישה האמורה, יאשם בעבירה.

18. מקום שהוצאה פוליסה לפי סעיף 3, וקרה למבוטח בה אחד המקרים האמורים בסעיפים 29 או 30, לא ישפיע המקרה, על אף האמור בפקודה זו, על שום חבות טעונת ביטוח של המבוטח; אולם שום דבר האמור בסעיף זה לא יפגע בזכויות כנגד המבוטח שהעניקה הפקודה לאדם שכלפיו נוצרה אותה חבות.

הליכים מסויימים שאינם משפיעים על זכות צד שלישי

19. ניתן פסק דין נגד מבוטח בשל חבות טעונת ביטוח ואותה חבות מכוסה על ידי ביטוח – בין שהמבוטח היה חייב באותו ביטוח ובין שהיה פטור ממנו לפי סעיף 6, בין שהחבות היתה טעונה כיסוי ובין שהיתה פטורה ממנו לפי הסיפה לסעיף 3 – ישלם המבוטח לבני האדם הזכאים ליהנות מפסק הדין כל סכום שיש לשלמו בשל אותה חבות, לרבות מה שיש לשלם בשל הוצאות המשפט ובשל ריבית המשתלמת על אותו סכום מכוח כל דין בענין הריבית בפסקי דין, אף אם הוא זכאי לבטל את הפוליסה מעיקרה או להפקיעה או כבר ביטלה או הפקיעה, והכל בכפוף לסעיפים 22 עד 24; "מבטח", לענין סעיף זה – לרבות הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975.

זכות הניזוק להיפרע מן המבוטח

20. אין בהוראות סעיף 19 כדי למנוע את הניזוק מלתבוע את המבוטח יחד עם המבוטח.

זכות הניזוק לתבוע יחד

21. (א) קיים ביטוח של חבות טעונת ביטוח – בין שהמבוטח היה חייב באותו ביטוח ובין שהיה פטור ממנו לפי סעיף 6, בין שאותה חבות היתה טעונה כיסוי ובין שהיתה פטורה ממנו לפי הסיפה לסעיף 3 – ואירע מאורע הנותן עילה לחבות כזאת, אלא שאי אפשר לתבוע את המבוטח או ליתן פסק דין נגדו מחמת אחת מאלה:

כשאין המבוטח יכול להיתבע

(1) הרכב שבאמצעותו נגרם המאורע היה בבעלות של מדינת-חוץ או של האומות המאוחדות, או שהיה בבעלות אדם שאין לתבעו מחמת חסינותו או שאדם כאמור נהג ברכב;

(2) המבוטח הוא בן-זוגו של הנפגע;

ישלם המבוטח לניזוק או לשאיריו מה שהיה חייב לשלם לפי סעיף 19 אילו היה ניתן פסק דין נגד המבוטח.

(ב) היה ביטוח בשל חבות לנזקי רכוש ונתקיימו הנסיבות האמורות בסעיף קטן (א), ישלם המבוטח לניזוק או לשאיריו מה שהיה חייב לשלם למבוטח לפי תנאי הפוליסה.

(בוטל) 22.

23. המבוטח לא יהיה חייב לשלם לפי סעיף 19 בשל פסק דין שניתן, אם לא הודיעו לו על הגשת התובענה לבית המשפט לפני שהוגשה או תוך שבעה ימים לאחר שהוגשה או אם ביצעו של פסק הדין מעוכב מחמת ערעור.

תנאי לחיוב המבוטח לפי פסק דין

24. (א) מבטח לא יהיה חייב לשלם לפי סעיפים 19 או 21(א) בקשר לחבות, אם לפני המאורע שגרם למוות או לחבלת הגוף שמהם נובעת החבות בוטלה הפוליסה בהסכמה הדדית או בתוקף הוראה שבפוליסה; אולם לא יהיה לביטול תוקף כלפי הניזוק או שאיריו אלא כעבור עשרים ואחד יום לאחר שניתנה לבעל הפוליסה הודעה בכתב על הביטול.

כשבטלה הפוליסה לפני המאורע

(ב) ניתנה ההודעה בדואר רשום עם אישור מסירה, יראו את התאריך המסומן באישור המסירה כתאריך מתן ההודעה; הוצאה תעודת הביטוח לבעל הפוליסה באמצעים אלקטרוניים, רשאי המבוטח להמציא הודעה על הביטול באמצעים אלקטרוניים, ובלבד שווידא שבעל הפוליסה קיבל את ההודעה, ויראו את תאריך וידוא הקבלה כתאריך מתן ההודעה.

(בוטל) 25.

(בוטל) 26.

(בוטל) 27.

- חובה לשלם הוצאות בית חולים
28. (א) מקום שחבות טעונת ביטוח מכוסה על ידי ביטוח – בין שהמבוטח היה חייב באותו ביטוח ובין שהיה פטור ממנו לפי סעיף 6, בין שאותה חבות היתה טעונה כיסוי ובין שהיתה פטורה ממנו לפי הסיפה לסעיף 3 – והאדם שמת או שנחבל קיבל – לפי ידיעת המבטח – טיפול בבית חולים בשל החבלה שנגרמה לו, ישלם המבטח לבית החולים את ההוצאות שהוציא באופן סביר במתן הטיפול, בתנאי שהסכום שעל המבטח לשלמו לא יעלה על ההוצאות שהוציא בית החולים בשל הטיפול בו כחולה-פנים במשך 180 יום או כחולה-חוץ במשך שנה.
- (ב) הזכויות לפי סעיף זה אינן גורעות מזכויות אחרות של בית החולים, אולם –
- (1) בית חולים הזכאי לתשלום לפי סעיף זה וגם על פי זכות אחרת, לא יגבה בעד אותו טיפול סכום העולה על המגיע לו לפי סעיף זה או על פי הזכות האחרת, הכל לפי הסכום הגדול יותר;
- (2) במידה שמבטח שילם לפי סעיף זה, יהיה פטור מלשלם בעד אותו טיפול על פי חבות אחרת כדין, ובמידה ששילם בעד אותו טיפול לפי חבות אחרת, יהיה פטור מלשלם לפי סעיף זה;
- (3) במידה שהמבטח שילם לבית חולים לפי סעיף זה, יהיה פטור מלשלם בעד אותו טיפול לאדם אחר, ובמידה ששילם לאדם אחר הזכאי לאותו תשלום, יהיה פטור מלשלם לפי סעיף זה.
- (ג) לענין סעיף זה –
- "בית חולים" – מוסד בישראל המטפל טיפול רפואי או ניתוחי בחולי-פנים ואינו מתנהל לשם רווחים;
- "הוצאות סבירות" –
- (1) באדם שטיפלו בו כחולה-פנים, לכל יום של אשפוזו בבית החולים – סכום שהוא הממוצע של ההוצאה היומית על כל חולה-פנים להחזקת בית החולים וחבר עובדיו ולהחזקת החולים שבו ולטיפול בהם;
- (2) באדם שטיפלו בו כחולה-חוץ – ההוצאות הסבירות שהוציא בית החולים למעשה.
- פרק ה': זכויות צד שלישי בפשיטת רגל או בפירוק**
29. מקום שאדם מבוטח מפני חבות טעונת ביטוח – בין שהיה חייב באותו ביטוח ובין שהיה פטור ממנו לפי סעיף 6, בין שהחבות היתה טעונה כיסוי ובין שהיתה פטורה ממנו לפי הסיפה לסעיף 3 – וקרה אחד המקרים האלה:
- (1) המבוטח הוכרז פושט רגל, או בא לידי פשרה או סידור עם נושיו בהליכי פשיטת רגל;
- (2) המבוטח הוא חברה או אגודה שיתופית, וניתן נגדה צו פירוק או שנתמנה לה כדין כונס נכסים או מנהל לעסקיה או למפעלה, או שבעלי איגרות חוב שלה המבוטחות בשעבוד צף קמו והחזיקו, בעצמם או על ידי אחרים מטעמם, בנכסים שלה הכלולים בשעבוד או נתונים לו;
- (3) המבוטח הוא חברה ונתקבלה בה החלטה על פירוקה מרצון, –
- ולפני אחד המקרים האמורים או לאחריו נעשה המבוטח חב כלפי צד שלישי – זכויותיו של המבוטח כלפי המבטח, לפי החוזה לגבי אותה חבות, יעברו ויוקנו, על אף האמור בכל דין, לצד השלישי שכלפיו נוצרה אותה חבות.
30. ניתן צו לפי סעיף 112 לפקודת פשיטת רגל, 1936, לניהול עזבונו של חייב לפי דיני פשיטת רגל, והיה על הנפטר חוב בר-הוכחה בפשיטת רגל בשל חבות שהיה מבוטח מפניה כאמור בסעיף 29 – זכויותיו כלפי המבטח, לפי החוזה לגבי אותה חבות, יעברו ויוקנו, על אף האמור באותה פקודה, לאדם אשר לו מגיע החוב.
31. כל דבר בחוזה ביטוח מפני חבות כלפי צד שלישי, הבא, במישרין או בעקיפין, לבטל את החוזה, או לשנות זכויותיהם של הצדדים לפיו, אם יקרה אחד המקרים האמורים בסעיפים 29 או 30 – אין לו תוקף.
32. משעברו זכויות לפי סעיפים 29 או 30 יהיה המבטח חב כלפי צד שלישי, בכפוף להוראות סעיף 37, ככל שהיה חב כלפי המבוטח, אולם –
- כשהמבוטח פושט את הרגל או מתפרק
- כשנתמנה עזבונו המבוטח
- הזכות לפי סעיפים 29 ו-30 אינה ניתנת להתנאה
- יישוב הדדיות העברה

(1) אם היתה חבותו של המבטח כלפי המבוטח עולה על חבותו של המבוטח כלפי הצד השלישי, לא יפגע שום דבר האמור בפקודה זו בזכויותיו של המבוטח כלפי המבטח ביחס לעודף;

(2) ואם היתה חבותו של המבטח כלפי המבוטח פחותה מחבותו של המבוטח כלפי הצד השלישי, לא יפגע שום דבר האמור בפקודה זו בזכויותיו של הצד השלישי כלפי המבוטח ביחס ליתרה.

33. מבטח שהוא גם חובתו של מבטח
 לענין פקודה זו, "חבות כלפי צד שלישי" של מבטח לפי חוזה ביטוח אינה כוללת חבותו כלפיו בתור מבטח לפי חוזה ביטוח אחר.

34. חובה למסור ידיעות לצד שלישי
 קרה לאדם או לתאגיד אחד המקרים האמורים בסעיפים 29 או 30, ונמצא מי שטוען שהאדם או התאגיד חבים כלפיו – יהיו הם, או הנציג החוקי או יורש, או הנאמן, או המפרק, או כונס הנכסים או מנהל העסקים, או המחזיק בנכסים – הכל לפי המקרה – חייבים למסור לטוען, לפי דרישתו, כל ידיעה העשויה באופן סביר להיות דרושה לטוען כדי לקבוע אם עברו והוקנו לו זכויות לפי פקודה זו וכדי לאכוף זכויות אלה; וכל דבר שבחוזה ביטוח הבא, במישרין או בעקיפין, לבטל את החוזה או לשנות זכויותיהם של הצדדים לפיו, אם תימסר ידיעה כאמור, או הבא לאסור או למנוע באופן אחר את מסירת הידיעה – אין לו תוקף.

35. חובתו של מבטח למסור ידיעות
 היתה הידיעה הנדרשת לפי סעיף 34 מגלה שיש יסוד סביר להניח, כי עברו לטוען, לפי פקודה זו, זכויות כנגד מבטח פלוני, יהיה אותו מבטח חייב בחובה המוטלת לפי סעיף 34 על הנזכרים בו.

36. זכות העיון בתעודות והעתקתן
 החובה למסור ידיעות המוטלת לפי סעיף 34 כוללת גם את החובה להתיר את העיון בכל חוזה ביטוח, שוברות של פרמיות ותעודות אחרות הנוגעות לענין, המצויים ברשותו של האדם שעליו מוטלת החובה האמורה, וקבלת העתקים מהם.

37. סידור בין מבטח למבוטח
 מבטח שהיה לפושט רגל או שהוא חברה או אגודה שיתופית שניתן עליה צו פירוק או חברה שקיבלה החלטה להתפרק מרצון – שום הסכם שנעשה בין המבטח ובין המבוטח לאחר שחב כלפי צד שלישי ולאחר שהתחילו פשיטת הרגל או הפירוק, ושום ויתור או המחאה או כל העברה אחרת שנעשו בידי המבוטח, או כל תשלום ששולם לו לאחר שהתחילו פשיטת הרגל או הפירוק, לא יהיה בכוחם לבטל את הזכויות שעברו לצד השלישי לפי פקודה זו או לפגוע בהן, אלא הזכויות יעמדו בעין כאילו אותם הסכם, ויתור, המחאה, העברה או תשלום לא היו מעולם.

38. סייג לתחולת הוראות פרק זה
 הוראות פרק זה לא יחולו על חברה המתפרקת מרצון רק לשם שינוי מבנה או לשם התמזגות עם חברה אחרת, או על מקרה שחל עליו סעיף 19(1), (2) ו-4 לפקודת הפיצויים לעובדים, 1947.

פרק ו': עבירות ועונשין

39. חובת הנוהג להציג תעודות ביטוח
 הנוהג רכב מנועי חייב למסור לשוטר, לפי דרישתו, את שמו ומענו, וכן את שמו ומענו של בעל הרכב, ולהציג לפניו לבדיקה, לרבות באמצעים אלקטרוניים, את תעודת הביטוח השייכת לענין, או כל ראיה אחרת שנקבעה לשמש עדות שהרכב אינו נהוג, או לא היה נהוג, תוך הפרת הוראות סעיף 2 (להלן – תעודתו), ואם לא עשה כן יאשם בעבירה.

40. חובת הנוהג להודיע על תאונה
 בכל מקרה שבגלל מציאותו של רכב מנועי אירעה תאונה שגרמה פגיעה בגופו של אדם אחר, והנוהג ברכב לא הציג אותה שעה את תעודתו לפני שוטר או לפני אדם אחר שדרש ממנו מטעמים סבירים לעשות כן, חייב הוא למסור על התאונה לתחנת משטרה בהקדם האפשרי, ועל כל פנים תוך 24 שעות לאחר התאונה, ולהציג שם את תעודתו, ואם לא עשה כן יאשם בעבירה; ואולם לא יורשע אדם לפי סעיף זה על אי הצגת תעודתו, אם תוך חמישה ימים לאחר התאונה הציג אותה בעצמו בתחנת המשטרה שנקב אותה בשעה שנמסר על התאונה.

41. חובת בעל רכב למסור פרטים
 בעל רכב מנועי חייב, לפי דרישתו של שוטר, למסור את כל הפרטים שידרוש ממנו לאחת המטרות המפורשות להלן, ואם לא עשה כן יאשם בעבירה:

(1) קביעת זהותו של הנוהג ברכב, הנדרש להציג תעודתו לפי סעיף 39;

(2) בירור העובדה אם הרכב היה, או לא היה, נהוג תוך הפרת הוראות סעיף 2, כשהנוהג בו נדרש להציג תעודתו לפי סעיפים 39 או 40.

42. הונאה
 אדם שעשה אחד המעשים המנויים להלן בכוונה להונות, דינו – מאסר ששה חדשים או קנס 3,000 לירות:

- (1) שינה תעודת ביטוח – לרבות כל תעודה שהוצאה מכוח תקנות לפי פקודה זו וניתן להביאה כראיה במקום תעודת ביטוח – או השתמש בתעודה כאמור, או השאילה לאחר לשם השימוש בה, או הניח לאחר להשתמש בה;
(2) עשה או החזיק תעודה הדומה לתעודה כאמור עד כדי להונות.

43. אדם המוסר הודעה כוזבת או מעלים ידיעה חשובה כדי להשיג בכך תעודה כאמור בסעיף 42, דינו – מאסר ששה חדשים או קנס 3,000 לירות.
44. המוציא תעודה כאמור בסעיף 42, כשהוא יודע שהיא כוזבת בפרט חשוב, דינו – מאסר ששה חדשים או קנס 3,000 לירות.
45. שוטר שיש לו יסוד סביר להניח שתעודה כאמור בסעיף 42, שהוצגה לפניו לפי הוראות פקודה זו על ידי הנוהג ברכב מנועי, היא תעודה שעברו לגביה עבירה לפי סעיפים 42-44, רשאי לתפוס את התעודה, ומשנתפסה יוזמן האדם שממנו נתפסה לבוא לפני בית משפט השלום – זולת אם כבר נאשם בעבירה לפי הסעיפים האמורים – וליתן הסבר על החזקת התעודה, ובית המשפט יורה מה לעשות בה ויפסוק הוצאות בית המשפט כפי שתחייב מידת הצדק באותו ענין.
46. הנוהג ברכב מנועי שעבר עבירה על הוראות פקודה זו או על התקנות לפיה, וסירב למסור לשוטר, לפי דרישתו, את שמו ומענו, או מסר שם או מען כוזבים – יאשם בעבירה; בעל הרכב יהא חייב, לפי דרישתו של שוטר, למסור לו כל ידיעה שברשותו העשויה להביא לזיהויו ולתפיסתו של הנוהג, ואם לא עשה כן יאשם בעבירה.
47. השתמשו ברכב מנועי שלא נתקיימה בו הוראה מהוראות פקודה זו או כל תקנה לפיה, או שהשתמשו בו במצב או באופן שיש בהם הפרת הוראה כאמור, או שנעשה בקשר עמו מעשה או מחדל שיש בהם הפרת הוראה כאמור – יאשמו בעבירה, אם אין הוראה מפורשת אחרת בפקודה זו –
- (1) הנוהג ברכב בשעת העבירה, זולת אם נעברה לא מחמת מעשה, מחדל או התרשלות מצידו;
(2) גם בעל הרכב, בין שנכח בשעת העבירה ובין שלא נכח, זולת אם נעברה העבירה שלא בהסכמתו ולא מחמת מעשה או מחדל מצידו והוא נקט כל אמצעי הזהירות הסבירים כדי למנוע עבירה.
48. כל המפר במעשה או במחדל הוראה מהוראות פקודה זו או כל תקנה לפיה, דינו, באין עונש אחר מפורש – מאסר שלושה חדשים או קנס 3,000 לירות.
49. נדרש אדם, מכוח סמכות שניתנה בפקודה זו או בתקנה לפיה, לעשות מעשה או לחדול מעשותו, ולא קיים את הדרישה, יהא בית המשפט שהרשיע אותו רשאי, בנוסף לעונש שיטיל עליו, לצוות על האדם לקיים את הדרישה ורשאי הוא להוסיף לצו כל תנאי בנוגע לזמן או לאופן של הפעולה או לענין אחר, ככל שיראה נחוץ לאכיפת קיומה של הדרישה.
50. כל המפר צו לפי סעיף 49 רשאי בית המשפט, לפי שיקול דעתו, להטיל עליו כעונש תשלום סכום שלא יעלה על 15 לירות לכל יום של הפרה מכאן ואילך, או מאסר עד שיקיים את אשר הפר; ובלבד שלא יחוב אדם על הפרה כאמור בתשלום סכומים העולים בסך הכל על 750 לירות, או בתקופות מאסר העולות בסך הכל על שני חדשים, בנוסף על כל קנס או מאסר שהוא עשוי לחוב בהן בדרך אחרת.

פרק ז': הוראות שונות

51. שר האוצר רשאי להתקין תקנות הבאות לקבוע כל דבר הניתן לקביעה לפי פקודה זו וכל הדרוש לביצועה בכלל, ומבלי לגרוע מכלליותה של הוראה זו רשאי הוא במיוחד להתקין תקנות בדבר –
- (1) טפסים שישמשו לצרכי פקודה זו;
(2) בקשות למתן תעודות ביטוח וכל תעודה אחרת שנקבעה ודרך הוצאתן, ניהול רישומן של תעודות, מסירת פרטים מהן וידיעות בקשר עמן, ומסירת העתקים של תעודות ביטוח לרשות הרישוי כמשמעותה בסעיף 1 לפקודת התעבורה;
(3) הוצאת העתקים מתעודות הביטוח ומן התעודות האחרות אם אבדו או נשחתו;
(4) שמירתן, הצגתן, ביטולן והחזרתן של תעודות הביטוח ושל התעודות האחרות;

- (5) החלתה של הוראה מהוראות פקודה זו על רכב מנועי הרשום בחוץ-לארץ שהובא לישראל לתקופה מוגבלת לפי הוראות פקודת התעבורה או כל תקנה לפיה, בכפוף לכל שינוי והתאמה של אותה הוראה כפי שראה לקבוע;
- (6) שיטת הפנקסנות שמבטחים חייבים לנהל והדו"חות שעליהם להגיש.
- (7) ביצוע הוראות ההסכם הנוגעות לביטוח רכב מנועי.
- 51.א. הוראות פקודה זו לא יחולו לגבי שימוש בכלי תחרותי שניתן עליו רישיון כלי תחרותי, למעט שימוש בכלי כאמור בעת נהיגה ספורטיבית בקטע קישור או בעת נהיגה שאינה נהיגה ספורטיבית, שהותרה לפי סעיף 12(ד) לחוק הנהיגה הספורטיבית, התשס"ו-2005; לענין זה, "כלי תחרותי", "נהיגה ספורטיבית", "רישיון כלי תחרותי" ו"קטע קישור" – כמשמעותם בחוק הנהיגה הספורטיבית, התשס"ו-2005.
52. תחילתו של נוסח חדש זה ביום כ"ז בסיון תש"ל (1 ביולי 1970).

סייג לתחולה על כלי תחרותי

תחילה

חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב-1952
תוכן עניינים

198	פירושים	סעיף 1
198	אחריות המדינה בנזיקים	סעיף 2
198	מעשה בתחום הרשאה חוקית	סעיף 3
198		סעיף 4
198	פעולה מלחמתית	סעיף 5
198	תביעות בשל פעולות כוחות הביטחון באזור	סעיף 5א
199	תביעות אויב ופעיל או חבר בארגון מחבלים	סעיף 5ב
199	בית המשפט המוסמך	סעיף 1ב5
199		סעיף 5ג
199	שינוי התוספת הראשונה בצו	סעיף 5ד
199	חבלה, מחלה או החמרת מחלה שאירעו בשירות צבאי	סעיף 6
199	מוות שאירע בשירות צבאי	סעיף 7
200	התיישנות לענין חוקי שיקום	סעיף 7א
200	פטור מאחריות בנזיקים שלוחי המדינה	סעיף 7ב
200	זכות המדינה לשיפוי	סעיף 7ג
200	נכסים מוקנים למדינה	סעיף 8
200	שמירת הוראות חוק מיוחדות	סעיף 9
200	שמירת דינים	סעיף 9א
200	ביטול	סעיף 10
200	תיקון פקודת המשפטים הממשלתיים	סעיף 11
200	תוספת ראשונה	
200	תוספת שניה	

- פירושים 1. בחוק זה –
- "הפקודה" פירושו – פקודת הנזיקים האזרחיים, 1944 ;
- "מעשה" – לרבות מחדל ;
- "אחריות בנזיקים" פירושו – אחריות לפי הפקודה על מעשה שנעשה לאחר תחילת תקפו של חוק זה ;
- "פעולה מלחמתית" – לרבות כל פעולה של לחימה בטרור, במעשי איבה או בהתקוממות, וכן פעולה לשם מניעתם של טרור, מעשי איבה או התקוממות שהיא פעולה בעלת אופי לוחמתי, בהתחשב במכלול נסיבותיה, ובכלל זה במטרת הפעולה, במיקומה הגאוגרפי או באיום הנשקף לכוח המבצע אותה ;
- מונחים אחרים משמעותם כמשמעות הנודעת להם בפקודה.
2. דין המדינה, לענין אחריות בנזיקים, כדין כל גוף מואגד, פרט לאמור להלן בחוק זה.
3. אין המדינה אחראית בנזיקים על מעשה שנעשה בתחום הרשאה חוקית, מתוך אמונה סבירה ובתום לב בקיומה של הרשאה חוקית ; אולם אחראית היא על רשלנות שבמעשה.
4. (בוטל)
5. (א) אין המדינה אחראית בנזיקים על מעשה שנעשה על ידי פעולה מלחמתית של צבא-הגנה לישראל.
- (ב) טענה המדינה, כטענה מקדמית, כי אינה אחראית בנזיקים בשל כך שהמעשה שבשלו נתבעה הוא פעולה מלחמתית כאמור בסעיף קטן (א), ידון בית המשפט בטענה לאלתר, ואם מצא כי המעשה הוא פעולה מלחמתית כאמור, ידחה את התביעה.
- 5א. תובענה נגד המדינה או נגד שלוח של המדינה בשל נזק שנגרם באזור כתוצאה ממעשה שנעשה על ידי צבא הגנה לישראל (בסעיף זה – תובענה) תידון בכפוף להוראות סעיף זה :
- (1) בסעיף זה –
- "אזור" – כל אחד מאלה : יהודה והשומרון וחבל עזה ;
- "צבא הגנה לישראל" – לרבות כוחות ביטחון אחרים של מדינת ישראל הפועלים באזור ;
- (2) (א) לא ידון בית המשפט בתובענה אלא אם כן הנפגע או אפוטרופסו או אחר מטעמו נתן הודעה בכתב, כפי שייקבע בתקנות, על המעשה נושא התובענה ;
- (ב) ההודעה תינתן בתוך 60 ימים מיום המעשה ; ואולם אם מחמת מצב בריאותו של התובע או אפוטרופסו, או מחמת נסיבות מוצדקות אחרות נבצר ממנו לתת את ההודעה בתוך המועד האמור, תינתן ההודעה בתוך 30 ימים מהיום שבו הוסרה המניעה ;
- (ג) נפטר הנפגע ולא ניתנה הודעה בעודו בחיים, וטרם חלף המועד למתן הודעה לפי סעיף קטן (ב), תינתן ההודעה על ידי התלויים בו או על ידי עיזבונו, או על ידי אחר מטעמו בתוך 60 ימים מיום פטירתו ;
- (ד) על אף האמור בפסקה זו, רשאי בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לדון בתובענה בשל מעשה שהודעה עליו לא נמסרה במועד ;
- (3) לא ידון בית המשפט בתובענה שהוגשה לאחר שחלפו שנתיים מיום המעשה נושא התובענה, ואולם רשאי בית המשפט, אם שוכנע כי לא היתה בידי התובע אפשרות סבירה להגיש את תביעתו בתוך התקופה האמורה, להאריך את התקופה בתקופה נוספת שלא תעלה על שנה אחת ; היה התובע קטין ביום המעשה, תקופת ההארכה כאמור לא תעלה על שלוש שנים ;
- (4) הוראות סעיפים 38 ו-41 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] לא יחולו בדיון בתובענה, ואולם רשאי בית המשפט לקבוע כי יחולו הוראות סעיפים אלה אם מצא כי הדבר מוצדק בנסיבות הענין ומטעמים שיירשמו ;

(5) נוכח בית המשפט כי נשללה מהמדינה הזדמנות הוגנת להתגונן בתובענה כתוצאה מכך שהמועצה הפלשתינית אינה מקיימת את ההוראות בדבר עזרה משפטית בהתאם להסכם, רשאי הוא, לאחר שנתן לצדדים הזדמנות לטעון את טענותיהם לענין זה, לדחות את התובענה; בפסקה זו, "ההסכם" – כהגדרתו בחוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ח-1967; "המועצה הפלשתינית", כהגדרת "המועצה" בחוק האמור;

(6) שר הביטחון ממונה על ביצוע סעיף זה והוא רשאי, בהתייעצות עם שר המשפטים, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

על אף האמור בכל דין, אין המדינה אחראית בנזיקים לנזק שנגרם למי שמפורט בפסקאות (1), (2) או (3), למעט לנזק שנגרם בסוגי תביעות או לסוגי תובעים כאמור בתוספת הראשונה –

(1) נתין של מדינה שהיא אויב או מי שאינו אזרח ישראלי, שהוא תושב שטח מחוץ לישראל שהממשלה הכריזה עליו, בצו, כשטח אויב, אלא אם כן הוא שוהה כדין בישראל;

(2) פעיל או חבר בארגון מחבלים;

(3) מי שניזוק בעת שפעל בשליחותו או מטעמו של נתין מדינת אויב, חבר או פעיל בארגון מחבלים.

בסעיף זה –

"אויב" ו"ארגון מחבלים" – כהגדרתם בסעיף 91 לחוק העונשין, התשל"ז-1977;

"המדינה" – לרבות רשות, גוף או אדם הפועלים מטעמה.

תובענה כאמור בסעיף 5א, וכן תובענה כאמור בסעיף 5ב לרבות בסוגי תביעות או לסוגי תובעים כאמור בתוספת הראשונה, יוגשו לבית המשפט המוסמך במחוז הקרוב ביותר למקום המעשה שבשלו תובעים, מבין המחוזות ירושלים והדרום.

(בוטל)

שר הביטחון, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות בצו את התוספת הראשונה.

(א) אין המדינה אחראית בנזיקים על חבלה שנחבל חייל בתקופת שירותו ועקב שירותו, ואולם לענין חייל בשירות קבע – אין המדינה אחראית בנזיקים על חבלה כאמור שהיא חבלת שירות.

(ב) אין המדינה אחראית בנזיקים על מחלה או החמרת מחלה שנגרמו לחייל בתקופת שירותו ועקב שירותו, ואולם לענין חייל בשירות קבע – אין המדינה אחראית בנזיקים על מחלה או על החמרת מחלה כאמור שהיא מחלת שירות.

בסעיף זה –

"חבלה", "חבלת שירות", "מחלה", "מחלת שירות", "שירות צבאי" ו"שירות" – כהגדרתם בחוק הנכים;

"חוק הנכים" – חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב];

"חייל בשירות קבע" – חייל בשירות קבע כהגדרתו בחוק הנכים, למעט חייל כאמור המשרת בשירות קבע ברציפות לשירות החובה, כמשמעותו בסעיף 2ב לחוק האמור, במהלך התקופה האמורה באותו סעיף.

(א) אין המדינה אחראית בנזיקים על מותו של חייל כתוצאה מחבלה שנחבל בה בתקופת שירותו ועקב שירותו, ואולם לענין חייל בשירות קבע – אין המדינה אחראית בנזיקים על מותו כתוצאה מחבלה כאמור שהיא חבלת שירות.

(ב) אין המדינה אחראית בנזיקים על מותו של חייל, כתוצאה ממחלה או החמרת מחלה שנגרמו לחייל בתקופת שירותו ועקב שירותו, ואולם לענין חייל בשירות קבע – אין המדינה אחראית בנזיקים על מותו כתוצאה ממחלה או החמרת מחלה כאמור שהיא מחלת שירות.

בסעיף זה –

תביעות
ופעיל או
חבר
בארגון מחבלים

בית
המוסמך

שינוי
הראשונה בצו

חבלה, מחלה או
החמרת מחלה
שאירעו בשירות
צבאי

מוות
בשירות צבאי

"חבלה", "חבלת שירות", "מחלה", "מחלת שירות", "שירות צבאי" ו"שירות" – כהגדרתם בחוק משפחות חיילים;

"חוק משפחות חיילים" – חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950;

"חייל בשירות קבע" – חייל בשירות קבע כהגדרתו בחוק משפחות חיילים, למעט חייל כאמור המשרת בשירות קבע ברציפות לשירות החובה, כמשמעותו בסעיף 22 לחוק האמור, במהלך התקופה האמורה באותו סעיף.

התיישנות לענין חוקי שיקום	7א.	הוגשה תובענה בנזיקין נגד המדינה ונדחתה מכוח הסעיפים 6 או 7, תסתיים תקופת ההתיישנות להגשת בקשות להענקות ותגמולים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 [נוסח משולב], וחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תשי"י-1950, במועד הקבוע בהם או בתום ששה חדשים מיום מתן פסק דין שאין עליו ערעור עוד, הכל לפי המועד המאוחר יותר, ובלבד שהתובענה בנזיקין הוגשה לא יאוחר משנה לאחר תום תקופת ההתיישנות הקבועה באותם חוקים.
פטור בנזיקים המדינה	7ב.	(א) בנסיבות שבהן אין המדינה אחראית בנזיקים לפי אחד הסעיפים 5 עד 7, יהא פטור מאחריות כאמור גם מי שבגללו היתה המדינה אחראית בנזיקים אילולא הסעיפים האמורים.
זכות לשיפוי	7ג.	(ב) סעיף זה יחול אף לגבי מעשה או מחדל שנעשו לפני יום תחילתו, ואולם אין בו כדי לפגוע בפסק דין סופי שניתן לפני היום האמור.
נכסים למדינה	8.	אין בהוראות סעיף 7ב כדי לפגוע בזכותה של המדינה לשיפוי ממי שהיה חייב בו אילולא ההוראות האמורות.
שמירת דינים	9.	אין המדינה אחראית בנזיקים בתורת בעלת נכס שהוקנה לה מכוח החוק בלבד, כל עוד לא קנתה אחיזה בנכס.
ביטול	9א.	האמור בחוק זה אינו פוגע בכל הוראה שבחיקוק מן החיקוקים המנויים להלן, הקובעת, המגבילה או השוללת את אחריות המדינה או מוסדותיה:
תיקון המשפטים הממשלתיים	10.	(1) פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין);
	11.	(2) פקודת בתי הדואר;
		(3) פקודת מסילות הברזל הממשלתיות, 1936;
		(4) חוק נכסי נפקדים, תשי"י-1950;
		(5) חוק נכסי גרמנים, תשי"י-1950;
		(6) (נמחקה)
	10.	אין בהוראות סעיף 5ב כדי לגרוע מכל הגנה, חסינות או פטור, הנתונה למדינת ישראל על פי כל דין.
	11.	סעיף 4(1) לפקודה – בטל.
	11.	פקודת המשפטים הממשלתיים, תתוקן כך:

בסעיף 3, בסעיף קטן (1) –

(1) בפסקה (ג), במקום הנקודה שבסופה יבוא פסיק ואחריו "או";

(2) תיווסף פסקה זו:

"(ד) נזיקים אזרחיים".

תוספת ראשונה

(סעיף 5ב(א))

תביעה שעילתה נזק שנגרם לאדם כאמור בסעיף 5ב(א) בעת שהיה מצוי במשמורת של מדינת ישראל כעצור או כאסיר ואשר לאחר שהותו במשמורת לא חזר להיות פעיל או חבר בארגון מחבלים או לפעול מטעמו או בשליחותו של מי מהם.

תוספת שנייה

חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981 **תוכן עניינים**

	פרק א': פגיעה בפרטיות	
203	איסור הפגיעה בפרטיות	סעיף 1
203	פגיעה בפרטיות מהי	סעיף 2
203	פרסום תצלום של נפטר	סעיף 2א
203	הגדרת מונחים	סעיף 3
204	פגיעה בפרטיות – עוולה אזרחית	סעיף 4
204	פגיעה בפרטיות – עבירה	סעיף 5
204	מעשה של מה בכך	סעיף 6
	פרק ב': הגנה על הפרטיות במאגרי מידע	
204	הגדרות	סעיף 7
	סימן א': מאגרי מידע	
204	רישום מאגר מידע והשימוש בו	סעיף 8
205	בקשה לרישום	סעיף 9
205	סמכויות הרשם	סעיף 10
206	דוח הגנה על הפרטיות	סעיף 10א
206	חובת מבקש מידע	סעיף 11
206	פנקס מאגרי מידע	סעיף 12
206	זכות עיון במידע	סעיף 13
207	עיון במידע שאינו בהחזקת בעל המאגר	סעיף 13א
207	תיקון מידע	סעיף 14
207	תובענה לבית המשפט	סעיף 15
207	סודיות	סעיף 16
207	אחריות לאבטחת מידע	סעיף 17
208	מחזיק במאגרים של בעלים שונים	סעיף 17א
208	ממונה על אבטחה	סעיף 17ב
	סימן ב': דיורור ישיר	
208	הגדרות	סעיף 17ג
208	דיורור ישיר	סעיף 17ד
208	ציון מקור המידע	סעיף 17ה
208	מחיקת מידע ממאגר המשמש לדיורור ישיר	סעיף 17ו
209	תחולה על ידיעות	סעיף 17ז
209	אי תחולה על גוף ציבורי	סעיף 17ח
209	שמירת דינים	סעיף 17ט
	פרק ג': הגנות	
209	הגנות מה הן	סעיף 18
209	פטור	סעיף 19
209	נטל ההוכחה	סעיף 20
210	הפרכה של טענות הגנה	סעיף 21
210	הקלות	סעיף 22
	פרק ד': מסירת מידע או ידיעות מאת גופים ציבוריים	
210	הגדרות	סעיף 23
210	תחולה על ידיעות	סעיף 23א
210	איסור על מסירת מידע	סעיף 23ב
210	סייג לאיסור	סעיף 23ג
210	חובותיו של גוף ציבורי	סעיף 23ד

211	מידע עודף	סעיף 23ה
211	מסירה מותרת אינה פגיעה בפרטיות	סעיף 23ז
211	תקנות לענין מסירת מידע	סעיף 23ז
211		סעיף 23ח
	פרק ה': שונות	
211	דין המדינה	סעיף 24
211	מות הנפגע	סעיף 25
211	התיישנות	סעיף 26
211	החלת הוראות מחוק איסור לשון הרע	סעיף 27
211	ראיות על שם רע, אופי או עבר של אדם	סעיף 28
211	צווים נוספים	סעיף 29
212	פיצוי בלא הוכחת נזק	סעיף 29א
212	אחריות בשל פרסום בעתון	סעיף 30
212	אחריות של מדפיס ומפיץ	סעיף 31
212	עונשין בעבירות של אחריות קפידה	סעיף 31א
212	עוולה בנזיקין	סעיף 31ב
213	חומר פסול לראיה	סעיף 32
213	תיקון פקודת הנזיקין	סעיף 33
213	תיקון חוק סדר הדין הפלילי	סעיף 34
213	שמירת דינים	סעיף 35
213	ביצוע ותקנות	סעיף 36
213	אגרות	סעיף 36א
213	תחילה	סעיף 37

פרק א': פגיעה בפרטיות

1. איסור הפגיעה בפרטיות
לא יפגע אדם בפרטיות של זולתו ללא הסכמתו.
2. פגיעה בפרטיות היא אחת מאלה:
 - (1) בילוש או התחקות אחרי אדם, העלולים להטרידו, או הטרדה אחרת;
 - (2) האזנה האסורה על פי חוק;
 - (3) צילום אדם כשהוא ברשות היחיד;
 - (4) פרסום תצלומו של אדם ברבים בנסיבות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו;
 - (א4) פרסום תצלומו של נפגע ברבים שצולם בזמן הפגיעה או סמוך לאחריה באופן שניתן לזהותו ובנסיבות שבהן עלול הפרסום להביאו במבוכה, למעט פרסום תצלום בלא השהיות בין רגע הצילום לרגע השידור בפועל שאינו חורג מהסביר באותן נסיבות; לעניין זה, "נפגע" – מי שסבל מפגיעה גופנית או נפשית עקב אירוע פתאומי ושפגיעתו ניכרת לעין;
 - (5) העתקת תוכן של מכתב או כתב אחר שלא נועד לפרסום, או שימוש בתכנו, בלי רשות מאת הנמען או הכותב, והכל אם אין הכתב בעל ערך היסטורי ולא עברו חמש עשרה שנים ממועד כתיבתו; לעניין זה, "כתב" – לרבות מסר אלקטרוני כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001;
 - (6) שימוש בשם אדם, בכינויו, בתמונתו או בקולו, לשם ריווח;
 - (7) הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדין לגבי עניניו הפרטיים של אדם;
 - (8) הפרה של חובת סודיות לגבי עניניו הפרטיים של אדם, שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע;
 - (9) שימוש בידיעה על עניניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה;
 - (10) פרסומו או מסירתו של דבר שהושג בדרך פגיעה בפרטיות לפי פסקאות (1) עד (7) או (9);
 - (11) פרסומו של ענין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או למצב בריאותו, או להתנהגותו ברשות היחיד.
- 2.א. לעניין חוק זה רואים כפגיעה בפרטיות גם פרסום ברבים של תצלום גופת אדם גלויה באופן שניתן לזהותה, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:
 - (1) אותו אדם הסכים בחייו לפגיעה כאמור;
 - (2) חלפו 15 שנים ממועד פטירתו של אותו אדם;
 - (3) התקבלה הסכמה לפגיעה כאמור מאת הראשון מבין המפורטים בפסקאות משנה (א) עד (ד), שעודו בחיים, ובלבד שהנפטר לא התנגד בחייו לפגיעה כאמור וילדו או הורו לא הודיע למפרסם או לאחר מטעמו כי הוא מתנגד לפרסום:
 - (א) בן זוגו;
 - (ב) כל ילדיו;
 - (ג) הוריו;
 - (ד) כל אחיו;
 - (4) לא היו לנפטר קרובי משפחה המנויים בפסקה (3) ובית המשפט אישר את הפרסום.
- ב. בן זוגו של נפטר, ילדו, הורו או אחיו רשאים להגיש תובענה אזרחית בשל פרסום לפי סעיף זה.
3. לענין חוק זה –
"אדם" – לענין סעיפים 2, 7, 13, 14, 17, 17א, 17ב, 17ג, 17ד, 23א, 23ב ו-25 – למעט תאגיד;
"הסכמה" – הסכמה מדעת, במפורש או מכללא;

"מחזיק, לענין מאגר מידע" – מי שמצוי ברשותו מאגר מידע דרך קבע והוא רשאי לעשות בו שימוש ;

"פרסום" – כמשמעותו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 ;

"צילום" – לרבות הסרטה.

"שימוש" – לרבות גילוי, העברה ומסירה.

4. פגיעה בפרטיות – פגיעה בפרטיות היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליה בכפוף להוראות חוק זה.

5. פגיעה בפרטיות – הפוגע במזיד בפרטיות זולתו, באחת הדרכים האמורות בסעיף 12(1), (3) עד (7) ו-(9) עד (11), דינו – מאסר 5 שנים.

6. מעשה של מה בכך – לא תהיה זכות לתביעה אזרחית או פלילית לפי חוק זה בשל פגיעה שאין בה ממש.

פרק ב': הגנה על הפרטיות במאגרי מידע

7. הגדרות – בפרק זה ובפרק ד' –

"אבטחת מידע" – הגנה על שלמות המידע, או הגנה על המידע מפני חשיפה, שימוש או העתקה, והכל ללא רשות כדין ;

"מאגר מידע" – אוסף נתוני מידע, המוחזק באמצעי מגנטי או אופטי והמיועד לעיבוד ממוחשב, למעט –

(1) אוסף לשימוש אישי שאינו למטרות עסק ; או

(2) אוסף הכולל רק שם, מען ודרכי התקשרות, שכשלעצמו אינו יוצר איפיון שיש בו פגיעה בפרטיות לגבי בני האדם ששמותיהם כלולים בו, ובלבד שלבעל האוסף או לתאגיד בשליטתו אין אוסף נוסף ;

"מידע" – נתונים על אישיותו של אדם, מעמדו האישי, צנעת אישיותו, מצב בריאותו, מצבו הכלכלי, הכשרתו המקצועית, דעותיו ואמונתו ;

"מידע רגיש" –

(1) נתונים על אישיותו של אדם, צנעת אישיותו, מצב בריאותו, מצבו הכלכלי, דעותיו ואמונתו ;

(2) מידע ששר המשפטים קבע בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, שהוא מידע רגיש ;

"מנהל מאגר" – מנהל פעיל של גוף שבבעלותו או בהחזקתו מאגר מידע או מי שמנהל כאמור הסמיכו לענין זה ;

"רשם" – מי שמתקיימים בו תנאי הכשירות למינוי שופט של בית משפט השלום, והממשלה מינתה אותו, בהודעה ברשומות, לנהל את פנקס מאגרי מידע (להלן – הפנקס) כאמור בסעיף 12 ;

"שימוש", במידע – (נמחקה) ;

"שלמות מידע" – זהות הנתונים במאגר מידע למקור שממנו נשאבו, בלא ששונו, נמסרו או הושמדו ללא רשות כדין.

סימן א': מאגרי מידע

8. רישום מאגר מידע והשימוש בו – לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע החייב ברישום לפי סעיף זה, אלא אם כן התקיים אחד מאלה :

(1) המאגר נרשם בפנקס ;

(2) הוגשה בקשה לרישום המאגר והתקיימו הוראות סעיף 10(ב1) ;

(3) המאגר חייב ברישום לפי סעיף קטן (ה) והוראת הרשם כללה הרשאה לניהול והחזקה של המאגר עד רישומו.

(ב) לא ישתמש אדם במידע שבמאגר מידע החייב ברישום לפי סעיף זה, אלא למטרה שלשמה הוקם המאגר.

(ג) בעל מאגר מידע חייב ברישום בפנקס ועל בעל המאגר לרשמו אם נתקיים בו אחד מאלה :

(1) מספר האנשים שמידע עליהם נמצא במאגר עולה על 10,000 ;

- (2) יש במאגר מידע רגיש ;
- (3) המאגר כולל מידע על אנשים והמידע לא נמסר על ידיהם, מטעמם או בהסכמתם למאגר זה ;
- (4) המאגר הוא של גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23 ;
- (5) המאגר משמש לשירותי דיוור ישיר כאמור בסעיף 17ג.
- (ד) הוראת סעיף קטן (ג) לא תחול על מאגר שאין בו אלא מידע שפורסם לרבים על פי סמכות כדין או שהועמד לעיון הרבים על-פי סמכות כדין.
- (ה) הרשם רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להורות על קיום חובת רישום לגבי מאגר הפטור מחובת רישום לפי סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) ; הוראה כאמור תומצא לבעל המאגר ובה יפרט הרשם הוראות לענין ניהול ואחזקת המאגר עד לרישומו.

9. בקשה לרישום (א) בקשה לרישום מאגר מידע תוגש לרשם.
- (ב) בקשה לרישום מאגר מידע תפרט את –
- (1) זהות בעל מאגר המידע, המחזיק במאגר ומנהל המאגר, ומעניינם בישראל ;
- (2) מטרות הקמת מאגר המידע והמטרות שלהן נועד המידע ;
- (3) סוגי המידע שייכללו במאגר ;
- (4) פרטים בדבר העברת מידע מחוץ לגבולות המדינה ;
- (5) פרטים בדבר קבלת מידע, דרך קבע, מגוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23, שם הגוף הציבורי מוסר המידע ומהות המידע הנמסר, למעט פרטים הנמסרים בהסכמת מי שהמידע על אודותיו.

- (ג) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות פרטים נוספים שיפורטו בבקשה לרישום.
- (ד) הבעל או המחזיק של מאגר מידע יודיע לרשם על כל שינוי בפרט מהפרטים המפורטים בסעיף קטן (ב) או לפי סעיף קטן (ג) ועל הפסקת פעולתו של מאגר המידע.

10. הוגשה בקשה לרישום מאגר מידע – (א)
- (1) ירשום אותו הרשם בפנקס, תוך 90 ימים מיום שהוגשה לו הבקשה, זולת אם היה לו יסוד סביר להניח כי המאגר משמש או עלול לשמש לפעולות בלתי חוקיות או כמסווה להן, או שהמידע הכלול בו נתקבל, נצבר או נאסף בניגוד לחוק זה או בניגוד להוראות כל דין ;
- (2) הרשם רשאי לרשום מטרה שונה מזו שפורטה בבקשה, לרשום מספר מטרות למאגר, או להורות על הגשת מספר בקשות תחת הבקשה שהוגשה, והכל אם נוכח לדעת כי הדבר הולם את פעילות המאגר הלכה למעשה ;
- (3) הרשם לא יסרב לרשום את מאגר המידע לפי פסקה (1) ולא יפעיל סמכויותיו לפי פסקה (2), אלא לאחר שנתן למבקש הזדמנות לטעון את טענותיו.

- (ב) (בוטל)
- (1ב) לא רשם הרשם את מאגר המידע תוך 90 ימים מיום שהוגשה לו הבקשה, ולא הודיע למבקש על סירובו לרשום או על השהיית הרישום מטעמים מיוחדים שיפרט בהודעתו – רשאי יהיה המבקש לנהל או להחזיק את המאגר אף שאינו רשום.
- (2ב) הודיע הרשם למבקש על סירובו לרשום את מאגר המידע, או על השהיית הרישום כאמור בסעיף קטן (1ב) לא יהיה המבקש רשאי לנהל או להחזיק את המאגר, זולת אם בית המשפט קבע אחרת.
- (3ב) הרשם ימחק רישומו של מאגר מידע מהפנקס, אם הודיע לו בעל המאגר שהמידע שבאותו מאגר בוער, ואימת הודעה זו בתצהיר ; הוחזק מאגר מידע שלא בידי בעל מאגר המידע, תאומת ההודעה גם בתצהיר של המחזיק.
- (ג) הרשם יפקח על מילוי הוראות חוק זה והתקנות לפיו.

- (ד) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יקים בצו, יחידת פיקוח שתפקח על מאגרי המידע, רישומם ואבטחת המידע בהם; גודלה של היחידה יותאם לצורכי הפיקוח.
- (ה) הרשם יעמוד בראש יחידת הפיקוח, והוא ימנה את המפקחים לצורך ביצוע הפיקוח לפי חוק זה; לא יתמנה למפקח אלא מי שקיבל הכשרה מקצועית מתאימה בתחום מיחשוב ואבטחת מידע והפעלת סמכויות לפי חוק זה, ומשטרת ישראל לא הביעה התנגדות למינויו מטעמים של שמירה על בטחון הציבור.
- (ה1) לצורך ביצוע תפקידיו רשאי מפקח –
- (1) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו ידיעות ומסמכים המתייחסים למאגר מידע;
- (2) להיכנס למקום שיש לו יסוד סביר להניח כי מופעל בו מאגר מידע, לערוך בו חיפוש ולתפוס חפץ, אם שוכנע כי הדבר דרוש לשם הבטחת ביצוע חוק זה וכדי למנוע עבירה על הוראותיו; על חפץ שנתפס לפי סעיף זה יחולו הוראות פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969; סדרי כניסה למיתקן צבאי או למיתקן של רשות בטחון כמשמעותה בסעיף 19(ג) ייקבעו על ידי שר המשפטים בהתייעצות עם השר הממונה על רשות הבטחון, לפי הענין; בפסקה זו, "חפץ" – לרבות חומר מחשב, ופלט כהגדרתם בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995;
- (3) על אף הוראות פסקה (2), לא ייכנס למקום כאמור המשמש למגורים בלבד, אלא לפי צו מאת שופט של בית משפט שלום.
- (ו) הפר מחזיק או בעל של מאגר מידע הוראות של חוק זה או התקנות לפיו, או לא מילא אחר דרישה שהפנה אליו הרשם, רשאי הרשם להתלות את תוקפו של הרישום לתקופה שיקבע או לבטל את רישומו של מאגר המידע בפנקס, ובלבד שקודם להתליה או לביטול ניתנה לבעל המאגר הזדמנות להשמיע את טענותיו.
- (ז) דין הרשם ומי שפועל מטעמו כדין עובד המדינה.
- 10א. לא יאוחר מ-1 באפריל בכל שנה תגיש המועצה להגנת הפרטיות לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת דין וחשבון שיכין הרשם על פעולות האכיפה והפיקוח בשנה שקדמה להגשת הדוח, בצירוף הערותיה של המועצה.
11. פניה לאדם לקבלת מידע לשם החזקתו או שימוש בו במאגר מידע תלווה בהודעה שיצוינו בה –
- (1) אם חלה על אותו אדם חובה חוקית למסור את המידע, או שמסירת המידע תלויה ברצונו ובהסכמתו;
- (2) המטרה אשר לשמה מבוקש המידע;
- (3) למי יימסר המידע ומטרות המסירה.
12. (א) הרשם ינהל פנקס מאגרי מידע אשר יהיה פתוח לעיונו של הציבור.
- (ב) הפנקס יכיל את הפרטים לרישום מאגר המידע כאמור בסעיף 9.
- (ג) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), במאגר של רשות בטחון, הפרטים המפורטים בסעיף 9(ב)(3), (4) ו-(5) לא יהיו פתוחים לעיונו של הציבור.
13. (א) כל אדם זכאי לעיין בעצמו, או על ידי בא-כוחו שהרשהו בכתב או על ידי אפוטרופסו, במידע שעליו המוחזק במאגר מידע.
- (ב) בעל מאגר מידע יאפשר עיון במידע, לפי בקשת אדם כאמור בסעיף קטן (א) (להלן – המבקש), בשפה העברית, הערבית או האנגלית.
- (ג) בעל המאגר רשאי שלא למסור למבקש מידע המתייחס למצבו הרפואי או הנפשי אם לדעתו עלול המידע לגרום נזק חמור לבריאותו הגופנית או הנפשית של המבקש או לסכן את חייו; במקרה זה ימסור בעל המאגר את המידע לרופא או לפסיכולוג מטעמו של המבקש.
- (ג1) אין בהוראות סעיף זה כדי לחייב למסור מידע בניגוד לחסיון שנקבע לפי כל דין, אלא אם כן המבקש הוא מי שהחסיון נועד לטובתו.

בסעיף קטן זה, "דין" – לרבות הלכה פסוקה.			
(ד)	האופן, התנאים והתשלום למימושה של זכות העיון במידע ייקבעו בתקנות.		
(ה)	הוראות סעיף זה וסעיף 13א לא יחולו –		
(1)	על מאגר מידע של רשות בטחון כמשמעותה בסעיף 19(ג);		
(1א)	על מאגר מידע של שירות בתי הסוהר;		
(2)	על מאגר מידע של רשות מס כמשמעותה בחוק לתיקון דיני מסים (חילופי ידיעות בין רשויות מס), התשכ"ז-1967;		
(3)	כשבטחון המדינה, יחסי חוץ שלה או הוראות חיקוק מחייבים שלא לגלות לאדם מידע שעליו.		
(4)	על מאגר מידע של גופים אשר שר המשפטים בהתייעצות עם שר הבטחון או עם שר החוץ, לפי הענין, ובאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, קבע כי הוא כולל מידע שבטחון המדינה או יחסי החוץ שלה מחייבים שלא לגלותו (להלן – מידע סודי), ובלבד שאדם המבקש לעיין במידע שעליו המוחזק באותו מאגר יהיה זכאי לעיין במידע שאינו מידע סודי.		
(5)	על מאגר מידע אודות חקירות ואכיפת החוק של רשות המוסמכת לחקור על פי דין בעבירה, אשר שר המשפטים קבע אותה בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.		
(6)	על מאגר מידע שהוקם לפי סעיף 28 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000.		
13א.	בלי לגרוע מהוראות סעיף 13 –	עיון במידע שאינו בהחזקת בעל המאגר	
(1)	בעל מאגר מידע, המחזיק אותו אצל אחר (בסעיף זה – המחזיק), יפנה את המבקש אל המחזיק, תוך ציון מענו, ויורה למחזיק, בכתב, לאפשר למבקש את העיון;		
(2)	פנה המבקש תחילה למחזיק, יודיע לו המחזיק אם הוא מחזיק מידע עליו, וכן את שם בעל מאגר המידע ואת מענו.		
(א)	אדם שעיין במידע שעליו ומצא כי אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן, רשאי לפנות לבעל מאגר המידע, ואם הוא תושב חוץ – למחזיק מאגר המידע, בבקשה לתקן את המידע או למוחקו.	14.	תיקון מידע
(ב)	הסכים בעל מאגר המידע לבקשה כאמור בסעיף קטן (א), יבצע את השינויים הנדרשים במידע שברשותו ויודיע עליהם לכל מי שקיבל ממנו את המידע בתקופה שנקבעה בתקנות.		
(ג)	סירב בעל מאגר המידע למלא בקשה כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך למבקש, באופן ובדרך שנקבעו בתקנות.		
(ד)	מחזיק חייב לתקן מידע, אם בעל מאגר המידע הסכים לתיקון המבוקש או שבית משפט ציווה על התיקון.		
15.	על סירובו של בעל מאגר מידע לאפשר עיון כאמור בסעיף 13 או בסעיף 13א ועל הודעת סירוב כאמור בסעיף 14(ג), רשאי מבקש המידע להגיש תובענה לבית המשפט באופן ובדרך שנקבעו בתקנות.	לבית	תובענה המשפט
16.	לא יגלה אדם מידע שהגיע אליו בתוקף תפקידו כעובד, כמנהל או כמחזיק של מאגר מידע, אלא לצורך ביצוע עבודתו או לביצוע חוק זה או על פי צו בית משפט בקשר להליך משפטי; אם הוגשה הבקשה לפני תחילת ההליך תידון הבקשה בבית משפט השלום. המפר הוראות סעיף זה, דינו – מאסר 5 שנים.		סודיות
17.	בעל מאגר מידע, מחזיק במאגר מידע או מנהל מאגר מידע, כל אחד מהם אחראי לאבטחת המידע שבמאגר המידע.	לאבטחת	אחריות מידע

- מחזיק במאגרי מידע של בעלים שונים יבטיח כי אפשרות הגישה לכל מאגר תהיה נתונה רק למי שהורשו לכך במפורש בהסכם בכתב בינו לבין בעליו של אותו מאגר. (א) 17.א.
- מחזיק שברשותו חמישה מאגרי מידע לפחות, החייבים ברישום לפי סעיף 8, ימסור לרשם, מדי שנה, רשימה של מאגרי המידע שברשותו, בציון שמות בעלי המאגרים, תצהיר על כך שלגבי כל אחד מן המאגרים נקבעו הזכאים בגישה למאגר בהסכם בינו לבין הבעלים, ושמו של הממונה על האבטחה כאמור בסעיף 17. (ב)
- הגופים המפורטים להלן חייבים במינוי אדם בעל הכשרה מתאימה שיהיה ממונה על אבטחת מידע (להלן – הממונה): (א) 17.ב.
- (1) מחזיק בחמישה מאגרי מידע החייבים ברישום לפי סעיף 8 ;
- (2) גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23 ;
- (3) בנק, חברת ביטוח, חברה העוסקת בדירוג או בהערכה של אשראי.
- בלי לגרוע מהוראות סעיף 17, הממונה יהיה אחראי לאבטחת המידע במאגרים המוחזקים ברשות הגופים כאמור בסעיף קטן (א). (ב)
- לא ימונה כממונה מי שהורשע בעבירה שיש עמה קלון או בעבירה על הוראות חוק זה. (ג)

סימן ב': דיור ישר

- בסימן זה – (א) 17.ג.
- "דיור ישר" – פניה אישית לאדם, בהתבסס על השתייכותו לקבוצת אוכלוסין, שנקבעה על פי איפיון אחד או יותר של בני אדם ששמותיהם כלולים במאגר מידע ;
- "פניה" – לרבות בכתב, בדפוס, בטלפון, בפקסימיליה, בדרך ממוחשבת או באמצעי אחר ;
- "שירותי דיור ישר" – מתן שירותי דיור ישר לאחרים בדרך של העברת רשימות, מדבקות או נתונים בכל אמצעי שהוא.
- לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע המשמש לשירותי דיור ישר, אלא אם כן הוא רשום בפנקס ואחת ממטרותיו הרשומות היא שירותי דיור ישר. 17.ד.
- לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע המשמש לשירותי דיור ישר, אלא אם כן יש בידו רישום המציין את המקור שממנו קיבל כל אוסף נתונים המשמש לצורך מאגר המידע ומועד קבלתו, וכן למי מסר כל אוסף נתונים כאמור. 17.ה.
- כל פניה בדיור ישר תכיל באופן ברור ובולט – (א) 17.ו.
- מחיקת מידע ממאגר המשמש לדיור ישר
- (1) ציון כי הפניה היא בדיור ישר, בצירוף ציון מספר הרישום של המאגר המשמש לשירותי דיור ישר בפנקס מאגרי מידע ;
- (2) הודעה על זכותו של מקבל הפניה להימחק מן המאגר כאמור בסעיף קטן (ב) ; בצירוף המען שאליו יש לפנות לצורך כך ;
- (3) זהותו ומענו של בעל מאגר המידע שבו מצוי המידע שעל פיו בוצעה הפניה, והמקורות שמהם קיבל בעל המאגר מידע זה.
- (ב) כל אדם זכאי לדרוש, בכתב, מבעל מאגר מידע המשמש לדיור ישר, שמידע המתייחס אליו יימחק ממאגר המידע.
- (ג) כל אדם זכאי לדרוש, בכתב, מבעל מאגר המידע המשמש לשירותי דיור ישר או מבעל מאגר המידע שבו מצוי המידע שעל-פיו בוצעה הפניה, כי מידע המתייחס אליו לא יימסר לאדם, לסוג בני אדם או לאנשים מסויימים, והכל לפרק זמן מוגבל או קבוע.
- (ד) הודיע אדם לבעל מאגר המידע על דרישתו כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), יפעל בעל המאגר בהתאם לדרישה ויודיע לאדם, בכתב, כי פעל על פיה.

(ה) לא הודיע בעל מאגר המידע כאמור בסעיף קטן (ד) תוך 30 ימים מיום קבלת הדרישה, רשאי האדם שהמידע מתייחס אליו לפנות לבית משפט השלום בדרך שנקבעה בתקנות, כדי שיוורה לבעל מאגר המידע לפעול כאמור.

(ו) הזכויות לפי סעיף זה של נפטר שרשום במאגר מידע נתונות גם לבן זוגו, לילדו, להורו או לאחיו.

17ז. הוראות סימן זה יחולו על ידיעות הנוגעות לענייניו הפרטיים של אדם, אף שאינם בגדר מידע, כשם שהן חלות על מידע.

17ח. סימן זה לא יחול על גוף ציבורי כמשמעותו בסעיף 123(1) במילוי תפקידו על פי דין.

17ט. הוראות סימן זה באות להוסיף על הוראות כל דין.

פרק ג': הגנות

18. במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות תהא זו הגנה טובה אם נתקיימה אחת מאלה:

(1) הפגיעה נעשתה בדרך של פרסום שהוא מוגן לפי סעיף 13 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965;

(2) הנתבע או הנאשם עשה את הפגיעה בתום לב באחת הנסיבות האלה:

(א) הוא לא ידע ולא היה עליו לדעת על אפשרות הפגיעה בפרטיות;

(ב) הפגיעה נעשתה בנסיבות שבהן היתה מוטלת על הפוגע חובה חוקית, מוסרית, חברתית או מקצועית לעשותה;

(ג) הפגיעה נעשתה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הפוגע;

(ד) הפגיעה נעשתה תוך ביצוע עיסוקו של הפוגע כדין ובמהלך עבודתו הרגיל, ובלבד שלא נעשתה דרך פרסום ברבים;

(ה) הפגיעה היתה בדרך של צילום, או בדרך של פרסום תצלום, שנעשה ברשות הרבים ודמות הנפגע מופיעה בו באקראי;

(ו) הפגיעה נעשתה בדרך של פרסום שהוא מוגן לפי פסקאות (4) עד (11) לסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965;

(3) בפגיעה היה ענין ציבורי המצדיק אותה בנסיבות הענין, ובלבד שאם היתה הפגיעה בדרך של פרסום – הפרסום לא היה כוזב.

(א) לא ישא אדם באחריות לפי חוק זה על מעשה שהוסמך לעשותו על פי דין.

(ב) רשות בטחון, או מי שנמנה עם עובדיה או פועל מטעמה, לא ישאו באחריות לפי חוק זה על פגיעה שנעשתה באופן סביר במסגרת תפקידם ולשם מילוי.

(ג) "רשות בטחון", לענין סעיף זה – כל אחד מאלה:

(1) משטרת ישראל;

(2) אגף המודיעין במטה הכללי והמשטרה הצבאית של צבא-הגנה לישראל;

(3) שירות בטחון כללי.

(4) המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים.

(5) הרשות להגנה על עדים.

20. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפגיעה בפרטיות באחת הנסיבות האמורות בסעיף 18(2) ושהפגיעה לא חרגה מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפגיעה בתום לב.

(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפגיעה בפרטיות שלא בתום לב אם הוא פגע ביועין במידה גדולה משהיתה נחוצה באופן סביר לצורך הענינים שניתנה להם הגנה בסעיף 18(2).

(ג) חזקה על נאשם או נתבע הטוען להגנה על פי סעיף 18(2)(ב) או (ד) שעשה את הפגיעה בפרטיות שלא בתום לב, אם ביצע את הפגיעה תוך כדי הפרת הכללים או העקרונות של אתיקה מקצועית החלים עליו מכוח דין או המקובלים על אנשי המקצוע שהוא נמנה עמם; ואולם חזקה כאמור לא תחול אם הפגיעה

תחולה על ידיעות

אי תחולה על גוף ציבורי שמירת דינים

הגנות מה הן

פטור

נטל ההוכחה

נעשתה בנסיבות שבהן הנאשם או הנתבע פעל בהתאם לחובה חוקית המוטלת עליו.

21. הביא הנאשם או הנתבע ראיה או העיד בעצמו כדי להוכיח אחת ההגנות הניתנות בחוק זה, רשאי התובע להביא ראיות סותרות; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לפי כל דין להתיר הבאת ראיות בידי בעלי הדין.

22. בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב, לטובת הנאשם או הנתבע, גם באלה:

(1) הפגיעה בפרטיות לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שעליו הסתמך;

(2) הוא לא התכוון לפגוע;

(3) אם היתה הפגיעה בדרך של פרסום – הוא התנצל על הפרסום ונקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את הפגיעה, ובלבד שההתנצלות פורסמה במקום, במידה ובדרך שבהם פורסמה הפגיעה ולא היתה מסוייגת.

פרק ד': מסירת מידע או ידיעות מאת גופים ציבוריים

23. בפרק זה –

”גוף ציבורי” –

(1) משרדי הממשלה ומוסדות מדינה אחרים, רשות מקומית וגוף אחר הממלא תפקידים ציבוריים על פי דין;

(2) גוף ששר המשפטים קבע בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ובלבד שבצו ייקבעו סוגי המידע והידיעות שהגוף יהיה רשאי למסור ולקבל;

(3) (נמחקה)

”מאגר מידע”, ”מידע”, ”הרשם” ו”שימוש” – (נמחקו).

23א. הוראות פרק זה יחולו על ידיעות על עניניו הפרטיים של אדם, אף שאינן בגדר מידע, כשם שהן חלות על מידע.

23ב. (א) מסירת מידע מאת גוף ציבורי אסורה, זולת אם המידע פורסם לרבים על פי סמכות כדין, או הועמד לעיון הרבים על פי סמכות כדין, או שהאדם אשר המידע מתייחס אליו נתן הסכמתו למסירה.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע מרשות בטחון כמשמעותה בסעיף 19 לקבל או למסור מידע לשם מילוי תפקידה, ובלבד שהמסירה או הקבלה לא נאסרה בחיקוק.

23ג. מסירת המידע מותרת, על אף האמור בסעיף 23ב, אם לא נאסרה בחיקוק או בעקרונות של אתיקה מקצועית –

(1) בין גופים ציבוריים, אם נתקיים אחד מאלה:

(א) מסירת המידע היא במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע והיא דרושה למטרת ביצוע חיקוק או למטרה במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע או מקבלו;

(ב) מסירת המידע היא לגוף ציבורי הרשאי לדרוש אותו מידע על פי דין מכל מקור אחר;

(2) מגוף ציבורי למשרד ממשלתי או למוסד מדינה אחר, או בין משרדים או מוסדות כאמור, אם מסירת המידע דרושה למטרת ביצוע כל חיקוק או למטרה במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע או מקבלו;

אולם לא יימסר מידע כאמור שניתן בתנאי שלא יימסר לאחר.

23ד. (א) גוף ציבורי המוסר דרך קבע מידע בהתאם לסעיף 23ג יפרט עובדה זו על כל דרישת מידע בהתאם לחוק.

(ב) גוף ציבורי המוסר מידע בהתאם לסעיף 23ג יקיים רישום של המידע שנמסר.

הפרכה של טענות הגנה

הקלות

הגדרות

תחולה על ידיעות

איסור על מסירת מידע

סייג לאיסור

חובותיו של גוף ציבורי

- (ג) גוף ציבורי המקבל דרך קבע מידע בהתאם לסעיף 23ג, והמידע נאגר במאגר מידע, יודיע על כך לרשם ועובדה זו תיכלל בפרטי רשימת מאגרי המידע לפי סעיף 12.
- (ד) גוף ציבורי שקיבל מידע בהתאם לסעיף 23ג לא יעשה בו שימוש אלא במסגרת הסמכויות או התפקידים שלו.
- (ה) לענין חובת השמירה על סודיות לפי כל דין, מידע שנמסר לגוף ציבורי מכוח חוק זה, כמוהו כמידע שאותו גוף השיג מכל מקור אחר, ובנוסף יחולו על הגוף המקבל גם כל ההוראות החלות על הגוף המוסר.
- (א) 23ה. מקום שמידע שמותר למסרו לפי סעיפים 23ב או 23ג מצוי על גבי אותו קובץ עם מידע אחר (להלן – מידע עודף), רשאי הגוף המוסר את המידע למסור לגוף המקבל את המידע המבוקש עם המידע העודף.
- (ב) מסירת מידע עודף לפי סעיף קטן (א) מותנית בקביעת נוהלים שיבטיחו מניעת שימוש כלשהו במידע עודף שנתקבל; נוהלים כאמור ייקבעו בתקנות וכל עוד לא נקבעו בתקנות, יקבע הגוף המבקש נוהלים כאמור בכתב, וימציא לגוף המוסר עותק מהם, לפי דרישתו.
- 23ו. מסירת מידע המותרת לפי חוק זה לא תהווה פגיעה בפרטיות ולא יחולו עליה ההוראות סעיפים 2 ו-8.
- 23ז. שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי מסירת מידע מאת גופים ציבוריים.
- 23ח. (בוטל)

פרק ה': שונות

24. חוק זה חל על המדינה.
- (א) 25. אדם שנפגע בפרטיותו ותוך ששה חדשים לאחר הפגיעה מת בלי שהגיש תובענה או קובלנה בשל אותה פגיעה, רשאים בן-זוגו, ילדו או הורהו, ואם לא השאיר בן-זוג, ילדים או הורים – אחיו או אחותו, להגיש, תוך ששה חדשים לאחר מותו, תובענה או קובלנה בשל אותה פגיעה.
- (ב) אדם שהגיש תובענה או קובלנה בשל פגיעה בפרטיות ומת לפני סיום ההליך, רשאים בן-זוגו, ילדו או הורהו, ואם לא השאיר בן-זוג, ילדים או הורים – אחיו או אחותו, להודיע לבית המשפט, תוך ששה חדשים לאחר מותו, על רצונו להמשיך בתובענה או בקובלנה, ומשהודיע כאמור יבואו הם במקום התובע או הקובל.
26. תקופת ההתיישנות של תביעה אזרחית לפי חוק זה היא שנתיים.
27. על הליכים משפטיים בשל פגיעה בפרטיות יחולו ההוראות סעיפים 21, 23 ו-24 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, בשינויים המחוייבים לפי הענין.
28. במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות אין להביא ראיה או לחקור עד בדבר שמו הרע של הנפגע או בדבר אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו.
- (א) 29. בנוסף לכל עונש וסעד אחר רשאי בית המשפט, במשפט פלילי או אזרחי בשל הפרה של הוראה מהוראות חוק זה, לצוות כמפורט להלן, לפי הענין:
- (1) על איסור הפצה של עתקי החומר הפוגע או על החרמתו; צו החרמה לפי פסקה זו כוחו יפה כלפי כל אדם שברשותו נמצא חומר כזה לשם מכירה, הפצה או החסנה, גם אם אותו אדם לא היה צד למשפט; ציווה בית המשפט על החרמה, יורה מה יעשה בעתקים שהוחרמו;
- (2) על פרסום פסק הדין, כולו או מקצתו; הפרסום יעשה על חשבון הנאשם או הנתבע, במקום, במידה ובדרך שקבע בית המשפט;
- (3) על מסירת החומר הפוגע לנפגע.
- (4) על השמדת מידע שנתקבל שלא כדין, או לאסור על שימוש במידע כאמור או במידע עודף כהגדרתו בסעיף 23ה, או להורות לגבי המידע כל הוראה אחרת.
- (ב) אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע החזקת עותק של פרסום בספריות ציבוריות, בארכיונים וכיוצא באלה, זולת אם הטיל בית המשפט, בצו החרמה על פי סעיף

קטן (א)1, הגבלה גם על החזקה כזאת, ואין בהן כדי למנוע החזקת עותק של פרסום בידי הפרט.

פיצוי בלא הוכחת נזק (א) 29.א. הורשע אדם בעבירה לפי סעיף 5, רשאי בית המשפט לחייבו לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, בלא הוכחת נזק; חיוב בפיצוי לפי סעיף קטן זה הוא כפסק דין של אותו בית משפט שניתן בתובענה אזרחית של הזכאי נגד החייב בו.

(ב) (1) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי סעיף 4, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, בלא הוכחת נזק;

(2) במשפט כאמור בפסקה (1) שבו הוכח כי הפגיעה בפרטיות נעשתה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור באותה פסקה, בלא הוכחת נזק.

(ג) לא יקבל אדם פיצוי בלא הוכחת נזק לפי סעיף זה, בשל אותה פגיעה בפרטיות, יותר מפעם אחת.

(ד) הסכומים האמורים בסעיף זה יעודכנו ב-16 בכל חודש, בהתאם לשיעור השינוי במדד החדש לעומת המדד הבסיסי; לענין זה –

"מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד החדש" – מדד החודש שקדם לחודש העדכון;

"המדד הבסיסי" – מדד חודש מאי 2007.

אחריות פרסום בעתון בשל (א) 30. פורסמה פגיעה בפרטיות בעתון, ישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל הפגיעה האדם שהביא את הדבר לעתון וגרם בכך לפרסומו, עורך העתון ומי שהחליט בפועל על פרסום אותה פגיעה בעתון, ובאחריות אזרחית ישא גם המוציא לאור של העתון.

(ב) באישום פלילי לפי סעיף זה תהא זאת הגנה טובה לעורך העתון שנקט אמצעים סבירים כדי למנוע פרסום אותה פגיעה ושלא ידע על פרסומה.

(ג) בסעיף זה, "עורך עתון" – לרבות עורך בפועל.

אחריות של מדפיס ומפיץ (א) 31. פורסמה פגיעה בפרטיות בדפוס, למעט בעתון בעל תדירות הופעה של ארבעים ימים או פחות, ישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל הפגיעה גם מחזיק בית הדפוס שבו הודפס הפרסום, ומי שמוכר את הפרסום או מפיץ אותו בדרך אחרת, ובלבד שלא ישאו באחריות אלא אם ידעו או חייבים היו לדעת שהפרסום מכיל פגיעה בפרטיות.

עונשין בעבירות של אחריות קפידה (א) 31.א. העושה אחד מאלה, דינו – מאסר שנה:

(1) מנהל, מחזיק או משתמש במאגר מידע בניגוד להוראות סעיף 8;

(2) מוסר פרטים לא נכונים בבקשה לרישום מאגר מידע כנדרש בסעיף 9;

(3) אינו מוסר פרטים או מוסר פרטים לא נכונים בהודעה המלווה בקשה לקבלת מידע לפי סעיף 11;

(4) אינו מקיים את הוראות סעיפים 13 ו-13א לענין זכות העיון במידע המוחזק במאגר מידע, או אינו מתקן מידע על פי הוראות סעיף 14;

(5) מאפשר גישה למאגר מידע בניגוד להוראות סעיף 17א(א) או אינו מוסר לרשם מסמכים או תצהיר בהתאם להוראות סעיף 17א(ב);

(6) אינו ממנה ממונה על אבטחת מידע בהתאם להוראות סעיף 17ב;

(7) מנהל או מחזיק מאגר המשמש לשירותי דיור ישר, בניגוד להוראות סעיפים 17ד עד 17ו;

(8) מוסר מידע בניגוד לסעיפים 23ב עד 23ה.

(ב) עבירה לפי סעיף זה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות.

עוולה בניזיקין (א) 31.ב. מעשה או מחדל בניגוד להוראות פרקים ב' או ד' או בניגוד לתקנות שהותקנו לפי חוק זה יהווה עוולה לפי פקודת הנזיקין [נוסח חדש].

חומר פסול לראיה	32.	חומר שהושג תוך פגיעה בפרטיות יהיה פסול לשמש ראיה בבית משפט, ללא הסכמת הנפגע, זולת אם בית המשפט התיר מטעמים שיירשמו להשתמש בחומר, או אם היו לפוגע, שהיה צד להליך, הגנה או פטור לפי חוק זה.
תיקון פקודת הנזיקין	33.	בפקודת הנזיקין [נוסח חדש], סעיף 34א – בטל.
תיקון חוק סדר הדין הפלילי	34.	בתוספת לחוק סדר הדין הפלילי, התשכ"ה-1965, אחרי פסקה (12) יבוא: " (13) עבירות על חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981."
שמירת דינים	35.	הוראות חוק זה לא יגרעו מהוראות כל דין אחר.
ביצוע ותקנות	36.	שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, בכל ענין הנוגע לביצועו, ובין השאר – (1) תנאי החזקת מידע ושמירתו במאגרי מידע; (2) תנאים להעברה של מידע אל מאגרי מידע שמחוץ לגבולות המדינה או מהם; (3) כללי התנהגות ואתיקה לבעלים, למחזיקים או למנהלים של מאגרי מידע ולעובדיהם; (4) הוראות לענין ביעור מידע עם הפסקת פעולתו של מאגר מידע.
אגרות	36א.	(א) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע – (1) אגרות בעבור רישום מאגר מידע ועיון בו לפי חוק זה; (2) אגרה, לתקופה שיקבע, בעבור מאגר מידע הרשום בפנקס (להלן – אגרה תקופתית), למעט מאגר מידע שבבעלות המדינה, ורשאי הוא לקבוע שיעורים שונים של אגרות תקופתיות לפי סוגים של מאגרים, וכן את מועדי התשלום של האגרה התקופתית, ותוספת אגרה לאגרה תקופתית שלא שולמה במועדה.
		(ב) כספי אגרות שנגבו לפי סעיף זה ייועדו לרשם וליחידת הפיקוח לצורך פעולתם לפי חוק זה.
		(ג) לא שולמה האגרה התקופתית או תוספת האגרה לאגרה התקופתית, לפי הענין, בתוך שישה חודשים מהמועד שנקבע בתקנות לתשלום תוספת האגרה, יותלה רישומו של המאגר בפנקס עד לתשלום.
תחילה	37.	תחילתו של פרק ב' ששה חדשים מיום פרסומו של חוק זה.

חוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998
תוכן עניינים

215	מטרת החוק	סעיף 1
215	הגדרות	סעיף 2
215	הטרדה מינית והתנכלות	סעיף 3
216	איסור הטרדה מינית והתנכלות	סעיף 4
216	הטרדה מינית והתנכלות – עבירות	סעיף 5
217	הטרדה מינית והתנכלות – עוולות אזרחיות	סעיף 6
217	נטל ההוכחה בתובענה במסגרת יחסי עבודה	סעיף 6א
217	נקיטת אמצעים בידי מעסיק	סעיף 7
218	אי פרסום תקנון – עבירה	סעיף 8
218	הרחבת תחולה	סעיף 9
218	סמכות בית הדין לעבודה	סעיף 10
218	דין המדינה	סעיף 11
218	שמירת דינים	סעיף 12
218	ביצוע ותקנות	סעיף 13
218	חובת התקנת תקנות	סעיף 14
218	תיקון חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה – מס' 5	סעיף 15
219	תיקון חוק בית הדין לעבודה – מס' 29	סעיף 16
220	תיקון חוק בתי המשפט – מס' 24	סעיף 17
220	תחילה	סעיף 18

- מטרת החוק 1. חוק זה מטרתו לאסור הטרדה מינית כדי להגן על כבודו של אדם, על חירותו ועל פרטיותו, וכדי לקדם שוויון בין המינים.
- הגדרות 2. בחוק זה –
- "אדם עם מוגבלות" – כהגדרתו בסעיף 5 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998;
- "בשירות" – בשירות בכוחות הבטחון, מקום שאין בינם לבין המשרת בהם יחסי עבודה או בשירות אזרחי כהגדרתו בחוק שירות אזרחי, התשע"ז-2017;
- "הראה" – במילים או בהתנהגות, ובלבד שלא היה ספק סביר לגבי משמעות ההתנהגות;
- "התייחסות" – בכתב, בעל פה, באמצעות מוצג חזותי או שמיעתי, לרבות באמצעות מחשב או חומר מחשב, או בהתנהגות;
- "חוק זכויות לאנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים" – חוק זכויות לאנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים (הוראת שעה), התשס"ז-2007;
- "חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה" – חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988;
- "חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977;
- "חסר ישע" – כהגדרתו בסעיף 368א לחוק העונשין;
- "כוחות הבטחון" – צבא הגנה לישראל, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר וארגוני הבטחון האחרים של המדינה;
- "מזמין שירות" ו"קבלן שירות" – כהגדרתם בסעיף 20א(ד) לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951;
- "מחשב" ו"חומר מחשב" – כהגדרתם בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995;
- "מסגרת יחסי עבודה" – מקום העבודה, מקום אחר שבו מתנהלת פעילות מטעם המעסיק, תוך כדי העבודה, או תוך ניצול מרות ביחסי העבודה בכל מקום שהוא;
- "מפעל מוגן" – כמשמעותו בסעיף 17 לחוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987;
- "קבלן כוח אדם" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996;
- "קטיף" – אדם שטרם מלאו לו 18 שנים.
- "שירות לאומי" – (נמחקה).
3. (א) הטרדה מינית היא כל אחד ממעשים אלה:
- (1) סחיטה באיומים, כמשמעותה בסעיף 428 לחוק העונשין, כאשר המעשה שהאדם נדרש לעשותו הוא בעל אופי מיני;
 - (2) מעשים מגונים כמשמעותם בסעיפים 348 ו-349 לחוק העונשין;
 - (3) הצעות חוזרות בעלות אופי מיני, המופנות לאדם אשר הראה למטריד כי אינו מעוניין בהצעות האמורות;
 - (4) התייחסויות חוזרות המופנות לאדם, המתמקדות במיניותו, כאשר אותו אדם הראה למטריד כי אינו מעוניין בהתייחסויות האמורות;
 - (5) התייחסות מבזה או משפילה המופנית לאדם ביחס למינו או למיניותו, לרבות נטייתו המינית;
 - (א5) פרסום תצלום, סרט או הקלטה של אדם, המתמקד במיניותו, בנסיבות שבהן הפרסום עלול להשפיל את האדם או לבזותו, ולא ניתנה הסכמתו לפרסום, ואולם במשפט פלילי או אזרחי לפי פסקה זו תהא זו הגנה טובה למפרסם אם מתקיים אחד מאלה:
- (א) הפרסום נעשה בתום לב, בשים לב לנסיבות הפרסום, תוכנו, צורתו, היקפו ומטרתו;
 - (ב) הפרסום נעשה למטרה כשרה;

- (ג) יש בפרסום עניין ציבורי המצדיק אותו בנסיבות העניין, ובלבד שאינו כוזב, או שהוא הבעת דעה או ביקורת על בעל תפקיד ציבורי בקשר לתפקידו, והפרסום לא חרג מתחום הסביר לשם השגת מטרתו;
- בפסקה זו, "תצלום, סרט או הקלטה" – לרבות עריכה או שילוב של כל אחד מהם, ובלבד שבנסיבות העניין ניתן לזהות את האדם;
- (6) הצעות או התייחסויות כאמור בפסקאות (3) או (4), המופנות למי מהמנויים בפסקאות המשנה שלהלן, בנסיבות המפורטות בפסקאות משנה אלה, גם אם המוטריד לא הראה למטריד כי אינו מעוניין בהצעות או בהתייחסויות האמורות:
- (א) לקטין או לחסר ישע – תוך ניצול יחסי מרות, תלות, חינוך או טיפול, ואם טרם מלאו לקטין 15 שנים – גם בלא ניצול יחסים כאמור, ובלבד שהמטריד אינו קטין;
- (ב) למטופל, במסגרת טיפול נפשי, בריאותי, רפואי או פארה-רפואי – תוך ניצול תלות של המטופל במטפל; בפסקת משנה זו, "טיפול נפשי" – כהגדרתו בסעיף 347א לחוק העונשין;
- (ג) לעובד במסגרת יחסי עבודה, ולאדם בשירות במסגרת שירות – תוך ניצול מרות ביחסי עבודה או בשירות.
- (ד) לתלמיד בכיתה י"ב, י"ג או י"ד, שאינו קטין, תוך ניצול יחסי מרות בלימודים;
- (ה) לתלמיד או לסטודנט, הלומד במוסד המקנה השכלה עיונית, דתית או מקצועית לבוגרים (בחוק זה – מוסד להשכלה לבוגרים), תוך ניצול יחסי מרות בלימודים.
- (ו) (פקע)
- (ז) לאדם – תוך ניצול יחסי מרות או תלות, במסגרת הדרכה או ייעוץ של כהן דת או של מי שמתחזה להיות כהן דת או של אדם הידוע או המציג את עצמו כבעל סגולות רוחניות מיוחדות.
- (ח) לאדם, מצדו של עובד הציבור במילוי תפקידו או בקשר אליו ותוך שימוש לרעה בסמכותו – תוך ניצול יחסי מרות או תלות של האדם בעובד הציבור; בפסקת משנה זו, "עובד הציבור" – כהגדרתו בסעיף 34כד לחוק העונשין.
- (ט) לאדם עם מוגבלות המועסק במפעל מוגן – תוך ניצול יחסי מרות או תלות.
- (ב) התנכלות היא פגיעה מכל סוג שהוא שמקורה בהטרדה מינית, או בתלונה או בתביעה, שהוגשו על הטרדה מינית.
4. לא יטריד אדם מינית את זולתו ולא יתנכל לו.
5. (א) המטריד מינית אדם כאמור בסעיף 3(א)(3), (4), (5) ו-6, דינו – מאסר שנתיים; המטריד מינית אדם כאמור בסעיף 3(א)(5), דינו כדין הפוגע במזיד בפרטיות זולתו כאמור בסעיף 5 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.
- (ב) המתנכל לאדם כאמור בסעיף 3(ב), דינו – מאסר שלוש שנים.
- (ג) הטריד אדם מינית אדם אחר כאמור בסעיף קטן (א) והתנכל לו כאמור בסעיף קטן (ב), דינו – מאסר ארבע שנים.
- (ד) הוראות סעיפים 2א ו-2ב לחוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), התשי"ח-1957, יחולו על חקירתו של מי שנפגע בעבירה לפי סעיף זה ועל עדותו בשל עבירה כאמור.
- (ה) הוראות סעיף 352 לחוק העונשין יחולו לענין פרסום שם של מי שנפגע בעבירה, או שהתלונן כי נפגע בעבירה, לפי סעיף זה.

- הטרדה מינית והתנכלות הן עוולות אזרחיות, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליהן בכפוף להוראות חוק זה.
- (א) 6. מינית והתנכלות – עוולות אזרחיות
- (ב) בית המשפט רשאי לפסוק בשל הטרדה מינית או בשל התנכלות פיצוי שלא יעלה על סך 120,000 שקלים חדשים, ובשל הטרדה מינית או בשל התנכלות שבוצעו מתוך מניע של גזענות או עוינות כלפי ציבור כאמור בסעיף 144 לחוק העונשין – כפל הסכום האמור, ללא הוכחת נזק; סכום זה יעודכן ב-1 בינואר של כל שנה (בסעיף זה – יום העדכון), בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי והודעה על הסכום המעודכן תפורסם ברשומות; לענין סעיף קטן זה –
- "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
- "המדד החדש" – המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון;
- "המדד הבסיסי" – מדד חודש אוגוסט 2013.
- (ג) לא יזדקק בית המשפט או בית הדין לעבודה, לפי הענין, לתביעה בשל עוולה לפי סעיף זה או לפי סעיף 7, שהוגשה לאחר שחלפה התקופה הקבועה בסעיף 5 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958 מיום שנוצרה העילה והוראות סעיפים 18א ו-18ב לחוק האמור, לא יחולו על תביעה כאמור.
- נטל ההוכחה בתובענה במסגרת יחסי עבודה 6.א. בתובענה של עובד או של דורש עבודה בשל פגיעה על רקע הטרדה מינית במסגרת יחסי עבודה, כאמור בסעיף 7 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, תהיה חובת ההוכחה על המעסיק כי לא פגע פגיעה כאמור באותו סעיף, אם הוכיח העובד או דורש העבודה כי התקיים האמור בפסקה מפסקאות (1) עד (3) שבסעיף 7(א) לחוק האמור, ובלבד שטרם חלפו שלוש שנים מיום שנוצרה העילה.
- (א) 7. מעסיק חייב לנקוט אמצעים סבירים, בנסיבות הענין, כדי למנוע הטרדה מינית או התנכלות במסגרת יחסי עבודה, על ידי עובדו, או על ידי ממונה מטעמו אף אם אינו עובדו, ולטפל בכל מקרה כאמור, ולשם כך עליו:
- (1) לקבוע דרך יעילה להגשת תלונה בשל הטרדה מינית או התנכלות ולבירור התלונה;
- (2) לטפל ביעילות במקרה של הטרדה מינית או התנכלות שידע אודותיהם, וכן לעשות כל שביכולתו כדי למנוע את הישנות המעשים האמורים וכדי לתקן את הפגיעה שנגרמה למתלונן עקב ההטרדה או ההתנכלות.
- (ב) מעסיק המעסיק יותר מ-25 עובדים חייב, בנוסף לאמור בסעיף קטן (א), לקבוע תקנון שבו יובאו עיקרי הוראות החוק בדבר הטרדה מינית והתנכלות במסגרת יחסי עבודה ויפורטו בו דרכי הגשת התלונות שענינן הטרדה מינית או התנכלות והטיפול בהן, כפי שקבע המעסיק (להלן – תקנון); המעסיק יפרסם את התקנון בין עובדיו.
- (ג) מעסיק שלא מילא את חובותיו לפי סעיפים קטנים (א)(1) ו-(2) ו-(ב) יהיה אחראי לעוולה אזרחית לפי סעיף 6, או לעוולה אזרחית בשל פגיעה כאמור בסעיף 7 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, שעשה עובדו, או ממונה מטעמו אף אם אינו עובדו, במסגרת יחסי העבודה.
- (ד) שר המשפטים, בהסכמת שר העבודה והרווחה ובאישור הוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת, יקבע –
- (1) כללים לביצוע חובות המעסיק על פי סעיף זה; כללים כאמור יכול שיהיו כלליים או לפי סוגים של מקומות עבודה, ענפי עבודה או מקצועות;
- (2) תקנון לדוגמה שישמש דוגמה למעסיק (להלן – תקנון לדוגמה).
- (ה) לצורך קיום חובותיו של המעסיק לפי סעיף קטן (ב), יערוך המעסיק בתקנון לדוגמה את ההתאמות הנדרשות.
- (ו) לענין סעיף זה,
- "התנכלות" – לרבות פגיעה כאמור בסעיף 7 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה;
- "יחסי עבודה" – לרבות העסקה לפי חוק זכויות לאנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים, והעסקה של אדם עם מוגבלות במפעל מוגן;

"מעביד" – לרבות מעסיק לפי חוק זכויות לאנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים, בעלים ומפעיל במפעל מוגן ;

"עובד" – לרבות אדם עם מוגבלות המועסק לפי חוק זכויות לאנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים או במפעל מוגן.

(ז) הוראות סעיף זה יחולו, בשינויים המחויבים לפי הענין, גם על מוסד להשכלה לבוגרים, ולענין זה יראו את המוסד – כמעסיק, את המורה או המרצה – כעובד או כממונה מטעם המעסיק ואת התלמיד או הסטודנט – כעובד.

8. לא פרסם מעסיק תקנון כאמור בסעיף 7(ב), דינו – קנס, וקנס נוסף לכל שבוע שבו נמשכה העבירה, בשיעור הקנס הקבוע בסעיף 61(ג) לחוק העונשין.

9. הוראות חוק זה לענין מעסיק ועובד יחולו, בשינויים המחויבים ולפי הענין, גם על מי שמעסיק בפועל אדם באמצעות קבלן כוח אדם ועל מזמין שירות המקבל שירות מאדם באמצעות קבלן שירות, ועל אדם המועסק כאמור.

10. (א) לבית הדין לעבודה תהא סמכות ייחודית לדון בהליך אזרחי לפי סעיפים 6, 7 ו-9 שענינו אחד מאלה –

(1) הטרדה מינית שעשה מעסיק, או ממונה מטעמו, לעובדו, או שעשה עובד לעובד אחר, במסגרת יחסי עבודה ;

(2) התנכלות של מעסיק, או של ממונה מטעמו, כלפי עובד, או של עובד כלפי עובד אחר, במסגרת יחסי עבודה ;

(3) אחריות מעסיק כאמור בסעיף 7 בשל הטרדה מינית או התנכלות שעשה ממונה מטעם המעסיק לעובדו, או עובד לעובד אחר, במסגרת יחסי העבודה.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על הליך אזרחי שענינו הטרדה מינית או התנכלות שנעשו בשירות.

(ג) הוראות סעיפים 10, 10א, 12 ו-13 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה יחולו על הליכים לפי סעיף זה.

11. חוק זה חל על המדינה ; לענין הוראות סעיפים 7 ו-8, יראו את כוחות הבטחון, מקום שאין בינם לבין המשרתים בהם יחסי עבודה, כמעסיק, ואת המשרת בהם כעובד.

12. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות כל דין.

13. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור הוועדה לקידום מעמד האשה של הכנסת, להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

14. תקנות לענין סעיף 7 יוגשו לראשונה לאישור הוועדה לקידום מעמד האשה של הכנסת, בתוך חמישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

15. בחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988 – תיקון חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה – מס' 5

(1) במקום סעיף 7 יבוא :

"פגיעה על רקע הטרדה מינית

7. (א) במסגרת יחסי עבודה לא יפגע מעביד או ממונה מטעמו, בעובד או בדורש עבודה בענינים המנויים בסעיף 2 או בכל דרך אחרת, כאשר מקור הפגיעה הוא אחד מאלה :

(1) הטרדה מינית של העובד או של דורש העבודה שנעשתה בידי המעביד, בידי הממונה מטעמו או בידי עובד אחר ; בחוק זה, "הטרדה מינית" – כמשמעותה בחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998 (להלן – חוק למניעת הטרדה מינית), ובלבד שלענין פגיעה שמקורה בהטרדה מינית לפי סעיף 3(א)(3) ו-4 לחוק האמור, די בהצעה או בהתייחסות אחת בלבד ;

- (2) תלונה או תביעה של העובד בשל פגיעה כאמור בסעיף זה;
- (3) סיוע של עובד לעובד אחר בקשר לתלונה או לתביעה בשל פגיעה כאמור בסעיף זה.
- (ב) על פגיעה שמקורה בתלונה או בתביעה כאמור בסעיף קטן (א)(2) ו-(3) יחולו הוראות סעיף 6(ב).
- (ג) הוראות סעיף זה יחולו, לענין מעביד ועובד, בשינויים המחויבים, ולפי הענין, גם על מי שמעסיק בפועל אדם באמצעות קבלן כוח אדם, ועל אדם המועסק כאמור.";
- (2) בסעיף 9, במקום סעיף קטן (ב) יבוא: "(ב) בתובענה של עובד או של דורש עבודה בשל הפרת הוראות סעיף 7(א), תהא חובת ההוכחה על המעביד כי לא פגע כאמור באותו סעיף, אם הוכיח העובד או דורש העבודה כי התקיים האמור בפסקה מפסקאות (1) עד (3) שבסעיף 7(א).";
- (3) בסעיף 10 –
- (א) האמור בו יסומן "(א)" ובפסקה (1), בסופה יבוא "ואולם בהליך אזרחי בשל פגיעה כאמור בסעיף 7, רשאי בית הדין לעבודה לפסוק פיצוי שלא יעלה על 50,000 ש"ח, ללא הוכחת נזק";
- (ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(ב) הסכום הנקוב בסעיף קטן (א)(1) יעודכן ב-16 בכל חודש, בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי; לענין סעיף קטן זה –
- "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
- "המדד החדש" – מדד החודש שקדם לחודש העדכון;
- "המדד הבסיסי" – מדד חודש מרס 1998.";
- (4) בסעיף 10א, במקום סעיף קטן (א) יבוא: "(א) בהליך לפי חוק זה בשל פגיעה שמקורה אחד הענינים המנויים בסעיף 7(א), או בשל הפליה מחמת נטיה מינית כאמור בסעיף 2(א), רשאי בית הדין לעבודה לדון בדלתיים סגורות; ביקש תובע או מתלונן לדון בדלתיים סגורות, ייעתר בית הדין לבקשה, זולת אם החליט אחרת מטעמים מיוחדים שיירשמו.";
- (5) בסעיף 14, בסופו יבוא "ואולם לענין תביעה אזרחית בשל פגיעה כאמור בסעיף 7, תקופת ההתיישנות תהיה שלוש שנים מיום שנוצרה העילה.";
- (6) בסעיף 15 –
- (א) בסעיף קטן (א), במקום "6, 7 או 8" יבוא "6 או 8";
- (ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(א1) (1) העובר על הוראות סעיף 7, דינו – מאסר כאמור בסעיף 5(ב) לחוק למניעת הטרדה מינית;
- (2) מעביד או ממונה מטעמו, שהטריד מינית את עובדו כאמור בסעיף 3(א) לחוק למניעת הטרדה מינית, ופגע בו כאמור בסעיף 7, דינו – מאסר כאמור בסעיף 5(ג) לחוק האמור.
- (2א) הוראות סעיף 5(ד) ו-(ה) לחוק למניעת הטרדה מינית יחולו לענין עבירה לפי סעיף קטן (א1).";
- (7) בסעיף 18, אחרי סעיף קטן (ד) יבוא: "(ה) מפקח שמונה לפי סעיף קטן (א) יפקח גם על ביצוע הוראות סעיף 7(ב) לחוק למניעת הטרדה מינית, ולשם כך יהיו נתונות לו הסמכויות שבסעיף זה."
- בחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, בתוספת השניה, בסופה יבוא "סעיף 8 לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998."

17.	בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, בסעיף 68(ב)(5), בסופו יבוא "או בעבירה על פי החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998".	תיקון חוק בתי המשפט – מס' 24
18.	(א) תחילתו של חוק זה בתום שישה חודשים מיום פרסומו.
(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא ייכנס לתוקף סעיף 7, אלא בתום חודש מיום פרסום התקנות לפיו.	תחילה

חוק עוולות מסחריות, תשנ"ט-1999 תוכן עניינים

	פרק א': הלכות מסחר לא הוגנות	
222	גניבת עין	סעיף 1
222	תיאור כוזב	סעיף 2
222	התערבות לא הוגנת	סעיף 3
222	המעוול והנפגע	סעיף 4
	פרק ב': גזל סוד מסחרי	
222	הגדרות	סעיף 5
222	גזל סוד מסחרי	סעיף 6
222	סייגים לאחריות	סעיף 7
222	רכישה בתום לב ובתמורה	סעיף 8
223	דמיון מהותי	סעיף 9
223	חזקת שימוש	סעיף 10
	פרק ג': נזיקין וסעדים	
223	עוולה בנזיקין	סעיף 11
223	תחולת סעדים	סעיף 12
223	פיצוי בלא הוכחת נזק	סעיף 13
223	עיון מחדש בצו מניעה	סעיף 14
223	מתן חשבונות	סעיף 15
223	כונס נכסים	סעיף 16
223	צו במעמד צד אחד	סעיף 17
224	ערובות	סעיף 18
224	ערבון	סעיף 19
224	זכויות צד שלישי	סעיף 20
224	השמדת נכסים	סעיף 21
	פרק ד': שונות	
224	סמכות בית הדין לעבודה	סעיף 22
224	אי גילוי סוד מסחרי	סעיף 23
225	שמירת דינים	סעיף 24
225	ביצוע ותקנות	סעיף 25
225	תיקון חוק בתי המשפט – מס' 26	סעיף 26
225	תיקון חוק הגנת הצרכן – מס' 8	סעיף 27
225	תיקון פקודת הנזיקין – מס' 8	סעיף 28
225	תחילה	סעיף 29

פרק א': הלכות מסחר לא הוגנות

- גניבת עין 1. (א) לא יגרום עוסק לכך שנכס שהוא מוכר או שירות שהוא נותן, ייחשבו בטעות כנכס או כשירות של עוסק אחר או כנכס או כשירות שיש להם קשר לעוסק אחר.
- (ב) שימוש של עוסק בשמו בתום לב, לשם מכירת נכס או מתן שירות, לא ייחשב כשלעצמו גניבת עין.
- תיאור כוזב 2. (א) לא יפרסם עוסק מידע ולא יגרום לפרסום מידע, אשר הוא יודע או שהיה עליו לדעת שהוא אינו נכון, לגבי עסק, מקצוע, נכס או שירות, שלו או של עוסק אחר (להלן – תיאור כוזב).
- (ב) המפיץ פרסום של עוסק אחר או מטעמו הכולל תיאור כוזב, או מי שהחליט בפועל על פרסום תיאור כוזב כאמור, לא יישא באחריות לפי סעיף זה, אלא אם כן ידע שהתיאור כוזב, או שהתיאור כוזב על פניו.
- התערבות לא 3. לא ימנע ולא יכביד עוסק, באופן לא הוגן, על גישה של לקוחות, עובדים או סוכנים אל העסק, הנכס או השירות של עוסק אחר.
4. החובות בפרק זה יחולו על עוסק, אשר עשה את המעשה האסור על פי פרק זה, במהלך עסקו או בהקשר לעסקו, כלפי עוסק אחר אשר נפגע או ניזוק מהפרת החובה, במהלך עסקו או בהקשר לעסקו.

פרק ב': גזל סוד מסחרי

- הגדרות 5. בפרק זה –
"בעלים" – לרבות מי שסוד מסחרי נמצא בשליטתו כדין;
"סוד מסחרי", "סוד" – מידע עסקי, מכל סוג, שאינו נחלת הרבים ושאינו ניתן לגילוי כדין בנקל על ידי אחרים, אשר סודיותו מקנה לבעליו יתרון עסקי על פני מתחריו, ובלבד שבעליו נוקט אמצעים סבירים לשמור על סודיותו;
"שימוש" – לרבות על ידי העברה לאחר.
- גזל סוד מסחרי 6. (א) לא יגזול אדם סוד מסחרי של אחר.
(ב) גזל סוד מסחרי הוא אחד מאלה:
(1) נטילת סוד מסחרי ללא הסכמת בעליו באמצעים פסולים, או שימוש בסוד על ידי הנוטל; לענין זה אין נפקא מינה אם הסוד ניטל מבעליו או מאדם אחר אשר הסוד המסחרי נמצא בידיעתו;
(2) שימוש בסוד מסחרי ללא הסכמת בעליו כאשר השימוש הוא בניגוד לחיוב חוזי או לחובת אמון, המוטלים על המשתמש כלפי בעל הסוד;
(3) קבלת סוד מסחרי או שימוש בו ללא הסכמת בעליו, כאשר המקבל או המשתמש יודע או שהדבר גלוי על פניו, בעת הקבלה או השימוש, כי הסוד הועבר אליו באופן האסור על פי פסקאות (1) או (2), או כי הסוד הועבר אל אדם אחר כלשהו באופן אסור כאמור לפני שהגיע אליו.
(ג) גילוי סוד מסחרי באמצעות הנדסה חוזרת, לא ייחשב, כשלעצמו, אמצעי פסול כאמור בסעיף קטן (ב)(1); לענין סעיף קטן זה, "הנדסה חוזרת" – פירוק או ניתוח של מוצר או של תהליך במטרה לפענח סוד מסחרי, בהילוך חוזר.
- סייגים לאחריות 7. (א) לא יהיה אדם אחראי בשל גזל סוד מסחרי, אם התקיים אחד מאלה:
(1) הידע הגלום בסוד המסחרי הגיע אליו במהלך עבודתו אצל בעליו של הסוד המסחרי וידע זה הפך לחלק מכישוריו המקצועיים הכלליים;
(2) השימוש בסוד המסחרי מוצדק בשל תקנת הציבור.
(ב) עשה אדם שימוש בסוד המסחרי כאמור בסעיף קטן (א)(2) וזכה עקב כך בטובת הנאה, רשאי בית המשפט אם ראה שהדבר מוצדק בנסיבות הענין, לחייב אותו בהשבת טובת ההנאה, כולה או חלקה, לבעל הסוד.
- רכישה בתום לב ובתמורה 8. (א) אדם אינו אחראי לפי סעיף 6(ב)(3) בשל שימוש שעשה בסוד מסחרי, אם רכש וקיבל את הסוד המסחרי בתום לב ובתמורה, אלא אם כן ראה בית המשפט כי לשם עשיית צדק בין הצדדים, יש להטיל עליו אחריות בשל גזל סוד מסחרי.

(ב) הטיל בית המשפט אחריות כאמור בסעיף קטן (א), רשאי הוא לפטור את האחראי לגזל הסוד המסחרי מהסעדים שלהם זכאי בעל הסוד, כולם או חלקם.

9. יראו כשימוש בסוד מסחרי אף שימוש בסוד שנעשו בו שינויים, ובלבד שמתקיים דמיון מהותי בין הסוד המסחרי לבין המידע שבו נעשה השימוש.

10. חזקה על הנתבע כי השתמש בסוד המסחרי שבבעלות התובע, אם התקיימו שניים אלה:

(1) הסוד המסחרי הגיע לידיעתו של הנתבע או שהיתה לו גישה אליו;

(2) המידע שבו משתמש הנתבע דומה דמיון מהותי למידע נושא הסוד המסחרי.

פרק ג': נזיקין וסעדים

11. הפרת הוראה מהוראות פרקים א' ו-ב' היא עוולה בנזיקין, ופקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן – פקודת הנזיקין) תחול עליה, כפוף להוראות חוק זה.

12. הסעדים שבסעיפים 13 עד 21, לא יחולו על עוולות לפי סעיפים 2 ו-3.

13. (א) בית המשפט רשאי, על פי בקשת התובע, לפסוק לו, לכל עוולה, פיצויים בלא הוכחת נזק, בסכום שלא יעלה על 100,000 שקלים חדשים.

(ב) לענין סעיף זה יראו עוולות המתבצעות במסכת אחת של מעשים, כעוולה אחת.

(ג) שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לשנות בצו את הסכום שבסעיף קטן (א).

14. ניתן צו מניעה לטובת בעליו של סוד מסחרי, זכאי הצד שכנגד לבקש, בכל עת, כי ייערך עיון מחדש בצו, בטענה שהסוד המסחרי פורסם; ראה בית המשפט כי המבקש הפיק יתרון לא הוגן מההחזקה בסוד לפני פרסומו, רשאי הוא, כל עוד מתקיים אותו יתרון, להשאיר את הצו בתוקפו.

15. בית המשפט רשאי לחייב את הנתבע, בדרך שנקבעה בתקנות, במתן דין וחשבון לתובע לגבי פרטי העוולה.

16. (א) הוכח להנחת דעתו של בית המשפט, בתצהיר או בעדות אחרת, כי קיים חשש של ממש לביצועה של עוולה, רשאי הוא למנות, בצו, כונס נכסים, ולהסמיכו להיכנס לחצרים המוחזקים על ידי הנתבע או על ידי אדם אחר שאינו הנתבע (להלן – צד שלישי), לשם חיפוש ותפיסת נכסים אשר הופקו תוך ביצוע העוולה או שימשו לביצועה, או לשם תפיסת ראיות אשר קיים חשש סביר להעלמתן; בחיפוש ובתפיסה לפי פרק זה, של מחשב, חומר מחשב או פלט, כהגדרתם בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995, יחולו הוראות סעיפים 23א ו-32(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, בשינויים המחויבים.

(ב) כונס נכסים מוסמך להשתמש בכוח במידה סבירה לשם ביצוע הצו, ובלבד שהתלווה אליו שוטר; בית המשפט רשאי להורות למשטרת ישראל לסיוע לכונס הנכסים בביצוע תפקידו על פי הצו.

(ג) הכניסה, החיפוש והתפיסה ייעשו על ידי כונס הנכסים בנוכחות שני עדים; הכונס יגיש לבית המשפט, בתוך שבעה ימים מיום הביצוע, דין וחשבון על החיפוש והתפיסה.

17. (א) הוגשה בקשה למתן צו למינוי כונס נכסים והוכח להנחת דעתו של בית המשפט, בתצהיר או בעדות אחרת, כי קיים חשש סביר שהשהיה עד לדיון במעמד שני הצדדים עלולה לגרום למבקש הצו נזק חמור או להעלמת הנכסים, רשאי בית המשפט לתת צו אף במעמד צד אחד.

(ב) ניתן צו במעמד צד אחד, יתקיים דיון במעמד שני הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר מ-7 ימים מיום מתן הצו, אלא אם כן קבע בית המשפט מועד מאוחר יותר מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ג) צו לפי סעיף זה יכול שיינתן אף בטרם הגשת התובענה; לא הוגשה התובענה בתוך 7 ימים מיום נתינתו, יפקע הצו, אלא אם כן קבע בית המשפט מועד מאוחר יותר מטעמים מיוחדים שיירשמו.

18. ערובות בית המשפט לא ייתן צו זמני לפי פרק זה אלא כפוף להמצאת ערובה מספקת להנחת דעתו, לטובת מי שכנגדו ניתן הצו לפי סעיפים 16 או 17, לשם פיצוי בשל כל נזק שייגרם לו כתוצאה ממתן הצו, אם תידחה התובענה או אם יפקע הצו מסיבה אחרת, וכן כפוף להמצאת ערבון כאמור בסעיף 19.
19. ערבון (א) ערבון כאמור בסעיף 18 יהיה בהפקדת סכום שלא יפחת מ-1,000 שקלים חדשים ולא יעלה על 25,000 שקלים חדשים, כפי שיקבע בית המשפט; סכום הערבון יופקד במזומן או בערבות בנקאית; בית המשפט רשאי, אם שוכנע שקיימים טעמים מיוחדים לכך, להתנות את מתן הצו במתן ערבון אחר.
- (ב) לבקשת הנתבע, רשאי בית המשפט, אם שוכנע תוך כדי ההליך המשפטי שהדבר מוצדק, להגדיל את סכום הערבון מעבר לסכום האמור בסעיף קטן (א).
- (ג) נדחתה התובענה או פקע הצו הזמני, יהיה בית המשפט הדין בתובענה רשאי להורות על חילוט הערבון, כולו או מקצתו, לטובת מי שניתן נגדו צו לפי סעיפים 16 או 17, אם שוכנע שבקשת הצו לא היתה סבירה בנסיבות הענין; חילוט הערבון אינו מותנה בגרימת נזק של ממש למי שהצו ניתן נגדו.
- (ד) חילוט הערבון אינו גורע מזכותו של מי שהערבון חולט לטובתו להיפרע בשל נזקיו, באמצעות הערובה שנקבעה לפי סעיף 18 או בהתאם לכל דין, בדרך של הגשת תובענה.
20. זכויות צד שלישי (א) במתן צו לפי סעיפים 16 או 17, המסמיך כניסה לחצרים המוחזקים בידי צד שלישי, יתחשב בית המשפט, בין היתר, באפשרות –
- (1) שקיימות זכויות של הצד השלישי בנכסים או בראיות שלגביהם מתבקש הצו, וטיבן של זכויות כאמור;
- (2) שהצד השלישי שותף לעוולה.
- (ב) היו הנכסים או הראיות שלגביהם מתבקש צו לפי סעיפים 16 או 17 מצויים בחזקתו של צד שלישי, יודיע לו בית המשפט על זכותו להצטרף להליך בתוך המועד שיקבע.
- (ג) טוען צד שלישי לזכויות בנכסים או בראיות שנתפסו לפי פרק זה, רשאי הוא להצטרף להליך בתוך 14 ימים מן היום שנודע לו על תפיסתם.
- (ד) התברר לבית המשפט במהלך דיון כי לצד שלישי עשויות להיות זכויות בנכסים או בראיות שנתפסו לפי פרק זה, יודיע לו בית המשפט על זכותו להצטרף כצד להליך, בתוך המועד שיקבע; הצירוף יכול שיהיה בכל שלב משלבי המשפט.
- (ה) הצטרף צד שלישי להליך, יקיים בית המשפט דיון במעמד הצד השלישי בהקדם האפשרי ולא יאוחר מ-14 ימים מיום קבלת בקשת הצירוף של הצד השלישי.
21. בית המשפט רשאי להורות, בסיום הדיון בתובענה, על אחד מאלה:
- (1) על השמדת נכסים אשר הופקו תוך ביצוע עוולה או אשר שימשו לביצועה (בסעיף זה – הנכסים);
- (2) אם ביקש זאת התובע – על העברת הבעלות בנכסים לידי, בתמורה לתשלום שוויים של הנכסים, כערכם אלמלא ביצוע העוולה;
- (3) על עשיית כל פעולה אחרת בנכסים.
- פרק ד': שונות**
22. לבית דין אזורי לעבודה תהא סמכות ייחודית לדון –
- (1) בתובענה בין עובד לבית מעביד או חליפו, שעילתה בהפרת הוראה מהוראות פרק ב', והנובעת מיחסי עובד ומעביד;
- (2) בתובענה שעילתה בהפרת הוראה מהוראות פרק ב', הנובעת מחוזה ליצירת יחסי עובד ומעביד, לפני שנוצרו יחסי עובד ומעביד או לאחר שנסתיימו יחסי כאמור.
- (ב) בתובענות שבית דין לעבודה דן בהן לפי סעיף זה, תהיה לשופט לבדו סמכות לתת צו מניעה זמני וכן סעדים לפי סעיפים 15 עד 20.
23. בית המשפט רשאי, מיוזמתו או על פי בקשה, לתת צו להבטיח כי סוד מסחרי של בעל דין או של אדם אחר שהתגלה בהליך משפטי לא יפורסם.
- אי גילוי סוד מסחרי

(ב) בית המשפט רשאי, לבקשת אדם, לתת צו בהליך משפטי, בדבר דרכי הגשת ראיות שיש בהן סוד מסחרי.

(ג) בהליך משפטי בענין אזרחי, רשאי בית המשפט, לבקשת אדם, לתת צו בדבר אי גילוי ראיות שיש בהן סוד מסחרי, ובלבד שראה כי הענין שיש באי גילוי הראיה עדיף מן הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק, וכי במתן הצו לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב), אין כדי להגן על הסוד המסחרי.

(ד) בסעיף זה, "בית משפט" – לרבות בית דין, רשות, גוף או אדם, בעלי סמכויות שיפוטיות או מעין שיפוטיות לפי כל דין.

24. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988, או מהוראות כל דין אחר.

25. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו, ובמיוחד בדבר הסדרת פעולות כונס הנכסים על פי חוק זה, לרבות –

(1) הוראות בדבר מתן דין וחשבון לפי סעיף 15 ;

(2) דרכי הגשת הבקשה לצו כינוס נכסים ;

(3) הוראות בדבר הצטרפות צד שלישי ;

(4) כללים לביצוע חיפוש ותפיסה של נכסים ;

(5) אופן רישום נכסים שנתפסו ;

(6) אופן הטיפול בנכסים שנתפסו ומקום שמירתם ;

(7) כללים לביצוע הוראת בית משפט בדבר השמדת נכסים ;

(8) כללים לשמירת הסודיות באשר לממצאי חיפוש.

26. בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, בסעיף 68(ב), אחרי פסקה (7) יבוא :
" (8) לשם הגנה על סוד מסחרי."

27. בחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 –

(1) בסעיף 2(א), אחרי פסקה (19) יבוא :

"(20) היות מקורו של הנכס הנמכר בפשיטת רגל, בכינוס נכסים או בפירוק של חברה."

(2) בסעיף 31, אחרי סעיף קטן (א) יבוא :

"(א1) הזכות לסעדים בשל עוולה כאמור נתונה לצרכן שנפגע מהעוולה, וכן לעוסק שנפגע, במהלך עסקו, מהטעיה כאמור בסעיף 2.

(א2) פרק ו' לא יחול על עוסק שנפגע מעוולה כאמור במהלך עסקו."

28. בפקודת הנוזיקין [נוסח חדש], סעיף 59 – בטל.

29. תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו.

שמירת דינים

ביצוע ותקנות

תיקון חוק בתי המשפט – מס' 26

תיקון חוק הגנת הצרכן – מס' 8

תיקון פקודת הנוזיקין – מס' 8 תחילה

תקנות עוולות מסחריות (סעדים וסדרי דין), התש"ס-1999
תוכן עניינים

	פרק א': מתן דין וחשבון	
227	סעיף 1 צו למתן דין וחשבון	
227	סעיף 2 צו נוסף	
	פרק ב': כונס נכסים	
	סימן א': מינוי כונס נכסים	
227	סעיף 3 הגדרה	
227	סעיף 4 מינוי כונס נכסים	
227	סעיף 5 בקשה למינוי כונס נכסים	
227	סעיף 6 העתקים מן הצו	
228	סעיף 7 ערובת כונס הנכסים	
228	סעיף 8 אחריות כונס הנכסים	
228	סעיף 9 חובת סודיות	
228	סעיף 10 אכיפת תשלום	
228	סעיף 11 ביטול או שינוי הצו	
228	סעיף 12 פקיעת הצו	
228	סעיף 13 סדרי דין	
	סימן ב': כניסה, חיפוש ותפיסה	
228	סעיף 14 סמכויות כונס הנכסים	
228	סעיף 15 עדים	
228	סעיף 16 נוכחות בעת החיפוש והתפיסה	
228	סעיף 17 דין וחשבון על כניסה, חיפוש ותפיסה	
228	סעיף 18 שמירת סודיות וטענת סוד מסחרי	
229	סעיף 19 החזקת הנכסים	
	סימן ג': הוראות בדבר הצטרפות צד שלישי	
229	סעיף 20 הודעה מטעם בית המשפט	
229	סעיף 21 הודעת הצטרפות	
	פרק ג': שונות	
229	סעיף 22 תחולת תקנות סדר הדין האזרחי ותקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין)	
229	סעיף 23 תחולה	
229	סעיף 24 תחילה	
229	תוספת	

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 15 ו-25 לחוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1999, ולפי סעיף 108 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א': מתן דין וחשבון

1. (א) בלי לגרוע מהוראות פרק ט' בחלק ב' לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן – תקנות סדר הדין האזרחי), רשאי בית המשפט, לבקשת התובע, אם ראה כי קיימת זכות לכאורה, ליתן צו למתן דין וחשבון, אשר בו יורה לנתבע למסור פרטים וחשבוניות הנוגעים לבירור התובענה, לרבות פרטים בדבר מועדי ייצור וכמויות ייצור, בדבר מפיצים וכן בדבר מועדים וכמויות של רכישות ומכירות.
- (ב) דין וחשבון יינתן בתצהיר, ויש להגישו בתוך 30 ימים מיום המצאת הצו למשיב, או בתוך מועד אחר שקבע בית המשפט.
2. הוגש דין וחשבון בלתי מספק, רשאי התובע לבקש מבית המשפט צו המחייב את הנתבע לתקן או להשלים את הדין וחשבון. בית המשפט רשאי להורות על השלמת הדין וחשבון בדרך שיקבע.

פרק ב': כונס נכסים

סימן א': מינוי כונס נכסים

3. בסימן זה, "נכסים" – נכסים אשר הופקו תוך ביצוע עוולה או שימשו לביצועה, או המהווים ראיות אשר קיים חשש סביר להעלמתן.
4. (א) צו למינוי כונס נכסים לפי סעיף 16 לחוק (להלן – צו מינוי), יכלול הוראות המכוונות לכונס הנכסים, וכן הוראה בדבר אי הכשלת ביצוע הצו, המכוונות למי שנגדו ניתן הצו או אדם מטעמו, שיהיה נוכח בעת ביצועו; צו מינוי יהיה ערוך לפי טופס 1 שבתוספת.
- (ב) תקופת המינוי תהא עד למתן פסק הדין בתובענה, זולת אם קבע בית המשפט מועד אחר.
- (ג) לא יינתן צו מינוי אלא כפוף להמצאת ערובה ועירבון כאמור בסעיפים 18 ו-19 לחוק, וערובת כונס הנכסים כאמור בתקנה 7.
5. (א) בבקשה למתן צו מינוי יפרט המבקש את כל אלה:
- (1) שמותיהם של הנתבע ושל צד שלישי המחזיק בחצרים שלגביהם מתבקש הצו (להלן – מי שנגדו ניתן הצו), מספרי זהותם, מקום מגוריהם ומענם להמצאת כתבי בי-דין, ואם היה מי מהם תאגיד – האופן שבו התאגד;
 - (2) מענם של החצרים שלגביהם מתבקש הצו;
 - (3) פירוט הנכסים שלגביהם מתבקש הצו, תיאורם ומקום הימצאם, ואם הופקו תוך ביצוע העוולה או שימשו לביצועה; כן יצוין היכן בדעתו להחזיק את הנכסים לאחר תפיסתם;
 - (4) היו בין הנכסים שלגביהם מתבקש הצו נכסים המהווים ראיות – הנימוקים לחשש שעליו נסמכת הבקשה.
- (ב) המבקש יציע בבקשתו מועמד שיהא כונס נכסים; לבקשה יצרף את הסכמתו בכתב של המועמד למינוי.
6. (א) ניתן צו מינוי, ימציא המבקש לכונס הנכסים שמונה העתקים מצו המינוי, בצירוף העתקים של כל המסמכים שהוגשו לבית המשפט במסגרת הבקשה למתן צו מינוי, ואם הוגשה תובענה, גם את מסמכי התובענה.
- (ב) ניתן הצו למינוי כונס הנכסים במעמד צד אחד, ימציא כונס הנכסים, בעת ביצוע הצו, את העתק הצו ואת המסמכים האמורים בתקנת משנה (א) גם למי שנגדו ניתן הצו, אם היה נוכח בעת החיפוש שערך, או מיד אחריו אם לא היה נוכח כאמור.

7. כונס נכסים שנתמנה, ייתן ערובה, בסכום שיפורש בצו, להבטחת אחריותו לנכסים או לחצרים שלגביהם ניתן הצו, ולכל אשר יגיע לידו בקשר אליהם; הערובה תהא בכתב ערבות, ערוך לפי טופס 2 שבתוספת.
8. כונס הנכסים יהא אחראי לכל נזק שגרם לנכסים או לחצרים, שלגביהם ניתן הצו, מתוך זדון או רשלנות.
9. כונס נכסים לא יעשה שימוש במידע או במסמכים שהגיעו אליו עקב תפקידו, ולא יגלה אותם לאחר, אלא לצורך ביצוע תפקידו, מכוח חובה על פי דין למסור מידע או אם הורשה לכך על ידי בית המשפט, וינקוט אמצעים, ככל הדרוש, כדי להבטיח שהעובדים בשירותו ישמרו על סודיות כאמור.
10. כונס נכסים שלא שילם סכום המגיע ממנו, לא הגיש דין וחשבון או שגרם נזק לנכסים או לחצרים שלגביהם ניתן הצו, מתוך זדון או רשלנות, רשאי בית המשפט להורות על עיקול נכסיו, למכרם ולהשתמש בדמי המכר לסילוק כל סכום המגיע מכונס הנכסים או לכיסוי כל הפסד שגרם, ואת היתרה ישלם לכונס הנכסים.
11. בית המשפט רשאי, בכל עת, לפי בקשת בעל דין או כונס הנכסים, לבטל את צו המינוי או לשנותו, אם ראה שנוסחיו העניין מצדיקות זאת.
12. צו מינוי יפקע באחת מאלה:
- (1) המבקש לא המציא את העתק הצו והמסמכים כאמור בתקנה 6(ב);
 - (2) התובענה נדחתה, נמחקה או הופסקה, ואם נותר צו המינוי בתוקף לאחר מתן פסק הדין – אם פסק הדין בוצע;
 - (3) הצו ניתן לפני שהוגשה התובענה, והתובע לא הגיש את כתב התביעה בתוך שבעה ימים מיום נתינתו, או במועד מאוחר יותר שקבע בית המשפט כאמור בסעיף 17(ג) לחוק.
13. הוראות פרק זה יבואו במקום הוראות סימן ד' לפרק ט"ו בחלק ב' לתקנות סדר הדין האזרחי.
- סימן ב': כניסה, חיפוש ותפיסה**
14. משניתן צו מינוי רשאי כונס הנכסים להיכנס, בתוך המועד הקבוע בצו, לחצרים שלגביהם ניתן הצו (להלן – החצרים), ולערוך בהם חיפוש לשם תפיסת הנכסים האמורים בצו (להלן – הנכסים); כונס הנכסים רשאי לצלם את החצרים, לתפוס את הנכסים, להעתיקם, לצלמם, ולעשות בהם את האמור בצו.
15. הכניסה, החיפוש והתפיסה ייעשו בנוכחות שני עדים; קודם לביצוע הצו יעמיד כונס הנכסים את העדים על כך שמחובתם לשמור על סודיות המידע שהגיע אליהם אגב הכניסה, החיפוש והתפיסה, איסור השימוש בו ואיסור גילוי לאחר, ויחתים על התחייבות לשמירת סודיות כאמור.
16. החיפוש והתפיסה ייערכו גם בנוכחות מי שנגדו ניתן הצו, או אדם אחר מטעמו, אלא אם כן החליט בית המשפט אחרת, מנימוקים מיוחדים שיירשמו.
17. (א) כונס הנכסים יערוך דין וחשבון על הכניסה, החיפוש והתפיסה; הדין וחשבון יהיה ערוך לפי טופס 3 שבתוספת, וייחתם בידי כונס הנכסים והעדים; כונס הנכסים יחתים על הדין וחשבון גם את מי שנגדו ניתן הצו או מי מטעמו שהיה נוכח בשעת החיפוש והתפיסה, והם זכאים להעיר בו כל הערה ולקבל העתק ממנו; סירב מי שהיה נוכח בשעת החיפוש והתפיסה לחתום על הדין וחשבון, יציין כונס הנכסים בדין וחשבון את שמו ואת העובדה שסירב לחתום.
- (ב) כונס הנכסים יגיש לבית המשפט, בתוך שבעה ימים מיום ביצוע החיפוש והתפיסה, את הדין וחשבון כאמור בתקנת משנה (א) וימציא העתקים ממנו לבעלי הדין.
18. היו בין הנכסים שנתפסו או שהועתקו, מסמכים, מחשב, חומר מחשב או פלט כהגדרתם בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995, או נכסים שבעת החיפוש טען מי שנגדו ניתן הצו כי הם סוד מסחרי, יישארו נכסים כאמור בידי כונס הנכסים, והוא ישמור בסוד את תוכנם, ולא יגלה אותם אף למבקש, עד לקיום דיון במעמד כל הצדדים, שבו יכריע בית המשפט מה ייעשה בהם; בית המשפט רשאי לאפשר גילוי לפני קיום דיון כאמור, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

- החזקת הנכסים 19. (א) על כונס הנכסים להחזיק בנכסים שנתפסו על פי צו המינוי, עד שיחליט בית המשפט מה ייעשה בהם.
- (ב) בית המשפט רשאי, בכל עת, לפי בקשת כונס הנכסים או אחד מבעלי הדין, להורות מה ייעשה בנכסים שנתפסו, לרבות מתן צו למכירתם של נכסים העלולים להתקלקל ולגבי אופן המכירה ודין דמי המכר.
- (ג) לא ניתנה החלטה מה ייעשה בנכסים עד סיום הדיון בתובענה, יורה בית המשפט בסיום הדיון בתובענה מה ייעשה בהם; הורה בית המשפט על השמדת הנכסים – יורה מי יבצע את ההשמדה, באיזה אופן, והמועד שבו תבוצע.
- סימן ג': הוראות בדבר הצטרפות צד שלישי**
- הודעה מטעם בית המשפט 20. (א) היו הנכסים או הראיות נושא צו המינוי מצויים בחזקתו של צד שלישי, ימציא לו כונס הנכסים, בעת ביצוע הצו, את הודעת בית המשפט על זכותו להצטרף להליך כאמור בסעיף 20(ב) לחוק, בצירוף העתקי המסמכים האמורים בתקנה 6(א).
- (ב) הודיע בית המשפט לצד שלישי על זכותו להצטרף להליך כאמור בסעיף 20(ד) לחוק, יצורפו להודעת בית המשפט העתקי המסמכים האמורים בתקנה 6(א).
- הודעת הצטרפות 21. (א) הצטרפות של צד שלישי לפי סעיף 20 לחוק, תהא בהודעה בכתב; ההודעה ומצורפיה יוגשו לבית המשפט במספר עותקים מספיק, לשם המצאה לכל בעלי הדין.
- (ב) בהודעת הצטרפות יפורטו:
- (1) שמו של הצד השלישי, מספר זהותו, מקום מגוריו ומענו להמצאת כתבי-דין, ואם היה תאגיד – האופן שבו התאגד;
 - (2) ענינו של הצד השלישי בבקשה לצו מינוי, לרבות אם יש לו זכויות בנכסים וטיבן של זכויות כאמור;
 - (3) עמדת הצד השלישי באשר לבקשה לצו מינוי.
- (ג) להודעת הצטרפות יצורפו תצהיר, לשם אימות העובדות המשמשות יסוד להודעה וכן העתק כל מסמך שעליו היא נסמכת.
- (ד) הוגשה הודעת הצטרפות, יומצא עותק ממנה וממצורפיה לכל בעלי הדין, יחד עם הודעה בדבר המועד לדיון, כאמור בסעיף 20(ה) לחוק.
- פרק ג': שונות**
22. על הליכים על פי החוק בכל ענין שאינו מוסדר בתקנות אלה, יחולו, בשינויים המחויבים, תקנות סדר הדין האזרחי, ואולם על הליכים כאמור בפני בית הדין לעבודה, יחולו, בשינויים המחויבים, תקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין), התשנ"ב-1991.
23. הוראות פרקים א' וב' יחולו, כפוף לסעיף 12 לחוק, על העוולות של גניבת עין וגזל סוד מסחרי בלבד.
24. תחילתן של תקנות אלה ביום תחילתו של החוק.
- תחילת תקנות סדר הדין האזרחי ותקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין) תחילה

תוספת

- טופס 1 (תקנה 4(א)) צו מינוי כונס נכסים
- טופס 2 (תקנה 7) ערובה של כונס הנכסים
- טופס 3 (תקנה 17(א)) דין וחשבון על כניסה, חיפוש ותפיסה

חוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 **תוכן עניינים**

פרק א': פרשנות	סעיף 1
הגדרות	233
פרק ב': הטעיה וניצול מצוקה	
איסור הטעיה	סעיף 2
איסור הפעלת השפעה בלתי הוגנת	סעיף 3
איסור הפעלת השפעה בלתי הוגנת במצב חירום	סעיף 3א
חובת גילוי לצרכן	סעיף 4
חובה אחיד ומידע אחר המיועד לצרכן	סעיף 4א
זהות העוסק	סעיף 4ב
חובת גילוי מדיניות החזרת טובין	סעיף 4ג
חשיפה נאותה של מצרכי מזון בפיקוח	סעיף 4ד
עריכת חוזה בכתב ומסירתו	סעיף 5
אחריות להטעיה באריזה	סעיף 6
אחריות להטעיה בפרסומת	סעיף 7
פרסומת או דרכי שיווק אחרות המכוונות לקטינים	סעיף 7א
סייגים לשימוש בשם	סעיף 7ב
פרק ג': הוראות לעניין סוגים של עסקאות	
הגדרות	סעיף 8
הודעת פרטים בעסקת אשראי	סעיף 9
נקיבת הפרש כוזב	סעיף 10
אי-קיום צו	סעיף 11
תניה לענין תשלומים	סעיף 12
איסור התניית תשלום באמצעות כרטיס חיוב בסכום רכישה מזערי	סעיף 12א
מקדמות וערובות	סעיף 13
עסקה לתקופה קצובה	סעיף 13א
ביטול עסקה לתקופה קצובה	סעיף 13א1
משלוח חשבוניות והודעות תשלום לצרכן	סעיף 13ב
מועדים לתשלום באמצעות הרשאה לחיוב חשבון	סעיף 13ב1
משלוח הודעת חוב לצרכן	סעיף 13ב2
חובות גילוי בעסקה מתמשכת	סעיף 13ג
ביטול עסקה מתמשכת	סעיף 13ד
החזר בשל חיוב בסכום עודף בעסקה מתמשכת	סעיף 13ד1
עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה	סעיף 13ה
ביטול עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה	סעיף 13ו
תוצאות ביטול עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה	סעיף 13ז
תעריף שנקבע לפי דין – איסור גביית עמלה ודרכי תשלום	סעיף 13ח
עסקה ברוכלות	סעיף 14
עסקה בענין רכישה של יחידות נופש	סעיף 14א
תשלום בדרך של מתן הוראת תשלום	סעיף 14ב
עסקת מכר מרחוק	סעיף 14ג
ביטול עסקה ברוכלות ועסקת מכר מרחוק על ידי צרכן שהוא אדם עם מוגבלות, אזרח ותיק או עולה חדש	סעיף 14ג1
ביטול עסקת מכר מרחוק למתן שירותי תיירות מחוץ לישראל	סעיף 14ג2
	סעיף 14ד

252	תוצאות ביטול של עסקה	סעיף 14ה
253	החזר כספי או זיכוי בשל החזרת טובין	סעיף 14ו
253	זיכוי בשל ביטול עסקה	סעיף 14ז
253	תווי קנייה	סעיף 14ח
254	דרכי ביטול עסקה וחובת גילוי	סעיף 14ט
254	מכירה מיוחדת	סעיף 15
255	מחיר מיוחד	סעיף 16
255	שינוי תכנית הטבות לצרכן או סיומה	סעיף 16א
256	הקמת מאגר להגבלת פניות שיווקיות וניהולו	סעיף 16ב
257	איסור פנייה שיווקית למספר טלפון הרשום במאגר פרק ד': סימון טובין והצגת מחירים	סעיף 16ג
257	סימון טובין ואריזתם	סעיף 17
258	הגדרות לענין פרק ד'	סעיף 17א
258	חובת הצגת מחיר על טובין והמחיר המחייב	סעיף 17ב
258	הצגת מחירי שירותים	סעיף 17ג
258	פרסום ונקיבה של מחירי נכסים ושירותים	סעיף 17ד
258	סייג להצגה של המחיר הכולל	סעיף 17ה
258	כללים שונים לפרסום מחירי נכסים ושירותים	סעיף 17ו
258	פטור	סעיף 17ז
259	הצבת מכשיר שקילה במכר טובין לפי משקל	סעיף 17ח
259	איסור מכירה והחזקה	סעיף 18
259	פיצויים	סעיף 31
260	פיצויים לדוגמה	סעיף 31א
261	ביטול עסקה	סעיף 32
262	תוספת ראשונה	
263	תוספת שניה	
		סעיף 1
		סעיף 2
		סעיף 3
		סעיף 4
		סעיף 5
		סעיף 6
		סעיף 7
		סעיף 8
		סעיף 9
263	תוספת שלישית	
		סעיף 1
		סעיף 2
		סעיף 3
263	תוספת רביעית	
265	תוספת חמישית	
		סעיף 1
		סעיף 2
		סעיף 3
		סעיף 4
		סעיף 5
		סעיף 6
265	תוספת שישית	

סעיף 1

סעיף 2

סעיף 3

סעיף 4

פרק א': פרשנות

1. בחוק זה –
- "חוק החברות" – חוק החברות, התשנ"ט-1999 ;
- "אכיפה מינהלית" – עיצום כספי, התראה מינהלית והתחייבות להימנע מהפרה ;
- "דמי פיגורים" ו"ריבית שקלית" – כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה ;
- "הוועדה המייעצת" – הוועדה שמונתה לפי סעיף 22א ;
- "הממונה" – הממונה שנתמנה לפי סעיף 19 ;
- "הרשאה לחיוב" – כהגדרתה בחוק שירותי תשלום ;
- "הרשות" – הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן, שהוקמה לפי סעיף 19א ;
- "זכיון" – בעל זכות שימוש בשם העוסק המקיים מערכת עסקית חשבונאית נפרדת מהעוסק ;
- "חוק זה" – לרבות התקנות לפיו ;
- "חוק פסיקת ריבית והצמדה" – חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 ;
- "חוק שירותי תשלום" – חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019 ;
- "מכר" – לרבות השכרה, מקח-אגב-שכירות, הצגה למכירה, הצעה למכירה, וחליפין ;
- "מספר זהות" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק החברות ;
- "מפקח" – מי שהממונה הסמיכו למפקח בהתאם להוראות סעיף 20א ;
- "מקום העסק" – מקום שבו מתנהל עסקו של העוסק, לרבות סניף שלו, ובלבד שהסניף אינו מנוהל על ידי זכיון ;
- "נכס" – טובין, מקרקעין, זכויות, ניירות ערך כמשמעותם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, ואיגרות חוב ממשלתיות ;
- "עוסק" – מי שמוכר נכס או נותן שירות דרך עיסוק, כולל יצרן ;
- "עסקה" – מכירת נכס או מתן שירות ;
- "פקודת מעצר וחיפוש" – פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 ;
- "פרסומת" – לרבות פרסום שמומן או שנתמך בידי גורם מסחרי הקשור לנושא הפרסום, או שהמפרסם קיבל בעדו, מראש או בדיעבד, תשלום או כל טובת הנאה אחרת, או התחייבות לקבלם מאת גורם מסחרי כאמור ;
- "צרכן" – מי שקונה נכס או מקבל שירות מעוסק במהלך עיסוקו לשימוש שעיקרו אישי, ביתי או משפחתי ;
- "שם", לענין יחיד – השם הפרטי ושם המשפחה, ולענין תאגיד – השם הרשום של התאגיד במרשם המתנהל בהתאם לדין שעל פיו הוקם ומענו ;
- "השר" – שר התעשייה, המסחר והתיירות.

פרק ב': הטעיה וניצול מצוקה

2. (א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת, לרבות לאחר מועד ההתקשרות בעסקה – העלול להטעות צרכן בכל ענין מהותי בעסקה (להלן – הטעיה) ; בלי לגרוע מכלליות האמור יראו ענינים אלה כמהותיים בעסקה :
- (1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות ;
 - (2) המידה, המשקל, הצורה והמרכיבים של נכס ;
 - (3) מועד ההספקה או מועד מתן השירות ;
 - (א3) המקום שאליו יסופק לצרכן הנכס או השירות, לרבות הספקה לאזור, כהגדרתו בתקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות

ועזרה משפטית), התשכ"ז-1967, כפי שהוארך תוקפן ותוקן נוסחן בחוק, מעת לעת ;

(4) השימוש שניתן לעשות בנכס או בשירות, התועלת שניתן להפיק מהם והסיכונים הכרוכים בהם, לרבות מצג בנכס או על גבי הנכס, המעיד על השימוש, על התועלת או על הסיכונים כאמור, ובכלל זה מצג או מספר המופיע באופן פיזי או דיגיטלי ;

(5) דרכי הטיפול בנכס ;

(6) זהות היצרן, היבואן או נותן השירות ;

(7) השם או הכינוי המסחרי של הנכס או השירות ;

(8) מקום הייצור של הנכס ;

(9) תאריך הייצור של הנכס או תאריך תפוגתו ;

(10) החסות, העידוד או ההרשאה שניתנו לייצור הנכס או למכירתו או למתן השירות ;

(11) התאמתו של הנכס או השירות לתקן, למיפרט או לדגם ;

(12) קיומם של חלפים, אבזרים או חמרים המיוחדים או המתאימים לתיקון הנכס או לשימוש בו ;

(13) המחיר הרגיל או המקובל או המחיר שנדרש בעבר, לרבות תנאי האשראי ושיעור הריבית ;

(14) חוות דעת מקצועית או תוצאות של בדיקה שניתנו לגבי טיב הנכס או השירות, מהותם, תוצאות השימוש בהם, והסיכונים הכרוכים בהם ;

(15) השימוש הקודם שנעשה בנכס או היותו חדש או משופץ ;

(16) שירות אחזקה ותנאים ;

(17) תנאי אחריות לנכס או לשירות ;

(18) כמות הטובין שבמלאי מסוג נושא העסקה ;

(19) היות העסקה שלא במהלך עסקים.

(20) היות מקורו של הנכס הנמכר בפשיטת רגל, בכינוס נכסים או בפירוק של חברה.

(21) תנאי הביטול של עסקה.

(ב) לא ימכור עוסק, לא ייבא ולא יחזיק לצרכי מסחר נכס שיש בו הטעיה ולא ישתמש בנכס כאמור למתן שירות.

(1ב) לא יציב עוסק שלט ולא יודיע בכל דרך אחרת, שאין הוא אחראי לכל נזק גוף העלול להיגרם לצרכן בתחום העסק או בחצריו.

(2ב) עוסק המודיע, בכל דרך שהיא, שאין לצרכן זכות לבטל עסקה, או לקבל חזרה את כספו, יסייג את הודעתו באופן שיובהר כי האמור בהודעה אינו חל במקרים שנקבעו לפי חוק.

(ג) הוראות סעיף זה יחולו גם על פרסומת.

(א) לא יעשה עוסק, במעשה או במחדל (בסעיף זה – מעשה), בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת, דבר העלול לפגוע ביכולתו של צרכן לקבל החלטה אם להתקשר בעסקה עמו, באופן שיש בו שלילה של חופש ההתקשרות של הצרכן או פגיעה מהותית בחופש ההתקשרות שלו (להלן – הפעלת השפעה בלתי הוגנת).

(ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א), יראו עוסק שביצע מעשה מן המעשים המפורטים להלן, כמי שהפעיל השפעה בלתי הוגנת :

(1) הגביל את יכולתו של צרכן לעזוב מקום או יצר בפני צרכן את הרושם שהוא מוגבל ביכולתו לעזוב מקום ;

(2) מנע מצרכן את האפשרות להתייעץ לגבי התקשרות בעסקה או לגבי תנאיה ;

איסור השפעה הוגנת
 הפעלת בלתי

3.

- (3) ערך ביקורים חוזרים ונשנים בבית צרכן כדי לשכנעו לקשור עמו עסקה, אף שהצרכן הביע, במפורש או במשתמע, את רצונו כי יימנע מכך;
- (4) ביצע פניות חוזרות ונשנות לצרכן או לבני משפחתו כדי לקשור עסקה, אף שהביעו, במפורש או במשתמע, את רצונם כי יחדל מכך;
- (5) ניצל מוגבלות נפשית, שכלית או גופנית של צרכן;
- (6) ניצל את העובדה שצרכן אינו יודע את השפה שבה נקשרת העסקה במידה מספקת לשם הבנת העסקה;
- (7) איים או נקט אמצעי הפחדה כלשהו כלפי צרכן או כלפי בני משפחתו;
- (8) סיפק לצרכן נכס או שירות בתשלום, ללא בקשה מפורשת של הצרכן;
- (9) יצר רושם כי צרכן זכה או יזכה בפרס או בהטבה אחרת, אף שאין פרס או הטבה כאמור או שנדרש תשלום מהצרכן או תנאי אחר כדי לקבל את הפרס או את ההטבה ואלה לא פורסמו מראש;
- (10) מנע מצרכן להביא למקום העסק או מקום אחר המנוהל על ידי עוסק (בפסקה זו – מקום) מזון או שתייה מאותו סוג הנמכר במקום, אלא אם כן המקום במהותו הוא בית אוכל; הוראות פסקה זו לא יחולו אם המשטרה או ממונה ביטחון כהגדרתו בחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998, הורו על מניעה כאמור מטעמי ביטחון הציבור.

בסעיף זה, "מצב חירום" – כל אחד מאלה:

א.3. (א) איסור השפעה בלתי הוגנת במצב חירום

- (1) מצב מיוחד בעורף לפי סעיף 9 לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951;
 - (2) אירוע חירום אזרחי לפי סעיף 90 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971;
 - (3) מצב חירום שנקבע לפי חוק לשם התמודדות עם מחלה מידבקת.
- (ב) הוכרז מצב חירום ושוכנע השר כי יש חשש ממשי שעוסקים ינצלו את מצב החירום כדי להעלות מחירים של טובין חיוניים או שירותים חיוניים, רשאי הוא, בהתייעצות עם שר האוצר, להכריז כי בתקופה שיקבע לפי סעיף קטן (ו)(1) יחולו הוראות סעיף זה, במדינה או בחלק ממנה כפי שיקבע (בסעיף זה – הכרזה על איסור השפעה בלתי הוגנת במצב חירום); לא נמסרה עמדת שר האוצר בתוך שבעה ימים מהיום שבו השר פנה אליו בעניין, יראו, בתום אותה תקופה, כאילו קוימה חובת ההתייעצות לפי סעיף קטן זה.
- (1) הכריז השר כאמור בסעיף קטן (ב), יקבעו הממונה והממונה על התקציבים במשרד האוצר, בהודעה שתפורסם ברשומות, טובין חיוניים ושירותים חיוניים, למעט פירות וירקות בכפוף להוראות פסקה (3), והכול בהתחשב במאפייניו ובנסיבותיו של מצב החירום (בסעיף זה – ההודעה); הממונה והממונה על התקציבים במשרד האוצר רשאים לעדכן את ההודעה כאמור מזמן לזמן;
 - (2) לא הסכימו הממונה והממונה על התקציבים על טובין או שירותים כאמור בפסקה (1), יביאו את העניין בלא דיחוי להכרעת נציג ציבור שימנו השר ושר האוצר (בסעיף קטן זה – השרים), שהוא איש סגל בכיר בתחום הכלכלה של מוסד להשכלה גבוהה, שהוכר לפי חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958; על מינויו וכהונתו של נציג הציבור כאמור יחולו, בשינויים המחויבים, ההוראות החלות לעניין חבר ועדת הערר לפי סעיף 5(א)(3) לחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996; אין במחלוקת כאמור כדי למנוע פירסום הודעה לגבי טובין ושירותים שעליהם יש הסכמה;

- (3) סברו השרים כי יש לכלול בהודעה פרי מסוים או ירק מסוים, רשאים הם, בהתייעצות עם שר החקלאות ופיתוח הכפר, להורות לממונה ולממונה על התקציבים לכלול אותם בהודעה.
- (1) (ד) בתקופת ההכרזה על איסור השפעה בלתי הוגנת במצב חירום, יראו עוסק כמי שהפעיל השפעה בלתי הוגנת אם הציע, הציג או מכר לצרכן טובין חיוניים או שירותים חיוניים הנכללים בהודעה במחיר העולה באופן ניכר וחריג, כפי שנקבע בנוהל לפי פסקה (6), על המחיר הממוצע של הטובין או השירותים האמורים כפי שנמכרו בשלושת החודשים שקדמו להכרזה על מצב חירום (בסעיף זה – המחיר הממוצע), ולעניין פירות או ירקות – בכפוף להוראות פסקה (7);
- (2) נמכרו הטובין או השירותים על ידי העוסק בתקופה קצרה משלושת החודשים שקדמו להכרזה על מצב חירום – יחושב המחיר הממוצע לפי אותה תקופה;
- (3) לא נמכרו הטובין או השירותים על ידי אותו עוסק בשלושת החודשים שקדמו להכרזה על מצב חירום, או שהעוסק לא מסר לממונה או למפקח ידיעה או מסמך לפי סעיף 21(2) לשם פיקוח על ביצוע הוראות סעיף זה – יחושב המחיר הממוצע כמחיר הממוצע של הטובין או השירותים בשלושת החודשים שקדמו להכרזה על מצב חירום, כפי שנמכרו על ידי עוסקים אחרים בעלי מאפיינים דומים לאלה של אותו עוסק;
- (4) לא נמכרו הטובין על ידי אותו עוסק ועל ידי עוסקים אחרים בעלי מאפיינים דומים לו בשלושת החודשים שקדמו להכרזה על מצב חירום, יחושב המחיר הממוצע כמחיר הממוצע של מוצר דומה לאותם טובין כפי שנמכרו על ידי אותו עוסק בתקופה האמורה; לעניין זה, יראו מוצר כדומה לאותם טובין אם השימוש בו דומה לשימוש שנעשה בהם והוא זהה להם במשקלו ובגודלו;
- (5) על אף האמור בפסקאות (1) עד (4), לעניין הכרזה על איסור השפעה בלתי הוגנת במצב חירום שהשר הכריז לאחר שחלפה שנה מהיום שבו הוכרז מצב חירום, יובאו בחשבון שלושת החודשים שקדמו למועד כניסתה לתוקף של ההכרזה על איסור השפעה בלתי הוגנת;
- (6) הממונה, בהתייעצות עם ועדת המחירים כמשמעותה בסעיף 3 לחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996, יקבע בנוהל אמות מידה שלפיהן יראו עלייה במחיר כעלייה באופן ניכר וחריג; אמות מידה לעניין פירות וירקות ייקבעו בהתייעצות עם ועדת המחירים כאמור, שבה שני חברים שהם עובדי משרד החקלאות ופיתוח הכפר; נוהל לפי פסקה זו יפורסם באתר האינטרנט של הרשות;
- (7) נכללו בהודעה פירות או ירקות, יקבעו השרים, בצו, בהתייעצות עם שר החקלאות ופיתוח הכפר, את אופן חישוב המחיר הממוצע של פרי או ירק שנכללו בהודעה, ולא יחולו לגבי הוראות פסקאות (1) עד (5) לעניין חישוב המחיר הממוצע.
- (ה) על אף האמור בסעיף קטן (ד), לא יראו עוסק כמי שהפעיל השפעה בלתי הוגנת אם התקיים אחד מאלה:
- (1) העלייה במחיר הטובין או השירותים נעשתה לפי דין או לפי הסכם בין עוסק לצרכן שנחתם לפני ההכרזה על מצב חירום;
- (2) העלייה במחיר הטובין או השירותים נובעת מהתייקרות העלויות שהעוסק נדרש לשאת בהן כדי לספק את הטובין או השירות;
- (3) נסיבות חריגות שקבע השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.
- (1) (ו) הכרזה על איסור השפעה בלתי הוגנת במצב חירום תיכנס לתוקף עם פרסומה ברשומות ותהיה בתוקף לתקופה שלא תעלה על 45 ימים, ורשאי השר להאריך את תוקפה בתקופות נוספות שלא יעלו על 30 ימים כל אחת, ובלבד שאם סך תקופות ההכרזה עלה על 75 ימים, לא יאריך השר את תוקף ההכרזה אלא בצו באישור ועדת הכלכלה של הכנסת;

(2) פקע תוקפה של ההכרזה על מצב חירום, יפקע תוקפה של ההכרזה על איסור השפעה בלתי הוגנת במצב חירום; חדלו להתקיים הנסיבות שבשלן הכריז השר הכרזה על איסור השפעה בלתי הוגנת במצב חירום, יבטל את ההכרזה בלא דיחוי.

חובת גילוי לצרכן	4.	(א)	עוסק חייב לגלות לצרכן –
		(1)	כל פגם או איכות נחותה או תכונה אחרת הידועים לו, המפחיתים באופן משמעותי מערכו של הנכס;
		(2)	כל תכונה בנכס המחייבת החזקה או שימוש בדרך מיוחדת כדי למנוע פגיעה למשתמש בו או לאדם אחר או לנכס תוך שימוש רגיל או טיפול רגיל;
		(3)	כל פרט מהותי לגבי נכס שקבע השר באישור ועדת הכלכלה של הכנסת;
			אולם תהא זו הגנה לעוסק אם הוכיח כי הפגם, האיכות או התכונה או הפרט המהותי בנכס היו ידועים לצרכן.
		(ב)	הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על שירות.
חוזה אחיד ומידע אחר המיועד לצרכן	4א.		השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע בתקנות הוראות לעניין –
		(1)	האותיות, כולן או חלקן, בחוזה אחיד כמשמעותו בחוק החוזים האחדים, התשמ"ג-1982 (בסעיף זה – חוזה אחיד), או בתנאי הכלול במידע אחר המיועד לצרכן, לרבות בפרסומת, ובכלל זה הוראות לעניין הגודל המזערי של האותיות כאמור, היחס בין לבין השטח שבו כלול המידע, ואופן כתיבתן והצגתן;
		(2)	רשימת תנאים מהותיים בחוזה אחיד, הבלטתם ואופן ניסוחם, לרבות החובה לצרף מסמך נפרד לגביהם; הוראות לפי פסקה זו יכול שיהיו לפי סוגי עוסקים או שירותים.
זהות העוסק	4ב.		עוסק חייב לגלות לצרכן את שמו ומספר הזהות שלו על גבי כל אחד מאלה:
		(1)	תכתובת מטעמו המופנית לצרכן מסוים; לענין פסקה זו, "תכתובת" – טופס הזמנה, תעודת אחריות ואישור התקנה;
		(2)	הצעה מטעמו לכריתת חוזה;
		(3)	חוזה שעליו הוא חותם;
		(4)	שובר תשלום באשראי או חשבונית מס.
חובת מדיניות טובין	4ג.	(א)	עוסק המציע, המציג, או המוכר טובין לצרכן, יציג במקום עסקו, במקום הנראה לעין ובאותיות ברורות וקריאות, מודעה המפרטת את מדיניותו לגבי החזרת טובין שלא עקב פגם; במודעה יצוין אם ניתן להחזיר טובין כאמור, לרבות הגבלות להחזרת הטובין, תנאי החזרה, אופן וסוג החזר שיקבל הצרכן (בחוק זה – מדיניות החזרת טובין); צוין במודעה כי לא ניתן להחזיר טובין, הן בדרך כלל והן במקרים מסוימים, יחולו הוראות סעיף 2(ב).
		(ב)	ביקש הצרכן להחזיר לעוסק טובין שלא עקב פגם, בהתאם למדיניות החזרת טובין המפורטת במודעה, והעוסק לא פעל בהתאם לאותה מדיניות, רשאי הצרכן להחזירם לעוסק בתוך שבעה ימים מיום שסורב, והעוסק יהיה חייב להשיב לו את מלוא התמורה שקיבל באופן שבו שילם הצרכן, ובלבד שלא חלה הרעה במצב הטובין; לענין זה, פתיחת האריזה כשלעצמה לא תיחשב כהרעה במצב הטובין, אלא אם כן השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, קבע אחרת לגבי טובין או סוגי טובין.
		(ג)	לא הציג עוסק מודעה כאמור בסעיף קטן (א), חזקה כי מדיניותו לגבי החזרת טובין שלא עקב פגם היא מתן אפשרות לצרכן להחזיר לו את הטובין, וההוראות לפי סעיף קטן (ב) יחולו לענין זה, בשינויים המחויבים.
		(ד)	הוראות סעיף זה לא יחולו על –
		(1)	מוצרי מזון או טובין פסידיים;

- (2) טובין הניתנים להקלטה, לשעתוק, או לשכפול, שהצרכן פתח את אריזתם המקורית;
- (3) טובין שיוצרו במיוחד לפי הזמנה של הצרכן;
- (4) טובין שבהתאם להוראות שניתנו לפי דין אין להחזירם;
- (5) טובין שקבע השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.
- (ה) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מכל זכות העומדת לצרכן במקרה של הפרת תנאי עסקה לפי כל דין.
- (ו) השר רשאי לקבוע הוראות לענין סעיף זה, לרבות בדבר הצגת המודעה במקום העסק כאמור בסעיף קטן (א), ובדבר גודל האותיות.
- (א) 74. חשיפה נאותה של מצרכי מזון בפיקוח בסעיף זה, "מצרך מזון בפיקוח" – מצרך מזון שחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996, הוחל עליו בצו, ונקבע לו מחיר או מחיר מרבי לפי פרק ה' לחוק האמור או הוחל עליו פיקוח לפי פרק ו' לחוק האמור.
- (ב) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע הוראות לענין חובת עוסק להקצות שטח מכירה ייעודי למצרכי מזון בפיקוח, בשטח, במיקום, באופן ובמועדים שיקבע, ובשים לב, בין השאר, לגודלו של העוסק, לסוג המצרך ולדרך אחסנתו.
- (א) 5. עריכת חוזה בכתב ומסירתו היה לשר יסוד סביר להניח כי הדבר דרוש למניעת הטעיה או ניצול מצוקת הצרכן, רשאי הוא לקבוע בתקנות, לגבי סוגי עסקים או שירותים, כי עוסק חייב לערוך חוזה בכתב עם הצרכן, ולציין בו את הפרטים שנקבעו בתקנות.
- (ב) עוסק, העומד לחתום על חוזה עם צרכן, חייב לתת לו הזדמנות סבירה לעיין בחוזה לפני חתימתו, וכן למסור לו עותק ממנו לאחר החתימה.
- (א) 6. אחריות להטעיה באריות היתה הטעיה בעיצוב הנכס או באריותו, על גבי האריות או במצורף לה, יראו גם את היצרן, היבואן, האורז והמעצב כמפירים את הוראות סעיף 2.
- (ב) בתובענה בשל עוולה לפי סעיף זה תהא ליצרן, ליבואן, לאורז ולמעצב הגנה אם הוכיח שלא הוא אחראי להטעיה אלא פלוני שנקב בשמו ובמענו.
- (א) 7. אחריות להטעיה בפרסומת, יראו כמפירים את הוראות סעיף 2 –

- (1) את מי שמטעמו נעשתה הפרסומת ואת האדם שהביא את הדבר לפרסום וגרם בכך לפרסומו;
- (2) אם היתה הפרסומת מטעה על פניה או שהם ידעו שהיא מטעה – אף את המפיץ או מי שהחליט בפועל על הפרסום.
- (ב) הובאו בפרסומת עובדות בדבר התכונות של נכס או של שירות או בדבר ממצאי בדיקה שנעשתה בהם או בדבר התוצאות הצפויות מהשימוש בהם, יהא הממונה רשאי לדרוש ממי שמטעמו נעשתה הפרסומת או ממי שהביא את הדבר לפרסום וגרם בכך לפרסומו שיציג ראיות להוכחת אותן עובדות; לא הציג ראיות כאמור להנחת דעתו של הממונה, תהא בכך ראיה לכאורה שהפרסומת היתה מטעה, אולם תהא זו הגנה למי שמטעמו נעשתה הפרסומת ולאדם שהביא את הדבר לפרסום וגרם בכך לפרסומו כי לא ידעו ולא היה עליהם לדעת שהפרסומת מטעה.
- (ג) (1) פרסומת העלולה להביא אדם סביר להניח, כי האמור בה אינו פרסומת, יראו בכך פרסומת מטעה אף אם תכנה אינו מטעה;
- (2) המפרסם פרסומת בצורה של כתבה, מאמר או ידיעה עיתונאית, בלי לציין באופן ברור כי המדובר בפרסומת, יראו בכך פרסומת מטעה, אף אם תוכנה אינו מטעה;
- (3) לענין סעיף קטן זה, השתתפות עיתונאי, לרבות מגיש, קריין או מנחה בכל כלי תקשורת, בפרסומת, יראו אותה כפרסומת מטעה, אם אין בה הבחנה ברורה בין עבודתו המקצועית לבין הפרסומת;
- (4) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע כללים בדבר הנוסח והדרך שבהם על המפרסם לציין או לשדר כי מדובר בפרסומת.

- (ד) חזקה שפרסומת נעשתה בידי מי שמצויין בה כמציע הנכס או השירות, אלא אם כן צויין אחרת בפרסומת עצמה.
- (ה) פרסומת העלולה להטעות צרכן בישראל – אחת היא, לענין סעיף זה, אם נעשתה בישראל או מחוצה לה.
- (א) 7א. לא יפרסם אדם פרסומת ולא ינקוט דרך שיווק אחרת אם הפרסומת או דרך השיווק כאמור עלולות להטעות קטין, לנצל את גילו, תמימותו או חוסר ניסיונו או לעודד פעילות שיש בה כדי לפגוע בגופו או בבריאותו הגופנית או הנפשית.
- (ב) השר רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, עקרונות, כללים ותנאים לפרסומת וכן לדרכי שיווק אחרות המכוונות לקטינים; תקנות כאמור יכול שיתייחסו לקטינים דרך כלל, או עד גיל מסויים.
- (א) 7ב. מי שהתקיים בו אחד מהתנאים המפורטים בסעיף קטן (ב), לא יציג ולא יפרסם את עצמו, במישרין או בעקיפין, כמי שמטרתו היחידה היא להגן על הצרכן או לייעץ לו, ולא יקרא או יכנה את עצמו בשם שמשמע ממנו כי הוא פועל למטרה כאמור.
- (ב) (1) פועל משיקולים עסקיים או למטרות רווח;
 (2) ממומן או נתמך בידי גורם מסחרי;
 (3) הכנסותיו, כולן או חלקן, הן –
 (א) מפרסום מידע מסחרי;
 (ב) מתשלומים של גורמים מסחריים המשתתפים בסקרים שהוא עורך;
 (ג) מדמי חבר קבועים או חד-פעמיים המשולמים על ידי גורמים מסחריים;
 (ד) מתשלומים של גורמים מסחריים בעבור השימוש בתוצאות של סקרים, בדיקות או תחרויות הנערכות על ידיו;
 (ה) ממתן חסות לפעילות מסחרית;
- (4) פרסומיו כוללים פרסומת, גלויה או מוסויות, בתשלום או שלא בתשלום, של גורם מסחרי.

פרק ג': הוראות לענין סוגים של עסקאות

בפרק זה –

8.

הגדרות

- "מחיר במזומן" – המחיר שנקבע לנכס או לשירות אם הוא משתלם כולו בעת כריתת הסכם המכר או הסכם השירות;
- "מחיר באשראי" – המחיר שנקבע לנכס או לשירות אם הוא כולל תוספת על המחיר במזומן בשל כך שאינו משתלם כולו בעת כריתת הסכם המכר או הסכם השירות;
- "מחיר לשיעורין" – תשלומים לשיעורין של המחיר שנקבע לנכס או לשירות שאינם כוללים תוספת על המחיר במזומן בשל כך שאינו משתלם כולו בעת כריתת הסכם המכר או הסכם השירות;
- "מכירה מיוחדת" – מכירת סוף עונה, מכירת חיסול מלא או חלקי, מכירה לרגל אירוע כלשהו, מכירה שבה מוצעת לצרכן הטבה נוסף על הטובין או על השירותים שבעבורם שילם, או כל מכירה אחרת שבה מוצעים הטובין או השירותים של העסק, כולם או חלקם, במחירים מוזלים לתקופה מסוימת, שלא בדרך מתן הנחה לצרכן פלוני;
- "עסקה באשראי" – עסקה שנקבע לה מחיר באשראי;
- "מקדמה" – תשלום מראש של המחיר, כולו או מקצתו, לפני מסירת הנכס או מתן השירות; לענין זה יראו כתשלום גם מתן שטר, כמשמעותו בפקודת השטרות, אף אם ניתן למועד מאוחר ממועד הוצאתו;
- "רוכלות" – הצעת עסקה לצרכן מאת עוסק, או מי מטעמו, שבא שלא לפי הזמנה למקום מגוריו, שירותו הצבאי, עבודתו, לימודיו או לקרבתם, וכן לכל מקום שאינו בית עסק של העוסק או של מי מטעמו (להלן – מקום הצרכן), או פניה יזומה של עוסק לצרכן בכל דרך שהיא, שבעקבותיה הגיע העוסק, או מי מטעמו, למקום הצרכן כדי לקשור עסקה.

הודעת פרטים בעסקת אשראי	9.	(א)	השר רשאי לקבוע בצו טובין ושירותים שעוסק לא יקבע להם מחיר באשראי בעסקה עם צרכן אלא אם הודיע לו לגביהם מראש, בדרך שנקבעה באותו צו, פרטים אלה, כולם או מקצתם: (1) המחיר באשראי והמחיר במזומן; (2) שיעור הריבית, על פי חישוב שנתי, שבמחיר באשראי; (3) מהותה וסכומה של כל תוספת אחרת למחיר; (4) שיעורי התשלום של המחיר באשראי, ובמקח אגב שכירות – של דמי השכירות, ומועדיהם; (5) כל תניה שעל פיה ייפגעו זכויות הצרכן, וכל ריבית או קנס שיוטל עליו, בשל אי-קיום תנאי מתנאי העסקה; (6) כל התניה על דיני הראיות, על סדרי הדין או על סמכות מקומית של בית המשפט; (7) כל פרט אחר.
נקיבת הפרש כוזב	10.	(ב)	השר רשאי בצו לקבוע טובין ושירותים אשר, אם נמכרו או ניתנו תמורת מחיר לשיעורין, תהא חובה על העוסק להודיע בכתב לצרכן על כל תניה כמפורט בסעיף קטן (א)(4), (5) ו-(6) שנקבעה לעסקה. נמצא כי ההפרש בין המחיר במזומן למחיר באשראי, או שיעור הריבית, או סכומה של תוספת אחרת, גדול למעשה מזה שעליו הודיע העוסק לפי סעיף 9, או כי המחיר לשיעורין גבוה מהמחיר במזומן, רשאי הצרכן לשלם לפי הסכום הנמוך, זולת אם הוכיח העוסק כי מקור אי ההתאמה בטעות בתום לב שהצרכן יכול היה להבחין בה בנסיבות העסקה.
אי-קיום צו	11.		לא קיים העוסק את הוראותיו של צו שניתן לפי סעיף 9, רשאי בית המשפט, לפי בקשת צרכן ובהתחשב בנסיבות הענין, לרבות המועד שבו הוגשה הבקשה, לבטל את העסקה ולצוות על החזרת נושא העסקה לעוסק והתמורה או חלקה לצרכן, ורשאי הוא לחייב את העוסק בהוצאות שנגרמו לצרכן וליתן כל הוראה אחרת שתיראה צודקת.
תניה תשלומים לענין	12.	(א)	התנה העוסק, בעסקה באשראי או בעסקה שהמחיר בה הוא מחיר לשיעורין, כי הנכס יחולט או כי הסכום הנוטר יעמוד במלואו לפרעון אם יפגר הצרכן בתשלום שיעור אחד – התנאי בטל, זולת אם היתה העסקה מסוג עסקאות שהשר קבע בצו שהן ניתנות לביטול בשל פיגור כאמור ונתמלאו התנאים לכך שבאותו צו.
		(ב)	בעסקה כאמור בסעיף קטן (א) שהעוסק לא עמד בתנאי מהותי מתנאיה, לא יראו אף בפיגור של יותר משיעור אחד עילה לחילוט הנכס או לדרישה לפרעון מידי של יתרת הסכום.
איסור תשלום באמצעות כרטיס חיוב בסכום רכישה מזערי	12א.	(א)	עוסק המאפשר לצרכן לשלם בכרטיס חיוב, לא יתנה את אפשרות התשלום באמצעות כרטיס חיוב בסכום רכישה מזערי.
		(ב)	השר, בהסכמת שר המשפטים ושר האוצר ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע כי הוראות סעיף זה יחולו גם על אמצעי תשלום כפי שיקבע שאינו כרטיס חיוב.
		(ג)	בסעיף זה, "אמצעי תשלום" ו"כרטיס חיוב" – כהגדרתם בסעיף 11ב לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.
מקדמות וערובות	13.	(א)	השר רשאי לקבוע בצו עסקאות שבהן לא יהא רשאי העוסק לקבל מקדמה מצרכן בשיעור העולה על זה שנקבע בצו, אלא בתנאים מסויימים שנקבעו בצו, או אם נתן לצרכן ערובה כפי שנקבע בצו.
		(ב)	שילם הצרכן מקדמה בעסקה והנכס לא סופק לו או השירות לא ניתן לו, בשל טעמים שהמוכר או נותן השירות אחראים להם, תוך שבועיים מיום שהוסכם עליו, ואם לא הוסכם – תוך שני חדשים מיום התשלום, יהא העוסק חייב בתשלום ריבית שקלית, מהיום שהוסכם עליו ועד ליום ההספקה או מתן השירות בפועל, ויחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה לעניין ריבית זו, בשינויים המחויבים.

לא נתן העוסק ערובה שהיה עליו לתתה לפי סעיף קטן (א), ישלם מיום קבלת המקדמה עד ליום ההספקה כפל הריבית שבסעיף קטן (ב) על האיחור האמור.

בסעיף זה –

”מועד סיום העסקה או ההתחייבות” – אחד ממועדים אלה, לפי העניין:

(1) מועד סיום העסקה לפי פסקה (1) להגדרה ”עסקה לתקופה קצובה”;

(2) מועד סיום התקופה שבה נרכשים טובין או שירותים במחיר מוזל או שניתנת הטבה אחרת בעבורם לפי פסקה (2) להגדרה האמורה;

(3) מועד סיום ההשפעה בעסקאות קשורות לפי פסקה (3) להגדרה האמורה;

”עסקה” – כהגדרתה בסעיף 1, למעט עסקה במקרקעין או התחייבות לעשות עסקה, כמשמעותן בסעיפים 6 ו-7 בחוק המקרקעין, התשכ”ט-1969;

”עסקה לתקופה קצובה” – כל אחת מאלה:

(1) עסקה לתקופה מסוימת לרכישת טובין או שירותים;

(2) עסקה שבה, בתקופה מסוימת, נרכשים טובין או שירותים במחיר מוזל או שניתנת הטבה אחרת בעבורם, בין אם העסקה עצמה היא לתקופה בלתי מסוימת ובין אם היא לתקופה מסוימת, למעט עסקה שבמהלכה, לתקופה מוגבלת ובלא כל תנאי, הוזיל העוסק את מחיר הטובין או השירותים, או הציע הטבה אחרת;

(3) עסקה הקשורה לעסקה אחרת, כך שהמחיר בעבור רכישת טובין או שירותים בעסקה אחת מושפע, לתקופה מסוימת, מהמחיר המשולם בעסקה האחרת או משפיע עליו;

”תקופת ההודעה” – התקופה החלה בין שישים הימים שלפני מועד סיום העסקה או ההתחייבות, לבין שלושים הימים שלפני אותו מועד.

(ב) בעסקה לתקופה קצובה שבה מחייב עוסק חשבון של צרכן בתשלומים, לפי הרשאה לחיוב, יודיע העוסק לצרכן, בתקופת ההודעה, על מועד סיום העסקה או ההתחייבות; המועד האמור יצוין גם בכל אחד מאלה:

(1) בחוזה, אם קיים חוזה בכתב, או במסמך לפי הוראות סעיף 14ג(ב);

(2) בכל חשבונית, או קבלה או הודעת תשלום, הנשלחת לצרכן בתקופה שתחילתה שלושה חודשים לפני מועד סיום העסקה או ההתחייבות, ובלבד שאם נשלחת לצרכן אחת מאלה יותר מאשר פעם בחודש, תחול הוראה זו אחת לחודש בלבד; המועד האמור יצוין בהבלטה מיוחדת ובאותיות ברורות וקריאות;

(3) במסרון למספר הטלפון הנייד שמסר הצרכן לעוסק, אם מסר – 21 ימים לפני מועד סיום העסקה או ההתחייבות, ואם חל מועד מסירת ההודעה לפי פסקה זו בשבת או בחג – ביום שלאחר השבת או החג; ואולם לעניין עוסק המנוי בפרט 2 לתוספת השנייה, אם מספר הטלפון הנייד שמסר הצרכן לעוסק חסום לשירות קבלת מסרונים, יודיע העוסק לצרכן במועד האמור על מועד סיום העסקה או ההתחייבות בשיחת טלפון או בהודעה קולית.

(ג) (1) לתנאי בחוזה הקובע כי ההתקשרות בין הצדדים תימשך לאחר מועד סיום העסקה או ההתחייבות, לא יהיה תוקף, ויראו כאילו נקבע בחוזה שהוא בטל באותו מועד;

(2) הציע עוסק לצרכן, בתקופת ההודעה, להאריך את ההתקשרות ביניהם והצרכן הודיע לעוסק כי הוא מסכים להארכה, יוארך תוקף החוזה בין הצדדים כפי שהסכימו; הציע עוסק לצרכן, לאחר תקופת ההודעה, להאריך את ההתקשרות ביניהם והצרכן הודיע לעוסק כי הוא מסכים להארכה, יוארך תוקף החוזה בין הצדדים כפי שהסכימו, ואולם במהלך שלושים הימים הראשונים שבתקופת ההארכה לא יהיה

העוסק רשאי להעלות את מחירי העסקה או לשנות את תנאיה לרעת הצרכן והצרכן יהיה רשאי להודיע על ביטול הסכמתו.

הוראות סעיף קטן (ג) (1) לא יחולו על – (ד)

(1) טובין או שירותים או סוגים של טובין או שירותים, המפורטים בתוספת השלישית, ובלבד שהעוסק הודיע בכתב לצרכן, במהלך תקופת ההודעה, על מועד סיום העסקה או ההתחייבות; העוסק יפרט בהודעה את תנאי העסקה ויציין בה במפורש כי ההתקשרות ביניהם תימשך לאחר מועד סיום העסקה או ההתחייבות אלא אם כן יודיע הצרכן כי ברצונו לסיימה, וכי זכותו של הצרכן לסיים את ההתקשרות בכל עת; השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לשנות את התוספת השלישית, וכן רשאי הוא לקבוע הוראות או תנאים נוספים שיחולו לגבי טובין או שירותים המפורטים באותה תוספת;

(2) עסקה כאמור בפסקאות (2) או (3) שבהגדרה "עסקה לתקופה קצובה", ובלבד שהתקיימו כל אלה:

(א) סכומי התשלומים שיחולו לאחר מועד סיום העסקה או ההתחייבות ננקבו באופן ברור ומפורט במסמך בכתב שנמסר לצרכן בעת ההתקשרות בין העוסק לצרכן, ויכול שיצוין במסמך כאמור שהסכומים שנקבו יוצמדו למדד כהגדרתו בסעיף 31(ב)(3); ואולם אם התשלומים שיחולו לאחר מועד סיום העסקה או ההתחייבות נקבעים בידי הממשלה או בידי שר, יציין העוסק בהודעה את מחיר העסקה במועד מתן ההודעה, וכן כי המחיר ייקבע כאמור;

(ב) ניתנה לצרכן, בתקופת ההודעה, הודעה בהתאם להוראות סעיף קטן (ב), ובלבד שההודעה ניתנה בכתב ופורטו בה תנאי העסקה; ואולם לא תהיה חובה לתת הודעה כאמור, אם מועד סיום העסקה או ההתחייבות חל לא יאוחר מארבעה חודשים ממועד ההתקשרות בעסקה, והצרכן יהיה רשאי להודיע על סיום ההתקשרות בינו לבין העוסק, לאחר מועד סיום העסקה או ההתחייבות, בלי שיחויב בתשלום כלשהו בשל סיום ההתקשרות.

(ה) לעניין סעיף זה, נטל ההוכחה כי הצרכן הסכים להאריך את ההתקשרות בינו לבין העוסק הוא על העוסק.

צרכן רשאי בכל עת לבטל עסקה לתקופה קצובה, מסוג המנוי בתוספת הרביעית, בדרך ובתנאים המפורטים בה, ויחולו על ביטול עסקה כאמור ההוראות המפורטות לצדה באותה תוספת; לעניין סעיף זה, "עסקה לתקופה קצובה" – לרבות עסקה לרכישת נכס.

(ב) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לשנות, בצו, את התוספת הרביעית.

(ג) הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות סעיפים 14, 14א, 14ג, ו-14 ו-14א ולא לגרוע מהן.

בלי לגרוע מהוראות כל דין, בעסקה מתמשכת שבה מחייב עוסק חשבון של צרכן בתשלומים, לפי הרשאה לחיוב, ישלח העוסק לצרכן, למענו הרשום אצל העוסק, או בדרך ממוחשבת שהצרכן נתן לה את הסכמתו המפורשת מראש (בסעיף זה – מען), אחת לשישה חודשים לפחות, את פירוט התשלומים ששילם בששת החודשים שחלפו, או העתק מהחשבוניות המתייחסות לתשלומים ששילם הצרכן בתקופה האמורה, הכוללות פירוט התשלומים כאמור, אם לא נשלחו קודם לכן למען הצרכן.

(ב) סעיף קטן (א) לא יחול על עסקה שהתשלום בה קבוע, אחיד ובלתי תלוי בהיקף הצריכה או השימוש, אלא אם כן ביקש הצרכן לקבל למענו את פירוט התשלומים כאמור באותו סעיף קטן.

(1) נוסף על הוראות סעיף קטן (א), בעסקה מתמשכת ישלח העוסק לצרכן, למענו, בחודש מרס בכל שנה, הודעה ובה פירוט חיובים שנתי; פירוט החיובים השנתי יכלול את פירוט הסכומים שבהם חויב הצרכן

מ-1 בינואר ועד 31 בדצמבר של השנה שחלפה, לרבות חיובים בשל עסקאות נלוות לעסקה המתמשכת, את הסכום הכולל של אותם חיובים ואת יתרת החובות שהצרכן לא שילם עד מועד משלוח ההודעה בשל אותם חיובים;

(2) לעניין החובות שהיה על העוסק לכלול בפירוט החיובים השנתי לפי פסקה (1), נטל ההוכחה כי לצרכן חוב נוסף על הסכומים הכלולים בפירוט החיובים השנתי הוא על העוסק;

(3) פירוט החיובים השנתי הראשון יישלח לצרכן, למענו הרשום אצל העוסק; פירוט חיובים שנתי לאחר מכן יכול שיישלח בדרך ממוחשבת שהצרכן נתן לה את הסכמתו המפורשת, כאמור בסעיף קטן (א).

(2ב) סעיף קטן (1ב) לא יחול על עסקה מתמשכת למכירת טובין שהתשלום בה קבוע, אחיד ובלתי תלוי בהיקף הצריכה או השימוש, אלא אם כן ביקש הצרכן לקבל למענו את פירוט החיובים השנתי.

(3ב) בעסקה מתמשכת, לרבות בעסקה להספקת גז בין צרכן גז לספק גז, שבה גובה העוסק תשלום קבוע, יפרט העוסק בחשבונית או בהודעת התשלום הנשלחת לצרכן את מרכיבי התשלום הקבוע ואת סכומם; לא פירט העוסק את מרכיבי התשלום הקבוע ואת סכומם, לא יהיה רשאי לגבות תשלום קבוע; בסעיף קטן זה, "תשלום קבוע" – תשלום נפרד מהתשלום על פי היקף הצריכה או השימוש שעושה הצרכן בטובין או בשירותים שהעוסק מספק לו או תשלום נלווה לתשלום על פי היקף כאמור, יהיה כינויים אשר יהיה.

(ג) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לעניין הדרכים למתן או למשלוח חשבוניות, הודעות תשלום, קבלות או פירוט חיובים שנתי לצרכן וכן כי ההוראות בדבר פירוט חיובים שנתי לא יחולו על סוגי עוסקים שקבע.

על אף האמור בכל דין, בעסקה שבה מחייב עוסק חשבון של צרכן בתשלומים לפי הרשאה לחיוב חשבון, יציע העוסק לצרכן לבחור את מועד החיוב החודשי שבו יבוצע החיוב בתשלום, מבין ארבעה מועדים, ובלבד שבין מועד אחד למשנהו יהיו שישה ימים לפחות; העוסק רשאי להציע לצרכן מועדים נוספים לחיוב.

(ב) לא בחר צרכן במועד חיוב, יחייב העוסק את חשבונו של הצרכן ב-10 בחודש.

(ג) עוסק לא יהיה רשאי לגבות תוספת לסכום התשלום, לרבות ריבית, הפרשי הצמדה או קנס, בשל דחייה בתשלום עקב ביצוע הוראות סעיף זה.

עוסק הטוען כי צרכן לא שילם חיוב במועד שנקבע לכך, ישלח אליו הודעת חוב כאמור בסעיף קטן (ד) בתוך ארבעה חודשים מהמועד האמור (בסעיף זה – הודעת חוב).

(ב) עוסק לא ינקוט פעולה שמטרתה גביית חוב מהצרכן, לרבות שליחת התראה לפני נקיטת הליכים משפטיים ולמעט שליחת הודעה ובה פירוט חיובים שנתי כאמור בסעיף 13ב(1), בטרם חלפו 14 ימים מיום שליחת הודעת חוב.

(ג) עוסק לא יחייב צרכן בהוצאות גבייה, אלא אם כן שלח לו הודעת חוב וטרם חלפו 14 הימים האמורים בסעיף קטן (ב); בסעיף זה, "הוצאות גבייה" – לרבות תשלום בשל משלוח הודעת חוב ולמעט חיוב הצרכן בהפרשי הצמדה וריבית על פי דין או על פי הסכם או תוספת אחרת שסכומה או שיעורה נקבעו בחיקוק.

(1) העוסק ישלח לצרכן את הודעת החוב בכתב ובמסמך נפרד, למען הרשום של הצרכן אצל העוסק, ואם אין מען כאמור – למענו הרשום במרשם האוכלוסין;

(2) על אף האמור בפסקה (1), עוסק רשאי לשלוח לצרכן הודעת חוב במסרון או בדרך ממוחשבת, ובלבד שהצרכן נתן את הסכמתו המפורשת מראש לקבלת דברי דואר מהעוסק בדרך ממוחשבת, או לקבלת מסרונים בעניין הודעת חוב, לפי העניין;

(3) הודעת חוב תישלח לצרכן במישרין על ידי העוסק ולא באמצעות אחר;

(4) נטל ההוכחה כי העוסק שלח את הודעת החוב לצרכן הוא על העוסק;

(5)	הודעת חוב תכלול פרטים אלה באופן ברור :			
(א)	שם העוסק, לרבות שמו המסחרי ;			
(ב)	פרטי העסקה, לרבות מועד עשייתה, תוקפה ומהותה ;			
(ג)	פירוט החוב ואופן חישובו ;			
(ד)	דרכי התקשרות עם העוסק לבירור החוב.			
(ה)	ביקש צרכן, בכתב או בעל פה, לקבל תיעוד המאשר את קיומה של העסקה שלגביה נשלחה אליו הודעת חוב, ישלח לו העוסק תיעוד כאמור בתוך 14 ימים ממועד הבקשה.			
(ו)	תבע עוסק מצרכן הוצאות גבייה בתובענה שהגיש נגדו לבית המשפט או ללשכת ההוצאה לפועל או בהליכי גבייה שנקט נגדו, ונוכח בית המשפט או רשם ההוצאה לפועל כי העוסק לא שלח לצרכן הודעת חוב, רשאי הוא, מיוזמתו או לבקשת הצרכן, להפחית מהחוב את הוצאות הגבייה, כולן או חלקן.			
(א)	בחוק זה –	13.ג.	גילוי	חובות בעסקה מתמשכת
(ב)	"עסקה מתמשכת" – עסקה לרכישה של טובין או שירותים באופן מתמשך, לרבות כל שינוי בעסקה או תוספת לה שאינם מהווים עסקה חדשה, והכל בין אם העסקה היא עסקה לתקופה קצובה ובין אם היא לתקופה בלתי קצובה, ולמעט עסקה להספקת גז בין צרכן גז לספק גז ; "גז", "ספק גז" ו"צרכן גז" – כהגדרתם בסעיף 14 לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט-1989. עוסק העומד להתקשר עם צרכן בעסקה מתמשכת, חייב לגלות לו, בעל פה, טרם ההתקשרות בעסקה, פרטים אלה :			
(1)	זכות הצרכן לבטל עסקה מתמשכת, לרבות זכותו כאמור לעניין עסקה לתקופה בלתי קצובה ;			
(2)	בעסקה לתקופה קצובה – את משך העסקה ומועד סיומה ;			
(3)	פירוט תשלומים שעל הצרכן לשלם בשל הביטול, ככל שישנם, לפי תנאי העסקה המתמשכת, ודרך חישוב התשלומים כאמור, ככל שנקבעה ;			
(4)	(נמחקה)			
(ג)	נערכה העסקה המתמשכת בחוזה בכתב, יכלול העוסק את הפרטים כאמור בסעיף קטן (ב) גם בחוזה שנחתם עם הצרכן ; נערכה העסקה המתמשכת בעל פה, ימסור העוסק לצרכן, לא יאוחר ממועד הספקת הטובין או השירותים, מסמך בכתב הכולל את הפרטים האמורים ; הפרטים יופיעו בחוזה או במסמך בכתב בסמוך אחד לשני, בהבלטה מיוחדת ובאותיות ברורות וקריאות.			
(ד)	הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) באות להוסיף על הוראות סעיפים 14 ו-14ג, ולא לגרוע מהן ; ואולם היתה העסקה המתמשכת עסקת מכר מרחוק כאמור בסעיף 14ג, רשאי העוסק לכלול את הפרטים האמורים בסעיף קטן (ב) במסמך לפי הוראות סעיף 14ג(ב).			
(ה)	(בוטל)			
(א)	(בוטל)	13.ד.	עסקה	ביטול מתמשכת
(ב)	(בוטל)			
(ג)	חוזה בעסקה מתמשכת יסתיים בתוך שלושה ימי עסקים מיום שנמסרה הודעת ביטול לפי הוראות סעיף 14ט, ואם נמסרה הודעת הביטול באמצעות דואר רשום – בתוך שישה ימי עסקים מיום מסירתה למשלוח, והכל אם לא נקב הצרכן במועד מאוחר יותר בהודעת הביטול (בפסקה זו – מועד הביטול) ; במועד הביטול יפסיק העוסק את הספקת הטובין או השירותים, ולא יחייב את הצרכן בתשלומים בעד טובין או שירותים שניתנו לאחר מועד הביטול.			

(ד) מסר הצרכן הודעת ביטול לפי הוראות סעיף 14ט, והעוסק המשיך לחייב את הצרכן בתשלומים בשל העסקה המתמשכת עקב נסיבות שהעוסק לא ידע ולא היה עליו לדעת עליהן, או שלא ראה ולא היה עליו לראותן מראש, וביטול העסקה המתמשכת היה בלתי אפשרי בשל נסיבות אלה, לא יחולו הוראות סעיף קטן (ג) וסעיף 31א(א)(ב2), כל עוד התקיימו אותן נסיבות.

בעסקה מתמשכת שבה מחייב העוסק את חשבונו של הצרכן בתשלומים לפי הרשאה לחיוב – 1713. (א)

החזר בשל חיוב
 בסכום
 עודף
 בעסקה מתמשכת

(1) טען צרכן כי העוסק גבה ממנו סכום נוסף על הסכום שהוא רשאי לגבות בהתאם לתנאי ההתקשרות (בסעיף זה – סכום עודף), יברר העוסק את טענותו בתוך עשרה ימי עסקים;

(2) מצא העוסק כי גבה מהצרכן סכום עודף, ישיבו לצרכן בתוך ארבעה ימי עסקים, בתוספת ריבית שקלית, מיום הגבייה ובתוספת תשלום בשל הוצאות הצרכן בסכום של 16 שקלים חדשים (בסעיף זה – סכום ההחזר), ויחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה לעניין ריבית זו, בשינויים המחויבים; היה סכום ההחזר נמוך מחמישים שקלים חדשים, רשאי העוסק לזכות את הצרכן בסכום ההחזר במועד החיוב הבא, ובלבד שהודעת התשלום לעניין אותו חיוב נשלחת לצרכן בתוך 30 ימים מתום התקופה האמורה בפסקה (1).

(ב) עוסק ישלח לצרכן תשובה מנומקת בכתב על ממצאי הבירור, כאמור בסעיף קטן (א), בתוך 21 ימי עסקים מיום פנייתו.

(ג) הסכומים האמורים בסעיף קטן (א) יעודכנו ב-1 בינואר בכל שנה, החל ביום י"ט בטבת התשע"ג (1 בינואר 2013), בהתאם לשיעור השינוי בין המדד שפורסם בחודש דצמבר בשנה שקדמה למועד העדכון לבין המדד שפורסם בחודש דצמבר בשנה שקדמה לכך; בסעיף זה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ד) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע סוגי טובין ושירותים שלגביהם יהיה עוסק רשאי לברר את טענת הצרכן או להשיב לו את הסכום העודף בתקופה ארוכה מהאמור בסעיף זה, כפי שיקבע.

בחוק זה – 13ה. (א)

עסקה
 בעניין
 רפואה
 מתמשכת
 שירותי

"מוסד רפואי" – כהגדרתו בסעיף 24(א) לפקודת בריאות העם, 1940;

"מעון" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על מעונות, התשכ"ה-1965;

"קופת חולים" – כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994;

"שירותי רפואה" – טיפול רפואי כהגדרתו בחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, לרבות שירותי תמיכה רפואית ובכלל זה הסעה באמבולנס, ייעוץ רפואי או ביקור רופא, הפעלת מוקדים להיענות באמצעות לחצן מצוקה או אספקה של מכשיר או ציוד רפואי אחר, ולמעט טיפול כאמור הניתן על ידי קופת חולים או על ידי מעון, בין בעצמם ובין באמצעות אחר מטעמם, וטיפול כאמור הניתן במוסד רפואי.

(ב) לא יעשה עוסק עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה, אלא אם כן התקיימו כל אלה:

(1) נחתם חוזה בכתב בינו לבין הצרכן בעברית או בשפה שבה מסר לו העוסק מידע על העסקה (בסעיף זה ובסעיף 13 – החוזה);

(2) העוסק מסר לצרכן, עד למועד חתימת החוזה, טופס, בשפה כאמור בפסקה (1), החתום בידי העוסק, ובו כלולים כל הפרטים המפורטים בסעיף קטן (ג) (בסעיף זה – טופס הגילוי); טופס הגילוי יימסר בנפרד מהחוזה, והצרכן יאשר בחתימת ידו את קבלתו; תקנות לפי סעיף 4א יחולו, בשינויים המחויבים, על טופס הגילוי.

(ג) עוסק יפרט במדויק, בטופס הגילוי, את כל המידע שלהלן, ואותו בלבד:

- (1) פרטי העוסק: שמו, מספר הזהות שלו, כתובתו ומספר הטלפון שלו, וכן מספר הפקסימילה וכתובת הדואר האלקטרוני שלו, אם קיימים; היה העוסק תאגיד – יפרט העוסק גם את סוג התאגיד;
- (2) פירוט השירותים, המכשירים והציוד הכלולים בעסקה, לרבות תנאים ומגבלות, ככל שישנם, לגבי פעולת המכשירים והציוד, וכן האזורים שבהם יינתנו השירותים או שאליהם יסופקו המכשירים או הציוד על פי העסקה והימים והשעות שבהם יינתנו או יסופקו;
- (3) פרטים בדבר מחירה הכולל של העסקה, והסכומים שישולמו במהלך תקופת העסקה אם המחיר הכולל אינו משתלם כולו בעת עשייתה, וכן אופן התשלום ותנאיו;
- (4) לגבי עסקה לתקופה קצובה – משך העסקה ומועד סיומה, וכן התנאים להארכתה לאחר מועד סיומה כאמור בסעיף קטן (ו);
- (5) פרטים בדבר זכותו של הצרכן לבטל את העסקה בהתאם להוראות סעיף 13(א)(1) וכן פירוט תשלומים שעל הצרכן לשלם בשל ביטול העסקה קודם למועד סיומה, ככל שנקבעו בחוזה תשלומים כאמור בהתאם להוראות סעיף 13(א)(2);
- (6) פרטים בדבר האחריות לשירות, למכשירים ולציוד הכלולים בעסקה, ותנאי האחריות.
- (ד) הוראות סעיף 13 יחולו לעניין עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:
- (1) סעיפים קטנים (ב) עד (ד) לא יחולו; ואולם לעניין חובות הגילוי, הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות סעיפים 14(א) ו-14(ב) ולא לגרוע מהן;
- (2) (נמחקה)
- (ה) בעסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה שהיא עסקה לתקופה קצובה, לא יתקשר עוסק עם צרכן, לתקופה העולה על שנה.
- (ו) על אף הוראות סעיף 13(ג)(1), רשאי עוסק להאריך את תקופה של עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה שהיא עסקה לתקופה קצובה, לאחר מועד סיומה, לתקופה שלא תעלה על חצי שנה בכל פעם, אף אם לא קיבל את הסכמת הצרכן לכך במהלך תקופת ההודעה כהגדרתה בסעיף 13(א), ובלבד שמתקיימים כל אלה:
- (1) בתקופת ההארכה לא ישונו תנאי העסקה, לרבות מחירה;
- (2) העוסק הודיע לצרכן, בכתב, במהלך תקופת ההודעה, על מועד סיום העסקה, פירט בהודעה את תנאי העסקה וציין במפורש כי ההתקשרות תימשך לאחר מועד סיום העסקה, אלא אם כן הצרכן יודיע שברצונו לסיימה, וכי זכותו של הצרכן לסיים את ההתקשרות בכל עת.
- (ז) לא יהיה תוקף לתנאי בחוזה לעסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה, הקובע, במפורש או במשתמע, כי לאחר העתקת מקום מגוריו של הצרכן למעון, אשפוזו לתקופה ממושכת במוסד רפואי או פטירתו, ימשיכו החיובים המוטלים על הצרכן לפי החוזה לחול עליו, או יחולו על אדם אחר, ויראו כאילו נקבע בחוזה שתנאי כאמור בטל באותו מועד.
- (א) בעסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה, רשאי הצרכן לבטל את העסקה, ובלבד –
113. עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה
- (1) שאם ביטל את העסקה בתוך שלושים ימים מיום חתימת החוזה על ידי שני הצדדים או מהיום שבו אישר הצרכן את קבלת טופס הגילוי בהתאם להוראות סעיף 13(ב)(2), לפי המאוחר – לא יגבה העוסק מהצרכן דמי ביטול כלשהם, אף אם הוחל במתן השירות;
- (2) שאם העסקה היא לתקופה קצובה והוא ביטל אותה לפני מועד סיומה ולאחר תום שלושים הימים כאמור בפסקה (1) – לא יגבה העוסק

מהצרכן דמי ביטול כלשהם, אלא אם כן נקבעו מראש בחוזה דמי ביטול בשל ביטול העסקה לפני מועד סיומה ובסכום כפי שנקבע בחוזה; השר רשאי לקבוע הוראות לעניין הסכום המרבי של דמי ביטול שניתן לקבוע בחוזה.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיפים 13 ו-14ט.

13. משבוטלה עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה –

תוצאות
עסקה
בעניין
רפואה
ביטול
מתמשכת
שירותי

(1) ישיב העוסק לצרכן, במועד הביטול כהגדרתו בסעיף 13ד(ג), את אותו חלק ממחיר העסקה ששילם בעד התקופה שלאחר מתן ההודעה על הביטול או יבטל את חיובו של הצרכן בעד התקופה כאמור, וכן ימסור לצרכן עותק מהודעת ביטול החיוב; בוטלה עסקה שהוחל במתן השירות לפיה, ישלם הצרכן את התמורה היחסית בעד השירות שניתן לו, ואם קיבל מכשירים או ציוד במסגרת העסקה, יעמידם לרשות העוסק במקום שבו נמסרו לו ויודיע על כך לעוסק;

(2) התקין העוסק מכשירים או ציוד בבית הצרכן לצורך מתן שירות לפי העסקה, יהיה רשאי לגבות מהצרכן תשלום בשל הוצאות ההתקנה, בסכום שלא יעלה על 100 שקלים חדשים.

13ח. בסעיף זה –

תעריף שנקבע לפי
דין – איסור גביית
עמלה
ודרכי
תשלום

"בנק הדואר" – החברה כהגדרתה בחוק הדואר, התשמ"ו-1986, בנותנה את השירותים הכספיים כהגדרתם באותו חוק מטעם החברה הבת כמשמעותה בסעיף 88יא לחוק האמור;
"כרטיס אשראי" – (נמחקה)

"עמלה" – תשלום בשל פעולה הנעשית לשם חישוב או קביעה של חיוב או בשל דרך תשלום החיוב, למעט תשלום לפי דין בשל איחור בתשלום החיוב.

(ב) (1) עוסק המספק טובין או שירותים שנקבע להם תעריף לתשלום בידי צרכן לפי דין (בסעיף זה – שירותים או טובין מפוקחים) לא יהיה רשאי לגבות מצרכן עמלה לגבי אותם טובין או שירותים;

(2) הוראת פסקה (1) תחול גם לגבי שירותים או טובין שאינם שירותים או טובין מפוקחים, אם התשלום לגביהם מתבצע לפי חשבונית או הודעת תשלום מאת עוסק המספק שירותים או טובין מפוקחים, והחשבונית או הודעת התשלום כוללת גם חיובים בעד שירותים או טובין מפוקחים.

(ג) עוסק כאמור בסעיף קטן (ב) יאפשר לצרכן לשלם בעד שירותים או טובין מפוקחים, בעסקה מתמשכת, גם בדרכים אלה:

(1) הרשאה לחיוב;

(2) (נמחקה)

(3) תשלום, לרבות במזומן או בשיק, בבנק הדואר או בגופים אחרים שהתחייבו בהסכם עם העוסק שלא לגבות עמלה לגבי שירותים או טובין מפוקחים, ובלבד שאפשרות התשלום באותם גופים במצטבר תהיה בפריסה ארצית, כפי שאישר השר.

(ד) אישור השר כאמור בסעיף קטן (ג) (3) יינתן לעוסק בהתחשב בפריסה הארצית של בנק הדואר.

(ה) נקבעו לפי דין אחר או ברישיון שניתן לעוסק הוראות לעניין תשלום במזומן, רשאי שר הממונה על הסדרת הענף שבו פועל העוסק, או גוף אחר שנתונות לו על פי דין סמכויות לעניין הסדרת הענף שבו פועל העוסק, להורות כי הוראות סעיף קטן (ג) (3) לא יחולו על סוג מסוים של צרכנים.

14. (א) בעסקה ברוכלות רשאי הצרכן לבטל את ההסכם –

עסקה ברוכלות

(1) במכר – מיום עשיית ההסכם עד ארבעה-עשר ימים מיום מסירת הנכס או מיום קבלת הפרטים שנקבעו בתקנות לפי סעיף קטן (ד), לפי המאוחר מביניהם;

(2) בשירות, תוך ארבעה-עשר ימים מיום עשיית ההסכם או מיום קבלת הפרטים שנקבעו בתקנות לפי סעיף קטן (ד), לפי המאוחר, כמפורט להלן: בעסקה מתמשכת – בין אם הוחל במתן השירות ובין אם לאו, ובעסקה שאינה עסקה מתמשכת – אם טרם הוחל במתן השירות.

(ב) משבוטל הסכם לפי סעיף קטן (א) או סעיף 114(ב) –

(1) ישיב העוסק לצרכן את התמורה ששילם; לעניין ביטול לפי סעיף קטן (א)(1) – הצרכן ישיב לעוסק את הנכס נושא העסקה בהעמדתו לרשות העוסק במקום שבו נמסר לצרכן, ולעניין ביטול עסקה מתמשכת לפי סעיף קטן (א)(2), אם הוחל במתן השירות – ישלם הצרכן את התמורה היחסית בעד השירות שניתן לו, וכן ישיב לעוסק טובין שקיבל לצורך מתן השירות, אם קיבל טובין כאמור;

(2) התקין העוסק טובין בבית הצרכן לצורך מתן שירות לפי ההסכם, יהיה רשאי לגבות מהצרכן תשלום בשל הוצאות ההתקנה, בסכום שלא יעלה על 100 שקלים חדשים; השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע סוגי עסקאות שלגביהן יהיה עוסק רשאי לגבות סכומים אחרים בשל הוצאות ההתקנה ואת הסכומים שייגבו.

(ב1) אין בהוראות סעיף קטן (ב) כדי לגרוע מזכותו של עוסק לתבוע את נזקיו, בשל כך שערך הנכס נושא העסקה פחת כתוצאה מהרעה משמעותית במצבו.

(ג) הוראות סעיף קטן (א) או סעיף 114(ב) לא יחולו על עסקה בטובין פסידים.

(ד) השר רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, פרטים שעוסק חייב למסור לצרכן.

(ה) השר רשאי בצו, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, לקבוע כי הוראות סעיף זה יחולו גם על עסקאות אחרות הנעשות שלא במקום עסק קבוע.

(א) לא יעשה עוסק עסקה בענין רכישה של יחידת נופש, אלא אם כן התקיימו כל אלה:

עסקה רכישה של יחידות נופש
 בענין 14.א.

(1) נחתם חוזה בכתב בינו לבין הצרכן (בסעיף זה – החוזה);

(2) העוסק מסר לצרכן, עד למועד חתימת החוזה, טופס חתום בידיו, שבו כלולים כל הפרטים המפורטים בסעיף קטן (ב) (להלן – טופס גילוי); טופס הגילוי יימסר בנפרד מהחוזה, והצרכן יאשר בחתימת ידו את קבלתו; תקנות לפי סעיף 4א יחולו, בשינויים המחויבים, על טופס הגילוי.

(ב) העוסק יפרט במדויק, בטופס הגילוי, את כל המידע שלהלן, ואותו בלבד:

(1) פרטי העוסק: שמו המלא, מספר הזהות שלו ומענו המלא בארץ ובחוץ לארץ; היה העוסק תאגיד – גם את סוג התאגיד, מספרו ומקום רישומו;

(2) אם העוסק אינו הבעלים של הזכויות באתר יחידות הנופש – פרטי בעל הזכויות המנויים בפסקה (1), הגדרת מעמד העוסק ביחס לאתר יחידות הנופש והקשר המשפטי בינו לבין הבעלים של הזכויות באתר;

(3) תיאור מפורט של אתר יחידות הנופש ומיקומו, וכן של יחידת הנופש הנמכרת;

(4) מהות הזכות הנמכרת בעסקה ותקופת תוקפה;

(5) אם בניית אתר יחידות הנופש טרם הושלמה – שלב הבניה שבו מצוי האתר, המועד המשוער לסיום הבניה והמועד שבו מתחייב העוסק, שניתן יהיה לממש לראשונה את הזכויות באתר יחידות הנופש;

(6) התחייב העוסק ליתן לצרכן בטוחות להבטחת תשלומיו או זכויותיו על פי החוזה – פרטי הבטוחות;

(7) פירוט השירותים הכלולים בזכויות ביחידת הנופש;

- (8) פירוט השטחים המשותפים באתר יחידות הנופש, שבהם תהיה לצרכן זכות שימוש, ותנאי השימוש בהם;
- (9) מחיר יחידת הנופש, לרבות כל תשלום נוסף שהצרכן יידרש לשלם כדי לרכוש את הזכויות בעסקה;
- (10) הסכומים שהצרכן יידרש לשלם כחלקו בניהול ובתחזוקת יחידת הנופש ואתר יחידות הנופש, לרבות שיטת חישוב הסכומים ומועדי תשלומם;
- (11) זכותו של הצרכן לשימוש בזכויות דומות באתרי יחידות נופש אחרים, אם קיימות, התשלומים הנדרשים בשל כך, דרכי קביעתם ומועדי תשלומם;
- (12) הגבלות בזכותו של הצרכן להשתמש, להעביר או לסחור בזכויותיו על פי החוזה, אם קיימות;
- (13) פרטים בדבר זכותו של הצרכן לבטל את העסקה, בהתאם להוראות סעיף קטן (ג);
- (14) פרטים בדבר סמכות בית משפט בישראל או מחוץ לישראל, בהתאם להוראות סעיף קטן (ד).

- (ג) בעסקה בענין רכישה של יחידת נופש רשאי הצרכן לבטל את החוזה בתוך ארבעה-עשר ימים מיום חתימת החוזה על ידי שני הצדדים, או מהיום שבו אישר הצרכן את קבלת טופס הגילוי בהתאם להוראות סעיף קטן (א), לפי המאוחר מביניהם; הביטול ייעשה בדרך של מתן הודעה בכתב לעוסק.
- (ד) לבית המשפט המוסמך בישראל תהיה הסמכות לדון בכל תובענה הקשורה בעסקה לפי סעיף זה; ואולם לגבי יחידת נופש הנמצאת מחוץ לישראל, רשאי הצרכן להגיש תובענה בבית משפט במדינה שבה נמצאת אותה יחידה.
- (ה) בסעיף זה –

"אתר יחידות נופש" – בנין או מיזם, בין בארץ ובין בחוץ לארץ, שבו מתנהל, או אמור להתנהל, הסדר של יחידות נופש;

"יחידת נופש" – זכות, בין קנינית ובין שלא קנינית, המקנה לבעליה זכות שימוש לסירוגין, בחדר או במקום מגורים אחר, בארץ או בחוץ לארץ, במשך שלוש שנים לפחות, לתקופה של יומיים או יותר במהלך כל שנה.

התחייב צרכן לשלם את תמורתה של עסקה, כאמור בסעיף 14א, בדרך של מתן הוראת תשלום באמצעות המוטב, לא יחייב מנפיק אמצעי התשלום את המשלם בסכום החיוב, כולו או חלקו, לפני שחלפו 30 ימים לפחות מהמועד שבו הופקד בידי מסמך המעיד על פעולת התשלום שבוצעה בשל אותה הוראת תשלום; הודיע המשלם למנפיק, בתוך 30 הימים האמורים, כי העסקה בוטלה בהתאם להוראות סעיף 14א(ג), לא יחייבו המנפיק בסכום כלשהו בשל אותה עסקה.

(ב) בסעיף זה –

"אמצעי תשלום", "הוראת תשלום", "הנפקה", "מוטב", "משלם" ו"שירותי תשלום למשלם" – כהגדרתם בחוק שירותי תשלום;

"מנפיק", של אמצעי תשלום – נותן שירותי התשלום למשלם שהנפיק את אמצעי התשלום;

"מסמך המעיד על פעולת תשלום" – מסמך כאמור בפסקאות (1) או (2) להגדרה "פעולת תשלום במסמך חסר" שבסעיף 29(א) לחוק שירותי תשלום.

בשיווק מרחוק חייב העוסק לגלות לצרכן פרטים אלה לפחות:

- (1) השם, מספר הזהות והכתובת של העוסק בארץ ובחוץ לארץ;
- (2) התכונות העיקריות של הנכס או של השירות;
- (3) מחיר הנכס או השירות ותנאי התשלום האפשריים;
- (4) מועד ודרך הספקת הנכס או השירות;
- (5) התקופה שבה ההצעה תהיה בתוקף;

תשלום בדרך של מתן הוראת תשלום

עסקת מכר מרחוק

- (6) פרטים בדבר אחריות לנכס ;
- (7) פרטים בדבר זכות הצרכן לבטל את החוזה בהתאם להוראות סעיף קטן (ג) או סעיף 14ג(ג).
- (ב) בעסקת מכר מרחוק יספק העוסק לצרכן בכתב, בעברית או בשפה שבה נעשתה הפניה לשיווק, לא יאוחר ממועד הספקת הנכס או השירות, מסמך הכולל פרטים אלה :
- (1) הפרטים האמורים בסעיף קטן (א)(1) ו-(2) ;
 - (2) מחיר הנכס או השירות ותנאי התשלום החלים על העסקה ;
 - (3) האופן שבו יכול הצרכן לממש את זכותו לבטל את העסקה בהתאם להוראות סעיף קטן (ג) או סעיף 14ג(ג) ;
 - (4) שם היצרן וארץ ייצור הנכס ;
 - (5) מידע בדבר האחריות לנכס או לשירות ;
 - (6) תנאים נוספים החלים על העסקה.
- (ג) בעסקת מכר מרחוק רשאי הצרכן לבטל את העסקה –
- (1) בנכס – מיום עשיית העסקה ועד ארבעה עשר ימים מיום קבלת הנכס או מיום קבלת המסמך המכיל את הפרטים האמורים בסעיף קטן (ב), לפי המאוחר מביניהם ;
 - (2) בשירות – בתוך ארבעה עשר ימים מיום עשיית העסקה או מיום קבלת המסמך המכיל את הפרטים האמורים בסעיף קטן (ב), לפי המאוחר, כמפורט להלן : בעסקה מתמשכת – בין אם הוחל במתן השירות ובין אם לאו, ובעסקה שאינה עסקה מתמשכת – בתנאי שביטול כאמור ייעשה לפחות שני ימים, שאינם ימי מנוחה, קודם למועד שבו אמור השירות להינתן.
- (ד) הוראות סעיף קטן (ג) וסעיף 14ג(ג) לא יחולו על עסקת מכר מרחוק של –
- (1) טובין פסידים ;
 - (2) שירותי הארחה, נסיעה, חופש או בילוי, אם מועד ביטול העסקה חל בתוך שבעה ימים שאינם ימי מנוחה, קודם למועד שבו אמור השירות להינתן ;
 - (3) מידע כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995 ;
 - (4) טובין שיוצרו במיוחד בעבור הצרכן בעקבות העסקה ;
 - (5) טובין הניתנים להקלטה, לשעתוק או לשכפול, שהצרכן פתח את אריזתם המקורית.
- (ה) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע עסקאות של מכר מרחוק, שאינן מנויות בסעיף קטן (ד), שהוראות סעיף זה, כולן או חלקן, לא יחולו עליהן.
- (ו) בסעיף זה –
- "מחיר הנכס" – מחירו הכולל של הנכס או של השירות, לרבות דמי ההובלה וכן כל תוספת או הוצאה אחרות שיחולו על הצרכן ;
- "עסקת מכר מרחוק" – התקשרות בעסקה של מכר נכס או של מתן שירות, כאשר ההתקשרות נעשית בעקבות שיווק מרחוק, ללא נוכחות משותפת של הצדדים לעסקה ;
- "שיווק מרחוק" – פניה של עוסק לצרכן באמצעות דואר, טלפון, רדיו, טלוויזיה, תקשורת אלקטרונית מכל סוג שהוא, פקסימיליה, פרסום קטלוגים או מודעות, או באמצעי כיוצא באלה, במטרה להתקשר בעסקה שלא בנוכחות משותפת של הצדדים, אלא באחד האמצעים האמורים.
- בסעיף זה –

14ג. (א)

ביטול עסקה ברוכלות ועסקת מכר מרחוק על ידי צרכן שהוא אדם עם מוגבלות, אזרח ותיק או עולה חדש

"אדם עם מוגבלות" – כהגדרתו בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998;

"אזרח ותיק" – מי שמלאו לו 65 שנים;

"עולה חדש" – מי שטרם חלפו חמש שנים מיום שניתנה לו תעודת עולה או תעודת זכאות כעולה ממשרד העלייה והקליטה;

"עסקת מכר מרחוק" – כהגדרתה בסעיף 14(ג);

"תעודת זכאות כעולה" – תעודה שמנפיק משרד העלייה והקליטה למי שנמצא זכאי לסיוע כעולה על פי נוהלי המשרד.

(ב) בעסקה ברוכלות שנערכה עם צרכן שהוא אדם עם מוגבלות, אזרח ותיק או עולה חדש, רשאי הצרכן לבטל את העסקה בתוך ארבעה חודשים מיום עשיית ההסכם, מיום מסירת הנכס או מיום קבלת הפרטים שנקבעו בתקנות לפי סעיף 14(ד), לפי העניין, לפי המאוחר.

(ג) בעסקת מכר מרחוק שנערכה עם צרכן שהוא אדם עם מוגבלות, אזרח ותיק או עולה חדש, רשאי הצרכן לבטל את העסקה בתוך ארבעה חודשים מיום עשיית העסקה, מיום קבלת הנכס או מיום קבלת המסמך המכיל את הפרטים האמורים בסעיף 14(ב), לפי העניין, לפי המאוחר, ובלבד שההתקשרות בעסקה כללה שיחה בין העוסק לצרכן, ובכלל זה שיחה באמצעות תקשורת אלקטרונית.

(ד) ביקש צרכן שהוא אדם עם מוגבלות, אזרח ותיק או עולה חדש, לבטל עסקה ברוכלות לפי סעיף קטן (ב) או עסקת מכר מרחוק לפי סעיף קטן (ג), רשאי העוסק לדרוש ממנו להציג לפניו תעודה המוכיחה שהוא אדם עם מוגבלות, אזרח ותיק או עולה חדש, ובלבד שלא ידרוש ממנו הוכחה נוספת לשם מימוש זכות הביטול כאמור; הצרכן יציג לפני העוסק אחד מהמסמכים שלהלן, לפי העניין, או ישלח לו עותק שלו, לרבות באמצעות תקשורת אלקטרונית או פקסימיליה:

(1) תעודה שניתנה לצרכן מהמדינה המעידה על כך שהוא אזרח ותיק;

(2) תעודת עולה או תעודת זכאות כעולה;

(3) תעודה המעידה על כך שהצרכן הוא אדם עם מוגבלות לתקופה העולה על שישה חודשים, שניתנה מגורם המוסמך על פי חוק לקבוע קיומה של מוגבלות כאמור;

(4) תעודה המנויה בתוספת החמישית; השר, בהתייעצות עם השר הנוגע בדבר, רשאי, בצו, לשנות את התוספת החמישית.

(ה) הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות סעיפים 14 ו-14ג ולא לגרוע מהן.

(א) 2.14ג. על אף האמור בסעיפים 14(ג) ו-14, עוסק המציע לצרכן להתקשר בעסקת מכר מרחוק למתן שירותי תיירות הניתנים במלואם מחוץ לישראל באמצעות נותן שירות מחוץ לישראל, רשאי להציע לצרכן, לגבי אותו שירות שהוצע, לבחור בין החלופות שלהלן, בכפוף להוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג):

(1) זכות ביטול לפי הוראות סעיפים 14(ג) ו-14 (בסעיף זה – זכות ביטול);

(2) מדיניות הביטול של נותן השירות מחוץ לישראל (בסעיף זה – מדיניות ביטול).

(ב) לא יציע עוסק לצרכן עסקה הכוללת מדיניות ביטול, אלא אם כן מסר לצרכן בעת השיווק מרחוק וטרם ההתקשרות מידע בדבר מדיניות הביטול בעסקאות מהסוג המוצע, ובכלל זה אם היא כוללת זכות לבטל את העסקה; כללה מדיניות הביטול זכות כאמור, יכלול המידע גם את מועדי הביטול, ואם ישנם – את דמי הביטול והאפשרות לקבל החזר כספי; עוסק ימסור לצרכן פרטים כאמור גם במסמך לפי סעיף 14(ג).

ביטול עסקת מכר מרחוק למתן שירותי מחוץ לישראל

- (ג) פרסם עוסק באתר האינטרנט שלו עסקאות שיש לגביהן זכות ביטול ומדיניות ביטול, יפרסם גם מידע בדבר מדיניות הביטול, ובכלל זה את הפרטים כאמור בסעיף קטן (ב).
- (ד) בחר צרכן בחלופה של מדיניות ביטול והיא כוללת זכות לבטל את העסקה ולהחזיר כספי, ובכלל זה דמי ביטול, ישיב העוסק לצרכן את הכספים המגיעים לו בתוך המועדים הקבועים בסעיף 14ה.
- (ה) נטל ההוכחה לעניין מדיניות הביטול, לרבות גילוייה לצרכן כאמור בסעיף זה, מוטל על העוסק.
- (ו) לעניין סעיף זה, בעסקת מכר מרחוק לרכישת כרטיס טיסה מישראל או אליה הכוללת חניית ביניים מחוץ לישראל, לא יראו בקטע הטיסה מיעד ביניים ליעד ביניים אחר או ליעד הסופי, שירות הניתן במלואו מחוץ לישראל.
- (ז) בסעיף זה –

"שירותי תיירות" – שירותי הארחה, נסיעה, חופש או בילוי;

"מחוץ לישראל" – למעט האזור כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.

14ד. (בוטל)

14ה. (א)

תוצאות ביטול של עסקה

ביטל צרכן חוזה לפי סעיפים 14א(ג), 14ג(ג) או 14ג(ג) עקב פגם בנכס נושא החוזה או העסקה, עקב אי התאמה בין הנכס או בין השירות, לבין הפרטים שנמסרו לו לפי סעיפים 14א(א) ו-14ב(ב) או 14ג(א) ו-14ב(ב) עקב אי-אספקת הנכס או השירות במועד שנקבע לכך בחוזה או בשל כל הפרה אחרת של החוזה בידי העוסק –

(1) יחזיר העוסק לצרכן בתוך 14 ימים מיום קבלת ההודעה על הביטול, את אותו חלק ממחיר העסקה ששולם על ידי הצרכן, יבטל את חיובו של הצרכן בשל העסקה וימסור לו עותק מהודעת ביטול החיוב כאמור ולא יגבה מהצרכן דמי ביטול כלשהם;

(2) קיבל הצרכן את הנכס נושא העסקה או החוזה, יעמידו לרשות העוסק במקום שבו נמסר לו הנכס ויודיע על כך לעוסק, והוא הדין לגבי נכס כלשהו שקיבל הצרכן בעקבות עשיית העסקה או החוזה.

(ב) ביטל צרכן חוזה לפי סעיפים 14א(ג), 14ג(ג) או 14ג(ג) שלא מהטעמים המנויים בסעיף קטן (א) –

(1) יחזיר העוסק לצרכן, בתוך 14 ימים מיום קבלת ההודעה על הביטול, את אותו חלק ממחיר העסקה ששולם על ידי הצרכן, יבטל את חיובו של הצרכן בשל העסקה וימסור לו עותק מהודעת ביטול החיוב כאמור ולא יגבה מהצרכן סכום כלשהו, זולת דמי ביטול בשיעור שלא יעלה על 5% ממחיר הנכס נושא החוזה או העסקה, או 100 שקלים חדשים, לפי הנמוך מביניהם;

(2) קיבל הצרכן את הנכס נושא העסקה או החוזה, יחזירו לעוסק במקום עסקו, והוא הדין לגבי נכס כלשהו שקיבל הצרכן בעקבות עשיית העסקה או החוזה.

(1ב) בלי לגרוע מהוראות סעיפים קטנים (א) ו-14ב(ב), בוטלה עסקה מתמשכת כאמור בסעיף 14ג(ג) או 14ג(ג), שהוחל במתן השירות לפיה, ישלם הצרכן את התמורה היחסית בעד השירות שניתן לו.

(2ב) התקין העוסק טובין בבית הצרכן לצורך מתן שירות לפי העסקה, יהיה רשאי לגבות מהצרכן תשלום בשל הוצאות ההתקנה, בסכום שלא יעלה על 100 שקלים חדשים; השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע סוגי עסקאות שלגביהן יהיה עוסק רשאי לגבות סכומים אחרים בשל הוצאות ההתקנה ואת הסכומים שייגבו.

(ג) אין בהוראות סעיפים קטנים (א) ו-14ב(ב) כדי לגרוע מזכותו של עוסק לתבוע את נזקיו, בשל כך שערך הנכס פחת כתוצאה מהרעה משמעותית במצבו.

(ד) בסעיף זה, "דמי ביטול" – לרבות הוצאות או התחייבות בשל משלוח, אריזה או כל הוצאה או התחייבות אחרת שלטענת העוסק הוצאו על ידו או שהוא התחייב בהן בשל ההתקשרות בעסקה או בחוזה, או בשל ביטולה.

החזר כספי או זיכוי בשל החזרת טובין	114. (א)	בעסקה לרכישת טובין, סוגי טובין, שירותים או סוגי שירותים, שקבע השר, רשאי צרכן לבטל את הסכם הרכישה בתוך תקופה שקבע השר, ובלבד שאם העסקה היא לרכישת טובין והצרכן קיבל את הטובין שרכש – (1) הוא יחזיר אותם לעוסק; (2) הטובין לא נפגמו ולא נעשה בהם שימוש.
	(ב)	השר יקבע הוראות לצורך ביצוע הוראות סעיף קטן (א), ובכלל זה לענין החזרת התמורה ששילם הצרכן בעבור הטובין או השירותים, לרבות אופן וסוג ההחזר הכספי, וכן נסיבות שבהן – (1) הזכות לבטל את העסקה תחול, לא תחול או תוגבל; (2) יהיה רשאי העוסק לנכות מסכום ההחזר הכספי דמי ביטול, בשיעור שיקבע.
	(ג)	תקנות לפי סעיף זה יותקנו באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.
זיכוי בשל ביטול עסקה	114. (א)	ביטול צרכן הסכם לרכישת טובין או שירותים ולא היה זכאי להחזר כספי לפי הוראות כל דין, והעוסק נתן לו שובר זיכוי בשל הביטול (בסעיף זה – שובר זיכוי), יחולו הוראות אלה: (1) שובר הזיכוי יודפס או ייכתב באופן שימנע את מחיקת הכתוב בו; (2) השר רשאי לקבוע הוראות לעניין זה; (3) הסכום הנקוב בשובר הזיכוי יהיה הסכום ששולם בעת ביצוע העסקה; (4) שובר הזיכוי יהיה תקף לשנתיים לפחות מיום מסירתו; (5) מימוש שובר הזיכוי לא יותנה בהצגת החשבונית שניתנה לצרכן בעת ביצוע העסקה; (6) לא יהיה תוקף לתנאי המגביל את האפשרות לממש את שובר הזיכוי, לרבות לעניין מימושו במכירה מיוחדת; השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע סייגים להוראה זו.
	(ב)	תקופת תוקף שובר הזיכוי וציון האפשרות להשתמש בו בלא תנאים מגבילים, או בסייגים שקבע השר לפי סעיף קטן (א)(5), יופיעו על גבי השובר, באותיות ברורות ובהבלטה מיוחדת, בהתאם להוראות לפי סעיף 4א, לעניין תנאי הכלול במידע אחר המיועד לצרכן.
	(ג)	מימש צרכן שובר זיכוי ברכישת טובין או שירותים שמחירם נמוך מהסכום הנקוב בשובר, וההפרש לא עלה על 5% מהסכום הנקוב בשובר או 100 שקלים חדשים, לפי הנמוך מביניהם, יהיה הצרכן זכאי לקבל את העודף במזומן.
	(ד)	הוראות סעיף זה יחולו גם על שובר מתנה.
תווי קנייה	114. (א)	בסעיף זה, "תו קנייה" – כרטיס או מסמך הנרכש בכסף או בשווה כסף, המאפשר לאוחז בו לרכוש טובין או שירותים אצל עוסק, בסכום הנקוב בו, למעט כרטיס או מסמך המיועד לשימוש בעבור סוג מסוים של מוצר או שירות בלבד.
	(ב)	מנפיק תו קנייה המבקש להגביל את תוקף תו הקנייה שהוא מנפיק יציין על גבי תו הקנייה, באותיות ברורות ובאופן בולט, נוסף על שמו, גם את מועד ההנפקה ואת מועד פקיעת התוקף, ובלבד שתקופת תוקפו של התו לא תפחת מחמש שנים ממועד ההנפקה; ואולם ניתן נגד מנפיק תו קנייה צו פשיטת רגל או צו פירוק, לא יוכל האוחז בתו לרכוש באמצעותו טובין או שירותים ממועד מתן הצו.
	(ג)	הסכום הנקוב בתו הקנייה יהיה אחיד לגבי כל העוסקים המנויים בו.
	(ד)	עוסק שנתן לצרכן שובר זיכוי כעודף בשל מימוש תו קנייה יאפשר שימוש בשובר הזיכוי בכל אחד מסניפיו, ואולם הוא רשאי להגביל את השימוש בשובר הזיכוי בסניף הנושא שם מסחרי אחר.
	(ה)	על אף האמור בסעיף 114(א)(5), עוסק שנתן לצרכן שובר זיכוי כנגד החזרת מוצר שנרכש בתו קנייה, רשאי להגביל את האפשרות לממש את שובר הזיכוי באותם תנאים מגבילים המופיעים על גבי תו הקנייה, ובלבד שיופיעו על גבי השובר.

(ו) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לעניין תווי קנייה, ובכלל זה לעניין תנאים המגבילים את אפשרות מימושם, בין השאר בסוגי מכירות או לגבי בעלי הנחות קבועות אצל עוסקים או בבתי עסק מסוימים.

דרכי ביטול עסקה 14ט. (א) היתה לצרכן זכות לבטל עסקה לפי חוק זה או לפי חוזה, יאפשר לו העוסק לבטל את העסקה בהודעת ביטול שימסור לו הצרכן בכל אחת מהדרכים המפורטות להלן ובהתאם לפרטי ההתקשרות שמסר העוסק לצרכן לפי סעיף קטן (ד) הנוגע לאותה דרך ביטול (בסעיף זה – הודעת ביטול):

- (1) בעל פה – בטלפון או בהודעה בעל פה במקום העסק, למעט אם נקבע לפי החוק כי ביטול העסקה ייעשה בדרך של הודעה בכתב;
- (2) בדואר רשום;
- (3) בדואר אלקטרוני;
- (4) בפקסימיליה, אם יש לעוסק;
- (5) באינטרנט – בעסקה שניתן להתקשר לגביה עם צרכן באמצעי זה;
- (6) בכל אמצעי אחר שקבע השר.

(ב) לעניין עסקה שניתן להתקשר לגביה עם צרכן באינטרנט, ייצור עוסק בדף הראשי של אתר האינטרנט שלו קישור ייעודי שבאמצעותו ניתן לשלוח הודעת ביטול בהתאם להוראות סעיף קטן (א)(5), שימוקם באופן מובלט וברור.

(ג) בהודעת ביטול יפרט הצרכן את שמו ומספר הזהות שלו, ואם נמסרה הודעת הביטול בעל פה כאמור בסעיף קטן (א)(1) – פרט מזהה נוסף אם הוסכם עליו עם הצרכן בעת ההתקשרות; השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לעניין פרטים נוספים שעל צרכן למסור בהודעת הביטול.

(ד) עוסק יגלה לצרכן, בכתב, את הדרכים למסירת הודעת ביטול כאמור בסעיף קטן (א), את פרטי ההתקשרות הנוגעים לכל דרך ביטול כאמור באותו סעיף קטן, ואת הפרטים שיש לכלול בהודעת ביטול כאמור בסעיף קטן (ג), והכול לא יאוחר ממועד הספקת הטובין או השירותים; לעניין זה, "בכתב" – לרבות בחוזה, בטופס גילוי או במסמך המפרט את עיקרי העסקה.

(ה) עוסק ימסור לצרכן מידע כאמור בסעיף קטן (ד) גם בכל אחד מאלה:

- (1) בחשבונית, בקבלה או בהודעת תשלום, ולגבי עסקה לתקופה קצובה שלא נדרשת לגביה הסכמה מפורשת של הצרכן להמשך ההתקשרות – גם בהודעה על מועד סיום העסקה – הנשלחות לצרכן;
- (2) אם יש לעוסק אתר אינטרנט – בדף הראשי של האתר, ואם ניתן להתקשר בעסקה באינטרנט כאמור בסעיף קטן (ב) – בסמוך לקישור הייעודי כאמור באותו סעיף קטן.

(ו) פרטי מידע שיש לגלותו לצרכן לפי סעיפים קטנים (ד) ו-(ה) יופיעו בסמוך אחד לשני, בהבלטה מיוחדת ובאותיות ברורות וקריאות.

(ז) הוראות סעיף זה לא יחולו על ביטול עסקה לפי סעיף 14; השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע סוגי עסקאות נוספות וכן סוגי עוסקים שהוראות הסעיף, כולן או חלקן, לא יחולו לגביהם.

מכירה מיוחדת 15. (א) עוסק שהודיע ברבים או במקום העסק על מכירה מיוחדת, יבחר אילו טובין או שירותים כלולים בה ואילו טובין או שירותים אינם כלולים בה, את מחירם אצלו לפני המכירה ואת שיעור ההנחה או המחיר לאחר ההנחה וכן תנאי המכירה המיוחדת.

(ב) הודיע עוסק על מכירה מיוחדת ורצה לשנות את הפרטים האמורים בסעיף קטן (א), יפרסם על כך הודעה באותה הדרך שבה פרסם את ההודעה הראשונה.

(ב1) עוסק שהודיע ברבים, למעט במקום העסק, על מכירה מיוחדת של טובין או שירותים, יכלול בפרסום את המספר המזערי של הפריטים המוצעים באותה מכירה מיוחדת, ואת המספר המזערי של הפריטים המוצעים בה בהנחה המרבית; הוראות סעיף זה לא יחולו על טובין או שירותים שמחירם לצרכן במכירה המיוחדת, אינו עולה על 50 שקלים חדשים; השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי להעלות או להפחית את הסכום האמור לגבי סוגי

טובין או שירותים שקבע, וכן לקבוע כי הוראות בדבר פרסום מספר מזערי של פריטים המוצעים במכירה מיוחדת לא יחולו על סוגי טובין או סוגי שירותים שקבע.

(2ב) עוסק שהודיע ברבים או במקום העסק על מכירה מיוחדת של טובין, יחזיק, בהתחשב במהותה ובהיקפה של ההודעה, מלאי סביר של הטובין הכלולים במכירה המיוחדת, זולת אם ציין העוסק בהודעתו אחרת.

(3ב) אזל מלאי הטובין שהוצעו במכירה מיוחדת, או שהשירותים, כולם או חלקם, אינם מוצעים עוד במכירה מיוחדת, לא ימשיך העוסק לפרסם ברבים או במקום העסק את ההודעה שפרסם על אותה מכירה; ואולם אזל חלק מהפריטים שבמלאי כאמור, רשאי העוסק להמשיך לפרסם את ההודעה שפרסם רק במקום העסק, ובלבד שיפרסם במקום העסק הודעה על הפריטים שאזלו.

(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות כל דין בענין הצגת מחירים של טובין או שירותים.

16. עוסק שהודיע על מכירה בהנחה, או מחיר מיוחד, של טובין פגומים, או של טובין שאיכותם נמוכה מהרגיל או שמתקרב מועד תפוגתם על פי דין או נוהג או המלצת היצרן, יכלול בהודעתו את סיבת ההנחה או המחיר המיוחד.

(א) 16א. בסעיף זה –

מחיר מיוחד

שינוי
הטבות
לצרכן או
סיומה

"שינוי" – צמצום בהטבות או בזכויות הניתנות לצרכן במסגרת תכנית הטבות, בערכן, באפשרות מימושן או במשך התקופה שבה ניתן לממשן;

"התכנית", "תכנית הטבות" – התקשרות מתמשכת בין צרכן לבין עוסק, שבה הצרכן מוסר את פרטיו לשם הצטרפות לתכנית מסוג מועדון לקוחות שמפעיל העוסק, ומהותה היא קבלת הטבות או צבירת זכויות, מהעוסק או מעוסק אחר, בין שההצטרפות לתכנית כרוכה בתשלום ובין שאינה כרוכה בתשלום;

"תנאי התכנית" – תנאי תכנית ההטבות שנקבעו במועד ההתקשרות בין העוסק שמפעיל את התכנית ובין הצרכן או במועד מאוחר יותר.

(ב) ביקש עוסק המפעיל תכנית הטבות לתקופה בלתי קצובה לערוך שינוי בתכנית או לסיימה –

(1) ישלח לצרכן הודעה על פרטי השינוי או על מועד סיום התכנית בין שלושה לארבעה חודשים לפני מועד כניסת השינוי לתוקף או מועד סיום התכנית, לפי העניין;

(2) יאפשר לצרכן לממש את ההטבות בהתאם לתנאי התכנית החל במועד משלוח ההודעה כאמור בפסקה (1) ולפחות עד למועד כניסת השינוי לתוקף או עד למועד סיום התכנית, לפי העניין.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), ביקש העוסק לערוך שינוי בתכנית כאמור באותו סעיף קטן הכוללת צבירת זכויות או לסיים תכנית כאמור –

(1) ישלח לצרכן הודעה על פרטי השינוי או על מועד סיום התכנית בין שמונה לתשעה חודשים לפני מועד כניסת השינוי לתוקף או מועד סיום התכנית, לפי העניין; בהודעה כאמור יציין העוסק גם את זכותו של הצרכן לממש את הזכויות שצבר לפי הוראות פסקה (2);

(2) יאפשר לצרכן לממש את הזכויות שצבר בהתאם לתנאי התכנית, החל במועד משלוח ההודעה כאמור בפסקה (1) ולפחות עד למועד כניסת השינוי לתוקף או עד למועד סיום התכנית, לפי העניין.

(ד) עוסק המפעיל תכנית הטבות לתקופה קצובה לא יערוך שינוי בתכנית ולא יסיים את התכנית לפני תום התקופה הקצובה; עוסק כאמור ישלח לצרכן הודעה בין שלושה לארבעה חודשים לפני תום התקופה הקצובה, על תום התקופה ועל זכותו לממש את ההטבות או את הזכויות לפי תכנית ההטבות עד תום התקופה.

(ה) הודעות כאמור בסעיפים קטנים (ב)1, (ג)1 ו-(ד) יישלחו לצרכן באחת הדרכים המפורטות להלן שבה בחר הצרכן לקבל הודעות מהעוסק, בהתאם לפרטי ההתקשרות שמסר הצרכן לעוסק במועד ההתקשרות או במועד מאוחר יותר:

- (1) דואר ;
 - (2) דואר אלקטרוני ;
 - (3) מסרון ;
 - (4) אמצעי תקשורת מקוון אחר.
- (ו) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע –
- (1) נסיבות שבהן לא תחול החובה למסור הודעות בהתאם להוראות סעיף זה, כולן או חלקן, או תחול בשינויים כפי שיקבע ;
 - (2) סוגים של תכניות הטבות או של עוסקים, שהוראות סעיף זה, כולן או חלקן, לא יחולו לגביהם או יחולו בשינויים כפי שיקבע.
- (ז) הוראות סעיף זה לא יחולו על אלה :
- (1) שינוי בתכנית הטבות הכוללת הטבות או זכויות שמציע עוסק שאינו העוסק המפעיל את התכנית (בסעיף קטן זה – עוסק אחר), או סיום תכנית כאמור, בשל אחד מאלה :
 - (א) ניתן לגבי העוסק האחר צו פירוק, צו פירוק זמני, צו כינוס, צו כינוס נכסים או צו הקפאת הליכים לפי כל דין, ואם העוסק האחר הוא יחיד – ניתן לגביו צו כינוס נכסים או צו הכרזה על פשיטת רגל לפי כל דין ;
 - (ב) העוסק האחר חדל להתקיים או שבית העסק שלו נסגר ;
 - (2) מכירה מיוחדת כהגדרתה בסעיף 8, שאינה הטבה הניתנת בהתאם לתכנית הטבות.
- (א) בסעיף זה ובסעיף 16ג –

הקמת
להגבלת
שיווקיות וניהולו
מאגר
פניות

16ב.

(א)

- "המאגר" – המאגר שהוקם לפי הוראות סעיף קטן (ב) ;
- "פנייה שיווקית" – פנייה של עוסק לצרכן באמצעות שיחה למספר הטלפון שלו במטרה להתקשר בעסקה, בין תוך כדי הפנייה ובין במועד מאוחר יותר, ובכלל זה הצעה לקבל נכס או שירות ללא תמורה, בהנחה או תוך מתן הטבה ;
- "שיחה" – לרבות שיחה בתקשורת אלקטרונית.
- (ב) הרשות תקים ותנהל מאגר שבו יירשמו רק מספרי טלפון של צרכנים המעוניינים להגביל פנייה שיווקית אליהם מאת עוסקים או מי מטעמם כאמור בסעיף 16ג.
- (ג) צרכן רשאי לבקש כי במאגר יירשם מספר טלפון אחד או יותר, והוא רשאי לבקש בכל עת לשנות את המספר או להסירו מהמאגר ; הרשות תנקוט אמצעים סבירים למניעת רישומו של מספר טלפון במאגר, שינויו או הסרתו, שלא על דעת הצרכן.
- (ד) על המאגר יחולו ההוראות החלות על מאגרי מידע לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.
- (ה) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע הוראות בנוגע להקמת המאגר ולניהולו, ובכלל זה רשאי הוא לקבוע הוראות בעניינים אלה :
- (1) בקשה של צרכן לרשום מספר טלפון במאגר, לשנותו או להסירו ;
 - (2) אופן בירור מידע הרשום במאגר על ידי עוסק וצרכן.
- (ו) השר, בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע אגרה בעד הטיפול בבקשת עוסק לקבלת מידע מהמאגר, ובכלל זה את סכום האגרה, אופן ומועד תשלומה, הצמדתה ודרכי גבייתה.

א	16ג.	פנייה למספר הרשום	איסור שיווקית טלפון במאגר
עוסק או מי מטעמו לא יפנה בפנייה שיווקית לצרכן שמספר הטלפון שלו רשום במאגר, לרבות במטרה לשכנעו להסיר את מספר הטלפון שלו מהמאגר.			
ב			נרשם מספר טלפון במאגר, חזקה כי הצרכן סירב לקבל פנייה שיווקית לאותו מספר טלפון.
ג			ביקש עוסק לפנות לצרכן בפנייה שיווקית, יודא שמספר הטלפון שאליו הוא מבקש לפנות אינו רשום במאגר.
ד			פנה עוסק בפנייה שיווקית מטעם עוסק אחר למספר טלפון הרשום במאגר, יראו את הפנייה כאילו נעשתה גם בידי העוסק שמטעמו היא נעשתה.
ה			הוראות סעיף זה לא יחולו על מקרים, נסיבות וסוגי עסקאות המפורטים בתוספת השישית; השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לשנות את התוספת השישית.

פרק ד': סימון טובין והצגת מחירים

א	17.	טובין	סימון ואריזותם
על עוסק לסמן על גבי טובין המיועדים לצרכן או במצורף להם פרטים בדבר –			
1			שם המצרף וכינויו המסחרי;
2			ארץ הייצור; ואולם, לעניין טובין שהם תוצרת חקלאית שאינה ארוזה בעת הצגתה למכירה לצרכן או תוצרת חקלאית הנארזת במקום שבו היא נמכרת או משווקת לצרכן, על עוסק לסמן באופן בולט את ארץ הייצור בצמוד לתוצרת החקלאית; השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע כי חובת סימון כאמור לא תחול על שיווק באופן מקוון של סוגי תוצרת חקלאית כפי שיקבע; בפסקה זו – "ארץ הייצור" – לעניין בשר בהמות או עופות – מקום השחיטה, ולעניין דגים – מקום הדיג או שליית הדגים; "תוצרת חקלאית" – פירות וירקות טריים, מוצרי חלב ובשר טרי כהגדרתו בסעיף 9 לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 למעט בשר טרי המשווק באופן מקוון;
3			שם היצרן, מספר זהותו ומענו, ואם המצרף מיובא – שם היבואן, מספר זהותו ומענו;
4			כמות המצרף ופירוט חמרי היסוד שמהם הוא מורכב.
ב			השר רשאי לקבוע בצו –
1			טובין שהוראות סעיף קטן (א) לא יחולו עליהם;
2			פרטים נוספים שיש לסמן, לרבות פרטים בדבר מחיר הטובין לצרכן, תאריך ייצורם, מועד תפוגתם, היותם מסוכנים לשימוש, דרך כלל או לשימוש של ילדים בקבוצות גיל שונות כפי שיקבע, דרך השימוש בהם, איכותם, סבילותם, עמידותם או תכונותיהם האחרות, לרבות תכונות שיש בהן לעשותם כשרים בעיני הציבור כולו או מקצתו;
3			חובה לסמן טובין לפני יבואם;
4			הוראות בדבר הדרך והצורה שבהן יסומנו טובין.
1ב			השר, בהתייעצות עם ארגון צרכנים יציג, רשאי לקבוע בצו תנאים שבהתקיימם יסומן מצרף בשם או בכינוי שיש בו כדי להעיד על טיבו או על מהותו, וכן שיש בו כדי למנוע טעות או הטעיה, בזיהוי, ברכישה או בשימוש במוצרי מזון.
2ב			השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות בדבר חובתו של עוסק לסמן טובין, בדרך ובצורה שקבע, באופן שיאפשר את זיהוי היצרן.
3ב			1) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות בדבר חובת מתן מידע הקשור לקרינה בלתי מייננת הנפלטת ממכשיר פולט קרינה או הנוצרת בהפעלתו, לרבות רמת הקרינה המותרת ומידע נוסף לענין זה כפי שיקבע, וכן דרכים למתן המידע, בין בדרך של סימון על גבי המכשיר פולט הקרינה, בין במצורף אליו ובין בדרך אחרת שיקבע;
2			בתקנות לפי סעיף קטן זה יכול שייקבעו הוראות שונות לגבי סוגים שונים של מכשירים פולטי קרינה;

(3) בסעיף קטן זה –			
"מכשירים פולטי קרינה" –			
(א)	מכשירי טלפון נייד המקושרים בעזרת מערכת של מיתקני אלחוט הבנויה בשיטה התאית;		
(ב)	מכשיר או מכונה המיועדים לצרכן והפולטים קרינה בלתי מייננת, או שבהפעלתם נוצרת קרינה כאמור;		
"קרינה בלתי מייננת" או "קרינה" – פליטת גלים אלקטרומגנטיים שהאנרגיה שלהם נמוכה מכדי לגרום להיווצרות יונים.			
(ג)	הסימון יהיה בעברית זולת אם נקבע אחרת.		
(ד)	ראה השר כי הדבר דרוש כדי להגן על הצרכן, רשאי הוא בצו כללי או לסוגים לקבוע חובה לארוז טובין בדרך, בצורה או באופן שנקבעו בצו.		
(ה)	(בוטל)		
(ו)	נכללה בחיקוק אחר הוראה לצורך הגנה על הצרכן והיא סותרת את סעיף קטן (א) או צו לפי סעיף קטן (ב) – ההוראות בחיקוק האחר עדיפות.		
17א.	בפרק זה, "המחיר הכולל" – מחיר הכולל את סך כל התשלומים בעבור נכס או שירות ואת סך כל המסים החלים עליהם או על מכירתם והנגבים על ידי עוסק, לרבות –	הגדרות לענין פרק ד'	
(1)	מס ערך מוסף, אגרות או תשלומי חובה;		
(2)	כל תשלום אחר הנלווה לרכישת אותו נכס או שירות, בלי שניתנת לצרכן אפשרות מעשית לוותר עליו במסגרת העסקה.		
17ב.	(א) עוסק המציע, המציג או המוכר טובין לצרכן יציג על גביהם או על גבי אריזתם את מחירם הכולל.	חובת הצגת מחיר על טובין והמחיר המחייב	
(ב)	הצגת המחיר כאמור בסעיף קטן (א) תהיה –		
(1)	של המחיר הכולל בלבד, ורק במטבע ישראלי;		
(2)	במקום הנראה לעין, בספרות ברורות וקריאות.		
(ג)	הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יחולו גם על טובין המוצגים על ידי עוסק לראווה בכל דרך שהיא, באופן הנותן יסוד להניח שהטובין, או טובין הדומים להם, מוצעים על ידי לצרכן למכירה.		
(ד)	המחיר המחייב של טובין יהיה המחיר שהוצג עליהם בהתאם להוראות סעיף זה, אף אם מחירים בקופה גבוה מהמחיר האמור.		
(ה)	השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע סוגי טובין שלגביהם תהיה חובה להציג, נוסף על המחיר הכולל או במקומו, את המחיר ליחידת מידה, משקל או נפח, הכל כפי שיקבע.		
17ג.	השר רשאי לקבוע שכל עוסק, שעסקו או חלק מעסקו הוא עשיית שירותים בתחום שקבע, יציג במקום עסקו את המחיר הכולל הנדרש בעד מתן השירות או עשייתו; הצגת המחיר הכולל תהיה רק במטבע ישראלי, במקום הנראה לעין ובספרות ברורות וקריאות.	הצגת מחירי שירותים	
17ד.	לא יפרסם עוסק ולא ינקוב, במפורש או במשתמע, מחיר של נכס או של שירות המוצע לצרכן, אלא אם כן הוא המחיר הכולל בלבד ורק במטבע ישראלי.	פרסום ונקיבה של מחירי נכסים ושירותים	
17ה.	על אף הוראות סעיפים 17א עד 17ג, רשאי עוסק, במשך שבעה ימים מיום שהוגדל או שהופחת שיעורם של מס, אגרה או כל תשלום חובה אחר החל על המכירה, שלא לכלול במחיר המוצג את שיעור ההגדלה או ההפחתה, בתנאי שציין באופן בולט במקום העסק, כי המחיר אינו כולל את השיעור המוגדל או המופחת.	סייג להצגה של המחיר הכולל	
17ו.	השר, או כל שר בתחום סמכותו יחד עם השר, רשאים לקבוע, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, כללים לפרסום או להצגה באופן שונה של מחירי נכס או שירות, או של סוגי נכסים או שירותים.	כללים לפרסום מחירי נכסים ושירותים	
17ז.	(א) הוראות פרק זה לא יחולו –	פטור	

(1) על נכס המיועד להימכר מחוץ לישראל, או על שירות המיועד להתבצע במלואו מחוץ לישראל; לענין זה, "מחוץ לישראל" – למעט האזור כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1976;

(2) (נמחקה)

(3) על נכס או שירות המפורט בחלק א' של התוספת הראשונה, ובתנאים הקבועים בה.

(ב) על האמור בסעיפים 17ב(1), 17ג ו-17ד, הצגה, פרסום ונקיבה של מחירו הכולל של נכס או של שירות, כמפורט בחלק ב' של התוספת הראשונה, יכול שיהיה במטבע חוץ, ובלבד שמחירו במטבע ישראלי ייקבע לפי שער החליפין הקבוע בה.

(ג) השר, ולגבי תחומים שבסמכותו של שר אחר – בהתייעצות עם אותו שר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לשנות את התוספת הראשונה.

(א) בסעיף זה –

17.ח. מכשיר שקילה במכר טובין לפי משקל

"מכשיר שקילה" – מכשיר שקילה אלקטרוני, שניתן לגביו אישור דגם כמשמעותו לפי פקודת המשקלות והמידות, 1947, ואינו מיועד לשימוש אישי או ביתי לפי אותו אישור;

"קמעונאי גדול" – כהגדרתו בחוק קידום התחרות בענפי המזון והפארם, התשע"ד-2014.

(ב) עוסק שהוא קמעונאי גדול ומציע למכירה טובין לפי משקל שלא ניתן לגביהם שירות שקילה לפני התשלום בעדם יציב במקום עסקו מכשיר שקילה תקין אחד לפחות, ובלבד ששטח המכירה של מקום העסק הוא 300 מ"ר לפחות; מכשיר השקילה יוצב במקום גלוי ונגיש לצרכן וסמוך לטובין האמורים.

(ג) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע סוגי עוסקים נוספים שיחולו עליהם הוראות סעיף קטן (ב), וכן הוראות לענין סוגי מכשירי שקילה שיוצבו בהתאם להוראות אותו סעיף קטן.

18. לא ימכור עוסק ולא יחזיק למטרת מכירה טובין שלא קויימה לגביהם חובה מכוח פרק זה.

איסור מכירה והחזקה פיצויים

(א) 31. דין מעשה או מחדל בניגוד לפרקים ב', ג', ד' או ד'1 כדין עוולה לפי פקודת הנזיקין [נוסח חדש].

(1א) הזכות לסעדים בשל עוולה כאמור נתונה לצרכן שנפגע מהעוולה, וכן לעוסק שנפגע, במהלך עסקו, מהטעיה כאמור בסעיף 2.

(2א) פרק ו'1 לא יחול על עוסק שנפגע מעוולה כאמור במהלך עסקו.

(ב) (1) הוברר לבית המשפט שמעשה או מחדל של הנתבע גרם או עלול לגרום תקלה לציבור או לחלק ממנו והנתובע הסתייע בהגשת התובענה בארגון צרכנים, רשאי בית המשפט לפסוק, בנוסף לתרופה שנפסקה לתובע, כי ישולם פיצוי לאותו ארגון צרכנים בשיעור שלא יעלה על פי ארבעה מהנזק שנגרם לתובע או מסכום של 14,750 שקלים חדשים, על פי הגבוה; שר המשפטים, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לשנות את הסכום האמור;

(2) שינוי הסכום לפי שינויים שחלו במדד מן המדד שפורסם בחודש שבו נקבע לאחרונה, אינו טעון אישור ועדת הכלכלה של הכנסת, ואולם לא יוגדל הסכום לפי פסקה זו לפני שחלפו שלושה חדשים מיום ההגדלה הקודמת;

(3) בסעיף קטן זה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ג) בסעיף זה, "ארגון צרכנים" – המועצה הישראלית לצרכנות או ארגון אחר ששר המשפטים אישר לענין זה.

נקשרה עסקה בין עוסק לצרכן והעוסק הפר, בקשר לאותה עסקה, הוראה מההוראות המפורטות להלן, רשאי בית המשפט לפסוק, בשל אותה הפרה, פיצויים שאינם תלויים בנזק (בסעיף זה – פיצויים לדוגמה), בסכום שלא יעלה על 10,000 שקלים חדשים:

(1) ביקש צרכן כי עוסק ישיב לו את התמורה ששילם ובאופן שבו שילם, לפי סעיף 44(ב), לאחר שהעוסק לא פעל בהתאם למדיניות החזרת טובין המפורטת במודעה לפי סעיף 44(א) – והעוסק לא השיב לצרכן את מלוא התמורה כאמור;

(1א) ביקש צרכן כי עוסק יספק את הנכס או השירות למקום כפי שהוסכם בין הצדדים, לאחר שהעוסק הטעה אותו בעניין המקום שאליו יסופק הנכס או השירות כאמור בסעיף 2(א)(3א) – והעוסק לא סיפק את הנכס או השירות למקום שהוסכם בין הצדדים כאמור;

(2) ביקש צרכן כי עוסק ישיב לו את התמורה ששילם ובאופן שבו שילם, לפי סעיף 44(ב) ו-44(ג), לאחר שהעוסק לא הציג מודעה המפרטת את מדיניותו לגבי החזרת טובין שלא עקב פגם, לפי סעיף 44(א) – והעוסק לא השיב לצרכן את מלוא התמורה כאמור;

(2א) בעסקה לתקופה קצובה – ביקש צרכן כי עוסק יפסיק לחייבו בתשלומים לאחר מועד סיום העסקה או ההתחייבות לפי סעיף 13א(ג), או לא נמסרה לצרכן הודעה בכתב לפי סעיף 13א(ד) או לפי סעיף 13ה(ו)(2), לפי העניין – והעוסק המשיך לחייב את הצרכן בתשלומים בניגוד לאותן הוראות;

(2ב) ביקש צרכן לבטל עסקה מתמשכת באמצעות הודעת ביטול לפי הוראות סעיף 14ט – והעוסק המשיך לחייב את הצרכן בתשלומים בשל העסקה, בניגוד להוראות סעיף 13ד(ג);

(12ב) טען צרכן כי עוסק גבה ממנו סכום עודף – והעוסק לא השיב לצרכן את סכום ההחזר המגיע לו לפי הוראת סעיף 14ט1;

(ג2) ביקש צרכן מעוסק לשלם בעד שירותים או טובין בלא עמלה כאמור בסעיף 13ח(ב), או לשלם כאמור באחת הדרכים המנויות בסעיף 13ח(ג) – והעוסק לא פעל בהתאם לכך;

(3) ביקש צרכן כי עוסק ישיב לו את מה שהעוסק קיבל מכוח הסכם רוכלות, לפי סעיף 14(ב), בעקבות ביטול ההסכם לפי סעיף 14(א) או 14ג(ב) – והעוסק לא השיב לצרכן את מה שקיבל מכוח ההסכם כאמור;

(4) ביקש צרכן כי עוסק ישיב לו את החלק ממחיר העסקה ששילם או ביקש צרכן לבטל את חיובו, לפי סעיף 14ה(א)(1) או 14ה(ב)(1), בעקבות ביטול חוזה לרכישה של יחידת נופש לפי סעיף 14א(ג) או ביטול עסקת מכר מרחוק לפי סעיף 14ג(ג) או 14ג(ג) – והעוסק לא השיב לצרכן את החלק ממחיר העסקה או לא ביטל את החיוב כאמור;

(4א) ביקש צרכן כי עוסק ישיב לו את החלק ממחיר העסקה ששילם או ביקש צרכן לבטל את חיובו לפי סעיף 13ז(1), בעקבות ביטול עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה לפי סעיף 13ו(א)(1) או (2) – והעוסק לא השיב לצרכן את החלק ממחיר העסקה או לא ביטל את החיוב כאמור;

(4ב) ביקש צרכן שהתקשר בעסקת מכר מרחוק למתן שירותי תיירות כאמור בסעיף 14ג2 שיש לו זכות לבטלה לפי מדיניות הביטול של נותן שירות התיירות מחוץ לישראל, כי העוסק ישיב לו את החלק ממחיר העסקה ששילם, או ביקש צרכן לבטל את חיובו בעקבות ביטול עסקה כאמור – והעוסק לא השיב לצרכן את החלק ממחיר העסקה או לא ביטל את החיוב כאמור;

(5) ביקש צרכן מעוסק כי יחויב במחיר שהוצג על הטובין, לפי סעיף 17ב(ד), אף אם מחירם בקופה גבוה יותר – והעוסק לא פעל בהתאם לכך;

- (6) ביקש צרכן לשלם את מחירו של נכס או שירות במטבע ישראלי בהתאם לשער החליפין הקבוע בתוספת הראשונה, לפי סעיף 17(ב) – והעוסק סירב לאפשר תשלום כאמור;
- (7) ביקש צרכן מיצרן טובין או מעוסק לקבל תעודת אחריות, כפי שנדרש לפי סעיף 18א(5) או ביקש צרכן מעוסק לקבל מדבקת אחריות, כפי שנדרש לפי סעיף 18א(1) – והיצרן או העוסק, לפי העניין, לא מסר תעודה או מדבקה כאמור;
- (8) ביקש צרכן מיצרן טובין או מעוסק, שיתקן קלקול שנתגלה בטובין שנמכרו לו או שיספק חלקי חילוף לשם תיקון הטובין, כפי שנדרש לפי סעיף 18א(1) – והיצרן או העוסק, לפי העניין, לא תיקן כל קלקול כאמור במהלך תקופת האחריות בלא תמורה או לא סיפק חלקי חילוף כאמור עד תום תקופת האחריות, בתוך התקופה שנקבעה לכך לפי אותו סעיף.
- (ב) לא תוגש נגד עוסק תביעה לפיצויים לדוגמה לפי סעיף קטן (א), אלא לאחר שהצרכן שלח או מסר בקשה לפי אותו סעיף קטן, בכתב, לרבות באמצעות תקשורת אלקטרונית; לעניין פסקה (2), די אם הצרכן מסר הודעת ביטול לפי סעיף 14ט(א), למעט פסקה (1) שבו; ולעניין פסקה (4), די אם הצרכן ביטל את העסקה כאמור בסעיפים 14א(ג), 14ג(ג) ו-14ג(ג).
- (ג) (1) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לפסוק בשל הפרה כאמור באותו סעיף קטן פיצויים לדוגמה בסכום העולה על 10,000 שקלים חדשים ובלבד שאינו עולה על 50,000 שקלים חדשים, אם מצא כי ההפרה היא הפרה חוזרת או הפרה נמשכת או שהיא נעשתה בנסיבות מחמירות כהגדרתן בסעיף 23א(ב);
- (2) בסעיף קטן זה – "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה מההוראות לפי אחת הפסקאות שבסעיף קטן (א), בתוך שנתיים מהפרה קודמת של סעיף המנוי באותה פסקה שבשלה הורשע לפי סעיף 23; "הפרה נמשכת" – הפרת הוראה מההוראות הסעיפים המנויים בסעיף קטן (א), לאחר שנמסרה הודעה לפי סעיף 21(4) או שניתן צו לפי סעיף 30, או לאחר שנשתיימה תקופת הזמן שנקבעה בהודעה או בצו כאמור, לפי המאוחר.
- (ד) בבואו לפסוק פיצויים לדוגמה לעוסק, בשל הפרה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט להתחשב בכך שאותו עוסק הורשע, בשל אותו מעשה, בעבירה לפי סעיף 23.
- (ה) בבואו לקבוע את גובה הפיצויים לדוגמה, יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים המפורטים להלן, ולא יתחשב בגובה הנזק שנגרם לצרכן כתוצאה מביצוע ההפרה:
- (1) אכיפת החוק והרתעה מפני הפרתו;
 - (2) עידוד הצרכן למימוש זכויותיו;
 - (3) חומרת ההפרה, היקפה הכספי ונסיבותיה;
 - (4) שוויה הכספי של העסקה שבקשר אליה בוצעה ההפרה;
 - (5) ההיקף הכספי של עסקי העוסק;
 - (6) גובה הקנס הקבוע בשל אותה הפרה לפי סעיפים 23 או 23א, אם קבוע קנס כאמור.
- (ו) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותו של צרכן לפיצויים לפי סעיף 31 או לכל סעד אחר, בשל אותה הפרה.
- (א) נעשתה עסקה והוברר כי נעשה לגביה מעשה או מחדל שיש בו משום הטעיה או ניצול מצוקה כאמור בסעיפים 2 ו-3, והם מהותיים בנסיבות הענין, ובהטעיה – אף אם לא העוסק היה המטעה, רשאי הצרכן לבטל את העסקה בתוך זמן סביר מהמועד שבו נודע לו על ההטעיה או מהמועד שבו נודע לו שפסק ניצול המצוקה, לפי העניין.

- (ב) בוטלה עסקה כאמור בסעיף קטן (א), ישיב העוסק לצרכן, בתוך שבעה ימים מיום שקיבל הודעה על הביטול, את התמורה ששילם הצרכן בעד העסקה, באותו אופן שבו שילם הצרכן, ואם היתה העסקה עסקה למכירת נכס – ישיב הצרכן לעוסק את הנכס נושא העסקה, בהעמדתו לרשות העוסק במקום שבו נמסר לצרכן; היתה העסקה עסקה מתמשכת שהוחל במתן השירות לפיה – ישלם הצרכן לעוסק את התמורה היחסית לפי תנאי העסקה, בעד השירות שניתן לו עד למסירת ההודעה על הביטול.
- (1ב) אין בהוראות סעיף קטן (ב) כדי לגרוע מזכותו של עוסק לתבוע את נזקיו, בשל כך שעד הנכס נושא העסקה פחת כתוצאה מהרעה משמעותית במצבו.
- (ג) השר רשאי בתקנות לקבוע פרטים אשר אי-גילויים לצרכן ישמש עילה לביטול העסקה; הוראות סעיף זה יחולו אף על ביטול כאמור.

תוספת ראשונה

(סעיף 17ז)

חלק א'

(סעיף קטן (א)(3))

1. שירותי מלונאות בישראל המוצגים בבית מלון והניתנים לתייר, ובלבד שמחירם יוצג בהתאם לתקנות שקבע השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, בהתייעצות עם שר התיירות.
2. שירותי השכרת רכב מנועי לתייר, לנהיגה עצמית בישראל ובלבד שמחירו יינקב ויפורסם בהתאם לתקנות שקבע השר, בהתייעצות עם שר התחבורה ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת.
3. לענין פרטים 1 ו-2, "תייר" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.

חלק ב'

(סעיף קטן (ב))

בחלק זה –

- "השער היציג", של מטבע חוץ פלוני – השער היציג שמפרסם בנק ישראל לאותו מטבע חוץ;
- "שער המכירה" – שער המכירה להעברות והמחאות שבו מוכר בנק ישראל את מטבע החוץ.
1. תשלומים, אגרות, היטלים או מסים, שנקבעו לפי חיקוק אחר, המשתלמים לרשות שדות התעופה או לרשות הנמלים, לגבי כניסת נוסעים לישראל או יציאתם ממנה או לגבי הסעה ושינוע של טובין לישראל או הוצאתם ממנה, ובלבד שמחירם בשקלים חדשים ייקבע לפי שער החליפין האמור בחיקוק האחר.
 2. טובין במחסן למכירה ליוצאים מישראל כהגדרתו בתקנה 12 לתקנות המכס, התשכ"ו-1965, ובלבד שמחירם בשקלים חדשים ייקבע לפי השער היציג שפורסם לאחרונה לפני מועד עשיית העסקה עם הצרכן.
 3. שירות של הולכת נוסעים או הובלת מטענים באוויר, ביבשה או בים, מישראל או אליה, לרבות במסופי המעבר היבשתיים, וכן של החכרת כלי שיט או כלי טיס למטרות האמורות, ובלבד שמחירם בשקלים חדשים ייקבע לפי שער המכירה האחרון ביום העסקים שקדם למועד התשלום, כפי שפורסם בעיתון יומי בישראל. ההוראה בסעיף זה, כי המחיר בשקלים חדשים ייקבע לפי שער המכירה האחרון, לא תחול על הובלת מטענים בין-לאומית בים או באוויר, שנקבע לגביה הסדר בין מוביל בים או באוויר לבין איגוד בין-לאומי של חברות תעופה או ספנות, כמשמעותו בסעיף 3(7) בחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988.
 4. שירות של חבילות תיירות ונופש היוצאות מישראל, ובלבד שמחירן בשקלים חדשים ייקבע לפי שער המכירה האחרון ביום העסקים שקדם למועד התשלום, כפי שפורסם בעיתון יומי בישראל.

תוספת שניה

(סעיף 18ב)

1. ספק מורשה כהגדרתו בחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982 (בחוק זה – חוק התקשורת), המספק לפי החוק האמור אחד או יותר מהשירותים האלה:
 - (1) שירות טלפוניה הניתן באמצעות רשת בזק שאינה מערכת רדיו טלפון נייד;
 - (2) שירות בזק הניתן באמצעות רשת בזק שהיא מערכת רדיו טלפון נייד, בין שרשת הבזק היא של נותן השירות ובין שהיא של ספק מורשה אחר;
 - (3) שירות גישה לאינטרנט.
2. (נמחק)
3. בעל רישיון כללי לשידורי כבלים לפי חוק התקשורת.
4. בעל רישיון לשידורי לוויין לפי חוק התקשורת.
5. בעל רישיון ספק גז כמשמעותו בחוק הגז הפחמימני המעובה, התשפ"א-2020.
6. בעל רישיון ספק שירות חיוני כמשמעותו בחוק משק החשמל, התשנ"ו-1996.
7. ספק מים כמשמעותו בחוק המים, התשי"ט-1959.
8. (נמחק)
9. עוסק העושה עם צרכן עסקה מתמשכת בעניין שירותי רפואה כמשמעותה בסעיף 13ה לחוק.

תוספת שלישית

(סעיף 13א)

1. שירות טלפוניה כהגדרתו בחוק התקשורת.
2. שירות להספקת גז שנותן ספק גז לצרכן גז.
3. (נמחק)

תוספת רביעית

(סעיף 13א1)

בתוספת זו – "דמי ביטול" – כל תשלום שהצרכן נדרש לשלם בשל ביטול העסקה, יהא כינויו אשר יהא; "הפרשי הצמדה" – כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961;

סוג העסקה	דרך הביטול ומועד כניסתו לתוקף	תנאים לעניין הביטול
1. עסקה בעניין רכישה של יחידת נופש	מסירת הודעת ביטול לעוסק בכתב; ביטול העסקה ייכנס לתוקף בתום המועד השנתי הסמוך לאחר מסירת הודעת הביטול, ואם נמסרה במהלך המועד השנתי – בתום אותו מועד	(א) עוסק לא יגבה דמי ביטול; ואולם אם הוחל בביצוע העסקה, רשאי הוא לגבות מהצרכן את התשלומים כמפורט להלן, בלבד: (1) החלק היחסי ממחיר יחידת הנופש בעד זכות השימוש שיש לצרכן בה עד למועד כניסת הביטול לתוקף; (2) 50% מהסכום שנותר ממחיר יחידת הנופש לאחר ניכוי הסכום לפי פסקה (1), ובלבד שהעוסק לא הגביל את זכותו של הצרכן להמחות את זכויותיו על פי החוזה, לרבות בדרך של חיוב בתשלום. (ב) עוסק ישיב לצרכן כל סכום שהצרכן שילם בעד התקופה שלאחר מועד כניסת הביטול לתוקף,

בתוספת הפרשי הצמדה מיום תשלומו עד יום החזרתו, או יבטל את חיובו בעד התקופה כאמור, והכול למעט הסכומים שהוא רשאי לנכות בהתאם לסעיף קטן (א)(2).		
בפרט זה – "יחידת נופש" – כהגדרתה בסעיף 14א; "המועד השנתי" – התקופה בשנה קלנדרית שבה יש לצרכן זכות שימוש ביחידת הנופש על פי העסקה; "מחיר יחידת נופש" – כמשמעותו בסעיף 14א(ב)(9).		
(א) עוסק ישיב לצרכן את התמורה ששילם או יבטל את חיובו בשל העסקה; ואולם אם הוחל בביצוע העסקה, רשאי הוא לגבות את התשלומים כמפורט להלן, בלבד: (1) החלק היחסי מהתמורה בעד זכות השימוש שיש לצרכן בתקופה שעד למועד כניסת הביטול לתוקף; (2) דמי ביטול בגובה מכפלת מספר החודשים מהמועד שבו הוחל בביצוע העסקה ועד מועד כניסת הביטול לתוקף, בהפרש שבין המחיר החודשי בעסקה ובין המחיר החודשי במסלול חלופי, ובלבד שהעוסק גילה לצרכן בכתב, טרם ההתקשרות, את המחיר החודשי במסלול החלופי. (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א)(2), דמי הביטול לא יעלו על הסכום הנמוך מבין הסכומים המחושבים לפי פסקה (1) או (2) להלן: 25% (1) מהתמורה – אם בוטלה בשליש הראשון של התקופה הקצובה, על 20% מהתמורה – אם בוטלה בשליש השני של התקופה הקצובה, או על 17% מהתמורה – אם בוטלה בשליש האחרון של התקופה הקצובה; (2) הסכום שהיה על הצרכן לשלם לולא הביטול, בעד יתרת התקופה הקצובה ממועד כניסת הביטול לתוקף ועד לתום תקופת העסקה.	מסירת הודעת ביטול לעוסק בכתב; ביטול העסקה ייכנס לתוקף בתום חודש ממועד מסירת הודעת הביטול	2. עסקה בעניין רכישת שירותים במכון כושר
בפרט זה – "מכון כושר" – כהגדרתו בחוק מכוני כושר (רישוי ופיקוח), התשנ"ד-1994, וכן מקום שניתנים בו שירותי ספורט או מועדון בריאות, לרבות שירותי בריכת שחייה, תרגילי התעמלות ועיצוב הגוף, מרחץ אדים או אמבט זרמים, והכול למעט חוג המבוסס על תכנית לימודים, שניתן להצטרף אליו בהרשמה מראש ולא ניתן להצטרף אליו במועד מאוחר יותר ולמעט מקום שניתנים בו שירותי בריכת שחייה בלבד, הפעילה בתקופה שאינה עולה על חמישה חודשים בשנה;		

"מחיר חודשי במסלול חלופי" – המחיר החודשי בעד אותם שירותים הניתנים לצרכן בעסקה לתקופה קצובה, לו ההתקשרות היתה לתקופה בלתי קצובה, כפי שהוצע לצרכן בכתב, טרם ההתקשרות;

"מחיר חודשי בעסקה" – המחיר שעל הצרכן לשלם בעד זכות השימוש במכון הכושר בתקופה הקצובה בהתאם לעסקה כשהוא מחולק במספר החודשים שבהם יש לצרכן זכות שימוש כאמור;

"תמורה" – כל תשלום שעל צרכן לשלם לעוסק בקשר לעסקה עם מכון הכושר, ובכלל זה דמי רישום.

תוספת חמישית

(סעיף 1ג14)

1. תעודה המעידה על נכות או אישור זכאות לקצבה בשל מוגבלות שניתנו לצרכן על ידי המוסד לביטוח לאומי.
2. תעודה המעידה על נכות שניתנה לצרכן לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב].
3. החלטת ועדת אבחון לפי חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), התשכ"ט-1969, בדבר היותו של אדם אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית.
4. אישור זכאות, לרבות זכאות חלקית, לקבלת שירותי תמיכה לתקשורת, שניתן בהתאם לתע"ס כהגדרתן בתקנות שירותי הסעד (טיפול בנזקקים), התשמ"ו-1986 (להלן – תע"ס).
5. תעודת עיוור או לקוי ראייה שניתנה בהתאם לתע"ס.
6. אישור על הכרה של השירות לטיפול באדם עם אוטיזם במשרד הרווחה ושירותים החברתיים שניתנה בהתאם לתע"ס.

תוספת שישית

(סעיף 16ג(ה))

1. עוסק הפונה לצרכן בפנייה שיווקית לאחר שהצרכן פנה אליו וביקש ממנו כי יחזור אליו באמצעות שיחה; נטל ההוכחה כי הצרכן ביקש שהעוסק יחזור אליו כאמור הוא על העוסק.
2. עוסק הקשור לצרכן בעסקה מתמשכת שפונה לצרכן בפנייה שיווקית בתקופת העסקה ולגבי אותה עסקה, לרבות בעניין שינוי תנאים (בפרט זה – פנייה מותרת); הוראות פרט זה לא יחולו על פנייה שיווקית לגבי עסקת אחרת או הארכתה של עסקה קיימת אלא אם כן ביקש הצרכן מיוזמתו, במסגרת הפנייה המותרת, להאריך את תוקפה של העסקה הקיימת; נטל ההוכחה כי הצרכן ביקש מיוזמתו להאריך תוקף עסקה קיימת הוא על העוסק; לעניין זה, "עסקה מתמשכת" – לרבות עסקה להספקת גז בין צרכן גז לספק גז.
3. עוסק שהצרכן נתן לו הסכמה מפורשת ונפרדת לפנייה שיווקית אליו, ובלבד שהסכמה זו לא הושגה באמצעות פנייה בשיחה למספר הטלפון של הצרכן; הסכמה כאמור תינתן במסמך נפרד בכתב, ובכלל זה בדרך אלקטרונית, ויובהר בו כי אין בהסכמה לפנייה השיווקית כאמור כדי להעיד על הסכמה לביצוע עסקה כלשהי בין הצרכן לעוסק; הסכמה כאמור תהיה בתוקף לשנה לכל היותר אלא אם כן הצרכן חזר בו מהסכמתו קודם לכן, וניתן להאריך את תוקפה, בהסכמת הצרכן בדרך האמורה, בשנה לכל היותר בכל פעם.
4. צרכן שפנה מיוזמתו לעוסק ונתן לו הסכמה מפורשת לפנייה שיווקית אליו מאותו עוסק; ההסכמה תהיה בתוקף לשנה, אולם הצרכן רשאי לחזור בו מהסכמתו בכל עת; נטל ההוכחה לעניין הסכמת הצרכן ותוקפה הוא על העוסק.